R. P. LAVRENTII DE PEYRINIS GENVENSIS

ORDINIS MINIMORVM S. FRANCISCI DE PAVLA,
olim in Prouincia Genuensi Vice-Generalis: Necnon sanctissimæ Inquisitionis contra Hæreticam prauitatem Vicarij.

FORMVLARIVM PRÆLATORVM REGVLARIVM,

SEV OMNES FERE FORMÆ AD OFFICIVM PRÆLATI LEGITIME EXERCENDVM NECESSARIÆ.

TOMVS TERTIVS,

In quo præter dictas formas præsertim ad modum procedendi iudicialiter perutiles, habentur adhuc notæ dictarum formarum materias aperientes.

OPVS PRÆLATIS OMNIBVS NECESSARIVM,
Indice copiosissimo totius Operis adornatum.

EDITIO NOVISSIMA, MVLTIS ADDITIONIBVS PRÆ CÆTERIS LOCVPLETATA.

LVGDVNI,
Sumptibus IOANNIS-ANTONII HVGVETAN,
& GVILLIELMI BARBIER.

M. DC. LXVIII.
CVM APPROBAT. ET PERMISSV.

ILLVSTRISS. AC REVERENDISS. D.D.

RAPHAELI PIZZVRNO,

TOTIVS MINIMORVM ORDINIS S. FRANCISCI DE PAVLA

olim Correctori Generali,

NVNC VERO GVARDIENSI EPISCOPO VIGILANTISS.

SALVTEM.

SIBI EIVSDEM PATROCINIVM PRECATVR.

F. Angelus Vigus Minimus.

SEVERIOR, & non æqua librata trutina mihi videtur illa Senecæ sententia.* Ingratus est,qui beneficium reddit sine vsura. *Expediet beneficia detrectare, ne per illa in ingrati animi crimen incurramus:etsi verum est ex Arist.2. Philos.Mor.* Magistris,Diis,& Parentibus non posse reddi æquiualen. *Nemo erit non ingratus, cùm nemo non fateatur se debere Deo,Magistris, & Parentibus. Mitior Aristot.8. eiusdem Philos. Mor.& animo beneficiis deuincto magis indulget dicens.* Retributio possibilis esse debet, non condigna. *Ingenuè fateor Illustriss. ac Reuerendiss. D. Ingratus esse nunquam desinerem, si tuis in me collatis reddere deberem condigna beneficiis: quid postea si cum vsura? Æquiualens non inuenio reddendum Magistro meo, Parenti meo,quinimmò (si fas est dicere) Deo meo, & liceat mihi addere, Raphaëli meo: Magistro, à quo artes hausi Philosophicas: Parenti, cui Religionis olim meæ tenenti gubernaculum magis debebam, quam genitori: Deo,Prælato scilicet,cum Sacerdotibus omnibus,præsertim Prælatis dicat Veritas ex Io.10.* Ego dixi,Dij estis; *Raphaëli tandem,qui medicina interpretatus ignorantiæ cæcitatem ab oculo mentis meæ, & suaueolenti conuersatione auertit, & doctrinæ fugauit splendore. Neque inconsulto natura, vt opinor, mihi Angeli, tibi Raphaelis nomen imposuit. Superior cælestium spirituum Hierarchia, in qua non vltimus est Raphaël, inferiores,vt aiunt* Theologi, *ordines illuminat: Tu Raphaël in Doctorum cætu sublimis, me Angelum scientia vix prima sequentem signa illuminasti. Quid pro tantis redderem, versabar animo: extremum ingenuè timebam supplicium, timebam ingrati notam, ni profiterer,vnde viuerem: Verebar à tua beneuolentiæ mensa impransus abire de more Gymnosophistarum;*

rum, apud quos imprarsus abibat, qui nullum diurni laboris fructum parentibus afferret: culpa erat non afferre: De meo quod afferrem non habebam; ut afferrem, furari satius fuit alienum; affero igitur, & offero Dominationi tuæ Illustriss. ac Reuerendiss. adm. R. P. F. Laurentij de Peyrinis Informatoris, & Præceptoris tui, tuique amantissimi Opera, ad Prælatos attinentia, quæ olim ab eodem in lucem edita, & per orbem diffusa tantam, tamque variam prætulerunt Doctrinam, ut plures plurimum ex ea fateantur se profecisse. Vnde iure potest de se ipsa dicere, OMNIBVS PROSVM, *eodem enim modo, quo aqua unico in vase floribus variis vigorem conseruat, Doctrina hoc in libro contenta diuersis Prælatorum, præcipue Regularium, utilis est rebus, & geniis. Legant, iterumque legant Regulares omnes, legite Prælati, & scietis quomodo praeesse debeatis: cumque omnes instar apum succos decerpitis meliores, cognoscite, quod* IAM VOBIS MELLIFICATIS, *dum Regulares regularia perlegentes iura fouetis Regularium. Ignosce Illustriss. ac Reuerendiss. Domine, si tantisper eram digressus; ad librum redeo, qui excussus denuò non tantum meo studio, quàm tuo patrocinio dicit:* SEMPER VIVO, *sibi vindicans proprietates herbæ illius, quæ in tectis nascens oculi equini refert imaginem, semper virens; unde semper viui nomen habuit à nostris Medicis, Zoophtalmos à Græcis. Viri docti tecta sunt, oculi sunt, semper virentes sunt, qui cæteris altiores humanis rebus inuigilant, in aduersis eundem retinent semper animum. Hoc tibi dabit hic liber, & iam dedisse probant Prudentia, & Vigilantia, quibus Religionem nostram inuictè moderatus es, & Ecclesiam tuam moderaris. Suscipe libenti animo, eoque illud amore velim amplecteris, quo Auctorem, dum degeret in viuis prosequutus es, & quoties librum à te perlegi contigerit, sodalis olim tui, deinde discipuli, postea subditi, nunc Angeli tui memineris, & Rege felix.*

FACVL

FACVLTAS REVERENDISS. P. GENERALIS.

FR. Franciscus à Longobardis totius sacri Minimorum Ordinis Sanctiss. Patris nostri Franc. de Paula Corrector generalis Reuerendo Patri F. Laurentio de Peyrinis, eiusdem Ordinis Theologo facultatem facimus, vt possit typis mandare librum, qui inscribitur: *Formularium Prælatorium Regularium*, dummodò diligenter examinetur, & approbetur à duobus Theologis, siuè nostri, siuè alterius Ordinis, nominandis à R. P. Prouinciali nostræ Prouinciæ Genuensis; & adsit etiam facultas aliorum, ad quos pertinet. In quorum, &c. Datum Romæ in nostro Conuentu S. Andreæ de Frattis, die 2. Octobris 1632.

Fr. Franciscus à Longobardis indignus Generalis.

Fr. Io. Chrysostomus Malaspina, in Prou. Gen. Min. Cor. Prou.
Committò examinationem prædicti libri P. F. Hieronymo Trimarchi, & P. F. Francisco Maria de Agrifoliis Theologis nostri Ord. Dat. Genuæ die 27. Ianuarij 1633.

Fr. Io. Chrysostomus qui supra.

APPROBATIO.

OPus admod. R. P. Laurentij de Peyrinis nostri sacri Minimorum Ordinis S. Francisci à Paula olim per tres vices Prouincialis huius Prouinciæ Genuensis, Theologi, ac Canonistæ doctissimi, inscriptum: *Formularium Prælatorum Regularium*, commissioni R. Adm. P. F. Ioannis Chrysostomi Malaspinæ, eiusdem Prouinciæ Prouincialis, vt par est, satisfacere volens, legi, & nihil vidi, quod catholicæ fidei aduersetur, aut bonis obstet moribus. Immò puto fore opus Religiosis omnibus, non solummodo Minimis, sed aliis gratissimum, vtilissimum, pernecessarium; & dignissimum iudico, vt lucem videat, & typis mandetur. Fateor velim, nolim, Italos Minimorum alumnos, & Auctoris Commilitones non parùm obligatos censeri huic tanto viro, qui, vt nostrorum necessitatibus occurrat, corporalis propriæ salutis iacturam fecisse videtur, ac facere non desistit. Faxit Deus, vt ad maiorem Dei gloriam sanitatem recuperet, & maiora videbimus. E Genuensi Minimorum Iesu Mariæ Musæo, die 16. Decembris, Anno Dominicæ Incarnationis millesimo sexcentesimo trigesimo tertio.

ITA TESTOR.

FR. Hieronymus Trimarchi Messanensis, Ordinis Minimorum S.Francisci à Paula in Gymnasio Mamertino eiusd. Ord. S. T. L. & Iuris Pontificij Professor.

APPROBATIO.

EGO infrascriptus ad huius libri, qui *Formularium Prælatorum Regularium inscribitur, Auctore R. A. P. F. Laurentio de Peyrinis, &c.* examen, ac discussio delectus, fidem facio librum eundem attentè à me perlectum fuisse, nec quidquam, animaduersum, quod fidei Catholicæ, bonisque moribus non sit consentaneum. Cuncta quinimmo in ipso fulgere cognoui, sanamque præferri doctrinam, delectabili formarum, notationumque varietate, omnibus sapientiæ studiosis, ac Regularium præcipuè superiorum optatis, Vertumni instar, accommodatam, ac opportunam. Quare typis dignissimum censeo. In quorum fidem, &c. Datum Genuæ in nostro Iesu Mariæ Collegio die 1. Octobris 1635.

F. Franciscus Maria de Agrifoliis Genuensis Ordinis Minimorum S. T. P. Auctorisque Discipulus: Et A. R. P. Zelosi Collega.

APPROBATIO.

IVssu Reuerendissimi P. Inquisitoris Genuen. vidi *Formularium Prælatorum Regularium* ab Admod. Reuerend. P. Fr. Laurentio de Peyrinis Genuen. Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula conscriptum, nihilque in eo reperi bonis moribus, aut fidei contrarium, sed typis mandetur ob doctrinæ, & eruditionis, quam continet varietatem, omnibus præsertim Regularibus existimo futurum valde vtile. In quorum fidem, &c. Genuæ in domo professa Societ. IESV 13. Nouembris 1635.

Io. Maria Camulius Præpositus Domus Professæ Soc. IESV.

APPRO

APPROBATIO.

SIcut complacuit Reuerendiss. P. Iuquisitori Gen. Ego subscriptus hoc *Formularium Prælatorum Regularium* Auctore R. A. P. F. Laurentio de Peyrinis perlegi, & vt bonis moribus, ac fidei Catholicæ consonum, ita omnibus numeris absolutissimum, cunctisque Regularibus Prælatis præsertim vtilissimum, & quod typis euulgetur dignissimum censui. In quorum fidem, &c. Datum Genuæ 17. Kalend. Decembr. 1635.

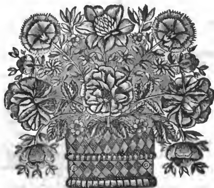
D. Ludouicus Modronus Clericus Reg. S.Pauli Præpositus.

IMPRIMATVR.

Fr. Vincentius Prætus à Serravale Magister Inquisitor Genuæ.

Denuò Imprimatur.

Iuquisitor Placentiæ.
Franciscus Saluaticus Vic. Gen.
Rosa Vidit.

¶¶¶ 4 INDEX

INDEX
Capitum in hoc tertio Tomo contentorum, ordine alphabetico digeſtus.

Numerus vltimus paginam indicat.

Litera A

Litera B

Litera C

XV. *De*

Litera D

Litera E

Litera F

Litera G

Litera I

Litera L

Litera M

Litera N

Litera O

Litera P

X. De

Index Capitum.

Litera Q

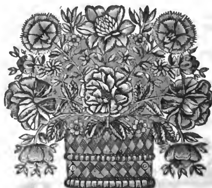
Litera R

Litera S

Litera T

Litera V

Index Capitum.

FORMV

FORMVLARIVM PRÆLATORVM REGVLARIVM.

LITERA A.

CAPVT PRIMVM.

De forma absoluendi ab excommunicatione in forma consueta Ecclesiæ.

CVM alicui est commissum absoluere ab excommunicatione in forma consueta Ecclesiæ. 1. curare debet absoluens, vt excommunicatus parti læsæ satisfaciat, *cap. porrò, de sent. excom.* quòd si non potest pro tunc satisfacere, vt det sufficientem cautionem de satisfaciendo, aut saltem, si eam præstare non potest, inter se cum primùm poterit, satisfacturum. Deinde, si crimen, ob quod in excommunicationem incidit, sit graue, iuramentum ab eo exigatur de parendo mandatis Ecclesiæ, quę illi fient pro tali causa, & pręcipuè, quòd deinceps non ampliùs ita delinquet, *cap. Ex tenore, de sent. excom.* Denique pœnitentem coram se vtroque genu flexo in humero vsque ad camisiam exclusiuè denudato, virga aut disciplina, siue etiam cingulo sedens cooperto capite, leuiter percutiat, dicendo totum Psalmum *Miserere*, cum *Gloria Patri*, &c. *Cap. A nobis, el 2. de sent. excom.* Deinde surgit, & aperto capite dicit. *Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Pater noster, &c.* ℣. *Et ne nos inducas in tentationem.* ℟. *Sed libera nos à malo.* ℣. *Saluum fac seruum tuum*, vel *ancillam tuam, Domine.* ℟. *Deus meus sperantem in te.* ℣. *Nihil proficiat inimicus in eo, vel in ea.* ℟. *Et Filius iniquitatis non apponat nocere ei.* ℣. *Esto ei, Domine, turris fortitudinis.* ℟. *A facie inimici.* ℣. *Domine exaudi orationem meam.* ℟. *Et clamor meus ad te veniat.* ℣ *Dominus vobiscum.* ℟. *Et cum Spiritu tuo.* Oremus. *Deus, cui proprium est misereri semper, & parcere, suscipe deprecationem nostram, vt hunc famulum tuum*, vel *famulam tuam, quem*, vel *quam sententia excommunicationis constringit, miseratio tua pietatis clementer absoluat. Per Christum Dominum nostrum.* ℟. *Amen.* Mox sedeat, & cooperto capite dicat. *Dominus noster Iesus Christus te absoluat, & ego auctoritate ipsius, & Sanctissimi Domini nostri Papæ N.* vel *R. P. N. Generalis*, vel *talis Superioris mihi commissa, absoluo te à vinculo excommunicationis, in quam incurristi vel incurrisse declaratus es, propter talem, vel talem causam, & restituo te communioni, & vnitati fidelium, & sanctis sacramentis Ecclesiæ. In nomine Patris, † & Filij, & Spiritus Sancti.* ℟. *Amen.*

1. Noto 1. quòd supradicta forma deprompta est ex Rituali Romano reformato à Paulo V. *t. p. de Sacram. pœnitentiæ, in princip. fol. mihi* 47. quam explicat Nau. *cap. 2. in princip. de pœnit. d. 6. num.* 53. Et aduerte, quòd si absoluens sit Ordinarius debet omittere illam clausulam *Et Sanctissimi Domini nostri*, &c. nam tunc absoluit auctoritate propria.

2. Noto 2. quòd ille, cui committitur absolutio sub prædicta forma, si eam non seruat, peccatum ex genere suo mortale committit. Nam contrauenire mandatis Superiorum in re graui mortale est. Absolutio tamen tenet, nisi mandans absolutè præciperet, quòd non absolueret, nisi sub prædicta forma; nam tunc talis omissio redderet omnino nullam absolutionem ob non seruatam conditionem. Vnde bene monet Rituale Romanum *loc. cit.* quòd litteræ commissionales diligenter inspiciantur. Atque ita docent Armilla *verb. Absolutio, n.* 59. Angel. *eod. 3. n. 2.* Suarez *tom. 5. in 3. p. disp. 19. sect. 1. n.* 10. Reginald. *in praxi, lib. 9. n.* 76.

3. Noto 3. quòd sufficiens cautio, quam debet dare absoluendus ab excommunicatione de satisfaciendo parti, est vel pignoratitia, vel fideiussoria, vel saltem iuratoria. Ita Syluest. *verb. Absolutio 3. n. 3.* Sanchez 2. *in decal. cap. 13. num. 23. & num.* 34. ait talem cautionem non esse præstandam in mortis articulo, quando iam loquela, aut vsu rationis quis destitutus est.

4. Noto 4. quòd quando in litteris commissionalibus apponitur clausula, *Satisfacta parte*, vel similis absolutio aliter data irrita est; secus verò, quando potestas conceditur absque tali clausula. Ita Suarez *to. 5. in 3. p. disp. 7. sect. 5. num.* 44. Quòd si pars ad vexandum reum nolit satisfactionem admittere, tunc sufficit, quòd reus sit paratus satisfacere, & quòd det prædictam cautionem; nam ad impossibile nemo tenetur. Ita Couarru. *in cap. Alma mater 1. p. §. 11. n.* 11. Regin. *in praxi, lib. 9. num. 65. & 66.* Suarez *loc. cit. n.* 41.

5. Noto 5. quòd iuramentum de parendo mandatis Superioris, vel ipsius absoluentis semper dandum est, etiamsi pars sit satisfacta, seu cautio præstita, *cap. Cum desideres, iuncta Glossa verb. Ad cautelam, de sentent. excomm.* Couarru. *loc. cit. in princip.* Sanch. *loco citat. num.* 18.

6. Noto 6. circa illud, quòd in dicta forma dicitur, quòd absoluendus debeat habere humerum nudum vsque ad camisiam exclusiuè, id esse intelligendum de viris, non verò de mulieribus, Monialibus v.g. neque etiam de masculis iunioribus, vt notat Angel. *ver. Absolutio 3. num. 1. dicto 4.* Vbi autem adesset consuetudo, vt omnes masculi, etiā iuniores, nudarentur omnino etiam camisia, ea seruanda esset. Nam de hoc puncto nihil habetur in iure, sed consuetudo illud introduxit ad magis mortificandos rebelles, & solemnizandam auctoritatem Ecclesiæ; quare illi legitime præscriptæ standum est. Circa mulieres tamen consuetudo est, vt absoluantur absque vlla denudatione ob periculum incontinentiæ attenta humana fragilitate. Quod etiam intellige de mulieribus senioribus: nam semper refricatur memoria, & stupa fomitis facile accenditur. Ita Suarez *tom. 5. in 3. par. disp. 19. sect. 2. num. 11.* Regin. *in praxi, lib. 9. num. 74.* Sylu. *verb. Absolutio 3. num. 4.*

7. Noto 7. quòd in solemni, & publica absolutione ab excommunicatione absolutus debet esse indutus superpelliceo, & stola violacei coloris; in priuata verò non est necesse. Ita Suarez *loc. cit.* qui *num.* 8. ait, quod inuocatio illa Trinitatis non est de necessitate, cum nec sit de ratione sacramentalis absolutionis. Nec illa clausola *Restituo te*, Nam absolutio, & restituo hoc loco idem sunt. Nec, per se loquendo, necesse est, causam excommunicationis in absolutione exprimere; quia illa per se non spectat ad effectum absolutionis, & satis implicitè includitur in illa clausula *Quam incurristi*. Hæc, inquam, non sunt de necessitate absolutionis; vnde in priuata absolutione omitti possunt, præsertim cum aliqua causa; in publica autem non possunt sine culpa, vt dixi *num.* 2. necesse tamen est, si absoluendus sit pluribus excommunicationibus innodatus, id aliquibus verbis exprimere, saltem illis generalibus *Ab omni vinculo excommunicationis, quo innodatus existis.* Vel certè indefinitis, *Ab excommunicationibus*, quamuis ad tollendum dubium semper melius sit addere signum distributiuum. Si verò absoluat ab vna excommunicatione, & non ab alia, necesse est, vt intentionē suam determinet ad eam, quam auferre vult, & vt eam determinationem verbis aliquo modo exprimat; quod optimè fit exprimendo causam censuræ. Ita Suarez *loc. cit. num. 9.* Regin. *loc. cit. num.* 80. vbi addit, quòd si absoluens habeat intentionem absoluendi pœnitentem ab omnibus excommunicationibus, quibus ipsum irretitum nouit, illas omnes cōmprehendendo illis verbis, *Absoluo te à vinculo excommunicationis*, absoluit ab omnibus, etiamsi in absolutione non exprimat causas omnium, nec addat illa verba, *Toties, quoties eam incurristi.* Quia cùm sola verba *Absoluo te à vinculo excommunicationis*, sint forma sufficiens per ea tolli possunt omnes excommunicationes, quibus aliquis irretitus est, si cum tali intentione ab habente sufficientem iurisdictionem proferantur.

8. Noto 8. quòd si absolutio ab excommunicatione detur ad cautelam, quia scilicet dubitatur, an excommunicatio teneat, an eā incurrerit, &c. Tunc prætermittenda sunt omnia supradicta, & absolutè dicendū. *Auctoritate, qua fungor, siue priuilegio mihi, aut tibi concesso, Absoluo te ab omnibus censuris excommunicationis maioris, vel minoris, interdicti, & suspensionis, si quibus quomodolibet ligatus existis, quatenus iustè possum.* Ita Nau. *cap. 1. in princ. de pœnit. d. 6. num. 66.* qui tamen ibi aduertit *vers. Pro qua conclusione*; & cum eo Regin. *in praxi, l. 9. num* 85. quòd sic absolutus debet habere animum satisfaciendi parti læsæ, si & quando scierit se excommunicatum fuisse. Immò addunt, quòd si absoluendus sit solitus raro confiteri, potest ab eo exigi iuramentum de faciendo, quod debet, si se aliquam censurā incurrisse nouerit. Videatur Sylu. *verb. Absolutio 6. num. 2. dicto 1. Armill. eod. num* 66. De hac absolutione ad cautelam agunt. Suar. *de cens. disp. 7. sect. 8. à n. 12.* Couar. *in cap. Alma Mater, p. 1. §. 12. num. 7.*

9. Noto 9. quòd in absolutione ab excommunicatione minori non requiritur iuratoria cautio de parendo mandatis, aut damno resarciendo, nec requiruntur verbera, aut Psalmus *Miserere*; sed facta confessione per pœnitentem, Sacerdos dicat simpliciter. *Absoluo te à vinculo excommunicationis minoris, quam incurristi propter talem causam, & restituo te communioni, & participationi sacramentorum, quibus priuatus eras* Ita Sylu. *verb. Absolutio 3. num. 5.* Suar. *de cens. disp. 24. sect. 4. num. 5.*

CAPVT II.

De forma absoluendi excommunicatum iam mortuum.

SI quis excommunicatus ex hac vita decedens, dederit signum contritionis, ne ecclesiastica careat sepultura, sed suffragiis Ecclesiæ, quatenus fieri potest, adiuuetur, absolui potest hoc modo. Si corpus nondum sepultum fuerit, verberetur, & absoluatur, vt infra; deinde absolutum in loco sacro sepeliatur. Si verò fuerit sepultum in loco profano, si commodè fieri poterit, exhumabitur, & eodem modo verberabitur, & post absolutionem in loco sacro sepelietur: sed si commodè exhumari nō potest, locus sepulturæ verberetur, postea absoluatur: Quòd si in loco sacro sit sepultus, non exhumabitur, sed verberabitur sepulcrum. Dum autem corpus, siue sepulturam verberat sacerdos, dicat antiphonam, *Exultabunt Domino ossa humiliata*, Psal. *Miserere mei, &c.* Quo finito absoluat dicendo. *Auctoritate mihi concessa ego te absoluo à vinculo excommunicationis, quam incurristi, vel incurrisse declaratus es propter talem causam, & restituo te communioni fidelium. In nomine Patris, † & Filij, & Spiritus sancti. Amen.* Deinde dicatur Psalmus, *De profundis.* Et in fine. ℣. *Requiem æternam dona ei Domine.* ℟. *Et lux perpetua luceat ei. Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster, &c.* ℣. *Et ne nos inducas in tentationem.* ℟. *Sed libera nos à malo.* ℣. *A porta inferi.* ℟. *Erue Domine animam eius.* ℣. *Requiescat in pace.* ℟. *Amen.* ℣. *Domine exaudi orationem meam.* ℟. *Et clamor meus ad te veniat.* ℣. *Dominus vobiscum.* ℟. *Et cum spiritu tuo.* Oremus. *Da quæsumus Domine, animæ famuli tui, quem excommunicationis sententia constrinxerat, refrigerij sedem, quietis beatitudinem, & superni luminis claritatem. Per Christum Dominum nostrum.* ℟. *Amen.*

1. Noto 1. quod ille, qui in excommunicatione mortuus est cum signis contritionis, & pœnitentiæ, adhuc tamen potest absolui, *cap. A nobis, el 2. de sent. excom.* non quòd Ecclesia in mortuos directam habeat iurisdictionem, cùm dictum sit Matthæi. 18. *Quodcumque ligaueris super terram, &c.* Sed quod per dictam absolutionem declarat Ecclesia mortuum non esse exhumandum, si fuerit sepultus; vel posse sepeliri in loco sacro, si nondum fuerit sepultus; vel, si forsan fuerit sepultus in loco profano, quòd possit inde ad locum sacrum transferri; & similiter, quòd pro eo possint celebrari publicè officia, & Missæ, atque piæ preces. Atque ita Couar. *in cap. Alma Mater, p. 1. §. 11. num.* 8. Vasquez *de excomm. dub. 17. nu. 7.* Valent. *tom. 4. disp. 7. q. 17. p. 4. fine*, Armilla *verb. Absolutio, num. 62. & 70.* Suarez *tom. 5. in 3. part. disp. 5. sect. 1. num. 11.* Barbosa *in cap. A nobis cit. num. 7.*

2. Noto 2. quòd pro eo, qui in excommunicatione mortuus est, non potest publicè in specie orari propter scandalum, *cap. A nobis, el 3. de sent. excomm.* vbi glossa

Glossa verb. *A fidelibus*; cap. *Sacris*, eod. tit. & fin. d. 78. Si tamen cum signis decessit pœnitentiæ, potest orari Priuatim, etiam in specie, & nominatim, etiam in *Memento Missæ*. Nam licet Missa sit oratio publica, spatium tamen illud conceditur Sacerdoti tanquam personæ priuatæ, vt possit orare pro suis. Ita Palud. in 4. d. 18. q. 1. art. 1. conclus. 3. Sylu. verb. *Excommunicatio* 1. num. 2. & verb. *Excommunicatio* 3. dict. 10. Suar. loc. cit. latè Alterius tom. 1. de excomm. lib. 1. disp. 5. c. 9.

3. Noto 3. quòd cum excommunicato mortuo, etiam in humanis, non est communicandum, v. g. ipsum lauando, vestiendo, aut ecclesiasticæ sepulturæ tradendo. Ita Regin. in praxi, lib. 32. tract. 1. n. 85. Barbosa in cap. *A nobis* el 2. de sent. excom. n. 5. Addunt tamen, quòd qui excommunicatum sepeliret in loco profano, ne aërem corrumperet, nec peccaret, nec in excommunicationem minorem incideret; quia solùm per accidens gratificaretur excommunicato.

4. Noto 4. quòd addit Barbosa in cap. *Sacris*, de sent. excomm. num. 4. quòd legatum factum ab excommunicato Ecclesiæ ministris, vt pro illo orent, Missas, & diuina officia celebrent, non potest ab illis recipi, cum pro excommunicato orãdum non sit. Si verò legatum sit factum Ecclesiæ absque aliquo onere, potest ab illius ministris recipi. Tum quia excommunicatus potest ad vsus profanos testari, vt fusè probat Ricciull. de iur. person. lib. 4. cap. 58 ff. n. 7. Ergo etiam ad vsus pios, vt Ricciull. n. 14. Tum quia cum Ecclesia per hoc legatũ non obligetur ad orandum pro illo, non est cur non possit illud in eleemosynam recipere, cùm possit recipere eleemosynam ab excommunicato viuente, vt Ricciullus loc. cit. n. 16. & dixi to. 1. priuil. in const. 1. Iulij II. n. 25. & habetur in cap. *Si vere*, de sent. excom. Contrariũ tamen, quòd scilicet ab excommunicatis non possit recipi legatum, etiam sine onere Missarum, & diuinorum officiorum, docent Reginal. in praxi, l. 31. n. 14. & alij apud Riciull. loc. cit. num. 14. quia alioquin frustraneum esset priuilegium concessum Prædicatoribus in cap. *Cum voluntate*, §. *Prædicatores*, & nobis Minimis à Iulio II. in const. eius 2. §. 8. to. 2. nostrorum priuil. quo possumus ab excommunicatis, & vsurariis publicis licitè eleemosynam recipere. Ego in priuil. loc. cit. iam dixi, quòd hoc priuilegiũ fuit concessum ad tollendos scrupulos. Re tamen melius considerata, nunc dicendum videtur, quòd de iure communi possumus ab excommunicatis, & publicis vsurariis eleemosynam recipere necessariam pro vitæ sustentatione: & in his terminis loquitur dictum cap. *Si verè*; & innuit dictum cap. *Cum voluntate*, ibi, *Præsertim si aliàs non valeant illo loco sustentationem habere*. Et illa dictio *Præsertim* includit casum minùs dubitabilem; quasi dicat Pontifex, tempore necessitatis non est dubium, quòd possunt Mendicantes ab excommunicatis, & vsuratijs publicis, eleemosynam recipere; sed concedo illis, vt etiam possint ab iisdem extra illud tempus eleemosynas recipere. Itaque regulares participantes nobiscum in priuilegijs, vel cum Prædicatoribus, possunt ab excommunicatis legata, & alias quascunque eleemosynas recipere, & exigere, & etiam in iudicio procurare, modò onera Missarum, & officiorum non habeant annexa. De aliis autem, qui de dicto priuilegio non participant, est difficultas. Ego cum Reginaldo sentio, extra casum necessitatis victus, vel vestitus, aut Ecclesiæ reparationis non esse licitum dicta legata recipere. Nam videtur habere speciem auaritiæ, immò & inimicitiæ, quòd, quis amicus Ecclesiæ velit ab illius inimico donum recipere.

CAPVT III.

De forma absoluendi, à suspensione, vel interdicto extra, vel intra sacramentalem confessionem.

Si Sacerdoti sit commissa facultas absoluendi aliquem à suspensione, vel interdicto, quamvis nulla verba sint præcipuè determinata, vti poterit hac forma. Pœnitens dicat *Confiteor*, &c. Sacerdos *Misereatur*, &c. *Indulgentiam*, &c. *Auctoritate mihi ab N. tradita, ego te Absoluo à vinculo suspensionis, vel interdicti, quam, vel quod propter talem causam incurristi, seu incurrisse declaratus es. In nomine Patris*, † *Et Filij*, & *Spiritus Sancti. Amen.*

1. Noto 1. quòd si absolutio fiat ad cautelam, loco illius clausulæ, *quam incurristi*, dicendum est, *si quam incurristi*. Vide Syluest. verb. *Absolutio* 6. n. 1. vers. *Secundam* est Armill. eodem n. 67. Suar. de censur. disp. 29. sect. 3. à n. 1. qui n. 2. aduertit, quod illa particula, *Et restituo*, non est necessaria, quamvis antiqui Summistæ illam ponant; absoluẽdo enim tollitur suspensionis vinculum, & illicò absolutus remanet habilis ad suum officium exercẽdum. Vnde Rituale Romanum Pauli V. quod sequor, illam omisit. Addit etiam num. 3. quòd in casibus grauioribus exigendum est ab absoluendo iuramentum obediendi præceptis Ecclesiæ, & petenda est satisfactio, & cautio, vt dictum est supra cap. 2. Et hoc tam in absolutione à suspensione, quam ab interdicto. Videatur Bonac. de cens. disp. 3. q. 6. q. vlt. à n. 2.

CAPVT IV.

De forma absoluendi, seu potiùs dispensandi super irregularitate.

Si dispensatio facienda sit in confessione sacramentali, siue extra, postquam Sacerdos absoluerit à peccatis, addat. *Et eadem auctoritate dispenso tecum super irregularitate*, vel *irregularitatibus*, si sunt plures; *in quam*, vel *in quas*, *ob talem*, vel *tales causas*, eas exprimendò, *incurristi*, & *habilem reddo*, & *restituo te executioni ordinum*, & *officiorum tuorum. In nomine Patris*, † *Et Filij*, & *Spiritus sancti Amen*. Si nullum habeat ordinem, dicatur, *Et habilem reddo te ad omnes ordines suscipiendos*, vel etiam ad alia iuxta tenorem mandati. Quod si necesse sit d gnitatem restituere subiungatur, & *restituo tibi talem dignitatem. In nomine Patris*, &c.

1. Noto 1. quòd si dispensatio fiat ad cautelam, dicendum est, *Dispenso tecum super irregularitate*, vel *irregularitatibus*, *si quam*, vel *si quas contraxisti*. Sayrus de cens. lib. 7. cap. fin. num. 18. Bonac. de cens. disp. 7. q. 5. p. vlt. num. 7.

2. Noto 2. quòd irregularitas probabiliùs tollitur per verbum *Dispenso*, quàm per verbum, *Absolue*. Nam absolutio propriè significat actũ iustitiæ, in quo causa aliqua terminatur; dispensatio verò solùm est quædã exceptio à cõmuni lege, seu prohibitione. Dũm ergo irregularitas habeat vim cuiusdam absolutæ prohibitionis, vel perpetuæ simpliciter, vel pro tali tempore, seu durante tali statu rerum, quantumcunq; hominẽ pœniteat sui delicti, vel causam suam in iudicio afferat, nunquã potest ex vi alicuius sententiæ liberari à tali onere; Sed cùm Superior vult tale onus habenti fauere, declarat, illum (stante tali, vel tali causa) dicto oneri non subesse, quòd fit per dispensationẽ cõmodiùs, quàm per absolutionem, vt dicunt Henriq. lib. 14. c. 17. n. 4. Suarez de cens. disp. 41. sect. 1. num. 4. & cæterali apud dictum Henriquez loc. cit. in comm. lit. K. præter

quos Sayrus *de censf. lib. 7. cap. fin. num.* 17. & Bonac. *de cens. disp. 7. q. 5. p. vlt. num.* 8. dicant, quòd irregularitas quæcunque potest etiam tolli per *verbum Absoluo*, cum intentione irregularitatem tollendi prælato.

3. Noto 3. quòd Doctores communiter tenent nullam extare certam, & determinatam formam dispensandi super irregularitate. Ita Bonac. *loc. cit. num.* 7. Henriq. Sayr. *loc. cit.* Suarez *loc. cit. sect.* 3. *num* 2. Auila *de cens. p. 7. disp.* 10. *in princip.* Attamen post Rituale Romanum auctoritate Summi Pontificis Pauli V. editum, à quo forma hic descripta, & desumpta est, hæc doctrina non videtur habere amplius locum. Nam cū Romana Ecclesia dictam formam determinauerit, eamque proposuerit omnibus ecclesiasticis, hortataq; fuerit, vt eam inuiolabiliter obseruarent, iam non potest dici, quòd non extet determinata forma, Quare licet, qui aliter dispensaret, validè quidem dispensaret (nisi fortè illi esset commissum, vt dispensaret seruata omnino dicta forma) mortaliter tamen peccaret, vt dixi supra, *c. a. n.* 2. Nam res est maioris momenti proposita ab Ecclesia, vt ab omnibus inuiolatè obseruetur, vt constat ex verbis, quibus vtitur Paulus V. in principio dicti Ritualis. Quæ accipe: *Quapropter hortamur in Domino omnes, vt imposterū tāquam Ecclesiæ Romanæ filij, eiusdē Ecclesiæ omnium matris, & magistræ auctoritate constituto Rituali in sacris functionibus vtantur. Et in hac re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia & ab ea probatus vsus antiquitatis statuit inuiolatè obseruent.* Potest tamen communis opinio intelligi de forma omnino necessaria, quæ non obseruata nullam reddat dispensationem.

4. Notu 4. quòd quando aliquis est pluribus irregularitatibus irretitus propter delicta eiusdem rationis, quia v. g. pluries excommunicatus celebrauit, non est necesse in dispensatione apponere clausulam, *Toties, quoties*, quamvis toties incurrerit irregularitatē, quoties celebrauit, cū iteratione facti prohibiti sub irregularitate iteretur irregularitas, vt docet Bonac. cum multis *de cens. disp 7. q. 5. p. vlt. n.* 1. sed sufficit dicere *Dispenso tecum super irregularitate, quam incurristi, eò quia excommunicatus celebrasti.* Ita Henriquez *lib.* 14. *cap. 7. n.* 5. Auila *de censur. p. 7. disp.* 10 *dub.* 8 & Bonac. *loc. cit.* Si autem delicta propter quæ incurrit irregularitates, sunt diuersa, vt si v. g. excommunicatus celebrauit, & occidit hominem, cum tunc etiam irregularitates sint diuersæ, debet dispensans à singulis dispensare, si singulatim in specie irregularitatis dispensationē petiit; cùm enim dispēsatio sit stricti iuris, & irregularitates sint diuersæ, à quibus non fit illatio, dispensatus ab vna, non censetur dispensatus ab alia, vt docent Auila *loc. cit.* Henriquez *lib.* 12. *cap.* 10. *n.* 1 Bonac. *loc. cit.* Si autē generaliter dispenset in omnibus irregularitatibus, quas cōtraxit dispensandus, tunc super omnibus erit dispensatus, generalis enim illa dispensatio omnes irregularitates, etiam diuersi generis, comprehendit. Nec est necesse addere signum illud vniuersale. *Omnis* sed satis est dicere, *Dispenso tecum super irregularitatibus, &c.* Nam clausula illa indefinita æquipollet vniuersali. Ita Suarez *tom. 5. in 3. p. disp.* 41. *sect.* 3. *n.* 2. Bonac. *loc. cit.*

CAPVT V.

De forma absolutionis generalis, quæ datur Regularibus in diebus reconciliationum.

IN diebus solemnibus in Ordine nostro, ac etiam in quibusdam alijs fit reconciliatio inter Religiosos hoc pacto. Conueniunt omnes Fratres in capitulo, & Prælatus vel alius de eius iussione facit paruum sermonem de disciplina claustralium, vel alia materia. Deinde ad nutum Prælati omnes genuflectunt, & dicunt *Confiteor, &c.* Quo finito, Prælatus stans indutus stola conuenientis coloris dicit. *Misereatur vestri, &c. Indulgentiam, &c.* Deinde sedendo dicit: *Si tenemini aliquo vinculo, vel aliquibus vinculis excommunicationis, suspensionis, aut interdicti in quantum se extendunt gratia, & priuilegia Ordini nostro indulta, mihi commissa & vobis concessa, ego absoluo vos, & restituo vos Sacrosanctis Sacramentis Ecclesiæ communioni, & vnitati fidelium. In nomine Patris, † & Filij, Et Spiritus Sancti. Amen. Item eadem auctoritate ego dispenso vobiscum super irregularitate, vel irregularitatibus, si quam, vel si quas contraxistis, & habilito vos executioni ordinum, & officiorum vestrorum. Item eadem auctoritate ego absoluo vos ab omni transgressione Regulæ, & constitutionum, & ordinationum, & admonitionum maiorum nostrorum, & ab omni pœnitentia oblita, vel neglecta, & ab omnibus alijs, de quibus consueuit fieri absolutio in consimilibus capitulis, vel solemnitatibus, vt sitis absoluti hic, & ante tribunal Domini nostri Iesu Christi, habeatisque vitam æternam, & viuatis in sæcula sæculorum. Amen.* His peractis Prælatus ipse imponit aliquam pœnitentiam, & facta facultate aliquibus ad suum beneplacitum absoluendi a casibus reseruatis, deposita stola genuflectit, & petit in communi veniam ab omnibus suis subditis, quos rogat, vt idem inter se faciant. Quibus absolutis, surgit Prælatus, & cum eo reliqui, & omnes accedunt, in signum reconciliationis, ad deosculandas Prælati manus, à quo benignè & lætè recipiuntur hoc pacto videlicet. Porrigit singulis Prælatus manum sinistram deosculandam, & eodem osculi tempore ponit dexteram super caput ipsius deosculantis. Deinde omnes osculo se inuicem, & amplexu pacis complectuntur.

1. Noto 1. quòd istæ absolutiones prosunt ad multa, quæ recensui *tom. 1. Relig. q. 1. c. 5. notab. 7. vers. Si vrgeas*, & in specie prosunt iis, qui per obliuionē, vel inaduertentiam, seu ignorantiam, quia scilicet nesciebāt aliquid esse peccatum, seu habere excommunicationem annexam, in aliquam censuram, vel pœnā incurrerūt. Nam cùm deinde fuerint recordati, vel sciuerint se in aliquam censuram, vel pœnā reseruatam incurrisse, non tenentur amplius dictas censuras, & pœnas Superiori habenti facultatem ab illis absoluendi, confiteri; sed sufficit, quòd simpliciter confiteantur cuicunque confessario peccata, ob quæ illas incurrerunt. Atq; ita docet Palud. *in 4. dist. 18. q. 5. art. 3. conclus.* 4. quem sequuntur Angel. *verb. Confessio.* 1. §. 12. *vers. Et nota hic* Rosell. *verb. Confessio.* 2. §. 9. *vers. Et nota hic*; Sylu. *verb. Confessio* 1. *q.* 4. *num.* 7. Armill. *eodem num.* 13. Tabien. *verb. Confessio sacramentalis*, §. 16. Nauarr. *in manual. cap.* 16. *num.* 13. *& cap. Considerct*, §. *Cautus, num.* 32. *de pœnit. d.* 5.

2. Notu 2. quòd ista forma fuit approbata à Clemente VIII. *Anno Domini* 1595. *die* 20. *Aprilis*, vt refert Hieronymus Roderic. *in resol. regul. ref.* 3. *num.* 14.

CAPVT VI.

De forma absolutionis generalis, quæ dari solet in extremis vitæ constitutis.

DOminus noster Iesus Christus per merita sua Sacratissima passionis te absoluat, & gratiam suam tibi infundat: & ego auctoritate ipsius, ac Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & Summorum Pontificum, mihi in hac parte commissa, & tibi concessa, absoluo te ab omni vinculo excommunicationis maioris, vel minoris, & ab omni

omni sententia suspensionis, & interdicti, & dispenso tecum in omni irregularitate, si quam contraxisti. Eadem auctoritate ego absoluo te ab omni transgressione votorum tui Ordinis & Statutorum Papalium, generalium, prouincialium, localium, & synodalium quorumcunque. Eadem auctoritate absoluo te ab omni officio malè persoluto, horis indebitè transpositis, vel dimissis. Item eadem auctoritate absoluo te ab omnibus peccatis tuis, quibus contra Deum fragilitate humana, ignorantia, vel malitia deliquisti, concedens tibi remissionem, & indulgentiam plenariam omnium peccatorum tuorum confessorum, & cunctorum, de quibus etiam non recordaris, in quantum claues Ecclesiæ se extendunt. Item eadem auctoritate absoluo te à pœnis purgatorij, quas pro peccatis commissis, & delictis in hoc mundo perpetratis meruisti restituendo te illi innocentiæ in qua eras, quando baptizatus fuisti. In nomine Patris ✠ & Filij. & Spiritus Sancti. Amen. Quòd si hac vice non decesseris, reseruo tibi hanc gratiam vsque ad mortis tuæ articulum.

1. Noto 1. quòd ista forma desumpta fuit *ad verbũ ex Manipulo Fratrum Minorum, p.6. de absolutione, forma 2.* Breuiorem tamen, & quæ tantùm valet quantùm ista, affert Rodriq. *tom. 1. quæst. regul. q. 62. art. 9.* Et sic habet. *Auctoritate apostolica mihi commissa, absoluo te ab omnibus peccatis tuis, in quantum possum: & restituo te Sacramentis Ecclesiæ; & concedo tibi indulgentiã plenariam, quam tibi concessam à Domino Papa, si fortè non moriaris, eadem auctoritate reseruo tibi pro vltimo articulo mortis. In nomine Patris,* † &c.

2. Noto 2. quòd istud priuilegium absolutionis, & indulgentiæ concessum est Religiosis claustralibus ab Eugenio IV. Sixto IV. & alijs Summis Pontificibus, vt referunt Casarub. *in comp priuileg. verb. Absolutio extraord. quo ad Fratres, à n. 1.* Rodriq. *to. 1. qq. Regul. quæst. 62. art. 6.* Mirand. *tom. 2. manual. q. 33. art. 7.*

3. Noto 3. circa illam particulam, *Concedo tibi indulgentiam plenariam omnium peccatorum, de quibus etiam non recordaris,* quòd istud est magnum priuilegium, quod à nullo reperitur concessum, nisi ab Eugenio IV. vt ait Casarub. *in compend. verb. Indulgentia, notab. 3. §. Et est sciendum.* Nam alij Summi Pontifices concedunt quidem indulgentias planarias, sed contritis, & confessis, aut saltem propositum confitendi habentibus; quare solùm concedunt remissioné pœnæ illorum peccatorum, de quibus pœnitens, vel habuit contritionem, vel confessus est; at verò de illis, quorum oblitus est; nullam mentionem faciũt, vnde cum indulgentiæ tantùm valeant, quantùm sonant, istorum remissioné non concedunt secũdum aliquos, vt ait Casarub. *loc. cit. Quarta causa,* licet alij oppositum teneant apud eundem ibi: quibus adhæreo, sentiens etiam cum D. Thom. *in 4. d. 21. q. 2. art. 2.* & Cordub. *in quæst. theolog. lib. 5. quæst. 39. p. 2. opin. 3.* quòd absolutio sacramentalis, cadere potest super peccata viuentium oblita, & ignorata generaliter tantùm confessa, aut etiam super omninò inculpabiliter omissa, nec generaliter confessa: Nam absolutio sacramentalis ea opere operato præstat primam gratiã rectè confitenti, vt suppono, quæ repugnat tam peccatis generaliter confessia, ac inculpabiliter oblitis, & ignoratis, quàm specialiter confessis, cùm vnum peccatum mortale sine alio non possit remitti. Et licèt peccata oblita, cùm in mentem venerint, sint de nouo confitenda, id tamen non est, quia non fuerint rectè absoluta, sed quia, cùm in sacramentali confessione requirantur duo, vt ait D. Thom. *loc. cit. ad 1.* scilicet absolutio, & iudicium Sacerdotis satisfactionem imponentis, licèt peccata oblita fuerint absoluta, debent iterum confessioni subijci, postquam in menté venerint, vt suppleatur, quod sacramentali cõfessioni defuit. Seu dic cum Corduba *loc. cit. ad 3.* quòd per primam absolutionem non sunt simpliciter absoluta, sed ex suppositione duntaxat, scilicet dum aliàs in speciali illa confiteri non possumus.

4. Noto 4. circa illam clausulam. *Quod si hac vice nõ decesseris,* &c. Quòd quando alicui est concessa aliqua indulgentia pro articulo mortis, si in articulo mortis constitutus dicta indulgentia vtatur, & ad sanitatem deinde reuocetur non potest amplius dictam indulgétiam lucrari, quando in vero mortis articulo cõstituetur, quia illa per primum vsum capitatur. Ita Nau. *in sum cap. 26. n. 31. vers. Vigesimo Tertio* Rodriquez *tom. 2. quæst. regul. q. 62. art. 6. & tom. 2. q. 87. art. 9.* licet Cordub. *in quæst. theolog. lib. 5. q. 39. punct. 1. dicto 3. opin. 3.* dicat, quòd quando indulgentia cõceditur simpliciter pro articulo mortis intelligi debet vniuersaliter, idest, toties, quoties quis ad talé articulũ venerit; indefinita enim æquipollet vniuersali. Priuilegium ergo Eugenij IV. quòd illa indulgentia possit reseruari pro vero articulo mortis, & quòd valeat pro oblitis, valet ad tollendos omnes scrupulos, & controuersias. Aduerte autem, quòd dictus Pontifex requirit, quòd qui dictam indulgentiam lucrari voluerint, oportet, vt dixerint per annum singulis hebdomadis semel septem psalmos pœnitentiales cum suis litanijs, qui auté legere nesciunt, debent alia pia opera ad arbitrium sui confessarij facere. Qui autem impedimento detentus in dictis vnius anni hebdomadis commodè recitare, aut alia pia opera facere nequiuerit, vel si ex inaduerté-tia, aut obliuione aliquid omiserit, ex tunc vna altera septimana etiam alterius anni sequentis, vel aliàs quam primum illud implere possit, satisfaciat. Et tandem, si quis præfatos psalmos, aut pia opera in toto, vel in parte cõmodè adimplere nequiuerit, aut omiserit, poterit quilibet Confessor, aut Sacerdos in alia pietatis opera commutare, prout saluti animarum viderit expedire. Ita dictum priuilegium refert Rodriquez *dicta quæst. 62. art. 6.* licèt ergo Mirand. *to. 2. man. quæst. 32. ar. 7.* & Casarub. *in comp. verb. Absolutio extraordinaria, quo ad Fratres num. 4.* prætendant, Regulares habere alia priuilegia dictam indulgentiam, & remissionem concedentia, absque onere dictos psalmos recitandi, & alia pia opera exercendi, ea tamen fortè nõ sunt tam clara, & ampla. Quare consultum est, quòd omnes dictos psalmos recitent, vel alia opera pia faciant. Quòd si quis omiserit, consultũ est, vt in articulo mortis constitutus roget Confessorem, vt dicta opera in alia mutet congrua tempori, vel, si forte infirmus valdè grauatus id non recordetur, Confessarius ipse infirmum moneat, & commutet.

5. Noto 5. quòd Nicolaus V. vt refert Rodriquez *to. 1. qq. reg. q. 62. art. 6. & tom. 2. q. 87. art. 11.* declarauit, quod cũ aliquis Fratrum inciderit in dementiam, lethargiam, vel amiserit loquelam propter infirmitaté, vel aliàs antequam absoluatur, & recipiat plenariam remissionem, vel etiam quia non habuit copiã confessarij, possit in dicto mortis articulo quicunque Sacerdos sæcularis, vel regularis eum nihilominus absoluere, & huiusmodi plenariam peccatorum suorum remissionem auctoritate apostolica illi impendere.

6. Aduerte auté, quòd ad hoc, vt possit quis, in dictis casibus absolui, oporteri, quòd declarauerit, cùm esset sanæ mentis, vel ex signis exterioribus constet, quòd voluerit plenariè absolui, vel cõstet quòd habuit contritionem cum proposito confitendi. Ità Cord. *in quæst. Theol. l. 5. q. 39. p. 2. opin. 3.* Rodriq. *loc. cit. art. 11.*

7. Aduerte etiam hac occasione, quòd absoluendus est, qui nutibus tantùm absolutionem à confessario quærit; quòd multis probat Diana *p. 3. tr. 3. res. 1.* Immò etiam si absolutionem non petat, modò tamen signa contritionis ostendat, tundendo pectus, &c. Diana *ibid. resol.* 2. Est etiam absoluendus moribundus dicta contritionis signa ostendens, sed dubitatur, an ea ortum habeant ex contritione, vel ex angustia mortis. Diana *ibid. resol.* 3. cum dubia in meliorem partem sint interpretanda, præsertim in illo articulo, in quo nullus præsumendus est immemor suæ salutis, & hæc opinio faueat animæ. Est etiam absoluendus moribundus, qui in absentia confessarij confessionem petiit, vel signa pœnitentiæ fecit testante hoc vno saltem teste. Diana *resol.* 4. & 5. Est etiam absoluendus, qui in periculo mortis constitutus confessus est, sed non absolutus, quem deinde ad absoluendum veniens confessarius reperit loquelam amisisse, Diana *resol.* 6. Et denique est absoluendus sub conditione, *Si capax es absolutionis*, moribundus sensibus destitutus, qui neque petiit confessionem; neque vllum signum dedit contritionis, modò solitus fuisset christianè viuere, vt v.g. si quis ex improuiso fuit vulneratus ad mortem, &c. Ita Homobonus *in examine p. 1 tract. 7. c. 18. q. 84.* quem consulat Diana *resol.* 8. Et ratio omnium istorum est. Quia illa opinio est amplectenda, quæ magis fauet pœnitenti, cùm sacramenta sint instituta, vt medicinæ suscipientium, præsertim quando nulla fit iniuria sacramento; At ministrare sacramenta sequendo opinionem probabilem, non est irrogare iniuriam sacramento. Immò addit Io. Sancius apud Dianam *loc. cit. resol.* 9. quod vbi imminet periculum violationis religionis, aut charitatis, potius violanda est religio, quàm charitas, quia hæc plus stringit, quàm illa; pro salute enim animarum nostrarum humiliauit se Christus vsque ad mortem, inrecedens suæ maiestatis.

8. Noto 6. quod ista indulgẽtia potest religiosus frui, etiam si in itinere extra Religionem decedat; potest enim rogare quemcunque Presbyterum sæcularem, vel regularem alterius Ordinis, vt vigore dictæ concessionis Eugenij eum absoluat, & indulgentiam concedat. Quod dixit propter aliud priuilegium Innoc. VIII. Mirand. *tom. 2. man. q. 33. art. 7.* & habet hoc priuilegium Innoc. vnum particulare, quòd scilicet possit Confessarius sic electus in articulo mortis dictum moribundũ absoluere plenariè ab omnibus casibus, ac si esset Summus Pontifex, & eadem auctoritate illi indulgentiam plenariam concedere.

9. Noto 7. quòd præfata absolutio debet necessario concedi à Confessore; Nam si ab hoc non concedatur, cum ægrotus eam sibi concedere non possit, eam non lucrabitur. Ita Rodriq. *to. 1. qq. regul. q. 52. art. 9.* Mirãd. *loc. cit. art. 8. vers. Sed modo insurgit.* Et non debet concedi, antequam probabiliter videatur infirmus esse in extremis, sed debet concedi eo tẽporis momento, quo moraliter creditur ipsum, ad minus mortaliter non peccaturum, ne postea pro peccatis commissis post dictam absolutionem satisfactione indigeat, quam commodè præstare non possit. Ita Rodriquez, & Mirand. *loc. citat.* Cordub. *in quæst. theolog. lib. 5. quæst. 39. part. 2. dicto* 1. Sin autem non possit ægrotus Confessorem eligere, vel habere, consequetur nihilominus dictam indulgentiam, si sit in statu gratiæ, vt dixi *to. 2. nostr. priuil. in const. 8. Pauli V. n. 10.* & inuocando in eodem statu ore, vel non potens ore, corde deuotè nomen Iesu, lucrabitur indulgentiam plenariam, concessam à Paulo V. *in ead. const. §. 8.*

10. Noto 8. quòd licèt verum sit, quòd dicta indulgentia plenaria, & absolutio generalis debet dari à Cõfessore electo ab ipso ægroto, etiam à Prælato non specialiter deputato; non est tamen omittenda in Ordine nostro laudabilis consuetudo, vt in illo casu ægroto assignetur Confessarius specialis à Prælato, ad votum tamen ipsius ægroti. Vbi autem vsus inualuit, vt ægrotus priùs confiteatur, & sacramentaliter absoluatur à Confessario electo, & deinde extra Sacramentum dicta generalis absolutio infirmo detur à Prælato, vel alio Sacerdote de eius iussione, tolerari potest, vt innuit Nau. *in man. c. 26. n. 31.* & Mirand. *to. 2. manual. q. 33. art. 8.* forma dictæ absolutionis, Cordub. *loc. cit. vers. Et creditur.* Sed tunc omitti debet illa clausula, *Absoluo te a peccatis tuis.* Nam certum est, quod extra sacramentũ pœnitentiæ peccata non remittuntur, vt ait Cord. *loc. cit.* Posset tamen adhuc proferri, intelligẽdo per peccata pœnas peccatis debitas, quod est multum familiare in Scriptura sacra. 1. Petri 2. *Peccata nostra ipse pertulit*, idest, pœnas debitas nostris peccatis. 2. Mach. 12. *Vt a peccatis soluantur*, idest, à pœnis debitis pro peccatis huius vitæ. Et Isaiæ 53. *Et ipse peccata multorum tulit.* Attamen Reuerendissimus Pater F. Franciscus à Longobardis nostri Ordinis meritissimus Generalis, vir doctissimus, dum hanc Genuensem Prouinciam visitaret *Anno* 1633. *die* 28. *Maij*, dixit, dictam clausulam esse omittendam, quando datur dicta absolutio extra sacramentum pœnitentiæ. Nam tunc dicta absolutio est solum quædam deprecatio Ecclesiæ ad impetrandum remissionem culparum, seu pœnarum, aut alia bona, & remotionem impedimentorum ad bene moriendum, & quædam absolutio iurisdictionalis ab excommunicationibus, seu aliis censuris, vel pœnis ecclesiasticis, si eis forte esset obnoxius: Et concessio indulgentiæ plenariæ, vt docebat Cord. *in q. theol. lib. 5. q. 39. p. 2. dict. 1. vers. Et creditur.* Quando autem datur ægroto, debet ægrotus ipse, si potest, vel, si nequeat, circunstãtes dicere *Confiteor*, &c. quo dicto, Sacerdos dicat, *Misereatur*, &c. *Indulgentiam*, &c. Deinde, *Dominus noster*, &c.

11. Noto 9. quod dicta indulgentia non est reuocata per constit. 8. Pauli V. *tomo.* 2. *nostr. Priuil.* vt ibi dixi, *num.* 10 & dicit etiam Roderic. *in resol. regul. resol. 3. num.* 32. Immo dictus Pontifex *in eadem constit. §. 8.* concessit indulgentiam plenariam quibusvis Religiosis confessis, & sacra communione refectis, vel saltẽ contritis, si id facere nequiuerint, in articulo mortis constitutis, qui nomen Iesu ore, si potuerint, sin autem, corde deuotè inuocauerint.

12. Noto 10. quòd etiam si ægrotus post dictam absolutionem, & indulgentiam decedens, sit liber à pœnis purgatorij, non per hoc tamen debent omitti fieri pro eo suffragia. Nam 1. potest esse, quod interuenerit aliquis defectus, propter quem non sit indulgentiam consecutus. 2. Quia licèt dicta suffragia non prosint animæ existenti in cælo quò ad satisfactionem, quia est in termino, & nulla amplius satisfactione indiget, prosunt tamen quò ad satisfactionem aliis animabus purgatorij; Tum quia deperdi non possunt, cùm sint bona opera. Tum quia Ecclesia licèt suffragia, missas v.g. offerat principaliter pro aliquo, & sic illi principaliter prosint, offert tamen etiam generaliter pro omnibus, & pro omnibus ad Deum preces fundit. Vnde si non prosunt illi, pro quo sunt principaliter oblata, quia non indiget, prosunt alijs indigentibus, pro quibus sunt minus principaliter oblata; animæ autem, pro qua sunt specialiter oblata, existenti in cælo prosunt etiam, quia illi ex hoc augetur gaudium accidentale, gaudet enim magnoperè videns, quòd suis confratribus ipsa affert multum vtilitatis per suffragia sibi specialiter oblata. 3. Quia magis est vtile animæ liberari per missas, & alia suffragia, quam per indulgentias, quia per istas tantùm tollitur pœna, at per illa tollitur pœna, & augetur illi gaudium accidentale perpetuum, gaudet enim plurimum

timum ob profectum amicorum suffragia impendentium; gaudet amplius honore, Deo per suffragia exhibito; & denique gaudet suffragio animabus per suffragia impenso. Vnde magis prodest animæ liberari per suffragia, quàm per indulgentias, licèt per illa tardiùs, & per istas citiùs liberetur; quoniam satiùs videtur, ad tempus pœnam pati, quam gaudio etiam accidentali perpetuò priuari. Ita Gabriel *in can missæ, lectione 57. lit. De indulgentia pro defunctis in med.* Casarub. *in comp. verb. Indulgentia, in fine, notab. 3. vers. vltimo.* Vide plura huiusmodi apud Nauarr. *to. 3. tract. de indulgentia, notab. 2. n. 50.* Lauor. *de indulg. p. 2. c. 30. à n. 142.*

CAPVT VII.

De forma absolutionis, quæ datur electoribus in capitulo ad effectum electionis.

DIcto Confiteor ab omnibus capitularibus genuflexis, Præsidens capituli eos ad effectum electionis faciendæ absoluit, dicens: *Misereatur, &c. Indulgentiam, &c. Si tenemini aliquo vinculo excommunicationis maioris, vel minoris, interdicti, vel suspensionis, in quantum se extendunt gratiæ, & priuilegia Ordini nostro concessa, vos omnes ad effectum electionis faciendæ, seu electionum faciendarum absoluo, & restituo vos sacrosanctis sacramentis Ecclesiæ, communioni, & vnitati fidelium. In nomine Patris, ✠ & Filij, & Spiritus sancti. Amen. Item eadem auctoritate ad eundem effectum ego dispenso vobiscum super omni irregularitate, si quam contraxistis & habilito vos executioni ordinum, & officiorum vestrorum.*

1. Noto 1. quòd nullus excommunicatus, siue publicus, siue secretus, nec vllus suspensus, aut interdictus, seu etiam irregularis, potest ad dignitates Ecclesiasticas assumi, vt probo *to. 2. Relig. q. 1. c. 5. & §§. seq.* Quare ad omnes scrupulos, & ambiguitates tollendas inuenta est ista absolutio, qua præcedente, si deinde electus, vel electores reperiantur aliqua censura innodati, electio erit nihilominus valida, nec poterit ex eo impugnari, vt habet Chokier *de exemp. p. 4. q. 69. n. 2.*

2. Noto 2. quòd ea forma, quæ est in nostro Rituali, est manca; nam non dispensat super irregularitatibus, super quibus tamen est expressè dispensandum, vt sentit Nau. *in sum. cap. 27. num. 154.* Paris. *de resig. lib. 4. quæst. 3. num. 40.* Chokier *loc. cit. num. 5.* vel saltem tacitè per clausulam, *A censuris, & pœnis* vt ego dico *to. 2. Relig. cit. num. 46.* Vnde in hac forma expressè posui dispensationem super irregularitate, ad hoc vt si quis in capitulo reperiretur irregularis, posset beneficio dictæ absolutionis frui. Nam alioquin non frueretur, vt dico *loc. cit. relig. num. 9.* vbi etiam dixi, quòd ista absolutio, & dispensatio non absoluit, neque dispensat, nisi à censuris, & super irregularitatibus, à quibus potest absoluere, & dispensare Præsidens Capituli. Nec prodest ei, qui absens eligeretur, vt ibidem dixi.

3. Noto denique, quòd *tom. 2. Relig. quæst. 1. cap. 5. num. 46.* dicebam quòd in absolutione, quæ datur in Capitulis à Prælatis ad effectum electionis, licet non exprimatur irregularitas, ea tamen tacitè intellecta censetur in illa dictione *Pœnis*, si in ea absolutione exprimatur, *A censuris, & pœnis.* Quam doctrinam cum non benè recepisset Alphonsus de Leone, dixit *in suo tract. de offic. Capellani, quæst. 4. praxi 6. num. 96.* hæc formalia verba. *Sed contrarium defendit Peirinus in suo Prælato regulari, quæst. 2. cap. 5. §. 3. num. 46. qui fundatur in verbo illo. A pœnis contento in dicta clausula. Quod fundamentum, quam leue sit, patet ex dictis à nobis tractatu de iubilæo, part. 2. à num. 54.* Quibus verbis respondere decreui. Et in primis dico, quòd ego ibi loquor de irregularitate, quæ est pœna, id est, quæ prouenit ex delicto, V.G. quo excommunicatus celebrat, vel suscipit ordines, &c. non de illa, quæ dicitur indecentia, vt quæ prouenit ex bigamia, vel ex membri alicuius priuatione, aut etiam ex homicidio quomodocunque facto; hoc enim etiam indecentiam dicit. Et constat, quia fundor in illa dictione *Pœnis.* Quam distinctionem probant omnes Doctores, quos hic mox citabo. Deinde dico quòd necessariò per illam dictionem, *A pœnis*, in casu, de quo loquor, intelligenda est inter alia irregularitas; Nam dicta absolutio, quæ datur in Capitulis à Prælatis, datur ad effectum, ne electio deinde secuta inualidari possit; Sed irregularitas est impedimentum canonicum, quod ipso iure electionem inualidat, vt dico *dicto loco cit. Relig. Prælati num. 44.* Ergo per illam debet etiam irregularitas tolli: Nam alioqui dicta absolutio esset manca, & non inseruiret fini ad quem est adinuenta. Tertiò dico, quòd ego opinionem contrariam, quæ dicit, irregularitatem non dispensari, nisi de ea fiat expressa mentio, quam latè defendit Trullench *in expositione bullæ cruciatæ, lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 17. à nu. 4.* cum quamplurimis Doctoribus, quos affert Diana *part. 1. tract. 1. c. de bulla Cruciata resol. 27. in princip.* non improbaui, immò probabilem existimaui *loc. cit. Relig. Prælati num. 9.* Dico 4. quòd opinio mea, quæ dicit, quod irregularitas tollitur per illam clausulam *Teque absoluentes à censuris, pœnis*, est Soti *in 4. dist. 22. quæst. 3. art. 1. vers. Secundum discrimen*, Bannes *2. 2. quæst. 64. art. 8. tit. Iam verè in quarta parte, &c. dub. 1.* Bartholomæi Medinæ *1. 2. quæst. 96. art. 4. col. 8. dub. An humanæ leges obligent cum vitæ discrimine, in responsione ad 1. pag. mihi 512. & in instructione confessor. cap. 11. §. 9.* vbi ait, hanc opinionem esse magis veram, & magis conformem sacris Canonibus, Cordub. *in quæst. Theolog. lib. 5. de indulgentiis, quæst. 44. dub. 4. & de casibus conscientiæ quæst. 144. vers. La segunda opinion*, vbi ait, hanc in rigore esse magis veram opinionem, Salon. *2. 2. quæst. 64. art. 8. contron. 4. concl. 1.* Salas *de legib. disp. 15. sect. 1. concl. 2. num. 16. tract. 14.* Aragon. *2. 2. quæst. 64. art. 8. col. 11. vers. Secunda conclusio*, & in fine ait, hanc opinionem esse magis conformem communi Doctorum interpretationi; Ledesma *1. part. summa, tract. de censuris ecclesiasticis, cap. 1. vers. D'esta resolution. fol. 537. & versu, A esta duda*, dicit, quòd ista opinio est communis discipul. S. Th. Nald. *in summa, ver. Irregularis. num. 25.* Nugnus *par. 3. q. 27. in expos. bullæ Cruciatæ. §. vltimo, in princip.* latè, & ex professo mordicus hanc sententiam defendit Gutierrez *Canonic. qq. lib. 1. cap. 3. per totum*, vbi omnibus contrariis respondet, Fernandez *in examine, c. 9. de bulla Cruciata, §. 24.* Corradus *in summa, quæst. 355. in addit.* Vega noster *in speculo Curatorum, tom. 2. cap. 12. de cens. eccles. n. 323.* Crua *in directorio conscientiæ, de irregul. dub. 25. conclus. 2.* vbi ait hanc esse communem Thomistarum, ait etiam, contrariam esse probabilem, quam tenent Canonistæ. Hanc opinionem probabilem dicunt Rodriquez *in expos. bullæ Cruciatæ, §. 9. nu. 64.* vbi ait, posse quemlibet hanc opinionem absque scrupulo sequi, & consulere. Et Henriquez *lib. 7. de indulg. cap. 13. §. 6. versu, Quæ sententia*, vbi dicit hanc sententiam esse probabilem propter grauium Doctorum auctoritatem, & rationes, & quòd esset admittenda in praxi. Eam etiam tanquam probabilem de-

fendit Diana *p.1.tr.11.de bulla Cruciatæ, resol.27.versu. Quid ego sentiam.* Fundamenta autem horum Doctorum sunt duo præcipuè. 1. quòd irregularitas, quæ prouenit ex delicto, est vera censura ecclesiastica, & communiter includitur in illa dictione, *A censuris.* Ita loquuntur Sot. Arag. & alij. 2. quòd dicta irregularitas est vera pæna, & sic includitur in illa dictione *Pænis.* Ita loquuntur de mente omnium, & clariùs, quam alij, Medina *in instruct.cit.* Salon. & Ledesma. Ex quibus apparet, quam leuiter dixerit Alphonsus Leo, meum fundamentum leue, cum eo fundamento potissimum tot insignes Doctores dictam sententiam tenuerint.

4. Ad illud, quod dicit idem Alphonsus, leuitatem nostri fundamenti constare ex his, quæ ipse dicit *in tra. de iubilæo, p.2.à num.54.* fateor me *dictum num.* 54. pluries legisse, & in eo nil penitus reperisse, quòd leuitatem dicti mei fundamenti insinuaret. Immo in dicto num. expresè dicit, quòd nisi in bulla expresè exciperetur irregularitatis dispositio, non esset omnino improbabile, quòd ex vi *dictorum verborum, Censuris, & pænis ecclesiasticis*, confessor possit dispensare super irregularitate contracta ex eo, quòd celebrauit in censura. Et *loc.cit. de officio capellani* dictus Alphonsus nostram opinionem approbat in casu violationis censuræ, id est, in irregularitate, quæ prouenit ex delicto, vt dixi. Si ergo in his casibus Leo ipse nostram sententiam probat nullo adducto fundamento, quomodo potuit dicere leue fundamentum nostrum, qui nec fortiùs, nec debiliùs adducit? Hæc in mei defensionem dicta volui, quæ si Leonem (quod dicunt periculosum) aliquantò vellicant, ipse in culpa est, qui prouocauit, non ego, qui respondere compulsus sum, vt dicam cum Hieronymo *epistol. 14. ad August.*

CAPVT VIII.

De forma absolutionis, alicui data ex commißione summi Pœnitentiarij.

IN nomine Domini, Amen. Nos Frater N. Vicarius generalis Ordinis N. ad infrascripta peragenda ab Eminentissimo Domino N.S.R.E. Cardinali summo Pænitentiario specialiter delegatus, prout in litteris sub signo Pænitentiariæ, vt moris est, expeditis sub datum Romæ apud Sanctum Petrum calend. Iunij, Pontificatus S. D.N. Domini Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. anno eius 4. nobis exhibitis innotescit, à F.N. Sacerdote professo eiusdem Ordinis de infrascriptis excessibus plurimùm dolente, debita cum instantia requisiti, vt sibi dictarum litterarum vigore auctoritate nobis concessa absolutionis beneficium in vtroque foro à censuris Ecclesiasticis, aliisque pænis quas incurrit benignè impendamus, nec non super contracta per eum irregularitate, quòd ad omnes etiam sacros, ac Presbyteratus ordines extra ætatem legitimam aliàs se promouendum curauerit, in iisque ministrauerit, ac præterea vt in prætactis ordinibus etiam in altaris ministerio ministrare, voce actiua, & passiua gaudere valeat, misericorditer dispensemus. Huiusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica nobis commissa, quaque fungimur in hac parte eundem F. N. coram nobis genuflexum, humilitérque petentem à quibusuis sententiis, censuris, & pænis ecclesiasticis quas propter præmissa incurrit, & excessibus huiusmodi in vtroque foro in forma Ecclesiæ consueta (ipso tamen ab exercitio prædictorum ordinum arbitrio nostro suspenso remanente) absoluimus, atque omnino relaxamus; quotidianam illi præterea ex nunc vsque ad legitimæ ætatis accessum, septem psalmorum cum litaniis flexis genibus recitationem pro salutari pænitentia iniungentes; sic absoluimus, suspendimus, & iniunximus, iuxta formam dictarum litterarum Apostolicarum, non solùm præmisso, sed omni etiam alio meliori modo, quo de iure possumus, ac valemus. Datum Romæ in nostro Conuentu. N. die primo mensis Septemb. anno Domini 1627. Pontificatus S.D. N. Domini Vrbani diuina prouid. Papæ VIII. anno 5. Volens autem præfatus delegatus cum dicto supplicante dispensare super irregularitate, & aliis pœnis vigore dictarum literarum, transacto tempore congruo, ait.

In nomine Domini, Amen. Nos F.N. Vic. generalis Ordinis N prædicta Apostolica auctoritate fungentes, prætacto Fr. N à censuris, vt supra, à nobis absoluto, & ab exercitio suorum ordinum ad arbitrium nostrum, vt ex superioribus nostris constat literis, suspenso vlterius instante, humiliterque petente, ad ampliorem earundem literarum executionem progrediendo, cum eodem Fratre N. vigesimum quintum ætatis annum, vt ex oblato nobis R. Presbyteri N. Parochi Ecclesiæ S. Angeli, Diœcesis N. baptismali chirographo patet, attingente, super irregularitate ex præmissis per eum quomodolibet contracta, ac præterea quòd ea, & suspensione præfata non obstantibus in suis ordinibus (modo tamen canonicum aliud nequaquam obstet impedimentum) etiam in altaris ministerio ministrare, & quæcumque sui ordinis officia, & dignitates, si aliàs canonicè ad illas, & iuxta eiusdem Ordinis regularia instituta eligatur, vel assumatur gerere, atque exercere, voceque actiua, & passiua frui licitè valeat, misericorditer in Domino, eadem Apostolica auctoritate nobis commissa, dispensamus. Non obstantibus iis omnibus, quæ in prædictis literis cauetur non obstare. Atque ita dispensamus iuxta formam dictarum literarum non solùm prædicto, sed quouis alio meliori modo, &c. Datum Romæ, &c. vt suprà.

CAPVT IX.

De forma faciendi fidem absolutionis alicui datæ ex commissione summi Pænitentiarij.

FRater, &c. Ordinis N. Vicarius generalis. Vt præsentium omnibus, & singulis fidem facimus, & attestamur, quòd die 19. mensis Ianuarij

rij anno 1627. auctoritate nobis à summo Pœnitentiario per suas literas datas Romæ apud S. Petrum die 3. Ianuarij eiusdem anni specialiter concessa, Fratrem N. Clericum nostri Ordinis professum ab excommunicatione in vtroque foro cæterisque pœnis ecclesiasticis, quas propter delicta in præfatis sacræ Pœnitentiariæ literis contenta, incurris, in forma consueta Ecclesiæ, pœnitentia salutari, alijsque omnibus, quæ de iure fuerunt iniungenda, eidem iniunctis, absoluimus: Cumque prædicto Fratre N. die 25. eiusdem mensis (pœnitentiæ parte iam peracta) super irregularitate per eum ex præmissis in dictis literis quomodolibet contracta pariter dispensauimus. Ita vt ad omnes, etiam sacros, & presbyteratus ordines, si ad id idoneus reperitur, promoueri, & postquam promotus fuerit, actiua, & passiua voce ita gaudere queas, vt quæcunque nostri ordinis officia, ac dignitates, si ad illa canonicè, & iuxta eiusdem Ordinis regularia instituta assumatur, vel eligatur, gerere licitè valeas, ac exercere. Non obstantibus etiam constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, nec non nostri Ordinis statutis, & priuilegiis, cæterisque contrariis quibuscumque. In quorum fidem, &c. Datum Romæ, &c.

1. Noto, quòd non necesse, quòd prædicta absolutio, & dispensatio fiat in foro pœnitentiæ, audita scilicet confessione sacramentali, sed sufficit quòd fiat in foro conscientiæ, quatenus hoc forum distinguitur à foro exteriori, & publico, vt multis probat Sanch. 8. de matrim. disp. 4. num. 29.

CAPVT X.

De forma accusationis.

R*Euerende admodum Pater Prouincialis. Ego Frater Zelans de Zelantibus accuso Fratrem Improbum de Scandalosis, quòd pluries temerario ausu sanctissimum Dei nomen impia, atque sacrilega blasphemia commacularit in hæc verba inuito Deo, idque præsertim die 10. Ianuarij, anno 1634. immediatè post Vesperas in inferiori Claustro Conuentus. N. in ea videlicet parte, ex qua ad exteriorem prædicti Conuentus ianuam patet aditus, præsentibus F. Veridico Cortesio, & F. Fideli de bonis. Quocirca, ne in tanto illi scelere impunè liceat gloriari, vtque iusta in eum animaduersionis metu cæterorum animi ab huiusmodi perpetrandis sceleribus posthac contineantur, non calumnia quidem, vel maleuolentia studio, sed iuris publici tuendi, atque pia in Deum, Religionemque nostrã voluntate permotus, Reuerendam admodum Paternitatem tuam etiam, atque etiam rogo, & insto, vt illum, testibus examinatis, ad nostrorum statutorum formam, ac præscriptum digna facto pœna mulctet, ac afficiat. Paternitati siquidem tuæ coram adm. RR. PP. Iusto de Bonis, Mansueto de Mansuetis, nec non Constantino de Ferraria tuis, atque huius N. Prouinciæ Collegis, & Coniudicibus iure iurando polliceor atque confirmo prædicta omnia vera esse, ac sic omnino se habere: vt propterea ad exitum vsque, & definitiuam sententiam ea prosequi cupiam talionis pœnam, si defecero, libentissimè subiturus. In quorum omnium fidem præsentes subscribo die, & anno, vt supra. Ita est Fr. Zelans de Zelantibus.*

1. Noto 1. quòd hæc forma cum omnibus suis clausulis habetur expressè *in leg. Libellorum. ff. de accus.* Et omnes dictæ clausulæ declarantur ab Aretino *in sua practica criminali, cap. 5. de accus.* Pro quibus etiam videri possunt D. Thom. 2. 2. *quæst. 68. art. 4.* Malder. 2. 2. *tract. 6. cap. 2. dub. 1.* Triuilan. *in sua praxi, cap. 6.* Mansus *de modo proced. in causis regular. c. 5.* Aldrete *de disciplin. regul. tuenda lib. 1. cap. 4.* Ghisilet. *de iudice regul. cap. 16.*

2. Noto 2. quòd accusatio non videtur esse in vsu apud Regulares reformatos. Tum quia vix sine peccato exerceri potest, vt docet gloss. *in cap. Si quis Episcopus, verb. Illaudabilis, 2. q. 7.* & Ghisil. *de iudic. regul. cap. 16. n. 45.* Et colligitur *ex dicto cap. Si quis Episcopus,* vbi accusatio vocatur illaudabilis intentio. Tum quia accusatio vindictam quærit, non emendationem. Vnde quando iudex procedit per viam accusationis, non potest quicquam de pœna reo per leges debita detrahere, sed tenetur eam omnem illi infligere; Quare accusatio quasi semper supponit odium. Tum quia nullum est vitium, quod per viam denuntiationis iuridicè manifestari & per eius punitionem bono publico non possit prouideri. Quare censet Thom. à Iesu *de regul. visit. tract. 1. cap. 4. num. 6.* quòd accusatio paci, & tranquillitati Religionis non expedit; & propterea quòd est omnino releganda à Religionibus reformatis. Quapropter non videntur teneri Superiores vllam accusationem recipere. Et aduerte, quòd in Religionibus, in quibus per accusationem proceditur, potest Prælatus receptam accusationem rescindere quando ex tali rescissione maius bonum oriundum est communitati: & hoc non obstante partis instantia. Ita Rodriq. *tom. 2. qq. regul. quæst. 42. art. 5.* vbi citat Caiet. & Aragon.

CAPVT XI.

De forma concedendi facultatem alienandi.

F*Rater Ordinis N. Generalis. Dilectis nobis in Christo Filiis, Correctori, & Fratribus Conuentus S. N. salutem in Domino. Debitum pastoralis officij, quòd nullo nostro merito, sed sola Dei prouidentia gerimus, exposcit, vt ea, ad quæ iure natura nostri tenentur subditi, nec valent sine auctoritate nostra executioni mandare, illis, cum exigunt, benignè concedamus. Quare, cum, sicut nobis nuper exposuistis, Conuentus vester N. temporum iniuria ære alieno ita grauatus existat, vt propterea ni quid immobile ex annuis redditibus detrahatis, soluendo esse desperetis, fieri quinimmo facilè possit, vt in vos deuotorum amicorum qui opibus, ac pecuniis, prout opus est Religioni adesse solent, præfata soluendi impotentia graue odium concitetit, vel pristina saltem nequaquam frui valeatis eorum beneuolentia, nobis humiliter supplicastis, vt iuxta Apostolicam facultatem,*

cultatem, domum vobis prædicto loco N. sitam minùs commodam, nec centum aureorum de Camera redditum annuum excedentem alienandi facultatem elargiremur. Nos, qui à iustitia ne latum quidem vnguem, & præsertim quoad pecuniæ debitam solutionem, recedendum putamus (ne quam aliis euitandum culpam quotidie Religiosi decantant, iisdem, qui lux sunt mundi, turpiùs ascribatur) eandemque domum inibi constitutam vobis minùs vtilem, ac valorem annuum centum aureorum de Camera non excedere credentes, auctoritate apostolica nobis per literas in forma Breuis à felic. record. Clem. VII. concessa, præsentium tenore prædictam domum sub suis confinibus, & terminis latiùs in contractu desuper per publicam instrumentum faciendo exprimendis, vendendi, seu aliàs iusto contractu alienandi (modò tamen duarum ex tribus partibus vestri Capitali consensus accedat, pretiúmque in supradictorum debitorum solutionem vnico contextu conuertatur) licentiam vobis, & facultatem impartimur. Constit. felic. record. Pauli Papæ II. quæ incipit. Ambitiosæ, *cui per easdem literas derogatur, & aliis, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quòd antiquitùs Generales habebant priuilegium concedendi facultatem alienandi suis Fratribus, vt constat *ex const. 9. Iulij II. & ex const. 5. Clem. VII.* Vide, quæ dico *ad dictam const. 9.* & quæ addo *tom. 3. priuileg. cap. 3. num. 2.*

2. Nunc autem pone casum, de quo fui quæsitus. Regulares vnius Conuentus habuerunt ab aliquo deuoto scuta mille implicanda in annuos redditus pro celebratione vnius missæ quotidianæ, habebant autem dicti Religiosi quandam massariam, seu tenutam, in qua domus pro Massario fuerat combusta à Galiis tempore belli, vnde cogebantur conducere pro dicto massario aliam domum à quodam vicino. Quærebant à me, an possent de dictis scutis mille (cum non possent aliundè) fabricare dictam domum, imponendo in illa obligationem recitandi missam perpetuam? Ego semper putaui, quòd sic. Tum quia illa domus est de sui natura fructifera; & licèt in præsentiarum fructificare non videatur, est per accidens; licèt etiam possit dici fructificare quatenus liberat à solutione domus conductæ. Tum quia possunt dicti Regulares ex illa pecunia domum emere, quare ergo non possunt ex eadem illam fabricare? Tum quia pecunia illa est versa in vtilitatem perpetuam Monasterij. Tum quia possunt ex illa pecunia annuum censum extinguere, vt sensisse viros doctos in facti contingentia in hoc casu, retulit mihi ex nostris P. Trimarchi. Atque ita sentire videtur Marta *in suis decis. voto 243. n. 3. & 5.* Idem dico, si Ecclesia, vel Conuentus minaretur ruinam, nec possent aliunde reparari. Nam tum possent reparari ex illis mille scutis. Quia, sicut si aliquis deuotus Ecclesiam, vel Conuentum à se fabricatum alicui Religioni donaret cum tali onere suscipere, & obligarentur posteri ad illam Missam celebrandam; ita, si Ecclesia, vel Conuentus ruinam minaretur, possent Religiosi illius dicta scuta mille in reparationem illius expendere, & tenerentur posteri ad Missam celebrandam: monimentum tamen aliquod esset in publico collocandum, quo posteris innotesceret, quòd ex illa pecunia Conuentus, seu Ecclesia fuit fabricata. Neque obstat, quod illa scuta mille non fructificant secundùm mentem sacræ Congr. *de celeb. miss. § 5.* quod habes *in const. 9. Vrb. VIII. tom. 2. nostr. priu.* Nam in primis id est per accidens, natura sua tamen apta sunt fructificare. Deinde etiam fructificant. Nam in Ecclesia diruta non potest celebrari, nec per consequens ex ea possunt percipi emolumenta, quæ ex Ecclesiis rectè administratis recipiuntur. Tertiò, prius est locus, quàm locatum; ergo si Missa debet celebrari in Ecclesia, si hæc non adest, celebrari non potest. Denique, si illi Religiosi non haberent Conuentum ad habitandum, possent ad hunc effectum domum conducere, & annuam pensionem pro ea soluere; quare ergo non possent ad tale damnum vitandum ex illa sic vinculata pecunia conuentum fabricare; Ita colligitur ex Marta *loco supra citato.*

3. Et vlteriùs quæro, an Regulares Indigentes victu, nec reperientes, qui credito illis tribuat, nec possint consensum expectare Romani Pontificis, possint absque dicto consensu, & absque incursu censurarum res pretiosas in pignus tradere, seu pecunias ad cambium sumere, si aliter non reperiant? Et dato, quòd tradito pignore, non reperiant, an possint dictas res pretiosas vendere, immo & immobilia? Item an possint armenta monasterij absque dicto consensu vendere, si careant pascuis, & periculum sit ne pereant? Respondet affirmatiuè Megala *2. part. variar. resol. 5 13. num. 3.* modò adsit consensus maioris partis Conuentus, & prælati. Tum quia necessitas facit licitum id, quod aliàs tale non erat; *cap. Quod non est licitum, de reg. iur.* Tum quia non est prohibitum, ea bona ecclesiastica alienari, quæ magis expedit distrahi, quam seruari secundum Redoanum *de reb. Eccles. non alien. quæst. 51. cap. 1. n. 4.* quem sequitur Quarant. *in summ. bull. verb. Alienatio, num. 38.* Tum quia lex non ligat, quando de facto seruari non potest, *l. 1. §. dies, ff. Quando appell. sit; cap Erit autem d. 4.* Tum quia lex seruanda non est, quando iniquè fieret, si seruaretur, vt probat D. Thom. 2. 2. *quæst. 120. art. 5.* Tum quia in qualibet prohibitione censetur excepta causa occurrens, quæ suaderet oppositum; cap. *De cætero. & cap. Quamuis, de sent. excomm. cap. Excellentissimus, 11. q. 3.* Tum quia, quæ ob fauorem sunt introducta, non debent in odium retorqueri; *l. Nulla iuris ratio, ff. de leg reg. Quòd ob gratiam, de reg. iur. in 6.* Tum quia impossibilium nulla est obligatio; *l. Impossibilium, ff. de reg. iur. reg. Nemo potest, de reg. iur. in 6.* & ita Anno Domini 1627. Panormi ex consilio Nostri P. Trimarchi seruatum fuit in Conuentu nostro Sanctæ Oliuæ: Fratres enim in pignus tradiderunt lampades argenteas.

CAPVT XII.

De forma appellationis.

Ego Frater N. coram R. P. V. appellandi animo, ac voluntate propono, & dico, quòd decem abhinc, diebus, iisque nondum elapsis in blasphemiæ causa, quæ in iudicio coram vobis vertebatur, sententiam (si sententia iure vocari potest) contra me tulistis definitiuam, meque propterea per eandem vestram prætensam sententiam ad tres menses pœna carceris condemnandum censuistis. Quo circa, vt mihi per iura concesso ad tuendam innocentiam appellationis subsidio fruar, ab eadem prætensa sententia, ipsius nullitate semper salua, meque prægrauante.

tanquam iniqua, & iniusta, ad Eminentissimum Cardinalem N.N. nostri Ordinis protectorem appello, eo quòd nimirum à R.P.V. ad me condemnandum admissi testes grauiter, apertéque infensi mihi sunt, atque inimici, nec contestes itidem, nec omni exceptione maiores. Apostoli etiam vt 1. 2. & 3. cum debita instantia mihi concedantur exposco; protestorque præcipuè, appellationem huiusmodi per me sic demum exerceri, vt eam tamen corrigere, emendare, ac innouare, eamque verbo intimare, & expedire mihi visum fuerit, prosequi posse omnino velim, atque contendam. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd Religiosi possunt beneficio appellationis vti, quando iniustè grauantur à suis Superioribus, vt dicunt Aretin. *in sua practica, cap.* 10. Manlus *de mod. corrig. regul. cap.* 7. *num.* 12. Thom. à Iesu *de visit. regul. tract.* 3. *cap.* 17. *num.* 5. Ghisiler. *de iud. reg. cap.* 15. *num.* 19. & latè probaui cum multis aliis *tom.* 1. *Relig. cap.* 20. *quæst.* 1. *conclus.* 1. & sic habet praxis Romanæ Curiæ. Debet tamen ista appellatio fieri gradatim, id est, à Correctore ad Prouincialem, ab hoc ad Generalem, &c. vt dixi *loc. cit. Relig. vers. Aduertendum tamen, & tom.* 3. *priuileg. cap.* 4. *num.* 15. vbi pono decretum sacræ Congreg. Si autem appellatio fiat immediate ad sanctam Sedem, valebit, vt probo *loc. proximè cit. num.* 14. Verum est, quòd non debet ista appellatio fieri, nisi à definitiua sententia, vt statuit Trid. *sess.* 13. *cap.* 1. *de reform.* pro quo puncto vide plura *loc. cit. relig.*

2. Noto 2. quòd appellatio potest etiam fieri viua voce, vt si, lecta sententia, reus statim dicat, Ego à tali sententia tãquam iniqua, & iniusta ad talem Superiorem appello, *leg.* 1. *ff. de appell.* Si autem statim non appellet, habet tempus decem dierum ad appellandum; *cap. Anteriorem* 2. *quæst.* 6. & tunc decet appellationẽ in scriptis proponere modo dicto. Et aduerte quòd omnes clausulæ positæ in dicta forma de iure seruandæ sunt, si apellatio fiat in scriptis, debet enim continere nomina appellantis, aduersarij, iudicis à quo, & ad quẽ; *leg.* 1. *§. fin. de appel.* debet etiam continere grauamen, à quo appellatur; *cap. Cum sit Romana de appell.* & causam, propter quam ipsum grauamen impugnatur, *cap. Vt debitus de appell.* quòd vltimum in appellationibus, etiam à definitiua, inter Regulares semper esse obseruandum, ita vt iudex non teneatur appellationi deferre, nisi causa exprimatur, vt possit discernere, an dictæ appellationi sit deferendum, pluribus docent Sanch. 6. *in decalog. cap.* 8. *n.* 105. Thomas à Iesu *de visit. reg. tract.* 3. *cap.* 17. *n.* 8. licet Aldrete cum aliis *de discipl. suend. lib.* 1. *cap.* 18. *n.* 6. dicat, quòd in appellatione à definitiua non sit necesse exprimere dictam causam. Et quòd iudicare, an causa expressa in appellatione sit legitima, nec ne, pertineat ad iudicem à quo, docet Farin. 1. *part. praxis crimin. lib.* 1. *q.* 38. *de tortura, num.* 29. Et quòd iudicare quænam appellatio sit friuola, relinquatur arbitrio iudicis à quo docent, Menoch. *de arbitr. cas.* 197. *num.* 7. Barbos. *in cap. Cum appellationibus num.* 2. *de appell. in* 6. si tamen aliqua ex prædictis clausulis apud Regulares omitteretur, non vitiaretur appellatio; argum. *cap. Qualiter, Quando, el* 2. §. *fin. de accus.* eo quia Regulares fori iudicialis non sunt valde periti, cum cellæ potiùs quam foro incumbant. Ita Ghisiler. *de iudic. regul. cap.* 15. *num.* 6.

CAPVT XIII.

De forma Apostolorum, qui debent dari appellanti à iudice à quo.

Sanctissimo in Christo Patri, & Domino, Domino Vrbano sacrosancta Romanæ, & vniuersalis Ecclesiæ Summo Pontifici. Frater Ingenuus Ordinis Minimorum Generalis indignus eius deuotus filius, ac obediens post pedum deosculationem. Nouerit sanctitas vestra, quòd cum in causa quæ inter fratrem Rigidum ex vna parte, & Fratrem Mansuetum ex alia super percussione, de qua dictus Frater Rigidus accusabatur coram me in iudicio vertebatur, sententiam pro prædicto Mansueto contra prædictum Rigidum tulissem definitiuam, ab huiusmodi sententia idem Frater Rigidus ad Sanctitatem vestram, Sedemque apostolicam appellauit. Idcirco ipsum Rigidum appellantem à meo iudicio dimitto, & ad Sanctitatem vestram, his literis in testimonium præmissorum sigillo nostro munitis, examinandum dirigo, atque mando. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

CAPVT XIV.

De eadem forma breuiori.

Frater, &c. Tibi Fratri Rigido eiusdem Ordinis professo salutem. Quoniam à definitiua sententia, qua te pœna carceris ad tres menses condemnaui, à me tu appellasti, ea propter à mei iudicij obseruatione his Apostolis te expedito, & ad eius, ad quem appellasti, examen dirigo, ac remitto. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod Apostoli sunt literæ quædam breues instruentes iudicem appellatum, & omnes circumstantiam appellationis comprehendentes. Et debent continere, *Quis appellet, A quo, Contra quem, Super quo, Ex qua causa, & an iudex, à quo appellatur, appellationi detulerit.* Ita Panor. *in pract. c.* 114. Ghisil. *de iud. regul. cap.* 15. *à num.* 38. Quinque verò sunt Apostolorum species vt Ghisil. *n.* 41. Quidã sunt dimissorij, quando iudex appellationi detulit. Quidam sunt refutatorij, quando non detulit. Quidam reuerentiales, quando detulit ob solam reuerentiam iudicis appellati, non quia appellatio id ferret, Quidam sunt conuentionales, quando pars appellationem admittit, siue in iudicio, siue extra, iudice ipso, aut recusante tacente. Quidam denique sunt testimoniales, quando scilicet ab honesta persona conceduntur, eò quia appellans timuit Apostolos petere, seu etiam appellare à iudice, dubitans de violentia, sed appellauit, & protestatus est coram aliqua honesta persona, à qua deinde ei tribuantur Apostoli, vt docent Sylu. *verb. Appellatio, num.* 13. *in finem* Ghisil. *loco cit. num.* 45. Pro Apostolis dimissoriis valent duæ formæ positæ. Pro aliis pono cap. sequentia.

CAPVT

CAPVT XV.

De forma Apostolorum refutatoriorum.

FRater Ingenuus Generalis, &c. Tibi Fratri Rigido, &c. Quoniam, quam tu à nostra definitiua sententia aggressus fuisti, appellatio, friuola nobis, temeréque suscepta visa fuit, eidem propterea nequaquam detulimus hoc tibi duntaxat responsum pro Apostolis refutatoriis concedentes. In quorum fidem, &c.

1. Nota, quòd potest hæc forma aliter fieri, nimirum sicut 1. posita c. 13. vsque ad illam claosolam exclusiuè, *Idcirco ipsum*, &c. cuios loco pooitur sequens. *Cum vero huiusmodi appellatio friuola sit, ac frustratoria, temerè quippè, & nulla ratione interposita, atque adeò illi meritò non sit deferendum, nec ego propterea detuli, hosque tantummodò Apostolos refutatorios eidem sum impertitus* In quorum fidem, &c.

CAPVT XVI.

De forma Apostolorum reuerentialium.

FRater, &c. Tibi, &c. Quamvis appellatio tua friuola nobis, semeréque suscepta visa fueris ob nostram tamen in Apostolicam Sedem, ad quam appellasti, reuerentiam, ac venerationem illi duximus deferendum, vt re ipsa detulimus hos tibi proinde reuerentiales Apostolos concedentes. In quorum fidem, &c.

CAPVT XVII.

De forma Apostolorum conuentionalium.

FRater, &c. tibi, &c. Cùm in causa, quæ coram nobis inter Fratrem Rigidum ex vna parte, & Fratrem Mansuetum ex alia vertebatur, definitiuam sententiam pro prædicto Mansueto contra præfatum Fratrem Rigidum tulissemus, pœna carceris ad tres menses eum condemnantes, ad Apostolicam Sedem idem frater Rigidus appellauit, nobisque præfata appellationi vtpotè friuola, temereque suscepta non deferentibus, prædictus Frater Mansuetus eam censuit admittendam, vt de facto admisit. Cumque à nobis debita cum instantia Apostolos petiisset hos conuentionales eidem fuimus impertiti. In quorum fidem, &c.

CAPVT XVIII.

De forma Apostolorum testimonialium.

FRater Iustus de Cortesiis Ordinis N. Theologus, ac Concionator, &c. Vi Præsentium omnibus, & singulis has nostras literas inspecturis, pariterque lecturis fidem facimus, & attestamur die 19. Ianuarij præsentis anni 1634. Fratrem Macrobium de Afflictis eiusdem Ordinis Sacerdotem coram nobis, aliisque testibus infrascriptis, tempore, locoque congruo intra tempus à iure statutum, non semel tantùm, sed iterum, ac tertiò ab admodum R. P. F. Austero de Rigidis N. huius Prouinciæ Prouinciali humiliter, instanterque petiisse, vt Apostoli sibi ad appellationem suam prosequendam concederentur, qui tamen à prædicto Patre Prouinciali eidem Fratri Macrobio fuere denegati. Et in horum omnium fidem has ei testimoniales literas cum testibus infrascriptis impertiui. In quorum, &c. Si autem non denegauerit expressè, sed malitiosè distulerit, vt tempus à iure præfixum transiret, dicat. *Qui tamen à prædicto Patre Prouinciali differente quotidie, ac procrastinante eidem Fratri Macrobio concessi non fuere, differendo de die in diem: quæ quidem dilatio cum callida, & malitiosa mihi visa fueris, ne iustitia iniquè impediatur, has eidem appellanti testimoniales literas cum testibus infrascriptis impertiui. In quorum fidem, &c.*

1. Noto, quòd si dictus appellans, propter iustum timorem, ne impediretur à Prouinciali suam appellationem prosequi, oon est ausos ab eo petere Apostolos, tunc facienda est forma sequens.

CAPVT XIX.

De forma concedendi Apostolos testimoniales, quando appellans non fuit ausus illos petere à iudice appellato.

FRater, &c. vt in forma præced. Vi præsentium omnibus, ac singulis fidem facimus, & attestamur, quòd cum die, anno, &c. Frater Macrobius de Afflictis Ordinis nostri Sacerdos ad Sanctam Sedem à quadam sententia contra ipsum de admodum Reuerendo Patre Fratre Austero de Rigidis huius nostræ Prouinciæ Prouinciali lata appellauisses, idem Pater Prouincialis tali appellatione prægrauatum ostendit. Quare minitando, prædicto Fratri Macrobio dixit, vt suum exequeretur sententiam, quodque, si eum ampliùs de huiusmodi appellatione loquentem audiret, carceribus præciperet mancipandum. Ea propter à prædicto Patre Prouinciali Apostolos petere, nequaquam ausus est idem Macrobius, sed instanter, non semel tantùm, ac bis, ter immo, quaterque, intra tempus præfixum nobis coram testibus infrascriptis, vt sibi iidem concederentur, supplicauit. Cùm verò, quas idem Prouincialis minitatur pœnas, exequi soleat, ac iustè petentibus non sit denegandus assensus, & vniuscuiusque sint partes efficere, ne iustitia impediatur, omnibusque tandem proximi cura sit à legis auctore demandata, prædicto Fratri Macrobio hos testimoniales apostolos libenti animo concessimus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. circa Apostolos in communi, quòd debent peti intra 30. dies, alioquin censetur appellationi renuntia

renunciatum, *cap. Ab eo, de appell. in 6. l. Nonnulli, Cod. de appell.* Potest verò iudex terminum assignare appellanti ad petendos Apostolos, intra quem, nisi petat, appellationi renunciasse censeatur; *Clem. Quamvis §. Verum, de appell.* Potest item iudex assignare terminum appellanti ad prosequendam suam appellationem, & ad se præsentandum coram iudice appellato; Panor. *in pract. cap. 14. num. 9.* Et tunc in dictis apostolis immediatè ante illam clausulam *c. 14. In quorum fidem*, dicat: *Duorum tamen mensium terminum tibi præfigendo, ad te coram iudice, ad quem appellasti, præsentandum.*

2. Noto 2. quòd dicti apostoli debent ab appellante instanter peti, idest, non solùm semel, sed bis, & ter; *Clem. Quamvis, §. fin. de appell. cap. Ab eo, de appell. in 6.* An autem sufficiat instanter petere vnica vice, pluries vno tempore, an vero necessum sit petere per plures vices diuersis temporibus, difficultas est inter Doctores. Glossa *in dicto cap. Ab eo, verbo Instanter*, putat necesse esse petere per plures vices, & diuersis temporibus. Ego puto, quòd possunt vno, & eodem tempore pluries instanter peti v. g. adeo Superiorem, & rogo, vt dignetur mihi concedere apostolos, ipse negat; ego iterum insto, vt velit concedere, ipse iterum negat; tunc ego tertiò insto, si ipse neget, non teneor amplius petere. Atque ita videtur colligi *ex dicta Clem. Quamvis, §. fin.* ibi: *loco, & tempore sepius, & instanter vno contextu etiam requisitus.* Si autem superior non neget, sed differat, si adest tempus Apostolos petendi, teneor iterum, atque iterum petere, quovsque videam ipsum malitiosè differre.

3. Noto 3. quòd iudex à quo, tenetur intra terminum 30. dierum Apostolos cum debita instantia sæpius petitos loco, & tempore congruo concedere; alioquin potest appellans suam appellationem prosequi; *dicta Clem. Quamvis, §. Quod si iudex.* Et ruit quicquid fuerit à iudice appellato contra dictum appellantem imposterum attentatum; *cap. Ab eo de appell. in 6.* Et aduerte, quòd idem est Apostolos denegare, ac fraudulenter, & negligenter dissimulare; vnde si non neget, nec concedat, sed maliosè differat, poterit nihilominus appellans absque dictis apostolis appellationem suam prosequi, ac si fuissent expresse denegati. Ita expressè *dicta Clem. Quamvis, §. fin.*

4. Noto 4. circa Apostolos testimoniales, quòd quando Prælatus non vult dare apostolos, debet appellans illos petere coram persona fide digna, quæ persona tenetur dicto appellanti præfatos Apostolos concedere, iuxta ea, quæ dixi *tom. 1. Relig. q. 1. cap. 20. concl. 1 vers. Si autem Superior*, & docet Suar. *tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 3. cap. 1. n. 7.* Si autem dictus appellans timeat, Prælatum non solùm non concessurum dictos Apostolos, sed etiam impediturum suæ appellationis prosecutionem, & negotiationis effectum, vt Prælatus, ad quem est appellatum, falsis informationibus præueniatur in præiudicium suæ causæ, tunc poterit coram persona, vel personis fide dignis dictos Apostolos petere, iuxta doctrinam Syluest. & Ghisil. quos hic supra citaui *c. 14. n. 1.* ad quam inclinat Suarez *loc. cit. in fine*, & habetur expresse *in cap. fin. de appell.* Aduerte autem, quòd hæc persona honesta, à qua & coram qua petuntur apostoli, non debet esse excommunicata, vel aliàs inhabilis: & Apostoli debent ab ea peti coram testibus, & coram illis debet causa metus explicari: & dicti Apostoli debent ab ea peti intra terminum 30. dierum, quando appellans non audet petere à iudice. Si autem petat, & iudex differat, & appellantem verbis poscat, vsque dum transeat tempus à iure præfixum, tunc debent peti à dicta persona statim dicto tempore transacto. Hæc omnia colliguntur *ex c. fin. de appell. & dicunt expresse Riccius 4. p. collect. 1355.* Barbos. *ad dict. c. fin. à n. 20.* vbi etiam *à n. 1.* docet quis sit iustus metus. Et quæ dixi *de petitione Apostolorum*, intellige etiam de appellatione, de qua loquitur *dictum c. fin.* ita vt si non audeat quis appellare à Prouinciali, ptopter timorem carceris v. g. appellare possit coram persona honesta, & testibus.

CAPVT XX.

De forma recipiendi apostatas ad Religionem reuertentes.

Noto 1. quòd circa modum recipiendi apostatas ad Religionem reuertentes, nihil ferè repetitur in iure cautum; eos tamen esse benignè recipiendos tanquam filios prodigos in paternam domum redeuntes, docent Nau. *lib. 3. consil. de regular. cons. 75. num. 2.* Mirand. *tom. 1. manual. q. 55. art. 5.* glossa *in cap. A nobis, de apost. verbo Resipiscant.* Quod etiam monuit Sacra Congreg. Concilij, vt refero *tom. 2. nostr. priuileg. in constit. 10. Vrb. VIII. §. 3.*

2. Noto 2. quòd *in constit. 2. Pauli IV. eodem tom. 2. nost. priuil.* habetur modus dictos apostatas recipiendi, quem nullo alio loco inuenies; vnde Passar. *in Formulario nostri Ordinis ex dicta constit.* formanit sequentem modum, quem deinde ex eo desumpsit Confectius *in summa priuil. Mendic. tit. 13. cap. 21.*

3. Primò igitur cogendi sunt renuntiare omnibus, & singulis apostolicis literis contra eorum professionem impetratis; præstito etiam per eosdem iuramento in manibus Superiorum, aut eorum, quibus hi commiserint, quòd talia, aut similia impetrare nunquam in posterum attentabunt. Quòd si nullas literas obtinuerint tenentur iurare, se in posterum non amplius apostaturos.

4. Secundò. Taliter recepti actiua, & passiua vocibus, iureque primogenituræ, nec non publica ad populum prædicatione, & confessionis sæcularium auditione priuati sunt, ac per nullos Superiores, nec etiam per generale, seu prouinciale Capitulum rehabilitari possunt, donec ad minus per quadriennium bene, & laudabiliter vixerint; quo expleto, poterit Generalis, vel Prouincialis, Capitulorum duarum ex tribus partium vocalium accedente consensu, rehabilitare, dummodò tempus, quo remanserunt extra Religionem, intra suæ professionis annos non computetur.

5. Tertiò. Absoluendi sunt ab excommunicatione; nam omnis apostata est excommunicatus, siue habitum dimittat, siue non, vt probo *tom. 1. Relig. q. 1. cap. 26. concl. 5.* licèt multi Doctores, quos ibi cito, *ver. Circa hanc*; dicant, apostatam non esse excommunicatum nisi habitum dimittat: Sed nostra opinio est securior, & in praxi sequenda.

6. Quartò. Si in dicta apostasia ordines etiam minores receperunt, cum sint excommunicati, sunt irregulares; *cap. Cum illorum, de sent. excom. §. Si autem, cap. Consultationi, de apostatis.* Item sunt suspensi; nam ordines recipiens absque licentia sui Prælati remanet suspensus. Trid. *sess. 14. de reform. c. 2. à fine.* Qua suspensione stante, si celebrat, vel alios ordines exercet, est irregularis *cap. 1. §. Is autem, de sent. & re iudic. in 6.* quare in primis sunt dispensandi super irregularitate; deinde absoluendi à suspensione. Vide *loco cit. Relig.* vbi probaui Prælatos regulares habere potestatem dictos apostatas absoluendi, & dispensandi.

7. Aduerte autem circa irregularitatem, quòd plurimi Doctores censent, posse Prælatos Regulares cum suis subditis in vtroque foro in ea dispensare

Inter quos Sigism. *de elect. dub.* 71. *num.* 13. Sanchez 2. *in decal. cap.* 11. *num.* 21. Auila *de censur. part.* 7. *disput.* 10. *dub.* 7. Vechius *de nouit. disp.* 9. *dub.* 16. *num.* 8. Reginald. *in praxi lib.* 30. *tract.* 2. *nu.* 59. *vers. Sextum est.* Rodriquez *tom.* 1. *qq. regul. q.* 14. *art.* 13. & 14. Confectus *in summa priuil. tit.* 17. *cap.* 7. Portel. *in addit. ad dub. regul. verb. Dispẽsare*, §. 4. Cruz *de statu Relig. lib.* 1. *c.* 6. *dub.* 6. *concl.* 2. Alponf. Leo *de confess. p.* 1. *recoll.* 11. *nu.* 126. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 7. §. 5. Layman *de irreg. tract.* 5. *p.* 5. *c.* 9. *n.* 7. & constat *ex const.* 2. *Iulij II.* §. 19. *tom.* 1. *nostr. priuil.* quæ cum simpliciter dicat, posse dictos Prælatos super omnibus irregularitatibus dispensare, in vtroque foro id intelligendum est; nam beneficia Principis sunt amplianda; *leg. Beneficium. ff. de constit. Princ.* & verba simpliciter posita generaliter sunt intelligenda, *cap. Quia circa, de priuil.* glossa *in cap. Præterea, verb. Simpliciter, de offic. deleg.* Sed quoad forum exterius audio aliter habere stylum Romanæ Curiæ.

8. Debent eis imponi, & intimari non solùm pœnæ dictæ *num.* 4. sed etiam aliæ secundùm vniuscuiusque Ordinis statuta. Mitè tamen cum ijs semper agendum, & indulgendum aliquid, ne laxiori vitæ assueti, seueritatem formidantes, iterum Religionis desertores fiant.

9. Aduerte, quòd in Ordine nostro, transacto quadriennio *dicto num.* 4. ac rehabilitati per aliquod dictorum capitulorum, non possunt præfici vsque ad decennium, *cap. Valent. num.* 52. & tempus, quo in apostasia fuerunt, etiamsi rehabilitentur ad gradus, & honores nunquam in illorum professione computatur; *cap. Paris. num.* 17. *Paula num.* 19. Apostatæ verò, qui auctoritate Apostolica ab Ordine exierunt, fictis nimirum causis impetrando aliquod apostolicum diploma, non possunt ampliùs recipi, nisi per Patrem Generalem, aut de illius speciali mandato; *cap. Bononia.* 2. *num.* 9. *Paula num.* 32. *Roma* 3. *num.* 24. Reliqui, qui absque literis Apostolicis apostatarunt, recipi poterunt à Prouinciali cum suis Collegis, *Roma* 3. *cit.* Circa verò eos, qui ordines in apostasia suscepere, videndum, & obseruandum omnino est statutum Barcin. 1. *nu.* 10.

10. Aduerte etiam, quòd apostatæ sunt singulis annis à Superioribus localibus perquirendi, & curandum, vt ad Religionem reuertantur; quòd si nolint de plano, & amicabiliter redire, tenentur dicti Superiores sub pœna priuationis sui officij ipso facto, ac vocis actiuæ, & passiuæ, & perpetuæ inhabilitatis ad omnia officia in posterum obtinenda eos cogere. Ita statuitur *in const.* 10. *Vrbani VIII.* §. 3. 7. & 9. & *dicto* §. 3. in specie statuitur, quòd: *Si apostata huiusmodi intra montes infra quatuor, vltra montes verò infra octo menses à præfati decreti publicatione incohandos, sua sponte ad suam quisque Religionem redierit, tum pœnarum omnium, ipsis propter apostasiam inflictarum, aut infligendarum remissionem, atque impunitatem assequantur.*

11. Quæres autem circa hanc remissionem duo, 1. An dictis apostatis intra dictum terminum redeuntibus remitti debeant pœnæ incursæ tantùm propter apostasiam; an verò etiam aliæ incursæ propter delicta, quæ Apostasiæ causam dedere? 2. An dicta impunitate frui possit, qui tempore illo quatuor, vel octo mensium detinebatur in carcere, seu graui infirmitate, aut etiam in seruitute ab infidelibus.

12. Ad 1. Putant aliqui ijs vtrasque pœnas remittendas. Nam, inquiunt, priuilegium Principis est largè interpretandum, vt dicebam *num.* 7. Deinde nulla est apposita particula restrictiua: Si enim Papa noluisset illis remitti, nisi solas pœnas apostasiæ, apposuisset aliquam particulam taxatiuam, vt particulam, *Tantùm, Dumtaxat*, &c. Cum ergo non apposuerit, signum est, quòd voluerit vtrasque pœnas remitti 3. Quia Pontifex in hac remissione concedenda videtur intendisse salutem animarum ipsorum apostatarum; vt ergo hic finis obtineatur dicendum est intendisse, vtrasque pœnas remitti; nam alioqui certum est, quòd qui propter timorem pœnæ tremendum apostatauit, non est rediturus ob solam remissionem pœnarum apostasiæ. 4. Quia qui vult consequens, vult & antecedens, *cap. Præterea, capit. Prudentiam*, §. *Cæterum. de offic. deleg. cap. Ex parte, de sponsal.* Panormit. *in capit. Venerabilis, de iudic.* Si ergo Papa vult liberare dictos apostatas à pœnis apostasiæ, ergo etiam vult liberare ab illis, quæ dictæ apostasiæ causam dederunt. 5. Quia minus malum est remittere apostatæ pœnas omnes, quàm linquere illum in statu perditionis; at minus malum ad euitandum maius quandoque sustinetur, *cap. Duo, d.* 13. ergo, &c. 6. Quia videtur Papa in hoc decreto voluisse tanquam pius, & sanctus Pastor omnes dispersas oues ad ouile reducere, & per hoc generalem indulgentiam, & remissionem concessit, vt solent etiam Principes sæculares, qui tempore belli omnes exules, etiam capitali pœna damnatos, remittunt. Nec est mirum, quòd Papa voluerit tam largam remissionem apostatis facere; cum sancta pia Mater Ecclesia, quæ filiorum suorum salutem æternam anhelat, etiam hæreticos, & à fide apostatas, cum sponte redeunt, amplectitur hilariter, suoque gremio aggregat absque vllis pœnis exterioribus, vt docet Simanca *de catholic. instit. tit. de pœnit. & conuers. num.* 18. indicans prudenter aliquando maximam iustitiam esse, iustitiam non exercere, vt Medici etiam in curatione humani corporis, optimum medicamentum esse aiunt aliquando, nullum medicamentum adhibere. Aliis hæc sententia non placet, propter textum, qui solùm videtur intendere remissionem pœnarum propter apostasiam contractarum. Prima sententia mentem magis, quàm literam, respicit. Secunda à litera non discedit. Cum ergo non in cortice, sed in medulla lex consistat, *cap. Marchion.* 1. *quæst.* 1. Ego primæ sententiæ adhærendum puto. Ita tamen, vt pœnitentiis aliquibus salutaribus non careant dicti apostatæ sponte redeuntes.

13. Ad 2. puto, dictos sic impeditos posse frui præfata remissione, etiamsi à præfatis impedimentis non liberarentur, nisi post decem, vel amplius, annos; nam impedito non currit tempus, *cap. Quia diuersitatem, de concess. præbend. cap. fin. de elect.* Capell. Thol. *decis.* 90. Riccius 1. *p. praxis, decis.* 657. *nu.* 5. Onus autem probandi dictum impedimentum ipsi redeunti apostatæ incumbet.

LITERA B.

CAPVT PRIMVM.

De forma, qua declaratur, aliquem esse Ordinis Benefactorem.

FRATER N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis. *Illustri Domino, Domino N. salutem, ac perennem benedictionem. Cum ad summa, & præclara, quæ in Ordinem nostrum, atque in hoc præcipuè N. Collegium verbis, ac operibus contulisti, beneficia nostræ cogitationis aciem conuertimus, nullam tibi pro iis, vel minimam referre posse gratiam ingenuè confitemur*

fitemur. Si quid tamen voces possunt, quas paupertas non eripit, si quid spiritus, qui solus hominis in summa inopia pro possessione relictus est, facere non possumus, quin aliquod saltem grati animi signum præferamus. Harum ergo literarum serie, ac vna Religiosis nostræ Benefactorem nominamus, suscipimus, & cooptamus, & libentissimè declaramus. Omniaque præterea cum spiritualia, tum etiam (si qua possumus) temporalia bona, quibus cæteri Benefactores potiuntur, & gaudent, tibi pariter communicamus, concedimus, & elargimur. Omnes ac singulos nostri Ordinis Superiores, & subditos quam studiosè possumus rogantes, vt te tanquam nostrum eximium, singularemque Benefactorem agnoscant, & excipiant, atque omni humanitatis genere, quantum religiosa fert charitas, benignè complectantur. In quorum fidem, &c.

CAPVT II.

De eadem forma facta à Generali.

FRater N. Ordinis N. Generalis indignus. Admodum Reuerendis PP. Prouincialibus, Correctoribus, ac Vicariis, cæterisque nostri Ordinis Superioribus, & subditis salutem, paternamque benedictionem.

Illustrissimo, ac Reuerendissimo Domino, Domino, Episcopo N. ad quædam suæ diœcesis negotia Romam properanti, eiusdem pietatis, deuotionisque erga Ordinem nostrum, quantum possumus, confouendæ causa, has nostras literas elargiti sumus: quibus quidem vobis præceptum esse volumus vt et per ciuitates, aut oppida, quæ incolitis, transeunti reuerentiæ cultum illicò tanquam singulari nostro Benefactori atque humanissimos vos hospites seriò, ac efficaciter exhibeatis. Quòd si illum apud vos fortè diuersari, adesque vestras sua præsentia luce condecorare non piguerit, cum meritorum, generisque singularis excellentia parem quoque exigat obsequij, atque obseruantiæ vicissitudinem præcipimus vobis, & mandamus, vt perelegantes cœnobij cellas, lautioremque supellectilem hilari, ac benigna fronte eidem offeratis, atque concedatis. In quorum, &c.

CAPVT III.

De forma, quæ fieri potest benefactori, seu aliàs amico peregrinanti, vt Fratres ei eleemosynas largiantur.

FRater, &c. (vt capite antecedenti) Religionis nostræ vir studiosissimus, atque olim eximius Benefactor, Dominus Dominus N. per ea, in quibus degitis, oppida, ac ciuitates, proprios reuisurus lares, pertransibit. Quare cum benemeritis vltro sit, & cum fœnore præstanda beneuolentia, hominem vobis in summam egestatem aduersa fortuna redactum maxime commendandum, & nostræ auctoritatis fulcro iuuandum esse censuimus. His igitur literis vobis præcipimus, vt eum ad domos nostras, & Cænobia diuertentem omni liberalitatis genere, & charitatis studio tractetis: nec non pro Conuentuum facultate, eleemosynis vobis à Christi fidelibus impertitis eidem succurratis. Et Dominus vos benedicat. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. circa has tres formas, quòd præfatæ literæ non sunt concedendæ, nisi veris Benefactoribus, & amicis Religionis. Nam, cum Religiones mendicantium ex eleemosynis viuant cum sudore quæsitis hoc tempore, impium esset propter carnem, & sanguinem tollere panem filiorum, & dare extraneis, & de patrimonio Christi non videtur alendus nisi seruus, & amicus Christi: Et imperium est de pane pauperum pascere viros facinorosos, ac à patria extorres, ac profugos mundum cursitantes.

2. Noto 2. quòd forma, qua declaratur aliquis Benefactor, est valde differens à forma participationum, Nam in participationibus applicatur Benefactoribus valor satisfactorius bonorum operum Religiosorum; hoc autem solùm impetratorius. Et vt plurimùm istæ literæ Benefactorum fiunt, ad hoc, vt illis peregrinantibus aliquod temporale suffragium à Fratribus, & Ordinis deuotis tribuatur: participationes verò solùm bona spiritualia concedunt, licet deinde dictis participantibus teneamur etiam, si casus occurrat temporalia, iuxta nostram paupertatem, elargiri, & potiori iure. Tum ratione fraternitatis, & filiationis, quibus communicamus. Tum ratione maiorum beneficiorum acceptorum, vt supponitur.

3. Noto 3. quòd dicti Superiores, & Fratres, ad quos diuertunt Benefactores cum dictis literis, tenentur eis præstare illa omnia, quæ in literis continentur. Quia benefacientibus benefacere, naturale est. Et singulæ Religiones, præsertim Mendicantium, & specialissimè nostra, vnum corpus per se constituunt, cuius membra sunt Conuentus, & Prouinciæ. Vnde sicut in corpore naturali beneficium, quod vni membrorum fit, ab omnibus membris, & consequenter à toto corpore participatur, ita beneficium, quod vni fit Conuentui, omnibus Conuentibus, & consequenter toti Religioni censetur esse factum. Quare quando casus occurrit, singuli Conuentus tenentur Benefactori vnius tantùm Conuentus vicem rependere, alioquin peccant contra gratitudinem. Et quando literæ sunt Generalis, qui est totius Religionis caput, & moderator, tenentur Fratres obseruare tenorem dictarum literarum, non solùm ratione gratitudinis, sed etiam ratione reuerentiæ, & obedientiæ. Quando verò literæ sunt alicuius Prælati inferioris v. g. Prouincialis, aut etiam Correctoris, tunc debent obseruari, tum ratione gratitudinis, tum ratione ligaminis fraternitatis, quod intercedit inter singulos Fratres vnius Religionis, tum ratione boni exempli; nam alioqui Benefactores scandalizantur, videntes, quòd tam mala correspondentia sit inter Fratres vnius Religionis, & quòd tam malè tractentur Benefactores. Tum denique ratione boni regiminis; nam videntes sæculares quòd Benefactores Religionum vbique terrarum cognoscuntur, animantur ab illis ad benefaciendum, dicentes. Quis scit, an aliquando sim mundum lustraturus, & Religiosorum sim necessitatem habiturus?

LITERA C.

CAPVT PRIMVM.

De forma principiandi Capitulum generale.

IN *Nomine Domini, Amen. Incipit Capitulum generale Ordinis N. celebratum in Conuentu N. Ciuitatis N. in loco Capituli anno Domini* 1634. *die* 1. *Februarij.*

Summa plane, ac singulari Numinis prouidentia, qua cuncta moderatur, & regit, factum esse nemo non videt, vt satrorum Ordinum Antesignani, ac Patriarcha statis quibusdam temporibus religiosorum cætuum, conuentuumque celebrationem mandarent? Vt enim calesti lumine collustratos Religionum sanctuaria instituisse credimus, ita plane Numinis eiusdem fulgore generalia Comitia in suis quemque Religionibus non ambigimus imperasse. Praclarum sanè inuentum, ac sapientissimè excogitatum. Quid enim prodest iecisse semina, nisi rigatio, qua & ipsa valeant germinare subseqaatur? Quid sacras iuuat in Dei Ecclesia Religiones plantare, nisi opportuno Capitulorum celebratione fæcundo velut imbre, fiant, sicut oliua fructifera in domo Domini? Quid in monte Dei coagulato, & pingui religiosas vites conserere, ni prouida sollicitudine, & generalis prasertim Capituli sanctionibus, aqua veluti sapientia, reficiendas, insignique fructuum copia exornandas curent selecti cultores? Quid hortos tandem Domini parare dilectissimos, si sine perito, atque industrio abiiciantur cultore? Hac omnia spectasse censendum est claros illos Dominica vinea propagatores, & fidei catholica primarios duces, ac disseminatores, quibus in vnum collectis viros placait eligere, & destinare? Hac Tridentinam Synodum grauiter in ea verba pracipientem. Prouincialia Concilia pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controuersiis componendis celebrentur: *Nec non si addere liceat, pro summo Religionis Antistite, ac Pastore eligendo, ex quo, tanquam ex capite, in subita membra religiosa disciplina fluat pretiosum vnguentum. Quamobrem cum nostra paruula Congregationis sanctissimus Parens generales conuentus ad ea, qua nuper recensuimus, agenda, gerenda, atque exequenda suis regularibus statutis indixerit: tempore itidem per proximè præteritum generale capitulum, seu per Apostolicam sedem, vel per Ordinis constitutiones prafixo aduentante Patres, quibus id oneris incumbebat, in prætactum Conuentum N. concesserunt, vbi nimirum statuta die in vnum collecti, & Spiritus Sancti Missa solemni primùm decantata, sacraque communione refecti, in capituli locum conuenere, inibique continuatis precibus, & Commissorum, Vicariorumque prouincialium testimonialibus literis adapertis, iisque omnibus tanquam legitimis receptis, & admissis, lectis etiam omnibus de iure legendis decretis, factisque protestationibus, necnon à censuris, & pænis ad effectum futurarum electionum data absolutione, ac de meliori eligendo sumpto iuramento, deuenerunt, &c.*

CAPVT II.

De forma incipiendi Capitulum prouinciale.

IN *nomine Domini, Amen. Incipit Capitulum prouinciale Ordinis N. celebratum in Conuentu N. Ciuitatis N. anno Domini* 1634. *die, &c.*

Sanctos esse, ac perutiles religiosorum cætus in nomine Domini celebratos, ea sacri eloquij verba testatur Prouerb. 1. Ego sapientia habito in consilio, & eruditis intersum cogitationibus. *Enimvero cum bonorum omnium fons diuina sit sapientia, non nisi bonum profectò, ac salutare, & ad ecclesiasticam disciplinam tuendam accommodatam esse potest, quicquid consilij in religiosis comitiis, ea præsidente, suspicitur. Id proprio didicerant experimento sanctissimi religiosa vita institutores; atque eam ob rem nil antiquius sibi, atque Religioni vtilius fore meditabantur, quàm prudentem, ac opportunam religiosorum, conuentuum celebrationem, illamque prasertim, in qua de pracipuo agitur eligendo Pastore, à quo veluti fonte, subiectorum omniam tanquam riuulorum, puritas, vel impuritas conspicitur emanare. Quare cum Ordinis N. prudentissimus Parens, ac Legislator pro deligendis Pastoribus, aliisque necessariis peragendis in quacumque sua Religionis Prouincia diem Sancti Michaëlis Archangeli* 29. *scilicet Septembris cadentem præfixerit, Patres ad hoc deputati, Spiritus Sancti Missa celebrata, sacraque communione refecti, die* 28. *pradicti mensis in locum capituli conuenere, vbi quidem continuatis precibus commissorumque testimonialibus literis adapertis, iisque omnibus tanquam legitimis exceptis, & admissis, lectis etiam de iure legendis decretis, factisque protestationibus, necnon à censuris, & pænis ad effectum electionum impertita absolutione, ac de meliori eligendo prastito iuramento, deuenerunt, &c.*

CAPVT III.

De forma, incipiendi Capitulum definitorium.

IN *nomine Domini, Amen. Incipit Capitulum definitorium Ordinis Minimorum celebratum in Conuentu N. Ciuitatis N. anno Domini, &c.*

Quàm efficax, ac prastans sit ad diuina opera

confecta

consecutionem plurium in Domino Conuentus, ac societas, quamque ad publicam vtilitatem insigniter valeat, satis profectò in Euangelio significauit diuina Veritas. Nam si dixerat: Vbi duo, vel tres meo nomine conuenerint, ad eos venio, interque eos sum. Et si duo ex vobis consenserint super terram de omni re, quamcumque petierint, fiet, fiet illis à Patre meo, quantò illuc libentiùs se conferet, quò non duo tantùm, vel tres, sed plurimi itique procerer, & capita ad Dei gloriam, & subditorum emolumentum proficiscantur? Quid est quod, vel votis petere, vel precibus à Deo consequi non possit tanta simul grauissimorum hominum frequentia? Praeclarè id docuit D. Chrisostomus. Non pariter, *inquit*, exoras cum solus Dominum obsecras, atque quando vnà cum fratribus tuis id facis. Est in hoc plus aliquid, videlicet concordia, conspiratio, copula amoris, clamor felici societate, ex qua orationes infirmiores se simul complexæ validiores in cælum euehuntur. *Quin & natura, ac ratione ipsa duci videmur, vt in grauioribus rebus definiendis, aliorum consilium societatemque exquiramus: vel quod cautior deliberatio emergat, si ad nostram multorum accesserit sententia, vel quia apud illos, quibus consulere maximè cupimus, maiorem auctoritatem, & pondus habeat consultatio, in quam plures consenserint. Quamobrem consultè quidem, ac consideratè, diuinis illustrati fulgoribus Maiores nostri sacrorum Ordinum Coryphæi pro Religionis vinea diligentiùs excolenda Patrum Conuentus, seu Capitula instituere. Nouerant quippè, nil tam salutare, tamque magnificum, & gloriosum in hanc ipsam matrem religionem posse proficisci, quam quod ex sacra Capitulorum celebratione tanquam ex peculiari Spiritus Sancti aura, emanaret. Cùm ergo Sancti Michaëlis Archangeli festo, die 29. Septembris cadente definitorium Capitulum annuatim celebrandum statuerit Minimorum Patriarcha Franciscus à Paula, N. huius Prouinciæ Patres definitores eiusdem mensis die 28. in præfato Conuentu congregati, Spiritus Sancti Missa solemni decantata, sacraque communione refecti in Capituli locum se contulere, vbi continuatis precibus, lectis de iure legendis, factis protestationibus, absolutioneque ad effectum gerendorum impertita, ac de meliori eligendo præstito iuramento, deuenerunt, &c.*

1. Noto 1. Circa has tres formas, quod in Capitulis generalibus adest omnimoda potestas faciendi statuta in spiritualibus, & temporalibus, pro conseruatione Regulæ, vt concesserunt Innocentius VIII. Martinus V. Eugenius IV. & Leo X. apud Rodriquez *tom. 1. quæst. regul. quæst. 41. art. 2.* quæ tamen statuta debent esse secundùm Regulam, iuxta ea, quæ latè dico *tom. 1. Relig. quæst. 1. cap. 8. per totum.* Et facta illicò omnes obligant, & censentur confirmata ab Apostolica Sede, vt concessit, Iulius II. apud Rodriquez *ibid.* & alij summi Pontifices, quos affero *tom. 1. priuil. in constitut. Pyrrhi, num. 10.* vbi etiam habes, quomodò Capitula generalia possint facere statuta in materia, de qua disponit ius commune. Et aduerte quòd licèt omnes Capitulantes dictis, Capitulis non interfuerint, quicquid tamen à maiori parte factum fuerit, ab aliis ratum haberi debet, & ab omnibus obseruari, vt concesserunt Clemens III. & Cœlestinus V. apud Rodriquez *ibid.* In Ordine nostro non possunt fieri statuta, nisi de consensu totius Capituli, aut saltem duarum partium ipsius, *per constit. 27. Leonis X. §. 4. tom. 1. nostror. priuil.*

2. Noto 2. quòd omnes interessentes Capitulis generalibus, siue sint capitulares, siue non; & hi, siue sint Laici, siue Oblati, siue etiam Nouitij, siue Sacerdotes aut Clerici possunt absolui à Confessoribus specialiter deputatis à Capitulo generali, non solùm durante dicto Capitulo generali, sed etiam 20. diebus immediatè post, ab omnibus casibus, & censuris etiam sedi Apostolicæ reseruatis, & dispensari super omnibus, & quibuscunque irregularitatibus ex quacunque causa prouenientibus, per concessionem Eugenij IV. Sixti IV. apud Rodriquez *loc. cit. art. 4. & tom. 3. summa cap. 9. num. 1.* vbi excipit irregularitatem prouenientem ex homicidio voluntario, mutilatione membrorum, & bigamia. Quam tamen cum Sixtus IV. non excipiat, videtur simpliciter dicendum, quòd etiam super his possint dicti Confessarij dispensare, cum priuilegium Principis sit latè interpretandum; & verba simpliciter prolata sint simpliciter intelligenda, vt sæpius dixi. Possunt item præfati Confessarij specialiter deputati, durante dicto tempore, præfatis Fratribus interessentibus dictis Capitulis generalibus concedere indulgentiam plenariam. Quibus concessionibus, & Indulgentiis fruuntur omnes Mendicantes, vt docet Rodriquez *loc. cit.* Sed hæc indulgentia cum aliis similibus post const. 8. Pauli V. quam habes *tom. 2. nostr. priuil.* vacat, quicquid in contrarium probare conetur Roderic. *in resol. regul. resol. 77. num. 45.*

3. Noto 3. quòd illa clausula, *In nomine Domini*, non est de necessitate, æquum tamen est, eam semper apponere, quia conuenit, omnes actus nostros in nomine Domini inchoari *cap. In nomine Domini d. 23. cap. Non licet, 26. quæst. 5. sine ipso enim factum est nihil*, Ioann. 1. & *Omne donum desursum est, descendens à Patre luminum*, Iacob. 1. Ita Abbas *in c. 1. de fide instrum. num. 3.* Mandagor. *de elect. cap. 1. & cap. 19. forma 1.* Specul. *lib. 2. de instrum. edit. §. 2. num. 2.*

4. Noto 4. quòd illa clausula *Anno Domini*, &c. est omnino necessaria ad hoc, vt dictis Capitulis plena adhibeatur fides. Nam registratio illa actorum capituli facta à scriba tanquam Notario, & persona publica, est veluti instrumentum, quod secundùm inueteratam consuetudinem de iure approbatam non valet, nisi illi sit additus annus, & mensis. Ita Specul. *loc. cit. n. 4.* Abbas *cit. n. 3.* & habetur *in cap. Abbate citan.*

5. Noto 5. quòd illa clausula *In Conuentu*, &c. *Ciuitatis*, &c. est etiam necessaria. Sicut enim necessarium est tempus, ita & locus. Ita Abbas *loc. cit.* vbi eius Addit. Boërius ad Mandagor. *cap. 59. form. 1. lit. G.* & habetur *in cap. Abbate, de sent. & re indic. in 6. §. Quare*; & ibi Barbosa *num. 12.* Et aduerte, quòd non solùm locus ponendus est, sed etiam locus loci, idest *in loco capituli*, qui est locus Conuentus. Ita Specul. *loc. cit. num. 9.* Non est tamen iste secundus locus ita necessarius, vt nisi apponatur, electionem vitiet, vt dixi *tom. 1. Relig. q. 1. cap. 31. notab. 4.*

6. Noto 6. circa illam clausulam *vbi duo, vel tres &c.* quod in Euangelio Matthæi *cap. 18. num. 20.* Christus dixit *vbi sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum*, & hoc est de fide

Sed difficultas est, quid sit congregari in nomine Christi, Basil. *in regulis breu.interrog.225.* ait, quòd est conuenire ad faciendam voluntatem Christi: Origen. *tract. 6. in Matthæum versus finem* ait. *Sicut in musicis nisi fuerint conuenientia vocum, non delectat audientem, sic & Ecclesia nisi consensum habuerit, non delectatur Deus in ea, nec audit voces eorum, consentiamus ergo, vt congregatis nobis in nomine Iesu, sit Iesus in medio nostrum. Verbum scilicet Dei, & sapientia, & virtus ipsius.* Chrysostom. *hom. 61. in cap. 18. Matthæi* ait, quòd congregari in nomine Christi est conuenire propter gloriam Christi, plura loca Chrysostom. exponentis dictum locum, videri possunt apud Sermum Euangelicæ dispositionis, *cap.92.notab.6.folio mihi* 645. Hieronym. ait hoc esse præmium viuentium in pace, vt Christus in medio illorum sit. Idem dicit Hilarius, *In tantum humanæ pacis studuit concordiæ, vt vniuersis merito omnia, quæ à Deo precanda sint, impetranda esse confirmet, & vbi duo atque tres pari spiritu, ac voluntate collecti sint, ibi se medium eorum polliceatur futurum.* Idem sentit Theophil. & D. Thomas *in catena ad dictum Matthæi locum,* Caiet. *ibidem,* Anselmus, *Ideo* (inquit) *ratum est semen in consentientium, quia Deus habitat cum eis.* Carthus. explanat. 18. in Matth. ait: *Vbi enim sunt duo &c. congregati in nomine meo id est in me, videlicet in charitate, & gratia, vel secundum voluntatem meam, seu ad honorem, & gloriam nominis mei, ibi sum in medio eorum, idest inter eos, atque in cordibus singulorum per Spiritus Sancti directionem, piam gubernationem & precum illorum gratiosam exauditionem.* Euthymius in cap. suo 38. in Matth. *In nomine meo idest propter me, propter præcepta mea.* Abul. *quæst.122. in cap.18. Matth.* ait, quod tribus modis dicuntur aliqui congregati in nomine Christi. 1. quando actus, ad quos congregantur, expectantur à Christo, vt sunt definitiones fidei, quæ fiunt in Conciliis. 2. quando in operatione, quæ fieri debet, inuocatur nomen Christi, tanquam in auxilium operantium, & ita inuocandus est Christus in exordiis operum nostrorum, & tunc illa fiunt in gloriam Christi. 3. quando congregati sunt aliqui ad faciendum aliquid, quod ad Christum pertinet, omne autem bonum ad Christum pertinet, & ideo quandocunque congregantur aliqui ad faciendum aliquod bonum, & bono animo dicuntur congregati in nomine Christi, & *quæst.123.* ait, quòd Christus dicitur esse in medio eorum, qui in nomine eius sunt congregati, eos incitando ad operandum, quia sine eius incitatione non possumus quidquam facere. Verdelai *exposit. in Euangelia totius anni num. 100. folio mihi* 126. congregari in nomine Domini, idest in charitate. Barradas *tom. 2. lib. 10. cap. 35.* congregari in nomine eius, est conuenire in fide, & infra ait: *Præterea patrum, & sacerdotum conuentibus interesse colliges Christum adiuterem. Si enim inter duos, vel tres est, erit & inter plures Congregatos.* Lucas Brugensis ita explicat, duo vel tres, *multo magis si duo, vel tria millia, aut Ecclesia vniuersa,* Congregati *ad postulandam precibus à Deo, vel tractandam inter se rem quamcumque,* In nomine meo, *id est propter me, mea causa, qua res facit ad honorem meum, seu auctoritate mea, tanquam gerentes personam meam,* ibi sum in medio eorum, *præsens gratia, ac fauore singulari, operans intus in eis, & extra pro eis, ibi sum, vt eorum conatus adiuuem, eosque voti compotes reddam, custodiens, & arctius etiam coniungens eos.* Gagn. *Quoties duo, vel tres ad differendum de fide, dogmatibus, & præceptis diuinis conueniunt, Christus præsens semper adest, verùm quia etiam vni iustè viuenti, & quæ iusta sunt docenti, vel scribenti Christus adest, vult tamen manifestare, quantum illi placet concordia, atque vnanimitas inter fideles.* Benè. *Congregati in nomine Christi, idest propter Christum ad ipsius gloriam ex Chrysost. vel in nomine Christi inuocato, vel eius auctoritate congregari, & eius personam gerentes conuenire* Sà, *monuit ad concordiam, nunc præmium pollicetur, quod est in medio eorum, Chrys. idest propter me.* Iansen. *in concordia Euangelica cap.71.* super illis verbis. Iterum dico vobis *in nomine meo,* inquit, *idest propter me, & causam aliquam ad me pertinentem, ibi sum in medio illorum, quasi dicat ob meam præsentiam exaudibilis patri efficietur eorum Oratio,* Mald. *difficilius dictu est, quid sit in nomine Christi congregari, alij enim in nomine Christi, idest propter Christum interpretantur, ita vt qui congregantur nihil aliud quam Christum, & gloriam eius quærant, vt Chrysost & Euthymius, alij inuocato nomine Christi, quod & videtur melius conuenire, quod de oratione agebatur. Mihi accommodatè ad id, de quo agitur, & ad consuetudinem locutionis, nomine Christi congregari, nihil aliud videtur esse, quam eius auctoritate, eiusque personam gerentes conuenire;* Contzen. *ad hunc locum* q. vnica, *in nomine Christi congregari, est conuenire eius auctoritate, ad eius gloriam, vt caput, & Dominum ipsum agnoscant;* Perez *in Pentateucho fidei de concilio dub.6. cap.5. conclus.5. num.33. & 34.* ait. congregari in nomine Christi, est congregari auctoritate Christi, Bellarm. *tom.2. contron.; lib.2. de concil. auctor. cap.2.* ait: *Quorum verborum hæc sententia est, si duo, vel tres congregati in nomine meo obtinent semper, quod petunt, à Deo, nimirum sapientiam, & lumen, quod sufficit eis ad cognoscendum ea, quæ ipsis necessaria sunt, quantò magis Episcopi omnes congregati in nomine meo semper obtinebunt, quod iustè petunt, idest sapientiam, & lumen. Itaque siue pauci, siue multi, siue priuati, siue Episcopi congregentur in nomine Christi, omnes habent Christum præsentem, & adiuuantem, & obtinent, quod eis conuenit obtinere.* Linquo Hæreticorum expositionem, quæ est apud Maldon. Perez, & Bencium.

7. Cum ergo dicimus Christum interesse, speciali modo nostris Capitulis, non intelligas eum ibi interesse, auctorizando, & definiendo, ita vt omnes actus, qui in dictis capitulis fiunt, sint irrefragabiles auctoritate, vt sunt definitiones fidei, quæ fiunt in Conciliis generalibus, vel prouincialibus congregatis auctoritate Papæ, & ab eo confirmatis, sed intellige, quòd ibi adest Christus in medio non solùm propter præsentiam suæ diuinitatis, secundum quam vbique est, sed magis ratione specialis suæ gratiæ, & assistentiæ, qua eorum operationes dirigit, & orationes Deo Patri facit acceptas, vt loquitur Iansenius *loc.cit.* inspirando, dirigendo, adiuuando, vel, quia dicta capitola congregantur propter solam gloriam Christi, ad stabiliendas nimirum virtutes, & ad extirpanda vitia, vt dicebant Chrysost. Euthym. Carthus. Abul. Bencius, Sà, Brugen. & alij, vel quia dicta capitula fiunt priùs inuocato nomine Christi, vt dicebant Abul. Bencius, & alij; vel quia denique dicta capitula in nomine Christi congregantur; tunc autem in eius nomine congregantur, ait Mald. cum eius auctoritate conueniunt, tunc, eius auctoritate conueniunt, cum Romani Pontificis eius Vicarij auctoritate conuocãtur, & confirmantur, sed hæc capitula congregantur auctoritate Papæ mediatè, vel immediatè, ab eoque etiam quandoque, cum petitur, confirmantur, ergo auctoritate, & nomine Christi congregari dicenda sunt, & consequenter quòd Christus in medio illorũ sit, iuxta Euangelicum dictum, dicendum est. Nec aliter potest dici, nam alioquin ad quid inseruiant illæ preces, & inuocationes Spiritus Sancti, quæ fiunt in principio dictorum Capitulorum, non videtur.

8. Si dicas, quòd, cum ex hoc loco probent Patres infallibilitatem Conciliorum generalium, & prouincialium, vt dicunt Bellarm. Mald. Bencius, Contzen, & alij, non est ille afferendus ad stabiliendam auctoritatem Capitulorum Regularium.

Respond. nos illum non adducere ad stabiliendam auctorita

auctoritatem dictorum capitulorum, quæ fallibilia omnino sunt, sed solùm ad probandam specialem assistentiam Christi in eis per inspirationem, directionem, &c. & quòd ad hæc capitula possit adaptari, constat, quia sua capitula sunt pars Ecclesiæ suo capiti vnita, & colligitur ex Barrad. Brugen. Belias. *locis cit.* Immò quòd illis adaptari possit dixit mihi viua voce R. A. P. Stephanus Menochius Præpositus domus professæ Societatis Iesu Genuensis, Vir doctissimus, & in sacris literis versatissimus, vt constat *ex eius commentariis in totam scripturam sacram, & aliis operibus*, & Magister meus. Et tandem hoc conuincit Const. 5. Iulij. 2. §. 1. *to. 1. nost. priu. ibi, Spiritus Sancti gratia cooperante.*

9. Noto 7. circa illas clausulas, *Spiritus Sancti missa solemni primiùm decantata, sacraque communione refecti*, quod istæ clausulæ non sunt ita necessariæ, vt omissæ vitient electionem; sunt tamen de maxima congruentia. Nam, cum agatur de re tam graui, qualis est Pastorum electio, decet, electores esse valde puros, & amicos Dei, vt auxilio ipsius possint bono communi proprijs passionibus postpositis, prospicere. Et sic docui *tom. 1. Relig. cit.* & dicunt Sigism. *de electione. dub. 19. num. 5.* Lauor. *de elect. tit. 4. cap. 19. num. 43.* Baysius verò *de elect. part. 3. capit. 13. num. 2. & 3. &* Mandag. *de elect. cap. 19.* dicunt, quòd post Concilium Basiliense dictæ clausulæ sunt de substantia. Sed non est recedendum à communi: decet tamen, vt dixi quòd omnes electores adsint missæ Spiritus sancti, & sacra communione reficiantur, & deinde, præcedente cruce, ad locum Capituli, cantando hymnum, *Veni Creator Spiritus*, concedant, & ingressi omnes genuflexi dicant, *Veni Creator Spiritus reple tuorum*, &c. cum oratione, *Deus, qui corda fidelium.* Et ait Baysius *loc. citat. cap. 14.* id esse solitum fieri. Et aduerte, quòd supponendo, quòd hoc modo ingrediantur electores in locum Capituli, posui in formis supra dictis, *imbique continuatis precibus.* Nam, si hoc modo non ingrediantur, sed intermediet tempus aliquod inter celebrationem missæ, & ingressum Capituli, loco illius particulæ, *continuatis*, reponendum est, *repetitis.*

10. Noto 8. circa illam clausulam, *& commissoriorum testimonialibus literis apertis*, &c. quòd cum legitimatio Capituli ante omnia præcedere debeat, oportet videre, an omnes electores legitimi sint. Qua propter diligenter inuestigandum, an literæ Commissorum, qui sunt veluti Procuratores Prouinciarum, subsistant, tam secundùm iura communia, quàm secundum constitutiones Ordinis. In primis enim Procurator debet docere de mandato, *c. 1. de procur.* vbi gloss. *verb. Mandato* docet tria requiri ad hoc, vt mandatum sit legitimum 1. vt contineat nomen eius, qui Procuratorem eum constituit 2. quòd contineat causam, ad quam constituitur 3. quòd promittat habere ratum, quod ab eo, & cum eo factum fuit.

11. Sed, an dicti Commissi, qui nondum docuerunt de mandato, debeant votare in admissione aliorum Commissorum, dubitari potest. Et quidem iure videtur dicendum, quòd non, cum enim nondum sint admissi tanquam legitimi electores, votare non possunt, debent enim ante omnia de suo bono iure docere; vnde non deberent in Capitulum admitti nisi postquam fuerint tanquam legitimi electores recepti, pone enim, quòd ipsorum aliquis posteà inueniatur non legitimus, si iste votauit in deputatione illius, qui habet legere literas Commissorum, & in admissione aliquorum Commissorum, certè præfata deputatio, & dictæ admissiones poterunt censeri non legitimæ ex eo, quòd in eis fuit admissus aliquis non legitimus. Consuetudo tamen obtinuit in nostra Religione, quòd omnes votent in præfatis admissionibus, & deputatione, & vnus post alium exeat, dum ipsius literæ testimoniales leguntur, vt maiori cum libertate possint impugnari à quocunque. Quæ consuetudo sustineri potest ex eo, quòd præfatæ admissiones, & deputatio non fiunt secundum Canones, sed alta voce, & parui momenti existimantur. Vnde, cum de breui accingendus habeatur pro accincto, *leg. penult. ff. de testam. milit.* & quæ proximè instant, inesse videantur, *leg. Lecta, vers. Dicebam, ff. si certum petat.* & paria sint aliquid esse factum, vel esse destinatum proximè fieri, *leg. Vestimentum, ff. de auro, & argento*, dicendum est, quòd dicta consuetudo etiam iure sustineri possit.

12. Noto 9. circa illam clausulam, *lectis etiam omnibus de iure legendis*, quòd ista clausula apponitur propter ordinationem Clem. VIII. vt constat *ex const. 10. Vrbani VIII. §. 53. tom. 2. nostr. priuil.* in qua iubetur, quòd in electionibus ante omnia legantur constitutiones de qualitate, & requisitis eligendorum; Quæ autem ista sint, habes per extensum in nostro Rituali *pars. 1. cap. 14.* Et prætereà legenda est constitutio, seu decretum sacræ Congregationis S.R. & vniuersalis Inquisitionis, de mandato Sanctiss. D. Nostri Vrbani VIII. quæ incipit *Sanctissimus*, & habes *tomo 3. nostrorum priuileg. constitutione XIII. alias XXIII. cap. 12. folio 344.* Item legendum est statutum Sacræ Congregat. de propaganda fide factum coram S.D.N.P. Vrbano VIII. *die 16. Octobris Anno 1625.* quod habes *tomo 3. priuileg. cap. 3. num. 11.*

13. Noto 10. circa illam clausulam, *factisque protestationibus*, quòd protestationes, vt dixi in nostro Rituali *loc. cit.* fiunt à Præsidente Capituli hoc modo. *Protestor, quod non intendo excludere aliquem admittendum, nec admittere quenquam excludendum.* Ista autem protestatio valet; quia si, facta electione, reperiatur aliquem illi interfuisse, qui interesse non debebat, vel aliquem per ignorantiam, vel negligentiam, non per contemptum, non interfuisse, qui interesse debebat, stante protestatione, non vitiatur electio. De hac protestatione, loquuntur Baysius *de electione, part. 3. cap. 14. num. 3.* Mandag. *de elect. cap. 20.* Si autem electores admitterent scienter aliquem non admittendum, vel admittendum scienter excluderent, tunc protestatio non valeret: Boërius *ad dictum locum Mandag. lit. G.*

14. Noto 11. circa illam clausulam, *ad futurarum electionum effectum data absolutione*, quòd pro ea videnda sunt, quæ dixi *supra, lit. A. cap. 7.* & pro illa clausula, *sumpto iuramento*, vide infra, *litera E. cap. 2.* vbi latè.

CAPVT IV.

De forma, qua Superior scribit inferiori, vt aliquem in carceres detrudat.

FRater N. &c. Prouincialis R. P. F. N. Conuentus Nostri N. Ciuitatis N. Correctori salut. in Domino. Cum iuxta sacrorum Canonum doctrinam multùm Respublica intersit, dignam factis pœnam ab improbis persolui, ne impunitas peccandi grauiorum peccatorum sit illecebra, & venia facilitas incentiuum tribuat delinquendi. Nos, quibus ex pastoralis officij debito legum custodia est demandata, quorumque est pœnis per easdem leges inflictis delinquentes coërcere cum à viris grauibus, omnique exceptione maioribus intellexerimus, Fratrem N. Dei timore post-

posito lingua iaculum in P.F.N. probata vita Religiosum, & laudabilis opinionis virum acuisse, cumque apud sæculares cum non modico eorum scandalo contra Regula nostra statuta diffamasse: atque adeò ob huiusmodi transgressionis delictum carceris pœnam incurrerit: Eapropter, ne iustitia locus desit in tanto crimine, vtque vnius punitio cæteros reddat ad peccandum tardiores, & quem natura ipsa retinere in officio non potuit, à maleficio merita pœna submoneat, in virtute Spiritus Sancti tibi præcipimus, vt his acceptis, eundem Fratrem N. prudentiæ sale adhibito, in tui Conuentus carcerem iussu nostro, & mandato quamprimùm detrudas, ne sui Ordinis effugere valeat disciplinam. Sub eadem præterea forma præcipientes, ne absque nostra in scriptis licentia, & facultate illo vnquam quoquo modo extrahas, & educas. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod *tom. 1. Relig. quæst. 1. cap. 13. de carceribus* dixi multa, & quomodò, & quando Religiosus debeat incarcerari.

2. Noto 2. quòd carceres in Ordine nostro debent esse fortes, sed humani, & sufficienter illustrati. Ita habetur in Correctorio *num.* 52. atque ita, præter fidam custodiam, nihil aliud debent habere tormenti, *vt* præcepit Constantinus Imperator referente Graffio *part. 1. decis. lib. 3. cap. 5. num.* 128. & Farinac. 1. *part. praxis, lib. 2. quæst. 17. num. 97.* Vbi etiam addit, quòd carceres non debent esse tetri, obscuri, atque subterranei; & quòd Prælatus, qui delinquentem in tetro carcere claudit, efficitur irregularis, & reputatur homicida. Sed tam Regula nostra, quàm Constantinus, & Far. loquuntur de carcere ad custodiam dato, de quo loquitur *lex 1. Cod. de custodia reorum*; Sed cum apud Regulares carceres etiã adhibeantur ad afflictionem corporis, & in pœnam delictorum, ideò possunt carceres esse aliquantò obscuriores, arctiores, & terribiliores, modò ab humanitate omnino non discedant, præsertim quando crimina sunt grauia, & sola carceris pœna puniuntur; Quod in sententia, quam profiteor, pœnam triremium in exilium esse apud Regulares commitendam, est omnino necessarium; cùm enim pœna triremium solum sit Religiosis infligenda propter delicta, quæ in sæculo pœnam mortis merentur, si pœna triremium est in pœnam carceris commutanda, & commutatio debet iusta proportione fieri, ad hoc, vt inter has pœnas sit aliqualis proportio, debet carcer datus pro triremi esse horridus, & austerus: carcer namque debet dari secundum qualitatem delicti, ac personæ, vt habetur *l. 1. Cod. de custod. reor. & leg. fin. Cod. de accus.* Atque ita docent Gomez *tom. 3. variar. cap. 9. n. 6.* Iulius Clarus *in pract. crim. lib. 5. §. fin. quæst. 46. num. 1.* Roderic. *in resol. reg. resol. 43. num. 2.* Farinac. *part. 1. praxis crim. lib. 2. quæst. 27. num. 104. & num. 99.* Quare consulo, vt in Conuentibus, in quibus de ordinario fiunt iudicia, sint duo carceres, vnus ad custodiam, qui sit clarus, humanus, non subterraneus; alter ad pœnam, qui sit durus, arctus, austerus, & acer, & possit pro delicti, & personæ qualitate reddi durior, & temperatior.

3. Noto 3. quòd quando quis se videt incarcerari, si appellet, ista appellatio non suspendit incarcerationem; Quia, si suspenderet, omnes carcerandi appellarent, ad fugiendum carcerem. Ita Clarus *loc. cit. num. 1. vers. Sed quid,* vbi Baiar. *num. 6. & num.* 5. ait, quòd iniustè carceratus potest semper appellare, etiam post decem dies à tempore capturæ, quia grauamen est continuum, & incessiuum.

4. Noto 4. quòd si iustè carceratus, malitia custodis carcerum, seu commentariensis, aufugiat, eadem pœna puniendus venit custos, qua puniri debebat carceratus: si verò non malitia, sed negligentia, non ita tamen crassa, quæ reputetur malitia, vt si carcerem apertum relinquat, tunc arbitrio iudicis, pro modo culpæ erit puniendus. Ita Farinac. 1. *part. praxis, quæst. 31. num. 1. 3. 8. 9. & 13.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. casu. 302. num. 2. 7. & 11.* quem vide toto illo casu, quia declarat, in quibus casibus excusetur custos, si carceratus aufugiat. Et aduertit Farin. *loc. cit. num.* 14. quòd custos carcerum tenetur non solum de dolo, & lata culpa, sed etiam de leui, & leuissima; sed Regulares, qui pro carcerum custodia mercedem non recipiunt, sed solùm ad id obedientia Prælati astringuntur, non puto teneri de culpa leuissima, sed solùm de lata, & leui; atque ita solùm puto propter has culpas posse à Prælato puniri: Et solùm puto dictos custodes mortaliter peccare, quando ipsorum malitia, vel lata culpa, seu crassa negligentia reus aufugit. Et *num.* 26. notat Farin. quòd in specie tunc custos dicitur fuisse negligens culpa lata, quando carceratus per ostium, quod reperit apertum, aufugit, & quòd non est sine culpa quando eripiendo clauem ab ostio, non præuidet, an sit reseratum, vel apertum. Aduerte etiam, quòd si custos carceris committat alteri carcerum custodiam, si culpa istius subcustodis ab ipso electi reus fugit, tenetur de culpa illius custos ipse principalis; nam tunc, quia mala electio est in culpa, ideò ipse tenetur de culpa sui substituti; secus autem, si substitutus fuisset electus à iudice, nam tunc cessat ratio malæ electionis. Ita Farinac. *loc. cit. num. 49. & 57.* Quare consultum est, vt custodes carcerum, quando non possunt propter aliquod impedimentum, illorum curam habere, seu non possunt carceratis solitam refectionem per se ipsos deferre, vt petant à Superiore, cuinam relinquendæ sint claues carceris, aut per quemnam illis deferendum sit, quod comedant. Et denique *num.* 131. dicit idem Farin. quòd custos carcerum excusatur à culpa, & negligentia, quando facit id in carceribus custodiendis, quòd fieri solitum est per alios costodes.

5. Noto 5. quòd custos carceris non debet permittere, quod aliquis carceratum alloquatur, vel ad eum afferat literas, vel nuntios; quòd si permittat, quando carceratus detinetur propter aliquod graue delictum aut quando Superior id illi vetuit, omnino peccat mortaliter, & potest puniri arbitrio Superioris; & idem est, si ipse per se amicorum precibus, vel muneribus corruptus, dictas literas, vel nuntios deferat. Ita Farin. 1. *part praxis, lib. 1. cap. 31. num. 104. & 105.* vbi id probat ex quadam constitutione Pij V. & ad id facit *Clem. 1. §. Porrò, de hæret.* Et puto etiam, mortaliter peccare dictum custodem, quando non defert fideliter dictis carceratis illa, & sola fercula, quæ iubet Prælatus v.g. si Prælatus iubeat, quòd solùm illis ferat panem, & aquam, ipse autem per compassionem ferat etiam pulmentum, & pitantiam; nam tunc impedit, vel iustam torturam, vel iustam pœnam, & facit contra obedientiam Prælati in re graui, & impedit iustitiam, & facit contra commune bonum Religionis, cuius multùm interest, ne delicta impunita remaneant. Ita Rodriq. *tom. 2. quæst. regul. quæst. 43. art. 2.* vbi ait, *summum genus pietatis esse in hac re esse crudelem*; & in fine dicti artic. concludit, quod quando dictis carceratis est in pœnam iustam impositum, quòd bis in hebdomada v. g. comedant panem, & aquam, peccant, & puto mortaliter, non solùm custos, sed etiam alij quicunque Fratres, qui his diebus alios cibos ministrant. Et aduerte, quòd non est custodis

custodis carcerum, vel alterius cuiuscunque subditi, declarare, quòd carceratus ibi iniustè detinetur: sed ad hoc, vt legitimè dicendus sit carceratus iniustè detineri, debet id euidenter constare, ita vt nulla tergiuersatione possit dicta carceratio excusari; quòd est valdè difficile, & in dubijs semper præsumendum est pro parte Superioris, & sic illi obediendum, nisi etiam manifeste constaret de inimicitia illius cum carcerato; nam tunc faciliùs constare posset de euidentia iniustæ carcerationis.

6. Noto 6. quòd in omnibus Conuentibus debent construi carceres, aut saltem in qualibet Prouincia ad castigandos reos; & sunt pessimi regiminis rei illi Superiores qui id negligunt; immò mortaliter peccare puto, arg. *cap. abbates*, 18. *quæst.* 2. *cap si clericos de sent. excomm. in* 6. & docet Aldrete *de discipl. tuend. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 1. & statuitur expresse in decretis sacræ Congregat. Cōcilij de apostatis, & ejectis, quæ refero *tom.* 2. *nostrorum priuileg. in constitut.* 10. *Vrbani VIII.* §. 1. *vbi* dicitur. *Vnaquaque Religio priuatos habeat carceres in qualibet saltem Prouincia.*

CAPVT V.

De forma ferendi censuras.

FRater Iustus, &c. Ordinis N. & in Prouincia N. minimus Corrector Prouincialis. Cum Fratrem Obstinatum de Rebellibus Ordinis nostri Sacerdotem primò, iterum, tertio, ac etiam quater ad conuincendam malitiam ligitimè monuerim, vt ad rationem de quibusdam, quæ nos cognoscere oportebat, coram nobis reddendam compareret, seu, *vt ab ingressu domus Margaritæ de Senis desisteret,* seu, *vt pallium Fratri Homobono de Cauutis restitueret, ipse verò huiusmodi nostrum contempserit explere mandatum. Ideirco, ne parùm humilibus prodesse videatur obedientiā, si contumacibus nihil obsit præceptorum contemptus, auctoritate Dei Omnipotentis Patris, Filij, & Spiritus Sancti, necnon Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, omniumque Sanctorum auctoritate, eundem Fratrem N. eius sic exigente contumacia, his scriptis excommunicamus; ab officio, seu beneficio suspendimus, seu interdicimus, tandemque* (si excommunicauit) *ipsum vitandum denuntiamus, quousque nostrum perfecerit mandatum, vt Spiritus eius in districto iudicij die saluus esse mereatur. In quorum fidem, &c. Datum, &c. Frater Iustus, &c.*

1. Noto 1. quòd antequam feratur censura, debet necessariò præcedere monitio; *cap. Sacro. cap. Contingat, el* 2. *de sent. excom. cap. Romana, cap. Statutum. eod. tit. in* 6. *cap. Reprehensibilis, de appell. cap. Indignè,* 12. *quæst.* 2. vbi Doctores communiter, Suarez *tom.* 5. *in* 3. *part. disp.* 3. *sect.* 8. *num.* 2. Coninck *de cens. disput.* 13. *dub.* 9. *num.* 79. Sayrus *de cens. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 5. Cochier *de Consecr. eccles. part.* 2. *quæst.* 79. *num.* 2. Et ratio est. Quia censuræ solùm feruntur ad inobedientes reducendum; *cap. Cum medicinalis, de sent. excom. in* 6. Quare si infirmus potest lenioribus remedijs curari, non est cur adhibeantur grauiora. Vnde inferunt Sot. *in* 4. *d.* 22. *quæst.* 1. *art.* 2. *concl.* 3. Nauar. *in manual. c.* 27. *n.* 8. Auila *de censur. part.* 2. *c.* 5. *d.* 1. *dub.* 7. *concl.* 4. & 5. quòd omissio dictarum monitionum est peccatum mortale, contra Canones in materia graui.

2. Noto 2. quòd in censuris, quæ feruntur à iure, aut per statutum, seu ordinationem Prælati pro peccatis futuris, non est necesse, quod præcedat monitio. Nam statuta ipsa, seu ordinationes, aut leges per se continuò omnes monent, vt metu pœnæ caueant peccata ita prohibita. Suarez cit. *à n.* 3. Coninck. *n.* 77. Sayrus *num.* 6. Angel. *verb. Excomm.* 2. §. 1. Sylu. *eod.* 1. *n.* 13. Auila *loc. cit. dub.* 10 *vers. Ex dictis facilè.*

3. Noto 3. quòd ad hoc, vt ista monitio sit canonica debet esse trina, Barb. *in cap. Sacro, de sent. excom. num.* 6. *vers. Tertius quando*, Nau. *loc. cit. num.* 10. Mir. *tom.* 2. Man. *quæst.* 35. *art.* 3. *concl.* 4. *cap. Romana, cap. Constitutionem, de sent. excom. in* 6. Et in hac trina monitione reus debet nominatim exprimi. Et debet fieri, aut tribus vicibus diuersis, aut vna vice pro tribus cum aliquorum dierum competenti interuallo iudicio prudentis. Cochier cit. *num.* 23. Coninck *num.* 79. Sayrus *num.* 32. Suarez *sect.* 9. *num.* 2. & habetur *in dicto cap. Constitutionem.*

4. Noto 4. quòd hæc monitio debet fieri nomine iudicis; nam debet esse talis, quòd si reus non pareat contumax, & inobediens existat, quod esse non potest, nisi admonitio Superioris auctoritate sit facta. Ita Suarez *tom.* 5. *in* 3. *p. disp.* 3. *sect.* 11. *n.* 1. Coninck *loc. cit. vers. Secundo.* Itē debet fieri immediatè ipsi reo; nā reus nō potest dici contumax; nisi personaliter admoneatur. Ita Henriquez *lib.* 13. *cap.* 17. §. 3. Couarr. *in cap. Alma mater, part.* 1. §. 9. *num.* 4. Suar. *loc. cit. n.* 4. Quòd si fieri illi immediatè non possit, quia latitat, fiat in publico loco v.g. in choro, vel in capitulo, aut refectorio. Et ratio est. Quia hæc admonitio tendit ad correctionem, quam, si quis nolit audire, iam pro contumaci habetur, ac proinde iusta in illum ferri potest censura. Ita Sayrus *de cens. lib.* 2. *c.* 12. *num.* 22. Suarez *loc. cit.* Cochier *de Consecr. eccles. part.* 2. *quæst.* 79. *nu.* 4. Item debet hæc monitio fieri coram personis idoneis, per quas possit probari, si necesse fuerit; *cap. Sacro, de sent. excomm.* Petrus Greg. *lib.* 4. *decret, tit.* 16. *de sent. excomm. cap.* 6. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 11. *cap.* 4. *num.* 101. Non est tamen necesse, quòd hæc monitio in scriptis fiat, quia lex id nōn dicit, sed sufficit, quòd fiat coram testibus, ad hoc, vt probari possit, vt dixi. Ita Suarez *loc. cit. num.* 2. Sylu. *verb. excomm.* 1. *num.* 12. Filliuc. cit. Item debet fieri sub comminatione censuræ, qua est feriendus monitus, si non compareat; nam alioquin non poterit iudicari contumax; qui enim simplici monitione non mouetur, mouetur audita comminatione grauissimæ pœnæ. Atque ita colligitur ex Trident. *sess.* 25. *cap.* 3. *de reform.* & *ex cap. Nemo Episcoporum.* 11. *quæst.* 3. Coninck *de cens. disp.* 13. *dub.* 9. *nu.* 80. *vers. Quarto debet.* Vide pro hic dictis Palud. *in.* 4. *d.* 18. *quæst.* 8. *art.* 7.

5. Noto 5. quòd, quando contumacia est notoria, canonica monitio nō est necessaria, iuxta gloss. *in cap. Manifesta,* 2. *q.* 1. Llamas *part.* 1. *meth. c.* 9. §. 23. Couar. *cap. Alma mater, p.* 1. §. 9. *num.* 6. & probant *ex cap. illud, de cleric. excom. min.* Secus tamen est, si solum notorium sit peccatum, non contumacia, quia tunc præcedere debet monitio, vt Couarr. *loc. cit.* & Henriquez *lib.* 13. *cap.* 17. §. 3.

6. Noto 6. quòd dicta monitio non est ita de essentia, vt si omittatur, cēsura sit nulla, vt probat sufficienter *cap. Romana de sent. excomm. in* 6. & docent Sot. *in* 4. *d.* 22. *q.* 1. *art.* 2. *concl.* 5. *vers. Quod si sciscitaris*, Coninck *de censuris disp.* 13. *dub.* 9. *num.* 81. Filliuccius *to.* 2. *tract.* 11. *cap.* 4. *n.* 104. Suarez *de cens. disp.* 3. *sect.* 12. *num.* 2. Henriq. *loc. cit. fine*; Auila *de cens. part.* 2. *cap.* 5. *disp.* 2. *dub.* 9. Gutier. *can. q. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 4. Sayrus *de cens. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 26. Couarr. *loc. cit. num.* 7. Barbosa *in cap. Romana cit. num.* 21. & *in cap. Sacro, num.* 5.

7. Noto 7. quòd ad dictas monitiones faciendas tenentur

tenentur etiam Prælati segulares. Ita Syluester *verb. Excom.* 1. *num.* 14. Sayrus *loc. cit. n.* 21. *&* 22. Nauar. *in man. cap.* 27. *num.* 8. Auila *loc. cit. dub.* 8. qoi addit, quòd ad id non habent priuilegium Mendicantes. Sed Gabriel *in.* 4. *dist.* 8. *quæst.* 2. *art.* 2. *conclus.* 7. & Llamas 1. *part. meth. cap.* 9. §. 23. dicunt, hanc trinam monitionem apud Regulares non esse in vsu Et quando aliquis actus non est in vsu, quòd non incurrat pœnam, neque culpam illi contrafaciens, dicuot Sylu. & Nau. *loc. cit.*

8. Noto 8. quòd forma dictarum monitionum potest esse talis. *Fr. &c. Prouincialis Ordinis N. in Prouincia N. Vi præsentium monemus Fratrem N. Ordinis nostri professum, vt intra terminum sex dierum, à die huius monitionis nostræ incipiendorum, quorum duos pro 1. duos pro 2. & reliquos pro 3. & vltimo termino peremptorio, ac monitione canonica assignamus restituat Fratri N. librum, quem ab eo abstulit. Quod si infra dictum tempus nostris non obedieris mandatis, ex nunc ipsum excommunicatum, seu suspensum, &c. declaramus. In quorum fidem, &c Datum, &c.* Seu potest aliter hoc pacto, videlicet. *Fr. &c. Tenore præsentium præcipiendo mandamus Fratri N. vt statim, habito præsenti præcepto, compareat coram nobis in camera audientiæ nostræ in Conuentu Iesu Mariæ Genuæ, ad nostris standum, & parendum mandatis, pro nonnullis concernentibus interesse officij nostri, sub pœna suspensionis ab officio in casu inobedientiæ. In quorum fidem, &c.*

9. Noto 9. quòd censura debet ferri in scripto, in quo causa, propter qoam fertur, in indiuidoo exprimatur; qood quidem scriptum, si à reo intra mensem requiratur, debet ei authenticum tradi, idest, manu Superioris censoram ferentis subscriptum, sob pœna contrafacientibus suspeosionis per meosem ab ingressu Ecclesiæ, & à dioinis officiis. Ita habetur *in cap.* 1. *de sent. excom. in* 6. Quas conditiones declarant Suar. *tom.* 5. *in* 3. *part. disp.* 3. *sect.* 13. & Sayrus *de cens. lib.* 1. *c.* 13. *à n.* 1. Quare dicunt Nau. *loc. cit.* & Auila *p.* 2. *cap.* 2. *disp. vnic. dub.* 3. quòd solo verbo temerè ferens excommuoicationem, peccat mortaliter. Excusantur autem à pœna, & à culpa, qui sulo verbo excommunicant propter aliquam iustam, & vrgentem causam, vt ait Auila *loc. cit.* Nec censora solo verbo prolata absqoe scripto, erit ob hoc nulla, vt constat *ex dicto c.* 1. *de sent. excom. in* 6. & docent Suarez *loc. cit. n.* 11. Filliuc. *tom.* 2. *tract.* 11. *c.* 4. *num.* 109. apud Regolares istam conditionem non esse in vsu dicunt P. Greg. & Llamas cit. *n.* 7. & Leo X. illis concessit, quòd non tenerentur proferre censuras in scriptis, vt refertur *in comp. priu. Mendic. verb. Excom.* §. 7. & dicunt Rodriq. *tom.* 2. *qq. regul. q.* 59. *art.* 3. Aoila *loc. cit. c.* 5. *disp.* 1. *dub.* 8. Tambur. *de iure Abbatum, to.* 2. *disp.* 14. *q.* 1. *num.* 2.

10. Aduertit autem Palud. *in* 4. *dist.* 18. *q.* 7. *art.* 3. *conclus.* 10. quòd pœnas positas *in d. c. de sent. excom. in* 6. non incurrit index, nisi quaodo suspendit aliquem ab illo actu, qui suo iure competit ipsi suspenso; oam si suspendit ab acto, qui iudici competit, non eas incurrit, etiamsi sine scripto, & monitionibus suspendat; quia talis non est propriè suspeosio, sed inhibitio. Quare si Prælatus, cuios aoctoritate Fratres approbantor ad confessiones audiendas, aliquem sic approbatum suspendat sine scriptis, & monitione, nullam pœnam incorret, quia sicut nudo verbo talem potestatem dedit, ita æqualiter potest eam auferre. Immò addit Palud. quòd solo verbo potest eos etiam sospendere ab audiendis sæcularium confessionibos, quia licèt talem facultatem habeant Regulares à Papa, habent tamen, mediante Prælato: qoam doctrinam sequitor Sayrus *lib.* 1. *de cens. cap.* 8. *à num.* 18.

11. Et aduerte hic etiam, quòd suspensio potest ferri propter delictom præteritom, & tunc requiritur monitio; *cap. Tam literis* §. *Archipresbyterum, de test.* Et potest etiam ferri propter delictum futurum, & tunc requiritur monitio, quia non potest constare de contumacia, nisi priùs moneatur. Filliu. *tom.* 1. *tract.* 17. *c.* 4. *n.* 65.

12. Noto 10. quòd in excommunicatione solemni, quæ à solis Prælatis superioribus, iuxta *c. Debent,* 11. *q.* 3. *&* Trid. *sess.* 25. *de refor. c.* 3. pro re aliqua enormissima potest ferri, debent duodecim Sacerdotes Prælatum indotum amictu, stola, & pluuiali violacei coloris circumstare, tenentes omnes, & etiam Prælatus ipse, candelas in manibus ardentes, quas in conclusione excõmunicationis proiicere debent in terrã, & pedibus cooculcare. Et has candelas deinde esse extra Ecclesiã proijciendas, tanquam sal infatuatum, docet Glossa *in dicto cap. Debent, verb. Conculcare.* Sed ibi Turrecrem. ait, posse eas ad vsum communem redigi. Vide pro hoc poncto P. Greg. *lib.* 4. *decret.* 16. *cap.* 6. *in comm. lit.* H. Conarr. *in c. Alma Mater q.* 1. §. 8. *n.* 6. Sayr. *de cens. lib.* 1. *c.* 15. *à. n.* 1. Et formam huiusmodi excommunicationis vide *in Pontific. Romano, tit. Ordo excommunicandi pag. mihi* 459. Verùm infrascriptis possunt Prælati regulares vti ad maximum terrorem incotiendum.

CAPVT VI.

De forma ferendi censuram excommunicationis solemnem.

FRater N. Prouincialis Ordinis N. in Prouincia N. Cum, suadente Diabolo, duo aurei annuli, &c. è digitis B. M. Virginis execrabili manu sublati sint: Nos ad effectum reuelationis 1. 2. & 3. cum debitis temporum interuallis, ignotum furem canonicè monuimus, vt sub interminationis æternæ pænæ sublatos annulos, &c. quoquomodo restitueret; ipse autem, Diabolo cor eius indurante, eiusmodi nostras monitiones contempserit, nec restituere sublatas res vllo modo voluerit. Idcirco Omnipotentis Dei, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, necnon Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, omniumque Sanctorum auctoritate, mediocritatisque nostræ ligandi, atque soluendi potestate, eundem furem cum complicibus, si quos habet bonis omnibus Christianis communibus priuamus, atque à Christianorum omnium societate, sanctæque matris Ecclesiæ liminibus in cælo, & in terra excludimus, ac separamus; excommunicatum etiam ac anathematizatum esse decernimus: cumque Diabolo, & Angelis eius, atque omnibus reprobis in ignem æternum damnatum pariter indicamus: Vt propterea domi, atque extra sit maledictus: maledictus in ciuitate, & in agro, maledictus vigilando, & dormiendo, maledictus manducando, & bibendo, maledictus ambulando, & sedendo, maledicta sit caro eius, & ossa, à planta pedis vsque ad verticem non habeat sanitatem. Veniat super illum maledictio hominis, quam per Moysen in lege Filijs iniquitatis Dominus promisit. Deleatur nomen eius de libro viuentium, & cum iustis non scribatur. Fiat pars, & hæreditas eius cum Caim

fratricida,

fratricida, cum Datan, & Abiron, cum Anania, & Saphira, cum Simone Mago, & Iuda proditore, & cum eis qui dixerunt Deo; Recede à nobis, semitam viarum tuarum nolumus. Pereat in die iudicij, deuoret eum ignis perpetuus cum Diabolo, & Angelis eius, nisi restituerit, & ad emendationem venerit. Omnes respondent. *Fiat, Fiat, Fiat.*

Nota, quòd cum supradicta forma vsus fuisset aliquando quidam Prælatus regularis pro enormissimo furto, statim fur apparuit, & furtum fuit restitutum.

CAPVT VII.

De forma Citationis.

FRater N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis. Dilecto nobis in Christo F. N. salutem in Domino. Etsi regulares personæ sub arctissimo paupertatis voto Domino famulantes nihil proprium, sed omnia in communi, tanquam nihil habentes, & solo Pastoris nutu, arbitrioque relinquenda, in terris possideant, non inde tamen cuiusuis esse putamus, quæ à Superiore alicui in vsum concessa sunt, sua quasi sponte, ac voluntate in totius communitatis præiudicium, ac perturbationem, quoquo modo distrahere ac vsurpare. Quin verò, si secus à quoquam attentari contingat, Prælati eiusdem, qui Reipublicæ tutor, & procurator habetur, munus esse censemus, nihil non agere, & tentare, quo omnium, singulorumque indemnitati, ac saluti, prout in Domino conspicit salubriter expedire, opportunè prouideatur. Cùm igitur superioribus diebus Fr. Simplicius de Ignauis coram nobis expostulauerit librum sibi ad vsum concessum, ex industria te suffuratum esse, nec sæpius obnixeque roganti reddere voluisse. Nos, qui indecens valde, & contra naturam esse perspicimus, alterius incommodo suum commodum quemquam augere, ac locupletari, districtè tibi præcipimus ac mandamus, vt, his nostris acceptis intra quindecim dierum spatium sublatum librum præfato Simplicio reddas, ac remittas. Quòd si eiusmodi librum in rem tuam, vel vsum conuertere iure potuisse confidis, die 16. Martij huius anni, quam tibi peremptoriam assignamus, in hoc nostro N. Conuentu siue per te, siue per idoneum Procuratorem, causa sufficienter instructum, coram nobis volumus, vt compareas, ac te sistas eidem Simplicio de iustitia responsurus. Sin autem ad præfixum terminum comparere, atque adesse neglexeris, nos in prætacta causa, ac negotio, quantum de iure concessum fuerit, procedemus. In quorum fidem, &c. Datum N. die 15. Februarij 1634.

CAPVT VIII.

De eadem forma, quando iudex est delegatus.

FRater N. Ordinis N. in Conuentu N. sacræ Theologiæ Lector, & in causa, de qua infra, iudex delegatus. F.N. &c. salutem in Domino. Reuerendi admodum Patris Fratris N. huius prouinciæ N. Prouincialis eiusmodi exemplo literas noueris nos recepisse. Hic ponitur per extensum dictarum literarum tenor. Deinde subditur. *Iussis ergo præfati adm. R. P. humiliter, vt fas est, obtemperare volentes tibi supradicto auctoritate nobis hac in parte concessa, ac demandata præcipimus, vt eidem F.Simplicio* (hic est pars offensa propter iniuriam, &c. ad cuius instantiam facta est delegatio, qui supponitur nominatus in literis legationis) *intra decem dies ab his nostris acceptis iustè, ac legitimè pro sublato satisfacias. Quòd si eiusmodi librum, &c.* vt in supradicta forma, vsque ad finem.

CAPVT IX.

De eadem forma, quando reus se absentauit.

FRater N. &c. Pastoralis officij debitum nos admonet, & inducit, vt ad eorum Religiosorum, qui Dei timore postposito, præcipuas Sanctæ Ecclesiæ gemmas, sacerdotes nimirum, ea, qua conuenit, reuerentia obseruare contemnunt, & in eos manus violentas ausu sacrilego iniicere non verentur, effrænatam libidinem, atque audaciam, ne longiùs prorepat, comprimendam nostræ potestatis gladium exeramus. Cùm nuper igitur Frater Simplicius de Finali nostri Ordinis Sacerdos, ac in N. Collegio Conuentualis, coram nobis conquestus fuerit vulnus sibi in capite à Fratre Ardente de Iracundis Oblato die 18. Februarij anni 1634. in choro superiori, præsentibus Fratre A. & Fratre B. pugione inflictum, instanterque à nobis eiusmodi vulnus spectantibus, & contrectantibus petierit, vt sibi de iustitia prouideremus. Nos, qui cunctis ius, & iustitiam, vt decet ministrare cupimus, neminemque fuit iuribus priuare, aut aliàs indebitè molestare eundem F. Ardentem illicò per P.F.N. prætacti Collegij Correctorem iussimus inquirendum; ipse autem nobis renunciauit omnibus à se perspectis eiusdem Collegij cellis, atque officinis, inueniri minimè potuisse. Cùm autem iussu nostro à P.F.N. præfati Collegij Procuratore per ciuitatem, & loca quibus eum immorari credi poterat, iterum perquisitus nequaquam inuentus sit, edicto hoc nostro, seu literis, quas in publico eiusdem Collegij refectorio coram omnibus Fratribus legendas mandauimus, eiusdemque valuis trium dierum spatio

spatio assignandas, præmemoratum Fratrem Ardentem citandum esse decreuimus, vt de facto citamus, ad personaliter in eodem Iesu Mariæ Collegio intra dies triginta (quos illi pro termino peremptorio assignamus) à die præfata citationis inchoandos, coram nobis comparendum in prætacta causa de iustitia responsurum. Quòd si intra præfixum terminum comparere contempserit, contra illum, tanquam contumacem, & confessum, prout de iure, procedimus. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

CAPUT X.

De eadem forma breuiori, quando reus aufugit.

ANno Domini 1634. die 18. Februarij. Hic in publico refectorio hora prandij Fratribus discumbentibus iussu, ac mandato R. Adam. P. F. N. Prouincialis, &c. citatur F. N. ad se coram eodem Patre Prouinciali intra dies triginta, à præsenti die computandos personaliter comparendum, ac præsentandum, iis de quibus interrogatus fuerit legitimè responsurus. Aliàs omnibus notum sit contra ipsum, tanquam contumacem, & confessum, prout iuris fuerit, prædictum Patrem Prouincialem processurum. In quorum, &c.

1. Noto 1. quòd r. citationis forma, quæ posita est *cap.7.* ponitur à Specul. *lib.2. partic.1. de cit. §.5. num.4.* & desumitur *ex cap. Tum ex literis, §.fin. de in integrum rest.* & *ex cap. Venerabilis, de dolo, & contum.*

2. Noto 2. quòd citatio per literas debet continere nomen, cognomen, & officium citantis; nomen, & cognomen citati; causam, propter quam citatur; locum, ad quem citatur; diem, ad quem citatur; & nomen illius, ad cuius instantiam citatur, & quòd per se, vel legitimum responsalem, idoneum ad causam sufficienter instructum compareat, & an peremptoriè, vel non, fiat citatio. Ita Specul. *loc.cit. num.1.* Et aduerte, quòd citatio etiam in notoriis, & probatis criminibus est facienda; nam est de iure naturæ; *Clem. Pastoralis, §.Cæterum, de re iud.cap. Deus Omnipotens, 2.quæst.1.* Roderic. *in resol. 44. num.1.* Glossa *in extrau. Rem non nouam, de dolo, & contum. verb. Quis, quid, vbi.* Et addit, quòd Papa aliter procedere non potest. Aduerte etiam, quod non valet citatio, si non assignetur terminus competens citato ad comparendum; sicut enim citatio est de iure naturæ, ita etiam competens tempus ad respondendum, vt Portel. *in dub. reg. verb. Citatio n.37.* neque item valet citatio, si quis citetur ad locum, sibi non tutum, *cap. Ex parte, de appell.*

3. Noto 3. quando iudex non est ordinarius, sed delegatus, debet in citatione inserere de verbo ad verbum tenorem suæ commissionis. Specul *loc.cit. num.2.* Vide plura *num.10.*

4. Noto 4. quòd si reus se absentauit, ita vt non possit sciri, vbi sit, tunc potest citari per edictum. Specul. *loc.cit.§.4.n.15.* Menoch. *de recuper. possess. remed. 8. à num. 102.* Ricciu *part.1. collect.177.* Barb. *in cap. fin. de dolo & contum. num.5.* Gratian. *discept. forens. tom.2.cap.194.num.9.* Gutier. *pract. quæst. lib.1. quæst. 133. num.2.* si verò reus vocatus se præsentare noluerit, registrata citatione in processu, & notata etiam diligentia cursoris, habebitur tanquam confessus, *leg. Eum qui delatorem, ff. de iur. fisc.* vnde poterit à iudice ex officio procedente puniri, *cap.2. de confess.* Ita Aretin. *in pract. crim. part.3. cap.3.*

5. Noto 5. quòd licet citato rei sit de essentia iudicij, vt constat, modus tamen citandi videtur illi accidentalis. Vnde in hoc, dummodò essentia seruetur citationis, sunt seruandæ consuetudines singularum Religionum. In nostra, & credo etiam seruari in multis aliis, si reus sit absens, scribitur illi epistola per aliquem confidentem Superioris, propriis manibus tradenda, quæ ei præcipitur per obedientiam, nulla intimata causa specialiter contenta in processu contra illum, vt ad præsentiam Prouincialis v.g. veniat, quia habet tractare cum illo de aliquibus causis specialibus. Si verò reus sit præsens in eodem Conuentu per quemlibet Fratrem vocatur: vt veniat ad præsentiam Patris Prouincialis. Qui modus etiam seruatur in Religione Minorum, vt docet Spsthar. *de mod. corrig. regul. tract.9. cap.2. num.2.* Rodriq. *tom.2. qq. regul. quæst.17. art.2.* Roderic. *resol.44. num.2.* Aretin. *in pract. crim. de reo, cap.2. vers. Obseruandum est tamen.* Nunquam tamen potest reus haberi pro contumaci, & confesso, nisi illi terminus peremptorius assignetur, cum comminatione delicti confessi, vt in simili de cens. dixi *hic supra, cap.4. num.4.*

6. Noto 6. quòd fuga delinquentis ante formatam inquisitionem, vel assumptas informationes probat semiplenè, & facit indicium ad torturam: nam arguit conscientiam delicti commissi. Fuga verò delinquentis post transmissam inquisitionem, vel informationes assumptas per officium iudicis non est sufficiens indicium ad torturam, quando causa est capitalis: secus autem, si causa non sit capitalis: nam tunc, si cum fuga adsit fama publica, facit indicium ad torturam. Galinus *in compend. practica crimin. Iulij Clari, q.22. vers. Secundò opponitur.*

CAPUT XI.

De forma instituendi Confessores Regularium

FRater N. &c. Dilecto nobis in Christo P.F.N. Ordinis nostri Sacerdoti salutem. Vt præsentium tibi per examinatores nostros ad hoc specialiter deputatos idoneo reperto, & per nos approbato, Fratrum nostrorum confessiones audiendi, ac pænitentes, præterquam à casibus, & censuris nobis reseruatis absoluendi concedimus facultatem. Te in Domino admonentes vt, quæ pro recta huius sacramenti administratione per Sacros Canones sancita fuerint, attentè perlegas, accuratéque obserues. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd confessarius electus à Prouinciali ad confessiones audiendas in vna Prouincia, non potest confessiones audire in alia: nam Prouincialis solùm habet iurisdictionem in sua Prouincia, & hoc redundaret in præiudicium Prouincialium aliarum Prouinciarum; & sic practicatur in nostra Religione. Ita ex Tabiena notat noster P. Vega *1. part. sum. edit. ital. cap.62. casu 3.*

2. Noto 2. quòd Clerici, qui habent proprium confessarium assignatum, non possunt confiteri de mortalibus aliis Confessariis assignatis communiter pro Fratribus: nam assignationi illi generali pro omnibus derogatur per assignationem illam specialem Confessoris Clericorum, iuxta *reg.34. de reg. iur. in 6.*

quæ

quæ habet, quòd *Generi per speciem derogatur*. Deinde, quid faceret illa specialis assignatio, si possent omnibus confiteri? 3. quia contraria opinio, quam tenet Diana 3.*part.resol.tract.*2.*resol.*5. multùm relaxat disciplinam regularem. Vnde puto, quòd confessarius audiens confessionem Clericorum, seu Oblatorum habentium confessorem assignatum, peccet, mortaliter, & quòd confessiones sint nullæ defectu iurisdictionis, & quòd possit puniri tanquam confessiones audiens sine licentia. Atque ita semper practicari vidi in Religione nostra, & constat ex Correct. *num.*99. quoad nouitios; & quoad alios patet ex Reg. *num.*18. Et audio etiam id esse indubitatum in Religionibus obseruantibus. Atque ita tenet Portel. *in dub. regul. verb. Nouitij absolutio, num.*36. Innuit Suar. *tom.*4. *de relig.lib.*2. *cap.*15. *num.*7. Concedendi tamen sunt alij confessarij tempore reconciliationum, vt sanctè in Ordine nostro seruatur. Legendus est Peregrinus *in additament.p.*3.*quæsit.*8.& 9. vbi omnia argumenta Dianæ reiicit, & pluribus nostram confirmat sententiam.

CAPVT XII.

De forma, qua Prælatus regularis præsentat subditum Episcopo, ad hoc vt eum approbet ad confessiones sæcularium excipiendas.

FRater N. &c. Præsentium tenore, ac vi te præfatum per nostros Examinatores idoneum repertum ad vtriusque sexus sæcularium confessiones in Diœcesi N. audiendas, obtenta prius ab Ordinario approbatione, admittimus, ac deputamus: eundem Ordinarium humiliter, obnixéque rogantes, vt te prætacta approbatione pro nostra Ecclesia necessitate dignari non dedignetur. In quorum fidem, &c.

CAPVT XIII.

De eadem forma.

FRater N. &c. Christiana vita disciplina moribusque probatos Sacerdotes, qui sua scientes curare vulnera, aliena non detegunt, medendis Christianorum ouium morbis præficiendos esse, tum communis salutis cura, tum verò pastoralis officij debitum monet, atque hortatur. Cum igitur te præfatum Patrem honestis moribus, peritia, scientiaque florere satis noscamus, idoneumque propterea censeamus, cui id muneris demandetur, Illustrissimo Archiepiscopo N. his nostris literis præsentamus, humiliter, obnixéque rogantes, vt te examinatorum eius testimonio, ac calculo dignum, idoneumque existimatum, ad vtriusque sexus fidelium confessiones excipiendas, pœnitentesque absoluendos, ob Christianorum hominum Ecclesias nostras frequentantium consolationem, in sua Diœcesi approbet, atque admittat. in quorum fidem, &c.

1. Quæritur. An Parochus electus à Prælato regulari, vt inseruiat Parochiæ annexæ monasterio, admissus ab Episcopo præuio examine ad curam dictæ Parochiæ iuxta formam traditam in Concilio Trid. *sess.*25. *de regul. cap.*11. possit à successore illius, qui eum admisit, & de nouo pro administratione dictæ Parochiæ, examinari; quando scilicet pro serenitate suæ conscientiæ examinat alios simplices confessores? Respondeo non posse, quia Trident. *session.*23. *cap.*15. *de reformat.* expresse decernit, quòd habentes parochiale beneficium debent reputari idonei ad audiendas sæcularium confessiones, sed dictus Parochus habet parochiale beneficium, ergo per Concilium debet reputari idoneus, nec consequenter potest à successore Episcopo examinari, maior est certa, & eam docet Coninck. *de Sacramentis disp.*8. *dub.*7. *num.*49. Suarez *tom.*4. *in* 3.*p.disp.*28. *sect.*4. *nu.*2. Layman. *lib.*5. *tract.*6. *cap.*11. *num.*1. *vers. Secundum qui*, Fagundez *in* 2. *præcept. Ecclesiæ lib.* 7. *cap.*2. *num.*2. Et ratio est, quia hoc ipso, quòd indicantur idonei ad curam animarum exercendam, censentur approbati.

2. Aduertendum autem est, quòd Concilium loquitur ibi vniuersaliter de omnibus habentibus parochiale beneficium, siue ij sint clerici sæculares, siue regulares, ait enim generaliter, *Nullum etiam regularem posse confessiones sæcularium, etiam sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium*, &c. Cum enim supra negasset vllum Sacerdotem, etiam regularem, posse confessiones audire, volens hoc dictum limitare ait, *nisi* &c. Dictio autem *nisi*, vt declarat Barb. *de diction. dict.* 217. *n.*5. & 6. quando oratio negatiua præcedit, vt hic affirmat, & includit id omne, quod est negatum, vult ergo Concilium in sensu formali dicere, nullum Sacerdotem, neque regularem, neque sæcularem posse confessiones quorumcunque sæcularium, etiam sacerdotum, audire. Habentem autem Parochiale beneficium, siue is sæcularis, siue regularis sit, posse quorumcunque, etiam Sacerdotum, confessiones audire.

3. Quod verò, qui beneficium Parochiale obtinuit, non sit ampliùs examinandus à successore docet Panor. *in cap. Accepimus, de ætat. & qualit. num.* 3. & 6. Riccius 3.*p. praxis resol.*192 *n.*2. & habetur expressè *in dicto cap. Accepimus*, ibi, *Quos à te, vel prædecessoribus tuis ordinatos fuisse constaret*. Et ratio est, quia parochiale beneficium obtinuit, habet ordinariam potestatem à Summo Pontifice. Ita Barbos. *de offic. Parochi cap.*19. *num.*1. Layman *lib.*5. *tract.*6. *cap.*10. *n.*3. & habetur expresse *in Clem. Dudum, de sepult.* §. *Verum*, vbi dicitur, & quòd Parochis de iure competit prædicare, & confessiones audire.

4. Quòd autem Parochus ille regularis parochiale beneficium habeat, constat, quia habet curam animarum, hoc est ius, & potestatem conferendi Sacramenta in populo certis limitibus distincto, & ipsi commisso; Parochialem habentem, ius canonicum apertè beneficium appellat, *cap. Extirpandæ fine*, *cap. De multa*, §.1. *de præb. cap. Cum in cunctis* §. *Inferiora*, de elect. Ita Azor. *instit.moral. p.*2. *lib.* 3. *cap.* 1. *q.* 5. *vers. Nescio equidem, in med.* Fagundez *in* 2. *præcep. Eccles.lib.*7. *cap.*1. *num.*40.

5. Obiicies 1. Concilium solùm loqui de Parochis, qui habent Ecclesiam in titulum, quam tamen non habet ille Parochus regularis.

2. Quia illa Cura animarum, quam habet dictus regularis, non potest vocari beneficium, cum de ratione beneficii ecclesiastici sit perpetuitas, iste autem regularis est amouibilis ad nutum superioris.

3. Quia congregatio Concilii, quam refert Fagundez *in* 2. *præcept. Eccles.lib.* 7. *cap.* 2. *n.* 26. habet, quòd confessores semel ab Episcopo præuio examine approbati, non possint ab eodem iterum examinari, possint tamen à successore.

4. Quia Capellani, & coadiutores parochorum, vt videntur esse iste regulatis, examinantur.

5. Quia si consuetudo alicubi obtinuerit, quòd dicti Parochi regulares examinentur, examinari possunt.

6. Quia Sacra Congregatio Concilij *die* 28. *Augusti* 1628. declarauit Parochos approbatos ab antecessoribus tempore prouisionis Parochialium posse ab Episcopo iterum examinari, tam in visitatione, quam extra.

7. Ad 1. Dico, illum Parochum habere illam Parochialem in titulum, quia habet ius ministrandi Sacramenta in illo populo, & exigendi fructus tali administrationi annexos, & tenetur rationem suæ administrationis reddere. Ita Azor. *instit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 26. *q.* 2. dicitur tamen communiter, non habere illam in titulum, sed solùm iure administrationis, & Commendæ, quia cum proprium habere non possit, non facit fructus suos, sed quod recipit, vel exigit ratione dicti beneficij, tenetur tradere superiori illius Conuentus, qui illum alit, quod tamen non impedit, quominus dicatur habere illud beneficium in titulum, vt innuit Trid. *sess.* 14. *cap.* 10. *de refor.* Colligitur ex Azorio *loc. cit. vers. Sed sciendum est.* Et Garcia *de benef. p.* 7. *c.* 10. *n.* 40.

Ad 2. Verum quidem est, quòd ille Parochus non habet illud beneficium perpetuum, sed hoc non obstat. Nam satis est, quòd habeat eo modo perpetuum, quod ad rationem beneficij sufficiat; beneficij autem ratio non postulat, nisi vt ad certum, & finitum tempus non conferatur. Quòd verò beneficium detur ad tempus incertum, & infinitum, scilicet, quoad illud reuocauerit superior, rationem beneficij non tollit, aut minuit; nam si superior voluerit, poterit illum Parochum per totam vitam in beneficio retinere. Huc accedit, quod perpetuum dicitur in iure, quod est potestate, & habitu perpetuum, vt docent Innoc. Hostien. Abbas, & Glossa *in cap. Clericos de cohabitat. cleric. & mulier. verb. Perpetuam.* Adde, quòd perpetuum iura vocant, quod certo tempore non finitur, ac terminatur, etiam si detur ad nutum, & voluntatem superioris, *l. Iurisperitos, ff. de excus. tut.* Ita iisdem verbis Azor. *p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 26. *q.* 2. sed hoc beneficium non est ad certum tempus, nec certo tempore finitur, & est potestate perpetuum, quia potest superior illud in perpetuum tribuere; ergo est perpetuum eo modo, qui satis est ad constituendum beneficium Ecclesiasticum. Et quòd de essentia beneficij Ecclesiastici non sit esse perpetuum, Garc. *de benef. p.* 1. *cap.* 2. *num.* 66. Quia, inquit, beneficia regularia de sui natura sunt manualia, & ad nutum amouibilia; & quòd beneficia manualia sint vere beneficia, Azor. *loc. cit.* & Garc. *loc. cit. num.* 69. Adde, quòd sacra Congreg. *Rit.* 9. *Aprilis* 1633. declarauit, quòd Parochus amouibilis Cathedralis in processionibus debet incedere cum capitulo dictæ Cathedralis supra Priores, & Plebanos, & Curatos perpetuos beneficiatos. Ita tesert Barbos. *in collect. bullar. verb. Parochus in fine.* Ex quo colligo, quòd amouibilitas nihil officit, quo ad dignitatem dicto Parocho.

Ad 3. Respondeo, Illum Parochum non esse simplicem confessorem, sed esse Parochum habentem, præuio examine Episcopi, facultatem ordinariâ auctoritate ministrandi, non solùm Sacramentum pœnitentiæ, sed alia omnia Sacramenta. Vnde non valet argumentari à simplicibus concessotibus ad ipsum. Tum quòd isti Parochi solent accuratiùs examinari ab Episcopis, cum examinentur ad curam animarum, & eodem rigore examinantur, quo alij Parochi, tum quòd habent maiorem præeminentiam, quàm simplices confessores, & à minori ad maius non valet argumentum. Videatur Rodriquez *tom.* 1. *quest. reg. quest.* 36. *art.* 4. vbi habet, quòd iste Parochus habet beneficium Curatum.

Ad 4. Respondeo. Capellanum, seu Coadiutorem Parochi non esse beneficiarium. Tum quia non habet neque ius, neque titulum beneficij, sed solum functionem, & ministerium. Ita Abbas *in c. De Rectore, de Cleric. egrot. num.* 6. Azor. *p.* 2. *lib.* 3. *c.* 2. *quest.* 4. Qui addit, quòd neque etiam dicitur habere beneficium, etiāsi sit adiutor cū iure, & auctoritate succedendi, quia tunc solùm habet ius ad beneficium, non autem est in beneficio. Vnde non est mirum, cum beneficiū Parochiale nō habeat, quòd teneatur examini se subiicere.

Ad 5. Dico, quòd consuetudo, vt habeat vim, debet esse legitimè præscripta, at contra regulares non præscribitur, nisi per spatium 40. vel centum annorum, vt dicit Rodriq. *tom.* 1. *qq. regul. q.* 36. *art.* 3. *col. vltim. & penul.* Et data dicta præscriptione onus eam probandi incumbit asserenti, vt probat Mascard. *de prob. concl.* 1218. *& in specie n.* 6. Et insuper deberet probare titulum, & bonam fidem, & possessionem dictorum annorum, vt habet Rodriq. *loc. cit.* vbi similem ferè casum decidit. Nec obstaret, quòd dicti Parochi sponte se subiecissent dicto examini; nam præterquam quod non est verisimile, quòd scientes se non teneri ad examen, voluerint illi se sponte subiicere, cum de nemine præsumendum sit, quod sua iura iactare velit, *cap. Super hoc, cap. Sollicitè, de renunt. spol.* dicta spontanea exhibitio examini, non potuit iuri publico dictorum parochorum derogare, *cap. Si diligenti, de foro comp.* Adde quòd Romæ adest consuetudo, quòd dicti Parochi semel admissi, non amplius examinentur, etiamsi noui creentur Pontifices, & noui eorum Vicarij.

Ad 6. Dico, illam declarationem non officere, nam vel intelligitur, quòd quando Episcopus prouidet alicui Ecclesiæ vacanti de aliquo Parocho in interim, quo illi proprius Pastor assignatur iste sic pro interim prouisus decedente Episcopo, possit à successore iterum examinari, & est conformis alteri declarationi, de qua in argumento contrario 3. loc. proposito, & rationi, quia cum non habeat neque beneficium, neque titulum, nullum ius habet non se dicto examini, subiiciendi, & videtur, quod ita debeat dicta declaratio intelligi, nam alioqui posset Episcopus successor omnes Parochos examinare contra Concilium Trid. & DD. cit. *n.* 3. quòd licèt aliqui recentur putantes Concilium solum debere intelligi, quòd dicti Parochi non possint examinari ab eodem Episcopo, non autem, quòd non possint à successore, cum tamen consuetudo, quæ est optima legum interpres, *capit. Cum dilectus, §. Dictus de consuetudine,* semper sit interpretata, dictum locum Concilij, quod dicti Parochi non possint, nec ab eodem, nec à successore examinari consuetudini standum est. Vel intelligitur, quod possit Episcopus omnes Parochos tempore visitationis, vel extra examinare, & cum non faciat differentiam inter Parochos regulares, & sæculares, non debet ordinarius successor eam differentiam facere, quòd si faciat, regulares grauat contra *Clem. Dudum, de sepul. §. per huiusmodi.*

CAPVT XIV.

De forma restituendi Confessarium Ordinarium Monialium.

FRater N. &c. dilecto nobis in Christo Patri F. N. &c. Etsi Religiosis omnibus, ac Christi seruis cura nostra demandatis pastoralis officij debito consulere, ac prouidere in Domino tene-

mur

mur; præ cæteris tamen omnibus impolluta templi vasa, pretiosasque margaritas, nostri Ordinis scilicet sanctimoniales, ac sponsas, quæ ne profano quoquam fascinarentur obtutu, arctiori, se se, abditiorique custodia manciparunt, singulari quodam nostræ circumspectionis auxilio, ac sollicita præsertim spiritualis Patris, seu Confessarij deputatione in via Domini decet confoueri, quo feruentius salutari pœnitentiæ pharmaco spiritualibus suis medentes languoribus, cælestium contemplationi, ac purioris vitæ studio sine intermissione valeant desudare. Te igitur præfatum, de cuius vita, morumque integritate, prudentia itidem scientia, atque peritia satis edocti sumus, cuique propterea spiritualis Christi sponsarum cura meritò possit commendari, ordinarium Monialium nostrarum Conuentus Sancti N. Ciuitatis N. Confessarium eligimus, & constituimus: earundem Monialium, necnon sæcularium, si quæ in prædicto Monasterio extiterint, confessiones excipiendi, easque ab omnibus casibus, etiam nobis specialiter reseruatis, absoluendi, præfati insuper Monasterij clausuram, ad sacramenta illis in casibus vrgentis necessitatis ministranda, seruatis seruandis, ingrediendi facultatem tibi concedentes. In quorum fidem, &c.

CAPVT XV.

De forma instituendi Confessarium extraordinarium Monialium.

Frater N. Inter cæteras pastoralis officij nostri curas, illa nos præcipuè vrget, ac fatigat, per quam infirmioris sexus, gregisque tenerioris, Sanctimonialium, inquam, virgineæ perpetuæ castitatis laureola sub Religionis nostræ iugo, altissimo famulantium, saluti, spiritualique consolationi prospicitur, ac pœnitentiæ onus, in quo hominum conscientia religantur, suauius, & leuius reddi posse arbitramur. Cum igitur ex Sacri Tridentini Concilij decreto idoneum Confessorem extraordinarium Monialibus nobis subiectis quotannis offerre, atque exhibere teneamur, quo eadem Christi sponsæ Sacramentali pœnitentiæ medicina indigentes liberiùs malis suis mederi, ac Diabolo laqueos valeant euitare; idcirco te præmemoratum Patrem, cuius iam pridem honestos mores, prudentiam, atque doctrinam experti sumus, extraordinarium Confessorem Monialium N. Ciuitatis N. facultatem quoque easdem ab omnibus casibus, & censuris nobis reseruatis absoluendi tibi concedentes, eligimus, ac deputamus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd in qualibet Prouincia debent constitui per Capitulum prouinciale ad minus tres Patres graues, & periti, quorum officium sit examinare Prædicatores, Lectores, Confessores, ac etiam promouendos ad quoscunque ordines, priusquàm à Prælatis approbentur ad præfata munera exercenda. Ita statuitur *in const. 10. Vrbani VIII. §. 5. 4. tom. 2. nostr. priu.*

2. Noto 2. quòd Episcopi propriè non dant licentiam Regularibus confessiones audiendi, sed solùm approbant personam, & iudicant, quòd talis persona regularis, quæ illis præsentatur, est idonea ad Sacramentum pœnitentiæ ministrandum; qua approbatione stante, illicò Papa illis facultatem facit dictum Sacramentum ministrandi. Ita colligitur ex Trident. *sess. 23. de reform. cap. 15. ibi, idoneus iudicetur, & approbationem, &c.* non dicit Concilium, quòd debeant obtinere licentiam, sed solùm approbationem, vt latè probo *tom. 1. nostr. priuil. in const. 2. Sixti IV. n. 44. & in addit. ad dicta priuilegia, cap. 1. n. 2.*

3. Noto 3. quòd *in Clem. Dudum, de sepult. §. Statuimus* decernitur, quòd Regulares approbandi ab Episcopis ad confessiones excipiendas, debent à suis Prælatis illis præsentari per se, vel per idoneos Fratres, seu etiam per literas testimoniales dictorum Prælatorum (vt modo est in vsu) humiliterque ab iis petere, vt dictos sic præsentatos ad dictas confessiones excipiendas admittant. Quare ante omnia debent Episcopi à regularibus se exponentibus pro approbatione ad confessiones, petere dictas literas testimoniales præsentationis, quando personaliter non præsentantur per suos Superiores, vel per alios Fratres idoneos de eorundem Superiorum commissione. Cum enim Regulares non possint examinari ab Episcopis, nisi super sufficienti literatura, vt dixi *tom. 1. priu. in const. 26. Leonis X. n. 8.* & idoneitas morum potissimè requiratur in his, qui debent munus confessarij obire, primum probat Episcopus per examen, secundum supponit ex literis testimonialibus Prælati, vel præsentatione personali. Quare improbanda omnino est illa praxis aliquorum Episcoporum, qui absque dictis literis, vel præsentatione Regulares idoneos repertos quoad literaturam approbant ad dictas confessiones excipiendas; nec ego eos absoluo à peccato mortali, faciunt enim contra dictam Clem. in re graui.

4. Noto 4. quòd Confessores Monialium, tam ordinarij quàm extraordinarij, post *const. Gregorij XV. §. 4.* quàm habes *tom. 2. nostr. priuil. in constit. eius 2.* non sufficit, quod solùm sint approbati à Prælatis regularibus quibus dictæ Moniales subiectæ sunt, sed præterea debent approbari, & idonei iudicari ab Episcopis, in quorum diœcesibus dictæ Moniales existunt. Possuntque Episcopi monere Prælatos regulares, vt dictos Confessarios Monialium approbatos, ex causa rationabili ipsis Episcopis bene nota amoueant. Et in casu, quo non amouerent, possunt Episcopi, quoties, & quando opus esse iudicauerint, per se ipsos amouere. Et aduerte, quòd super dicta constit. factæ sunt à sacra Cong. Concilij diuersæ declarationes quoad hunc punctum, quas habes *loc. cit.* post dictam constitutionem. Et in primis, quòd Regulares ab Episcopis generaliter approbati ad excipiendas confessiones Monialium, sed ad hoc indigent speciali approbatione. Nec approbati ad audiendas confessiones Monialium vnius Monasterij, possunt audire confessiones Monialium alterius Monasterij, licèt sint eiusdem Ordinis. Similiter Confessores extraordinarij pro vna vice ab Episcopo approbati, non possunt pluriès in vim dictæ approbationis huiusmodi Monialium confessiones audire, sed toties approbati debent, quoties casus approbationis contigerit. Dixi tamen *in tom. 3. priuil. regul. c. 4. n. 4.* quòd secundum probabilem opinionem tempore iubilæi, Confessarius approbatus ad confessiones sæcularium audiendas, poterit Monialium confessiones audire, eisque munus absolutionis impendere, licèt non sit specialiter deputatus.

5. Et aduerte etiam, quòd ad Confessorem extraordinarium, qui ex decreto Concilij Trid. Monialibus assignatur, tenetur qualibet Monialis accedere, cui tamen

tamen liberum est illi sua peccata confiteri, vel non confiteri. Ita ordinatum est in quibusdam ordinationibus factis à congreg. Regul. *anno* 1589. *& anno* 1592. vt refert Pialecius *in praxi Episc. p.* 2. *cap.* 3. *pag. mihi* 207.

6 Aduerte etiam, quòd dictus Confessarios extraordinarios potest ab Episcopis deputari Monialibus Regolaribus subiectis, vigore Trid. *sess.* 24. *de regul. ca.* 10. etiamsi sit alierios Ordinis, vt resoluit Barbosa *de potest. Episcopi, p.* 2 *alleg.* 25. *n.* 48. Quod tamen intellige, si præfatæ Moniales petant, vel quia nolit earum Prælatus talem Confessarium deputare, vel quia deputato ipsæ nolint confiteri; nam hoc est priuilegium, quod in eitum non confertur, & expressè habet Trid. *loc. cit.* ibi, *Bis aut ter in anno offeratur*.

7. Noto 5. quòd per illam clausulam positam in *ca.* 13. *Seruatis seruandis*, intelligitur; quòd prædictus Confessarius tenetur seruare omnes constitutiones Episcopi, & etiam Conuentus, si quæ sint institutæ pro rectâ administratione sui muneris.

CAPVT XVI.

De forma confirmandi Vicarium electum loco Correctoris defuncti.

Frater N Ordinis in Prouincia N. Prouincialis. Dilectis nobis in Christo Patribus, & Fratribus nostri Conuentus S.N. de Sarzana salutem, ac perennem benedictionem. Ad excolendam Christi Domini vineam, meritis licèt imparibus, vocati, iis libenter annuimus, ac nostræ potestatis robur propensius adiicimus, per quæ adsciti nobis eiusdem vineæ operarij, & concustodes in susceptâ culturæ officio magis, magisque valeant stabiliri, & confoueri. Cum propter obitum igitur venerandæ memoriæ P.F. N. Conuentus vestri olim Correctoris, eiusdem Conuentus Correctoriatu vacante, vos Fratres locales inibi, & vocales, ad quos præfata electio, iuxta nostras constitutiones, pertinebat, legitimè, vt per vestra singulorum syngraphis ob signatas literas nobis innotuit, congregati, in præfati Conuentus Vicarium P.F.N. virum pietate non minus, quam literis conspicuum elegeritis, necnon, vt electionem huiusmodi confirmaremus humiliter, obnixeque à nobis petieritis. Nos attendentes omnia in præfata electione requisita iuxta Canones, & Constitutiones, seruata fuisse, eandem, nostrorum Collegarum accedente consensu, duximus esse confirmandum, vt de facto his nostris literis laudamus, approbamus, & confirmamus. Prædicto insuper sic per vos electo Vicario omnem in spiritualibus; & temporalibus auctoritatem elargientes, quas huiusmodi Vicarij solent, & debent perfrui, atque gaudere. Omnibus itidem, ac singulis eiusdem Conuentus Patribus, & Fratribus inibi, tam in præsentiarum commorantibus, quàm imposterum, eius durante officio, commoraturis, in virtute Sanctæ obedientiæ præcipientes, vt debitum illi honorem, atque obedientiam, tanquam suo legitimo Superiori præstent, ac exhibeant. In quorum fidem, &c.

CAPVT XVII.

De forma confirmationis Correctoris Romani.

Frater N. Ordinis Minimorum Generalis. Venerandis Patribus, & Fratribus nostri Conuentus S. Andreæ de Frattis sal. Ex vestris literis singulorum subscriptis chirographo cognouimus die 29. *Septembris anni præsentis in capitulo locum, vt mos est, pro præfati Conuentus Correctore eligendo vos conuenisse, necnon, seruatis seruandis venerabilem P. F. N. virum sanè literarum non minus splendore, quàm morum probitate illustrem vnanimi consensu elegisse. Quem porro electionem, vt confirmaremus, instanter, atque humiliter poposcistis. Nos attendentes omnia, quæ de iure, & more fieri, & seruari debent, in prætacta electione gesta, ac seruata fuisse, eam de nostrorum Collegarum consilio, & assensu confirmamus libenter, & approbamus, prædictumque Patrem à vobis electum in præfati vestri Conuentus Correctorem vobis damus, & concedimus, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen. Omnem præterea auctoritatem, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus super eiusdem Conuentus personis, ac bonis, quàm alij Correctores sic electi, & confirmati, tam de iure, quàm de approbata consuetudine habere consueuerunt, eidem elargimur; omnibus, & singulis in præfato Conuentu constitutis, & constituendis Patribus, ac Fratribus in virtute Spiritus Sancti præcipientes, vt prædicto Correctori à nobis sic confirmato, in omnibus, quæ Dei cultum, & Regulæ obseruantiam concernunt promptè obediant, illique debitum honorem, & reuerentiam exhibeant, ac persoluant. In quorum fidem, &c. Datum &c.*

CAPVT XVIII.

De forma confirmationis Prouincialium.

Frater N. Ordinis N. Generalis indignus. Charissimis in Christo Patribus, & Fratribus Prouinciæ nostræ N. salutem, atque Spiritus Sancti benedictionem. Vestras proximè super canonica vestri Prouincialis, suorumque Collegarum à singulis præfatis, capitulantibus vnanimiter, seu canonicè, (si non fuerunt vnanimes) *legitimè, ac pro more, loco, & tempore die penultima Septembris proximè præteriti, in prouinciali vestro celebrato capitulo, habita electione, proprio singulorum capitulantium chirographo obsignatas literas, accepimus; maximâque sumus lætitia affecti, quòd communi bono, diuini cultus incremento, necnon regulari obseruantia tam egregiè*

egregiè per vos consultum fuerit, ac prouisum, nostraque tandem expectationi, atque desiderio cumulatissimè satisfactum. Quandoquidem R. A.P.F.N. virum eximia pietate, eximia prudentia, ac doctrina, praclaris, ingenuisque moribus collucentem, in tractandis rebus versatum, in administrando solertem, omnique tandem virtutum genere coruscantem in benemeritum prouincialem coaptastis, ac elegistis. Cuius quidem electionem, vt nos, tanquam sublimiores potestates, quibus inferiores ordine subduntur hierarchico, benedictione nostra, atque auctoritate confirmare, approbareque dignaremur, obnixe postulastis. Non igitur attendentes, quidquid iuris humana potest conditio, tam exactè in ea obseruatum fuisse, vt quòd electioni obesse queat, nec in ipsa electione, nec in eligentibus, seu electoribus aduertere quidquam potuerimus, de auctoritatis, ac potestatis nostra plenitudine, necnon de venerabilium nostrorum Collegarum consilio, & assensu, harum serie, ac tenore electionem prafatam approbamus, & confirmamus, ac benemeritum Prouincialem R.A.P.F.N. eiusque Collegas venerabiles Patres Fratres N.N.N. quos pariter confirmamus, vobis damus, ac concedimus. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. Pradictis omnibus, ac singulis omnimodam officij sui, iuxta Regula nostra constitutionum, priuilegiorumque indulta, & praecepta, liberè exercendi facultatem tribuentes. Vniuersis praterea ac singulis præfata nostra Prouincia Patribus, & Fratribus nunc, & pro tempore existentibus in virtute sancta obedientia, ac sub excommunicationis maioris lata sententia pœna pracipientes, vt eidem Patri Prouinciali in omnibus ad Dei honorem, eorumque professionis institutum pertinentibus humiliter promptèque obediant, ac subiiciantur. In quorum omnium fidem, & robur prasentes, nostra, collegarumque nostrorum manibus subscriptas, maiorisque officij nostri sigillo munitas dedimus. Roma in Conuentu, &c.

1. Noto 1. quòd ad confirmationem non requiritur certa forma, sed sufficit quodcunque dictum, aut factum, quo Superior, ad quem pertinet confirmare, declaret voluntatem suam confirmandi. Vnde si Superior sit præsens electionis, & eam facta voce approbet, nulla alia scriptura requiritur; similiter, si electus ad confirmatorem accedat, & hic illi dicat, Gaudeo tuo electione, vel illũ amplexetur, seu benedicat, vel ei det locum illius Superioritatis, seu faciat, vt subditi illi manuum deosculatione obedientiam promittant, nihil aliud requiritur, cum tunc confirmasse censeatur; vbi enim verba non sunt de substantia, non minùs valet factum, quàm verba, vt docent Panor. *in cap. Ecclesia vestra el. 1. de elect. num. 3.* Atque ita docent Sigis. *de elect. dub. 46. num. 5.* Lauot. *de elect tit. 4. cap. 25. num. 63.*

2. Noto 2. quod Generales omnium ferè Religionum statim ac electi sunt, censentur confirmati per priuilegia illis concessa, vt dicit Sigism. *loc. cit. dub. 46. num. 3.* & de nostro Generali constat *ex constit. 2. Iulij II § 1.* & habetur *in cap. Paula num. 23.* vnde statim suum officium exercet, verùm quidem est, quod si extra Romam fiat electio, consuetum est, vt antequam incipiat Religionem visitare, accedat ad deosculandos pedes Sanctissimi, ab eoque benedictionem petat. Idem fit cum electio celebratur Romæ, sed tunc accedunt ad dictum Papam omnes capitulantes processionaliter cum omnibus aliis Fratribus, qui tunc Romæ reperiuntur, quasi illi præsentantes electionem factam, suamque benedictionem, & approbationem petentes; quæ praxis seruatur etiam ab aliis Religionibus, præsertim quando Capitulum celebratur Romæ. Si tamen electio fiat in Hispania v. g. & priusquam Romam petat, velit illas Prouincias visitare, bene potest; quia, vt dixi, iam est confirmatus. De Prouincialibus autem maior est difficultas, an statim electi habeant administrationem. Singularum Religionum constitutiones sunt inspiciendæ. In nostra habent statim administrationem, *per cap. Paula cit. & per dictam constit. 2. Iul. II. § 4.* sed non per hoc censentur statim confirmati, sed tenentur confirmationem petere à Generali intra tres menses, prout statuitur *in cap. Quam sit de elect. in 6.* & colligitur *ex dicto cap. Paula.* Idem dicendum est de correctoribus Romanis; nam licet statim electi habeant administrationem, tenentur nihilominus intra dictum tempus confirmationem petere à Generali. Quòd si tam Prouinciales, quàm dicti Correctores intra dictum tempus confirmationem non petierint, eorum respectiuè electiones nullæ ipso iure censentur, *dicto cap. Quàm sit, §. Caterum de elect. in 6.* Et ratio horum est: quia illud exercitium non est perfectum, nisi post confirmationem, vt dicunt Lauot. *de elect. tit. 4. cap. 25. num. 66.* Sigism. *de elect. dub. 46. n. 17.* Vnde semper ante confirmationem potest contra dictam electionem opponi, non obstante præfato exercitio, vt Lauot. *ibid. n. 6.* Quare illud exercitium non est absolutum, sed conditionatum, donec confirmatio accedat: nec per illud potest absolutè dici traditam esse Prælaturæ possessionem, sed solùm commodatam ad tempus, ne Prouincia sine capite remaneat.

3. Noto 3. quòd ad confirmatorem pertinet, diligenter examinare electionem, & personas eligentiũ, & electorum, priusquàm ad confirmationem procedat, *cap. fin. de elect in 6. cap. Cum nobis. cap. Venerabilem, cap. Nihil, de elect.* Dixi *tom. 1. Religiosi, q. 1. cap. 31. §. 11. conclus. 2.* Et docent communiter Doctores; Lauorius *de elect. tit. 4. cap. 25. num. 52.* Sigism. *de elect. dub. 36. num. 7.* Castell. *de elect. cap. 14. num. 6.* Et hoc, etiamsi nihil contra electum opponatur, *c. Cum nobis, §. His igitur, cap. Nihil, de elect.* vbi Gloss. *verb. Examinet;* Castel. *n. 6.* Lauor. *num. 53.* Verùm dixi *loc. cit.* Relig. quòd erat tuta, & iuridica illa praxis, & consuetudo, quam obseruant omnes ferè Religiones, confirmandi electiones Prouincialium, nullo præcedente iuridico examine, & adhibendi fidem famæ, & literis testimonialibus capitulantium. Quod etiam probat Sigism. *de elect. dub. 46. num. 12.* Lauor. *loco cit. n. 60.* Colligitur *ex Clem. Exiui, §. Demum, de verb. signific ibi, exceptione,* vbi Gloss. *not. 5.* qui textus licet loquatur solum de ordine Minorum, corroborat tamen consuetudinem aliorum Ordinum.

4. Noto 4. quod prædicta confirmatio potest dupliciter fieri, 1. in forma cõmuni; & est, quando fit cõditionaliter, nõ cognito de causa, vt si dicatur, *Cõfirmo te in Prouincialẽ, si legitimè electus fuisti,* seu, *Si res ita se habet, vt nobis scripsistis,* seu simpliciter cõfirmet, absque vlla cognitione causæ; sed hæc cõfirmatio nullum ius tribuit, & ea non obstante, potest quilibet contra electionem sic confirmatã opponere, valet autem, si electio sit legitima, & nihil contra illam opponatur; nam tunc ea electio nulla vlterius confirmatione indiget, & de hac confirmatione est textus *in cap. Quia diuersitatem, de concess prab.* & ibi Gloss. *in verb. Forma communi,* 2. fit confirmatio ex certa scientia; & est, quando

confirmator est plenè informatus de toto negotio electionis, & in confirmatione apponit clausulam, *Confirmamus ex certa scientia*, seu aliam æquiualentem, v.g. *Nos attendentes, dictam electionem esse legitimam*; seu *In ea fuisse omnia, quæ iura requirunt, obseruata*; vel *Cum nobis constet electionem fuisse canonicam, &c.* Hæc confirmatio ius tribuit, actus confirmat, & consolidat, vnde contra eam non potest amplius opponi; *cap.1.de transact.* Quòd si hæc confirmatio fiat à Papa, vel eius Legato cum clausula, *Supplentes de plenitudine potestatis omnem defectum*, talis confirmatio operatur, vt electio alias inualida ex tunc videtur, vt probat Panor. *in cap.1.de confir. vtil. vel inutil. num.6. & 7.* Baysius *de elect.part.3. cap.43. num.11.* Et quod Legatus de latere, seu Nuntius Apostolicus, habens auctoritatem Legati de latere, possit confirmare Prouinciales electos, docent Baysius *loc.cit. numer.4.* Boërius ad Mandagot. *de elect.cap.56. lit. X.versu Coram Papa*; qui tamen limitat, nisi fuerit ad Papam appellatum.

5. Aduerte autem, quòd dicta clausula, *Supplentes omnem defectum*, non supplet defectus substantiales, v.g. si electus esset excommunicatus, &c. sed solùm defectus solemnitatis, v.g. absentiam electoris, omissionem missæ de Spiritu Sancto, &c. de quibus defectibus dixi *tom.1.Relig. quæst.1.capit.32.* atque ita docet Redoanus *de alien. rubric.21. num.75. tom.15. tract. part.1.* Quod tamen limitandum est, nisi confirmator haberet certam scientiam dicti defectus substantialis; nam tunc Papa, aut Legatus confirmans cum tali notitia, censeretur etiam, dicto defectu substantiali non obstante, confirmare. De hac autem certa scientia deberet constare in literis confirmationis, per clausulam specialem significatiua defectus, aut generalem, quæ diceret, *Supplentes omnem defectum etiam substantialem*, Atque ita docent expressè Felin. *in c p. Ex parte, el.1.de rescrip.numer.42.* Baysius *loco cit.* Melchior Palacz *in quæst. feudal. p.4. quæst.2. num.6.tom.10.tract.p.1.* Lauor. *de elect.cap.25.num.72.* qui bene addit, quod Papa potest supplere defectus quidem substantiales, sed illos tantùm, super quibus potest dispensare, illos scilicet, qui sunt de iure positiuo, non autem illos, qui sunt de iure naturali, vt defectus omnimodæ scientiæ, vel si electus esset ita vitiosus, vt præbiturus esset scandalum, & ruinam communitati, iste enim defectus est de iure naturali, & diuino, quod dictat, vitiosis non esse Reipublicæ administrationem committendam, vtpote qui eam suis malis exemplis sunt perdituri, & Paulus aiebat, Prælatum debere sine crimine esse. Et quòd dicta clausula *Supplentes omnem defectum* non suppleat defectus naturales, docet Barbosa *de clausulis, clausf.104. numer. 3.*

6 Noto 5. quòd electio illius, qui est grauatus in fama apud viros bonos, non est confirmanda, vtpote si fuit accusatus de aliquo graui delicto. Ita habetur expressè *in c. Omnipotens Deus, de accusat.* & ibi Gloss. & *in capit. Tantis Daniel, d. 81.* Gloss. *in cap. vlt. de test. & attest. verb. Pendente*, ad quod facit doctrina Aret. *in pract. crim. de num. test. capit. 2. vers. Testes itaque*, Thomæ à Iesu tract. 3. *de visit. regul. capit. 7. numer. 10.* asserentium, *Quinque, aut sex testes singulares, quamvis nihil probent ad infligendas pœnas ordinarias, & pestiriuas, sufficere tamen ad excludendum aliquem electum à Definitoriatu, vel Prouincialatu, &c.* & id colligunt ex Iulio Claro *in pract. crim. quæstion. 53. vers. Dixi etiam*, Nec est confirmanda illa electio, ex qua timetur futurum aliquod scandalum, etiamsi electus nullum defectum patiatur. Ita Panor. *in cap. 1. de elect. num. 8.* Turrecrem. *in cap. Si fortè, d. 63. & in cap. Si duo, d. 79. numer. 1.* P.Greg. *de elect. cap. 5. n.22.* Felin. *in cap. 2. de præscrip. num. 2. vers. Decimo tertio*; Rota coram Seraph. *decis. 516. num. 4.* Sigism. *de elect. dub. 45. num. 7.* nam multa licita sunt dimittenda scandali vitandi causa, iuxta ea, quæ dixi *tom.1. Relig. quæst.1. cap.7. concl.4. vers. Ad euitandum.* Putant etiam aliqui, quòd electio facta in magna discordia, & sine magno excessu votorum possit à confirmatore cassari, ad euitandas futuras discordias, religiosam tranquillitatem euertentes, præsertim quando electus est vir colericus, & iniuriarum memor, ac vindicatiuus. Ita Castell. *de elect. cap.14. num.58. vers. Et pariter*; Azor. *to.2. instit. moral. lib.6. cap.14 quæst.11.* pro quo facit *capit. Nihil, §. Cæterum, de elect.* ibi, *in concordia.* Quod dictum tamen limitandum est, nisi post electionem conueniant, & repacificentur, vt solet. Aliqui etiam censent, liberum esse confirmatori, confirmare, vel cassare electionem, prout sibi secundùm scientiam priuatam, vel publicam videbitur bono communi expedire, ac etiam posse electionem canonicam, & in persona benemerita factam cassare. Ita Bannes 2.2. *quæst.67. art. 2. in respons. ad 2.* quem tamen Castell. *loco cit. numer.56.* & Lauor. *de elect. tit.4. c. 25. num. 59.* intelligunt, supposita semper causa rationabili, quæ apta sit iuridice probari, si fuerit necesse, & cum hac limitatione subscribo. Et aduerte bene, quòd Superior confirmans electionem illius, quem scit esse negligentem, & remissum in obseruantijs regularibus, peccat mortaliter, licèt aliàs nullum defectum patiatur. Ita Megalius *in promptuario, verb. Correctio fraterna, numer. 13. vers. Ex quibus.*

7. Sed hic quæres; an causa rationalis, quam prætendit confirmator habere non confirmandi, debeat iuridicè probari, an verò satis sit, eam probare extraiudicialiter? Respondeo quod confirmator non tenetur dictam causam iuridicè probare; sed sufficit, quòd eam probet extraiudicialiter absque examinatione iuridica testium, & instrumenti, ad solam famam attendendo. Ita Innoc. *in cap. Postquam, de electione*, Io. Andreas *ibid. num.6. & in cap.1. de postul. Prælat. n.4. & 5.* Butrius *in cap. 1. de postul. Præl. num. 50.* Anchar. *in dict. cap. Postquam, num. 3.* Lauor. *de elect. tit. 4. cap. 25.* Abbas *in dict. cap. Postquam*, Castell. *de elect. cap. 14. num. 47.* Et est textus expressus *in Clem. Exiui, §. Demum, de verb. signific. circa fin. & in cap. Indemnitatibus, de elect. in 6.* Et ita seruatur in Religione Minorum, vt probat dicta Clem. cit. & dicit Sigis. *de elect. dub. 46. num. 9.* Et de Religione Prædicatorum idem dicit Castell. *loc. cit. num. 12.* Et in Ordine nostro ita etiam semper seruatum fuit. Cum enim *anno* 1615. in Prouincia Paulæ electus fuisset in Prouincialem P. F. Gregorius Barunus, ea electio absque processu, & iuridica informatione, cum solo consilio, & consensu Collegarum fuit à P.Generali tunc temporis Didaco Arias cassata, & eius loco electus Pater F.Ioannes de Paula. Quod eodem tempore ab eodem Generali factum est in Prouincia Tusciæ: cum enim ibi fuisset electus P. F. Isidorus de Mayda, eam electionem dictus Generalis cassauit, & eius loco elegit Patrem Fratrem Marcellum à Paula. Idem contigit *anno* 1633. in Prouincia Neapolis: cum enim in ea fuisset electus Prouincialis P.Petrus à Neapoli. R.P. F.Franciscus à Longobardis dictam electionem cassauit modo dicto, & eius loco elegit Patrem Fratrem Chrysostomum à Neapoli, & idem euenit in Prouincia Granatensi *anno* 1634. vbi idem Generalis cassauit electionem Prouincialis factam in personam P. Petri de Cuença, & Cardenas, & eius loco suffecit P. Thomam Camposano; & eodem anno cassauit idem P.Generalis in Prouincia Hispalensi electionem Prouincialis in personam P.Petri Vcierano, & eius loco elegit P.Petrum Vasquez, & supponitur *in capit. generali Auenion. 2. numer. 14.* Et hoc singulis annis

seruatur

ſeruatur in capitulis definitorijs, vbi electiones Correctorum iuſta interueniente cauſa, approbantur, & reprobantur, abſque figura iudicii. Probant hoc alij ex eo, quòd Prouinciales abſque iuridica informatione confirmantur cum ſola conſultatione Collegarum, & Generalis, & cum contrariorum eadem debeat eſſe diſciſplina, *cap. Translato, de conſtitut. cap. Intellectum, de iureiur.* Ariſtot. *7. top. cap. 1.* eodem modo poterit Prouincialium electio infirmari, abſque ſcilicet iuridicis informationibus. Sed hæc ratio non probat: nam illud axioma, *Contrariorum, &c.* intelligitur procedere, quando militat eadem ratio, non verò quando diuerſa, vt latè probat Tuſchus *lit. C. concl. 113. per totam.* Hic autem militat diuerſa ratio, nam iura promptiora ſunt ad fauendum, *leg. Fauorabiliores, ff. de regul. iuris, leg. Abſentem, ff. de pœnis.* Et aduerte, quòd quando electio caſſatur, propter formam non ſeruatam, aut defectum electorum, nullum præiudicium fit famæ, & honori electi. Ita expreſsè *in capit. Conſiderauimus, de elect.* Aduerte etiam, quòd vbi eſt conſuetudo, vt cauſa non confirmandi iuridicè probetur, ea ſeruanda eſt, vt conſtat ex his, quæ habet Gonzal. *ad regul.* 8. *cancell. in annot. Gloſſ. 9. num.* 43. & Sigiſmund. *de elect. dub. 46. num.* 8. & eam etiam cenſeo eſſe iuridicè probandam, quando confirmator eſſet inimicus electi. Immò quod ſemper ſit iuridice probanda, probat Porrel. *part. 2. caſu 4. numer. 3. de caſibus conſcientiæ,* quod eſt valde rationabile, & ad obuiandum fraudibus optimum remedium.

8. Sed pone, quòd in aliqua Prouincia ſint electi duo Prouinciales, quiſnam eorum erit confirmandus? Reſpondeo nullum eſſe confirmandum quando electores malo zelo, & temeritate certantium ſic elegerunt. Ita habetur expreſſe *in cap. Si duo, d. 79.* præſertim, quando id factum eſt cum ſcandalo, Gloſſ. *in cap. Conſiderauimus, verb. Ordinationem, de elect.* Si autem bono zelo ductæ partes ita ſe diuiſerunt, tunc iudicio Prælati, qui habet confirmare, ille præferendus eſt, qui maioribus meritis iuuatur, & qui magis à Prouincia appetitur. Ita habetur expreſsè in *c. Si fortè, d. 63. c. Nec nouum, iuncta gloſſ. margin.* 8. *q. 1.* poteſt verò Prælatus confirmans, dictis electionibus caſſatis, quem voluerit è duobus de nouo eligere, *cap. Conſiderauimus, de elect.* vbi id docent Anchar. & Ioan. Andr. *num. 7.*

9. Sed pone caſum, quòd Superior, qui habet confirmare Prouincialem v. g. caſſet electionem digni, & nouam electionem in perſonam alterius faciat, illeque poſſeſſionem tradat; ſi primò electus appellet de dicta caſſatione ad Superiorem illius, qui habebat confirmare, & obtineat ſententiam fauorabilem, ſcilicet ſuam electionem fuiſſe canonicam, & ideò malè fuiſſe caſſatam, quiſnam ex his duobus erit, in Prouincialatu ſuſtinendus? Reſpondeo, videri poſſe alicui ſecundam electionem eſſe ſubſtinendam,

1. Quia, primò electus per electionem ante confirmationem non acquiſiuit, niſi ius ad rem quod eſt valde tenue, *cap. Quam ſit, de elect. in 6.* & reuocabile, nam ſic electus non dicitur aſſumptus, aut promotus, *cap. Super his de accuſat.* & nullam tribuit actionem in rem, ſed tantùm in perſonam, vt dicunt DD. citati. At verò ſecundò electus ab habente poteſtatem confirmandi, cum cenſeatur electus, & confirmatus, acquiſiuit ius perfectum, ideſt ius in re, quod omninò eſt irreuocabile. Ita docent Leſſius *lib. 2. de iuſt. cap. 2. dub. 2. num.* 10. Azor *tom. 2. lib. 6 cap. 16. quæſt. 3. & cap. 14. quæſt. 4.* Nauar. *in man. cap. 17. num.* 69. Caſtell. *de elect. c. 1. num. 17.* facit Felin. *in cap. Cum Bertoldus, de ſent. & re iudic. n. 3.* quatenus ait, quòd beneficium per ſolam electionem non dicitur eſſe Clerici. Facit noſtrum Correct. *n.* 102. quatenus ſolis Prouincialibus electis, & confirmatis tribuit liberum exercitium ſui officij.

2. Quia ſi Titius vendat equum Caio, & antequam eum illi tradat, vendat Mæuio, prior emptor, ideſt Caius, habet quidem actionem contra Titium, & poteſt eum cogere ad reſtitutionem pretij, & intereſſe, ſed non poteſt ſibi vendicare equum, quia primus emptor per ſolam venditionem acquiſiuit ſolùm ius ad rem; at ſecundus per venditionem, & traditionem acquiſiuit ius in re. Ita Leſſius *loco cit.* Couarru. *lib. 2. variar. cap. 19. num. 4.* Rebell. *de oblig. iuſt. p. 2. lib. 1. quæſt. 7. ſeſſ. 2. num.* 13. Molin. *tom. 1. de iuſt. tract. 2. diſput. 1. verſ. Sicut autem,* Gomezius *variar. tom. 2. cap. 2. num.* 20. Ita dicendum eſt in præſenti caſu, cum eadem ratio militet in vtroque.

3. Quia ſi Petrus contrahat ſponſalia cum Antonia, & deinde Antonia etiam ſine vlla legitima cauſa contrahat matrimoniũ de præſenti cum Paulo, tenebit matrimonium de præſenti, cum ſit indiſſolubiliter contractum cum Paulo, nec poterit Petrus repetere ab eo ſponſam, ſed ſolùm agere contra ſponſam, & alios, qui cum ea promiſerunt, actione iniuriarum, vt habetur *in cap. Si inter, de ſponſal. & capit. 1. de ſponſa duorum,* & docet Sanchez *lib. 1. de ſponſal. diſp.* 48. *num. 1.* At electio comparatur ſponſalibus, & confirmatio matrimonio de præſenti, quoniam per electionem inchoatur ſpirituale coniugium inter Prælatum, & Eccleſiam, quòd per confirmationem perficitur, *in cap. Inter corporalia, de tranſlat. Epiſc.* & ibi Barboſa *num. 4.* vbi affert innumeros Doctores docentes, valere argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale, ſed in matrimonio carnali matrimonium de præſenti præfertur matrimonio de futuro contracto per ſponſalia, ergo, & in ſpirituali debet præferri.

10. His tamen non obſtantibus, puto, quòd caſu ſit ſuſtinendus 1. electus. Tum quia iure ſuo iniuſtè priuatus, eſt reſtituendus, *cap. Conquerente, de reſt. ſpoliat.* ſed iſte fuit priuatus iure ſuo per electionem acquiſito; quòd enim electio ius tribuat electo, probo *tom. 1. Relig. quæſt. 1. cap. 31. § 6. concl.* 11. & etiam in Ordine noſtro, vt probo, *ibid. § 7. per totum.* Nec quidquam facit, quòd hoc ius tenue ſit; ſit enim vtcunque tenue, ius tamen eſt, quo electus abſque rationabili cauſa priuari non poteſt, vt iiſdem locis probaui, Tum quia *leg. In operis, ff. locati,* diſponitur, quòd ſi quis locauit rem duobus, tenetur ſoluere primò, & ille præfertur 2. conductori, etiamſi huic res locata ſit tradita; & id expreſsè tenet. Iaſon *in leg. Quoties, Codic. de reivendic. col. 8. verſ. 13.* dicens, quòd is eſt frequens, & quotidianus caſus: ergo pari modo, ſi illa Prouincia eſt locata duobus (non enim poteſt dici maritata, quia non eſt verè connubium, cum ſit temporale, ſed congruentiùs dicitur, locatur ad tempus) primus eſt ſecundo præferendus. Tum quia, ſi quis à me auferat iniuſtè pallium, & alteri vendat, illudque illi tradat, poſſum ego illud repetere, & ab emptore etiam bonæ fidei recuperare, immò iſte emptor bonæ fidei, ſtatim ac ſciuerit pallium eſſe meum, tenetur illud mihi reſtituere, vt dicunt omnes Doctores de hoc agentes, in ſpecie Sayrus *in claui reg. lib. 10. tract. 2. cap. 2. num. 1.* quare ergo non potero recuperare Prouincialatum à me iniuſtè ablatum, etiam ab eo, qui bona fide poſſidet? Neque valet, quòd iſte ſecundo electus, fuerit electus à Superiore habente poteſtatem; nam cum Superior non habeat talem facultatem, niſi in caſu illegitimæ electionis, cum electio in caſu noſtro fuerit legitima, vt ſuppono, talis facultas ei non competit. Neque item valet dicere, quòd is, à quo ablatum eſt pallium habebat ius in re in illo pallio, electus autem ante confirmationem habet ſolùm ius ad rem, nam ſicut ille, à quo ablatum eſt pallium non habet amplius

plius in eo ius in re, cum illud non possideat, habet tamen ius ad rem, quia habet ius ad illud recupetandum, ita illi, qui solùm habehat ius ad electionem, cũ illo fuerit priuatus iniustè remanet aliquod ius ad illud recuperandum. Tum denique quia, si contraria doctrina admittatur in Religionibus, omnia hoc tempore ad duminium despoticum, & tyrannicum reducentur: non enim omnes superiores sancti, neque omnes iosti, ac pij. Atque ita multis probat Portel 1. *part. caſ. caſu* 4. *num.* 9. Nec est nouum in iure, quòd electio iam confirmata cassetur, *capit. Quod ſicut*, *cap. Cum dilectus*, *cap. Cum inter Canonicos*, *de elect.*

11. Ad 1. ergo in contratiũ. Respondeo quod licet ius per electionem acquisitum imperfectum sit, ius tamen est, quo electus iniustè priuari non potest; nec potest absolutè dici ius ad tem, cum tribuatur illud ius cum traditione expressa officij, & illius exercitio, vnde post acceptationem videtur potiùs ius in re, sed adhuc imperfectum ante confirmationem; pro quu facit *cap. Si tibi abſenti*, *de præb. in* 6. Deinde licèt singulariter sit verum, quòd qui habet solùm ius ad rem, non habeat actionem realem, sed solùm personalem, id tamen fallit in duobus casibus, 1. quando res est tradita alicui titulo gratuito: 2. quando ille, cui est tradita, eam mala fide accepit, idest, sciens iam fuisse alteri traditam, vt explicat Couart. *lib.* 2. *variar. cap.* 19. *num.* 5. Atque ita limitat Lessius *lib.* 2. *de iuſt. cap.* 3. *dub.* 3. *num.* 13. Cum ergo in casu nostro Prouincialatus titulo gratuito traditus sit illi, qui sciebat, iam illum per electionem fuisse collatum alteri, certum est, quòd hic habet ius, & actionem etiam realem ad recuperandum dictum Prouincialatum sibi iniustè ablatum. Adde, quòd licèt ad rem sit tenue, non est tamen ita tenue, quin Doctores dicant, eum, qui iniustè impedit aliquem à consecutione alicuius dignitatis, ad quam certò fuisset electos, teneri ad restitutionem damnorum, quæ ob id passus est eligendus, vt bene probat Sayrus *in claui reg. lib.* 11. *cap.* 3. *num.* 18.

12. Ad 2. illa doctrina non admittitur in venditore ecclesiastico, in qua maximè reprobata est variatio, & illusio, *cap. Quod autem*, *de iure patron. Clem. Cum illuſio, de renunt.* Et probant Roman. Alex. Hippol. apud Couar. *loco cit. n.* 4 Sed esto, quòd etiam in hoc admitteretur, vt probat Couar. ibi, ea tamen non habet locum in eo, qui scit, rem fuisse alteri venditam, vt limitat ibid. Couarr. *n.* 5. Less. *loco cit.* & Gomezius rem ex professo tractans *tom.* 2. *variar. cap.* 2. *num.* 20. *verſ. Secundò principaliter limita.* In casu autem nostro, qui secundò Prouincialatum accepit, sciebat illum iam fuisse alteri per electionem collatum; vnde, qui illo fuit iniustè priuatus habet ius reale ad illum recuperandum.

13. Ad 3. concedo totam vim argumenti Sed dico, illud habere solùm locum in beneficiis Ecclesiasticis, in quibus beneficiarius maritat se vinculo indissolubili, ac perpetuo Ecclesiæ sibi traditæ. Sed dignitates regulares non sunt propriè beneficia Ecclesiastica, vt probo cum multis *tom.* 1. *Religioſi*, *q.* 1. *c.* 31. §. 9. *ſub concl.* 21. nec illas habens maritat se Ecclesiæ vinculo perpetuo, sed solum temporali, nec illas amat, vt sponsas, sed vt concubinas ad tempus, vt loquitur Sanch. *lib.* 2. *conſ. cap.* 1. *dub.* 3. *num.* 1. quare non est mirum, si dignitas alteri collata, & tradita per Superiorem, qui eligendo confirmauit, possit recuperari ab eo, qui solùm ad illam fuerat electus.

14. Ad vltimum. Attende 1. pro practica, quòd Prouincialis electus à Capitulo, cuios electio fuisset cassata à Generali, & alius eius loco electus, posset, habita notitia de noua electione, intra tempus congruum appellare ad superiorem, & interim se manutenere in possessione officij, & alter electus à Generali teneretur habere patientiam, & quovsque per Superiorem, ad quem fuit appellatum, declararetur, electionem primam fuisse bene, vel malè cassatam. Puto enim, quòd appellatio executionem retardet, vt probaui *tom.* 3. *priuil. regul. cap.* 4. *num.* 17. Et ita etiam tenuit P. Trimarchi noster. Et licèt hic electus à Generali, sit electus, & confirmatus, cum tamen non adhuc habeat possessionem officij, quæ est de essentia illius, potest ille, qui est in tali possessione, à prætenso grauamine appellare, & in dicta possessione se manutenere, cum melior semper sit conditio possidentis.

15. Aduerte 2. quòd quando electores dubitarent de cassatione electionis ab ipsis factæ, petendo confirmationem, possent addere clausulam. *Quam confirmationem ſperant à benignitate P.V.R. obtinere; quod ſi ſecus fiat, proteſtantur velle audiri, & ex nunc appellant ad Sedem Apoſtolicam.* Sic enim ligantur manus confirmatoris, vt licèt cassare possit, non possit tamen nouam electionem facere; nam, appellatione interposita, non potest fieri noua electio; quòd si fiat, est ipso iure nulla, vt statuitur *in cap. Conſiderauimus, de elect.* Vnde electus faciliùs suam electionem defendet, cum ius quærendum faciliùs impediatur, quàm quòd tollatur ius iam quæsitum, vt probat Barbosa *in axiomat. iuris, axiom.* 135. *num.* 2. & faciliùs est vnum confirmatorem superare, quàm confirmatorem, & de nouo electum. Nec debent confirmatores tali clausula dedignari; nam qui ius suum quærit, nemini facit iniuriam, vt probat idem Barbosa.

CAPVT XIX.

De forma erigendi Confraternitates.

FRater N. &c. Ordinis Prædicatorum Vicarius Generalis. Vniuerſis præſentes literas inſpecturis ſalutem in Domino ſempiternum.

Cum inter alia priuilegia quibus à Sancta Sede Apoſtolica Religio noſtra decorata eſt, ſæcularium Confraternitates ſub inuocatione Sanctiſſimi Roſarij erigendi, eiſque ſpirituales gratias priuilegia, & indulgentias communicandi habens facultatem; in huiuſmodi Confraternitatibus conſtituendis ſi ad Chriſti fidelium ſalutem promouendam expedire animaduertit, liberalem ſe ſe præbere conſueuit. Nos igitur, qui generalem totius Ordinis curam gerimus, ſperantes fore, vt ex hac ſpiritualium gratiarum participatione Chriſti fideles ad deuotionem, & pietatem magis excitentur; auctoritate nobis à Summis Pontificibus conceſſa, Confraternitatem Sanctiſſimi Roſarij in Eccleſia Sanctæ Margaritæ loci N. Diœceſis N. de conſenſu Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Diœceſis præfatæ, qui eiuſdem Confraternitatis inſtitutum, pietatem, ac religionem literis patentibus nobis nuper exhibitis, commendauit, dummodò tamen alia ſimilis in ipſo, vel alio ad tria milliaria propinquo loco, hactenus erecta non fuerit per præſentes noſtras literas inſtituimus; illique, & pro tempore exiſtentibus vtriuſque ſexus Confratribus elargimur, & communicamus indulgentias; priuilegia, & ſpirituales gratias ſigillatim inferiùs deſcriptas, noſtræque primariæ Confraternitati Sanctæ Mariæ ſuper Mineruam nominatim, expreſsè, & præcisè

per

per Breue S. D. N. Pauli Papa V. tenoris sequentis concessas. Hic ponitur per extensum totum Breue Sanctissimi Papæ, qui indulgentias instituendæ Confraternitatis concessit. Deinde subditur. *Quibus omnibus indulgentiis, & spiritualibus gratiis singillatim descriptis, Confraternitatem ipsam nunc erectam eiusque confratres potiri, & gaudere posse decernimus, iuxta felicis record. Clemen. Papa VIII. constitutionem sequentem.* Hic ponitur totus tenor constitutionis Clementis VIII. quæ incipit, *Quacunque* quam habes apud Quaran. *in sum. verb. Confraternitates, pag. mihi* 272. & apud Cherub. *tom.* 3. *bull. constit.* 115. *Clemen. VIII. pag. mihi* 164. Deinde subditur. *In quorum fidem, &c.*

1 Noto 1. quòd ista forma desumpta est ex summa bullarij Quarantæ *loc. cit.* & aliam similem formam pro Confratribus habentibus facultatem aggregandi, affert Flauius Cherub. *in compend. bullary, in const.* 111. *Clem. VIII.* quam const. Clemen. declarat ad longum Franciscus Leo *in thes. fori eccles. p.* 4. *cap.* 9. *num.* 78. *tom.* 3. *priuil. regul.* illam affero in summa cum nonnollis declarationibus circa eam factis à sacra Congreg. Indulg.

2 Noto 2. quòd non seruata forma instituendi, vel aggregandi Confraternitates data à Clem. VIII. supradicta const. Confraternitas instituta, vel aggregata nollum habet priuilegium, neque indulgentiam, sed est nollius roboris, & momenti, *cap. Cum dilect. de rescrip. cap. fin. de rest. spoliat.* Franciscus Leo *loc. cit. num.* 104.

CAPVT XX.

De forma eligendi Conseruatorem in aliqua Prouincia, vel Conuentu.

Frater N. Ordinis N. Generalis, illustrissimo Domino N. Episcopo N. salutē in Domino. Sedes Apostolica regularium personarum, qua relicto seculo, Dei se se obsequio manciparunt, quieti, ac tranquillitati consulere cupiens, ad ea, qua religiosum earumdem propositum impedire possunt remouenda, sollicitè semper, ac paternè intendit. Conueniens igitur, refrigescente charitate, sic complurium iniquitatem abundare, vt succensa, velut ignis eorum impietas contra ecclesias, ac regulares personas, eò validius inflammetur quo eas infirmiores esse, vel, qui easdem tueantur, rariores cernit comperiri: huiusmodi molestatoribus, præsumptoribus, atque iniuriosis hominibus se se opponere, eorundemque temeritatem compescere quam maximè cupiens, viros grauitate, auctoritateque precellentes, necnon in ecclesiastica dignitate constitutos, qui eas ab apertis iniuriis, & vexationibus tuerentur in Protectores, Conseruatoresque eligendi facultatem gratiosè concessit, ac liberaliter impertiuit. Quo sanè beneficio nostra Prouincia N. Patres frui peroptantes, in suo Prouinciali Capitulo nuper in Conuentu S. N. ciuitatis N. die 29. Septembris anno 1634. celebrato Illustrissima vestra dominationis pietati, virtuti, doctrina, ac zelo necnon in agendis prudentia summopere fidentes, vnanimi voce, ac suffragio eam pro futuro dumtaxat quinquennio in Conuentus N. Conseruatorem libentissimè elegerunt: quatenus, videlicet iuxta canonicas sanctiones, sibique ab Apostolica Sede concessa priuilegia efficacis sua defensionis præsidium, vt res postulauerit eidem præstare, ac exhibere non dedignetur. Nos prudentiam, doctrinamque vestram religiosas virtutes, ac regimini experientiam probè cognoscentes, maxima sumus ob huiusmodi electionem affecti iucunditate, vestri muniminis clypeo, consilio itidem beneficio, ac virtute non parùm sperantes impiorum, perditorumque hominum molestias, vexationes, atque iniurias facillimè delusuros. Quamobrem præsentium tenore, ac vi præfatam Dominationis vestra electionem notam facimus, eandemque, quantum officij nostri ratio postulat laudamus, approbamus, & confirmamus cum omni ea auctoritate, & potestate, qua iuxta canonicas sanctiones, & nostri Ordinis priuilegia regularium Ordinum conseruatores frui valent, ac gaudere. Quòd præterea officium, & munus, vt alacriori promptiorique animo Illustrissima Dominatio vestra suscipiat, ac exequatur eam ad omnium spiritualium bonorum, qua per vniuersi nostri Ordinis Fratres, ac sorores auctor bonorum Deus sua misericordia fieri donauerit, communionem, participationemque libentissimè admittimus, In quorum fidem, &c.

1 Noto 1. quòd Gregorius XV. fecit de conseruatoribus vnam constitutionem, quam affero, & declaro, *quinto loco tom.* 2. *priu.* in qua statuit, quòd eligendi in conseruatores, debeant esse iudices synodales, & semel electi debeant durare ad minus per quinquennium; & quòd habentes facultatem eligendi Conseruatorem, postquam illum elegerint, debeant notificare Ordinarijs locorum.

2 Noto 2. quòd illa clausula, *Pro futuro dumtaxat quinquennio*, significat, quòd iurisdictio isto tempore elapso finitur etiam quoad negotia inchoata. Io. Andreas *in cap. fin. de offic. de leg. in* 6. Mandos. *de signat. gratia, tit. Conseruatoria vers. Addi deberet*, alioquin enim omissa eiusmodi clausula quoad negotia saltem cœpta perpetuò durabit iurisdictio, vt ait Mandos. & Chokier *de exemp. p.* 1. *q.* 39. *nu.* 18. Vnde consulo, vt semper dicta clausula in Conseruatoriis apponatur, propter inconstantiam humanæ vitæ: nam, eo tempore finito, in libertate eligentium est, dictam iurisdictionem prorogare. Cochier *de Conseru. par.* 1. *q. num.* 7 Plora de Conseto. dieo *ad dictam. const.* 5. *Gregorij XV. & ad cap.* 11. *tom.* 3. *priuil. regul.*

3 Quæres 1. an Conseruator possit sibi assumere ad placitum notarium, quo vtatur in suis negotijs, & causis expediendis. 2. Et quid si Episcopus præceperit in synodo diœcesana vt conseruatores vtantur notarijs Episcopalibus. 3. Quid etiam si consuetudo obtinuerit, vt dictis solùm notariis vtantur? 4. Quid si, stante dicto statuto, & consuetudine, Episcopus suis notariis inhibeat, ne quicquam pro conseruatore actuent?

Ad 1. ℞ affirmatiuè per textum clarum *in cap. Statutum* §. *Notarium de rescript. in* 6. & *Quoniam* §. *Statuimus*

Statuimus de probat. Baldus *leg.* 2. *C. de sportulis &c. & in cap. Quoniam de probat. num.* 9. Addit Panor. *in dicto cap. Quoniam de prob. verb. Annotarius*, & Panor. *n.* 3. Barbos. *dicto cap. Quoniam num.* 4. & semel electus non potest, nec debet remoueri, nisi ex causa superueniente, per quam mereatur remoueri. Idem addit Panor. *loc. cit.* & Barbos. etiam cit. facit *cap. Statutum.* §. *Notarium de rescript. in* 6. ibi *Notarios*, & vbi id notat autem Panor. cit. *n.* 4. & dicitur *dict. cap. Quoniam contra*, quòd acta debent remanere penes Notarium, quia si de sua scriptura dubitaretur posset periculum imminere, vnde sua interest, vt penes eum remaneant; potesttamen Iudex velle sibi dari copiam authenticam ipsorum actuum, vt ait Panor. *ibid.* qui etiam notat, quod dictus notarius tenetur dare exempla actorum partibus petentibus, & habetur *in dicto c. Quoniam*, notat etiam Ancbar. *in dicto c. Statutum* §. *Notarium*, quòd potest Conseruator cogere partes ad satisfaciendum assessoribus, si quos assumpserit, & Notario.

Ad 2. dico Episcopum non posse præcipere Conseruatori, vt vtatur notarijs Episcopalibus, tum quia, vt modo probaui, iura, & DD. volunt, vt deputatio, & electio Notarij ad conseruatorem spectet. Tum quia, Conseruator est delegatus Papæ *cap.* 1. *& 2. cap. fin. de iud deleg. in* 6. & Papæ iurisdictione vtitur, non propria *l. Solet, ff. de iurisd. om. iud.* & consequenter superior quoad hoc Ordinarij, vnde potest etiam Ordinarium punire, si illi non obediat in his, quæ ad eius iurisdictionem spectant, vt *in cap. Sanè, cap. Pastoralis de iudic. deleg. & cap. Quia Pontificali eodem tit. in* 6. sed inferior superiori ius non dicit, *cap. Inferior d.* 21.

Ad 3. in primis potest esse difficultas, an hæc consuetudo adsit, cum ante constitutionem Greg. XV. de Conseruatoribus, non solùm iudices synodales possent esse Conseruatores, sed etiam quicunque in ecclesiastica dignitate constituti, vt Abbates, Superiores regulares, &c. qui cum essent omninò exempti à iurisdictione Ordinarij, nec ipsius statutis tenerentur, verisimile est, quòd alijs notariis à notariis Episcopi vsi fuerint; Sed esto, quòd ista consuetudo esset, non posset tamen impedire, quin Conseruator possit sibi ad libitum notarium eligere, nam facultas quam habet Conseruator eligendi notarium, est ad placitum suum; licet enim teneatur notarium eligere, vt constat *ex cap. Quoniam contra*, §. *Statuimus, de probat.* quòd tamen eligat hunc, vel illum suæ voluntati remittitur, cum legislator de hoc nihil statuat, *cap. De causis* §. *Illis etiam de offic. deleg.* sed priuilegium aliquid faciendi est de sui natura perpetuum, *reg. Decet, de regul. iuris in* 6. & iuri, seu facultati aliquid faciendi præscribi non potest, *leg. Viam publicam ff. de via publica*, Antonius Gabriel *commun. opinion. lib.* 5. *conclus.* 10. *num* 1. vbi plures Doctores, & textus ad id adducit, & libero arbitrio non præscribitur Gloss. *in leg. Vnica, verb. Pro socio, Cod. de annal. except.* Anton. Gabriel *ibid. conclus.* 12. *num.* 1. cum multis: Plura ad hoc probandum affert Moneta *de Conser. c.* 10. *à n.* 417. vbi id latissimè probat, & de optione canonica *cap.* 8. *q.* 2. *à num.* 20. Castro Palaus *tract.* 3. *de priuil. disp.* 4. *par.* 18. *num.* 5.

Ad 4. Dico 1. quòd Conseruator non obstante inhibitione Episcopi, potest assumere sibi alium notarium habentem facultatem acta scribendi in causis Ecclesiasticis, iuxta dicta ad primum, quòd si etiam potestas sæcularis suis notariis inhibeat, tunc potest Conseruator vtrumque excommunicare, tanquam suam iurisdictionem impedientes; nam iudici permittitur iurisdictionem suam defendere, *cap. Dilecto de sent. excom. cap. Ex parte de verb. signific.* Cassanæus *de consuet. Burgund. rubrica* 1. §. 5. *à num.* 85. Innoc. *in cap. Olim el.* 1. *de restit. spoliat. num.* 8. *& in cap. Dilectis de pœnitent. num.* 2. nam, concessa iurisdictione, conceduntur ea omnia, sine quibus dicta iurisdictio exerceri non potest, *cap. Pastoralis in princ. cap. Prætera de offic. deleg. leg.* 2. *ff. de iurisdict. omnium iudic.* Dico 2. quòd si Conseruator notarium habere non potest, non per hoc potest eius officium impediri, nam tunc potest vocare duos viros idoneos, qui fideliter vniuersa iudicij acta conscribant, videlicet citationes, &c. ita iisdem verbis habetur *in cap. Quoniam contra de probat.* vbi aduertit Glossa *verb. Duos viros, in fin.* quòd licet textus non dicat, quòd isti duo viri debeant dicta acta scribere in præsentia testium, tamen tutiùs est, quòd dicti testes adhibeantur, si adhiberi possunt.

CAPVT XXI.

De forma prouidendi de Correctore, quando electio propter aliquam causam ad Prouincialem est deuoluta.

Frater N. *Prouincialis, Ordinis N. in Prouincia N. Venerandis Patribus conuentus Sancti N. Ciuitatis N. Salutem. Animarum regimini, meritis licet imparibus, annuente Domino præsidentes, eum in omnibus, quæ commissi gregis salutem, ac pacem fouent, tum verò in iis, quæ maximum religiosi status detrimentum auertere possunt, atque ad religiosi pastoris electionem pertinere noscuntur, decet per nostri officij vigilantiam, ac sollicitudinem salubriter prouideri. Cum propter obitum igitur bonæ mem. P. F. N. prædicti Conuentus olim Correctoris, eiusdem Cœnobij Correctoriatu vacante intra tempus vobis per constitutiones nostras ad eligendum constitutum*, seu ob discordias vestras, vel Fratrum vocalium penuriam, *alium successorem eligere neglexeritis*, vel propter discordiam, aut penuriam nequiueritis. *Atque adeò ob huiusmodi vestram negligentiam*, seu discordiam, aut penuriam *à vestro pariter eligendi iure cecideritis, & ad nos, nostrosque Collegas præfatum Correctorem eligendi potestas ipso iure fuerit deuoluta, vestram in hac parte negligentiam*, vel impotentiam, *supplere cupientes*, seu discordiam vestram commiserentes, *ne deficiente Pastore damnum aliquod temporale, vel spirituale prædictus Conuentus subire cogatur, vnà cum collegis nostris via scrutinij, seruatis seruandis. P. F. N. magnæ virtute, ac prudentia virum, eiusmodi regimini aptum, atque idoneum eiusdem Conuentus Correctorem elegimus, ac destinauimus; eundemque sic electum præsentium tenore, ac vi vobis damus, & concedimus. Omnem illi, cum in temporalibus, tum spiritualibus, quæ cæteri frui debent, ac solent correctores, auctoritatem conferentes. Vobis omnibus prætereà, ac singulis sanctæ obedientiæ merito præcipientes, vt debitum ei honorem, reuerentiam, atque obedientiam humiliter exhibeatis. In quorum fidem, &c.*

1. Noto

1. Nota 1. quod tempus, intra quod debet fieri electio in casu mortis, de iure communi est trium mensium. Ita habetur *in cap. Ne pro defectu, de elect.* quo tempore durante, si non fiat ab electoribus, deuoluitur ad Prælatum maiorem, qui intra dictum trium mensium spatium prouidere tenetur; quòd si non prouideat, deuoluitur ad eius superiorem. Ita *in eodem cap. Ne pro defectu.* In Ordine nostro idem seruatur in omnibus electionibus, *per cap. Roman 6. num.* 14. *dub.* 2. excepto in casu mortis Prouincialis; nam tunc electio successoris debet fieri intra mensem per statutum *cap. Barchinon. 3. num. 3.*

2. Noto 2. quòd in Ordine nostro Prælatus, qui habet prouidere de aliquo superiore per deuolutionem, debet procedere eligendo via scrutinij vnà cum suis Collegis, quod colligitur *ex cap. Auenion. 2. num.* 14. & vsus tot annorum comprobauit; & dixi *tom. 3. priuil. regul. c.* 13. *n.* 24.

CAPVT XXII.

De forma dicendi culpam in capitulis culparum.

Pater, dico meam culpam de diuino officio, male, & negligenter persoluto; de silentio non bene custodito; de reuerentia tibi, & aliis maioribus meis non legitimè exhibita; de officiis mihi commissis negligenter, & non charitatiuè peractis, de modestia in omnibus actionibus meis non ritè seruata; de scandalo forsan dato, tam sæcularibus, quàm Fratribus; de inobseruantia Regulæ nostræ; de torpedine in acquirenda perfectione. De his, ac aliis omnibus transgressionibus meis, quibus quomodocunque offendi Deum, te, proximum, ac Regulam nostram, dico meam culpam, & humiliter deprecor, vt amore IESV CHRISTI *mihi pænitentiam ad beneplacitum tuum imponere digneris.*

1. Noto 1. quòd capitula culparum in Ordine nostro fiunt singulis secundis, quartis, & sextis feriis, festo duplici non impeditis, per statutum Correctorii, *num.* 28. quibus interesse debent omnes Fratres locales, quantumcunque priuilegiati, vt Lectores, &c. regula enim ibi nullum excludit. An Collegæ Prouincialis teneantur interesse dictis capitulis, quando celebrantur à Correctore, dixi *tom. 3. priuil. cap.* 12. *num.* 10. Et quòd omnes teneantur ad pœnitentias ibi impositas à Correctore, dixi *tom. 1. Religiosi, quest.* 1. *cap. 5 notab. 7. vers. At inquiet.* Et aduerte, quòd in dictis capitulis dicitur non solùm culpa de prædictis transgressionibus generalibus, sed etiam de aliis particularibus in publico, vel in priuato commissis, v.g. de vase aliquo fracto, de re ad proprium vsum concessa non diligenter custodita, de errore in choro, vel alibi commisso.

2. Noto 2 quòd ista capitula culparum sunt præcipuè ordinata à Legislatoribus propter quatuor. 1. vt in eis tractetur de obseruantia Regulæ, de disciplina custodienda, retinenda, amplianda; de abusibus extirpandis, & inobseruantiis tollendis; quæ, quia fragilitate nostræ naturæ ad malum pronæ, facilè introducuntur, ideò tam frequenter dicta capitula celebrari mandatur, 2. vt Prælatus in his agat de salute animarum, qualiter scilicet debeant subditi in via Dei progredi, secundum diuersum vniuscuiusque statum, munus, vel profectum in communi, aut in particulari. 3. vt Fratres ibi suas culpas spontaneè confiteantur. 4. vt in his fiant recommendationes pro Papa, Cardinalibus, Protectore, Rege, & aliis benefactoribus; quòd in Ordine nostro præcipitur in Correctorio, *num.* 29. Ita Thomas à Iesu *in expos. sua regul. par. 3. cap. 10. dub. 1. vers. Quod autem.*

3. Noto 3. quòd Sanctissimus Patriarcha noster in dicto Correctorio, num. 32. præcipit Correctoribus, vt in dictis capitulis diu non detineant Fratres. Quod non ita intelligendum est, vt quidam parùm deuoti falsò putant, vt ita breuitati studeant, quòd officio suo non satisfaciant, sed quòd inanibus & inutilibus verbis, dicteriis, aut historiis nihil proficientibus, capitulum non detineant. Possunt itaque, & debent Correctores in dictis capitulis de obseruantia Regulæ, & animarum salute tractare, breuiter, ac dilucidè omnes ad obseruantiam hortando, & ad saluti animæ propriæ consulendum.

4. Noto. 4. quòd nemo tenetur in dictis capitulis culpam dicere de culpis interioribus, licèt fieri cum laude possit, vt ait Basil. *serm. 4. exercit. in fine, & in regul. fusior. interrog.* 37. Neque etiam tenetur quis culpam dicere in capitulis de peccatis exterioribus secretis, si grauia sint, cum nemo se infamare teneatur; quod docuit S. Hieronym. *in reg. monachar. cap.* 9. Si verò peccata grauia publica sint, non est dubium, quin possint, & debeant in capitulis accusari, cum per hanc accusationem reus nullum incurrat suæ famæ detrimentum. Solùm ergo in his capitulis dicenda est culpa de peccatis, & negligentiis supradictis in forma, & de aliis huiusmodi leuioribus, ex quorum manifestatione non solùm fama non amittitur, sed multùm augetur, cum septies in die cadat iustus. Atque ita docet Cassian. *lib. 4. instit. cap.* 16. dicens: *Si quis igitur gylonem fictilem casu aliquo fregerit, non aliter negligentiam suam, quam publica diluat pœnitentia, cunctisque in sinaxi Fratribus congregatis, tandiu prostratus in terra veniam postulabit, donec orationum consummetur solemnitas, impetraturus eam, cum iussus fuerit Abbatis iudicio de solo surgere. Eodem modo satisfaciat quisque ad opus aliquod accersitus; vel si ad congregationem solitam tardius occurrerit; aut si decantans psalmum, vel modicum titubauerit. Similiter si superbè, si duriùs, si contumacijs responderit, &c.* quæ ibi habent Cassian. Et similia præcipit D. Bened. *in sua regula, cap.* 46. & docet D. Thom. 2. 2. *q.* 33. *art.* 7. *ad* 4.

5. Noto 5. quòd difficultari potest, an in dictis capitulis teneamur solùm dicere communes illas culpas in forma positas, an verò alias huiusmodi quotidie occurrentes? Ad quam difficultatem respondeo, nullum esse generale præceptum, quod ad id obliget Regulares; solùm videndæ sunt constitutiones singulorum. In ordine nostro mihi certissimum est, quòd tenemur etiam dicere alias quotidie occurrentes. Ait enim Legislator in Correct. *nu.* 30. *Primitus defectus suos insimul proferant; deinde, qui speciales culpas habuerint, illas inibi particulariter dicant.* Et ita semper obseruari vidi in isto Conuentu Iesu Mariæ. Quare reprehendendi sunt acriter, præsertim iuuenes, & seueriùs castigandi, quando frangunt aliquod vas, &c. etiam in occulto, si culpam publicè in refectorio, vel capitulo non dicant; & sæpiùs ad huiusmodi obseruantiam sunt hortandi. Et quòd sint seueriùs castigandi, quando culpa aliàs scitur, de qua ipsi non dixerunt culpam, præcipit expressè D. Benedictus *in sua regul. cap.* 45. *&* 46. nam, *apud iudicem bonum confessio mater est indulgentia*, vt ait Chrysost. *homil.* 20. *de confess.*

6. Noto 6. circa ordinem dicendi culpam à Fratribus in dictis capitulis, quòd noster Legislator, qui nihil intactum reliquit, in Correct. *n.* 30. hoc ordine eam dici iubet, scilicet, vt primùm eam *dicant cuncti nouitij*

nouitij; deinde oblati professi: quibus omnibus exclusis, singuli Fratres professi. Et subdit. *Quibus singulis taliter finitis, aliqua lectio præsentis Correctorij illic, & in refectorio taliter recitetur, quòd semel singulis tribus mensibus semper integrè legatur.* Et illud, quòd hic præcipitur de legendo Correctorio, statutum est *in Clem 1. de statu Monachor. §. Sane*; vbi dicitur, quòd lecta Regula, debet à Superiore Capituli vulgariter exponi propter iuniores, idest, propter eos, qui iuuenes sunt in obseruantia Regulæ, etiamsi octogenarij sint in Religione, seu non callent linguam latinam, qui nunquam desunt, saltem Conuersi.

7. Hic potest esse difficultas, an Clerici recenter professi manentes in nouitiatu cum alijs nouitiis sub cura Magistri, teneantur dicere culpam cum nouitiis, & recedere, nouitiis recedentibus; an verò debeant eam dicere cum alijs professis. Ego puto, quòd debeant dicere culpam cum nouitiis, & his exeuntibus, exire. Cum enim habeantur, & tractentur tanquam nouitii, eodem modo ipsi se gerere, & ab aliis tractari tanquam nouitii debent. Et hoc est conforme decretis Clem. VIII. confirmatis ab Vrbano VIII. *tom. 2. nostr. priuil. in const. eius* 10. §. 107. Neque obstat Regula nostra *loc. cit.* quando dicit, quòd professi dicant culpam exclusis nouitiis; nam loquitur de professis antiquis, qui iam exierunt è nouitiatu, & in negotiis, & tractatibus Monasterii cum aliis professis intersunt, vt constat *ex eodem num.* 30. vbi Legislator ait, quod *completo culparum capitulo si quæ postea tractanda fuerint, breuiter ac succinctè inibi tractentur*, idest, in præsentia cunctorum Fratrum professorum. Papa autem non vult, quòd hi professi manentes in nouitiatu in negotiis Conuentus se intromittant, nec communibus tractatibus intersint.

8. Circa modum, quo sunt celebranda à Correctore hæc capitula culparum, vide formam ad vnguē descriptam in nostro Rituali *p. 1. cap.* 11. & plura de istis capitulis vide apud Humbertum *in spec. par. 3. lib. 4. cap. 3.* & Thom. à Iesu *in exposit. suæ regulæ p. 3. cap. 10. dub. 1. 2. & 3.* Et aduerte, quòd in Ordine nostro non est in vsu officium particulare delatoris seu correctoris culparum in capitulis, sed hoc officium facit Corrector Conuentus, qui super hoc specialiter inuigilat, & in capitulis, dictis communibus culpis, si aliquam ipse sciat ex his, quæ ibi dici possunt, videat, quòd, qui eam commisit, non accuset, ipse Corrector eam accusat, & seueriori punit pœna, quàm si ipse delinquens spontè accusasset. Hoc autem officiū Patres nostri annexum voluerunt esse officio Correctoris, propter multa. Et 1. Quia odiosum est, ad vitandas discordias inter subditos, tolerant enim faciliùs subditi accusari à Prælato, quàm ab alio. 2. Ad resistendū passionibus, quò enim quis est in maiori constitutus dignitate, eò minores habet passiones. 3. Vt cum maiori libertate fieret; nulli enim est dubium, quòd Prælatus, cum habet iurisdictionem, potest illud facere maiori cum libertate, neque tantum timet minas, aut murmura subditorum. 4. Vt maiori cum charitate fieret, cum enim pater sit subditorum, ex puro iuuandi filios, & subditos amore id facere præsumendum est. 5. Vt maiori cum prudentia fieret; supponitur enim de Prælato, quòd sit prudētior cæteris, Neque obstat, quòd quis non possit esse accusator, & iudex *cap. 1. & 2. 4. q. 4.* nam culpæ, quæ hic accusantur, sunt leues, & publicæ, quæ nullam infamiam, neque ruborem important, & leuissima diluuntur pœna; vnde parùm refert, quòd idem sit accusator, & & iudex. Adde, quòd hoc est in fauorem delinquentis, propter dicta. Et sicut non est inconueniens, quòd in sacramento pœnitentiæ idem pœnitens sit actor, reus, & testis, quia hoc cedit in bonum animæ ipsius; ita neque hoc est inconueniens in his capitulis, cum id cedat in bonum transgressoris, & ipse transgressor hoc maximè contentus sit.

9. Noto 7. quòd pœnitentiæ impositæ à Prælatis in capitulo, non remittuntur per indulgentias; nam indulgentia solùm remittit tertiam partem pœnitentiæ; idest, satisfactionem pœnitentialem, quæ est Deo debita pro peccatis, non autem remittit pœnam iudicialem debitam hominibus, aut Ecclesiæ aut in foro contentioso. Ita Corduba *in q. theolog. lib. 5. quæst. 8. vers. Sequitur alia particula, Deo debitam.*

10. Noto 8. quòd fructus istorum capitulorum culparum sunt. 1. expurgatio propriorum defectuum, iuxta illud Prou. 18. *Iustus accusator est sui* 2. quia Religiosus propalando defectus suos, abnegat semetipsum, quod est totius perfectionis summarium, iuxta illud Matth. 16. *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, &c.* 3. quia sic odit animam, & corpus suum, dum animam suam subiicit confusioni, & corpus pœnis iniungendis, iuxta illud Ioan. 12. *Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam* 4. quia amorem propriū destruit per illam sui confusionem, & contemptum 5. Quia humilitatem acquirit, iuxta illud Gregorii 22. moral. *c.* 14. *Humilitatis indicium est peccatum suum accusare, & accusantibus non negare.* 6. quia illa præuaricationum regularium accusatio, facit accusantem regulæ obseruatorem, iuxta illud Bern. de dispens. & præcep. *Illum dico securum, qui etiamsi interdum obedientiæ limitem præterit, consilium tamen non respuit pœnitentiæ. Regulares namque terminos etsi sæpè deliquerit, non euadit tamen, qui censuræ, quæ ex regula est, disciplinam non subterfugit. Pars siquidem regulæ est regularis correctio, & in ea reperitur non solùm bonæ vitæ instructio, sed & emendatio prauæ.* 7. denique, quia accusatione illa delentur peccata venialia, etiam quoad culpam, in quantum scilicet Religiosus libenter se accusat, & patienter fert pœnitentiam impositam; & potest accusatio fieri cum tanta detestatione, vt etiam deleat culpam peccati mortalis, si adsit propositum confessionis. Hoc enim habet contritio. Atque ita docet Seruat. *in catechismo nouit. tom. 2. lect. 2. vers. Octauum.*

11. Noto 9. quod Paulus V. concessit dicentibus culpas in capitulo corde contrito indulgentiam trium annorum, & totidem quadragenarum, vt constat *ex eius const* 8. *tom. 2. nostr. priuil. §.* 15. Vbi aduerte, quod ad hanc indulgentiam lucrandam, non est necesse spiritualiter communicare, aut aliud virtutum exercitium facere; nam particula, &, in dicto §. posita, stat disiunctiuè. Vnde sufficit, ad hanc indulgentiam lucrandam, vnum ex illis tribus membris verificari. Quare satis erit, si dictas culpas quis dicat in capitulo verè pœnitens, & corde contrito.

12. Noto 10. circa modum dicendi culpam, quod illum docet Bonau. *in specul. discipl. 2. cap.* 10. his verbis. *Postremo vt disciplinatè, & debito modo fiat huiusmodi confessio, debent circa eam honestatem, cautelam, & humilitatem seruare, Honestatem, vt culpæ narrationem nudo capite, & non ridendo, non circumspiciendo, aut cum manu aliquid faciendo, sed iunctis manibus potiùs, vel aliter honestè dispositis, exequantur. Cautelam in hoc præcipuè habeant, vt se paucis verbis expediant, & in culpa sua nullum alium quàm ipsos inuolant quòd & cautelam, & puritatem concernit. Humilitatem habere debent in gestu corporis, & in verbis. In gestu quidem, vt ad terram; iuxta Fratrum consuetudinem, se prosternant humiliter. In verbis autem vt verba subiectionis, & pœnitentiæ nullam sint omnino notam superbiæ, vel impatientiæ continentia.*

LITERA

LITERA D.

CAPVT PRIMVM.

De forma denuntiationis iudicialis.

REVERENDE *admodum Pater. Iustitia zelo incitatus, ne delicta in publicum Religionis damnum maneant impunita, tibi tanquam iudici per denuntiationis modum expono, his prateritis diebus in Ecclesia S. Syluestri Pisis vnà cum Fratre N. me commorantem à quodam Ordinis nostri deuoto saculari, N. nuncupato, accepisse, parùm honesta conditionis, & fama mulieris, nomine N. in vico Sancti Dominici degentis domum à Fratre Improbo de Scandalosis adiri, ac frequentari, vt tota propterea huius loci vicina ob huiusmodi frequentationem offensa sit valdè, atque scandalizata. Quamobrem cum bis, ac ter, iuxta Euangelium, prataltum Fratrem Improbum monuissem obnixéque rogassem, vt ab ea domo frequentanda desisteret, nihilque me, vt prafatus nostri Ordinis deuotus heri coram Fratre N. meo socio testatus est, profecisse cognouerim, tuam idcirco Paternitatem conueniendam existimaui, vt ex pastoralis officij debito huic tam graui scandalo quouis meliori modo consulat, ac prouideat, prout in Domino iudicauerit salubriter expedire. In quorum fidem, &c. Datum in hoc Conuentu N. die 24. Martij anno 1634. Frater Iastus de bonis affirmo, vt suprà.*

CAPVT II.

De forma denuntiationis Euangelica.

R*Euerende Pater. Pio in Deum, Religionem, ac proximum charitatis affectu permotus, tanquam Patri denuntio, lineas camisias contra Regula nostra prascriptum, cumque aliorum Fratrum scandalo F. N. deferre, de quo quidem cum frustra fuerit à me terque, quaterque monitus, vt se emendaret, ac resipisceret nec quidquam me profecisse prospexerim, tuam idcirco paternitatem conueniendam existimaui, itidemque rogandam, vt ex pastoralis officij debito eiusdem saluti, aliorumque offendiculo, omni meliori modo, quo tua prudentia expedire iudicauerit, consulere velit, ac prouidere. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quòd denuntiatio est duplex; euangelica, quæ fit Superiori vt patri; & iudicialis, quæ fit Superiori vt iudici. Hæ autem denuntiationes multùm inter se differunt; nam prima ex solo charitatis fonte promanat; secunda verò ea zelo iustitiæ. A prima nullus excusari potest, quia vnicuique mandauit Deus de proximo suo, à secunda excusantur omnes illi, ad quos iure aliquo id non pertinet. Prima semper trinam monitionem prærequirit, iuxta illud Euangelij, *Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum,* &c. Secunda licèt communiter dictas monitiones prærequirat, *cap. Qualiter, & Quando, el 2. §. penultimo, de accusat. cap. Cum dilectus eodem tit.* vel saltem duas, vt vult Abbas *in cap. Nouit, num. 57. de iudic.* aliquando tamen sine illis fieri potest, quando scilicet delictum est notorium, seu fieri debet de proximo notorium, quia non potest stare secretum; aut etiam quando licèt delictum sit occultum, est tamen contra bonum commune vel priuatum iuxta illa, quæ dicit Aldrete *de disciplina tuenda, lib. 1. cap. 5. à num. 25.* qui tamen *num. 31.* limitat in quocunque peccato secreto, etiam contra bonum commune, vel priuatum, si quis peccatum tale nouit, noscat etiam peccatorem per fraternam correctionem emendandum. In prima nunquam datur locus iudiciali processui, seu ad summum, vt aliqui prætendunt, aperitur via iudicij, vt per famam, vel aliud æquiualens, iudex nouum instituat procedendi modum per viam inquisitionis ex munere. In secunda Prælatus si expedire videbitur, potest iudicialiter procedere. In prima non exigitur de iure communi à denuntiatore, vel testibus iuramentum. In secunda verò maximè, & à reo, & à testibus, & à denuntiatore. In 1. non omnia substantialia iudicij seruari debent. In 2. maximè. Prior puram delinquentis emendam petit. 2. etiam aliquam pœnam. 1. in scriptis necessariò non redigitur, sed tantummodò fieri potest ad aures Prælati. 2. in processu registrari debet. 1. soli Prælato communiter fit, 2. etiam eius Sociis. Vide pro his Tuschum *verb. Denuntiatio, concl.* 196. Mansum *de mod. proced. in caus. reg. c. 4. n. 4. & cap. 13. à n. 1.* Thom. à Iesu *de visit. regul. tract. 1. c. 4. à n. 4.* quem vide *à cap. 9. vsque ad 15.* si cupis scire, quæ delicta manifestanda sint Prælato, vt patri; pro quo puncto vide etiam Aldr. *loc. cit. cap. 6.*

2. Noto 2. quòd peccata, quæ communiter existimantur in Religionibus esse contra bonum commune sunt infrascripta. Hæresis, blasphemia, machinatio grauium offensarum contra Superiores; si quis esset proditor Religionis, eam notabili infamia, siue ea omniis in conspectu sæcularium afficiens; qui pacem inter Superiores iniquè turbaret; qui zizania inter Superiores, & subditos, seu inter subditos ipsos seminaret; qui Religionis secreta in damnum commune, vel priuatum alicui reuelaret; qui literas, & sigilla Superiorum falsificaret; edentes libellos famosos; subornatores electionum ad malum finem; dissipatores bonorum Monasterij; publicè scandalosi, præcipuè coram sæcularibus; Superiores relaxate viuentes, susurratores & murmuratores consuetudinarij; aliáque nonnulla, quæ referunt Thom. à Iesu *de visit. regul. tract. 1. c. 12. à n. 4.* & Aldrete *loco cit. n. 28.* cum Miranda *de ordine iudic. tom. 1. q. 11. art. 2. conclus. 2. in princip.* Sanchez *lib. 6. consil. cap. 3. dub. 2. num. 2.* Peccata autem, quæ sunt in damnum priuatum alicuius Fratris, sunt machinatio mortis, vel grauis vulneris, aut etiam machinatio contra famam alicuius viri grauis, & de Religione benemeriti. Hæc inquam omnia peccata absque correctione fraterna reuelanda sunt Prælato per denuntiationem, nisi qui scit peccata, sciat etiam certò, peccatorem fore emendandum per fraternam correctionem; nam tunc hæc omninò esset adhibenda, nec posset sine peccato mortali omitti. Atque ita tenet Aldrete *loc. cit. num. 31.* Thom. à Iesu *loco cit. num. 12.* Sayrus *in claui reg. lib. 11. c. 4. num. 4.* Sed non puto esse necessarium scire certò, etiam in iis casibus peccatorem fore emendandum, sed puto satis esse, quòd corrigens habeat spem probabilem emendationis, sicut in aliis peccatis; nam cum ista certitudo possit via haberi, via poterit dari casus in hac materia, in quo dicta correctio sit adhibenda

cum tamen sæpiùs probauerim, omnem casum, etiam hæresis, admittere ante denuntiationem correctionem fraternam.

3. Aduerte autem differentiam, quæ est inter peccata; quæ sunt in damnum communitatis, aut graue alicuius priuati, & peccata, quæ sunt in damnum solius committentis, quoad denuntiationem, nam peccata in damnum communitatis, & priuati alicuius tenemur solùm corrigere ante denuntiationem, quando certo scimus, per nostram correctionem peccatorem fore emendandum secundum aliquos: peccata autem in solius committentis damnum tenemur corrigere, etiamsi solùm probabiliter speremus emendam. Vlteriùs peccata in damnum communitatis tenemur solùm vna vice corrigere modo dicto; peccata autem in damnum solius committentis tenemur semper corrigere ante denuntiationem etiam pluries, quovsque non amittamus spem lucrandi fratrem, vt docet Sanchez *lib.6. consil. cap.2. dub.6. num.11.* Tertiò, quando peccata sunt contra bonum commune, potest iudex procedere per viam inquisitionis contra delinquentem, etiamsi contra ipsum non sit probata infamia; secus autem, quando peccata sunt solùm contra delinquentem. Vide Spathar. *de modo corrig. regul. tractat. 3. capit. 8. à num. 1.*

4. Sed quæres, an peccata carnis sint censenda in damnum communitatis? Respondeo. Aliqui absolute affirmant. Aldrete *de disciplin. tuenda, lib. 1. capit.5. §.4. numer.28. & 29.* Miranda *de ordine iudic. tom.1. quæstion. 11. articul. 2. conclus. 2.* Ioseph. à S. Maria *in tribun. relig. tract.2. capit. 3. §. 2.* Diana *par.3. tract. 2. resol.69.* Alij absolutè negant; Rodriquez *de ord.iud. capit. 3.numer.4.* Spathar. *de modo corrig. regul. tract. 3. cap.8. num. 9.* Victor. Mansus *de modo proced. in causis regul. capit. 9. numer. 4.* Alij distinguunt; nam si adest periculum publicationis; putant, quòd sint in publicam perniciem; secus, si non adest. Ita Ioan. Valerius *in differ. iuris, verb. Inquisitio, differentia 1. numer.6.* Thom. à Iesu *de visit. regul. tract.1. cap.11. numer.6.* In omnium sententia vnus, aut duplex actus fornicationis non esset censendus in damnum publicum, nec similiter vnus, aut duplex actus criminis pessimi, secundum Dianam *loc. cit.* qui id refert ex Pitigiano. Mihi dicendum videtur cum Rodriquez *loc. cit.* hæc peccata non esse de se ex natura sua contra bonum publicum; quia non tendunt directe in publicam perniciem, nec habent pro obiecto proximo malum publicum, nec apta sunt ex se totam rempublicam, aut communitatem contaminare, si secretò, & cum cautela sapienti fiant, maximè tamen super illis est Prælato Religiosorum inuigilandum; nam quandoque quod ex natura sua aptum non est aliquid facere, id ex accidenti, & in aliquibus circumstantiis facere potest. Sanchez *lib.6. consil.cap.3.dub.23.* ait, quòd peccatum, sodomiæ non est contra rempublicam, nisi quando quis faceret professionem magna industria quoscunque posset hoc vitio corrumpere.

5. Noto 3. quòd licèt delictum graue sit, & probari possit per denuntiationem iudicialem, si tamen sit occultum, & reus illud agnoscat, & fateatur, paratusque sit pœnitentiam agere, non potest Prælatus tunc reum iudicialiter punire, sed debet ei aliquam iniungere pœnitentiam, vt præcaueat in futurum. Ita Aldrete *de disciplin.tuenda, lib.1. cap.6. num.* 8. Th. à Iesu *de visit. regul. tract.1. cap.12. num.12.* Si verò delinquens neget delictum, vel nolit pœnitentiam conuenientem recipere, tunc ad duriora remedia secundum delicti qualitatem recurrendum; & si delictum probari iudicialiter possit, probandum est, ne subditus ex sua obstinatione impunitatis commodum reportet. Si verò probari non possit, obiurgandus est subditus, & minis terrendus, vt cautiùs viuat; abstinendum tamen hoc casu à processu formando, ne, cum delictum probari non possit, incurrat Prælatus in odium subditi, & hic glorietur de sua euasione. Vnde etiamsi Prælatus certò sciat subditum tale peccatum commisisse, cum tamen de eo nihil foras appareat, tolerandum est, & rogandus Deus pro ipso peccatore, & in primis cauendum est ab obiurgatione publica, ex qua delinquens scandalizetur apud Fratres, vt sanctè monet Bonau. *de sex alis Seraph. cap.7.* S. Anton. *3. par. cap.7. §.7.* Auferendæ tamen sunt occasiones, & diligentiùs circa eum inuigilandum, sed cum maxima prudentia, & charitate, nam fama subditorum à veris Prælatis non minùs debet æstimari, quàm propria.

6. Noto 4. quòd quando denuntiator expressè protestatur, quòd denuntiat Prælato, vt patri, non potest Prælatus iudicis partes agere, cum eo casu ipse solùm delictum sciat, vt persona priuata, non vt publica, qualis est iudex. Vnde si velit punire vt iudex, reus est famæ proximi, & ea solum potest remedia adhibere, quæ bonus adhiberet paterfamilias, nisi bonum commune, aut proximi detrimentum aliud suadeat. Ita Aldrete *loc.cit.cap.6.num.12.* & in primis tenetur Prælatus sic denuntiatum delictum secretum seruare, solúmque occultè Fratrem corrigere, *cap. Si peccauerit, 2. q.1.* nam de iure naturæ proximi famam seruare tenemur. Vnde si dubitetur, quòd Prælatus debeat occultum Fratris delictum propalare, ei denuntiandum non est. Ita Aldrete *loc. cit. à num. 19.* Quod adcò verum est, vt ne propalare illud possit etiam de denuntiatoris licentia, qui dominus famæ sui proximi non est. Vnde illud, quòd dicunt Thom. à Iesu *de visit. regul. tract.1. cap.19. num.3.* & Sanchez *lib.6. consil. cap.2. dub.11. num.4.* quòd posset Prælatus subditum corripere coram aliquo, vel aliquibus Patribus prudentibus, non est admittendum, nisi ad summum in casu, quo subditus obstinatè delictum negaret, & non esset paratus correctionem admittere, & iam aliàs fuisset de tali errore sic à Prælato paternè monitus, vt docet Bannes *2.2. q.33. art.8. dub.4. conclus.3.* Tales tandem vellem erga suos subditos se exhibere Prælatos, quales, si essent subditi vellent sibi exhiberi præpositos, vt dicitur *in cap. Quorumdam, d. 74.*

7. Noto 5. quòd quando delictum denuntiatur Prælato, vt iudici, debet hic omnes iudicis partes assumere, præsertim in delictis grauibus, & criminibus. Vnde neminem debet inauditum condemnare, nec facilè subditos incarcerare, præsertim si personæ graues sint; neque delicta non plenè probata sententiare; in dubiis reis semper fauere, recursus non respuere; & cum agitur de Prælatorum punitione, tenetur dare reo nomina testium, quòd habetur *in cap. penultimo, inacta glossa, verb. Copiam, de accus. & expressius in cap. Qualiter, & quando, el. 2. eodem tit. §. Debet igitur,* & ita sentit stylus Curiæ Romanæ, & in Ordine nostro est sine controuersia, *per cap. Geneuens. 6. num.22.* confirmatum *in cap. Barcin. 2. num. 18.* & docent Aldrete *de discipl. relig. tuend. lib.1. cap.14. à num. 6.* Roderic. *in resol. regul. resol. 42. num. 35.* vbi multos citat; Aretin. *in praxi de reorum defens. cap. 2.* Mansus *de modo proced. in caus. regal. cap.7. num.*8. Dixi *tom.1. Relig. quæst.1. cap.20. §. vnic. in fine*; & declarauit Bonif. VIII. in quadam constit. quam refert Thom. à Iesu *de visit. regal. tract. 3. cap.1.* & in hoc casu speciali de punitione Prælati, appellatio legitima sententiam suspendit, vt probo *tom.3. priuil. regal. cap.4. num.17.* Puram itaque subditorum correctionem intendant Prælati; & quæ monitis possunt corrigere, non corrigant pœnis; & quæ secretò

secretò emendare possunt, non emendent in publico; neque vnquam quempiam in publico puniant, quem priùs monendo non curauerint secretò corrigere; & quæ bonis artibus obtinere possunt, non tentent obtinere malis; & quæ consequi possunt de bono, & amicabili, non curent obtinere litigiis; irati non puniant vnquam; & sciant quòd Prælatorum seueritas ab eis subditorum animos alienat, recordentur sæpe illius dicterij, *Summum ius summa iniuria*; & meminerint, quod rigorosæ leges potiùs ad terrorem, quam ad obseruantiam sunt inductæ, & quòd omnia eis quidem scire licitum est, non tamen omnia persequi; vnde quando punire coguntur, misericordia iustitiam temperent, vt patres potiùs, quam iudices appareant, qui pepercisse gaudent, non gaudent puniuisse.

8. Noto 6. quòd Prælatus antequam denuntiationem iuridicam admittat, à quacunque persona illa fiat, debet denuntiantem interrogare, an correctionem fraternam per se, vel per interpositam personam adhibuerit. Quòd si dictam correctionem indebitè omiserit, non debet iuridicam denuntiationem admittere, sed solùm euangelicam. Ita Thom. à Iesu *de visit. regul. tract.1. cap. 17. num.5.* Immò ait Ghisil. *de iudic. regul. cap.16.num.68.* quòd debet denuntiantem interrogare præstito iuramento. Quam doctrinam hauserunt ex Cai. 2.2. *quæst.33.art.7. in respons. ad 5.* & ego ei libenter subscribo, nam decet in religionibus omnia per charitatem gubernari, & malignis pro posse est resistendum. Vnde quando Prælatus nolet, denuntiantem esse malignum, quantæcunque sit auctoritatis, non debet eius denuntiationem admittere, neque etiam audire debet denuntiantem, qui denotiat virum eximium, ac probatæ vitæ, & perplurimos annos in Religione laudabiliter conuersatum; & hoc quamvis denuntians sit vir eminentissimus, & aliàs piissimus; nam aliquando etiam isti tales (vasa enim lutea sumus omnes) se præcipitant in proximi oppressionem, & depressionem; quod lugendum quidem est, sed compatiendum humanæ nostræ fragilitati. Ita Thom. à Iesu *loc.cit. n.1.* & habetur expreisè *in cap. Qualiter, & quando, el 2. §. fin. & in cap. cum dilectus, de accus.*

9. Noto 7. quòd in denuntiatione iudiciali denuntians potest assumi in testem, secundum Sotum *lib.5. de inst. q.6. art.2. conclus.4. & memb. 2. q.4. de teg. secr. conclus.8. vers. Sed dubium egregium est*; quem sequuntur Thom. à Iesu *de visit. regul. tract.1. cap.4. num.3. & cap.19. n.5.* Aretin. *in pract. cap.2. de num. test. vers. Nec etiam iure diuino*, Spathar. *de modo corrig. regul. tract.7. cap.12. num.12.* Trull. *de modo proced. in causis crim. cap.7. num.3.* Aldrete *de disciplina tuend. lib.2. cap.3. num. 20.* Rodriquez *tom.2. quæst. regul. q.13. art.6.* Bann. *2.2. q.33. art.8. dub.3. vers. Pro explicatione*, Lessius *lib.2. de iust. cap.30. num.30.* Mascard. *de prob. conclus.107. num.9.* Nauarr. *in man. cap.25. num.33.* Sanchez *lib.6. consil. cap.2. dub.13.* Et probant *ex cap. In omni de test.* Sed quòd denuntiator non possit esse testis, docent Cai. *2.2. q.69. art.2. vers. Ad secundum dicitur*, Val. *tom.3. disp.5. quæst.13. p.2. col.4. vers. Caietanus verò*, Abbas *cap. In omni de test. num.4.* Aragon. *2.2. quæst.33. art.8. col.4. ver. Sed est aliud dubium*, Malderus *1.2. q.33. art.8. dub.5. dicto 3.* Et ratio est, Tum quia idem non debet esse actor, & testis, *cap.1.2. & 4. q.4. cap. Forus, §. Iurgium, de verb. signif. cap. In primis, §. quia ergo 2. q.1.* vbi glossa *verbo Accusatores*. Habetur etiam *in cap. Cum P. de accusat.* Tum quia præsumptio est contra illum, qui instat, vt damnum, seu pœna alteri infligatur, *cap. Si quis, 2. quæst.7.* Tum quia aduocatus, seu procurator in causa principali non admittitur in testem in causa appellationis, propter affectionem, quam habet ad causam, *cap. fin. de appell. in 6.* ergo fortiùs denuntiator non debet admitti in testem, cum, si non probet, possit timere, vel pœnam, vel dedecus. Tum quia ad iudicium rectum quatuor personæ requiruntur, *c.1. & 2. 4. q.4.* actor scilicet, iudex, testis, & reus; neque vllus horum potest duorum personam agere, vt *ibid.* dicitur. Tum quia Iulius III. *in const. tiss 231 §.10.* In multis apud Cherub. *tom.1 bull. f.715.* habet, quòd in peccato blasphemiæ denuntians cum iuramento possit haberi loco testis, cum ergo id specialiter concedat in blasphemia in aliis negare videtur, quòd absque speciali indulto non licebat. *Ad cap. In omni*, dico quòd intelligitur in leuibus delictis, & vbi non agitur de pœna graui. Ita Abbas *loco cit.* Farin. *lib.3. praxis crim. q.118. num. 151.* Mascard. *loco cit. num. 15.* Vel intellige dictum textum in denuntiatione facta Prælato, vt patri. Ita Val. *loco cit. vers. Secus autem est*, Mascar. *cit. num. 12.* Less. *loco cit.* Thom. à Iesu *loco cit. cap.19. num. 5.* Quare contraria sententia non est tuta, neque in Religionibus vllo modo practicanda in causis grauibus propter dictas rationes Et Sot. *loco cit. de secreto teg.* eam trepidans admittit, dicens. *Hoc dixerim probabiliter, vt ostendam saltem in crimine prauitatis hæreticæ nihil fieri contra ius, si denuntians recipiatur in testem: quamvis in aliis priuatis delictis non esset fortè adeò consulendum.* Et quòad hæresim, & reliqua delicta contra communitatem cum Soto sentit Malder. *loco cit. concl.2.* Et Aldret. ad hoc, vt denuntiator possit recipi in testem, requirit, quòd propriis oculis delictum viderit, quòd ad propriam vindictam non agat, neque suam, aut suorum prosequatur iniuriam, neque eius intersit, quòd reus puniatur; quòd si aliquid horum in eo concurrat, reiici debet tanquam omnino suspectus. Prima itaque sententia potest amplecti in denuntiatione euangelica, vel etiam in denuntiatione iuridica in causis leuibus, in quibus neque dedecus, neque grauis pœna timetur, sed solum agitur de pœnis salutaribus.

10. Et Aduerte, quòd DD. pro hac vltima sententia citati præsertim Aragon. nolunt, vt denuntiator admittatur in testem, etiamsi alia via, qua ipse denuntiauit, procedatur. v. g. si quis Prælato tanquam patri denuntiauit delictum aliquod, quòd quidem delictum deinde sit ab alio eidem Prælato tanquam iudici denuntiatum, non potest in hoc secundo iudicio examinari tanquam testis, qui Prælato tanquam patri illud idem delictum denuntiauit; quia semper habetur tanquam suspectus, & sæpe induit se ouina pelle lupus rapax. Vnde, cum non possit intellectus noster vortices humanæ mentis penetrare, tutius est, vt prudens, & charitatiuus Prælatus non examinet denuntiantem paternè tanquam testem in foro iudiciali cum periculo damnificandi proximum in re graui.

CAPVT III.

De forma definitionis, seu decisionis alicuius casus specialiter commissi.

Frater N. à Reuerendissimo P.F.N. specialiter deputatus, cognitor, & decisor causæ, & causarum inter R.P. F.N. Prouincialem Mediolanensem ex vna, & R.P.F.N. Prouincialem Bononiæ ex altera partibus vertentis, & vertentium de, & super obligatione, vel non, soluendi quasdam pecunias, quas prædictus Prouincialis Medio-

Mediolanensi à Prouinciali Bononiæ prætendebat, visis allegationibus, iuribus, replicationibus hinc inde, verbo, & scripto factis, etiam super dubiis à nobis in vtramque partem excitatis; visis videndis, & considerandis maturè consideratis, dicimus, declaramus, decidimus, & definimus, Bononiæ Prouincialem esse, ac fore condemnandum, vt de facto condemnamus ad soluendum Prouinciali Mediolanensi scuta quingenta auri in auro; sicque præfatæ prætensioni ac prætensionibus perpetuum silentium fore, & esse imponendum, vt de facto imponimus, omni meliori modo, via, & forma, quibus de iure possumus, ac debemus. Datum, &c. Ita declaraui, decidi, diffiniui, scripsi, & subscripsi. Ego Frater N.

1. Noto 1. quòd delegatus ad aliquam particularem causam, debet in primis diligenter attendere ad literas suæ delegationis; nam irritum est quicquid agit, excedens sibi traditam potestatem, *cap. Cum dilecta, §. Dictum, de rescrip. cap. Venerabilis, §. Porrò, de iudic. deleg.* Specul. *lib. 1. partic. 1. de iudic. deleg. §. 5. n. 1.* Barbosa *in cap. Cum dilecta cit. n. 4. & 5.* Goffr. *in sum. de offic. deleg. §. Officium delegati.* Nam quicquid agitur, non seruata forma mandati, corruit, vt multis probat Barb. *loco cit. num. 8.*

2. Noto 2. quòd quando delegatus est persona particularis, v. g. quando Generalis vel Prouincialis committit aliquam causam alicui Fratri particulari, debet hic literas suæ delegationis ostendere, vel Prouinciali, si sit delegatus à Generali, vel Correctori, si sit delegatus à Prouinciali, ad hoc, vt Ordinarius permittat ipsum pacificè vti iurisdictione in suo territorio, & eum in casibus occurrentibus adiuuet; colligitur *ex cap. Cum in iure, de offic. iud. deleg.*

3. Noto 3. quòd delegatus in citatione partium debet inserere formam suæ delegationis, alioquin citatio non valet. Ita Barbosa *in cap. Cum in iure cit. n. 5.*

4. Noto 4. quòd delegatus debet diligenter de partium iuribus cognoscere, easque in priuato, & in publico audire, ad hoc, vt possit secundum scientiam causam diffinire, & hoc etiamsi in commissione decisionis causæ nulla fiat mentio de cognitione, nam qui vult consequens, intelligitur etiam velle necessarium antecedens ad illud; *cap. Prudentiam §. Cæterum, de off. iud. del. fine, cap. Præterea §. Hoc tibi, eod. tit.* Marian. Socin. *in cap. Venerabilis, de indic. in princ.* Goffred. *loc. cit. §. Item officium.*

5. Noto 5. quòd licèt Ordinarius iudex sciat, delegatum tulisse sententiam iniustam, si tamen illi executio committatur, illam exequi debet, quia delegatus est supra ipsum, & Ordinarius hoc casu est merus executor, *cap. Pastoralis, §. Quia verò, de offic. deleg.* Venerus *in exam. lib. 7. cap. 11. n. 23.* Sed tu dic, quòd si Ordinario euidenter constet de iniustitia sententiæ, non debet illam vllo modo exequi, ne cooperari videatur delegati iniquitati. Ita D. Thom. 2. 2. *q. 64. art. 6. ad 3.* Barb. *in dicto cap. Pastoralis, num. 14.* vbi quamplures citat; quòd ita verum est, vt si executor tentauerit dictam iniustam sententiam exequi, potest illi impune resisti, perinde ac priuato vim inferenti; *leg. Prohibitum, Cod. de iure fisci, lib. 10.* Barb. *loc. cit.* Ille verò textus *cap. Pastoralis*, intelligitur in ciuilibus, & vbi non agitur de magno præiudicio partis; seu quando non constat euidenter de iniustitia, sed solum dubitatur; aut denique intelligitur de delegato Principis. Quare non habet vllo modo locum in delegato Superiorum regularium; vnde si iste iniustam sententiam ferat, non tenetur Ordinarius eam exequi. Immò puto, quòd delegato conanti dictam iniustam sententiam exequi teneatur Ordinarius resistere, cum ad ipsum pertineat suas oues ab iniustis raptoribus defendere, & suorum subditorum incolumitati consulere, non obstante textu *in cap. Si quando, de iud. deleg.* vbi dicitur, quòd Ordinarius non debet iudicis delegati mandato resistere violenter, sed apud ipsum instare, vt differat executionem, quousque maior Superior fuerit informatus; nam iste textus intelligitur de delegato Principis supremi; & in causis ciuilibus; seu quando sententia non est euidenter iniusta.

6. Noto 6. quòd iurisdictio iudicis delegati expirat morte delegantis, nisi negotium priùs fuerit inceptum, vt dixi *tom. 3. priu. regul. cap. 4. n. 10.* Venerus *in exam. lib. 7. cap. 11. num. 38.*

7. Noto 7. quòd delegatus potest recusari, *cap. Causam quæ, de indic. deleg.* tam ante, quam post inceptum negotium, seu litis contestationem, *cap. Insinuante, de indic. deleg.* Recusato autem iudice delegato, eligi debent arbitri ad decidendam recusationis causam, *cap. Suspicionis, de indic. deleg.* Plura *de indic. deleg.* vide apud Venerum cit. *lib. 7. cap. 11.* Goffred. *lib. 1. sum. de indic. deleg.* Specul. *lib. 1. partic. 1. de indic. deleg.*

CAPVT IV.

De forma diffinitionis generalis à Visitatoribus facienda.

FRater N. &c. Ordinis N. Generalis vniuersis, & singulis Prouinciæ nostræ N. Patribus, ac Fratribus salutem, & morum reformationem.

Religionis nostræ speculatores, quamuis immeriti, diuina prouidentia constituti, demandatæ nobis dispensationis officio, Christique charitate vrgemur, vt ministerium nostrum verique speculatoris pensa exsoluere studeamus. Inter quæ quidem, cum à sacris Canonibus, atque à nostris præsertim regularibus statutis, opportuna subditorum visitatio iure optimo commendetur, quæ veluti spiritualis quædam est Religiosorum cultura, qua diuinarum rerum veneratio, regularisque disciplina instauratur & complura alia ex visitantium zelo, ac prudentia ad Dei gloriam, Religionisque commodum, ac vtilitatem consequuntur. Eam ob causam in hanc nostram Prouinciam N. descendere visum est, vt cuncta ne erga filios nostros sint prospera, & salua cerneremus. Cumque omnia accuratè rimari, sedulóque explorare studuissemus, non sine intimo doloris sensu in huius Prouinciæ hortulo zizanias non paucas excreuisse conspeximus, & dum modus Domini torcularia optimo sanctæ conuersationis vino, gratissimoque religiosæ disciplinæ oleo redundare existimaremus, acerbissimas parùm honestæ vitæ labruscas, & fœdissimam irreligiositatis amurcam animaduertimus effluxisse. Quare huiusmodi vitiorum Zizanias, ac steriles auenas ex agro Domini radicitus euellendas, vberioraque pro iis virtutum, bonorumque operum semina, iuxta nostrarum virium imbecillitatem, statim curauimus iacienda

tienda: At praeterea, ne mala hac iterum prodirent, salutaria non pauca, ac praeservatina medicamina, & non vulgaria statutorum antidota promulganimus. Demum verò, ne quid, quod pium, vernmque pastorem, ac patrem deceat, in nobis desideraretur, euangelica correctioni operam dedimus non ignauum; & quantum, honesti habita ratione, licuit, misericordiam, pietatem, ac decoris virgam medullitùs exhibuimus. Quoniam verò nonnulla iuris ordine seruato, tanquam iudices cognouimus, qua sine animaduersione aliqua, seu paena nequeunt praeteriri, oleum semper cum manna miscentes, Deumque prae oculis habentes, ac praemissis de iure praemittendis, nec quoquam ex iis, quae iurium dispositiones exigunt, praetermisso, Collegarum nostrorum accedente consilio, atque assensu Christi nomine inuocato, ad infrascriptam diffinitionem duximus deueniendum, vt per praesentes in Conuentu S. N. de N. ad hoc per nos specialiter electo coram toto eiusdem capitulo, ac praedictae Prouinciae Patri Prouintiali de facto, ac re ipsa deuenimus.

Atque in primis cum nobis legitimè constiterit, Fratrem Delicatum contra Regulae nostrae tenorem lineas camisias absque Medici, & Correctoris licentia nulla necessitate pressum detulisse, eum propterea in paenas contra huiusmodi offensores in nostro Correctorio num. 19. inflictas, incidisse, atque adeò sibi quinque dierum spatio vino, & pitantia abstinendum fore declaramus.

Et quia Frater Indeuotus, absque legitima causa, diebus, & festis Communioni deputatis, ipsam sacram Communionem recipere emisit, eundem declaramus in paenas contra tales in Correctorio num. 27. inflictas incidisse, atque ita sibi dominico die proximè venturo silentium seruandum, pauemque, & aquam dumtaxat in terra sedendo pariter comedendum. Et sic de reliquis. *Sic dicimus, diffinimus, pronuntiamus sententiamus, non solùm hoc, sed & omni alio meliori modo, via, & forma, quibus de iure possumus, & valemus. In quorum fidem subscripsimus, nostrique officij sigillo communiuimus.* Hic omnes subscribunt, Generalis scilicet, & Collegae, & apponitur suo loco sigillum. Deinde Notarius, seu Scriba publicat coram capitulo praefatam diffinitionem hoc pacto. *Lecta, lata, & publicata fuit praefata diffinitio per me Fratrem N. Notarium, seu Scribam dicta visitationis, de mandato Reuerendissimi Patris Generalis, coram eodem, & praefati Conuentus Sancti N. de N. capitulo, necnon praedicta Prouinciae Prouinciali. Ex in fidem dicti Pater Prouincialis, ac Pater Correctør se subscripserunt die 14. Aprilis, 1634.*

LITERA E.

CAPVT PRIMVM.

De forma monendi aliquem, vt ab ebrietate desistat.

FRATER *N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis. Prouincialatus onere infirmitati nostrae à Domino, nullis nostris exigentibus meritis, imposito admonemur, sedulò nobis inuigilandum esse, vt qua quotidie in agro Domini ex veteri maledicto vitiorum spinae, ac tribuli nascuntur, officij nostri ministerio, ne altiùs excrescant radicitùs extirpentur. Et sanè, si ad vitium aliquod euellendum demandati muneris sollicitudo nos extimulat, ad abominabilem porro ebrietatis turpitudinem, multorum malorum, insigniumque flagitiorum fontem, ac scaturiginem totis viribus extirpandam quam maximè vrget, atque inducit. Cum itaque, sicut non sanè maxima animi nostri molestia persapè accepimus, P. F. N. in huiusmodi ebrietatis vitium cum multorum scandalo, atque offendiculo prolabatur, & plures subinde murmurationes, detractiones, calumnias, aliaque nefaria verba in Dei proximique honoris maximum detrimentum euomat. Nos perpendentes animo, quam tetrum, ac turpe vitium sit, cum in profanis; tum verò maximè in Sacerdotibus ebrietas, quamque periculosa; ea propter huic faeditati, ne longiùs serpat, occurrere cupientes his nostris literis (quas P. Correctorem Conuentus nostri N. in quo praefatus N. localiter degit, eidem pulicè legendas, ac intimandas curare volumus ac mandamus) ipsum monemus, atque hortamur, vt nimium vini potationem, quae eiusmodi ebrietatis, ac tumulentia est causa deuitet. Sin verò pudendo huic flagitio, & dicta puriter, ac visu faedissimo vlteriùs inhaeserit, secundum inuectiui olim contra ebriosos canonicat sanctiones, ac iura, à nobis se sciat, iuxta delicti magnitudinem, atque faeditatem, merita paena coërcendum. In quorum fidem, &c.*

Nota pro modo procedendi contra ebriosos, quae dixi *tom. 2. Praelati, quaest. 2. c. 5. num. 66.* & de ebrietate dixi multa *ibid. à n. 58. vsque ad 71. & cap. 3. à n. 214.*

CAPVT II.

De forma iuramenti praestandi ab electoribus ante electionem de meliori eligendo.

EGo *Frater N. iuro, & promitto Deo Omnipotenti, ac B. Patri nostro Francisco de Paula, illum eligere, quem credam secundùm meam conscientiam futurum huic Ordini*, vel *huic Prouinciae*, vel *huic Conuentui in spiritualibus, & temporalibus vtiliorem, & probiorem.*

D 3 — 1. Nota

1. Noto 1. quòd electores in Capitulo congregati, antequam ad actum electionis deueniant, tenentur sub dicta forma iurare, per decretum Clementis VIII. quod habes *tom. 2. nostr. priu. in const.* 10. *Vrbani VIII.* §. 53. vbi dicitur, *Iurent electores secundum veritatem cuiusque conscientiæ*, &c. quod iuramentum exigitur etiam ex decretis Concilij Basiliensis, *sess.* 20. & 38. & ex Concilio 3. Coloniensi, *p.* 1. *cap.* 7. & 8. & consonat Concilio Trident. *sess.* 24. *de reform. cap.* 1. & 12.

2. Noto 2. circa illam clausulam requisitam in hoc iuramento à Papa, *Secundum veritatem cuiusque conscientiæ*, quòd electores debent eligere illum, quem probiorem iudicant secundùm id, quod conscientia propria illis dictat. Est autem conscientia actus intellectus practici, in indiuiduo dictans aliquid esse faciendum, vel fugiendum. Ita D. Thom. 1. 2. *q.* 19. *art.* 5. iuncta doctrina Malderi *ibid. tract. de conscien. disput.* 82. Addidi illam particulam, *in indiuiduo*, vt facerem differentiam inter conscientiam, & synderesim, nam hæc in genere iudicat, omne malum esse fugiendum, & omne bonum sequendum; conscientia autem dictat, hoc malum in indiuiduo esse vitandum v. g. Formemus hunc syllogismum. Omne malum est vitandum, Eligere indignum est malum, tum quia est contra ius naturæ dictatum à Deo, tum quia turpe est communitati, quæ in te confidit in hoc electionis articulo, tale, & tantum damnum inferre, Ergo vitandum est. Sed Petrus indignus est; Ergo non est illi suffragandum. Maior huius syllogismi dictatur à synderesi. Minor est dictata à ratione superiori, quæ secundùm August. *de Trinit. lib.* 12. *cap.* 7. intendit rebus æternis conspiciendis, aut consulendis, Subsumptum verò dictatur à ratione inferiori, quæ secundùm eundem August. *ibid.* intendit rebus temporalibus. Quam doctrinam approbat Valent. *tom.* 2. *disput.* 6. *q.* 5. *p.* 3. *col.* 3. *vers. Ratio superior.* Consequentia autem iuncta cum subsumpto, eiusque conclusione dictatur à conscientia; est autem conscientia duplex. Alia recta, seu vera quæ ex synderesi, vetoque subsumpto verum iudicium infert. Alia verò est erronea, quæ ex synderesi, falsoque subsumpto falsum iudicium infert. Quando ergo Papa dicit, quòd iurent electores secundùm veritatem cuiusque conscientiæ, certum est, quòd non loquitur de conscientia erronea, quæ legibus diuinis, & humanis aduersatur, sed de conscientia recta, quæ illis est conformis. Quòd si quis habeat conscientiam inuincibiliter erroneam de aliquo, quòd sit indignus, qui tamen in rei veritate dignus sit, dicunt communiter Doctores, quòd tenetur secundùm illam operari, si eam deponere non potest, nam facere contra dictamen rationis, malum est. Ego puto, quòd priusquam ad operandum deueniat, teneatur facere quantum potest, vt veritas illi aperiatur, aperietur autem, si consulat viros doctos, prudentes, & pios de idoneitate eligendi; si eligendus sit propositus à Superiore, qui non sit solitus indignos proponere, si maior pars eligentium sit parata concurrere, & inter hos sint aliqui viri pij, & prudentes. Quibus diligentiis factis, si adhuc conscientia in sua erroneitate perseueret, sequenda est. Neque in hoc casu est procedendum secundùm propriam voluntatem, cum conscientia sit actus intellectus, vt dixi, & probat Cord. *in quæst. theolog. lib.* 3. *q.* 1. *p.* 3. intellectus autem est idem cum ratione, vnde libertas, quæ est de essentia electionis, non est libertas animalitatis, qua asinus in publico foro creditur, sed rationalitatis, qua homo ad imaginem, & similitudinem Dei factus, in se Dei quædam principia operandi habens, secundùm illa operatur. Quare tunc dicitur homo liberè operari, & eligere, dum operatur secundum rectam rationem. Ex quibus.

3. Colligitur 1. quòd si determinandum sit aliquod negotium per suffragia publica, suffragia danda sunt libera, non quidem secundum simplex arbitrium voluntatis, sed secundùm rationem, atque ita elector, seu suffragans debet posse dare rationem sui suffragij cuicunque petenti. Si autem quis suffragetur secundùm propriam voluntatem, ratione non regulatam, potest à Superiore puniri; nam in Rebuspublicis, maximè politicis, & rationabiliter viuentibus, quales sunt Religiones, non secundum bestialitatem cuiuslibet procedendum est, sed secundùm rationem rectam. Adde, quòd communitas dans facultatem electoribus eligendi, & vocandi, eam illis tribuit in ædificationem, non in destructionem, cum exterminandum sit, quòd ratione caret, *cap. Chorepiscopi, dist.* 68. Et propterea non omnibus talis facultas datur, sed solùm certis aliquibus generibus personarum, quæ prudentiores æstimantur.

4. Colligitur 2. quod dans suffragium, & eligens etiam secretò, non debet eligere secundùm propriam passionem, aut interesse saltem primariò, nam sic peccaret contra dictum iuramentum, quod debet esse, non secundùm propriam passionem, aut interesse, sed secundùm propriam conscientiam ratione regulatam, quo pacto conscientia dicitur ab Origene *lib.* 2. *in epist. ad Rom. Pædagogus animæ*, & à Basilio *lib. prouerb. inic. Naturale iudicatorium*, & à Damasc. *lib.* 2. *de fide orthod. cap.* 22. *Lux intellectus nostri.*

5. Colligitur 3. quòd elector, quando fecit quantum potuit, vt scientiam, & veritatem attingeret, circa qualitates personæ eligendæ, si tamen adhuc id non assequatur, potest liberè suffragari, & absque scrupulo cuiuscunque conscientia dictauerit, cum suffragia danda sint, non secundùm veritatem in re, sed secundùm veritatem, quam conscientia cuiuscunque veram existimat, modo conscientia regulata sit à ratione, non absolutè à voluntate, sed à voluntate illuminata, & ducta ab intellectu, seu ratione. Sed pro supradictis diffusiùs explicandis, vide Sayrum *in claui reg. lib.* 1. *cap.* 2. & 3. Malder. 1. 2. *quæst.* 19. *art.* 5. & 6. *tract. de conscien. disp.* 82. *cum sequentibus*; Cordub. *in q. theolog. lib.* 3. *q.* 1. Rodriq. *in sum. tom.* 1. *cap.* 71. Quæ dixisse libuit ad consolationem scrupulosorum, & ad confusionem aliorum.

6. Noto 3. quòd electores debent iurare, se probiores electuros; probiores autem intellige, non in ordine ad seipsos, sed in ordine ad alios. Vnde, si sit aliquis valde sanctus, regimini tamen ineptus, iste minus dignus censendus est, quam minùs sanctus, sed regimini aptus, vt docent D. Tho. 2. 2. *quæst.* 63. *art.* 2. & *q.* 183. *art.* 3. & dixi *to.* 1. *Relig. q.* 1. *cap.* 31. §. 1. *notab.* 3.

7. Quæres 1. An istud iuramentum sit de substantia electionis, ita vt electionem inualidet, si non præcesserit? Respondeo, quòd aliqui putant, non esse de substantia, si simpliciter consideretur; esse tamen de substantia, si respiciamus ad dictum decretum Clemen. VIII. quod fuit confirmatum ab omnibus subsequentibus, & ad Concilium Basiliense, & Colonien. Ita Petrus Greg. *de elect. cap.* 56. *num.* 4. Lauor *de elect. cap.* 59. *num.* 50. Peregr. *in addit. ad constit. Cleric. regul. p.* 2. *dub.* 3. putat, quod electio non est quidem ipso iure nulla, tamen quòd potest annullari. Sed nullo modo puto pertinere ad substantiam electionis, sed tantùm ad bene esse; non enim puto, omnia illa decreta esse præceptiua, sed quamplura illorum solùm esse directiua, inter quæ est istud. Nec obstat regula *Quæ contra*, quæ est 64. *de reg. iur. in* 6. & *l. Non dubium, C. de leg.* vbi dicitur, quòd: *Quæ contra ius fiunt, debent pro infectis haberi*: nam intelligitur de lege prohibitiua, vt clarè constat *ex dicta l. Non dubium*, non autem de lege ordinatiua, qualis est ista. Concilia autem illa non sunt fidei inuiolabilis. An autem electores

res

tes non iurantes possint puniri? Puto, quòd sic. Quia contrafaciunt decretis Papæ; & habetur expressè *in dictis statutis Clem. VIII. §. 57.*

8. Quæres 2. An sit necesse, quòd illud iuramentum præstetur ad sacra Dei Euangelia? Respondeo. sufficere, quòd fumatur tangendo pectus more sacerdotali, cum nihil exprimatur in dictis decretis. Et ita vsus obtinuit in nostra Religione. Ita Sigil. *de elect. dub. 26. num. 5.* Lauor. *loc. cit. num. 5 1.* apud quos alii.

9. Quæres 3. An Vicarius missus ad eligendum loco Prouincialis, v. g. possit hoc iuramentum præstare, cum non sit per se primarius elector? Et an debeat iurare in animam propriam, vel in animam ipsum constituentis? Respondeo quòd, cum iuramentum debeat præstari à Vicario in ordine ad actum ab ipsomet exercendum secundùm iudicium propriæ conscientiæ, potest, & debet ab ipsomet fieri; cum præsertim Vicarij huiusmodi fiant cum generali mandato ad eligendum. Atque ita iurant in animam propriam, non constituentium. Ita Sig. *de elect. loc. cit. n. 7. & 8.* Lauor. *cit. num. 5 1.* Sed de isto iuramento vide infra *lit. V. cap. 6.*

10. Quæres 4. An stante prædicto iuramento, possit quis adhuc minùs dignum eligere? Respondeo posse, quando maior pars electorum vult eligere minùs dignum; tunc enim minor pars potest concurrere cum maiori parte, & etiam ipsa minùs dignum eligere, præsertim quando in dicta maiori parte adsunt aliqui viri docti, pariter, & pij, atque prudentes, secundùm statum rerum, in quibus sunt; nec tunc censenda est minor pars facere contra iuramentum: nam eo casu ille minus dignos censetur magis dignus, quia est magis acceptus. Et vniuersaliter in Capitulis quibuscunque ille censendus est magis; qui est magis acceptus electoribus, & ille est magis acceptus electoribus, cum quo maior illorum pars concurrit; experientia enim constat, quod magis gratus electoribus suaoiùs gubernat, & meliùs, ac promptiùs illi obeditur. Et cum suaus gubernatio sit vtilior, tum spiritualis, tum temporalis bono Religionis, sequitur quòd hic, & nunc iste sit probior alijs; & consequenter minor pars non solùm potest se maiori parti conformare, sed etiam debet; alioqui non consulit bono communi. Atque ita docent Syluest. *verb. Electio, 3. quæst. 2.* Caiet. *in summ. verb. Electio vers. Et scito hic,* Salon. *2. 2. quæst. 63. art. 2. controu. 4. vers. In hanc partem Thomista,* Io. Valerius *in contron. iuris, verb. Electio, controu. 1. num. 2. vers. Quarto quando video, 2. 2. quæst 63. art. 2. dub. 3. conclus. 3.* Vega *1. part. summ. cap. 97. casu. 1.* Diana *tom. 3. tract. 5. resol. 110.* Sanch. *lib. 2. consil. cap. 1. dub. 4. num. 6.*

11. Quæres 5. An electores Definitorum, Collegarum, Commissorum, Discretorum teneantur iurare? Respondeo affirmatiuè. Tum quòd dicti omnes habent iurisdictionem, & magnam auctoritatem ad condendas leges, definiendas causas tam temporales, quàm spirituales, vel in Capitulo generali, vel in prouinciali, aut definitorio, vel cum Prælato, cuius officij participes sunt. Tum quòd ita expressè habetur *in dictis decretis Clem. VIII. num. 53.* vbi dicitur, *In Superiorum, & Officialium omnium electionibus, &c. iurent electores, &c.*

12. Aduerte hic, quòd quando fit iuramentum de eligendo meliori, intelligitur de possibilibus haberi, non de meliori simpliciter. Ita Caiet. *2. 2. q. 63. art. 2. fine.* Item intelligitur iuramentum de meliori eligendo secundum statuta Religionis v. g. in Ordine nostro Commissus ad Capitulum Prouinciale debet esse vnus ex electoribus, & Correctores debent eligi de corpore Prouinciæ. Quando ergo iuro, me electurum Commissum, quem iudicauero probiorem, intelligitur, quòd eligam ex illis, qui secundum statuta possunt eligi non de melioribus simpliciter. Et sic de Correctoribus. Ita Aragon *2. 2. q. 63. art. 2.* Sanchez *lib. 2. consil. cap. 1. dub. 12. num. 3.*

13. Aduerte etiam, quòd quando elector habet amicum, quem certissimè scit esse dignum, potest eligere illum, quando non videt certissimè, & euidenter, alium esse digniorem, sed probabiliter tantùm; nam ea certitudo, qua nouit, suum amicum, esse dignum, habita longa experientia, præferenda est opinioni, quæ habetur de maiori alterius dignitate, & eum certitudo opinioni præualeat, in isto casu amicus de quo sum certus, quod est dignus, censetur dignior illo, de quo solùm opinionem habeo, quòd sit dignior, iuxta illud. *Tene certum, & dimitte incertum.* Ita Sanch. *loc. cit. num. 4.*

14. Aduerte etiam, quod electores tenentur adhibere mediocrem diligentiam ad inquirendum digniorem, idest, eam diligentiam adhibere tenentur, quam viri diligentes adhibent in curandis rebus propriis, non quam adhibent diligentissimi. Vnde non debent esse contenti generali, & superficiali diligentia, sed debent adhibere diligentiam particularem, & ex professo; nam qui tenetur ad finem, tenetur etiam adhibere media necessaria ad illum finem obtinendum, sed electores tenentur eligere digniorem, tum ex officio, tum ex præstito iuramento. Ergo ex eisdem motiuis (qui enim vult consequens, vult etiam, & antecedens, ducens ad illud) tenentur adhibere mediocrem diligentiam. Ita Sanchez *loc. cit. num. 1.* vbi citat Caiet. Sotum, Aragon. Salon. Nau. & alios.

CAPVT III.

De forma, qua Scriba in Capitulo electus, illi fidelitatem promittit.

Ego Frater N. electus in Scribam huius Capituli, iuro, & promitto Deo Omnipotenti, & vobis Patribus, vt singulis, & vniuersis, quòd ero fidelis in hoc munere exercendo.

1. Noto 1. quòd hoc iuramentum sumitur tactu pectore, more sacerdotali; estque introductum in nostra Religione *ab anno 1520. die 16. Maij,* quo Parisiis celebratum est Capitulum generale, in quo, vt patet *ex num. 5.* Patres illius Capituli deferunt eligere quatuor illos Scrutatores, qui singula Patrum vota audirent, & scrutarentur, & solum decreuerunt, dicta vota audiri, & scrutari per Scribam capitulariter electum, eonsiss de illius fidelitate. Vnde factum est, vt in sequentibus capitulis semper Scriba electus iuret, & promittat Capitulo fidelitatem.

2. Noto 2. quòd licèt in Ordine nostro Scrutatores non scrutentur singulorum vota, vt videtur velle *cap. Quia propter, de elect.* non tamen per hoc potest dici, quòd electiones in Ordine nostro non sint canonicæ, vt quidam ignorantes nimis audacter ausi sunt dicere; nam in primis reliqua omnia requisita *in dicto cap.* obseruantur ad vnguem, vt probatur *tom. 1. Relig. quæst. 1. cap. 31. notab. 6.* & denominatio sumitur à maiori, & digniori parte: Barb. *de axiom. iuris, axiom. 69. num. 1.* Deinde Glossa *in dicto. c. Quia propter, verb. Sanior,* ait hunc numerum Scrutatorum non esse de substantia electionis; ait enim, *quòd tres tantùm debeant esse inquisitores, non credo esse de substantia, dummodò tot sint, quòd fraus fieri non possit,* Sed, scrutante solo Scriba in ordine nostro, maior fraus fieri non potest, quàm fieret, scrutantibus. Et licèt dicta Glossa videatur dicere, non esse de substantia,

quòd tantùm sint tres, annuens posse esse plures, non verò pauciores; non video tamen, quare possint esse plures, quàm tres, & non pauciores, cum textus tres requirat. Vnde concludo, quòd, si non est de substantia, quòd sint tantùm tres, quia possunt esse quatuor v. g. neque sit de substantia, quòd sint tantùm tres, quia possunt esse duo, vel vnus tantum, & sic Mirand. *to. 2. manual. q. 23. art. 29. ver. Tertio est*, ait, quòd secundum opinionem multorum Doctorū, non est de substantia electionis, quòd Scrutatores debeant esse tres. Tertiò. Quia numerus ille Scrutatorum in fauorem electionis, ne scilicet in ea fraus fieret, introductus est. Ergo, si cum minori electorum incommodo, & cum eadem exclusione fraudis, fieri potest electio cum vno solo Scrutatore non est contra mentem Canonis, vnum solum adhibere, sed hoc obtinetur cum solo illo Scrutatore in Ordine nostro; sic enim cum maiori libertate dant sua vota electores, nec vlla maior fraus potest in electione tali fieri, quàm si adhiberentur tres; Ergo. Quartò. Quia iste numerus trium Scrutatorum tollit multum de libertate electoribus, quod fuit motiuum nostri Capituli generalis; non enim omnes sunt gigantes, sed libertas est maximè essentialis electioni, & ita vt, ea non posita, cesset omnino electio, vt dicitur *in cap. Periculum, §. Cæterum. de elect. in 6.* Ergo inuenire modum, quo electiones fiant cum libertate maiori, non est facere contra mentem Canonis; immò est Canonem adiuuare, quod est concessum *in capit. 1. de non. op. nunciat.* non enim potuit Canonum auctor fraudibus omnibus obuiare. Quintò. Quia dato, quòd iste noster modus eligendi per vnum solùm Scrutatorem, esset contra *illud c. Quia propter, de elect.* quoad illud punctum de tribus Scrutatoribus, quod non concedo; tamen potest dici, quòd longa, ac præscripta consuetudo centum, & plus annorum abrogauerit illum Canonem quoad hoc punctum. Sextò. Quia Summi Pontifices ab illo anno 1520. confirmauerunt omnes electiones nostrorum Generalium, tanquam ritè, & canonicè factas. Ergo signum est, quod non censuerunt, esse factas contra Canones: quod si censuerunt; cum nihilominùs confirmauerint, & plerumque causa cognita, dicendum est, quod dictos canones abrogauerint. Septimò. Quia cum fuisset recursum aliquando ad sacram Congreg. Regularium, vt dignaretur declarare, an hic modus eligendi, qui seruatur in nostra Religione, esset contra Canones, sacra Congregatio, re maturè discussa, declarauit, quòd Religio continuaret in dicto modo eligendi, & consequenter quòd non erat iste modus contra Canones. Octauo. Quia iste punctus de tribus Scrutatoribus videtur abrogatus per Concilium Trident. *sess. 25. de Regul. c. 6.* quatenus summam requirit in electionibus secretudinem, Et ita censuit Mir. *tom. 2. manual. quæst. 3. art. 29. vers. septimo.* Nonò. Quia licèt tres isti Scrutatores non scrutentur singulorum vota, quando dantur ab electoribus, scrutantur tamen ea, quando iam data sunt, & electione secuta. Et tandem, quòd hic modus eligendi in Ordine nostro non sit contra Canones, docuit doctissimus Passarel *in schol. super capitulum Auenion. 1. num. 2.*

CAPVT IV.

De forma communis electionis, quæ fieri debet electione secuta.

EGo Frater N. nomine meo, & nomine eorum, qui mecum consenserunt, eligo in Generalem Ordinis N. vel in Prouincialem Prouinciæ N. &c. P. F. N. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

1. Noto, quòd ista communis electio, electione secuta facienda est per Scribam; vt fit ordinariè in Ordine nostro, vel per alium à Capitulo deputatum, in casu, quo fortè ipse Scriba in prælatum eligeretur. Et pro hac electione videnda sunt, quæ dico *tom. 1. Religiosi, q. 1. cap. 31. notab. 2.* & quomodo ordiendum sit negotium electionis à principio vsque ad finem, vide *in 1. parte nostri Ritualis c. 14.*

CAPVT V.

De forma literarum electionis Correctoris localis mittendarum ad Capitulum diffinitorium, vel Prouinciale pro confirmatione.

IN Nomine, Domini Amen. Reuerendi admodùm Patres. Cum ad nos Conuentus huius N. locales Fratres, & vocales de iure pertineat eiusdemmet Conuentus Correctoris electio, die ad hoc per regularia statuta præfixo, qui est 15. Septembris, ad prædictum munus obeundum, solemni priùs Spiritus Sancti missa decantata sacra communione refecti in Capituli locum processionaliter concessimus: vbi quidem diuino Nomine iterum inuocato, Capituloque per Patrem Correctorem rehabilitato, factis protestationibus, cæterisque peractis, quæ de iure, & more fieri solent, & debent, ad electionē tandem eiusdē Conuentus Correctoris deuenimus; ac per viam scrutiny electus est R. P. F. N. vt hic per præsentes inclusas schedulas videre licet; quæ porro electio tanquam canonica, & viri de Religione benemeriti, vt à RR. adm. Paternitatibus VV. pro nostra consolatione, & huiusce Conuentus, tum Spirituali, tum temporali profectu confirmetur, humiliter deposcimus in quorum fidem, &c.

CAPVT VI.

De eadem forma in casu electionis non secutæ propter discordiam.

IN nomine Domini. Amen. Reuerendi admodum Patres, Sanctæ, atque catholica Ecclesiæ filios dissensionis interdum, atque discordiæ densa caligine circumuolui, etsi iniucundum, nec nouum tamen, nec graue, nec reprehensibile iudicatur. Est enim fragilitatis nedum humanæ, verum etiam sanctorum hominum, purissimorumque spirituum naturalis ad dissensionem procliuitas, & inclinatio. Nonne in faciem se Petro restitisse gloriatur quodammodo vos electionis? Et cuius mens in legendo non erecta, longo regni Persarum Principis, alteriusque Angeli dissidio retinetur? vt mirum propterea videri nequaquam debeat si nos humi repentes, luteaque

vasa

vasa circumferentes, in huiusce nostri Conuentus N. Correctoris electione, ob quam in capituli locum die præfixa conueneramus, peractis peragendis, minimè concordes, in varias coacti fimus abire, sententias, nec optatum nobis concessum sit pastorem eligere, & cooptare. Quamobrem, venia in primis petita, Reuerendas admodum Paternitates vestras obnixè rogamus, vt bonum nobis, prudentemque Correctorem, qui non Dominus sit, sed pater, non lupus, sed pastor, non timorem incutiat, sed amorem præferat, pro hoc nostro Conuentu dignentur prouidere. Quod quidem breui fore sperantes, Deum interim precabimur, vt Reuerendas admodum Paternitates vestras in cunctis salubriter dirigat, illisque efficacis gratiæ luce præsit, & assistat. In quorum fidem, &c.

CAPVT VII.

De eadem forma in casu electionis non secutæ propter penuriam Fratrum vocalium.

IN nomine Domini, Amen, Reuerendi admodùm Patres. Nos huius Conuentus N. Corrector, & Fratres locales, ac vocales; notum vobis facimus, quòd habendæ electionis Correctoris præfati Conuentus instante die, peractis secundum iura peragendis, Capituli locum ingressi, haud posse nos ob Fratrum vocalium penuriam, electionem prædictam, iuxta nostra statuta, celebrare comperimus. Quamobrem RR. admodum Paternitates vestras obnixè rogamus, vt inopiæ, miseriæque nostræ commiserantes, idoneum Correctorem, qui prælibato Conuentui, cum in temporalibus, tum verò spiritualibus prodesse queat, ac velit, dignentur prouidere. Et Dominus sit illis propitius. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. circa has tres formas, quòd in omni electione per scrutinium debet præcedere tractatus consultorius, vt dicu *tom. 3. priuil. cap. 9. num. 7.* In Ordine nostro iste tractatus in Capitulis generalibus, & prouincialibus incipit à die, quo aperitur Capitulum, idest, quo primò electores capitulariter conueniunt. In Capitulis verò localibus, in quibus eliguntur Superiores locales incipit ab horis 24. ante præfatam electionem, & hoc de more Religionis, idque intelligitur, etiamsi Superiores nihil dicant electoribus. Nec est necesse, quòd iste tractatus fiat in communi, idest, omnibus capitularibus congregatis, & consulentibus, sed sufficit quòd electores duo, vel plures inter se tractent de persona eligenda, & ita semper seruari vidi. Cui practicæ standum est, cum nihil clarè habeamus de iure circa hoc statutum. Tractatio autem ista, quam facere debent inter se electores, potest esse de persona eligenda in communi, v. g. si electores dicant inter se, volumus eligere personam idoneam, quæ possit, & valeat necessitatibus Religionis subuenire: Seu etiam potest esse in particulari de tali persona eligenda, v.g. Petet talis mihi videtetur esse bonus pro tali dignitate, nam vir est valde pius, prudens, ac doctus, &c.

2. Noto 2. quòd electio Superiorum localium in Ordine nostro ad Fratres locales pertinet per Regulam *n.* 49. & est conforme iuri communi, *cap.* 1. *de elect.* fit autem *die* 15. *Septembris*, per determinationem *cap. Romani* 6. *num.* 16.

3. Noto 3. quòd ante quamlibet electionem canonicam decet cantari missa Spiritus Sancti, cui debent interesse omnes electores, quique debent eo die ante electionem confiteri, & communicare, & cantata missa, debent, processionaliter cantando, *Veni creator Spiritus*, procedere ad locum Capituli. Quæ omnia esse de substantia electionis post Concilium Basiliense, docet Baysius *in direct. elect. p.* 3. *c.* 13 *num.* 2 *&* 3. & fuerunt seruata in 1. Capitulo generalis nostri Ordinis Romæ celebrato *n* 15. *& in Capitulo Parisiensi, n.* 5. *& in cap. Romano* 3. *n.* 8. *& in c. Val.* 4. *n.* 1. *& in Cap. Malachitano, n.* 1. licèt putem, quòd non sint de substantia, vt dixi *tom.* 1. *Relig. c.* 3 1. *notab.* 4. conuenientissimè tamen statuta existimo; atq; ita debere omnino seruari, vt in forma præscripsi. Et certè missa Spiritus sancti est ita in consuetudine, vt sine mortali eam non posse omitti putem. Confessio, & cõmunio videntur etiam necessariæ, cum enim inuocãda sit Spiritus sancti gratia ad effectũ bonæ electionis, & hæc omnimodam puritatem requirat, consonum videtur, vt dictis sacramentis anima purificetur, ad hoc, vt inuocantibus Spiritus sanctus assistat. Qui autem omittunt hæc facere, non est mirum, si quandoque abortum faciant, & monstra Prælatorum gignant; nam cum non debita puritate assistentiam Spiritus sancti postulent, hic tales electiones contemnit, & ignorat, iuxta illud Oseæ 8. *Ipsi regnauerunt, & non ex me Principes extiterunt, & non cognoui.*

4. Noto 4. quòd post ingressum Capituli, & nouam inuocationem diuini Numinis legitimatur Capitulum hoc modo, scilicet. In Capitulo generali, & prouinciali leguntur literæ patentes Commissorum, & Vicariorum, si qui adsint, interimque ipsi respectiuè Capitulo exeũt, quòd si contra dictas literas, aut dictos Commissos nihil opponatur, singulorum publicis votis admittuntur. Ita statuitur pro Ordine nostro *in c. Rome. n.* 4. In Capitolis localibus exeunt extra Capitulum singuli electores, vnus post alium, & deinde votis remanentium, si nihil opponatur, admittuntur. Sed hic exitus non videtur necessarius in isto Capitulo locali, cum nullus sit de nouo admittendus, qui de Capitulo non sit, & si aliquid contra quenquam de dicto Capitulo opponendum sit, possit, & debeat opponi, ipso præsente, vt se deffendere possit. Quare hic Genuæ seruatur, quòd congregatis in Capitulo omnibus vocalibus Corrector dicit. Estne aliquis, qui habeat aliquid opponere contra quenquam ex Patribus hic præsentibus, propter quòd non possit habere vocem in ista electione? Si aliquis dicat, Ego habeo opponere contra P. F. N. hic F.N. iubetur exire de Capitulo, & audiuntur oppositiones; si opponat aliquid friuolum, non admittitur, si opponat aliquid substantiale, vocatur ille, contra quem oppositum est, & manifestatur illi oppositio, ad hoc, vt se defendat. Auditis vtriusque rationibus, Capitulum iudicat. Si verò, dicente Correctore, an aliquis habeat quidquam opponere, nullus respondeat, vel singuli dicant, ego nihil habeo, Corrector dicit, *Sit nomen Domini benedictum*, & proceditur ad vlteriora.

5. Noto 5. quòd, prædictis finitis fiunt per Præsidentem Capituli protestationes de non admittendo excludendum, & de non excludendo admittendum. Deinde datur absolutio à cẽsuris ad effectum electionis. Atque ita statutum est pro Ordine nostro *in cap. Barchin.* 1 *num.* 2. *& in Genuens.* 5 *num.* 2. Quid autem

iuuen

iuuent dictæ protestationes, vide Mandagot. *de elect. p.1.c.20.* Et scias, quòd iuuent ad saluandam electionem in casu, quo ibi esset aliquis, qui vocem non haberet per quemcunque defectum, non protestario hæc valet ad probandum, quòd non fuit scienter admissus. Quid autem iuuet dicta absolutio, dixi *supra lit. A. cap.7.*

6. Noto 6. quòd in Ordine nostro non possunt Prouinciales non solùm præsidere in Capitulo locali congregato pro electione Correctoris facienda, sed nec etiam illi interesse. Quod statutum est ad saluandam libertatem electionis, *in cap.Val.4.num. 26.* Possunt tamen Generales in dictis Capitulis localibus præsidere, vt ibidem dicitur.

7. Noto 7. quòd electiones Correctorum in Ordine nostro non publicantur, nisi in Capitulis diffinitoriis, aut Prouincialibus. In Capitulis verò localibus, finito scrutinio Scriba dicit, *Adest electio.* Et ita diffinitum est *in c.Valent. 4. n. 26.* Vide quæ dico *tom. 1.Religiosi q.1.cap.31.§.7.*

8. Noto 8. quòd numerus sufficiens pro facienda electione Correctoris sunt duo Fratres locales, & vocales, quia, cum possint eligere extra Conuentum de corpore Prouinciæ, manet in illis duobus vera libertas. Ita Passar. *in Schol.ex Auenion. ad dub.* 12. *de canonica electione.* Et fuit ita declaratum à Sacra Congreg. *anno Domini* 1628. vt refero *tom. 2. Religiosi, q.1.cap.4. num.*119. Et habetur. *in cap.Nullus de elect.* Si autem electio facienda sit de corpore Capituli, duo non sufficiunt, neque tres, sed ad minùs requiruntur quatuor, vt electores liberi sint; alioquin electio nulla est, cum libertas sit de illius essentia, vt bene aduertit Passar. *ibidem.*

9. Noto 9. quòd dubitant Doctores, an sit simonia permutare res spirituales v. g. orabo pro te Deum, si tu oraueris pro me eundem, si mihi confitenti aures dabis, ego tibi confitenti aures dabo, ego baptizabo te, si tu baptizaueris me. Ricardus *in 4.d. 25. art. 3. q. 1. ad 1.* Syln. *verbo Simonia q. 16. in fine*, Armilla *num.*42. Petrus Nauar. *de restit.lib. 2.cap. 2. num.* 386. affirmant; quia *in cap.Quæsitum de rerum permut.* dicitur, quòd datio rei spiritualis pro alia spirituali, interueniente pacto, est simoniaca. Negant verò esse simoniam Aragon. *2.2.q.100.art.1.col.*8. Sotus *lib.9. de instit.q.5.art.2.ad 3.* Victoria *relect. de simonia num.* 17. Rodriq. *tom.2.sum.cap.66.num.* 2. Sanchez *tom.1. opusc.lib.2.cap.3. dub.44. num.* 3. quia, inquiunt, ea solùm simonia prohibetur, quo aliquid spirituale temporali pretio emitur, *Actor.*8. & colligitur *ex cap. 1. Matthei*, & ad *cap. Quæsitum* dicunt, quòd solum loquitur de beneficiis.

10. Hinc deducit Sanchez, quòd excusantur à simonia monachi conuenientes inter se hoc pacto, elige me in Prouincialem, & ego te eligam in Priorem; quia licet hæc officia sint spiritualia, non sunt tamen beneficia, & ait ita sentire doctos iuniores, hæc refert etiam Diana 4. *parte suarum resol.tract.* 4. *miscell.resol.*150.

11. Sed hæc deductio mihi non videtur legitima. 1. quia etiam probata sedula sententia, & probato, quòd officia regularia non sint beneficia, vt docui *tom.1.relig. q.1.cap.31. §.9.dicto 21.versu Nauarrus*, illa exempla, quæ ponunt Doctores 2. sententiæ, sunt purè spiritualia, officia autem ista non sunt purè spiritualia; nam, vel dicunt ex æquo spiritualitatem, & temporalitatem, vel saltem vnum altero solum principalius, vt dixi *tom.2.Relig. quæst.1.cap.7. num.13. & fusiùs cap.5.à num.*61. vnde non valet deductio à pure spiritualibus ad spirituale, & temporale mixtum. 2. quia *in cap.De hoc, de simonia* expressè declaratur simoniacum esse tali modo pacisci, dabo tibi suffragium in hac electione, si mihi dabis in alia, &

præter Doctores, quos ad id adduxi *tom. 1. relig. q. 1. cap.31.§.9.dicto* 2. id docent Azor *instit.moral.part.3. lib.12.cap.7.q.1.versu Et uidem*, Diana 3 *part.tract.2. resol.*125. Suarez *tom.1.de relig. lib.4.de simon.cap.39. num.13. & 14.* quem videbis pro elucidatione huius difficultatis *ibidem cap.31.à num.1. & num.20. & sequentibus.* Et aduerte semper, quòd ideo iste modus procedendi in electionibus dicitur, & censetur, simoniacus, quia lege ecclesiastica est prohibitus, *dicto cap. De hoc de simonia*, vt innuit Suarez *dicto cap.39. num.*14. vbi addit, quòd quia dictis officiis est semper aliquod temporale annexum, si tales pactiones fiant propter illud temporale principaliter, est etiam simonia contra ius naturale. Quare non video, quomodo illa doctrina Sanchez possit saluari, nisi dicatur, quòd taliter pacisci non est simoniacum, quatenus simonia est iure naturali prohibita, vt loquuntur multi Doctores pro 2. opinione citati, & in specie Victoria. Et si ad *dictum caput, De hoc*, respondeat Sanchez, quòd loquitur de beneficiis. Dico 1. quòd Papa ibi damnat tanquam simoniacum modum illum procedendi in electionibus, dabo tibi prioratum, si tu consenseris mecum in prouincialatu. 2. Dico quod licet officia regularia non sint beneficia, sunt tamen illis multùm similia, vnde debent eodem iure censeri, præsertim in fauorem animæ, 3. Dico, quòd opinio ista Sanchez nullo modo est probabilis, quia ipse primus eam adinuenit, & non satis probauit, imò etiamsi eam probaret, esset adhuc mihi improbabilis, quia viam aperiret multis negotiationibus illicitis, & sordidis. Verum quidem est, multos Doctores, quos citat Diana 4.*part. tract.4. resol.*155. *versu Verum hic*, asserere simoniam solo iure ecclesiastico prohibitam non subiacere pœnis simoniæ, nec nullitatem inducere, nec excommunicationem, vnde sic electi peccant quidem mortaliter, tamen non tenentur prælaturæ sic obtentæ renuntiare, nec excommunicati sunt secundum istos, sed his non adhæsi *tom. 1. relig. subd.cap.31.§.9.conclus.2.vers.Tertio probatur* cum doctoribus, quos refert idem Diana in principio dictæ resolutionis.

CAPVT VIII.

De forma literarum electionis Correctoris per mortem prædecessoris, mittendarum ad Prouincialem, & collegas pro confirmatione.

IN *nomine Domini, Amen. Reuerendi admodùm Patres. Notum sit PP. VV. anno Domini* 1634. *die* 24. *Aprilis bonæ memoriæ P.F.N. huiusce nostri Conuentus N. olim Correctore defuncto, eiusque corpore ecclesiasticæ tradito sepulturæ, Nos P. F. N. ab eodem defuncto, infirmitate durante, Vicarium institutum, vnà cum Fratribus localibus, & vocalibus prædicti Conuentus die* 26. *Aprilis Capituli locum ingressos, diligentique inter nos deliberatione præmissa electionem Correctoris loco defuncti, quòd Fratres omnes vocales, ad quos spectabat adesse cerneremus, die* 27. *Aprilis celebrandum statuisse. Atque ita diem vigesimum septimum hora mane consueta ad huiusmodi electionem faciendam præfiximus, ac destinauimus. Quo sanè die aduentante, Spiritus Sancti Missa primùm celebra-*

ta,

ta, in Capituli locum conuenimus, ac præmissis de iure præmittendis, ad prælibati Correctoris electionem pariter deuenimus, factoque scrutinio, Patrem Fratrem N. Scriba attestante, electum fuisse, vt ex inclusis schedulis innotescit, compertum est. Quæ porro electio tanquam canonica, Patrisque de Religione bene meriti, ve à R. R. admodum Paternit. VV. confirmetur obnixè deposcimus, ac postulamus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod annus, & dies mortis Prælati debent poni in præfatis literis, vt sciatur, quando Ecclesia cœperit vacare; Mandagot. *de elect. p. 2. forma 1.* Itidem debet exprimi nomen Prælati defuncti, vt sciatur per cuiusquam mortem vacauerit Ecclesia, *cap. Bona, el. 1. & 2. de postul. Prel.* Item non debet fieri electio, prinsquam defuncti corpus Ecclesiasticæ sepulturæ tradatur, sed hoc solùm est de honestate, vt Mandagot. *de elect. p. 1. cap. 1.*

2. Noto 2. quod in casu mortis correctoris localis in Ordine nostro Vicarius ab eo ante mortem sua infirmitate durante, constitutus remanet Vicarius, quousque alter de nouo eligatur à Capitulo locali; præsidetque in omnibus, etiam in electione noui Vicarij loco defuncti. Sic statutum est *in cap. Barchin. 3. elect. 4. num. 4.* Quod si Corrector subitanea & improuisa morte decedat, tunc primus in officio, si adsit, vel primus senior antiquitate Religionis, si non adsint Seniores, Capitulum congregabit, ad determinandum diem electionis, cæteraque facienda, quæ necessariò fieri debent, argum. *cap. Volumus, iuncta Glossa verb. Clerus, d. 89.*

3. Sed quid, si moriatur Corrector ex morte subita, & Seniores sint extra Conuentum, quando reuertentur, erit-ne primus Senior vicarius? Distinguendum puto. Vel eodem die sunt reuersuri vel non. Si primum, puto: quod tunc Vicariatus pertineat ad primum seniorem; illa enim breuis absentia est omnino per accidens; deinde non potest dici absens, qui est in loco, vel ciuitate, cum commodè possit vocari; argumento eorum, quæ dixi *tom. 1. Relig. q. 1. c. 3 1. §. 6. conclus. 3.* quod ad electionem vocandi sunt, qui sunt in ciuitate, vel loco: Si verò seniores non sunt eodem die reuersuri, tunc subdistinguo. Vel sunt absentes propter negotia Conuentus, vel proper negotia propria. Si primum, quando reuertuntur, primus senior sumit officium; nam qui reipublicæ causa abest; adesse videtur, & absentia non nocet illi, qui propter negotia Conuentus abest, *cap. Expesuit, de dilat. Batt. ad leg. Testamente, ff. de alim & cibar. legat. nu. vnic.* Et habetur expressè *in regul. iuris Cæsarei* 183. quæ dicit, Quòd *absentia eius, qui reipublica causa abest, neque ei, neque aliis damnosa esse debet.* Quæ ratio valet etiam ad probandum, quòd quando in Conuentu essent duo seniores, & tertius antiquior fuisset missus ad aliqua negotia Conuentus, breui reuersurus cum hic reuertitur debet exercere officium Vicarij. Si verò sunt absentes propter negotia propria, tunc Vicariatus illi non debetur, sed antiquiori, qui erat in conuentu tempore mortis; nam quando abest ob propria commoda, lex illi non suffragatur; vnde verè absens dicendus est. Et eodem modo philosophandum puto de Collegis Generalis, quando hic moreretur, & primus abesset propter negotia Religionis, breui tamen rediturus.

4. Noto 3. quod in huiusmodi electione Vicarij loco correctoris defuncti vocem habent, qui locales in dicto Conuentu erant ante, vel in principio infirmitatis, etiamsi non fuerint in eodem conuentu per trimestre ante locales; cum constitutio Clem. VIII. intelligenda sit de electionibus, quæ annuatim fiunt mense Septembri, & non de aliis. Ita statuitur *in cap. Barchin. 3. sess. 4. num 5.* Quod si eo tempore non fuerint Fratres vocales in præfato Conuentu in sufficienti numero pro tali electione celebranda, scribendum est Prouinciali, qui prouidebit, vt *in cap. Valent. 4. num. 30.* in quo statuitur, quod in casu mortis possit Prouincialis propria auctoritate prouidere per aliquot dies de Vicario, quousque electio Vicarij ordinarij fiat ab electoribus. Quod tamen post dictum statutum Barcbin. non videtur habere locum, nisi in casu mortis repentinæ, & defect. Fratrum vocalium, vbi Prouincialis esset præsens, vel parum distans.

5. Noto 4. quod electio Correctoris facta causa mortis non debet publicari, sed statim ac fuerit secuta claudi debet, & mitti ad Patrem Prouincialem, & collegas, qui eam confirment. Ita statuitur *in dicto cap. Barchin. 3. n. 6.*

CAPVT IX.

De forma literarum electionis Correctorum Romanorum mittendarum ad Patrem Generalem pro Confirmatione.

IN nomine Domini, Amen. Reuerendissime Pater. Nos Corrector, & Fratres in Conuentu S. N. de Vrbe locales, & vocales R. P. V. significamus, noui Correctoris præfati Conuentus electionis habendæ, instante termino, die videlicet 29. mensis Septembris, hora mane consueta Spiritus Sancti missa prius decantata, sacra refectos synaxi, campanulæ sono, vt moris est, in Capituli locum conuenisse; vbi quidem, præmissis de iure præmittendis, ad electionem Correctoris deuenimus. Atque ita via scrutinij electus est P. F. N. singulari pietate vir, & literarum scientia apprimè condecoratus, quem itidem in ecclesiam, Te Deum laudamus *decantando, hilarè atque iucundè comitatum humili, ac religiosa manuum deosculatione venerabundi excepimus, eique tanquam Patri, ac Pastori debitam præstitimus obedientiam. Cum huiusmodi igitur nostra electio ritè, & canonicè facta sit, virumque præferat tanto muneri idoneum, R. P. V. obnixè rogamus, vt eam pro nostra consolatione, vestrique Conuentus vtilitate confirmare dignetur, Deum illi propitium interim exoptantes. In quorum fidem &c.*

1. Noto, quòd electiones Correctorum Vrbis in Ordine nostro fiunt in die S. Michaëlis Archangeli *die 29. Sept.* & statim electi publicantur, & exercent officium, ita consuetudine approbante, vt dixi *tom. 2. Relig. q. 1. cap. 4. n. 93.* immo per priuilegium Iulij II. quòd habetur *tom. 1. nostr. priu. in const. 2. Iulij II. §. 4.* Teneutur tamen confirmationem petere à Generali, vt declarant *cap. Paula num. 23. & Val. 3. num. 9.* & de istis Correctoribus dixi *tom. 2. nostr. priu. in const. 7. Pauli V. à num. 18.*

CAPVT

CAPVT X.

De forma electionis Discreti destinandi ad Capitulum Prouinciale.

IN nomine Domini. Amen. Nos Fr. in Conuentu N. Ciuitatis N. locales, pariter ac vocales, vobis RR. admodum Patribus Prouinciale Capitulum in Conuentu N. celebrantibus notum facimus, ac declaramus, die 15. Septembris à nobis vnanimiter in Capitulo, ob huius nostri Conuentus Discretum, destinandum ad prouinciale Capitulum pro electione Prouincialis celebranda, iuribusque tuendis, ac eiusdem Conuentus necessariis rebus proponendis cæterisque peragendis, quæ eiusmodi alij Discreti in prouincialibus Capitulis de iure facere possunt, eligendum congregatis, præmissis de iure, & consuetudine præmittendis, via scrutinij ritè, ac canonicè ad id munus assumptum P. F. N. virum non minùs pium, quam doctum, & in agendis maximè versatum. Quem quidem sic electum hisce testimonialibus literis proprio singulorum chirographo subscriptis munitam, vobis destinamus. Rogantes humiliter RR. admodum PP. VV. vt eum gratiosè suscipere velint, ac dignentur. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd in Oordine nostro eligere Prouincialem spectat ad Prouincialem finientem officiũ, illius Collegas, Correctores cuiuslibet Conuentus Prouinciæ, & ad Discretos in quolibet Conuentu eligendos. Ita statuitur in nostro Correctorio, *num*, 101.

2. Noto 2. quòd isti Discreti debent eligi de corpore Capituli localis, à quo mittuntur. Ita statuitur *in cap. Val. 1. num.* 11.

3. Noto 3. quòd isti Discreti debent habere literas testimoniales suarum commissionum, alioquin non recipiuntur, per statutum *cap. Genuens. 1. num.* 16. cum enim sint veluti Procuratores suorum Conuentuum, meritò absque mandato suorum Conuentuum reiiciuntur, iuxta *c. 1. de procurator. cap. Lectis, d. 63. cap. Nobilissimus d. 97.*

4. Noto 4. quòd si propter penuriam Fratrum, vel discordiam, dictus Discretus in aliquo Conuentu fieri non possit, tunc Capitulum locale tenetur scribere Capitulo prouinciali, notificando illam impotentiam, vel penuriam; quæ literæ poterunt formari, mutatis mutandis, adinstar similium literarum profitarum hic supra, *cap. 6. & 7.* Aduerte autem, quod si in electione Discreti suffragia sint paria, & electione ter repetita, adhuc persistat dicta paritas, tunc potest solus Corrector nominare ad tale munus, quem è duobus habentibus dictæ paria suffragia maluerit. Ita statutum est *in c. Gen. 6. n. 26.* Si verò vota non fuerint paria, tunc in Discretum eligendus est à Correctore, qui plura suffragia habuit, iuxta determinationem *c. Barchin. 3. sess. 5. n. 1.*

CAPVT XI.

De forma electionis Commissi ad Capitulum Generale destinandi.

IN Nomine Domini Amen. Reuerendi admodùm Patres. Nos Fratres Prouincialis, ac Definitores Prouinciæ N. Ordinis N. die 29. Septemb. anni 1632. iuxta Ordinis nostri constitutiones in Conuentu N. pro celebratione capituli intermedij vnanimiter congregati, seruatis de iure seruandis, iuxta Concilij Tridentini decreta, summorum Pontificum constitutiones, & regularia statuta, omnibusque, in singulis huius Prouinciæ Conuentibus habitis electionibus Commissi ad proximum Capitulum generale destinandi ritè perspectis, in cunctis eisdem Conuentibus P. F. N. ad eiusmodi munus electum destinatumque fuisse comperimus. Quem quidem sic electum nos etiam confirmauimus; eundemque sic electum, & confirmatum, ad vos Reuerendos admodum Patres, generale Capitulum celebrantes dirigimus, & ad eligendum vnà vobiscum generale, ac supremum totius Ordinis caput cæterosque Officiales, & ad omnia, & singula quæ in eodem Capitulo peragi necesse fuerit, peragenda; potissimùm verò ad totius Religionis negotia, & in specie istius nostræ Prouinciæ bonum, & commodum concernentia diligenter, atque efficaciter proponenda, gerenda, & pertractanda. Pro quibus sanè (eius prudentia maximè fidentes) generale mandatum pro casu quocunque necessario, etiam expressè exprimendo, speciale quoque expressum immo specialissimum, & expressissimum mandatum requirente eidem concedimus, & impertimur RR. admodum PP. VV. maiori, quo possumus studio rogantes, vt illum benigne, & perhumanè excipere non dedignentur. In quorum fidem subscripsimus, & nostræ Prouinciæ sigillo communiuimus. Datum, &c.

1. Noto 1. quod ad Capitulum generale Ordinis nostri secundùm Correct. *num.* 93. debent accedere omnes Prouinciales Religionis; & præterea duo Commissi ex vnaquaque Prouincia eligendi in Capitulo prouinciali ex omnibus Commissis ad illud destinatis ex singulis Conuentibus pro celebrando Capitulo prouinciali. Sed modò *post. 1. const. Pij V. tom. 2. nostr. priuil.* ad dictum Capitolum non accedit nisi vnus Commissus ex vnaquaque Prouincia, qui eligitur in cap. vltimo definitorio ex omnibus Commissis electis in singulis Conuentibus cuiuslibet Prouinciæ, provt statuitur *in Cap. Valent. 4. num.* 22.

2. Noto 2. quòd hæc forma procedit, quando vnus solus fuit in Commissum electus ab omnibus Conuentibus; si verò plures fuerint electi, tunc mutanda est illa clausula, *omnibusque in singulis*, &c. in hanc *omnibusque in singulis Conuentibus habitis Commissorum electionibus adapertis, ex his via scrutinij P. F. N. ad huiusmodi munus elegimus, ac destinauimus.*

3. Noto 3. quòd debet Commissus portare literas sui Commissatus, vel Capitulum, in quo fuit electus, authenticatum; *cap. Rom. 3. n. 4. cap. 1. Genua n. 16*

n.16. cap. Paule, n.35. propter rationem dictam cap. preced. notab. 3.

4. Noto 4. quòd Commissus non potest proponere in Capitulo, nisi quæ continentur expressè in literis suæ commissionis; cap 1. Antonion. num. 12. Si tamen in dictis literis apponatur illa clausula, *Pro casu quocunque*, quam in hac forma posui, poterit quæcunque negotia proponere; valet enim illa clausula perinde, ac si negotia ipsa exprimerentur. Barbola de clausul. clausul. 102. à. num. 2.

5. Noto 5. quòd si dictus Commissus electus, ante Capitulum decederet, vel suis exigentibus, vel defectu electionis, vel alia iusta causa deponeretur, tunc poterit eligi alter per eosdem Prouincialem, & Definitores determinata die, per eos statuenda, facta priùs in quolibet Conuentu ipsius electione. Ita statuitur in cap. Val. 4. num. 22. & in cap. Barchin. 3. sess. 5. versus finem, additur duabus dictis causis alia tertia, nimirum probatæ infirmitatis, cum particula taxatiua excludente omnes alias causas. Et aduerte, quòd ad Commissum ipsum spectat dictam suam infirmitatem, vel aliud impedimentum, si quod haberet, quod illi impediret accessum ad dictum Capitulum generale, probare, & constat ex l. Actor. C. de probat.

CAPVT XII.

De forma literarum electionis commissi factæ in singulis Conuentibus, mittendarum ad Capitulum Prouinciale pro confirmatione.

IN nomine Domini, Amen. Reuer. adm. Patres Cum in sacro Pentecostes die anni proximè venturi Capitulum generale celebrãdum sit, ad quod Pater aliquis solertia, prudentia, & consilio pollens. Commissi nomine insignitus ab vnaquaque Prouincia est dirigendus, ac destinandus, is autem in singulis cuiusque Prouinciæ Conuentibus priùs eligi debeat, tum verò demum in hoc definitorio Capitulo eundem confirmari, seu ex multis eligi oporteat. Nos propterea huius Conuentus N. locales Fratres, ac vocales pro præfata electione celebranda die 15. Septembris in Capituli locum conuenimus vbi quidem solemnibus peractis, ac Spiritus Sancti Numine inuocato, legitimato Capitulo, omnibusque tandem, quæ de iure secundùm Canones, Pontificum decreta, regularesque constitutiones complenda sunt, exactis, ac completis, ad prædictam electionem via scrutinij deuenimus. Atque ita P. F. N. vt ex hic inclusis schedulis innotescit, electus fuit. Quæ quidem electio tanquam canonica, ac patris de Religione benemeriti, vt à vobis confirmetur, studiosè poscimus; atque humiliter efflagitamus. In quorum fidem, &c.

1. Noto, quòd electio Commissi pro Capitulo generali in Ordine nostro non publicatur statim facta, sed mittitur secreta ad Capitulum definitorium, vt dixi hic supra, cap. 7. notab. 7. de elect. Correctorum.

CAPVT XIII.

De forma literarum electionis Prouincialis, mittendarum ad Patrem Generalem pro confirmatione.

IN nomine Domini, Amen. Reuerendissime Pater. Nos infrascripti in hoc prouinciali Capitulo Prouinciæ N. Ordinis N votum habentes, R. P. V. ea qua decet, reuerentia, his literis aduentes docemus, & commonemus, nos die 29. Septemb. quo festum cadit S. Michaelis Archangeli, in Conuentu N. per proximè præteritum definitorium Capitulum destinato, pro nostra Prouincia capite, ac Pastore, qui clementia, pietate, & eis rectitudine, harumque mediatrice discretione præditus foret, quique diligi potiùs studeret, quam timeri, nec amorem suum prose, sed pro omnibus quæritaret, diligendo, conuenisse, ac omnibus, quæ de more & iure peragi, & consummari solent, vt debent, adamussim peractis, & consummatis, vnanimi consensu, ac voluntate (si autem electio non fit facta concorditer, dicatur *maiori suffragiorum parte*) *R. adm. P. F. N virum scientia claritate fulgentem, moribus, & exemplo illustrem, pium, iustum, prudentem, & vigilantem omnium calculo existimatum, via scrutinij ad prætactum munus elegisse, illique præterea dedisse in Collegas Venerabiles Patres N. N. N. viros illo prudentia, ac pietate nihilosecius conspicuos. Cumque huiusmodi electiones canonica fint, ac Patrum de Religione præclarè meritorum, vt à R. V. P. confirmentur, humiliter, ac studiosè deposcimus, quò valeãt nobis, ac Prouinciæ nostræ faustè Deo, præsse sanctissimè, & prastantissimè prodesse. In quorum fidem præsens electionis nostræ decretum Reuerendissime P. V. propriis manibus subscriptum, & Prouinciæ nostræ sigillo munitum dirigimus, ac transmittimus. Datum, &c.*

CAPVT XIV.

De eadem forma in casu mortis Prouincialis.

IN nomine Domini, Amen. Reuerendissime Pater, cum deficiente Pastore, ob longum, diuturnamque vacationem, quotidianè destituta solatiis, grauia in spiritualibus, ac temporalibus dispendia patiantur Ecclesiæ; maioresque nostri propterea matura præmissa deliberatione, vltra mensem Prouincialis dignitatem vacare nequaquam debere censuerint. Ea propter in Genuensi Iesu Mariæ Conuentu die 20. Octobris anno 1632. bonæ memoriæ R. adm. P. F. Deodatu Lomellino huius Genuensis Prouinciæ quondam Prouinciali defuncto, ipsiusque corpore cæremonialiter, ac reuerenter in eiusdem Conuentus ecclesia ecclesiastica tradito sepulturæ, ne viduitatis suæ incommoda Prouincia ipsa diutiùs deplorare

ploraret, pro futuri Pastoris electione celebranda à nobis electoribus, per nostras constitutiones deputatis, primus fuit Nouembris dies vnanimi consensu assignatus. Quo quidem aduentante, in Capituli locum sono campanulæ omnes conuenimus, solemnique Spiritus Sancti missa, cunctis astantibus, sacraque refectis Eucharistia, prius decantata, diuinoque iterum Numine ibidem implorato, ad electionem Proscriba deuenimus; atque ita votorum omnium vi P. F. N. electus fuit, tum verò ad Scribæ electionem via scrutinij progressi; eundem P.F.N. electum pariter fuisse perspeximus. Eadem autem forma vtentes, ad electionem Prouincialis processimus, & nemine discrepante, seu, si non fuerint vnanimes *decem votorum è quindecim vigore, ac vi R.P.F.N. virum vtique prouidum, & discretum literarum scientia, vita, & moribus meritò commendandum, in ætate legitima constitutum, ex legitimo matrimonio procreatum, in spiritualibus, ac temporalibus valdè circumspectum elegimus. Quam quidem electionem mandato nostro per Scribam solemniter, ac communiter celebratam omnes approbauimus, gratam habuimus, & acceptauimus. Postmodùm autem eandem præfato N absenti intra tempus à iure statutum præsentauimus, obnixè rogantes, instanterque flagitantes, vt suum illi æquo atque libenti animo præstaret assensum. Qui demum diuinæ haud cupiens resistere voluntati, votis nostris intra tempus à iure statutum obsecundauit, electioni de se factæ humillimè consentiendo. Ea propter à R. P. V. tam deuotè, quàm demissè vnanimi studio deposcimus, vt electionem prætactam sic solemniter, canonicéque celebratam confirmare dignetur, quò nobis, & Prouinciæ nostræ, auctore Deo, veluti Pastor idoneus, præesse queat vtiliter, & prodesse, nosque, & alij eiusdem subditi sub ipsius regimine, ac ductu coram Deo salubriter militare valeamus. Cæterum, vt R.P.V. cognoscat euidentiùs nostrum omnium vota in prædictis omnibus, & singulis conspirasse, atque in huiusmodi petitione vnanimes existere, ac concordes, præsens electionis nostræ decretum Reuerendiss. P. V. nostris iuxta canonica statuta propriis, roboratum chirographis, & subscriptum, & nostræque Prouinciæ, sigillo communitum transmittimus. Datum, &c.*

CAPVT XV.

De eadem forma facta à Capitulo definitorio vsque ad quod tantùm durant electiones Prouincialium factæ causa mortis.

IN nomine Domini, Amen. Reuerendissime Pater. Nos infrascripti Prouinciæ N. Definitores fidem facimus, ac attestamur Reuerendiss. P.V. quod Septembris die 29. anni 1633. mane hora consueta in Conuentu S.N. de N. per proximè præteritum prouinciale Capitulum definitorij Capitulum celebrationi destinato conuenientes, vicariatus prouincialis officio, propter obitum R. adm. Patri F. N. collato, expirante, ad eiusdem Prouinciæ Prouincialis electionem deuenimus: atque ita vnanimi omnium consensu prædictus P. F. N. vir sanè de Religione nostra benemeritus, vt alias P. V. Reuerendiss. nostris literis declarauimus, electus est. Quam quidem electionem, vt Reuerendiss. P. V. confirmare dignetur, humiliter, obnixéque deposcimus; eundem namque Patrem in regiminis solio constitutum non parùm fauente Deo, cum in spiritualibus, tum temporalibus huic minimæ nostræ Prouinciæ profuturum speramus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd Capitulum prouinciale in Ordine nostro, ac etiam Capitulum generale celebrari debent in Conuentu per proximè præteritum Capitulum prouinciale, vel generale determinato. Ita statuitur in nostra Regula, *num.* 48. & in Correctorio, *num.* 101. & congruit *cap. In singulis*, §. *Huiusmodi, de statu Monachor.* in casu verò mortis Prouincialis debet celebrari Capitulum in Conuentu, vbi defunctus decessit, quia Corrector dicti Conuentus ei interesse debet, per statutum *Cap. Paula, num.* 38. qui tamen locus mutari poterit, si aliqua vrgens ratio suadeat, de consensu tamen maioris partis electorum. Item si extra Conuentum decedat Prouincialis, debet Capitulum nouæ electionis celebrari in Conuentu proximiori loco, in quo decessit; per dictum statutum Paulæ. Item electio Collegæ Generalis, vel Zelosi in casu mortis fieri debet in ea Prouincia, in qua habitus est nuntius de morte, *Cap. Val. 5. n. 19. ad* 4. & in eo Conuentu, quem eligendum duxerit Generalis, vt ibidem statuitur.

2. Noto 2. quòd secundùm Canones electio celebrari debet intra tres menses à die mortis Prælati præteriti; *cap. Ne pro defectu, de elect* & ita generaliter in Ordine nostro fuit de quacunque electione conclusum *in Cap. Rom. 6. n.* 14. *dub.* 2. Sed hoc tempus quoad Prouinciales dumtaxat *in cap. Barchin. 3. sess.* 4. fuit coarctatum ad terminum vnius mensis.

3. Noto 3. quòd eligendus in Prælatum debet esse vir bonæ vitæ, constitutus in sacris, ex legitimo matrimonio natus, in ætate legitima constitutus, in temporalibus circumspectus, & etiam in spiritualibus, qui possit iura ecclesiæ tueri, prudens, docilis, temperatus, castus, sobrius, cautus, humilis, affabilis, misericors, in lege Dei instructus, in Scripturarum sensibus acutus, in dogmatibus ecclesiasticis exercitatus; doctus, prouidus, maturus, & qui reprehendi non possit, Deo, & hominibus placens, hospitalis, bonis moribus ornatus, ac mansuetus. Quæ omnia probantur *ex cap. Ad Episcopum; d.61. cap. Cum in cunctis, de elect. cap. Nisi cum pridem, de renunt.* & ex his, quæ dico *tom. 2. Relig. tota q.* 2.

4. Noto 4. quòd quando electus commendatur apud confirmatorem per illas clausulas, *prouidum, & discretum, literarum scientia*, &c. debet id fieri secundum veritatem, & secundùm iudicium conscientiæ propriæ, ita vt in facto ita sit, vel saltem sentiat esse, sicut scribit ille, qui commendat: nam alioquin peccat, si scribat id, quod non sentit esse verum; nam qui contra conscientiam facit, ædificat sibi ad gehennam, vt dicitur *in c. Literas*, §. *Porro, de test. spol.* Ita Boër. *ad p.* 2. Mand. *de elect. forma* 13. *vers. Prouidum.*

5. Noto 5. quòd, electione facta, si electus sit præsens, deducitur ad ecclesiam, cantando, *Te Deum Laudamus*, & inthronizatur idest, illi sedenti in

cathedra

cathedra ad hoc parata, per manuum deosculationem obedientia redditur. Hæc autem nullo iure statuuntur, necfunt de substantia electionis; vnde si omittantur, non per hoc potest cassari electio; quia tamen sunt de laudabili, & antiquissima consuetudine introducta, ideò omitti non debent. Ita Mand. *de elect. p. 1. cap. 35.*

6. Noto 6. quòd, electione secuta, tenentur electores eam electo præsentare, si non sit præsens, intra octo dies à die electionis, *c. Cupientes. §. Caterum, de elect. in 6.* electus verò tenetur consentire intra mensem à die præsentationis, *cap. Quam sit, cap. Si Religiosus, de elect. in 6.*

7. Noto 7. quòd in subscriptionibus, quæ fiunt à singulis capitulantibus, debet exprimi dignitas, tam præterita, quàm præsens, hoc pacto, videlicet. Ita est Frater N. de N. Corrector præteritus Iesu Mariæ Genuæ, nunc in Collegam adm. R. P. Prouincialis assumptus; nam magis præsumitur pro his, qui sunt in maioribus dignitatibus, *cap. Ecclesia, col. 2. de elect. §. Tandem, ibi, Cardinalis alios, meritis, & auctoritate.* Bœrius ad Mandag. *p. 2. cap. 59 forma 14. verb. Ego G.* Si autem aliquis capitularis scribere non posset, propter infirmitatem chiragræ v. g. &c. tunc debet subscribere per alium, hoc modo, *Ego Frater N. Corrector præteritus Iesu Maria Genua, nunc in Collegam adm. R. P. Prouincialis assumptus interfui omnibus prædictis, & per P. F. N. Correctorem Saona subscribi feci, quia propter infirmitatem chiragra scribere non poteram.* Ita Mandag. *loc. cit. in fine.* E ratio est, quia qui facit per alium, est perinde, ac si faciat per se; *reg. Qui facit,* quæ est 72. *de reg. iur. in 6.*

8. Noto 8. quòd electiones Vicariorum, à quocunque fiant, in Ordine nostro non durant nisi vsque ad Capitulum definitorum, nisi Capitulum generale citius foret celebrandum. Ita statutum est *in c. 1. Forijul. n. 19.* & congruit *c. Ea qua, de sta. Monac. §. Quod si Abbas.* Quod intelligendum est inclusiue, vt declarauit *Cap. Val. 4. n. 20.*

9. Noto 9. quòd, mortuo Prouinciali, in Ordine nostro electio successoris spectat ad Correctorem Conuentus, in quo mortuus est, & ad Collegas Prouincialis defuncti; vel, si mortuus sit extra Conuentum, ad Correctorem proximioris Conuentus, per statuta *Cap. Genuens. 1. num. 19. & Paula num. 38.* Et de ista electione abundè dixi *toto capit. 13. tom. 3. priuil. regul.* Quòd si dicta mors contingat eo tempore, quo Generalis fuerit præsens in dicta Prouincia, tunc præfata electio spectat ad dictum Generalem cum suis Collegis, & ad supradictos cumulatiuè. Ita statuitur *in Cap. Rom. 6. num. 14. ad 10. dubium.* Quòd si contingat, in dicta electione vota esse æqualia, liberum erit Generali ex illis sic in paritate electis, seu ex aliis quibuscunque, iis exclusis, quem voluerit eligere, per dictum statutum Roman. 6.

CAPVT XVI.

De forma præsentandi electionem electo absenti.

FRater N. Corrector Conuentus N. & Collega Prouincialis Prouincia N. R. admod. P. F. N. salutem. Nouerit P. V. adm. R. ob decessum è viuis bona memoria adm. R. P. F. N. huius Prouincia olim Prouincialis, Pastore suo, Deo sic disponente, nostrum hunc paruulum gregem caruisse: atque adeò nosmetipsos, ad quos de iure in eo casu pertinebat electio, die 1. Nouemb. anni 1632. in Conuentu N. conuenisse, vbi prætactus N. decesserat, ac omnibus, qua de iure complenda sunt, exactis, & completis, via scrutinij procedentes P. V. adm. R. in nostrum Prouincialem, ac Pastorem tandem elegisse, ac destinasse. Cui quidem electioni, vt P. V. suum præbeat assensum instanter petimus, ac suppliciter exoramus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod dicta notificatio electionis absenti debet præsentari authentica, id est, subscripta ab omnibus electoribus, seu à solo Scriba de mandato dictorum electorum; & habita tali notificatione, non debet electus statim consentire, ne præsumatur ambitiosus, *cap. Sicut is, 1. q. 6.* sed debet respondere, quòd accipit tempus ad deliberandum de ea; & deliberatione habita, respondebit, prout sibi Dominus inspirauerit; tempore enim indigemus; vt aliquid maturius peragamus, *cap. Ponderet, d. 50.*

2. Noto 2. quòd hæc eadem forma poterit fieri quando fuerit electus quis in absentia tempore ordinariæ electionis, hoc pacto. *Noueris P. V. adm. R. huius nostra Prouincia N. electionis Prouincialis celebranda instante tempore, nos, ad quos huiusmodi spectabat electio, in Conuentu Sancti N. die 29. Septembris anni 1632. legitimè congregatos, peractis de iure peragendis via scrutinij procedentes, P. V. adm. R. elegisse. Cui quidem electioni,* &c.

CAPVT XVII.

De forma, qua absens electus præstat electioni consensum.

FRater, &c. Ordinis N. Prouincialis, RR. PP. Definitoribus, seu *Capituli Prouincialis Prouincia N. salutem. Vestras iucundas literas quibus nobis declaratum est, vos omnes pro eligendo Prouincia vestra Pastore in Capitulo congregatos, Spiritus Sancti instinctu in personam nostrã vnanimi consensu conuenisse, nosque tandem in vestrum Prouincialem electos fuisse, ac destinatos. Matura equidem deliberatione præuia, tenuitatem nostram, infirmitatemque perpendentes, ancipiti cura diu distracti, diuino Spiritu demum inflammati, superna Dei voluntati nequaquam duximus obsistendum. Atque ita ad honorem summa, ac indiuidua Trinitatis, B. M. V. nec non Sanctissimi Patriarcha nostri Francisci, sub cuius vi-uimus famulatu, prædicta electioni annuimus, & consensimus. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quòd electus tenetur electioni consentire intra mensem à die præsentationis, intra quem nisi consenserit, cadit à iure per electionem acquisito, *cap. Quam sit, de elect. in 6.*

2. Noto 2. quòd si is, qui valet omnipotentis Dei oues pascere, renuat pro sua quiete, & commodis quærendis, ostendit se Pastorem summum minimè amare. Si enim Vnigenitus Patris pro explenda vtilitate omnium, de secreto Patris egressus est, ad publicum bonum nostrum quærendum, nos quid dicturi sumus, si secretum nostrum præponimus vtilitati proximi; Ita Greg. *lib. 6. regest. epist. 5.* & refertur *cap. in scripturis, 8. q. 1.* & Aug. relatus *in cap. Olim, ead. causa, & q.* ait. *Qui electus ab Ecclesia, ministrorium euangelizandi renuerit, ab Ecclesia ipsa meritò, dignéque contemnitur.*

CAPVT XVIII.

De forma constituendi Procuratorem ad petendam confirmationem Generalis, vel Prouincialis electi, in casu, quo altera pars alium elegisset, seu dictæ electioni se opposuisset.

IN nomine Domini, Amen. F.N. Ordinis N. Generalis, vel Prouincialis electus, nominatim fecit, & constituit P.F. Georgium Lupum, & P.F. Anselmum Guidum, ac eorum quemlibet in solidum, ita vt occupantis conditio melior nequaquam sit, sed quidquid cœperit vnus, alter perficere queat, certos suos Procuratores, ac speciales Nuntios ad comparendum, seque præsentandum coram S. Domino D. nostro Vrbano Papa VIII. seu coram Reuerendiss. P.F.N. nostri Ordinis Generali, iuxta sacros Canones, ad Dominum Papam, seu Reuerend. P. Generalem de toto electionis successu instruendum; & ad Generalatus, vel Prouincialatus in persona N. factæ electionis confirmationem petendam; temeréque præterea contra Regulam, & constitutiones attentam P.F. N. electionem impugnandam, & ad appellationem ab eodem contra prædictum N. ac electores eius interpositam prosequendam, nominatim fecit, & constituit. Eisdem Procuratoribus, adhuc eorum cuilibet super prædictis omnibus, & prædictorum quolibet agendi, & defendendi; libellum, ac libellos offerendi, & recipiendi; de calumnia, & veritate dicendi, in animam illius iuramentum præstandi, excipiendi, replicandi, crimina, & defectus opponendi, ac probandi; testes, & instrumenta producendi, sententiam, & sententias audiendi; quotiesque necesse fuerit appellandi, & appellationem ipsam, vel appellationes ipsas prosequendi; vnum vel plures Procuratores substituendi, eosque, quoties eis, vel eorum alteri expedire visum fuerit, reuocandi; ac Procuratoris officium, quandocumque placuerit, resumendi; aliaque omnia & singula, quæ in prædictis, aut circa prædicta necessaria fuerint, vel etiam opportuna, faciendi, plenam, generalem, ac liberam tribuens potestatem. Mihi itidem Notario infrascripto nomine omnium, quorum interest, aut intererit in futurum, solemniter stipulanti, spondens, ac promittens, quidquid per eosdem Procuratores, vel eorum alterum, seu per substitutum, vel ab eis, aut eorum altero substitutos, in præmissis, & præmissorum quolibet actum, seu gestum fuerit, ratum se, ac firmo perpetuo habiturum. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd ista forma procedit, quando in aliquo Capitulo essent electi duo Generales, vel Prouinciales; & tunc vnusquisque electus per se solus, vel simul cum suis sequacibus, potest vnum, vel duos expensis propriis Procuratores constituere, ad suam confirmationem petendam, seu potiùs informandum Papam de toto electionis negotio. Ita statuitur *in c. Capientes. §. Si verò, de elect. in 6.* Potest etiam non solùm electus confirmationem suæ electionis petere, *cap. Cum dilectus, de consuetud.* sed etiam eandem possunt petere ipsi eligentes etiam per se soli, absque interuentu electi, vt ait Boërius *ad cap. 59. Mandagot. form. 17. liter. E.* & Gloss. *in cap. Quam sit, verb. Petere, de elect. in 6.* Si verò solùm vna electio facta sit, cui aliqui de Capitulo se opposuerunt, tunc illa clausula, *temeréque præterea electionem impugnandam*, est omittenda. Et aduertes, quòd isti Procuratores possunt esse de numero ipsorum eligentium, vt ait idem Boër. *loc. cit. lit. B.* Aduerte etiam, quod ipsi opponentes, quando vna solùm electio est celebrata, possunt vnum, aut plures ex ipsis Procuratores constituere sub prædicta forma, ad impugnandam electionem N. & opponendum, &c. Ita habetur *in cap. Capientes, §. Si verò de elect. in 6.* Quòd seruatum est in nostro Ordine *in c. Barchin. 3.* vbi illi, qui se opposuerunt electioni Generalis in dicto Capitulo electi, constituerunt Procuratores ad comparendum, &c.

2. Noto 2. quòd ista forma facienda est per Notarium publicum, cum enim debeant hi Procuratores in iudicio comparere, non admitterentur, nisi essent publicis instrumentis roborati, *c. 1. de Procur.* Vnde quia subscriptiones electorum non possunt esse cognitæ iudici, & faciliùs possunt falsificari, publicus Notarius est necessarius. Puto tamen, quòd non sit necesse, quòd iste Notarius sit sæcularis imperatoria auctoritate electus, sed quòd sufficiat, si sit electus à Prouinciali, vel Generali, virtute constit. Pij V. de qua *tom. 1. nostr. priu. in constit. eius 9. & tom. 3. priuil. reg. c. 6. n. 15.* Sed Barchinone vsi sumus Notario sæculari, & pro tutiori ad tollendos scrupulos. Pro declaratione singularum clausularum istius formæ vide Boërium *ad cap. 59.* Mandag. *form. 17.* Vide etiam Sigism. *de elect. dub. 48. n. 22.*

CAPVT XIX.

De forma, qua appellatur, ne quis in Prælatum eligatur.

R. R. admodum Patres. Cum ius quærendum, quàm quæsitum faciliùs abdicetur, & incipienti malo, re integra satiùs sit obstruere viam, ne si semel radices egerit, & inueterata fuerit malitia, tanquam congenita ægritudo difficiliùs extinguatur. Ea propter ego F.N. Prouincialis attendens, maiorem huius Capituli partem, seu complures ex his Patribus electoribus, Generalem eligere meditari, ac velle P.F.N. in scientia, ætate, ac ordinibus defectum patientem, maiorisque præterea excommunicationis vinculo, quòd in Fratrem Præsumptuosum Clerici manus iniecerit violentas, innodatum irregularemque quòd sic excommunicatus existens diuinis se se immiscere ausus fuerit. Considerans super eosdem ipsos, qui eligere contendunt, maioris excōmunicationis vinculo pariter irretitos, quòd simoniacè prædictū N. seu ad Regis Cochim instantiam, qui eis hac super re literas dedit, cupiant eligere. Huiusmodi autem si haberetur electio, tam graue mihi, quā toti Religioni obueniret incommodum, nec modicum inde emergeret præiudicium; eam ob rem, pro mihi etiā adhærentibus, seu in futurum adhærere cupientibus, his scriptis manu mea obsignatis, coram testibus infrascriptis, ad Sedem Apostolicā appello

appello, ne per praedictos, vel quoscumque alios praefatus N. eligatur. Super hac praeterea Sancta Dei Euangelia corporaliter à me tacta, iuro & confirmo, omnia, & singula, quae per me superius expressa sunt, vera esse me credere, ac existimare, eademque tueri me posse atque probare. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd omnis appellatio in electioibus debet necessario continere tria, vt valeat. I. vt in literis appellationis omnia, & singula exprimantur, quae appellantes possunt obiicere, vel in formam electionis, vel in personas electi, aut electorum. 2. vt id fiat coram personis authenticis, vel coram persona, quae super hoc perhibeat testimonium veritatis, vt coram Notario, vel Praesidente Capituli, aut coram toto Capitulo, sumptis aliquotum testimoniis. 3. Vt ipsi appellantes praestent corporaliter iuramentum, quòd credunt ea, quae sic exprimont, esse vera, & posse probare. Ita habetur *in cap. Vt circa, de elect. in 6.* & declarat Boërius ad Mandag. *de elect. p. 3. cap. 60. forma* 1. 2. & 3. Et pro declaratione istius decretalis, *Vt circa*, vide Sigism. *de elect. dub. 48. à num. 11.* Vide etiam, quae dico *tom. 1. Relig. quaest. 1. cap. 31. §. 11.*

2. Noto 2. quòd post appellationem illi, quorum interest, possunt appellanti adhaerere, & non alij, *cap. Cum inter R. §. Nos attendentes, de elect. cap. Non solent* ; 2. q. 6. Isti autem sont non solùm electores, sed omnes ij, qui deberent esse subditi, vt cum multis probat Sigism. *loc. cit. num. 7.* & Barb. *in cap. Vt circa, num. 12. de elect. in 6.* debent tamen id facere intra decem dies postquam sciuerint appellatum esse, vt docet Boërius *ad cap. 60* Mandag. *forma 1. verb. Adhaerentes.* Forma autem adhaerendi erit inscribere appellationem hoc pacto. *Ego F. N. Prouincialis N. suprascriptae oppositioni adhaereo.*

3. Noto 3. quòd opponentes alicuius electioni notorium defectum, vel quod ipsi per sufficientes testes notorium possunt facere, non possunt postea desistere à tali oppositione, alioquin puniri debent, *cap. Ab eo, de elect. in 6.* Sigism. *loc. cit. à n. 6.*

4. Noto 4. quòd Paulus V. prohibuit, dignitates Regularium dari ad instantiam cuiuscunque personae extra Ordinem existentis, quantaevis sint excellentiae, vt habes *tom. 2. nostr. priuil. in constit. 5.* quam uisiùs declaro *tom. 3. dictorum priuil. cap. 10. à n. 1.*

CAPVT XX.

De forma appellationis contra personam iam electam.

R. admodum Pater, Cum in oppressorum subsidium appellationis remedium sit adinuentum. Ea propter ego F. N. Prouincialis N. attendens P. N à maiori capituli parte Religiosus nostra Generalem electum, eiusmodi, ac tanto scientia, doctrinaque defectui subesse, vt à Generalatus fastigio iure merito sit exturbandus. Cernens itidem, electionis sua tempore maioris excommunicationis vinculo innodatum extitisse, ob vsurpatam contra haereticam prauitatem inquisitoris iurisdictionem, in Prouincia N. Fratrem N. qui in incantato magnete mulieres ad se pertrahebat, puniendo. Considerans quoque electionis sua tempore maiori excommunicatione irretitos electores, ipsum per labem simoniacam eligendo. Animaduertens praeterea, in electione ipsa collationem, quae secundùm Canones fieri debebat, praetermissam, necnon eandem electionem, cui me adesse oportebat, me contempto, in carcerem quinimò, ne interessem, detruso, fuisse celebratam, ab ipsa electione temerè, & contra statum canonica, in graue meum, Religionisque nostrae praeiudicium attentata, pro me, mihique adhaerentibus, seu adhaerere in futurum cupientibus, scriptis hisce manu mea obsignatis, coram testibus infrascriptis, ad Sedem Apostolicam appello, & super hac sancta Dei euangelia, quae corporaliter tango, omnia, & singula, quae per me superiùs expressa sunt, vera esse, meque credere, probare, tuerique posse, omnino iuro, & confirmo. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd istae formae possunt fieri in quibuscunque appellationibus circa electiones, siue appellatio fiat ad Papam, siue ad Generalem siue ad Prouincialem, aut quemcunque alium Superiorem, mutatis mutandis, modò semper seruentur illa tria quae dixi *cap. praeced. num. 1.* quae tamen solùm locum habent, quando à dictis electionibus appellatur extra iudicium, v. g. in Capitulo : nam quando in iudicio appellari contingit, v. g. coram confirmatore, tunc non est necesse seruare dictam formam, vt habetur *in cap. Constitutio, de elect. in 6.* dicit Sig. *de elect. dub. 48. n. 19.* Vide Boër. ad Maod. *p. 3. de elect. c. 60. forma 1. verb. Appello*, vbi etiam notat, quòd quando appellatio fit in iudicio coram iudice, petendi sont Apostoli, *cap. Vt debitus, de appell.* qui tamen non sunt necessariò petendi, quando appellatur extra iudicium, si tamen petantur, nullum malum erit.

2. Noto 2. quòd Paulus V. prohibuit Praelatis regularibus cognoscere causas ad Inquisitores pertinentes, vt habetur *tom. 2. nostr. priu. in constit. 9. Pauli V.* Pro huius formae explicatione, vide Boërium *ad cap. 60.* Mandag. *forma 1.*

CAPVT XXI.

De forma, qua debent testes fidem facere de appellatione facta.

FRater N. Prouincialis N. & E. N Commissus N. Vniuersis praesentes literas inspecturis salutem in Domino. Praesentium insinuatione cunctis volumus innotescere, R. adm. P. F. N. Prouincialem N. coram nobis constitutum anno 1634. die 1. Maij, ab electione in persona N. habita, ac celebrata, suprascripto tenore ad apostolicam Sedem appellasse, tactisque ab eodem corporaliter sacrosanctis Dei Euangelijs praestitum iuramentum, omnia, & singula, in appellatione ipsa expressa, vera esse se credere, ac posse probare. In quorum quidem testimonium praesentes literas conscribendas curauimus, nostrisque syngraphis subscripsimus, ac nostro etiam sigillo communiuimus. Datum, &c.

1. Noto quod hoc testimonium potest fieri immediatè sub eadē appellatione à duobus testibus in dignitate constitutis, si fiat appellatio in Capitulo generali, vel prouinciali, vel ab aliis Fratribus, si fiat in Capitulo locali. Potest etiam fieri à Notario publico, vel Capituli Praesidente, si coram iis dicta appellatio

fiat. Poteſt item fieri ſeparatum ab appellatione ; & tunc mutanda erit clauſula poſita cap. 10. *Coram teſtibus infraſcriptis,* in aliam hoc pacto. *Coram vobis Patribus, quos in teſtimonium huius meæ appellationis adduco.* Et tunc ſufficiet, vt ſubſcribant tres, aut quatuor. Si autem fiat coram Præſidente, dicat. *Coram Illuſtriſſima Dominatione veſtra, cui humiliter ſupplico,* vt de hac appellatione teſtimonium facere dignetur.

CAPVT XXII.

De forma monendi electores de morte Generalis, vt electioni intereſſe poſſint.

FRater N. Collega Generalis antiquior, atque Ordinis interim N. Vicarius pariter Generalis. Cum recolendæ memoriæ R.P. F.N. huius noſtræ Religionis meritiſſimus olim Generalis Corrector die 1. Ianuarij anni 1634. in noſtro S.N. de N. Conuentu (quod non ſine maximo luctu, atque dolore commemoramus) naturæ debitum ſoluens, ſpiritum ſuum reddiderit Creatori. Nos, in quorum manus Religionis ſigilla iure ipſo deuenere, & Vicarij Generalis vicem gerimus, muneris noſtri partes exequi volentes, ea de re vos certiores faciendos exiſtimauimus, cum vt eidem Patri parentare, tum verò, vt nos itineri pro ſucceſſore in Conuentu N. die 1. Iunij eiuſdem anni eligendo accingere valeatis. Quo quidem die hora conſueta, ſi in prædicto Conuentu nequaquam adfueritis, nos cum illis, qui ibi interfuerint, vobis diutiùs non expectatis, ad electionem Vicarij generalis, abſentia veſtra nullateuus obſtante, procedemus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod in Ordine noſtro per mortem Generalis ſigilla Religionis (quæ potiùs dici debent ſacratiſſimæ Reliquiæ, cum ſint illa eadem, quibus vtebatur B. Pater noſter Franciſcus) remanent penes antiquiorem collegam, dictæ morti præſentem, qui quidem Collega gerit vicem Vicarij Generalis vſque ad illius electionẽ, quæ debet fieri intra quinque mẽſes computandos à die mortis præfati Generalis. Qui quidem Collega tenetur monere omnes Prouinciales Religionis, vt dicto defuncto parentalia faciant; tenetur etiam monere ſpecialiter Prouinciales, qui debent electioni intereſſe, & etiam eos, qui debent Commiſſos ad dictam electionem mittere. Ita habetur in conſt. 1. Vrbani VIII. quam habet *tom. 3. priuil. regul. cap. 12.*

2. Noto 2. quod quando dictus antiquior Collega ſcribit Prouinciali, cuius Prouincia habet mittere Commiſſum, ſcribit ſub eadem forma, qua Prouincialibus, mutata illa clauſula, *tum verò, vt vos itineri &c.* in hanc, *tum verò vt de Commiſſo ad prætactam electionem in Conuentum N. deſtinando pro die prima Iunij eiuſdem anni prouidere valeatis.*

CAPVT XXIII.

De forma monendi Religionem de morte Generalis, vt ei parentet.

FRater N. &c. Vniuerſis Religionis N. Fratribus, tam Superioribus, quam ſubditis ſalutem. Iam vacauit à mundana curia Reuerendiadmodum Patres, Fratreſque chariſſimi, Reuerendiſſimus P. F. N. noſter olim Generalis, & communis parens. Iam ſibi traditum depoſitum, fideliterque ſemper cuſtoditum, animam ſcilicet, parenti, & Saluatori Deo reddidit immaculatam, & candidam. Deploranda eſt quidem nobis de tam optimo integerrimoque parente iactura, deplorandum tam clarum ornamentum, & decus amiſiſſe; deplorandum, & inclytam noſtram Religionem ſpirituali quodam perfugio, & ſalubri animarum medicamento dolenter orbatam: ſed etiam gratulandum felicitati ipſius, ne propter detrimentum noſtrum illudque breue, & perexiguum, illi gloriam, ac feliciſſimum cum Deo æuum videamur inuidiſſe. Gaudendum ipſius iamdiù concupita, & expectata diſſolutione, vtpote cui immarceſſibilis ſucceſſerit corona gloriæ. Lætandum quòd in amplexibus Chriſti ſui iam lætus quieſcat, fruens æterna gloria dulcedine, fructu ſuorum laborum. Decorent itaque ſenſus ſua funera lacrymis. Ratio verò, Aucte dicat, dulces exuuiæ, & in ſpe requieſcite oſſa ſanctiſſima. Et charitas veſtra parentare non deſinat parenti optimo, Deumque obnixè rogare, vt dignus tanto parente ſucceſſor eligatur. Valete, Romæ.

CAPVT XXIV.

De forma, qua Generalis monet Religionem de morte alicuius Collegæ, & de noua electione.

FRater N. &c. Vniuerſis, &c. vt hic ſupra. *Nihil in terra ſine cauſa fit, & de humo non egreditur dolor, ait S. Iob, nos verò cauſas rerum, quæ in iuſtiſſima Dei mente ſunt, ignorantes, dolorem, & laborem concipimus, & parturimus vſque adhuc, cum quædam nobis occurrunt præter cordis noſtri propoſitum. Certè id huic noſtro Ordini, nobiſque accidit ex inopinata, intempeſtiuáque morte R.P.N. Collegæ noſtri Itali, cuius virtutes, pietas, ingenuique animi ſynceritas, cum inſigni eruditione, rerum agendarum peritia, atque infatigabili ſolertia coniuncta, ſicut maximum Ordini noſtro decus, laboribuſque noſtris non exiguum leuamen afferebant; ità illius à nobis ad aliam vitam tranſitus ſummam triſtitiam edidit. Deſiit viuere Catanæ die 27. Martij anno 1624. dum inſtaret meridies, ſancto quidem fine, & vt decebat Minimum. Cuius obitus cum ad aures noſtras in viſitationis noſtræ Panormitanæ Prouinciæ decurſu perueniſſet, leuauimus oculos ad cælum, vt ad patrem luminum recurreremus, à quo omne datum optimum, donumque perfectum deſcendit, functique officio funeris, de ſubrogando alio Collega loco defuncti ſeriò cogitauimus; tandémque, ſeruatis de iure ſeruandis, vnà cum R. P. Prouinciali Panormitano, eiúſque Collegis, atque R. P. Prouincialẽ*

Panormitā

Panormitano, eiusque Collegis, atque P. Correctore Conuentus S. Oliua, quem ob absentiam R.P. nostri Collega Hispani ad effectum electionis assumpsimus iuxta statuta Ordinis nostri, die 13. Aprilis huius anni præsentis 1624. vnanimi consensu in Collegam nostrum generalem Italum delegimus R. P. F. N. virum probatæ virtutis, ac doctrina, & in rebus Religionis exercitatum, cuius electionem voluimus vobis omnibus esse cognitam, vt simul cum orationibus, quas omnes fundere debetis pro anima dicti defuncti Collega nostri, Deo etiam illum commendetis, qui ad id officij, eius loco assumptus est, laboresque nostros frequenti sacrificiorum, & meditationum obsequio iunetis. In quorum fidem nos vnà cum reliquis Patribus subscripsimus, & sigillo, &c.

1. Noto 1. quòd in Cap. generali Ordinis nostri Romæ 7. celebrato. *sess. 8. vespertina fine*, statutum est, quòd quando contingeret fieri de nouo aliquam electionem alicuius Collegæ Generalis, vel Zelosi, mittatur statutum de noua electione in quamlibet Prouinciam. Qui casus cum contigisset tempore R. P. Ægidij, Camart, ipse primus prædicta forma vsus est, quam hic ad verbum posui, vt esset ornamento huic opellæ.

2. Noto 2. quòd Generalis in Ordine nostro, accepto nuntio de morte alicuius ipsius Collegæ, in ea prouincia, in qua dictum nuntium accipit, facit electionem noui Collegæ. Ad quam electionem interueniunt reliqui Collegæ ipsius Generalis, & Prouincialis illius Prouinciæ, cum suis Collegis Verùm si aliquis Collegarum dicti Generalis tunc temporis in remotis agat, ita vt difficilis sit eius accessus, tunc potest P. Generalis assumere eius loco Correctoré illius Conuentus, quem dictus Reuerendissimus elegerit, pro dicta electione celebranda. Quòd si defuerint duo Collegæ, assumendus erit primus senior dictis Corectoris; & si tres, assumendus erit secundus Senior. Ita statuitur *in Cap. Genuens. 1. numer. 18. & in Cap. Paul. numer. 37. & in cap. Valent. 5. num. 19. ad 4.* Et aduerte, quòd assumptio Correcturis, & Seniorum fit solùm loco Collegarum Generalis, non autem loco Collegarum Prouincialis in casu absentiæ, vt constat elaré *ex dicto statuto Val. in fine*, vbi dicitur, *Et fit cum his electoribus fiat vnius duorum, vel trium electio.* Electiones verò Collegarum Prouincialis loco defunctorum non fiunt à Generali. Deinde statutum illud loquitur de electione Collegarum Generalis. Si autem Collega moriatur in præsentia P. Generalis, tunc electio successoris fieri debet à Generali cum reliquis Collegis, & Correctore illius Conuentus, in quo talis mors contigerit, seu cum Correctore proximioris Cõuentus, si contingat dictum Collegá extra Conuentum mori; Quòd si in illo Conuento, in quo Collega moritur, vel qui est proximior morti, reperiatur Prouincialis illius Prouinciæ, tunc, relicto Correctore. electio fit à præfatis cum dicto Prouinciali. Ita statuitur *in cap. Tolos. num. 12. & Rom. 2. num. 13.*

3. Aduerte autem, quòd electio omninò celebranda est in ea Prouincia, in qua certus nuncius de morte accipitur, liberum tamen est Generali eligere, quem Conuentum illius Prouinciæ voluerit pro dicta electione. Quòd si mors succedat in aliquo Conuentu, præsente Generali, tunc electio in dicto Conuentu celebranda est, nec potest P. Generalis Conuentum mutare. Ita apertè colligitur *ex dicto statuto cap. Val. 5. num. 19.*

4. Aduerte etiam, quòd si aliquis Collega Prouincialis agat in remotis partibus, itaut eius accessus sit difficilis, vel cum multis, expectari non debet, neque vocari, vt colligitur *ex dicto statuto Valent. & ex Capitulo Genuen. 1. num. 18.* & congruit *cap. Cum inter, el. 2. de elect.* Qui autem sit valde distans, declarat Glossa ibi, *ver. Remoti*; vt nimirum sit ille, qui est extra Prouinciam, in qua facienda est electio, nisi consuetudo maiorem distantiam requirat. Sed si commodè vocari potest, vocandus, & expectandus est, arg. dictorum statutorum, & *dicti cap. Cum inter*, quæ cum statuant, non esse vocandum, qui commodè vocari, & venire non potest, simul statuunt, quòd si commodè venire potest, vocandus, & expectandus est. Et idem dic de Collega generali, quando commodè vocari potest.

5. Sed tunc remanet difficultas, an loco illius Collegæ Prouincialis, qui commodè vocari non potest, sit alius substituendus? Puto quòd non. Tum quia nulla adest necessitas talis substitutionis, cum electio æquè benè fieri possit per præsentes, & destinatos à prædictis statutis. Tum quia hoc non dicunt præfata statuta, quæ cum id dicant, cum abest Collega Generalis si voluissent, vt aliquis loco absentis Collegæ Prouincialis substitueretur, id etiam diaissent. Tum quia talis supplemo est prohibita, vbi aliud non est per statuta Ordinis definitum, per Concilium Trid. *sess. 25. de Regul. cap. 6.*

6. Aduerte tandem, quòd assumptio Correctoris, & Seniorum loco Collegarum absentium, non est contra Correct. *num. 113.* vt perperam putat Isnard. *verb. Electio Collegarum*, immò omninò secundum illud. Requirit enim Correctorium, vt loco Collegæ absentis substituatur alius per reliquos Socios, & Capitulum locale; nemo verò dubitat, quòd vicem Capituli localis supplere possit Capitulum generale. Cum ergo hoc determinet, ad tollẽdas lites, vt illo casu Generalis assumat Correctorem, non est dicendus Generalis assumere Correctorem loco Collegæ absentis, sed Capitulum generale cum Generali ipso, & aliis Collegis. Quod est omninò conforme Correctorio, & Capitulum generale prouidet pro omnibus casibus.

CAPVT XXV.

De forma monendi electores, vt adsint electioni in casu mortis Prouincialis.

Frater N. antiquior Prouincialis Collega, & Vicarij Prouincialis vices gerens R. P. F. N. salutem. Cum in Conuentu N. die 4. Ianuarij anni 1634. admodum R. Pater F. N. huius Prouinciæ quondam Prouincialis è vita cessisset, illius corpore Ecclesiastica concredito sepulturæ. Nos, quibus sigilla Prouincia remanserunt, cum aliis, quos Vicarij Prouincialis electioni interesse opus erat, in vnum congregati, ne nostra Prouincia diù viduata maneret, pro futuri Vicarij prouincialis electione habenda, cæterisque, quæ ad hunc finem peragi contigerit, peragendis, diem 28. eiusdem mensis, eumdemque Conuentum, iuxta nostra statuta, designauimus. Quod tibi quidem significandum esse censuimus, ne ignorantiam prætendere queas. Mandantes, vt prædicto die hora consueta ad Capitulum in præsa-

tum Conuentum accedas, vt vnà nobiscum de electione futuri Prouincialis agatur, ac pertractetur: Alioquin, te non expectato, nec vlterius vocato, etiamsi prædictum terminum per nos, qui sumus in maiori parte, in hoc Capitulo vocem habentes, contingeret prorogari, in huiusmodi electionis negotio omninò procedemus, tuâ absentia nequaquam obstante. Ad huiusmodi autem literas tibi præsentandas, atque intimandas dilectum F.N. specialiter constituimus, ac deputauimus. In quorum fidem omnes subscripsimus, & Prouinciæ sigillo has nostras communiuimus. Dat. &c.

CAPVT XXVI.

De forma, qua deputatus ad vocandum absentem, se illum vocasse fidem facit.

EGo *F.N. Procurator Conuentus N. Ciuitatis N. & ad infrascripta specialiter deputatus, his literis fidem facit, meoque iuramento omnibus, & quibuscunque attestor, die 20. Ianuarij anni 1634. viua voce ex parte, & de mandato Patrum electorum Vicarij prouincialis huius N. Prouinciæ Ordinis N.R. P.F.N. Collegam prouincialem in inferiori claustro Conuentus S.N. manè post Tertiam existentem monitum à me fuisse, vt die 28. prædicti mensis hora manè consueta ad Vicarij Prouincialis electionem, quod ea dies præfixus esset terminus, accederet; reliquos alioquin Patres electores eius minimè obstante absentia, ad electionem celebrandam progressuros. Fidem insuper facio, iuro, & vt suprà, attestor, quod præfato N. Collegæ præsentaui in propriis manibus authenticum exemplar ab aliis electoribus subscriptum, ac sigillatum, necnon de verbo ad verbum, nullo vel verbo, aut syllaba à decreto hic supra contento, subscripto, ac sigillato penitus immutatis, Quæ quidem omnia coram P.F.N. & P.F.N. testibus à me vocatis gessi, ac peregi. In quorum fidem propria manu subscripsi, &c.* Subscribunt etiam testes.

1. Noto 1. quod in Ordine nostro per statutum *cap. Barchin. 3. sess. 4. vespertina, num. 3.* in casu mortis Prouincialis sigilla prouinciæ remanent penes antiquiorem Collegam, qui cum aliis debet statuere terminum, quem voluerit, intra mensem ad eligendum Vicarium prouincialem, & monere electores absentes de morte dicti prouincialis, ad hoc vt possint electioni interesse. Ita Mandagot. *de elect. cap. 4. & cap. 59. à forma 2. vsque ad 6.* vbi semper Boëtius. Sed pro hac electione vide ad longum, quæ dixi *tom. 3. priuil. Regul. cap. 13.* vbi ex professo hanc materiam tractaui.

2. Noto 2. quod citare absentes, & assignare terminum ad eligendum ad præsentes, pertinet *cap. Cum inter, el. 2. & cap. Bona, el. 2. de elect.* Et hoc etiamsi non esset præsens, nisi vnus solus, *cap. Si fortè, d. 65.* Boërius *ad cap. 4.* Mandag. *p. 1. verb. Præsentes.*

3. Noto 3. quod citatio absentium debet fieri per specialem nuntium, seu per alium quemcunque, ita tamen, vt dicta citatio dictis absentibus sigillatim intimetur ne possint negare se citatos si non compareant, & sic electionem annullare. Et nuntius debet coram testibus fide dignis dictam intimationem absenti facere, vt in quocunque casu probari possit; nam non præsumitur quis citatus, nisi probetur, *cap. Propositum, d. 83.* An autem nuntio iuranti se citasse credendum sit. Dic, quòd non, si similiter ille qui dicitur citatus contrarium suo iuramento probet. Ita Boërius *ad cap. 4.* Mandagot. *loco cit. verb. Citatos.*

4. Noto 4. quod citatio absentium nullo modo debet fieri, quando Prælatus est in extremis, & de eius salute desperatur; nam viuente Prælato, tractatus de electione est illicitus. Ita Panot. *in cap. Bona, el. 2. de elect. num. 2. & num. 12.* Petrus Greg. *de elect. cap. 13. num. 4.* Lauor. *de elect. tit. 4. cap. 18. num. 19.*

5. Noto 5. quod electio non debet fieri antequam corpus defuncti sepulturæ sit traditum, *cap. Bona, el. 2. §. Electionem, de elect.* vbi Panot. *num. 11.* ait, quod si fiat electio ante sepulturam, non per hoc cassanda est. Vide Specul. *lib. 4. de elect. §. 1.*

6. Noto 6. quod ante mortem Prælati electores sub pœna peccati mortalis non possunt alicui promittere de illo eligendo, *c. 2. de concess. preb.* Quòd si promittant, promissio nullam obligationem inducit, *cap. Relatum, eodem tit.*

CAPVT XXVII.

De forma prouidendi de Prouinciali, quando electio ad Generalem propter discordiam est deuoluta.

FRater *N. Generalis, &c. Vniuersis, ac singulis Prouinciæ nostræ N.PP. & FF. salutem. Ex litteris electorum Prouincialis huius vestræ Prouinciæ nobis innotuit, eos statuta die in Capituli locum pro eiusdem Prouinciæ Prouinciali eligendo connocatos, inter ipsos oborta dissensione, ac discordia, in nullam personam conuenire potuisse. Quamobrem cum elapso termino, prætacta electio fuerit ad nos deuoluta, ne quidquam diuturno Pastoris, seu Prouincialis defectu, vestra Prouincia in temporalibus, ac spiritualibus dispendium subeundum sit, diuino priùs Numine implorato, consummatisque de iure consummandis, scrutinij via, vnà cum Collegis nostris P.F.N. virum cum literis, tum verò moribus præclarum Prouincialem vobis, & Patrem elegimus, ac destinauimus. Quem porrò sic electum præsentium tenore vobis damus. Omnem illi tum in spiritualibus, tum temporalibus, quæ cæteri Prouinciales perfrui debent, ac solent, auctoritatem impertientes. Vobis præterea, non solùm vt vniuersis, sed etiam vt singulis, sub excommunicationis maioris latæ sententiæ pœna præcipientes, vt ei tanquam legitimo vestro Prælato, ac Prouinciali in cunctis, quæ nec contra Deum, nec Regulam vestram fuerint, obediatis, eique debitum honorem, & reuerentiam exhibeatis. Et Dominus vos benedicat. In quorum fidem, &c.*

CAPVT

CAPVT XXVIII.

De eadem forma, quando electio fuit cassata propter formam non seruatam.

FRater *N. &c.* vt in forma præcedenti. *Cum in suum Pastorem, ac Prouincialem P. F. N. Prouincia vestra elegerit; Nos ipsius electionis decreto examinato, in eo scrutinij formam, quæ in consimilibus electionibus necessariò exigitur, seruatam minimè fuisse comperimus, electi quippè non fuerunt Scrutatores, &c. Eandemque propterea electionem cassauimus, & annullauimus. Cum hoc casu electio ad nos fuisset deuoluta, ne vestra Prouincia diù Pastore destituta, detrimentum aliquod in temporalibus, & spiritualibus pateretur, seruatis seruandis via scrutinij, vnà cum Collegis nostris infrascriptis P. F. N. virum cum literis, &c.* vt cap. præcedenti.

1. Nota pro istis duobus capitibus præcedentibus, quæ dico *tom. 3. priuil. regul. cap. 13. à n. 22.* vbi habes qoomodo procedere debeat Generalis in casu deuolutionis.

CAPVT XXIX.

De forma bonæ electionis suadendæ.

FRater *N. Ordinis N. Generalis. Reuerendiss. admodum Patribus Capitulum prouinciale in Conuentu S. N. Prouincia N. celebrantibus salutem, & Spiritus Sancti assistentiam. Quas exaramus literas, vobis in vnum congregatis reddendas confidimus, iisque simul paternam vobis in vnum congregatis reddendas confidimus, iisque simul paternam vobis benedictionem, qua firmat domum medullitus impartimur, diuinumque Numen benignum vobis expetimus, ac propitium. Vtinam certè in Spiritu Sancto, à quo Sancta omnia, & vera vnitas dimanat, conueneritis. Quòd verò muneris nostri partes efflagitant, illud in primis monemus, nil vos ad Dei gloriam, & huius N. Prouinciæ salutem vtilius agere posse, quàm si bonum Pastorem, eidemque Prouinciæ gubernandæ idoneum studueritis promouendum, totius namque Domini familia status, & ordo nutabit, si quòd requiritur in corpore, non inueniatur in capite; alienisque peccatis communicantes mortaliter vos peccaturos protestor, nisi quem digniorem, & præfatæ vestra Prouinciæ magis vtilem iudicaueritis, non precibus quidem, humanovè affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eius exigentibus meritis præficiendum curaueritis. Deum quippe, cuius nunc res agitur, præ oculis vos habuisse comprobabitur, si Religionis salutem vtilitati vestra præferentes, non in proprium quidem, sed commune commodum mentis vestræ aciem intenderitis. Quamobrem vos per Deum viuum, nec non virtutes Spiritus Sancti, ac sub animarum vestrarum periculo adiuramus, vt non nisi in eum, quem vtiliorem secundùm Deum in temporalibus, ac spiritualibus præfatæ vestræ Prouinciæ vtiliorem iudicaueritis, omninò consentiatis. Et Dominus vos benedicat, rorémque perennem sua super vos misericordiæ benignus infundat. Valete. Romæ, &c.*

1. Noto, quod hæc formula desumpta est ex Concil. Trident. *sess. 24. de refor. cap. 1. ex cap. Miramur, d. 61. ex cap. Ab exordio, d. 25. ex cap. Licet ergo 8. quæst. 1.*

CAPVT XXX.

De eadem forma, quando facienda est electio per mortem.

FRater *&c.* vt cap. præcedenti. *Quantùm nobis doloris peperit obitus R. admodum P. F. N. Prouinciæ vestræ olim Prouincialis viri planè sempiterna memoria digni, quique, vt diuturna lucis vsura pro vestra Prouincia, totiusque Religionis commodo frueretur, cunctis valdè exoptabile, tantum cœpimus gaudij, & iucunditatis, quòd eum ad percipiendum laborum suorum fructum in cælum credimus euolasse; nec in ista Prouincia deesse, qui eius queat pro dignitate personam gerere, vllo pacto dubitamus. Ad quod quidem peragendum, vestraque Prouincia caput eligendum, cum vos coactio de more cœtu audiamus conuenisse, muneris nostri duximus vos omnes in vnum istic conuocatos ex animo salutare, simulque monere, vt sedula mentis cogitatione pensetis quàm magnum sit id, quod à vobis suscipitur, quanto delectu, ac prudentia, quantaque sinceritate, ac studio peragendum. Eligendum ex omnibus præficiendum aiebat ille, qui omnibus imperet. Nos verò & eum, qui omnium miseriis compati, omnium vitia corrigere, omniumque virtutes promouere valeat, eligendum censemus. Procul ergo à vobis priuatus sensus, atque affectus, absis liuor, ac indignatio, dissidentiumque animorum contentio, quibus nihil sapienter, ac iustè ad rectam rationis normam geri soles, & consummari. Versetur ob oculos nostri Ordinis sanctissimum Fundatorem vestro interesse cœtui, vosque singulos obseruare, abditos mentis recessus, & singulorum corda perscrutari existimate. Huius si ad tacitam sententiam, consiliumque suffragia vestra irriganda putaueritis, non dubito, quin in scopum collimaturi, ac eiusmodi Prouinciæ vestræ Rectorem electuri sitis, qui cum magno Ordinis incremento, magnaque electorum apud omnes laude Fundatori optimo simillimus, vos sapientissimè, sanctissimeque gubernet. Valete. Et Dominus sit vobiscum, nunc, & semper, & in sæcula sæculorum. Amen.*

CAPVT XXXI.

De forma literarum, quibus animatur quis ad retinendam dignitatem, quam renuntiare intendit.

FRater N. Ordinis N. Generalis. *Reuerendo admodum P. F. N. nostra Prouinciæ N. Prouinciali salutem. Ex tuis literis intelleximus, agrè te multum ferre, supra modumque vexari, quòd à Patribus istius Prouinciæ fueris in Prouincialem electus, vt qui quietem potius, quam Superioris locum occultarum sollicitudinum, & periculorum plenum semper optatis & parere, quam imperare semper maluisti. Id si à te fit vt primatum, honoremque refugias, lætamur equidem modestam esse hanc tibi mentem, ambitionemque vacantem; at id pertinaciter non est expetendum, sed voluntati Dei per electores declaratæ, perque nos approbatæ humiliter acquiescendum. Si oneris, curarumque molestia hebescis, ac rumperis, & sic Deo reluctaris, non rectè facis; nam præterquam quod non tibi soli natus es, Deum non amare conuinceris, cum pro illius grege laborare recuses. Si gregis malitia, quem curare desperas id tentas, haud equidem bene facis, nam, te saltem Rectore, non ruet, sicque gratum Deo opus efficies illum comprimendo, Medicus enim ægrotum curare non valens, maximè curat fomentis, & oleo curando, ne pereat. Cum quod in te est peregeris reliquum Deo commenda, cui sua omnis, aut stat, aut cadit creatura. Si corporis debilitate moueris, quæ te impotentem omnino reddit sine spe sanitatis recuperandæ, audiendus es; sed in animum inducere nequaquam possumus. Patres istos adeò imprudentes consiliive expertes fuisse, vt onus euidenter importabile humeris tuis tentauerint superimponere. Si eiusmodi non est debilitas tua cum viribus mentis potiùs, quàm corporis, Prælati regimen innitatur, gloriari potiùs debes in infirmitate tua cum Apostolo, quàm languescere; nonnunquam enim corporis, infirmitas fortitudinem cordis augmentat. Si scientiam te ad id habere non confidis necessariam; Hæc licet sit in Pastore eminens desideranda, modò tamen sit competens, toleranda; vt enim inquit Apostolus* scientia inflat, charitas autem ædificat, *atque adeò imperfectum scientiæ potest supplere perfectio charitatis. Prudentis itaque, & sapientis cum sit Religiosi, dignitates nec quærere, nec amare, cum tamen ex præcepto, ac Dei voluntate subire oportet, atque capessere, non confuso, & alienato, sed syncero, atque sollicito tractanda ingenio. Tu prudentia hac vtere, & sapientiam sectare, ne Religiosi nomen apud Religiosos immarcescibilem verò apud Deum, Pastoribusque debitam felicitatis laureolam amittas. Vale.*

CAPVT XXXII.

De forma dandi licentiam Religioso, vt possit esse executor alicuius testamenti.

FRater N. Prouincialis, &c. R.P.F.N. salutem. *Etsi per apostolicum præceptum à sæcularibus negotiis Deo in Religionibus famulantibus sit penitùs abstinendum; ea tamen, quæ pietatem redolent, & charitatem, eisdem non solùm concessit Apostolus, verum etiam disertis verbis imperitauit,* Tu verò inquiens sectare pietatem, & charitatem. *Quod nobis præsertim charitatis insignia gestantibus, illaque cælum scandere contendentibus præscriptum fuisse non ambigimus. Quare nos, qui in spirituali militia huic religiosæ familiæ, indignè licèt præsidemus, ea omnia, quæ pietatem, charitatemque sapiunt, ardentiùs, quàm cæteri, tenemur exantlare. Cùm ergo condito per nobilem N. testamento executor fueris institutus, nec id muneris valeas absque nostra obtenta licentia suscipere. Nos qui de tuæ conscientiæ puritate, & in rebus agendis dexteritate, atque prudentia satis, superque edocti sumus præsentium tenore liberum tibi executoris munus in testamento prædicto, atque codicillis, si adsint, secundùm Deum, regulamque iustitiæ, vt ab eodem N. dispositum, ordinatumque fuerit, suspendi, exercendique licentiam concedimus, & facultatem. In cuius licentiæ præterea, & executionis robur, ac testimonium, præsentes has literas exarandas curauimus, manuque nostra subscriptas officij officij nostri sigillo communiuimus. Datum, &c.*

1. Noto 1. pro hac forma, quæ dico *tom. 2. Prælati q. 3. cap. 5. à num. 22.* & attende ad doctrinam D.Th. 2. 2. *q.* 187. *art.* 2. in corpore, vbi docet, non licere Religiosis negotia sæcularium tractare causa cupiditatis, bene tamen causa charitatis: nam hoc ipso, quod proximo seruiunt propter Deum, dilectioni diuinæ obsequuntur. Et probat ex 4. *Regum* 4. vbi Elisæus dixit ad mulierem. *Nunquid habes negotium, & vis vt loquar Regi vel Principi militiæ?* Et habetur expressè *in cap.* 1. *d.* 88.

2. Noto 2. quod in ordine nostro *in cap. Barchinon.* 1. *num* 13. præcipitur, *ne quis possit suscipere commissiones causarum, arbitria, siue iudicia, siue executiones testamentorum, neque dispensationes aliarum rerum, sub pœnis suspensionis per sex menses Superioribus, subditis verò priuationis vtriusque vocis per biennium.* Et ratio huius prohibitionis est. *Quia ex talibus sequi solent odia, damna, & scandala Ordini, & Fratribus.* Circa quod statutum.

3. Aduerte 1. quòd intelligitur de non admittendis arbitriis, & iudiciis personarum sæcularium, vt patet ex titulo, qui est, *De non accipiendis iudiciis sæcularium*, non verò de non accipiendis arbitriis, & iudiciis personarum religiosarum. Quare licet non possint Minimi esse iudices & arbitri personarum sæcularium, possunt tamen esse iudices & arbitri cum debitis licentiis Superiorum personarum religiosarum, quia à diuersis non fit illatio; & habet satis clarè Gloss. *in summa cap.* 1. *d.* 88.

4. Aduerte

4. Aduerte 2. quod dictum statutum intelligitur iuxta doctrinam D.Thom. *cit.num.praced.* quod scilicet non possint recipi iudicia sæcularium causa cupiditatis, non verò, quod non possint recipi causa charitatis pro consanguineis, pupillis, viduis, amicis, benefactoribus, &c. præsertim si non habent alias personas magis idoneas; nam tunc videretur pugnare cum recta ratione. Atque ita hoc statutum intelligit. Pallarel.*in schol.ad dictum statutum*, & innuitur *in cap.Episcopus,el.4 iuncta Gloss.d* 88.

5. Aduerte 3. quod non obligatur Religiosus ad dicta iudicia suscipienda, nisi in casu grauis, & multò magis grauissimæ, vel extremæ necessitatis. Nam tunc tenentur Religiosi optima quæque charitatis opera extra casum necessitatis exercere.

6. Aduerte etiam, quod Regulares quando debent eligere arbitros, in causa suspiciosis non tenentur illos eligere. Nullum enim habemus ius in contrarium. Et ita practicatur. Limita tamen, nisi aliud per constitutiones particulares Religionis sit statutum.

CAPVT XXXIII.

De forma eximendi aliquem ab officiis Ordinis.

FRater N.Ordinis N. Generalis R.P.F.N salutem. *Prælatorum munus, & æquitas præmia pro meritis compensantium flagitat, ac exposcit, vt ij, qui pro Religionis honore, & augmento grauiora sollicitudinis studia subiere, quiquè, re ipsa haud obscurè testante, maiora quoque si valerent deuotionis obsequia eidem studiosius impensuri dignoscuntur, potioribus gratiis, & fauoribus cumulentur, vt & illorum studium exindè cunctis plenius innotescat, & eorum exemplo ad similia cæteri propensius excitentur. Hinc ad assiduos quos studiorum, concionum, regiminumque causa in Religione labores perpessus fuisti, nostræ mentis aciem dirigentes, ad humiles etiam preces attendentes super hoc nuper nobis porrectas, ætati, ac ægritudinibus tuis benignè compatientes, vt eò feruentiùs diuinis valeas insistere, te à cuiuscunque Superioratus nostri Ordinis cura eximendum esse decreuimus, prout præsentium tenore officij nostri auctoritate eximimus, ac penitus liberamus. Omnibus, & singulis eiusdem nostri Ordinis Superioribus, sub quorum regimine pro tempore degès, in virtute Spiritus Sancti præcipientes, vt te super præfata exemptione meritorum tuorum intuitu tibi concessa, molestare, contraque eundem exemptionem ad cuiuscumque Superioratus officium, & munus suscipiendum cogere, & impellere nequaquam audeat. In contrarium non obstantibus quibuscunque. In quorum fidem, &c.*

CAPVT XXXIV.

De eadem forma concedentes exemptionem ab oneribus Communitatis.

FRater &c. vt cap. præced. *Boni Pastoris est lassas, & ægras oues opportuna reficere quiete, tenerioribus herbeulis refocillare, salubrioribus confortare esbarijs, clarioribus refrigerare fontibus, dulcioribus consolari sermonibus, illarumque imbecillitati amanter compati, easdemque tandem communibus defatigationibus misericorditer relaxare. Ne ergo vers, probique Pastoris officia, & partes in nobis desiderari videantur, te præfatum Patrem, qui te Ordini nostro ab ineunte ætate deuouisti, eidemque opportunis, religiosisque iam actibus, gestis, at præclaris magno fructu, & commodo, populorumque laudabili ædificatione insignem exhibuisti famulatum, quique modo ad senilem reductus ætatem tanta prægrauaris imbecillitate, vt iuueniles ampliùs labores nequeas sustinere, te ab oneribus propterea Communitatis, in qua degis, & pro tempore degere contigerit, noctu scilicet ad matutinum surgendi, ad processiones, defunctorumque sepulturas adeundi, refectorium, &c. frequentandi, harum literarum serie, ac vi eximimus, & absoluimus, exemptumque pariter, ac absolutem esse volumus, & iubemus. Pro tua præterea voluntatis libito, at præcipuè, si casus omnino tulerit, in cella horis tibi pertommodis comedendi lineisque indusiis, Medici tamen adhibito consilio vtendi, cæteraque itidem, quæ imbecillitati, ac senectuti tuæ secundùm Deum, rectamque prudentiam conducere videbuntur, efficiendi licentiam, & facultatem concedentes. Superioribus etiam, in quorum Conuentibus immorari contigerit in virtute Spiritus sancti præcipientes, vt præfatis te exemptionibus, meritorum ergo tibi concessis pacificè frui sinant, ac gaudere, nec in iis quoquomodo vexare audeant, vel præsumant. In contrarium non obstantibus quibuscunque. In quorum fidem, &c.*

CAPVT XXXV.

De forma eximendi aliquem in casu particulari à iurisdictione Superioris ordinarij.

FRater &c. vt cap. XXXIII. *Qui inferiorum Prælatorum, eum in suscepto ministerio non excedunt, iura tuemur, subditorum quoque nostrorum, tum eos ab inferioribus Pastoribus prægrauari contingit, nequaquam obliuisci debemus. Quare cum fide digno testimonio nobis innotuerit P.F.N. Prouinciæ N. Prouincialem esse tibi valde infensum, nec te, nec tua à multo tempore benignis oculis aspicere, vt dubitari* proptereà

proptereà iure meritò possit, ne in causa inter te, & Fratrem N. contra ipsos vertente, affectu potius, quàm ratione ducatur. Ea propter quequam sub nostro regimine iniustè vexari nolentes, prædictam causam ab illius tribunali submouentes, ad nos auocamus, & ne in ea se immiscere amplius valeat, districtè inhibemus; teque tandem in præfata causa ab eis iurisdictione omnino eximimus, exemptumque esse volumus, & pronuntiamus, Cassum insuper nullum, ac inualidum declarantes, quicquid in ea ab illo post præsentium notitiam contigerit attentari. Mandantes nihilominus in virtute Spiritus sancti prædicto N. Prouinciali; ne te in posterum quoad præfatam causam vllatenus audeat molestare. In contrarium non obstantibus quibuscunque. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod possunt Generales eximere aliquem ab officiis publicis gerendis, & ab oneribus communitatis, & idem dic proportionaliter de Prouincialibus. Tum ratione generalis illius auctoritatis, quam habent, sicut puniendi delicta, ita præmiandi virtutes. Tum quia ille potest priuilegium concedere, qui potest legem ferre, vt dixi cum multis *priuil. in constit. Pyrrhi, num.6.* at dicti prælati possunt legem ferre, quia habent potestatem quasi Episcopalem. Tum quia ita habet communis praxis omnium Religionum. Nec refert, quod dictæ exemptiones, v.g. quod quis non teneatur recipere dignitates, sint contra Regulam; nam licet verum sit, quod non potest Prælatus quicquam contra Regulam suis subditis concedere, potest tamen in aliquo casu, iusta interueniente causa, cum aliquo dispensare, etiam super Regulam, vt probaui *tom. 1. Relig. q.1. cap.8. § 5. conclus. 10.* Adde, quod talis exemptio causa remunerationis concessa, cum sit potius beneficium, quàm priuilegium, non dicitur esse contra Regulam, sed potius secundùm illam, & secundùm ius naturæ, quod benemeritis præmia elargitur, iuxta illud, *Stant sua præmia laudi,* idest virtuti. Ita Tusch. *verb. Exemptio, conclus. 567. num. 7. & 8.*

2. Noto 2. quod dicta exemptio concessa propter causam infirmitatis, aut propter benemerita, non potest reuocari, nec à Superiore qui illam concessit, nec à successore suo, etiam causa ingratitudinis. Est etiam exemptio onerosa, idest, causa remunerationis concessa, quæ transit in naturam contractus, de cuius substantia est, vt reuocari non possit, vt probat Tuschus *loco cit. num. 1.* Quod intellige, etiamsi immineret necessitas, vel vtilitas publica, vt probat idem Tusch *ibid. conclus. 570. num. 5.* Sed hoc casu talem exemptionem reuocare pertineret ad supremum Prælatum, puta Papam, seu in Religionibus ad minus ad Capitulum generale. Consulendum tamen esset in tali casu necessitatis sic priuilegiato, vt communitatem reuelaret, nec per hoc perderet priuilegium exemptionis, cum solùm in illo casu necessitatis publicæ vtilitati consulens, dicto priuilegio cederet.

3. Noto 3. quòd eximere subditum à totali obedientia sui Prælati ordinarij non potest Generalis respectu Prouincialium, neque prouincialis respectu Correctorum, vt dicit à S. Fausto *in Thesauro Relig. lib. 6. quæst. 146.* & dixi cum multis *tom. 1. priuil. in const. 5. Iulij I I. num. 6. & in constit. 15.* eiusdem Papæ *num. 1. fine,* potest tamen in aliquo casu particulari illum eximere, & causam aliquam ad se auocare. Sicut enim potest superior Prælatus causa interueniente, inferiorem totali iurisdictione priuare, ita eadem causa interueniente, potest eandem iurisdictionem limitare, & aliquali eum priuare. Quod docet Mandos. *de inhibit. q. 4. num. 1. & q. 100. n. 1 tom. 5. tract. Roman. consil. 37. in princ.* Tuschus *verb. Exemptio, concl. 554. n. 7.* & habetur *in leg. 1. ff. De his, qui sunt sui, vel alieni iuris & Instit. eodem tit. §. Sed hoc tempore.* Et aduerte, quod inhibitio, & auocatio in hoc casu sunt idem, vt probat Mandos. *loco cit. q. 100. num. 10.* Aduerte etiam, quod si occurrat aliqua dubietas circa inhibitionem, ea declaranda est per iudicem inhibentem, vtpote Superiorem. Ita Mandos. *loc. cit. q. 94.* Aduerte hic demum, quod dato, quod in aliqua Religione sint concessæ aliquæ exemptiones Prouincialibus v.g. aut Definitoribus, aut lectoribus, &c. non potest Generalis dictas exemptiones concedere illis, qui dicta officia non exercuerunt. Ita Vrbanus VIII. sub pœna excommunicationis maioris latæ sententiæ, & priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, ac suspensionis ab officio prohibuit Generalibus, vt constat *ex eius const. 99. tom. 4 Bullary.* Vnde collige, quod non possunt dicti Generales concedere exemptiones intuitu meritorum his, qui merita non habent. Et pro istis exemptionibus, an, & quæ, & quomodo, & à quo concedi possint; vide *tom. 3. priuil. mendic. in const. 15. alias 25. Vrbani VIII.*

CAPVT XXXVI.

De forma concedendi licentiam alicui Religioso exorcizandi.

Frater N. Generalis R. P. F. N. *nostri Ordinis Sacerdoti salutem. Exorcizandi munus, fili charissime arduum valde, & difficile est; requirit enim in exorcizante maximam conscientia puritatem, prudentiam itidem, sagacitatem, & experientiam haud sanè minorem. Quibus profectò virtutibus præfulgere cum fide digno testimonio apud nos commenderis; nos tibi præfato præsentium literarum tenore prædictum exorcizandi munus cum arreptitiis quibuscunque, & à dæmone oppressis exercendi concedimus facultatem: immò id ad maiorem dæmonum confusionem, in virtute Spiritus sancti tibi præcipimus, ac mandamus. Seriò monentes, vt à disputatione cum dæmone, vana, ac futili rerum interrogatione omnino abstineas; ieiuniis potius, orationibusque eos vincere, & ab oppressorum corporibus eiicere satagendo. Quòd præterea munus, vt in ecclesiis tantum, priuatiuè quoad quacunque alia loca, exercere valeas, iniungimus, pariter ac mandamus, & Dominus te benedicat. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quod in ordine nostro dare licentiam munus Exorcistæ exercendi, pertinet ad Generalem per statutum *cap. Auenion. 2. num. 13.* Potest etiam talem licentiam dare Vicarius generalis, habens generale mandatum faciendi etiam ea, quæ speciale mandatum requirerent.

2. Noto 2. quòd potestas exorcizandi ex officio solis Sacerdotibus, vel ordinem Exorcistatus habentibus competit, vt probant Valent. *tom. 2 disp 6 quæst. 8. p. 2. col. penult. vers. Iam ad primum.* Sanch. *2. in decal. cap. 42. n. 18.* Thyræus *de dæmoniacis, cap. 17. n. 501.* & probant *ex illo Act. 19.* vbi dæmon obiecit filiis Sceuæ inique huiusmodi potestatem vsurpantibus, *Iesum*

Iesum noui, & Paulum scio, vos autem qui estis? & insiliens in eos, &c.

3. Noto 3. quòd circa munus Exorcistæ rectè exercendum aliqua præcepit S. Carolus in suis Synodis prouincialibus. Et primum, quòd duo obsessi simul non exorcizentur; in Synodo prouinciali 4. Secundum, quòd mulieres non tangantur ab Exorcista, ibidem. Tertium, quòd exorcismi fiant tantùm in Ecclesia (quod etiam præcepit R. P. F. Franciscus à Longobardis nostri ordinis Generalis paucis præsentibus, & vno saltem Ecclesiastico. Et hoc neque ante ortum, neque post solis occasum.

4 Noto 4. quòd si sit exorcizanda Monialis, debet id fieri à confessario Monialis ipsius (habita priùs licentia à Sede Apostolica) in Ecclesia exteriori, ianuis clausis, præsentibus fœminis honestis. vel aliis viris prouectæ ætatis. Ita declarauit Sac. Congreg. Regularium 1. Iulij anno 1606. vt refert Ganant. *in manual. Episcop. verb. Monialium cura spiritualis, num. 30.* Puto tamen, quòd confessarius talis artis non expertus, possit hanc curam alteri experto demandare, modò ipse semper exorcizanti assistat: nam non credo, voluisse sacram Congreg. inexperto tantum munus demandare. Et puto etiam non requiri licentiam Sedis Apostolicæ, neque alias conditiones requisitas in dicta declaratione, quando monialis exorcizatur ad experiendum, an sit obsessa à Dæmone. Quo casu posset etiam sæcularis, de quo dubitatur, exorcizari in domo propria: nam aliud est exorcizare oppressum à Dæmone, & aliud probare, an sit aliquis oppressus.

5. Noto 5. quòd si Episcopi mandent, vt nulli in suis Episcopatibus munus Exorcistæ exerceant sine ipsorum licentia, Regulares, vtpote qui ab ipsorum iurisdictione sunt exempti, non tenentur illo præcepto, sed possunt absque dicta Episcoporum licentia exorcizare. Ita Portel *in addit. ad dub. regul. verb. Exorcismus*, Diana *tom. 3. tract. 2. resol. 36.* Nauar. *lib. 1. consil. de offic. iudic. ord. consil. 6. num.* 4 qui addit, quòd nec Papa, saltem sine iusta causa, id potest interdicere, cum sit præceptum diuinum, Marci vlt. *In nomine meo dæmonia eiicient.* Quod tamen intelligit Suarez *tom. 2. de relig. lib. 4. de adiurat. cap. 2 num.* 10. & 11. de adiuratione priuata, non de publica, & solemni, quæ solùm competit ministris Ecclesiæ ad ordinem Exorcistæ promotis. Puto itaque, posse quemlibet Christianum in casu repentino, & improuiso, vbi minister nullus adesset Ecclesiæ, & dæmon vexaret obsessum, illum auctoritate Christi adiurare, vt desineret obsessum molestare.

6. Noto 6. quòd Exorcista antequam hoc munus exercendum arripiat, his armis debet se munire 1. per sacramentalem confessionem debet puritatem conscientiæ procurare. 2. debet priùs multùm orationi instare. 3. ieiuniis corpus affligere. 4. magnam animi submissionem studiosiùs inducre. 5. diuino amore flagrare. 6. bene de Dei adiutorio sperare. Quas conditiones iustissimas esse, ac dæmonibus multum inuisas, & magnum robur habere ad dæmonum vires frangendas, operaque ipsorum dissoluenda, tum exemplis, tum rationibus, tum etiam Christi auctoritate probat Thyræus *de dæmoniacis, capit. 38. à num.* 507.

7. Noto 7. quòd quinque præcipuè modis, quos hîc prosequitur Thyræus *loc. cit. cap 41. à num. 542.* & capitibus sequen. expellunt dæmones ab humanis corporibus Exorcistæ. 1. est per inuocationem nominis Iesu. 2. per vsum reliquiarum. 3. per impressionem sanctæ Crucis. 4. per vsum rerum consecratarum, & benedictarum. 5. per adiurationem exorcismorum. Tandem, an, & quomodò, & quando dictis obsessis à dæmone, & quibus fatuis danda sit sacra communio, vide apud Ximenez nostrum *in erudition. Euangelica, lib. 23. exhortation. 9. §. 2. per totum.*

CAPVT XXXVII.

De forma literarum concedendarum expulsis ab Ordine.

FRater N. Generalis, &c. Omnibus præsentes literas inspecturis, pariter ac lecturis salutem. Nouerint cuncti qualiter in prouincia nostra N. visitanda inter alia comperimus F.N. Ordinis nostri Sacerdotem professum ab annis decem suæ professionis immemorem, ea perpetrasse delicta, eaque scandala Fratribus & sæcularibus dedisse, tamque multas arripuisse fugas, votorumque omnium publicum transgressorem, & constitutionum regularium contemptorem extitisse adeò impudenter, ac inuerecundè, vt quoties nostro subeunt animo sine ingenti horrore, ac luctu vix queant excidere. Quæ quidem irreligiosi hominis vitia, & scelera cum iusta animaduersione, panchresto veluti medicamento, ex eius animo conuellere sæpissimè studuerimus, proximéque eadem ob crimina carceribus, vt ex processibus contra ipsum ad sacrorum Canonum, nostrarumque constitutionum præscriptum formatis liquet, per annum detentus, nullatenus resipuerit, aut vllam præstiterit emendationis spem, obdurato quin potiùs animo in sua adhuc persisteret peruicacia, ne contagione pestifera plurimos perderet, ac inficeret, seù pecudem morbidam, putreque membrum, tanquam incorrigibilem, ad formam decreti sacræ Congregationis Concilij de apostatis, & eiectis eorum, ad quos pertinet consilio, & consensu decedente, iuxta præfatam constitutionem eundem N. per definitiuam sententiam à nostra Religione eiecimus, nostrique ordinis habitu spoliauimus, vt harum literarum serie, ac tenore, eiectum pariter ac spoliatum declaramus. In quorum omnium fidem præsentes literas iussu nostro conscriptas, sigilloque munitas, prætacto N. pro sua conscientia securitate tradidimus, & concessimus. Datum, &c.

CAPVT XXXVIII.

De eadem forma, absque expressione causæ.

FRater, &c. vt cap. præced. *Noueritis qualiter iustis de causis animum nostrum mouentibus considerantes causam, & causas, de quibus in processu per nos anu. Domini 1634. à die 8. Maij contra P. F. N. nostri Ordinis Sacerdotem professum in sæculo nominatum N. de N. cum consilio, & consensu eorum, ad quos spectat*

fabricato, maximo animi nostri mœrore, ac necessitate fere compulsi, omnibus de iure requisitis tentatis, ac peractis, prædictum N. à nostra Religione expulimus, ac dimisimus expulsumque, & dimissum his literis declaramus. In quorum fidem, &c.

CAPVT XXXIX.

De forma, qua Generalis debet monere Episcopum de supradicta expulsione.

FRater, &c. *Illustrissimo Domino Episcopo N. salutem in Domino. Illustrissimæ Dominationi vestræ notum sit, qualiter nos ad Canonum, & apostolicarum constitutionum formam, & decreti, præsertim Congreg. Concilij de apostatis, & eiectis, procedentes, per nostram definitiuam sententiam quam in scriptis tulimus hoc anno 1634. sub die 8. Maij à nostra Religione tanquam incorrigibilem P. F. N. de N. Religionis præfatæ professum, & ad sacrum Presbyteratus ordinem promotum, dimisimus, & eiecimus. Quod illustrissimæ vestræ Dominationi significandum esse censuimus, vt & nos apostolicis obtemperaremus mandatis, & pecoris sui vultum agnosceret Dominatio vestra, eaque etiam circa præfatum N. exequi valeat, quæ in præfato decreto peragenda iussit eadem sacra Congregatio. Et Dominus sit Illustrissimæ Dominationi vestræ propitius. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quòd circa eiectos adest decretum Congreg. Concilij, quod refero *tom. 1. nostr. priuil. in const. 10. Vrbani VIII. §. 4.* in quo plura statuuntur. Et primò, quod nullus possit à Religione eiici, nisi vltra ea, quæ de iure communi requiruntur, ad hoc vt quis incorrigibilis censeatur, fuerit per annum in carceribus probatus in ieiunio, & pœnitentia, sublatis in hac parte constitutionibus Religionum, etiam ab apostolica Sede approbatis. De iure autem communi is censetur incorrigibilis, qui reuertitur ad priora delicta, & maiora, ac in eis perseuerat post tertiam monitionem, vel differt iniunctam pœnitentiam facere, aut fugam capit, & occultat se, ea non peracta. Ita Aldrete *de discipl. sueuda lib. 2. cap. 26. num. 14.* Barb. *in cap Cum non ab homine, de iud. num. 7.* & colligitur *ex dicto cap.* Vide quæ dixi circa hoc *tom. 1. Relig. q. 1. cap. 25. sub conclus. 3.* Et aduerte hic, quod ille, qui iustè detinetur in carcere ad hoc, vt probetur per annum in ieiunio, & pœnitentia, si aufugiat, præsumitur incorrigibilis, & potest absque alia difficultate à religione eiici, ac si omnino in carcere integrum annum complesset, quia recusat emendare vitam suam, & consequenter iam videtur satisfactum menti Pontificis. Nec est opus eum iterum ad religionem reuocare, sed potest tanquam contumax absens habitu spoliari.

2. Secundò statuitur, quòd quando, concurrentibus prædictis conditionibus, aliquis erit eiciendus, non possit eiici à Prouincialibus, sed à Generali dumtaxat, seu etiam Visitatore generali, de consilio, & assensu sex Patrum ex grauioribus Religionis eligendorum in Capitulo generali; & tunc non nisi plenè probatis causis expulsionis ad formam Canonum. Aduerte autem circa dictos sex Patres aliud decretum Cong. quod refero *ad dictam const. 10. Vrb. VIII. num. 1.* in quo habetur, quòd quando casus occurrerit, possit Generalis adiungere ad hoc munus sex Definitores Prouinciæ, in qua iudicium faciendum erit. Et in Ordine nostro *in cap. Barchin. 3. sess. 5. vespertina, num. 12.* statutum est, vt super hoc puncto denuo supplicaretur Pontifici. Sed meo videri nulla adest necessitas supplicandi Pontifici, cum nulla adsit difficultas adimplendi mentem sacræ Congreg. Potest enim in quolibet Capitulo generali determinari dictus numerus sex Patrum, quorum tres possunt esse tres Collegæ Patris Generalis, & alij tres P. Prouincialis, cum duobus primis Collegis Prouinciæ, in qua hoc iudicium erit faciendum. Quod decretum tandem factum est *in Cap. generali Massiliæ 3. celebrato n. 30.*

3. Tertiò statuitur, quòd eiecti, quandiù non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, etiamsi Laici, & Oblati sint, aut etiam Clerici, nondum in sacris ordinati, & iurisdictioni, ac obedientiæ Ordinarij loci, in quo sunt naturales, seu viuunt, subsint.

4. Quartò, quòd Generalis, statim lata expulsionis sententia, teneatur eam dicto Ordinario notificare, vt vultum pecoris sui diligenter agnoscat. Et dato casu, quòd Generalis non solùm eiecerit, sed etiam propter rationabiles causas per aliquod tempus à loco, vbi prædictus eiectus habitabat, eum iusserit exulare, tunc Generalis tenebitur in dictis literis expulsionis dictam clausulam apponere, apposita etiam grauiori adhuc pœna in casu inobedientiæ; & non solùm Episcopo loci eandem notificare, sed etiam Episcopo, in cuius diœcesi eiectus iussus est exulare.

5. Quintò statuitur, quòd Generalis non concedat eiecto literas testimoniales eum ad Sedem Apostolicam reiicientes, vel ad aliam Religionem ingredi mandantes. Et ratio potest esse; quia hi eiecti aliam Religionem non vouerunt; possunt tamen, si velint, aliam Religionem ingredi, de licentia tamen prælati propriæ Religionis, & cum aliis conditionibus, ad transitum requisitis in eodem decreto Congreg. vt aduertit Lezana *in q. regul. cap. 25. num. 8.*

6. Sextò statuitur, quòd dicti eiecti, quandiù extra Religionem degerint, sint perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum, sublata Ordinarij locorum facultate dictam suspensionem relaxandi, aut moderandi; si autem dictos Ordines exercerent fiunt irregulares; suspensus enim, si exercet Ordines, fit irregularis; Bonac. *de censur. in particulari, disp. 3. quæst. 8. part. 12. num. 5.* qui addit *n. 6.* & de clautura, *quæst. 2. part. 12. §. 6. per totum*, quod ista suspensio est reseruata summo Pontifici, neque possunt dicti eiecti maiores Ordines assumere, si qui eis desint; est enim ridiculum cum, qui minoribus Ordinibus pœnæ causa prohibitus est, ad maiores aspirare, vt dicitur *in leg. Relegatorum, §. fin. ff. de interd.* & qui est indignus Ordine inferiori, indignior multo est superiore, *arg. leg. Qui indignus, ff. de Senator. cap. Cum illorum, de sent. excom. §. Primo*, vbi Glos. *verb. Minora.*

7. Septimò statuitur, quòd Superiores, id est, Prouinciales, vel Generales, seu etiam locales Regularium, singulis annis sollicitè requirant dictos eiectos, & eos curent ad Religionem reducere, dummodò adsit euidens in eis emendationis spes, quæ spes haberi debet ex literis testimonialibus Episcoporum (onerata dictorum Episcoporum in his literis concedendis conscientia) in quorum diœcesibus dicti eiecti commorantur. Aduerte, quòd dicta spes emendationis ad hoc, vt cogatur Religio eiectum recipere, & de nouo recipere, non est satis, quòd sit probabilis, sed debet esse euidens; vnde non sufficit, quòd Episcopus

copus dicat, se credere, talem eiectum esse emendatum, sed debet dicere, sibi constare ex pluribus actibus virtutum, dictum eiectum esse emendatum, & ideo esse dignum, vt ad Religionem denuo admittatur. Quod testimonium si falsò ferat Episcopos, nulli dubium est, quòd mortaliter peccet, eum Congregatio suæ conscientiæ, id remittat: & est peccatum contra iustitiam, Religionem lædens in re grauissima: Vnde etiam puto, quòd dictus Episcopus teneretur ad omnia damna, quæ per tale falsum testimonium passa fuerit dicta Religio. Aduerte etiam, quòd dicti Superiores quando sciunt, aliquem eiectum bene, & cum exemplo, ac virtuosè viuere in sæculo, tenentur sub pœna peccati mortalis, & sub pœna priuationis suorum officiorum ipso facto incurrenda, ac vocis actiuæ, & passiuæ, & perpetuæ inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, singulis annis quærere, & procurare, vt ad Religionem reuertatur. Ita Bonac. *de Clausura, q. 2. p. 11. §. 2. num. 2.* Et istæ pœnæ sunt reseruatæ summo Pontifici, interdicta potestate Generalibus, & Protectoribus illas moderandi, ac relaxandi, vt ex eodem decreto constat. Reliqua de eiectis vide *tom. 1. Relig. q. 2. cap. 25. per totum.*

LITERA F.

CAPVT PRIMVM.

De forma professionis fidei facienda à Prælatis regularibus.

EGO F. N. Ordinis N. Generalis, firma fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet. Credo in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ, visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christum, Filium Dei vnigenitum. Et ex Patre natum ante omnia sæcula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pilato passus; & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundùm Scripturas. Et ascendit in cælum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filioque procedit. Qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur; qui locutus est per Prophetas. Et vnam sanctam catholicam, & apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi. Amen.

Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram scripturam iuxta consensum, quem tenuit, & tenet Sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto; nec eam vnquam, nisi iuxta vnanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoque, septem esse verè, & propriè sacramenta nouæ legis, à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis; licèt non omnia singulis necessaria; scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre; & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque, & approbatos Ecclesiæ catholicæ ritus in sacramentorum omnium solemni administratione recipio, & admitto. Omnia, & singula, quæ de peccato originali, & de iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerūt, amplector, & recipio. Profiteor pariter, in Missa offerri Deum verum, proprium & propitiatorium sacrificium pro viuis, & defunctis; atque in sanctissimo Eucharistiæ sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, vnà cum anima, & diuinitate Domini nostri Iesu Christi: fierique conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem; quam conuersionem catholica Ecclesia transsubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantùm specie totum, atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi.

Constanter teneo, purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis iuuari. Similiter, & Sanctos vnà cum Christo regnantes, venerandos, atque inuocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas firmissimè assero, imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendum. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictā fuisse, illarumque vsum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum Patrem, & magistram agnosco. Romanoque Pontifici B. Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario veram obedientiam spondeo, ac iuro.

Cæteraque item omnia à sacris Canonibus, & Occumenicis Conciliis, ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio atque profiteor. Simulque contraria omnia, atque hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reiicio, anathematizo. Hanc verò Catholicam fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quam in præsenti spōte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam vsque ad extremum vitæ spiritum constantissimè, Deo adiuuante, retinere, & confiteri, atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere

munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum. Potest hæc alia clausula addi ex constit. Fratrum Minorũ Conuent. *In correctionibus iudicialibus grauium criminum, & in prouisionibus, promotionibus, confirmationibus, destitutionibus, & repulsionibus faciendis de personis dicti Ordinis fideliter secundùm Deum, & Regulam B.F. paramque, & rectam conscientiam me habebo, ac toto mea gubernationis tempore, quantum in me fuerit, adnitar studiosissimè, vt Regulæ, & constitutionum nostrarum obseruantia in Religione exquisitè vigeat, stavt de cultu diuino, & de regulari disciplina, si quid ad meliorem formam redigendum comperero, non patiar, vt cura mea, labor, industria, studium desideretur. Ego, qui supra, F. N. spondeo, voueo, ac iuro. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.*

Not. circa hanc fidei professionem, quæ dico *tom. 1. Religiosi, q. 2. cap. 6.* vbi concludo, quòd in illis Religionibus, in quibus non est in vsu, non obligat.

CAPVT II.

De forma, qua declaratur, aliquem fuisse in numerum Fundatorum, à Capitulo generali receptum.

FRater N. Ordinis N. Generalis. Omnibus, & quibuscumque præsentes literas inspecturis salutẽ. Vniuersis, ac singulis præsentes literas inspecturis, pariter, & lecturis, notum sit, in generali Capitulo Ordinis N. anno Dñi 1634. sub die 12. Maij Romæ celebrato, Illustrissimam Dominam, D. N. Comitissam de N. amplum, ac permagnificum in Ciuitate N. extructum, fundatumque cœnobium, Religionique nostræ competentibus annuis redditibus ad duodecim religiosos viros alendos assignatis dono datum, in Fundatricem album asertptam, cooptatamque fuisse. Quocirca illam ad omnium gratiarum, & priuilegiornm, quibus cætera Ordinis nostri Fundatrices perfrui, & gaudere solent, participationem communionemque admittendam, præsentium literarnm serie, ac tenore declaramus, vt de facto admittimus, & excipimus omnibus, & singulis eiusdem Ordinis Superioribus præcipientes, vt eam prætactis priuilegiis pacificè frui sinant, atque permittant. In quorum fidem, &c.*

CAPVT III.

De eadem forma facienda à Prouinciali, seu Correctore, quando contingeret Fundatorem peregrinari.

FRater N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis. Vniuersis eiusdem Ordinis Patribus, ac Fratribus salutem in Domino. Religionis nostræ, cui præsumus, Deo auctore, decor, atque vtilitas maximè postulat, vt iis libenter insigniemus, eaque omnia propensiùs exequamur, per quæ hospitalitas, ac beneficentia, cum in omnes, tum verò in eos, quorum opera, subsidio, ac labore religiosa loca erexisse cernimus officiosè exhibeantur. Cum enim quidquid Religiosi possident, pauperum sit, atque à piis, deuotisque Christi fidelibus in eos liberalissimè effluat, erubescendum nobis esset, si cunctis domus nostra ianua non pateret, si Christi bona, Christi bonitate largita, soli deuoraremus, si beneficentissimos nostri Ordinis deuotos perhumaniter excipere, & beneficio affecti vicem rependere, gratiamque apud nos florescentem custodire negligeremus. Cum perillustris igitur D.D. N. cui has nostras dedimus, Conuentus nostri N. Fundator extiterit, ac in numerum proinde Fundatorum in Generali Capitulo N. relatus sit, in hancque nostram Prouinciam N. opibus, studio, fauore, mente denique beneficentissimus in dies se ostenderit, hæc omnia vobis præsentium literarum serie, ac tenore significanda esse censuimus, eo sanè consilio, vt omnium singulorumque eiusdem instituti Superiorum, Religiosorumque ad quos eum diuertere contigerit, benignitatem, gratique animi voluntatem excitaremus, ad ea omnia liberalitatis, humanitatis, ac hospitalitatis officia, hilari, ac benigna fronte eidem exsoluẽda, quæ in cæteros Ordinis nostri Fundatores, Benefactoresque conferri solent, quæque iis præstanda seriò monuit sanctissimus noster Patriarcha. Quod quidem si à vobis, vt certò speramus, & summoperè cupimus, peractum fuerit, quam erga eum grati animi significationem dederitis, nulla vnquam nostra obscurandum pollicemur, obliuione. Quin verò, si meritas agere, vel referre gratias non valebimus, immortales tamen erimus habituri. In quorum fidem, &c.*

1. Noto quòd priuil gia Fundatorum nostri Ordinis sunt in triplici differentia. Alia enim sunt illis concessa iure communi. Alia iure priuilegiorum. Et alia iure Regulæ nostræ, aut constitutionum. Iure communi Fundatoribus competunt tria iura. I. est ius onerosum, per quod ipse Fundator tenetur Monasterium defendere, & protegere. 2. est ius vtile, per quod Fratres tenentur Fundatorem ad paupertatem redactum alere. 3. est ius honorificum, per quod Fundatores debent in Ecclesia, quam fundarunt, in omnibus præ cæteris honorari. Sed de his dixi plenius *tom. 3. priuil. regul. cap. 3. à n. 25.*

2. Iure priuilegiorum habent maxima priuilegia nostri Fundatores. Et 1. ipsi, & eorum liberi vtriusque sexus, tam procreati tempore fundationis, quàm in posterum procreandi gaudent omnibus, & singulis priuilegiis, immunitatibus, gratiis, libertatibus, exemptionibus, indultis, concessionibus, & indulgentiis, quibus fruuntur Fratres ipsi. Ita concessit Iulius II. vt constat, *ex eius constitut. 1. §. 14. tom. 1. nostr. priuil.* circa quem §. Vide quæ ibi dico, *numer. 52.* vbi in specie noto, quod fruuntur omnibus gratiis spiritualibus, quibus Fratres ipsi, v.g. possunt absolui ab iis casibus, à quibus possunt absolui Fratres. Fruuntur omnibus indulgentiis, quibus fruuntur Religiosi, etiam post constitutionem Pauli V. *de indulgentiis.* Possunt adesse diuinis tempore interdicti,

dicti, modo interdicto causam non dederint. 2. gaudent omnibus bonis spiritualibus, ieiuniis, orationibus, &c. quæ per vniuersum Ordinem tam à Fratribus, quam à Monialibus fiunt; & hoc, etiamsi literas participationum non habeant; eò enim ipso quòd Fundatores declarantur, illis censentur dictæ participationes concessæ. Ita concessit idem Iulius *loc. cit. in const. eius* 4. §. 5. 3. eo ipso quòd sunt in Fundatores recepti, habent facultatem lucrandi indulgentiam plenariam semel in vita ad suum beneplacitum, & etiam in morte. Ita concessit idem Iulius *loc. cit. in const. eius* 1. § 39. 4. dicendo quinquies orationem dominicam, & toties salutationem angelicam in Ecclesia, vel in oratorio, aut domo propria, vel alibi, temporibus stationum, lucrantur omnes indulgentias, quas lucrantur illi, qui dictis temporibus personaliter visitant Ecclesias tam intra, quam extra Vrbem. Ita concessit Iulius II. *loc. cit.*

3. Iure verò regulæ nostræ. 1. possunt Fundatrices ingredi cum sua comitiua in omnes Conuentus nostræ Religionis. Ita statuitur in Regula, *n.* 23. *Correct. num.* 39. cum declaratione *cap. Tolosani, num.* 21. Et habetur etiam *in Const.* 7. *Clementis VII.* §. 2. *tom.* 1. *nostr. priuil.* vbi etiam §. 3. declaratur, quæ sint Fundatrices. Quod priuilegium est in viridi obseruantia, vt probo *tom.* 1. *priuil. in const.* 6. *Iulij II. à n.* 6.

4. De filiabus, & neptibus Fundatricum, an possint similiter ingredi dicta Monasteria, dubitari potest, cum priuilegium patroni ad hæredes transeat. Circa hoc punctum in Capitulo nostro generali Romæ 7. celebrato, *num* 19. statuitur, quòd filiæ Fundatricum possint ingredi nostros Conuentus, non tamen filiæ filiarum, seu neptes dictarum Fundatricum, & *in Cap. Massil.* 2. *num.* 42. statuitur, quòd filiæ fundatricum possint, viuente matre etiam absente, Conuentus nostros ingredi: & declaratur non licere filiabus naturalibus Fundatorum, siuè Fundatr cum defectu legitimitatis Conuentus nostros intrare. Sed non apparet, cur neptes excludantur à materno iure. Addito, quòd Iulius II. *tom.* 1. *nostr. priuil. in const. eius* 1. §. 24. concedit, quòd Fundatrices, & earum filiæ procreatæ, & procreandæ fruantur priuilegiis Fundatricum. Quare *loc. cit. in const.* 7. *Clem VII. n.* 3. dixi, quòd Fundatricibus succedunt omnes filiæ per capita, filiæ verò filiarum succedunt per stirpes. Atque ita prima filia filiæ Fundatricis, aliis filiabus exclusis, seù prima neptis Fundatricis, potest hoc priuilegio vti. Quod collegi ex arbore iuris patronatus. Et nunc etiam confirmo; nam non video, cur neptes (nisi aliud pactum intercedat) debeant hoc priuilegio priuari. Quare illud statutum Capituli Romani intelligendum est iuxta dicta, quòd scilicet prohibeat omnes filias filiarum, seu omnes neptes Fundatricum ingredi in nostros Conuentus; non tamen quod prohibeat, primas neptes per stirpes ingredi: nam alioqui priuaret illas neptes iure, quod illis competit per ius commune, & damnificaret Religionem; possent enim ex hoc aliquæ matronæ retardari munere Fundatricum recipiendo. Et denique cum ius commune id illis concedat, & Papa nullibi prohibeat, non est credendum velle Religionem sibi, & suis Fundatricibus præiudicare, *cap. Sollicitè de restit. spol.*

5. Secundò. Possunt nostri Fundatores cum suis famulis nostrorum Conuentuum infirmariis carnes comedere, ita statutum est *in c. Massil.* 2. *n.* 36. quantumvis aliis sine Breui apostolico non concedatur *ex cap. Gennensi* 1. *n.* 32.

LITERA G.

CAPVT PRIMVM.

De forma, qua Generalis declarat, aliquem Capitulo generali electum fuisse Patronum, ac protectorem alicuius Prouinciæ.

Excellentissimo D.D. N. Principi, &c.

RATER *N. Ordinis N. Generalis indignus P. P. P. Religionis nostræ minimæ vitis in excelso plantata charitatis monte principes viros, ac operatorios, qui ad eam, vel sepiendam, vel excolendam non nihil opis contulerint, præcipuis quibusdam titulis, ac nominibus consueuit venerari. Cur inter plurimos igitur, nec ignobiles vitis eiusdem colonos, Excellentiam tuam, gloriosissime Princeps, peculiari quadam existimauerit obseruantia dignam generalis Patrum nostrorum consessus, facere non potuit, quin, vt florescentem apud se gratiam custodiret, Fundatorem priùs, dein verò, Prouinciæ N. votis respondens, Protectorem, ac Patronum acclamaret. Nec eos sanè fefellit opinio. Id namque, & commemorabilis in omnes annos beneuolentia exposcebat, qua nascentem olim Prouinciam N. totamque nostram Religionem in suam fidem, & clientelam susceperunt maiores tui. Id & maxima beneficia, quibus nos eousque obstrinxit, & cumulauit Domus tua, vt Principis N. Fratres, vel ab ipso iam tum surgentis Ordinis exordio, Parentum dignatione, vocarentur nostri Religiosi. Id tandem quotidiana illa efflagitare videbantur pietatis, ac liberalitatis officia, quibus nos Excellentia tua deditissimos veluti filios nunquam desinis consecrare. Quamobrem cum eorum, quæ in generalibus Comitiis sanciuntur nos-cuntur executio ad nos, tanquam præcipuos vitis eiusdem custodes, maximè pertineat, Excellentiss. Dominationem tuam in benemeritum Prouinciæ nostræ N. Patronum, ac Protectorem assumptum, & cum gratiarum actione exceptum fuisse, omnibusque proinde gratiis, fauoribus, ac indultis, quæ cæteris aliis Protectoribus, ac Patronis impertita sunt, frui, & gaudere meritò posse, ac valere, harum serie, & vi decernimus, ac declaramus. Demum verò, temporalibus hisce titulis spirituales etiam, in maius propensæ voluntatis argumentum, diuitias adiungere cupientes, eam quoque ad omnium Missarum, orationum, suffragiorum, meditationum, prædicationum, peregrinationum, abstinentiarum, omniumque bonorum, quæ per vniuersos nostri Ordinis Fratres, ac Sorores fieri donauerit auctor bonorum Iesus Christus, earundem præsentium tenore participationem, communionemque venerabundi suscipimus. Quos*

P 3 *scilicet*

scilicet spiritualibus istis fulta subsidiis, sempiternam gloriam faciliùs consequatur. In quorum fidem, &c.

CAPVT II.

De forma, qua Generalis scribit, hortando iuuenes ad studendum.

FRater N. Ordinis N. Generalis. Vniuersis in Christo filiis charissimis Collegij nostri N. studentibus salutem. Quòd ad literarum studia non remissè, sed alacriter capessenda vos interpellem, verecundia inest, at pene Religio. Vosne ergo ad id quod natura ipsa impellit, status prouocat, professioque cogit adhorter. Omnes homines natura scire desiderant, *dixit Philosophus. Scientia verò haud sine labore paritur, & studio (si labor tamen in discendo est, non magis voluptas) Et cum Religiosorum omnium status, ac ratio in diuinorum contemplatione maximè consistat, hac autem non nisi in sacrarum literarum studio reperiatur, quid aliud sanè ex instituti vestri ratione consequi videtur, quàm vt totis vos animis literis dedicetis, nullusque effluat dies, in quo vel aliquotulas moras, in eis non impendatis. Cumque vestram haud tantùm, (nec enim vobis solùm nati) sed & proximorum, publicè, priuatimque docendo, curare salutem profiteamini literarum scientiam negligentes, quid alios docebitis? legis doctrinam à vobis, quo pacto exquiret vulgus imperitum, & qui paruulorum mentes illustrabitis, in tenebris ambulando? Magni Gregorij excipite verba.* Qui ad officium prædicationis excubant, à sacræ lectionis studio non recedant? *Studiis ergo viribus totis intendite religiosi iuuenes, filiique charissimi; ad studia non segnis anhelet animus, sedulum illis insudet ingenium; hoc præsertim ætatis flore literis accommodatissimo. Parate in iuuentute, quo vti valeatis in senio. Adolescentiæ æstate colligite, quod opportunè deinceps in vestrum, aliorumque commodum dispergatis. Nullum est, mihi credite, ornamentum, quod vestram magis deceat, & decoret ætatem, nulla ratio, qua sustinere melius, tuerique possitis expectationem quam non exiguam de vobis sibi tota promittit Religio; nihil, quod ad excolendum animum, & rectè, sanctèque viuendum plus afferat momenti. Hinc enim certam vestram facietis vocationem; hinc vires sumetis ad extendendam immortalitatem, & honestissimam nominis gloriam propagandam; hinc denique (quod omnium potissimum quæritur) faciliùs iter vobis struere poteritis ad beatam cæli perennitatem. Sic tamen adhibendam scientiam, sic suscipiendam doctrinam existimate, vt memineritis, sine vera pietate, Deique timore esse vanum omne, quod discimus; & illud verissimè scriptum,* Scientia inflat, Charitas autem ædificat. *Sic in amore viuite literarum, vt nullis voluptatibus, nullisvè illecebris abducamini. Ita scientiarum studiis vacate, vt deuotionis tamen feruor, & disciplinæ censura minimè remittatur. Illud venerandæ memoriæ Reuer. Patris Camart Ordinis Minimorum Generalis illustre dicterium animo identidem reuoluentes,* Maledictum studium, quod impedit deuotionis feruorem. *Contra verò cogitate,* scientiam, *ex Bonauenturæ sententia,* quæ pro virtute despicitur, per virtutē postmodùm melius inueniri. *Nil prosunt, mihi credite, sine pietate litera, nil sine deuotione scientia. Scientiam Christi soli Christi sequaces, & mundi contemptores assequuntur: nec ad scientiæ lumen proceditur, nisi germen iustitiæ præcedat in anima. Ea quæso animis vestris nunquam excidant beatissimi Patris Francisci à Paula Doctorum hominum studiosissimi ad Ioannem Quintinum aurea verba.* Sic, *namque aiebat,* literis desudandum, vt earum nihilominus piæ voluntatis, sanctæque operationis feruor comes esset indiuiduus; sic doctrinæ studium amplectendum, vt bonorum tamen operum exemplo cæteris quisque prodesse valeret. *Pari itaque gressu in hoc biuio incedendum: Nam & sanctitudo sine scientia plerumque errat, vel non plenè elucescit, & scientia sine sanctitudine vitiorum scatet verminibus, ac sordescit: Cum verò eas constat veluti indiuisa copula conuenire nihil vtilius, nihil honestius in humana vita potest excogitari. O vos beatos, qui primos ætatis annos literis dedicastis: iacta in vobis sunt semina, de quibus vberrimi fructus sunt nascituri, quos facilè dabitis, si cum pietate, Deique timore in studiis vixeritis literarum. Valete & vestras pergite pro nobis ad Deum fundere preces, cuius benedictio sit super vos semper in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen, Datum, &c.*

Nota, quod in his adhortationibus debent Prælati esse multum solliciti, nam studia literarum inseruiunt multùm, & ad stabiliendam catholicam Ecclesiam, & ad honorandam, & augendam religionem, & quamplurimum ad disciplinam regularem introducendam, & conseruandam: *Ama enim,* inquit Hieronymus, *studia literarum, & carnis lasciuiam non amabis*; Ad hoc facit symbolum illud, quod affert Syluester *Petrasancta,* vir in omni literarum genere eruditus de symbolis Heroicis *lib. 9. cap. 3.* vbi picto Heliconis colle, addit Lemma, *Adimus mea pascua virus,* nam sicut illius collis pascua colubris venenum mitigant, vt aiunt; ita etiam literarum studia vim habent ad mentium vitia persanandа, & ad permotiones prauas animi sedandas.

CAPVT III.

De forma literarum pastoralium, quas solent Generales ad subditos scribere.

§. 1. *FRater Ægidius Camart, Rethelensis, totius Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula Corrector Generalis licèt immeritus. Omnibus Reuerendis Patribus Prouincialibus, Correctoribus, Vicariis, & aliis Fratribus in eodem Ordine Domino famulantibus sibi dilectis filiis in*

in Christo Iesu salutem in eo, qui mandat salutes Iacob. Vt primum ad nostræ Minimitanæ familiæ regimen, Domino ita disponente, assumpti fuimus, in id tota mentis acie intendimus, vt quæ ad Dei obsequium, Religionis nostræ augmentum, Fratrumque in ea degentium quietem pertinent, omni conatu prosequeremur. Cui fini consequendo cum impares in nobis animi, corporisque vires, nulla merita varios defectus animaduerteremus, inuasit nos sollicitudo non modica, ne boni, perfectique regiminis administratio, quam ab vnius capitis electione omnes vndique Fratres sperabant, aliquam ex nostra insufficientia remoram pateretur. Nec vana timoris causa si in humana tantùm ope, nostrisque omnino viribus conquiescendum foret. Tot enim sunt, & tam multiplices miseriarum nostrarum, atque defectuum acerui, vt facili negotio animo nostro diffidere possimus, nisi aliunde subleuetur. Itaque ad montes æternos oculorum aciem conuertere necessarium fuit bonorumque omnium largitor Deus, à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum descendit, toto cordis affectu conueniendus, quatenus ab illius immensa liberalitate eas omnes animi dotes, quæ ad Generalatus onus integrè sustinendum desiderantur, excipiamus. Vestra omnino interest, dilectissimi filij, qui in Beati Patris Nostri Francisci de Paula castris sub Charitatis vexillo dimicatis, deque communi omnium salute agitur, cum de pervigili Pastoris, qui pro vniuerso grege excubias agat, iusto, ac sancto regimine agitur; ha omnium partes sunt; atque ideo intimis animæ desideriis, ac suspiriis, frequentique oratione Deum pulsare conuenit, vt pro infinita sua liberalitate ex abundantibus misericordiæ suæ thesauris ea nobis Spiritus sancti charismata effundere dignetur, quæ ad legitimam concrediti nobis officij administrationem pro omnium Fratrum salute sunt necessaria. Fauet quidem nostris desideriis communique Ordinis vtilitati Illustrissimi, ac Reuerendissimi Principis, ac D. Cardinalis Aldobrandino totius Minimitanæ familiæ Protectoris zelantissimi insignis in Deum pietas, in rebus agendis prudentia, in Religionis negotiis administrandis charitas, in Fratres omnes beneuolentia, vt meritò sperare possimus sub tanti Protectoris moderatione pristinum Ordinis florem redire posse, quem certè non solùm tanquam à Sanctissimo Domino Gregorio Papa nobis donatum, sed cælesti Numine bene nobis volente, demissum suspicere, ac venerari debemus, ob singulares tanti Principis virtutes. Ille tamen, vt est in Deum vehementer affectus, diuinam etiam nobis opem adesse desiderat. Hoc igitur primùm à vobis postulamus dilectissimi filij, vt per singulas Ordinis nostri Prouincias quilibet Prouincialis in præcipuis Conuentibus quadraginta horarum Orationem instituat; in aliis verò, vbi exiguus Fratrum numerus est, specialia quædam exercitiorum genera maximè verò in augustissimo Missæ Sacrificio indicere satagat, quatenus Minimitana nostra familia sub Dei tutela nouis virtutum incrementis augeatur; regularis obseruantiæ vigor refloreat: sit in ea votorum Deo nuncupatorum integra persolutio; charitatis nexus feliciter astringatur; vigeat vnanimis omnium in Dei obsequio consensus; pacis diuinæ fœdera singulos ad inuicem consocient: & (quod maximè necessarium est) humilitatem nostram misericordiæ suæ oculis intueatur, virtute muniat, veritatis suæ scuto protegat, donis cælestibus ad commune totius Religionis bonum exornet, illoque Spiritus sui splendore superinduat, qui Ordini nostro regendo, vobisque omnibus in ea, quam professi estis, viuendi ratione conseruandis necessarius est.

§. 2. Porrò orationum nostrarum incensum in Dei conspectu dirigetur, atque inde fructus non vulgaris exurget, si quæ sunt diuini seruitij, diurnum videlicet, nocturnumque officium sedulò exhibeamus: Quid enim aliud vnumquemque nostrum ab vberibus mundi à sæculi deliciis auulsit, atque in hanc Minimitanæ Religionis eremum sub Sancti Patris Francisci de Paula vexillo euocauit, nisi diuinitùs inspirata charitas, feruensque diuini honoris Zelus? Videte ergo, ne opus Dei fraudulenter fiat inter vos, sed iuxta Regulæ præscriptum horis assuetis cum timore, & reuerentia diuinum officium persoluere curetis: Nec quisquam temerè, aut sine legitima, eaque non vulgari causa chorum sua præsentia fraudet, sed omnes vbique vnanimes vno ore Dei laudes recitent.

§. 3. Adhibenda quoque vobis est diligentia, ne omittatur meditationis ordinariæ studium, sed statis horis in Ecclesiam coadunari debetis, vt ibidem orationis mentalis adipe corda Fratrum saginentur. Diffiniant igitur Patres Prouinciales commodum aliquod tempus, quo in commune conuenientes, cælesti huic exercitio vacare possitis. Ad quod certè vehementer nos hortatur sanctissimus Patriarcha noster.

§. 4. Quia verò sacræ Religionis corpus non ex solo capite constat, sed etiam varia membrorum compage, quorum vnumquodque, iuxta sibi conuenientem qualitatem, capiti adminiculum præbeat; ea ratione commendatam vobis habemus electionem superiorum omnium, qui nobis veluti viua, & sana membra cooperari debent. Quos verò maximè desideremus, paucis accipite.

§. 5. Primùm eligantur à vobis in Prouinciales, & Correctores, qui zelum Dei habeant: Patres prudentia maturi, in oratione feruentes, & assidui, qui spirituali discretione polleant: qui regularis obseruantiæ sint tenaces; deinde sint immunes ab omni auaritia, quæ idolorum est seruitus; qui manus excutiant à munerum acceptione, qui in religiosa paupertate conquiescant: decet enim eos, qui ad Religionis moderationem vocantur, commune Religionis bonum sibi proponere,

Fratrumque suorum consolationem; non autem propriæ, priuatæque vtilitati deseruire.

§. 6. *Certè, si quos nouerimus sinistro fauore, aut furtiuis munerum, donorumque pollicitationibus ad aliquem Superioritatis gradum ascendisse, vix eis committendam iudicabimus, vel vnicam dominici gregis ouiculam, qui in illis non Christum, sed exteriora quæsierit. Porrò nobiscum perpendite, quantùm mali ex hoc corrupto fonte oriatur. Hinc enim profluit peruersi, ac contagiosi exempli labes; fieri enim nequit, vt inferiorum Officialium, quorum plurimi in singulis Conuentibus degunt, manus ab huiusmodi largitionibus sint immunes, cum viderint Superiores in consimili cœno volutari: at qui mundis manibus addiderit fortitudinem, ipsos etiam radicitùs euertet, qui quovis prætextu propriis commodis inhiabunt.*

§. 7. *Bonam Superiorum electionem proximè comitatur religiosa nouitiorum informatio: sunt enim tenellæ Ordinis plantæ, nouella germina, ex quibus oriuntur præclaræ Patrum propagines, si in tenella ætate bonis moribus, religiosæ vitæ exercitiis, ac vera, solidaque pietatis studio assueuerint. Nostris constitutiones fel. mem. Clementis VIII. quæ si ad amussim seruentur, maximè vero in tyronibus, & nouitiis erudiendis, non vulgarem Ordini nostro gloriam afferent. Satagite ergo, vt in qualibet Prouincia seminaria iuuenum ad Ordinem nostrum maxima cum discretione admittendorum erigantur, illisque præficiantur, optimi quique Informatores viri in spirituali vita exercitati, regularis obseruantiæ tenaces, discretionis spiritu imbuti, & qui ex intimis animæ præcordiis charitatis zelum hauserint, vt eundem in concreditos sibi tyrones feliciter infundant.*

§. 8. *Porrò qui in tyrocinio, ac nouitiatu bene fuerint instituti, haud dubiè suaui obedientiæ iugo se, suaque omnia subiicient, cum obedientia inter cætera vota, quæ Deo nuncupauimus, primatum teneat. Illa est, dilectissimi filij, quam præcipuè colere debemus, nec facilè illius vinculum dissolui potest, quin continuò totius Religionis machina dispereat. Scitis ex diuina Scriptura testimonio, quàm seuerè cælestis vltio in rebelles, atque inobedientes animaduertat, & quanta malorum congeries ex obedientiæ contemptu mortales oppresserit. Nostri muneris est, vnumquemque vestrum in Domino cohortari, vt sanctam hanc, & religiosam virtutem sartum tectam custodiatis. Discant subditi maiorum imperiis non reluctari, sed humiliter parere, discant maiores Regulæ institutis, & legibus obsequi; nec tolerandos sibi putent rebelles, sed seuerissimè in aliorum exemplum castigandos.*

§. 9. *At quoniam fieri nequit, vt perfectæ obedientiæ tenor illibatus permaneat, nisi priùs corda ab omni terrenarum rerum ambitu, ac desiderio penitus euacuentur, hoc in animo sibi quisque proponat, frustra exteriorem quandam obedientiæ faciem ostentari, nisi interiùs solidas, ac veras radices in mente egerit, non est enim coacta, aut violenta Religiosorum obedientia, sed spontanee, ac voluntariè assumpta. Quis vero se Domino voluntariè sacrificaturum in humilitatis subiectione speret, nisi renuntiationis perfectæ spiritum, id est, paupertatis amorem, induerit? Sic enim legimus, sanctissimum Patriarcham nostrum mundi blandimenta contempsisse, hostemque superbum fortiter dimicando superasse, dum pauper, & humilis perseuerat. Monstrum est, obedientiam cum cupiditate possidendi sociare. Priùs agnis iungentur lupi, aut columba miluio, quam obedientia cum peculio, seu proprietate. Scitis, dilectissimi filij, quantum in dissolutis, ac dissipatis Regularium domibus (vtinam ne, & in nostris) ediderit stragem proprietarius ille spiritus, qui tanquam singularis ferus obedientiæ, castitatis, aliarumque obseruantiarum vineam miserè depastus est. Gemunt sub tanti criminis tyrannide non singulares tantum personæ, sed multæ domus, sed integra Prouincia, vt nisi diligenter securim ad infelicis huius arboris radicem admoueamus, actum sit de Regulæ nostræ obseruantia, actum de communi, aut cænobitica vitæ ratione. Erunt Monasteria ipsa, non quidem orationis domus, sed speluncæ latronum: ille esuriet, alter ebrius erit; iste in miseriæ, ac indigentiæ fecibus volutabitur, aliùs verò superfluis abundabit. Porrò tria apud nos velim ex animo custodiri pro sancta paupertatis obseruantia, & illa quidem non noua, aut insolita, sed iuxta Regulæ præscriptum.*

§. 10. *Primum, ne quis vllo prætextu pecunias apud se detineat, siue ex concionibus, siue ex confessionum auditione, sacristia, eleemosynis, aut alio quovis modo; sed quicquid dono datum, aut quavis ratione parcum fuerit, in communi Conuentus ærario ad omnium vtilitatem Superioris arbitrio subleuandum recondatur.*

§. 11. *Alterum, vt quæ ad victum, & vestitum, aliasque corporis necessitates pertinent, iuxta Regulæ nostræ tenorem, singulis diuidantur. Communis omnium victus in refectorio, mensa eadem, ciborum eorundem distributio; vestimentorum autem partitio non in pecunia, sed in panno, prout cuiusque Fratris necessitas postulabit.*

§. 12. *Tertium, vt maxima vigeat inter nos charitas pro infirmorum subleuatione. hanc enim præcipuè commendauit beatissimus Pater noster S. Franciscus. Nec dubium, quin firmissima pax, & diuina quædam concordia, seu potiùs Paradisus terrestris apud nos erit, si in hac communi viuendi ratione permanserimus.*

§. 13. *Quis pro meritis exposuerit, quàm iucunda, quam suauis sit eorum conuersatio, qui tanquam nihil habentes, & omnia possidentes, ex sui Superioris mandato, velut ex Dei manu omnium, quæ sibi necessaria sunt, copiam excipiunt? qui ad hunc boni communis finem, labores, vigilias, eleemosynas, cæteraque omnia referunt,*

nihil

nihil aliud sibi proponentes, quam vt nudi nudum Crucifixum amplectantur? Hae pro meritis exponi nequeunt; cogitari ne quidem sine ingenti cordis iubilo possunt; exerceri verò cum diuino quodam feruore solent.

§. 14. *Ex hoc paupertatis religiosæ spiritu nascitur incorrupta castitatis amor, atque inter varios, & suaueolentes illius flores delicialur, hinc oritur obedientia cura, neque enim extra Monasterij cancellos egredi volet, qui nihil in mundo concupiscit. Germano sanè, ac insolubili fraternitatis vinculo sociantur paupertas, castitas, & obedientia, se se mutuò producunt, mutuò conseruant.*

§. 15. *Nec prætereunda quadragesimalis vitæ obseruatio, quæ nobis omnimodè necessaria est; ea enim austerioris vitæ disciplinæ flos est nostri germinis; est specialissimum Minimitanæ familiæ symbolum: hæc nostra militiæ tessera, quæ nos inuicem compaginat, quæ ab aliis Ordinibus secernimur, vt meritò, debeamus in vna hac gemma securè custodienda impendere quicquid in nobis strictioris pœnitentiæ positum est. Ardua quidem res; sed magni meriti, in cuius obseruatione honor nostræ Religionis quodammodò situs est; maxima autem in illius neglectu, ac fractione contumelia.*

§. 16. *Sequitur assidua Philosophicarum, Theologicarumque disciplinarum meditatio. Estque operæ pretium, vt in hisce studiis iuniorum Fratrum animi exerceantur. Certum enim est, duplici veluti fundamento Religiosorum omnium perfectionem inniti, eximia scilicet in Deum pietate, quæ meritò Paradisi fons est, vniuersam animarum nostrarum faciem irrigans: Deinde scientiarum humanarum, diuinarumque professione, quæ secundas post deuotionis spiritum partes obtinet, vt iure sit fons ille, & cisterna Bethlehem, cuius aquam omnes sitire debent.*

§. 17. *Satagant ergo Patres Prouinciales, vt in suis quisque Prouinciis studia ordinatissima erigant, tum ad excolendas iuuenum mentes, tum ad vitandam inertiam, ad inceriosum otium, quod omnium pene vitiorum seminarium est. Meminerimus, quàm fideliter sanctissimus Patriarcha noster Lectores, ac discipulos monuerit, vt omnia ad eum finem dirigant, nimiram ad ædificatoriè prædicandum, & confessiones audiendam. Quæ res maximè cordi nobis est; illique præ cæteris magnum apud nos meritum habebant, qui in erigendis studiis prudentiores, ac vigilantiores existent.*

§. 18. *Hæc sunt dilectissimi filij, quæ vobis in initio nostri Generalatus præcipuè commendata volumus, ex quibus tot reliquarum obseruationum, quæ in Regula nostra est, seges exurgit. Hoc depositum velut fideles ministri seruate, quatenus accedentibus nobis ad vos pro visitandis Prouinciis, omnia ordinata, quieta, iusta, & pacifica occurrant. Agite vt iam nunc priores nostri muneris partes, quæ in euellendis, destruendis, dispergis, & eruendis nostrarum imperfectionum radicibus versantur, felicem effectum habeant; postmodùm verò, purgata mentium nostrarum area, regularis obseruantiæ germen, quod ex diuinæ agriculturæ penu, atque sanctissimi Patris nostri Francisci de Paula Regulæ procedit, vberiori fruge ad Ordinis nostri decorem redundabit. Dat. in nostro sanctissimæ Trinitatis Conuentu de Vrbe Nonis Iulij 1623.*

CAPVT IV.

De eadem forma.

F*Rater Franciscus à Longobardis totius sacri Ordinis Minimorum Vicarius Generalis Apostolicus. Dilectis in Christo Patribus, & Fratribus eiusdem Ordinis salutem, & pacem. Vereor dilectissimi Patres, ac Fratres, & non sine causa, nec sine dolore, ac tremore vereor, ne iustissimus Dominus, nostris peccatis iratus, hac tempestate Ordinem nostrum malo illo puniat, atque flagellet, de quo scriptum est.* Est malum, quod vidi sub sole, quasi per errorem egrediens à facie principis, positum stultum in dignitate sublimi; & diuites sedere deorsum: Vidi seruos in equis, & Principes ambulantes super terram, quasi seruos. *Positus sum ego custos in vineis, qui vineam meam non custodiui, nec colui, & idcirco repleuerunt eam vrticæ, & spinæ, & macceria lapidum destructa est. Tantarum procellarum tempore, inter tot, tum patentes, tum latentes scopulos, magna nauis vndique rimis fatiscentis gubernaculum regere iubeor, qui nullius nauiculæ remum didici iam tenere. Orationes ergo, dilectissimi, fiant sine intermissione ad Deum, vt quod, illius iustitia permisit in pœnam, misericordia conuertat in auxilium: tantum gratiæ, & spiritus mihi exorantes, vt de non idoneo, idoneus minister effectus, regularem disciplinam in nostra Religione propè collapsam restituere, vt debeo, & cupio, possim. Sicut autem nouas ordinationes inculcare superuacaneum, ita ad illius exercitationem paterno affectu, & hortatione impellere opera pretium existimaui. Omnes igitur, per lacrymas, & sanguinem, quem B. Pater noster Franciscus profudit in fundatione huius Minimæ Religionis, rogo, atque obtestor, vt quæ in nostra Regula, & statutis, pontificijsque constitutionibus sancita sunt, ea ad amussim seruare studeatis. Equidem in futura visitatione, sicut præter illa, nihil aliud omninò exigam, ita illorum exactor ero diligentissimus. Exigam autem duriter, non vt duriter exigam, sed vt efficaciter consulam; consulam conscientiæ meæ, consulam, & animabus vestris, quarum rationem redditurus sum in die iudicij, & quarum sanguis de manibus meis requiritur. Etenim sine prædictorum obseruantia nemini nostram, qui huic Ordini nomen dedimus, nemini prorsus vitam ingredi licebit æternam.*

Subtant

Subeant animum nostrum, dilectissimi, subeant, quaso, verba illa professionis nostræ. Voueo, & promitto Deo omnipotenti, Beatæ Mariæ Virgini, ac toti curiæ cælesti, & tibi Patri, huicque sacro Ordini stare, & perdurare toto tempore vitæ meæ, sub vita, & Regula Fratrum Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula. *Si noluissemus polliceri, absque peccato fuissemus: quod autem semel egressum est de labiis nostris, sub æterna damnationis pœna seruare tenemur: displicet enim Deo infidelis, & stulta promissio. Meminerimus perfectionis statum nos esse professos ac propterea ad perfectionem tendere omnino debere. Qui autem non tendit, in via Dei, reuerti conuincitur: reuertens verò audiet à Domino.* Vtinam frigidus esses, aut calidus, sed quia tepidus es, incipiam te euomere ex ore meo. *Audiet à Petro.* Canis reuersus ad suum vomitum, & Sus lota in volutabro luti: *Audiet ab Augustino.* Ex quo Deo seruire cœpi, quomodò difficilè sum expertus meliores, quàm qui in Monasteriis profecerunt, ita non sum expertus peiores, quàm qui in Monasteriis ceciderunt. *Audiet à Bernardo.* Multò faciliùs reperies multos sæculares conuerti ad bonum, quàm vnumquempiam de Religiosis transire ad meliùs; *Video equidem, & non sine intimo dolore, & lacrymis cordis, tacere prorsus obseruantiam regularem, & mihi vires non suppetere ad erigendam. Sed aderit Deus bonæ voluntati, adiuuabunt vestra consilia, cooperabitur filiorum docilitas, perficiet denique ad fauores pro officiis, aut gratiis recurret, præterquam quod, in excommunicationem, aliasque pontificias pœnas incidisse irremissibiliter declarabitur, votis certè frustrabitur, apud me pessimè semper audiet, inexorabilem iudicem numquam non experietur. Id ipsum munerum largitores sibi polliceantur, quo ad pœnas sibi debitas, Valete. Romæ pridie* Kal. Aprilis, *M DCXXX.*

1. Noto 1. quod formæ positæ cap. 3. auctor fuit doctissimus P. F. Ægidius Camart, Ordinis nostri Generalis, qui scripsit historiam Eliæ Prophetæ. Formæ autem positæ *cap.* 4. auctor fuit piissimus P. F. Franciscus à Longobardis Ordinis nostri zelantissimus Generalis.

2. Noto 2. quòd ad scribendas literas positas his tribus capitibus tenentur omnino Generales, qui volunt proprio muneri, & propriæ conscientiæ satisfacere non solùm exemplo Apostolorum, aliorumque sanctorum, Patriarcharum, ac passim Superiorum omnium, qui consimiles literas suis semper scripserunt, & scribunt, sed etiam, quia cum vbique per corporalem præsentiam esse non possint, vt omnibus possint prodesse, debent facere quantum possunt, hoc autem fit dictas literas communes scribendo, quibus repræsentantur ipsius Superioris præsentia, zelus, & cura boni communis. His excitatur inferiorum Superiorum iurisdictio, subditorum sensus dormitantes expergiscunt, ad sua munia alacriùs exequenda. Præterea hæ literæ conciliant Prælatis subditorum animos, ac beneuolentiam; quis namque non æstimet æstimari? Disciplinam item regularem conseruant; vigilantia namque Pastoris oues cautas reddit. Corrigunt suauiter subditorum deprauatos mores; & omnes denique retinent in officio. Eas autem nollem, nec multùm frequentes, nec fastidirent; nec asperas, aut amaras, vel minaces, ne bilem, & choleram excitarent, sed dulces, affabiles, ac discreto zelo plenas; nam generosus animus hominis non vult nisi amore trahi; & dulcia sunt amica naturæ; & cum viris, qui verè viri sunt, plus proficiunt verba, quàm verbera. Nec item perelegantes, aut politas, sed faciles, ac familiares, non tamen barbaras, fuco & substantia potius plenas, quàm verbis abstrusis, & reconditis. Tum quia nimia elegantia in literis est vitiosa, teste Tullio. Tum quia est incredibile quantum possit Superiorum familiaritas ad captiuandas subditorum voluntates. Tum quia, quæ difficilè intelliguntur, non pauci contemnunt.

CAPVT V.

De forma literarum, quibus solet Generalis tempore Capituli generalis scribere ad omnes Prouincias, ne quis ad dictum Capitulum accedat, qui vocem in eo non habeat.

FRater N. &c. *Vniuersis Ordinis nostri Superioribus, & subditis in generali Capitulo in Ciuitate N. proximè celebrando vocem de iure non habentibus salutem, ac perennem benedictionem. Pastoris est præsentia non tantum mala à sibi commisso grege depellere, sed imminentia quoque, immo & futura quæcunque, vt humana patitur imbecillitas, ne ei obesse queant, prouido circumspectionis oculo, ac supercilio profligare. Super specula ergo nostræ Religionis, Altissimo sic disponente, viribus licèt exigui, constituti, ad ea nostræ mentis aciem dirigere, eaque propulsare tenemur, quæ ipsius alumnos vexare aliquatenus valent, ac discindere. Cum verò confusionem pariat multitudo, & scissuras, litesque gignat stridula turba: ne mala hæc pusillum gregem nostrum inuadant, sollicitè pro viribus aduitimur, & omnem, quam possumus opem, operam exhibemus. Experientia itaque duce, cognoscentes, quot lites ac dissidia, tumultus, confusiones, scissurasque alias in generalibus Capitulis inutilis Fratrum, vanis ad ea, & confictis prætextibus conuolantium multitudo pepererit; quantum præterea detrimenti, ac damni omni bonorum genere illis intulerit, in virtute ideo Spiritus sancti, ac sub priuationis vocis actiuæ, & passiuæ pœnis per triennium, omnibus, & quibuscunque, tam Superioribus, quàm subditis, qui in Capitulo generali N. hoc anno celebrando vocem non habent, districtè præcipimus, & mandamus, ne absque nostra in scriptis licentia quoquomodo ad prætactum Capitulum accedere audeant, & præsumant. Quòd si negotia ibidem necessariò tractanda quis habeat, suo vel Prouinciali, aut Commisso respectiuè committat, vel nobis etiam remittat, fidem omnino, ea nos iustè, ac pro merito*

merito expendenda, ac expedienda maximè curatores. In quorum, &c.

1. Noto, quod in Ordine nostro *Cap. Genuens. 4. num. 33.* adest statutum, quo prohibetur, ne quis ad Capitulum generale accedat absque licentia Generalis, & qui aliter fecerit, ad arbitrium Generalis puniatur. Quod statutum sanctissimum est, tollit enim Fratrum vagationes, relaxationes, & libertates, vitat quamplurimas expensas, aufert conuentuum per quos transeunt, & in quo celebrantur Capitula grauamina; & ante omnia impedit discordias, lites, & confusiones quas isti gignunt in dicto Capitulo.

CAPVT VI.

De forma, qua Generalis potest dare licentiam alicui ex suis Fratribus Episcopatum acceptandi.

FRater N. Ordinis N. Generalis. Reuerendissimo Domino D.N. electo Episcopo N. salutem. Æterna Dei Sapientia Christus sicut vnà cum Patre & Spiritu Sancto disparibus gradibus, & officiis in humano corpore membra distinxit, ita in mystico Ecclesia ob eiusdem integritatem, membrorumque, ex quibus compactum est, vtilitatem, pedum quosdam, vel manuum vicem gerere, quosdam verò quasi oculos esse destinauit. Et illi quidem necessary licèt magis sint, ne oculus manui dicere queat, Opera tua non indigeo; aut iterum caput pedibus, Non estis mihi necessarij aquissima tamen diuinitatis lege factum est, vt in mystici corporis fastigio oculi constituti cæteris membris praessent, eaque dirigerent, ac illuminarent. Eiusmodi siquidem fuere primùm Apostoli, postque ipsos nunc extant Ecclesia filij, seu Episcopi, populi Præsules, orbisque Principes, quos mundi lumina, sal terra, Ciuitates in sublimi positas Dominus appellauit. Ad horum nuper consortium, ac cœtum, tuis ita meritis efflagitantibus euexit summus Pastor, & Pontifex, Præsulem te nimirum, atque Antistitem Ciuitati N. præficiendo. Munus quippe arduum, nec sarcina leuis, & vel ipsis angelicis humeris formidanda. Quam quidem (qua tua est modestia) sponte fugiens, & declinans, ad nostram, quam professus es, obedientiam confugisti, eo vel saltem consilio, vt communia Ordinis nostri suffragia nequaquam amitteres. Quin verò etiam (si iugo collum subdere oporteat) ad illud sapienter, fortiterque ferendum per illa iuuerit. Nos igitur prudentiam tuam, doctrinam, religiososque mores, & regiminis experientiam probè agnoscentes, quanquam modestiam tuam laudamus, & suspicimus, summi tamen Pontificis propositum, & consilium magis efferimus, & excipimus, ecclesiaque N. de huiusmodi tua promotione, gratulamur. Ac præterea, ne mirabilem hierarchici Ordinis, mysticique corporis structuram, varietatemque, vel leuiter immutemus, inconcussam quinimmo pro viribus tueamur præfatum tibi Episcopatum (quod ex nobis est) acceptandi licentiam, & facultatem, præsentium tenore concedimus, & impartimur. Suffragia, demum, merita ac Ordinis nostri beneficia illa non modò, atque integra tibi mansura, maiori quin potius cumulo, si fieri potest, exhibenda esse volumus, ac decernimus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd hæc forma desumpta est ex Formulario Prædicatorum, & solùm necessaria est, vt electus in Episcopum non desinat participare suffragia Ordinis, & ad ostendendam humilitatem religiosam: nam, cum certum sit de iure communi, *cap. Si Religiosus, de elect. in 6.* quòd nullus Religiosus potest consentire electioni de se factæ extra Religionem, siue in Curatum, siue in Episcopum, *&c.* sine licentia sui Superioris, scilicet Generalis, vt dicit Villalobos *part. 2. sum. tract. 35. difficul. 40. num. 2.* vel Prouincialis, vt dicit Rodriquez *tom. 1. qq. reg. q. 34 art. 1. & tom. 2. q. 58. art. 1.* seu etiam Superioris localis, vt Sanchez *7. in decal. cap. 29. num. 65.* nunquam fuit necessaria dicta licentia, quando beneficium impetratur à summo Pontifice, qui est supremus Religiosorum Prælatus, vt dixi *tom. 1. priuil. in const. Pyrrhi, num. 9.* Ita Sanch. *loc. cit. num. 57.* petitio tamen illius summæ humilitatis est, & sic habet praxis omnium religionum reformatarum, præsertim nostræ.

2. Noto 2. quòd statim ac aliquis Religiosus est in Episcopum creatus, vel confirmatus à Papa, & consecratus, est exemptus à iurisdictione Prælatorum regularium, vnde non potest ampliùs frui Religionis priuilegiis. Quare potest cella, in qua habitabat, priuari, & à Conuentu dimitti: cum enim sit effectus alterius iuris, non debet priuilegiis, & commodis, solis Fratribus concessis, frui. Ita Rodriquez *tom. 2. qq. regul. q. 58. art. 4. & tom. 4. summ. cap. 68. num. 10.* Portel *in addit. ad dub. regul. verb. Episcopus, num. 15.* Sanchez *6. in decal. cap. 6. n. 32. & 33.* Dixi *tom. 1. priuil. in const. 4. Sixti IV. num. 44.* vbi ad id probandum adduxi priuilegium clarum Pauli IV. Ex quo collige, quòd ante consecrationem, licèt sit nominatus, & electus, quousque non sit confirmatus à Papa, vel consecratus, est subiectus Regulæ, quam professus est. Vnde potest suam cellam retinere, in Conuentu suæ localitatis comedere, vocem in Capitulis dare, & denique habet omnia priuilegia, & iura, quæ antea habebat. Ita colligitur ex dictis Doctoribus, & dicto priuilegio Pauli IV. & dicit in specie Portel. *loc. cit.* Et ita video seruari in praxi. De his autem, qui nominantur à Papa, quia non egent confirmatione, intellige eos non esse exemptos, nisi postquam munus consecrationis obtinuerint, vt dicit expresè bulla Pauli IV. Quare licèt sint nominati, si delinquant, possunt à suis Prælatis puniri.

3. Noto 3. quòd Episcopus regularis sit. Episcopatu renuntiato, aut etiam retento, seu cum solo titulo, impetret à Papa priuilegium, vt possit habere cellam, & victum in sua Religione, & frui omnibus gratiis, & priuilegiis illius, non potest tamen prædicta impetratione frui sine licentia Prælatorum dictæ Religionis. Ita Rodriquez *in sum. tom. 4. cap. 68. num. 10.* Portel *loc. cit.* Et habetur expresè *in const. 4. Sixti IV. §. 10. tom. 1. nostr. priuil.* Prælati autem, qui debent hanc licentiam concedere, sunt soli Generales. Ita statuit Callistus III. vt Rodriq. refert *to. 1. qq. regul. q. 34. art. 5.* vbi addit, quòd, si dicti Episcopi absque prædicta licentia se immisceant Capitulis generalibus, aut prouincialibus, seu aliis negotiis, vel administrationibus Ordinis, sunt ipso facto excommunicati, tam ipsi admissi, quam ipsi admittentes.

4. Et aduerte etiam, quòd post obtentam dictam gratiam

gratiam à Papa remanendi in Religione, & post obtentam præfatam licentiam à Generali, non possunt tamen in Religione dignitates consequi; & ei suffragantes sunt perpetuo priuati voce actiua, & passiua. Ita decernitur *in const. 4. Pauli IV. in Bullar. Rodriquez.* Vbi nota, quatenus dicit, quòd non possint admitti ad dignitates, etiamsi obtinuissent ad hoc facultatem à Sede Apostolica, quòd loquitur de his, qui dictam facultatem eo tempore iam obtinuerant; ac proinde dictas facultates cassit. Nam alioquin certum est, quòd Papa potest dictam facultatem concedere, & non potuit dictus Paulus ligare manus suorum successorum, in dicta interpretatione tamen de nouo facienda, debet fieri mentio de præfata Bulla Pauli IV. expresse, vel æquipollenter.

5. Noto 4. quòd, si aliquis Prælatus regularis eligatur in Episcopum, post ipsius consecrationem illa prælatura vacat, quamvis Villalobos 2. *part. sum. tract. 35. difficult. 41. n. 5.* dicat, quòd vacat statim post confirmationem. Sed tu dic, quòd non vacat, nisi post consecrationem, vt habetur *in cap. Cum in cunctis, §. Cum verò, de elect.* vbi gloss. *verb. Ad quem,* & abbas *num. 3.* Et electio pertinet ad illos electores, ad quos pertinuisset, si esset mortuus (nisi aliud per summum Pontificem prouideatur) est enim statim priuatus beneficiis Religionis, & exemptus à iugo monast*ex* disciplinæ, *cap. Statutum, 28. q. 1.* vnde non potest esse Religionis caput, cum sit disparis conditionis, *clem. 1. de elect.* Quare in Ordine nostro cum fuisset in Episcopum promotus Reuerendissimus Pater F. Franciscus de Mayda Generalis, summus Pontifex Gregorius XV. specialiter ei concessit, vt posset, Episcopatu non obstante, continuare in officio Generalitus vsque ad Capitulum generale, vt videri potest in const. quæ super hoc emanauit, quam refero *tom. 3. priuil regul. cap. 11. const. eius 1.* Vnde collige, quòd, si Papa non concessisset continuare, non continuasset. Et idem seruatum est in promotione ad Episcopatum Patris Fratis Ludouici Doni Galli, Prouincialis Burgundiæ Ducatus, nam electio successoris acta est à deputatis secundùm constitutiones in casu mortis, in qua interuenire non potuit dictus Episcopus, quia iam erat extra Religionem. Atque ita habetur expressè *in dicto cap. Cum in cunctis, §. cùm vero.*

6. Noto 5. quòd, si in aliqua Religione esset statutum sub pœna excommunicationis maioris ipso facto, ne quis consentiret in Episcopatum sine licentia sui Superioris, si aliquis de ea Religione pronuntiaretur Episcopus, & ille, audita tali pronuntiatione, statim consentiret absque præfata licentia, esset excommunicatus, præsertim si illud statutum esset confirmatum à Papa: nam per votum professionis se obligauit ab seruanda statuta suæ Religionis. Atque ita fuisse decisum in Rota Romana, refert Thomas Falstolus Rotæ auditor *in tit. de constit. decis. 1.* Si autem summus Pontifex acceptare præcipiat, vel concedat, vt possit consentire absque dicta licentia, clarum est, quòd non erit excommunicatus, cum Papa sit supremus Religionum Prælatus.

7. Noto 6. Quòd Episcopus regularis renuntians Episcopatui, vel si deponatur absque degradatione, non tenetur ad Religionem redire, nec Religio eum tenetur recipere; quia retinet adhuc dignitatem, & eminentiam Episcopalem, quæ est causa saltem partialis, ob quam à Religione fuit exemptus. Ita Rodriq. *tom. 3. q. regul. q. 52. art. 26.* Sa *verb. Episcopus, num. 11.* Sanchez *lib. 6. in decal. c. 6. n. 29.* Layman *lib. 4. tract. 5. cap. 1. de statu relig. n. 9.* Villalobos *2. part. sum. tract. 35. difficul. 43. num. 2.* Alij tamen apud eundem Villalob. *num. 3.* dicunt, quòd ipse tenetur eum recipere, quia remanet Religiosus; nam non est exemptus à Religione ratione Episcopalis, sed ratione vinculi matrimonij, quod contraxit cum sua Ecclesia, à quo vinculo cum iam sit liberatus, tenetur ad propriam Religionem redire.

CAPVT VII.

De forma, qua Generalis dat licentiam electo in Episcopum, vt possit in Conuentu habere cellam, & aliis priuilegiis Religionis frui.

FRater N. Ordinis N. Generalis. R. Domino D. Episcopo N. ex Ordine assumpto salutem. Apostolicæ Sedis viso priuilegio, quo R. Dominationi tua, in Conuentibus nostris cellam habere queas, cæterisque aliis Religiosis nostris concessis priuilegiis frui, & gaudere, nec id tamen, eadem Sede sic disponente, absque nostra expressa licentia assequi valeas, nobis instanter supplicasti, vt præfatam tibi impertiri facultatem dignaremur. Nos eiusdem Sedis diplomata, ea, qua decet, reuerentia venerantes, piumque deuotionis stadium considerantes, quod à te Episcopatui renuntiando, vt intra pauperes Religiosorum cellas latitares, erga Minimam hanc Religionem, cuius vbera à puerilibus annis suxisti, egregiè satis significatum est; Tibi, vt in Conuentu nostro S. N. de N. cellam habere possis, victumque communem, necnon vt Capitulis omnibus prædicti Conuentus tam culparum, quàm aliorum negotiorum, interesse, & in electionibus, vt cæteri quicunque alij Religiosi votare valeas, licentiam, & facultatem concedimus, ac impertimur. In quorum fidem, &c.

1. Noto, quòd assignare Conuentum dictis Episcopis pertinet ad Prouinciales; assignare autem illis Prouinciam, in qua debeant degere, ad Generalem spectat. Ita colligitur *ex const. 4. Sixti IV. §. 10. tom. 2. nostr. priuil.*

2. Aduerte etiam, quòd dicti Episcopi possunt etiam admitti ad vocem passiuam, sed non debent inuiti; nec etiam volentes decet ipsos descendere, nisi forte ex humilitate.

CAPVT VIII.

De forma, qua Generalis hortatur Prouinciales ad suum officium rectè exercendum.

HVius paruulæ Congregationis regimen vt primum, inscrutabilis Dei prouidentia, suscepimus, illud in primis muneris nostri debitum exigere visum est, vt qui metuendum nimis, ac viribus impar, onus subiisse cernimus, compastores, cooperatoresque nostros, ad eam, in quam vocati sunt, nostræ sollicitudinis partem diligentius pertractandam incitaremur. Animarum namque Rectores amplissimum illud Angelorum nomen habent, quorum est, iuxta altissimam D. Dionysij Theologiam, purgare inferiores, atque illumi-

nar

nare. Quòd quidem si à nobis detractaretur, ignorare omnino videremur, quàm ardua, & periculosa prouincia sit gregis dominici cura, nihilque aliud foret Pastoris munus suscipere, quam in pinnam templi erigi, ut cum maiori inde ignominia, & grauiori lapsu rueremus. Quamobrem te R. adm. Patrem N. in quandam nostra cura portionem vnà cum tuis Collegis ascitum per Christi viscera monendum cohortandum, obtestandumque censuimus, vt diuina quemadmodùm placuit voluntati, huius tibi Prouinciæ curam demandare, ita quoque concredito tibi gregi omni virtutum laude, sed charitate præsertim, exemplo, ac vigilantia studeas prælucere. Charitate, inquam; nam etsi omnium sit, proximos charitatis, ac pietatis studio complecti, præcipue verò ad sacros populi moderatores hoc spectat, quorum est Dominicis ouibus ita præesse, vt se tamen ex amore ad Pastoram dignitatem vocatos fuisse recordentur iuxta illud, si diligis me pasce oues meas: *Charitate ergo R.A.P. ante omnia opus est, vt Christi videlicet amore gregem pascas, amorem erga oues geras, amorem de cathedra doceas, amoris, charitatisque vexillum in omnibus studiis tuis erigas, vita denique magis, quam amore ouium priuari ducas gloriosum; diuina memor sententia.* Bonus Pastor animam suam ponit pro ouibus suis. *Charitatem scito dilectissime, & nihil ignorabis.* Sit in te charitas, *verè dixit Augustinus*, & nec. sse est plenitudo scientiæ consequatur. Quid enim nescit, qui charitatem scit? *Hac docebit te, vt fomenta, & oleum magis, quàm ignem, & ferrum tuorum vulneribus admoneas; hæc vt flumnum de cælo descendere nequaquam f etas super oues; nec ad quemvis vndecunque quæsitum colorem gladium exeras potestatis. Hac ita feses, vt potestatem ab Agno cælesti ad ædificationem animarum acceptam, in tyrannidem minime conuertas; vt amari magis, quam timeri, vt ministrare, quam ministrari, vt pastor denique ouium, quàm tonsor, & deglubitor aueas nuncupari. Exemplo autem subditos ita præcurras, vt sis bonus odor Christi in omni loco, & quantum in te est, odor vitæ in vitam, non mortis in mortem; quatenus scilicet quisquid ad exactam regularis obseruantiæ formam, moramque ordinatam correctionem spectat in te ipso priùs, tanquam in aliorum prototypo, describens, efficias planè, vt qui in via Dei non sapiunt, exemplo tuo sapiant, & qui sapiunt non desipiant; & qui desipiunt, resipiscant. Vigilantiam præterea in te summopere optamus, qua super custodias gregis omni tempore vigiles, nec curarum molestiis hebescas; ne, te somno oppresso, in agro tibi colendo à Domino dispensato inimicus homo superseminet Zizania, ne oculo tuo conniuente agni ab oculo maligno fascinentur; ne oues à lupo dispergantur, rapiantur, mactentur, deuorentur. Te tandem quàm maximè commonemus, vt in nulla sæculi huius voluptate caput reclinans, in solo Iesu Christi pectore, hoc est oratione, ac meditatione, quæ illius purissimum, & candidissimum pectus referunt, quæque vnicum, & maximum sunt Prælatorum solatium, quasi in tutissimo nido, & tranquillissimo portu conquiescas. Ab eo enim vno pietatis, & charitatis fomenta, sanctæ vitæ exemplum, atque odorem, nec non gregis custodiam, & constanter patiendi robur exhaurienda tibi fore pollicemur. Quæ quidem omnia Pater luminum, à quo omne bonum, & datum optimum descendit, præstare tibi gratiosè dignetur, benignéque impertiri. Datum, &c.*

LITERA I.

Cap. vnicum.

De forma dispensandi illegitimos.

RATER N. Ordinis N. Generalis Patri F. N. Salutem. Cupientes, vt Religiosi curæ nostræ commissi virtutum Domino, suoque simul instituto, quibus addicti sunt, in omnibus, ad quæ Spiritus sanctus eos euocauit, liberè valeant deseruire; tecum propterea R. P. quem religiosa vita, spectabiles mores, catholica doctrina in agendis prudentia, & honesti labores commendabilem reddunt, super irregularitate, quam ex defectu natalium, seu quouis nefario coitu contraxeris, auctoritate apostolica, tenore præsentium dispensamus; ad quascumque Ordinis nostri administrationes, officia, dignitates, gradus, & honores, etiam Generalatus, pariter habilitantes, quatenus ad ea eli gi, & assumi, illaque gerere, & exercere licitè, & liberè valeas, ac possis, in contrarium non obstantibus quibuscumque.

1. Noto quòd Generalis, etiam absque Capitulo, potest per se solus illegitimos habilitare, vt dixi *tom. 2. Relig. Præl. q. 2. cap. 5. num. 143.* Item non esse necesse nominare in specie, ex quo coitu sit natus illegitimus, docet Rodriquez quem cito *ibid. num. 145.* Illa etenim nominatio, cum precedunt merita illegitimi, & voluntas efficax dispensandi ex quocunque defectu, in habente potestatem id faciendi, ad nihil seruit, nisi ad iniiciendum ruborem ipsi illegitimo.

2. Aduerte autem, quòd dispensatus ad dignitates minores, non censetur dispensatus ad maiores. Vnde si dispensans nolit illegitimum habilitare ad Generalatum, illa clausula, *etiam Generalatus*, tacenda est. Atque ita probaui *loc. cit. Relig. Præl. num. 146.* Et pro hac materia illegitimitatis, vide quæ dico *loco cit. à num. 103. vsque ad 152.*

LITERA L.

CAPVT PRIMVM.

De forma instituendi Lectores.

FRATER N. *Ordinis Generalis R. P. F. N. salutem. Vt primùm ad Generalatus fastigium, superna Dei prouidentia sic disponente, euecti sumus, in ea cura, ac sollicitudine ingi meditatione versamur: atque ad illud præcipuè nostra mentis intentio ardentiùs incitatur, vt quanto nimirum studio, ac desiderio minimam nostram Religionem post nos superstitem relinqui, & sartam tectam seruari satagimus tanto etiam conatu ad studiorum institutionem, conseruationem, innouationemque (vnde vitæ huius bene, beatéque transigendæ facultas omnis emanat) ad vnicam velati tuendæ Religionis præsidium animi nostri propensam voluntatem libenter afficiamus. Quod sanè cum per prouidam non nisi, ac circumspectam Doctorum, Magistrorumque designationem assequi posse videamur, gratum propterea Deo, Religionique nostræ obsequium exhibituros nos fore conspicimus, si in iis locis, quæ multiplicanda doctrinæ semina, & germina salutaria producenda percommoda esse dignoscuntur, habiles atque idoneos scientiarum Doctores, Præceptoresque constituamus, qui discipulorum, auditorumque suorum mentibus, Dei timorem, morumque ordinatam compositionem, regularem obseruantiam, ac disciplinam vnà cum literis ingenerarent. Ea propter cum Prouincia nostra N diuina fauente gratia, eiusque moderatorum laudabili opitulante consilio, ac prudentia, in rebus literariis multis abhinc annis profecisse, & scientiarum muneribus fæcundam intueamur, vt ex ea viri scientia pollentes in dies magis, ac magis, iuuante Deo, exurgant, qui in catholica Ecclesia, velut splendor fulgeant firmamenti, & tanquam stellæ in perpetuas æternitates mansuri, ad iustitiam valeant plurimos erudire; eandem in tam egregio, ac laudabili cœpto confirmandam, omnique nostra, qua possumus, opera, atque industria promouendam existimauimus. Cum igitur linguarum cognitione, Hebraïca præsertim, Græca, atque Arabica plurimùm se indigere cognoscat, in iisque præterea edoctum, ac versatum exposcat Lectorem, idcirco te venerandum P. F N. cuius doctrina, docendi facilitas, differendi elegantia, & in præfatis linguis peritia, nec non probitas, & religiosi mores apud nos fide dignis testimoniis maxime commendantur, ad eiusmodi munus in aliorum commodum, & profectum, tuæque obedientiæ insigne meritum, ac lucrum obeundam specialiter delegimus, ac destinauimus. Apostolica auctoritate, qua in hac parte fungimur, prædictarum linguarum Lectorem in Conuentu nostro N. cum omnibus gratiis, & priuilegiis, ac exemptionibus, quibus alij Lectores, iuxta nostri Ordinis præscripta, potiri, & gaudere possunt, ac solent, harum serie te dantes, instituentes, ac designantes, in virtute sanctæ obedientiæ itidem præcipiendo, vt prædictum Lectoratus officium statim suscipias, & ad illius executionem, quam citiùs commodè poteris, te accingas. Illud te quoque paterno affectu commonentes, tuas nimirum sic formare studeas lectiones, vt auditores vitæ tuæ odore, ac exemplo ad ædificatoriè conuersandum, & prædicandum idoneos, & aptos efficias. Sicque doceas in cathedra, vt ex te tamen discipuli, tanquam ex crucis suggesto viua virtutum simulacra exhauriant, ad quæ vitam suam erigere queant, & componere. Ita enim, siue natura, siue moribus comparatum esse optimè, vt non tam facilè verba eius, cui se totum quis credit, quàm facta æmulari contendat. Quo fit, vt si ij, qui alios instruunt, perperam agant, fiant ipsis subditi quam simillimi, nec quicquam eo in genere Gregoriano verbo verius sit, quo ait, Gregem ferri in præceps, si per prærupta vitiorum pastor gradiatur. Quod quidem ab animi tui candore, ac puritate Deus optimus maximus auertat, suamque tibi ad id munus exequendum perennem largiatur benedictionem. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quòd *tom. 2. nostr. priuil. in const. 2. Clem. VIII. num. 22.* probaui, quòd ad Religiones reformandas studia literarum erant in primis necessaria.

2. Noto 2. quòd Regulares tenentur studiis linguarum Græcarum, &c. incumbere, per constitutionem Pauli V. quam refero *tom. 1. dictorum priuil. in const. 2. Iulij II. num. 19.* quàm innouauit, & ampliauit Vrbanus VIII. prout refero *tom. 3. dictorum priuil. cap. 3. num. 11.*

3. Noto 3. quòd priuilegia Lectorum sunt varia, secundùm varietatem Religionum. Vnde vnaquæque Religio potest sua videre. De priuilegiis Lectorum in iure canonico agitur *cap. Quia nonnulli*, & *cap. Super specula, de Magist.* In quibus cap. statuitur, quòd Magistris assignetur aliqua specialis præbenda ratione Magisterij, ad suas subleuandas necessitates; quæ præbenda, cessante Magisterio, cessat. Ex quo collige, applicando Religionibus, quòd Magistri, seu Lectores plus indigent, quàm alij Religiosi; & quòd istud plus, mandantibus sacris Canonibus, est illi dandum de publico ærario, seu penu communi. Ex quo iustificatur illa praxis, quæ seruatur in aliquibus Regularium Collegiis, in quibus Lectoribus datur ex qualibet comestione duplex pitantia, & pro illis specialiter expenduntur singulis annis duodecim scuta ad subleuandas ipsorum proprias necessitates. Quæ quidem scuta possunt ab ipsis Lectoribus exigi de iustitia, & ad ea soluenda possunt compelli, qui secundùm ipsorum statuta tenentur, vt docet Gloss. *in dicto cap. Super specula, verb. Prædicti.* Et potest fieri statutum, quòd ad dicta scuta soluenda teneantur singuli Prouinciæ Conuentus, ne tantùm grauetur Conuentus, in quo sunt studia, vt colligitur *ex dicto cap. Quia nonnulli*, vbi dicitur, quòd si Metropolitana Ecclesia non sufficit ad alendum

dum Magistros necessarios, debet Episcopus cum Capitulo, alteri ipsorum facere provideri ab alia, seu aliis Ecclesiis suæ Diœcesis. Statuitur etiam *in dicto cap. Super specula, §. Docentes, & in cap. Relatum, de Clerico non resid. & in cap. 2. de privil. in 6.* quòd Lectores etiamsi in suis beneficiis non resideant, possint tamen recipere fructus, quousque in docendo fuerint occupati. Ex quo etiam iustificatur illud privilegium, quòd Lectores non tenentur ire ad chorum, neque de die, neque de nocte, prout etiam declarasse Greg. XIII. refert Gózal. *ad regul. 8. cancell. § 7. præm. n. 180.* & confirmauit Clemens VIII. in decretis editis pro refor. regul. quæ habes *tom. 2. nostr. privil. in const. 10. Vrb. VIII.* Et circa hoc privil. vide Contzen. *4. polit. cap. 14. §. 8.* Quæ omnia fuerunt confirmata, & ampliata Trid. *sess. 5. cap. 1. de refor.* Ex quo etiam colligitur, quòd in Regularibus locum habeant; nam propè finem dicitur, quòd Episcopus debet, priusquàm aliquem ad Magisterium admittat, illum examinare de vita, moribus, & scientia, *quod tamen non intelligitur de Lectoribus legentibus in claustris Monachorum.* Quæ clausula exceptiua, cum solùm ponatur in hoc puncto de examinatione, denotat, quòd alia ibi disposita secundùm proportionem applicari debent ad Lectores regulares, de quibus etiam loquitur illud cap. nam exceptio firmat regulam in contrarium. Sunt etiam Lectores præ aliis honorandi, vt probo cum multis *tom. 2. Relig. q. 2. cap. 1. num. 74.* De privileg is Lectorum, & Studentium agit ad longum Rebuff. ex quo Contz. *loco cit. cap. 15.* collegit centum octoginta priuilegia. Et de his ego etiam multa dixi *loc. cit. Relig. Prælat. à dicto n. 74.* Quales autem debeant esse Lectores, dixi *ibidem, num. 76.* scilicet probi, & docti, & fusè tractat Contzen *loc. cit. cap. 6.* Et quem modum tenere debeant in docendo, docet Suar. *tom. 4. de relig. tract. 3. lib. 5. cap. 3.* Et denique, quòd scholares tenentur, quantùm possunt, defendere opinionem singularem sui Magistri, docet Abbas *in cap. Super specula, de Magistris, num. 3. per leg. Dicere, §. Vnde videndum, ff. de arb.* vb Bartol. *num. 2.* Quod in tantum est verum, vt si scholaris factus iudex in iudicando sequitur opinionem sui Mag. stri, non tenetur in syndicatu, & excusatur à condemnatione expensarum. Ita Addit. Panorm. *ad dictum locum.* Qui tamen limitat, modò Magister sit insignis.

4. Noto 4. quòd in Ordine nostro Lectores tenentur debent locum suæ professionis; Correct. *num. 75.* &, si laudabilem, ac communem modum legendi excedant, non corriguntur per Correctorem, sed per aliquem superiorum Prælatorum, ibidem. Et ita debent suas formare lectiones, vt eorum auditores ad ædificatoriè prædicandum, & confessiones audiendum aptos, & idoneos efficiant; Regul. *num. 41.* Vnde colligitur, quòd Lectores possunt etiam suos scholares corrigere, & si delinquant in scholis, vel etiam alibi, directè, vel indirectè punire, non obstante, quod motum Magistrum habeant: nam cum debeant Scholares aptos reddere ad ædificatoriè prædicandum, debent hi posse ab illis puniri, si ea perpetrent, quæ dictam ædificatoriam prædicationem impedire possunt; nam alioquin frustra id illis mandaretur, si rebelles cogere non possent; frustra est enim illa iurisdictio, quæ vi coactiua caret; vnde illud præceptum contineret moralem impossibilitatem, & sic esset impertinens, quod non est dicendum. Nec in hoc possunt impediri à Correctoribus, nec ab aliis Superioribus, etiam maioribus, cum sit punctus Regulæ, super quam Prælati non habent facultatem. Possunt itaque Lectores Scholares immodestos, loquaces, &c. disciplinare non solùm in scholis, sed etiam alibi, in refectorio scilicet, seu Capitulo, eis-

que iubere, vt culpas suas coram Communitate dicant, seu etiam quòd comedant panem, & aquam dumtaxat, quas pœnitentias non possunt Superiores illi condonare absque consensu Lectorum, vt dixi *tom. 2. Relig. q. 1. num. 17.*

5. Noto. 5. quòd congruenter etiam in Collegiis Regularium deputantur studiorum Regentes ad modum Rectorum Vniuersitatum sæcularium, ad quos Regentes deferontur causæ omnes ad studium pertinentes, & eorum determinationi statur. Hic etiam Regens potest Scholares, ac etiam Lectores circa studium delinquentes punire; & est rationi valde consonum, ne omnia circa studium occurrentia ad Superiorem deferantur. S. d de hoc *infra litera R. cap. 4.* vide Contzen. *4. politicorum, cap. 14. §. 7.*

CAPVT II.

De forma dandi licentiam Religioso, vt legatione fungatur.

FRater N. &c. Tibi, &c. *Etsi sub iugi meditationis studio, imperturbataque vitæ secessu Altissimo famulantes Religiosos, sæcularibus negotiis, iuxta Apostolum implicari dedeceat, ne aliqua mundialis curæ occasione præpediti, ab eius quàm semel aggressi sunt, sanctitatis fastigio deprimantur, ea tamen, quæ pietatem, charitatemque redolent, quæque ad maxima humano generi conciliand a bona, ac non mediocre Religioni decus, & ornamentum cōquerendum accommodata noscuntur, non remissè, ac fractè, sed propensiùs, ex iniuncti pastoralis officij debito, illis sunt concedenda, eadem hac Apostolo verbis illis suadente,* Tu verò sectare pietatem, & charitatem. *Quo quidem in genere cum præclarum, atque honorificum Legatorum munus habeatur, dissonum profectè, aut alienum à sacro Instituto nequaquam censendum, si ad res grauissimas in populis pertractandas, si ad legationes apud Principes, ac Magnates obeundas assumantur viri religiosi. Cum enim Legati partes sint, lectu, missuque publico, publicum negotium, non militari manu, sed ingenij viribus exantlare sacri porrò viri, quibus hæc animi non desunt ornamenta, minimè prohibendi, quin tam graui, ac pio, tamque honesto munere perfungantur. Quare cum ex tuis, quas nuper dedisti, literis cognouerimus, Serenissimo Duci N. in optatis esse, ad Christianissimum Galliæ Regem pro publicis, grauissimisque negotiis, Legatum te destinare, nec munus hoc absque nostra licentia, & facultate subire, & exqui vales obnixè, humiliterque rogasti, vt eandem tibi facultatem impertiri dignaremur. Nos attendentes, non exiguum legationem istam, cum Reipublicæ, tum Religioni commodum, dignitatemque conferre, eam quam petis, facultatem harum serie, ac vi libentiùs elargimur. Illud seriò monentes, vt in eiusmodi munere exequendo, prudentiam, modestiam, ac fidelitatem, vt Religiosum decet exhibeas, ne dum proximo*

vtilitatem parare speras, exitium inferas, & quam de tuis meritis apud Serenissimum Ducem existimationem concitasti, fœdissimo nomine deturpes, ac dehonestes. Dominus te benedicat. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd *to.2. Relig p.1. cap. 3. num. 7.* probaui, quòd Religiosi poterant esse legati ad quoscunque Principes, Reges, ac Imperatores. Tum quòd ille status dicit prærogatiuam, & eminentiam super statum sæcularium, cum sit perfectionis, & religionis, vnde nullus Principum dedignatur Religiosos Legatos recipere, quamuis priuati Religiosi sint, dedignantur tamen omnes personas priuatas sæculares admittere. Tum quòd Relig osi, qui communiter ad hoc munus eliguntur, sunt literati, prudentes, ac modesti. Et in facto ibi duos ex nostris numerauit ex innumeris, qui hoc legationis munere functi fuerunt. Post quos etiam nunc placet de duobus aliis, in gratiam P. Trimarchi nostri, mentione facere. Et primus sit P.F. Isidorus à M. stana, qui eo tempore, quo Dux Maquedæ erat Siciliæ Prorex intendebatque Ciuitatem Ca'ati Gironensem, ptopter prætensam rebellionem debellare, dictus P. Isidorus fuit missus Legatus à dicta Ciuitate ad dictum Prorregem, qui ea prudentia, & maiestate negot um gessit, vt placatus Prorex, abstinuerit à declaratione rebellionis, & consequenter à desolat one dictæ Ciuitatis. Pro quo beneficio dicta Ciuitas dedit pro fabricando in ea Conuentu diuersis vicibus scutorum decem m lia, & se obligauit dare in perpetuumpro sustentatione Fratrum centum viginti vncias illius regionis, quæ ferè attingunt summam scutorum aureorum ducentorum quadraginta. Sed mea sententia debebat erigi statua dicto Patri in monumentum sempiternum talis, & tanti beneficij. Hæc mihi retulit P. Trimachi nostes; qui addidit, quòd tanto fuit captus amore dictus Prorex de Maquæda erga dictum P. Isidorum, quòd, vacante Ecclesia Syracusana, pro Episcopo illius nominauit apud Regem Catholicum dictum P. Isidorum. Eandemque nominationem, & pro Episcopatu Syracusano, & pro Archiepiscopatu Messanensi in personam eiusdem Patris fecit Comes Castri, nunc Comes de Lemos, quando in eadem Insula fuit Prorex. At his non immorabatur amantissimum illud erga suam Religionem Isidori pectus, malens cum Hieronymo epist. 99. ad Atellam, *fabis in ea implere ventrem, quam extra illam Attagen m ructare, & de comeso accipenfere gloriari.* Secundus fit P. F. Franciscus à Sancto Dorotheo. Is decem, & septem legationibus functus est ad diuersos mundi Potentatus. Et testatus est mibi idem P. Trimarchi authenticas se literas Matriti super his vidisse anno 1633. & constat ex literis datis ex Turtiximenia *die* 30. *Decembris* 1633. ibique impressis ab ipso Dorotheo ad Comitem de Oliuarez.

2. Noto 2. Legatus is est, quicunque ab alio ad alium missus est, pro aliquo negotio tractando. Colligitur *ex cap. Presbyterum.d.* 50. Is ante omnia debet esse timens Deum, veridicus, & minimè auarus, vt colligitur *ex cap.*18. *Exod.* mittentis amicus, fidelis, vt sic eius negotium fideliter gerat; illi, ad quem mittitur, amicus, vel saltem non odiosus, quia dum is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur, vt dicitur *in cap. In grauibus.* 3. q. 7. & talis debet esse, qualem eum depingit Villadiego *in tract. de Legatis, q.* 2. vs scilicet fit is, cuius ingressus pacificus, molestus exitus, cuius sermo ædificatio, cuius vita iusta, cuius præsentia grata, cuius memoria in benedictione, qui se amabilem præbeat, non verbo, sed opere, reuerendum se exhibeat, sed actu, non fastu; qui humilem cum humilibus, & innocentem cum innocentibus, & durum cum duris oblata occasione, præbere se posset. Sit doctus, ac eruditus, vt to promptu possit respondere sanitate, ac resolutè: sit persona grauis, & qualificata, vt sit magis charus, & magis æstimetur ab illo, ad quem mittitur; sit eloquens, vt bene possit, & absque difficultate suos conceptus exprimere. Quare etiam latinè Orator dicitur; vnde Cicero de senect. *Legati*, ait, *verbis apposite collocatis, ac dulcedine, & vt ita dicam orationis harmonia, animorum duritties frangitur, ira mitigatur, odia paulatim deponuntur, clementia persuadetur, voluntates resistentium expugnantur.* Vnde Hieronymus Epist. lib. 1. epist. 16. 23. & 61. apud Palchalium c. 15. *Rodes,* inquit, *Legatum, qui patrono egeat.* Sit prudens, vt sciat tacenda tacere, loquenda eloqui pro temporum, & occasionum varietate. De hac prudentia ait Bragaccia *lib.1.de Legat.cap.*4. Hæc autem prudentia experientia acquiritur: Vnde Dionys. Halic. *antiquit. Rom lib.*10. aiebat, *Nec aliunde melius consilia petuntur, quæ in futurum prosint, quam à præteritarum rerum exemplis* Sit ante omnia modestus in verbis, gesto, & incessu. Pro quo puncto vide Bragacciam *de legatis, lib.1.cap.*11. Et de qualitatibus legatorum diffusè tractat Carolus Paschasius *in suo libro de legatis, cap.* 15.16. & 17. Præcipuè tamen debet legatus esse fidelis, vt possit in illo quiescere, qui mittit illum. Vnde Salomon Prouerb. 25. ait, *Sicut frigus niuis in die messis, sic legatus fidelis ei, qui misit illum, animam ipsius requiescere facit,* Elegans sanè comparatio. Sicut enim potus niue resi geratus æstatis tempore iuxta communem vsum loquendi, animam ardenti corpori restituit, ita anxiam, & turbulentam præ negotiis animam mittentis legatum quietum, & pacificum absque vlla dubietate reddit eiusdem legati cognita fidelitas. De hac fidelitate agit Bragaccia *lib. 6. de leg.cap.*1. Marquez *in suo gubern.christ. lib.*2.*c.*34.

3. Noto 3. quod persona legati est sacrosancta, & inuiolabil s, & qui illam tangit, mittentem tangit, & qui illi iniuriam infert, mittenti infert, ita iure gentium disponente, vt habetur *in cap. Ius gentium dist.* 1. *& in cap. Si quis dict.* 94. excommunicantur qui legatum violauerint. Et de hac legatorum immunitate tractant P.Greg. *de repub. lib.*11 *cap.*16.*à num.*4. Alex.ab Alex. *lib.*5.*cap.*3. vbi multa congerit Tiraquell. Frachetta *in suo seminario, discursu* 43. *ferè in princ.* Paschasius *de legatis, cap.* 25. Germonius *de legatis, lib.*3. *cap.*1. *num.* 7. *&* 8. Ammiratus *in lib.* 15. *Taciti, cap.*4.*num.* 4 Chauassius *de vera prud.lib.* 4.*cap.* 6. §. 3. Bragaccia *de legatis, lib.*1. *cap.* 1. *verb. Dando quinci.* Ratio huius inuiolabilitatis est, tum necessitas communicationis, quia indigent omnes nationes, quæ communicatio non adimpletur, nisi per legatos. Tum quod, vt ait Plato 5. de legib. *Cum peregrinus sit (Legatus) desertus ab amicis, & affinibus dignus est apud homines, & Deo, qui à quacunq; vexatione redimatur.*

4. Sed hic quæres, an si Legatus iniuriet illum, ad quem missus est, possit hic, absque offensa eum mittentis, dictum Lagatum reiniuriare?

5. Respondetur, posse. Tum quia tunc non induit amplius personam Legati, cum id non habeat in mandatis ab eo, qui misit illum, vt supponitur, sed personam priuatam; vnde qui illum offendit offensus, non censetur offendere mittentem, neque Legatum illius, sed personam priuatam, quæ prius legatione fungebatur, quare mittens non potest iustè conqueri, immo potius debet vindictam probare, & adhuc abutentem legatione punire, vt ait P.Greg. *de repub.lib.*11.*cap.*16.*num.*6. Tum quia Legatorum inuiolabilitas à iure gentium pendet, quod tamen, ius gentium

gentium etiam præcipit, vt Legati munus suum modestè, & absque iniuria exequantur; ad hoc enim, vt lex sit iusta, debet omnes æqualiter afficere. Legatus ergo, qui iniuria afficit illum, ad quem missus est, ius gentium violat; vnde non potest iure gentium deinde se tueri, nec ius gentium illi potest suffragari; nam frustra legis auxilium implorat, qui legem offendit. Quòd enim ius gentium non protegat Legatos, vt ipsi legationis munimine alios iniuria afficiant, docent Paschalius *de legatis, cap. 27. in princip.* P. Greg. *de repub. lib. 11. cap. 16. num. 6.* Germonius *de Legatis, lib. 2. cap. 4. vers. Hæc & alia.* Tum quia qui iniuriatus reiniuriat, neminem lædit, sed iniuriam repellit; at vim vi repellere licitum esse, natura ipsa dictat. Tum quia si Legatus manus inferat illi, ad quem missus est nemo dubitat, quod possit eundem repercutere, & cum moderamine inculpatæ tutelæ etiam occidere; quare ergo non licebit iniuriantem iniuriis petere, minoris-ne forte æstimationis est apud viros honoratos iniuriæ affectio, quam corporis percussio? Tum quia si Legatus vocaret hæreticum illum, ad quem missus est, hic, si esset catholicus non posset, salua catholicorum lege, id dissimulare, sed teneretur ei respondere saltem, Mentiris. At hoc est illum iniuria afficere. Ergo sicut potest, immo debet in hoc casu percutientem repercutere, ita saltem poterit in aliis minoribus casibus reiniuriare. Maior huius syllogismi est Ruffini apud Peguam 1. *part. directorij, com. 16. vers. Et quia*; vbi sic habet: *Est quidem gloriosum Christi exemplo iniurias tolerare, vnam tamen notam hæreseos, qui fert, vel dissimulat, non est Christianus.* Tum quia Salom. Prou. 26. ait. *Responde stulto iuxta stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur.* Quem locum explicans Cyprian. in libro de singularit. cleric. ait: *Responde insipienti contra ipsius insipientiam, vt non videatur sibi sapiens esse*: idest aduersus insipientem correctionibus, & animaduersionibus, immo etiam virga vtere, ne impunitas illum deteriorem reddat, vt explicat Salazar *Prou. c. 26. vers. 4. & 5. fine.* Tum quia Procopius de bello Goth. lib. 1. ait: *Magna quadam, & inclyta Oratorum dignitas est, & apud omnes mortales alioquin honorabilis, sed tandiu idin se munere retinent, quoad ipsi sua legationis officium seruant; Nam hominem occidere, qui legatione fungatur, tunc quisom, & iure pro humanis legibus licet, cum Regem videbitur contumelia affecisse*, Atq; ita docent Carolus Paschalius *de Legatis, c. 27. versus finem.* Germon. *de Leg. lib. 2. c. 4. vers. Hæc, & alia. versus finem; & lib. 3. c. 3. num. 7.* P Greg. *de repub. lib. 11. c. 16. num. 6.* Frachetta *in suo Seminario discursu 43. vers. Mà non è men digno.* Bragaccia *de legat. lib. 5. cap. 11. pag. mihi 515.* Canonherius *quæst. in Tacitum, lib. 2. de Legatis, pag. mihi 283. vers. Seruanda Legato.* Innuunt Marquez *in suo guber. christ. lib. 2. cap. 34. in princip.* Chanassius *de perfecta prud. 4. cap. 6. §. 3.* Neque his obstat dictum Liuii lib. 2. c. 4. fine, vbi ait. *De Legatis paululum addubitatum est, & quanquam visi sunt commisisse, vt hostium loco essent, ius tamen gentium valuit.* Vnde colligitur, quod Legatos delinquentes Romani non punierunt. Respondetur enim, Romanos noluisse eo temporis dictos Legatos punire, non quod iure non possent, sed quia, vel eos magnanimiter spernendos esse iudicarunt, vel quia cum illis clementia vti voluerunt, vt respondet Frachetta. *loc. cit. in fine*, seu id fecerunt pro sua modestia, & ad aliarum gentium gratiã aucupandam, vt ait Godelænius *ad dictum locum Liuij*; nam alias, ait dictus Godel. Romani ceperunt Legatos Annibalis euntes ad Regem Macedonicum, vt narrat Liuius *lib. 3. decad 3.*

6. Consulit tamen P. Greg. *lib. 11. de repub. cap. 6. num. 9.* quòd forte meliùs esset, si Princeps iniuriatus simularet iniuriam, & illam adscriberet mittenti Legatum, vel si peteret vindictam ab illo, qui Legatum misit, vel etiam si rideret Legati iniuriam, & illum excedere iuberet; quod intelligo, modò iniuria esset particularis, non vniuersalis in totum populum, aut communitatem; nam tunc, vt hic infra probabo, eam dissimulare non potest Princeps. Subdit verò P. Greg. *Possunt, & iure, ni fallor, Legatos iniuria afficientes præter mandata retinere Principes, vt interim expectent à mittentibus responsum, num talia fieri, aut dici, quæ facta, dictavè sunt, mandauerint. quòd si mittentes ratum habeant, liberos relinquere; sin minus punire ipsi possint, quia tunc non vt Legati, sed vt priuati, & delinquentes, per iurisdictionem loci, in quo delinquunt, comprimi possunt. Immò si non probentur à suis possunt, vt hostes iure necari.*

7. Vnde collige, quòd si Legatus iniuriet illum, ad quem missus est, de mandato illius, qui misit illum, tunc offensus non potest licite reiniuriare Legatum, qui solum merus executor fuit, sed debet vindictam sumere de mittente. Duæ tamen adhuc requiruntur conditiones in Legato habente talem commissionem ad hoc, vt licitè possit euadere pœnam, & vitare furorem illius, ad quem missus est. 1. vt protestetur, se id dicere, omnino de mandato mittentis illum. 2. vt id faciat leuissimis, & modestissimis verbis, & suauissime, quantum fieri potest. Atque ita Germon *de Legatis, lib. 2. cap. 5. num. 10 & cap. 6. n. 20.* Hoc tamen adhuc periculosum est Legato, si agendum sit cum Principe cholerico. Sed quid, si Legatus iniuriet non solùm illum, ad quem missus est, sed totam ipsius communitatem, v. g. si missus ad Ducem aliquem Corsicæ, dicit, non est nouum, Corsos gentem esse barbaram, proditricem, ingratam; seu etiam ad aliquem Religiosum missus dicat, Religionem esse ingratam? liberum-ne erit Duci illi Legatum reiniuriare, vel dimittere, vt hucvsque dictum est, an verò tenebitur iniuriam repellere? Ego in hoc puncto puto, quòd tenebitur in conscientia dictus Dux, seu Religiosus iniuriam repellere. Constat; quia tunc iniuria facta est communitati, quæ sine offensa Dei tolerari non potest, cum hoc etiam redundet in offensam Dei, iuxta doctrinam D. Thomæ *quodlib. 4. art. 26. & expressius 2. 2. q. 108. art. 1. ad 2.* vbi ait: *Dicendum, quòd mali tolerantur à bonis in hoc, quòd ab eis proprias iniurias patienter sustinent, secundum quod oportet, non autem tolerant eos, vt sustineant iniurias Dei, & proximorum; dicit enim Chrysost. hom. 5. in Matth op. imperf. In proprijs iniurijs esse quempiam patientem, laudabile est, iniurias autem Dei dissimulare, nimium est impium.* Et ad 4. ait: *Dicendum, quòd iniuria, quæ infertur personæ alicui, quandoque redundat in Deum, & in Ecclesiam, & tunc debet aliquis propriam iniuriam vlcisci, sicut patet de Helia, qui fecit ignem descendere super eos, qui venerant ad ipsum capiendum, vt legitur 4. Regum 1. Et similiter Elisæus maledixit pueris eum irridentibus 4. Regum 2. In quantum verò iniuria in aliquem illata, ad eius personam pertinet, debet eam tolerare patienter, si expediat.* Et opusc. 19. contra impugn. Relig. c. 14. probat, quòd Apostolici viri maledicentibus resistere possunt, eosque repellere, non amore priuatæ gloriæ, sed communis vtilitatis. Sed si quis publicè dicat, quòd aliqua communitas Religiosorum est ingrata v. g. id redundat in maximam iniuriam Dei, cuius obsequiis illa communitas est specialiter mancipata, quasi Deus toleret sib seruiri à personis ingratitudinis nota notatis; eo modo, quo iniuria fieret Principi, de quo diceretur, quòd toleraret in sua aula seruos scelestos. Et Tostatus q. 2. in cap. 42. Genes. ait: *Si autem iniuria facta sit alicui communitati non debet aliquo modo remitti sine congrua satisfactione, & punitione.* Idemque censet nisi iniuria facta sit personæ alicui communi. Ex quibus

concludo, quòd iniuriæ factæ alicui communitati à quacumque persona factæ sint, tolerari non debent, nisi forte prudentia toleraret ad tempus in aliquo casu speciali.

CAPVT III.

De forma dandi alicui licentiam libros imprimendi.

FRater N. Ordinis N. Generalis R. P. F. N. salutem. In quandam militantis Ecclesiæ curam, sollicitudinemque, meritis licèt imparibus, euocati sedulo inuigilare tenemur, vt quos in Domino filios quotidianis oneribus, doloribusque in vitam cælestem pariter mater Religio, editosque non desinit tenerioris scientiæ lacte reficere, ablactatos autem solidioris doctrinæ cibo enutrit, cæteris quoque cum Religionis, tum Ecclesiæ alumnis conquisita sapientia communicatione, verbo, vel scripto nunquam non prosint. Sapientia enim abscondita, & thesaurus inuisus, quæ vtilitas in vtrisque? *verè, grauiterque dixit Sapiens. Quod quidem si à nobis paruipenderetur, muneri nostro deesse videremur, & scientiæ donum per sterilitatem euertentes Religiosi, velut infæcundæ arbores cultori suo fructum denegantes, è vita mererentur excidi. Quamobrem cum ex literis suis, quas nuper misisti, nobis innotuerit, maximo te ingenio, studioque in sacram Genesim commentaria peperisse, qua lucem publicam aspicere exoptas, obnixeque rogaueris, vt nostra tibi pro eisdem prælo subiiciendis, licentiam, ac facultatem impertiri dignaremur. Nos attendentes, eum, qui Dei beneficio rectè aliquid fecerit, cæteris quoque iuxta D. Basilij sententiam, notum facere debere: Miserrimumque esse habenti à Deo gratiam intellectus posteris suis, idest, studiosis, nihil scriptum dimittere: prætactam tibi licentiam, ac facultatem harum serie concedimus, & elargimur; modò tamen duo ex Ordine nostro Theologi, à P. F. N. huius Prouinciæ Prouinciali deligendi hæc, quæ in sacram Genesim scripto persecutus es, accuratè admodùm viderint, & perlegerint, atque ad maiorem Deo gloriam, Religioni decus, proximoque vtilitatem conquirendam opportuna existimauerit. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quòd antequam libri edantur, tre a requiruntur scientiæ. 1. enim requiritur Superioris religionis licentia. Et hoc puto, ne aliquid sordidi, inordinati, & obscuri in illis contineatur, quod possit librum, & Religionem simul deturpare, obscurare, & denigrare; sunt enim tam acuti huius ætatis librorum fetacissimæ critici, vt libros librare non sint contenti, sed eos velint cribrare, & recribrare accuratè non solùm, sed & immisericorditer; nam plurima in libris nitentia licèt reperiant, maculis tamen quibusdam, quas aut iniuria fudit, aut humana parum cauit natura, offenduntur, hasque memoriæ diligenter mandant, vt posteà in compitis, & triniis conclis propalent. Miserrima gens; quæ putat, ex aliorum quisquiliis nitorem sibi comparari. 2. requiruntur licentiæ inquisitorum, &c. Et hoc puto, ne impia sub dulci melle venena lateant, impura enim lectio maximum ex vitiorum irritamentum, & ad eorrumpendos animos potentissimè valet; vnde meritò acutissimis Theologis, iisque perspicacissimis probandi, antequam edantur, libri traduntur, qui in hoc munere tenentur esse exquisitissimi, ne, si errores irrepant, prohibeantur, cum auctorum damno, & vituperio, ac inani, & imperiti vulgi detrimento, quod fugientes, & prohibitus libros vndequaque venatur, quasi in illis sapientiæ absconditi thesauri recludantur, & in concessis vulgaris solum disciplina continea tur. Plebs curiosorum fanatica, quæ in puluere aurum quærit, ac si sancta mater Ecclesia Catholica, simulque pia, quando in aliquo scriptore errores irrepserunt, si doctrina aliàs sit futura vtilis Christiano populo, erroribus resecatis, libros non concederet. Sæcularis tertiò politia libros sua examinat trutina, ne quod scilicet in iis contra statum Reipublicæ dogma, quod populi constantiam enecet, pacemque publicam turbet, doceatur; sicut enim cudendæ monetæ seueras leges fert, & tuetur, ita etiam de libris idem sibi statuendum, tuendumque esse opinatur; & meritò, nam plus eff animos, quàm fidem commerciorum corrumpi. Et denique omnes eò tendunt, vt sicut non temerè quæuis esculenta circa delectum palato admittenda censemus, nisi antea simus per omnia certi de eorum salubritate, sic quoque, immo multò diligentiùs curandum est, ne quælibet quorumlibet nugæ quibuslibet legi permittantur. Pro librorum impressione vide, quæ dico *tom. 1. Relig. quæst. 5. cap. 9.*

CAPVT IV.

De forma approbationis librorum.

INæstimabilis scientiæ gemma pulchrior videtur, si videatur, & gloriosior, si se in eius aspectu detineat mens hominum. Beatior quidem, feliciorque doctrinæ rosa pulcherrima si in angusto memoriæ sinu collectum decus in libris ostentet, & quæ sibi decori, cæteris etiam fit voluptatis odorem spirans. Quid enim sui maximam præstet esse partem si aliorum obliuiscatur, nec scriptum quid posteritatis commodo transmittat vir doctus, ac sapiens? Haud sanè gratum se Deo putet, si quæ ab eo copiosè hausit ornamenta, persteriles, atque inopes actus euertat, nec in alios effundat, sibi soli non natus homo. Audiendum ergo, communeque peragendum negotium librorum partu non ininecundo, ne scitum illud inane videatur Hebræorum Sapientis, illustre prouintiatum. Faciendi plures libros nullus est finis. *Quam eximiè, quàm appositè publico studentem bono cernimus libri huius auctorem R. adm. P. F. N. qui quicquid in nobis est, totum illud reipublicæ deberi intelligens, nec quicquam magnificentius, quam omnibus prodesse, post aliquot fæcundissimæ mentis labores in lucem elatos post vnum & alterum moralis Theologiæ volumen posteris compactum, tertium itidem inscriptum N quod reliqua perficeret, nūc foras educit? Cui quidē librando approbandoque, cum ego infrascr ptus R. P. F N. Generalis, iussu, ac mandato, à R. adm. P. F. N. Prouinciæ N. Pro*

N. Prouinciali delectus fuerim, in eo attentè perlecto, ac examinato nil à catholicæ fidei regula, bonisque moribus alienum spondeo me reperisse. Sacri quinimmò Theologi patres, tam piè pro moribus, tam doctè pro veritate tueri conspexi, vt ad rerum moralium intelligentiam lumen afferat non exiguum. Flosculis etiam scholasticis tam variis, ac mirificis, tamque singularibus, ac perpolitis librum conspergit, & quod mirabilius est, practicis quæstionibus ita leges attexit, atque inducit, vt multi licet laboris negotium sit libros scribere, eamque ob causam sacratissimo exult, qui de ipso dominici pectoris fonte potauerat dictum sit, ac sæpius repetitum scribe, *nil ampliùs tamen ad cumulatissimam veri Scriptoris laudem hic exoptari posse videatur. Quid styli persequar elegantiam, ac pulchritudinem? quid salubrium sententiarum pondus, ac varietatem, quibus sic capti, detinet, atque delectat, vt illustre sideribus cælum, depictum floribus pratum, concinnum figuris aulaum, illuminatum gemmis amiculum eius dixeris lucubrationes?* Mandare enim quem juam, *aiebat Cicero*, literis cogitationes suas qui eas nec disponere, nec illustrare possit, nec delectatione aliqua allicere lectorem, hominis est intemperanter abutentis, & otio, & literis.

Vt semper v rium plus micat artis opus.
Nam quæcunque solent per se perpensa placere.
Alterno potiùs vincta decore placent

Doctrinæ accedit robur, ac fœcunditas, vt qua non de arescentibus riuulis, sed de ipso rerum, grauiorumque Scriptorum fonte sensim potata egregiam illam Tulliani pectoris vocem non ignorans. Tardi ingenij est riuulos consectari, fontes rerum non videre. *Quod causa fuisse dixerim, vt iamdiu conceptum fœtum citiùs edere non potuerit ad illud Hieronymi*, Nec ac scribendum citò prosilias; & leui ducaris insania, multo tempore disce, quod doceas. *Quis eius in scribendo facilitatem, breuitatemque, non dicam exprimere vlla ex parte, sed vel leuiter adumbrare sermone possit? vt si in cæteris paucos admodum sibi pares, eo in genere, vix quenquam habeat superiorem. Tantam enim rebus obscurissimis lucem affert, vt legentium labor in eo solum sit positus, ab eo scilicet inuenta, ac disposita summa cum voluptate intueri. Quid absolutissimam exequar rerum tractationem? Ita namque se geris, vt vix intactum aliquid, vel vllam consimilium studiorum segetem posteritati relinquant: difficultatibus siquidem omnibus penè exhaustis, vel non parum emollitis, ac mitigatis, præstantioris cuiusdam ingenij aciem, iudiciique demonstrat. vt maiorem pudoris, quam industria materiam sapientia studiosis transmittere iudicetur. Modestiam eius attexere superuacaneum. Prudenter enim, consulteque se gerit, suasque firmat assertiones, nec aduersariorum animos asperitate exulcerans, nec scommate petens; teterrimum illum quorundam morem detestatus, qui non eum dogmate, sed dogmatis assertoribus confligentes, non aliter ac sepia atramentum vomunt, vt eos effugiant. Ingenij tamen simplicitatē, magnanimitatemque non possum quam maximè non mirari: A cognitò errore, & qui in iam editis codicibus irrepserit, leuitatē aut putans discedere simplicem lapsus confessionem astruendō, ingenuè fatetur, aliud putauit, deceptus sum; more scilicet magnorum virorum; qui multa nihilominus habentes, vel habituri, aliquid sibi detrahere non erubescunt. Fidelitatem denique, ingenuumque auctoris pudorem, quid commemorem, vt si quos ad scripta firmanda Doctores voces, inoffenso pede possit decurri; & si quidquam ex alienæ doctrinæ penu in sua opera depromat, ingenio sit nequaquam ingrato, vel impudenti, sed per quos profecerit ostendendo, in aru alieni cumulo creditoris nomen libentissimè profiteatur. Quæ quidem omnia animo reuoluens, tam præclarum, atque egregium Scriptoris opus prælo committendum fore existimo, indubitéque confiteor, vt copiosissimi nimirum scientiæ fructus ingenij fœlicitate pullulantes, ab omnibus colligantur, & qua spiritualibus angustiis capi non potest ampla supellex, in aperto orbis theatro perspecta, sapientum oculos pascat; ac probatissimi demum, lectissimique auctoris labores, in quibus humana exultauit industria, ex arcana mentis custodia emergentes in omnem posterorum memoriam consecrentur. In quorum fidem, &c. Datum, &c. Frater N. &c.*

Nota, quòd ista forma comprehendit omnia ferè motiua, propter quæ libri placere solent; vnde non est necesse in cuiuique libri approbatione, immo neque deceret aliquando eam ad verbum transcribere, sed poterit quilibet suum motiuum aliis relictis decerpere, suoque ingenio, & libro approbando accommodare.

LITERA M.

CAPVT PRIMVM.

De forma instituendi magistrum Cæremoniarum.

R. N. &c. Super muros Ecclesiæ constituti à Deo custodes religiosi viri, sic diuinæ laudis officiis, ritibus, ac cæremoniis debent esse intenti, vt cælestes veluti milites, instructas cæli acies imitentur, & choros, in quibus Dei Verbum sequentibus, nil confusum appareat, vel inconcinnum. Quod quidem si ab iis detrectetur, verendum profectò, ne à præscriptis sacrorum rituum documentis resilientes à cælesti tandem ac pura, qua beati expectant, diuinarū mentiū harmonia prolabantur. Id enim & supremo illi cœtus

Angelici Coryphæo nouimus contigisse, qui cum in lateribus aquilonis Regis magni etuitate, vbi decies centena millia Deum laudantes assistunt, non stare, vt cæteri, sed impudentissime sedere, sociamque Dei laudationem cæremoniarum neglectu despicere præsumpsisset, audire meruit. Quomodò cecidisti de cælo Lucifer, qui mane oriebaris? Hanc auertere à militibus suis irreparabilem iacturam satagentes Ecclesiæ Duces, vt ingenitum corporibus, animisque torporem depellerent præcipuas demandati muneris partes eas esse censuerunt, aptos nimirum, atque idoneos quouis tempore Cæremoniarios præficere, à quorum nutu, ac imperio cæteri, tanquam multitudo cælestis militiæ ab Archangelo Gabriele, pendentes rectam psallendi rationem, sacrarumque cæremoniarum formulam edifcerent, ac feliciùs exhaurirent. In eandem nos quoque cogitationem rapit sollicitudo nostra erga res sacras, pro quibus potissimum tuendis pastoralis iugum humeris nostris impositum cogitamus, quibusque neglectis, vel ipsum Religionis vocabulum negligi necesse est, ac penitus euanescere. Quamobrem cum te supradictum in diuini cultus ministeriis, ipsisque ritibus, ac cæremoniis longè versatissimum, sententia itidem, honestisque moribus, ac modestia præsertim commendabilem esse sciamus, te proinde, Conuentus nostri N. Cæremoniarum, & sacrorum rituum veluti moderatorem, ac ducem, harum serie, ac vi seligimus, & destinamus. Vniuersis, & singulis eiusdem Conuentus Patribus, ac Religiosis præcipientes, vt tibi vni, quo ad hoc dictum officium, ac reliquas omnes, tàm Ecclesiæ, quam Cœnobij generales, & peculiares, cum publicas, tum priuatas, ac domesticas cæremoniarum, siue rituum exercitationes, promptè ad nutum, alacriterque pareant, optemperent, ab obsequantur. Eiusmodi autem manus, vt vigilantius, expeditiusque obire valeat, ab omnibus etiam, quæ in eo exequendo exturbare vllatenus possint, eatundem nostrarum serie prorsus eximimus, ac liberamus. Socium quoque tibi iungentes P. N. qui vices tuas, si res exegerit, obire, nec alias, quam à te probatas functiones edocere teneatur. Illud vero monemus in primis, quin & districtè præcipimus, vt semel saltem quolibet mense, in Ecclesiam, vel alio, stata die Religiosis omnibus conuocatis Breuiarij, Missalisque Romani, nec non Ritualis nostri formulas, & rubricas per te explicatas, in praxim eures ab aliquibus deducendas. Ac præterea ne S. Patris Institutoris cæremonialia monimenta, diuino quodam edita artificio obsolescant, eadem ipsa, quo ad fieri poterit, tam in Ecclesia, quàm in cænaculo, atque alibi obseruanda, & in prædictis cæremoniarum conuocationibus enucleanda esse, pariter iubemus. Porro si quidquam in iis à Breuiarij, Missalisque Romani regulis, ac notis discrepare, vel ipsis minus congruere animaduerteris, illud vel apta, ac opportuna conciliare expositione, vel modesto saltem, & quod venerationem præferat, silentio studebis inuolare. Hæc tibi demum concredisti officij summa, dilecte Fili, vt ipsi videlicet sedulo intendas, & totis incumbas studiis, ac viribus, nec quidquam minutum esse scias, quod Dei causa suscipitur. In te vno nititur religiosi cultus obseruatio, quam si per steriles, ac inanes actus euerti contingat, tibi vni potes tribuendum. Exere igitur vires, & cura, vt Ecclesiastica officia religiosè persoluantur. Ita enim fiet, vt ad altiora perfectionis culmina sublenari se sinant cæremoniis instructi Religiosi, & copiis omnibus vita necessariis, vt olim Maiores nostri, à liberalissima Dei manu cumulari mereantur. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

1. Noto 1. quòd vsus cæremonialium præceptus est nobis in scriptura pluribus locis Deuteron. 26. vers. 17. *Dominum elegisti hodie, vt sit tibi Deus, & ambules in viis eius, & custodias cæremonias illius, & mandata, atque iudicia, & obedias eius imperio.* Et Leuitici 5. vers. 15. *Anima, si præuaricans cæremonias peccauerit, offerat, &c.* Et Leuitici liber totus est in præceptis cæremonialibus. Est autem cæremonia secundum Abulensem *q. 6. ad finem in cap. 27.* Exodi specialis, & externus ritus colendi Deum, in quo cultu considerari possunt, & ipse actus colendi, qui debet esse humilis, grauis, modestus, & ipsi colentes, qui debent esse ad cultum Dei specialiter instituti per consecrationem legitimam, & singulari conuersatione, ac in habitu, &c. à sæcularibus distincti, & instrumenta dicti cultus, vt vasa, vestes, &c. vt ex D. Thom. 1. 2. *q. 102.* docet Carthusianus *in Leuit. a. 1.* Porro propter tria cæremoniæ institutæ sunt. 1. ad excitandam fidelium deuotionem erga sacra mysteria. 2. ad illorum instructionem, quia solent simplices erudiri per signa sensibilia, & rudiorum mens sic eleuari ad sublimiora præcipienda, vnde dum solemnes illos ritus intuentur, vel erudiuntur, vel saltem extimulantur ad inquirendum quid per illos significetur, 3. ad adumbrandam Ecclesiam triumphantem, vnde per illa, quæ in celebratione missarum, & officiorum geruntur, monemur ad perennem illam solemnitatem aspirare. Ita Marchantius *in virga Aaronis lect.* 18. Adde vt essent ornamentum Ecclesiæ, vt asserit Marius *in cap. 4. Deuteronom.* Ad illa verba, *quæ est enim alia gens &c.* Videri potest D. Thomas 1. 2. *quæst.* 102. & 103. Hosius *in 9. & 10. præcep. decalog. à cap.* 86. Lorinus *præfat. in Leuit. cap.* 7 & Trid. *sess.* 22. *de sacrificat. missæ cap.* 5. Dereytoles noster *in cap. 1. Zachariæ vers. 6. quæst. 2. num. 5. & 6.*

2. Noto 2. quòd in qualibet bene ordinata Republica tria debent esse genera præceptorum, moralium nimirum, iudicialium, & cæremonialium, sic Deus in Republica iudæorum, ab ipso instituta, hæc præcepta instituit, vt constat *ex multis locis Deuteronom. præsertim cap* 4. vbi ait. *Quæ est enim alia gens sic inclyta, vt habeat cæremonias, iustaque iudicia, & vniuersam legem.* Custodia autem horum præceptorum superioribus Reipub. demandatur, & hoc ad ipsius Reipublicæ perfectionem, necessitatem, & decorem pertinet, vt D. Thomas probat 2. 2. *q.* 183. *art.* 2. Quia autem hæc præcepta diuersas actiones dicunt, quæ per vnum solum hominem rectè adimpleri non possunt Ideo oportet, vt ad diuersas actiones diuersi homines deputentur, vt probat D. Tho. *loc. cit.* Et sic Christus in christiana Repub. vt ait Apostolus ad Ephesios 4.

dedit

dedit quosdam quidem Apostolos quosdam autem prophetas, alios vero Euangelistas, alios autem Pastores, & Doctores, Sic in rebus publicis sæcularibus habetur summus omnium moderator. Iudices ministrantes iustitiam, & alij dirigentes ea, quæ ad Reipublicæ pulchritudinem, & decorem faciunt. Sic etiam in quibuscunque particularibus Ecclesiis, quæ etiam paruæ Respublicæ sunt, habetur summus moderator Episcopus, Vicarius, seu alij iudices causarum, & magistri cæremoniarum dirigentes ea, quæ ad exteriorem cultum Dei pertinent, Cum ergo noster legislator imitatione Dei illa tria præceptorum genera instituerit in sua religione, nimirum Regulam, in qua moralia præcepta continentur, Correctorium, in quo iudicialia, & Cæremoniale, in quo cæremonialia, quod nullus legislatorum fecit, quod sciam, consequenter meritò vocatur religio nostra inclyta, magnifica, insignis, & super omnes perfecta, vt probo diffuse *disp.1. Præmiali commentar. in regul. minim. c.3.* complectens totius religionis perfectionem, vt canit Ecclesia in responsoriis B. P. Quæ quidem præcepta cum per vnum hominem rectè exerceri non possint, ideo oportet, vt cura saltē cæremoniarum alicui Patri particulari tradatur, relicta cura aliorum superioribus ordinariis. Quod mihi videtur sine difficultate in ordine nostro, eo enim ipso quod cæremonias instituit, videtur etiam demandasse curam illarum alicui fratri particulari; qui illas dirigeret, doceret, explicaret, practicaret, est enim vsus cæremoniarum perdifficilis, cum ad minutissima descendat, vnde diligenti directore indiget eius praxis. Nec potest superior his vacare, cum multis aliis curis distrahatur. Vnde in religione nostra in Conuentibus principalioribus semper adsuit dictus magister cæremoniarum, qui quidem in Hispania vocatur magister Chori. In Italia verò magister cæremonialium. Et cum dictus magister multum conferat ad diuinum cultum augendum, ad adiuuandum studium religiosorum circa diuina officia, & ad excitandam populi deuotionem, decet illum in omnibus Ecclesiis præcipuè collegiatis, & regularibus principalibus instituere, qui sit vir probus, in dignitate sacerdotali constitutus bonis moribus ornatus, alios grauitate, doctrina, prudentia, & decore precellens, in Ecclesiasticis ministeriis sufficienter instructus, sacrorumque rituum, ac cæremoniarum studiosus.

3. Noto 3. quòd de magistro cæremoniarum tractant Cæremoniale Episcoporum *lib.1.c.5.* Castaldus *in praxi cærem. Sect.1. per totam*, Cæremon. cleric. minorum *cap.1.* Eius officium est cuncta munera Ecclesiastica prospicere, & prouidere præsertim in diebus solemnioribus, vt tempore scilicet, & loco omnia sint in Ecclesia rectè disposita. Item in vigilia cuiusque diei festi solemnioris debet affigere tabellam, in qua ministri officia illius diei complecturi designentur omnes; eosque de particularibus cæremoniis illius diei instruere, sacristamque monere; vt præparet, quæ in particulari dictis diebus sunt præparanda. Attendereque etiam debet diligenter, an omnes, deuote, & grauiter, ac humiliter edoctas cæremonias seruent, negligentes, illius muneris erit, charitatiuè monere, vt diligentiores sint, & per hoc necesse est, vt superiores mandent, vt illi omnes simpliciter pareant, & absque repugnantia, aut disputatione faciant, quæ ab illo mandantur. Quòd si ipse in aliquo defecerit à superiore dumtaxat moneatur, seu à Patribus senioribus, & grauibus adhoc, vt confusio vitetur.

4. Noto 4. quòd nuper in dubium versum est, an Cæremoniale nostrum fuerit, à B. P. immediatè compositum, an verò solum de illius iussione, & abipso approbatum. Ego puto, quòd fuerit ab ipso immediate compositum, & probat mihi euidenter titulus dicti cæremonialis, qui talis est: *Cæremoniæ obseruantissimi Ordinis fratrum minimorum à Beatissimo Francisco de Paula prædicti ordinis præcipuo institutore diuino quodam artificio edita*, Qui titulus est antiquissimus, habeo enim cæremoniale impressum Parisiis anno 1528. in quo talis titulus habetur, & fuit semper hic titulus dicto cæremoniali præpositus in omnibus impressionibus, quæ de illo sunt factæ ab illo tempore, idest anno 21. post mortem B. P. vsque ad præsentem diem, & dictum cæremoniale semper fuit positum inter opera B. P. & semper fuit ab illo vsque ad hæc tempora dictus B. P. præfatis cæremonialis existimatus absque vlla hæsitatione auctor, quod etiam sentit P. Passarel. *in Indice regulæ, & constitutionum verbo, cæremoniæ P. nostri S. Francisci obseruandæ.*

5. Verum quidem est, quòd in capitulo generali Turon. *n.46.* & in Tolosano *n.28.* & Romano 2. *n.17.* idest 2. 3. & 4. religionis dicitur, quòd dictum nostrum cæremoniale fuit factum tempore B. P. & decernitur in dictis capitulis, quòd dictum cæremoniale seruetur, & legatur quousque in proximo generali capitulo de eo totaliter concludatur, ad hoc vt vnaquæque prouincia possit se in eo conformare. In quinto verò capitulo generali, quod fuit celebratum Parisiis, *n. 19.* & in 6. quod fuit celebratum Romæ pro tertia vice *num.26.* deliberatum est, quòd omnes prouinciæ se in eo conforment, cum enim in prædictis capitulis 2. 3. & 4. reiecta fuisset decisio difficultatis, an Cæremoniale à B. P. compositum esset vbique seruandum propter multas, & varias difficultates, quæ ex eius obseruantia resultare videbantur ob regionum varietatem, in quintum capitulum generale proximum, quod deinde fuit celebratum Parisiis, hoc capitulum *n.19.* præcepit, vt dictum Cæremoniale ab omnibus vbique seruaretur his verbis *Præcipientes omnibus, & singulis nostræ religionis fratribus, quod in cæremoniarum obseruatione se studeant conformare*, quod decretum fuit confirmatum deinde in c. sequenti Romæ 3. celebrato *n. 26.* sub iisdem verbis, addito solùm, quòd ad illius obseruantiam tenerentur omnes fratres, *cuiuscumque gradus, conditionis & status fuerint*, quod ad vnguem fuit obseruatum vsque ad annum 1574. cum enim per illa tempora fuisset reformatum Breuiarium Romanum, religio nostra, quæ nec latum vnguem discedere profitetur à ritibus Romanæ Ecclesiæ iuxta legislatoris præceptum *in c.4. Regulæ n.12.* congregata in c. generali Genuen. 4. *n.32.* statuendo mandauit, quòd omnes se conformarent in persoluendis horis canonicis, & celebratione missarum Breuiario reformato ab Ecclesia omisso nostro Cæremoniali in his, quæ illi sunt positiuè contraria, idest in his, in quibus Cæremoniale Romanum aliquid fieri mandat, vel non fieri prohibet, non autem in his, quæ sunt solum illi contraria negatiuè, idest, in quibus Cæremoniale Romanum concedit aliquid ita fieri iuxta doctrinam, quam tradidi *tom.3. privil. c.1. n.12.* quòd est multum aduertendū, in aliis vero seruaretur Cæremoniale nostrum, quòd decretum fuit confirmatum *in cap. Barcinon. 1. nu. 5. & Massiliensi 1. n. mihi 63.* Itaque Cæremoniale nostrum seruandum omnino est sub graui culpa (adest enim in prædictis capitulis præceptum de illius obseruantia) in his omnibus, in quibus Cæremoniale Romanum expresse contrarium positiuè non præcipit, si autem Romanum tantummodo concedat aliquid tali modo fieri, & nostrum aliter fieri mandet, nostrum seruandum est Et similiter seruandum est in his, quæ sunt supra, & præter Cæremoniale Romanū, idest in his, de quibus dictum Romanū Cæremoniale nihil disponit, vel ad illud nullo modo pertinent iuxta ea, quæ in simili dixi *t.1. relig. sub d. q.1. c.8. in pr.* nam hæc nō sunt

contra

contra dictum Cæremoniale Romanum per doctrinam D.Thomæ 3. *contra gentes cap.* 100. Cum ergo religio nostra tam semper tenax fuerit obseruantiæ dicti nostri cæremonialis, nec illud vnquam relinquendum putauerit, nihil in his præcise, quæ dixi certum est, quòd antiqui illi patres, qui claram notitiam habebant de rebus B P. vtpote eius contemporanei putarunt dictum nostrum Cæremoniale fuisse compositum à B. P.

6. Ad illud quod dicunt dicta duo capitula Cæremoniale fuisse compositum tempore B. P. Respondeo dicta capitula non negare, quod fuerit à B. P. compositum, sed tantum velle, quod post compositionem fuit traditum aliquibus patribus lıteratis, vt illud reuiderent, cum enim B. P. humillimus esset, parum sibi confidebat & nihil æstimabat propria, immo ex industria affectab ad gloriolam vitandam, vt propria, non propria videretentur. Et licet diceremus, quod fuit tantummodo factum de illius iussione, & ab eo solum approbatum, non per hoc tamen desineret esse B. P. nam ea nostra facimus, quæ recognita, vt hic auctoritate nostra approbamus *l.* 1. *C. de iur. vet. enucl. & cap. Si Apostolica, de preb. in* 6. Seu dic, & verius meo videri, quod fuit error, vel impressoris, vel Scribæ Capituli Turonensis, quem deinde errorem secuta sunt sequentia duo capitula Tolosanum 3. scilicet, & Rom. 2. quem quidem errorem sic restituo, *Cæremonia à bona memoria legislatore nostro composita*; & illius erroris causa fuit dictum Capitulum Turonense quod sic habet; *Cæremonia bona memoria legislatoris nostri composita*, quod cum vellet corrigere Cap. Tolosanum, addidit illam particulam, *tempore*, & sic restituit. *Cæremonia tempore beata memoria patris, & legislatoris nostri composita.* Puto tamen quod illa particula, *tempore*, superabundet, & quod sit legendum, vt dixi, alioqui cassandus est titulus antiquissimus dicti cæremonialis, quod mihi sacrilegum est.

7. His positis mirari non desino temeritatem illorum, qui dictum Cæremoniale nostrum imprimi curarunt Parisius *anno* 1596. *& anno* 1631. fuit etiam in illis duabus impressionibus temeratum, & adulteratum, ita vt iam Cæremoniale B. P. dici non possit. Qui autem auctoritate id fecerint penitus ignoro. Nam dicta Capitula Generalia Genuen. 4. Bareinonen. primum, & Massiliense primum præceperunt quidem cæremonias nostras reformari ad formam Missalis, & Breuiarij noui, sed id intelligendum est, quoad actum secundum, & in actu exercito, non autem præceperunt, quòd reformaretur liber cæremoniarum à B. P. compositus, & cum illo nouæ cæremoniæ pro libito, quasi essent B. P. intexerentur, quia ad hoc facultas Capituli generalis non se extendebat, vnde cautè semper dicitur in dictis Capitulis, quòd reformentur cæremoniæ, non liber Cæremoniarum, aut Cæremoniale, & volunt dicta capitula dicere, quod si aliqua cæremonia sit præcepta modo dicto à Cæremoniali Romano, notetur ad nostrum cæremoniale, ne fratres cæremonia nostri Cæremonialis amplius vtantur. Quare magna temeritas fuit illud ita adulterare, licet enim in illo essent in vsu, non per hoc tamen debebat Cæremoniale à B. P compositum cassari, aut augeri, nam multa hodie non placent, quæ placebunt aliquando, & sic videmus multas antiquas cæremonias nunc renouari, & multas antiquas constitutiones iam antiquatas in dies reuiniscere, bene enim Horatius.

Multa renascentur, quæ iam cecidere, cadentque,
Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet vsus.

Quare existimo, quòd etiamsi omnia in eo contenta, non essent amplius in vsu, quod tamen falsissimum est, nam si attente considerentur fere omnia sunt conformia Missali, & Cæremoniali Romano, vt se breui probaturum mihi spondet Trimarchi noster, non poterat tamen sine magna temeritate adulterari, vt adulteratum est. Sed seruari debebat in honorem B. P. ad exemplum posteritatis, & ad sciendum, quæ antiquitus seruarentur cæremoniæ. Forte non putarunt esse graue delictum, qui sic adulterarunt, audiant quid de talibus additamentis sentiat Scriptura sacra Deuter. 4. *Non addetis ad verbum, quod vobis loquor, nec auferetis ex eo*, hæc verba pone dicere B.P. & non vult dicere, non seruetis alias cæremonias, quàm illas, quas nunc vobis præcipio, sed seruare vos volo omnes eas, quas Romana pro tempore præceperit Ecclesia; Quòd præcipio est; vt meis nihil addatis, vel minuatis tanquam meum, vel à me dictum, aut iussum iuxta expositionem D.Thomæ 3.*p.q.*60.*art.*8. *ad* 1. nam nemini concessum est præcepta sua pro preceptis legislatoris venditare, iuxta illud Apocalyps. vlt. *Contestor omni audienti verba prophetiæ libri huius, si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto.* Itaque non est prohibitum commentatori addere explicationes, dilucidationes facientes ad faciliorem intelligentiam textus, quem explicat, sed est prohibitum addere tanquam propria auctoris, textum, & doctrinam augendo minuendo, mutando, vt factum est in casu nostro. Sic intellige prohibitionem esse, quod nemo addat propria auctoritate, vt explicat illum locum Paulus Burgensis apud Lorinum *dicto loc.* Iansenius in prouerb. explicans illud c.30. vers. 5. *Nec addas quidquam verbis illius, & arguaris, mendaxque inueniaris*, ait: *Cum interpretes explanant verba Dei, nihil addunt verbis Dei, cum suas explanationes nolunt recipi pro verbo Dei, nisi quatenus cum verbo Dei consonant, atque conueniunt, nec sua addunt quasi verba Dei non sufficiant, sed quia non ab omnibus intelliguntur.* Ne, inquit, arguaris, *quo significat tum grauiter à Deo arguendum, qui eius verbis quidquam suum addiderit, tanquam qui mendax, & falsarius sit deprehensus, sicut enim falsarius deprehenditur, qui Principis moneta suam adulteratam admiscet, & coniungit, & ob id grauissime punitur tanquam reus lasæ maiestatis, & noxius Reipublicæ; Ita qui pro verbo Dei suam obtrudit doctrinam tanquam falsarius numismatis regij grauissime vindicabitur.* Et Chrysost. *hom.* 20. *in Matthæum* super dictis verbis prouerb. ait, non addas verbis Dei, &c. *Qui autem hoc ausus fuerit facere, se sapientiorem putat ipso quam Deum, & incipit esse falsus testis.* Similia habet idem Chrysost. *hom.* 1. *in epist. ad Titum col.* 3. ad illa verba *in prædicatione.* Quare censeo dicta cæremonialia Parisiis impressa *anno* 1596. *& anno* 1631. esse publicè comburenda, & auctores seuere castigandos.

CAPVT II.

De forma instituendi Gubernatorem Monialium.

Frater N. Ordinis N. Prouincialis. Dilecto nobis in Christo P.F.N. salutem. Inter cæteras mentis nostra curas, ac desideria, in quibus ex iniuncti diuinitus Prouincialatus officio ingi meditatione versamur, ad illa præcipuè affectus noster dirigitur, nostraque mentis intentio ardentius incitatur, per qua vigilantia nostra commissa Moniales nullum in spiritualibus, ac temporalibus subire valeant detrimentum. Cum Monialium igitur Monasterio S. N. Ciuitatis N. idoneus

idoneus Gubernator, qui vices nostras (cum vbique esse non possimus) vrgente necessitate suppleat in præsentiarum à nobis sit perficiendus, tibi præfato, cuius iampridem honestos mores, vitaque probitatem, habilitatemque experti sumus, eiusdem Monasterij Monialium gubernationem committimus, harumque literarum, quas nostra manu subscripsimus, officiique nostri sigillo communiuimus, serie, ac vigore te ipsum earundem Gubernatorem ad beneplacitum nostrum eligimus, declaramus, ac destinamus. Rationabili de causa, debitisque modis, ac formis clausuram ingrediendi, Moniales alloquendi earumque negotia peragendi, iura seruandi, lites incipiendi, ac prosequendi, necnon coram quocumque iudice tam ecclesiastico, quam sæculari comparendi, eaque omnia demum præstandi, quæ temporali earum gubernationi, regularis obseruantiæ incrementis, ac earundem puritati, & honestati in dies expedire videbuntur, in omnibus tamen, ac singulis seruatis seruandis, facultatem concedentes. Illud vnum in Domino te commonentes, vt hæc omnia eo charitatis zelo, qui Christi sponsarum custodia, gubernationique debetur tanquam zelotypo sponso in districto vltimi iudicij die rationem redditurus sollicitè exequaris. In quorum fidem, &c.

1. Nota pro ista forma, quæ dico *tom. 2. priuil. in const. 6. Pij V. à num. 29.*

CAPVT III.

De forma, qua Prælatus dat facultatem alicui visitandi Monasteria Monialium.

FRater N. Ordinis N. Generalis R. P. F. N. salutem. Florido, atque amœno huius nostræ Religionis hortulo excolendo, Deo auctore, constitutis, muneris nostri esse putamus, sedulo, ac diligenter curare, vt sacri eiusdem Religionis flores, & candida præsertim lilia, Sanctimoniales videlicet, impolluta seruentur, ac illibata. Quod quidem cum per sollicitam, atque opportunam earundem visitationem, quæ alta veluti sepes hortulum munit, consequi posse videamur, ad idoneos ea propter visitatores, qui vices nostras obeant, cum ipsi adesse non valeamus, destinandos inducimur, prout suadet vtilitas, & necessitas exigit, atque in Domino conspicimus salubriter expedire. Harum igitur literarum serie, ac vi, tibi præfato, cuius prudentia, scientia, ac vitæ probitas nos minimè latet, auctoritatem facultatemque concedimus Monialium nostri Ordinis Monasterium N. Ciuitatis N. visitandi, nostrum te eiusdem Monasterij Visitatorem dantes, eligentes, & constituentes, vt auctoritate nostra, & quauis alia nobis quomodocunque legitimè competente, Regulam nostram, generalia, ac prouincialia statuta, necnon Sacrosancti Concilij Trid. Sacræque Congreg. Cardinalium præfati Concilij interpretum, ac Regularium negotiis præpositorum, decreta, & mandata, quæcunque eiusdem Monasterij personas, quas secundum Deum, & iustitiam monitione, correctione, punitione nouerit indigere monendo, corrigendo, acpuniendo, abusus quoque, si quos forsan dæmonis astu, vel quarumcumque personarum fraudibus irrepsisse comperies, funditus euellendo, laudabiles etiam quoscumque ritus canonicis sanctionibus disciplinaque regulari conformes, pie, prudenterque inuehendo, exactè pro viribus obseruanda cures, ac cures. Quòd si ad absolutam prædictorum omnium executionem, in eiusdem Monasterij septa opus fuerit te introire, liberam etiam, vt res tulerit, & necessitas postulauerit, P. F. N. quem etiam præfatæ visitationi Collegam tibi assignamus, in socium assumpto, ingrediendi facultatem concedimus, & elargimur. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod visitatores Ordinis nostri, nec superiores Prælati possunt Monasteria Monialium nobis subiecta ingredi, iuxtà ea, quæ dixi *tom. 2. nostr. priuileg. in const. 4. Pauli III. num. 2.* & habetur expressè in nostro Correct. *n.* 38.

2. Noto 2. quod Visitatores Monialium debent omnino videre ordinationes quas fecerunt Cardinales Congreg. Regularium; & eas refert Piasecius *in sua praxi, part. 2. cap. 3. tit. de visit. Sanctimonialium, pag. mihi* 204. & Quaranta *in summ. Bull. verb. Monasteria Monalium, pag. mihi* 453.

3. Noto 3. quòd concedere facultatem ingredi septa Monasterij Monialium in casibus necessitatis, spectat ad Superiores regulares, vt declarauit sacra Congreg. Concilij; quam declarationem dicit se vidisse authenticam Barbos. *de potest. Episc. part. 2. alleg.* 102. *num.* 41. & dixi *tom. 2. priuil. in const. 6. Pij V. n.* 29. Qua facultate non sunt priuati Prælati Ordinis nostri, licèt pro se ipsis ea vti non possint. Quia est expressè prohibitum in Regula Monialium, vt dixi. In casu autem dictæ necessitatis, si non possit facile obtineri licentia Prælati, posse Præfectam Monasterii dictam licentiam concedere, docent Rodriquez *tom. 1 qq. regul. q. 46. art. 2. fine.* Barbos. *in Trid. sess.* 25. *cap. 5. de reg. n.* 67. Campanil. *in diuers. iur. rubr.* 12. *cap. 16. num.* 25. & est valde rationabile, nam necessitas facit licitum, quod aliàs licitum non est. Et aduerte, quòd necessitas attendenda est non solum ex parte Monasterii, sed etiam ex parte ingredientis, vt notat Suarez *tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 1. cap.* 10. *n.* 22.

4. Noto 4. quòd extra casus necessitatis dare licentiam alicui ingrediendi Monasteria Monialium ad solum Papam pertinet. Colligitur ex Trid. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 5. Sed pone casum, quòd aliqua nobilissima fœmina obtinuerit à Summo Pontifice priuilegium ingrediendi aliquod Monasterium Monialium, associata à tribus aliis fœminis ab ipsamet eligendis, cum ea conditione, quòd semel electas socias non possit ampliùs mutare, si eo tempore, quo fœmina priuilegiata vult Monasterium ingredi, sit absens vna ex illis fœminis ab ipsa electis pro tali ingressu, poterit-ne dicta priuilegiata ingredi? Hic casus cum contigisset Messanæ in persona Illustrissimæ Dominæ Vicentiæ de Tassis, aliqui Theologi, & Canonistæ, inter quos Doctor Albertus Piccolus, & Vincentius Raymundus præpositus Societatis Iesu, responderunt affirmatiuè, eo quia priuilegium fauorabile late est interpretandum. Cui sententiæ stetit dicta Domina priuilegiata, & cum consensu Ordinarij ingressa

ingressa est Monasterium S. Mariæ de Basico. Alij negant inter quos P. F. Hieronymus Trimarchi noster qui mihi hunc casum retulit, eo quod dispositio conditionalis, conditione non posita; nullum sortitur effectum. Mihi in hoc casu dicendum videtur, non potuisse dictam quidem fœminam ingredi absque illis tribus fœminis electis, vt dicebat P. Trimarchi; attamen potuisse dictam priuilegiatā loco fœminæ electæ absentis aliam eligere. Neque per hoc fecisset contra priuilegium, quo semel electas tres fœminas non poterit mutare. Nam aliud est, semel electas, vnam, vel plures mutare, & aliud est pro vna ex electis absente aliam supplere, nam primum est liberæ voluntatis actus; secundum est meræ necessitatis, primum vetabatur in dicta concessione, non verò secundum, nam alioqui facilè potuisset dictum priuilegium reddi vanum, tum per absentiam vnius ex electis studiosè affectatam, tum per mortem, tum per infirmitatem, tum per ... aut muliebrem inuidiam, quod tamen credendum non est.

5. Sed tunc insurgunt sex difficultates. Et 1. an, posito tali priuilegio, possint dictæ mulieres ingredi Monasterium absque consensu Monialium? 2. An, posito quòd consensus requiratur, sufficiat consensus Abbatissæ, an verò requiratur consensus omnium Monialium? 3. An, posito quòd requiratur consensus Monialium, is debeat præstari ab iis capitulariter congregatis, an verò sufficiat præstari ab iis singillatim? 4. Posito quòd debeat præstari dictus consensus à Monialibus capitulariter congregatis, an præstari debeat per vota secreta, an per publica? 5. An consensus Superiorum Monialium requiratur? 6. An iste consensus debeat præstari ab omnibus Monialibus, ita vt, vna deficiente, non valeat, an verò sufficiat, si præstetur à maiori parte? Ad quinque primas difficultates respondit Vrbanus VIII. per suam constitutionem *Sacrosanctum* quæ est 29. *to. 4. Bullar.* his verbis. *Mulieres in vim licentiarum obtentarum à Romanis Pontificibus ingrediendi aliquod Monasterium Monialium, non nisi de expresso earundem Monialium, & illarum Superiorum consensu illud ingredi possint aut debeant. Decernimus autem, consensum dictarum Monialium de cætero per easdem Moniales capitulariter, & per secreta suffragia præstandum esse, & præstari debere; aliàs licentiæ huiusmodi mulieribus, quibus concessæ fuerunt, nullatenus suffragentur. Et quæ Sanctimonialium Monasteria vigore licentiarum prædictarum absque consensu capitulariter, vt præfertur, præstito, ingredi præsumpserint, sententias, censuras, & pœnas contra clausuras Monasteriorum Monialium violantes, inflictas, se nouerint incursuras.* Aduerte, quod incursio dictarum pœnarum in hoc casu non est ipso facto, sed requiritur iudicis sententia; per illam enim clausulam, *se nouerint incursuras*, docent aliqui Doctores non significari excommunicationem ipso facto, sed tantùm comminatoriam. Ità Medices *in sum. de peccatis cap. quæst 42. in regul. cognoscendi canones sententiarum ferend. vers. Septimo.* Cui fauent regulæ, quæ traduntur à Doctoribus ad cognoscendum, an censura sit ferenda, vt Sylu. *verb. excommunicatio* 1 *num* 22. Tolet. *in summ lib. 1. cap. 5 num. 2.* Bonac *de cens. disp 1. qu. 1. part 2. num. 6. vers. Secunda regula est.* Filliuc. *tom. 1. tract. 11. cap. 1. num* 15. qui *num.* 18. ait, probabile esse, quòd dicta clausula solùm significet sententiam ferendam, licèt contrarium dicat esse probabilius; quod sentit Suyrus *de censur. lib. cap* 11. *num.* 11. dicens, excommunicationem latam sub his verbis esse latæ sententiæ. Et cum in dubiis, an excommunicatio sit lata, vel ferenda, iudicandum sit, eam esse ferendam, cum sit pœna, vt docet Auila *de censur. part. 2. disp. 1. cap. 2. dub 2. in fine*, Bonac. *loc. cit.* Ideò non incongrue quæro, dato quòd sit ferenda, cuiusnam iudicis erit, declarare dictas censuras fuisse incursas in casu transgressionis. Puto, quòd si Monasterium sit subiectum Ordinario, ad ipsum pertineat; si verò sit subiectum Regularibus, ad Superiores regulares pertineat; cum enim ad illos pertineat dare licentiam in casibus necessitatis ingrediendi Monasteria sibi subiecta, ad ipsos etiam pertinebit declarare, an vigore priuilegij dictus ingressus extra necessitatem fuerit legitimus. Adde, quòd, cum non possit pertinere ad Ordinarium, qui non est Monasterij Superior, non potest pertinere nisi ad Superiorem regularem, cum exemptus non subdatur Ordinario, nisi in casibus expressis. Ad 6. difficultatē Respondeo sufficere, quod dictus consensus sit præstitus à maiori parte Monialium capitulariter congregatarum, iuxta decretum *c. 1. de his, quæ fiunt à maiori parte cap.* Cum enim Papa hoc punctum non determinet, censendum est, illud reliquisse dispositioni iuris communis, *l. Commodissimè. ff. de lib. & posthum.*

CAPVT IV.

De forma dandi licentiam Medico, &c. ingrediendi Monasteria Monialium.

FRater N. Ordinis N. Prouincialis. Et si pro nitidis pretiosisque catholicæ Ecclesiæ Margaritis, Sanctimonialibus videlicet, in castitatis fulgore cor Domini vulnerantibus super arctiori clausura à Romanis Pontificibus edita decreta, inuiolabiliter obseruari, atque, vbi necessitas non est, inconuertibilia manere expediat; iustissimum tamen esse liquet, ob pias, ac rationabiles causas, quæ corporis præcipuè tangunt incolumitatem, vbi expedire videbatur, non nunquam intermittantur, ne illa, quæ pro sola charitate inuenta, ac statuta esse dignoscuntur, contra charitatem teneantur. Cum Pastoralis igitur officij debitum, natura, ac charitatis lex exposcat, vt Sanctimonialium Monasterio N. Ciuitatis N. idoneum Medicum conquiramus, cuius opera, atque industria sanitatis beneficio potitæ, iucundius valeant Altissimo deseruire. Harum idcirco nostrarum literarum serie, ac vi tibi perillustriss. Domino N. Medico Monasterij N. Ciuitatis N. septa, præstito tamen prius iuramento, ingrediendi, ad eiusdem Sanctimonialium, quæ in infirmaria communi lecto detentæ, ad crates se transferre nequeunt, ægritudines, infirmitatesque curandas, ad annum duraturam licentiam, ac facultatem concedimus. Iureiurando te obstringentes, ne vllis aliis in rebus te ingeras, ac inicias quam in iis, quæ honestatis ratione, artisque tuæ præscripto exigantur; minusque cum aliis Monialibus, domicellis, ac fœminis in Monasterio degentibus agas, vel colloquaris: sed duabus ætate prouectioribus, grauioribusque Monialibus ab Abbatissa deputandis comitatus, campanulæ signo præcedente, ortoque non nisi Sole, ingrediaris, & ante Solis occasum pariter egrediaris, pœnis contra eos, qui Monialium Monasteria absque licentia ingrediantur, inflictis, si secus attentaueris, omnino subiiciendus. In quorum fidem, &c.

CAPVT

CAPVT V.

De forma iuramenti præstandi ab admittendis intra clausuram Monialium.

EGo N. Medicus electus, & deputatus Monasterij N. polliceor, & iuro eos tantum ob casus Monasterij clausuram me ingressurum, quos vrgens necessitas, infirmarum videlicet Monialium curatio innexerit. Actum quidem sic me habiturum spondeo, vt claro non nisi die ingrediar, anteque Solis occasum egrediar. Nilque præterea in Monasterio agam à munere meo, quo ritè pro viribus perfungar, alienum, nec colloquia ibidem misceam, ac sermones. Alios autem Medicos aduocandos, ægritudo si tulerit, eos non nisi ducam, qui aliis etiam Monasteriis medeantur, facultateque in scriptis denuò potitos, non nisi me passar accedere; nullumque tandem mea vice dirigam, nisi obtenta in scriptis à Superioribus licentia, & facultate. Ita me Deus adiuuet, & hæc sacrosancta Dei Euangelia, quæ corporaliter tango.

1. Noto 1. quòd istæ duæ formæ sunt desumptæ ex Formulario Episcoporum composito à Barbosa *forma* 47. & 52. Et possunt, mutatis mutandis, deseruire pro omnibus, siue baiulis, siue fabricatorib. &c. qui necessariò debebunt ingredi in dicta Monasteria. Et pro illis declarandis vide Mir. *de monialibus quæst.* 2. *art.* 17. & 20.

2. Noto 2. quòd in Trid. *seß.* 25. *de regul. cap.* 5. *in cap. Periculoso* (quod à dicto Trid. innouatur) *de statu regul.* §. *fin.* præcipitur sub obtestatione diuini iudicij, & in terminatione maledictionis æternæ Episcopis, & aliis curam Monialium habentibus, vt inter alia procurent, quòd in Monasteriis sibi subiectis clausura strictissima seruetur. Ex quo puto introductum, quòd in formis concedendi licentias ingrediendi in Monasteria Monialium propter causas necessarias, apponatur illa clausula, *præstito iuramento*: nam alioquin non inuenio in bullis Pontificum, quas vidi, quòd talis clausula requiratur.

CAPVT VI.

De forma dandi licentiam Correctrici recipiendi aliquam puellam ad habitum Religionis.

FRater N. Ordinis N. Prouincialis R. Matri Correctrici, cæterisque Monialibus Monasterij N. salutem. Pastoralis sollicitudo ac cura qua huic nostræ Prouinciæ N. præsidemus exigit, ac requirit, vt votis illis, per quæ animarum Christi fidelium, præsertim puellarum, Christo Saluatori sub Religionis iugo in castitatis holocausto famulari cupientium saluti consul tur, paterno affectu, & charitate annuamus. Cum nobilis itaque puella N. perfectioris vitæ zelo ducta, Religiosorum N. institutum suscipere, Beatique P. N. Regulam quam maxime aueat profiteri. Nos attendentes, eam in ætate legitima constitutam, sufficientique dote; cæterisque à sacris Canonibus, & Regula nostra requisitis conditionibus minimè carere, ipsam proinde ad Religionis habitum recipiendi, & ad professionem tempore præscripto admittendi (monito tamen prius ante mensem per matrem Correctricem Episcopo, vt iuxta sacri Tridentini Concilij decretum puellæ mentem explorare valeat) licentiam vobis concedimus, & impertimur. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod Præfecta Monasterij Monialium, etiam de consensu dictarum Monialium, non potest puellam ad habitum recipere absque licentia suorum Prælatorum. Quod concessit Nicolaus V. Fratribus Minoribus pro Monialibus S. Claræ, vt refert Cæsar. *in comp. verb. Moniales, num.* 10. Quod puto ad alias omnes Religiones extendi, cum sit fauorabile. Atque ita tenent Rodriq. *tom.* 3. *quæst. reg. quæst.* 9. *art.* 2. & eius compendiator *resol.* 101. *num.* 2. Mir. *Monial. quæst.* 8. *art.* 1. qui dicunt, ita obseruari apud omnes Religiones, cum Moniales iurisdictioni Prælatorum subdantur. In Ordine tamen nostro videtur dicendum, quòd talis receptio pertineat ad Matrem Correctricem, *in num. enim* 3. Regulæ Sororum dicitur, *Ad hunc Ordinem Minimorum quadragesimalis vitæ Zelo, & maioris pœnitentiæ intuitu migrare cupientes per Matres Correctrices recipiantur in Sorores, vel Oblatas, &c.* Sed non puto, mentem legislatoris fuisse, negotium tantæ qualitatis solum dispositioni Correctricis remittere. Quare textum illum Regulæ intelligo, quod possit mater Correctrix cum suo capitulo de licentia Superioris puellas ad habitum recipere.

2. Noto 2. quòd in Trid. *seß.* 25. *de regul. cap.* 17. præcipitur, quòd puellæ ante ingressum Monasterij, & ante professionem examinentur, an statum illum liberè elegerint. Et præcipitur Præfectæ Conuentus sub pœna suspensionis ab officio quandiu Episcopo videbitur, vt ante mensem professionis cuiuslibet Monialis, moneat Episcopum, ad hoc, vt possit tale examen facere, vel per se, vel per suum Vicarium, aut per alium quemcunque ad suum beneplacitum. Dicunt tamen Rodriquez *tom.* 3. *qq. regul. quæst.* 12. *art.* 2. Sanch. 5. *in decal. c.* 4. Mir. *de Monial. q.* 8. *art.* 4. quod vsu iam receptum est, saltem in Hispania, semel tantùm, idest ante professionem, dictas puellas examinare. Et addit Sanch. quòd omissio talis examinis est quidem peccatum mortale ex genere suo, tam ex parte puellæ profitentis, quam ex parte Abbatissæ recipientis: nam contrauenire Concilio generali in re graui, qualis censetur à Concilio res ista, vt patet ea appositione pœnæ suspensionis, quæ res grauis est, peccatum mortale est; non tamen professionem irritat, quia Concilium id non dicit, & cum simus in odiosis, non debet fieri extensio. Dicunt etiam prædicti Rodriq. *loc. cit.* Mir. *art.* 2. Sanch. 4. *in decalog. cap.* 1. *num.* 33. quod possunt puellæ ante annum duodecimum recipi in Conuentibus ad habitum Religionis, vt sint nouitiæ, licèt proprius nouitiatus non incipiat nisi in anno 15. (vt colligitur ex Trid. *seß.* 25. *de regul. cap.* 15. seu vt alij, post annum 12. de quo non disputo) & hoc probant explicando Concilium Tridentinum *loc. cit. cap.* 17.

CAPVT VII.

De forma dandi licentiam Monialibus recipiendi puellam in Monasterium causa educationis.

FRater N. &c. R.D. Abbatissa, &c. Tametsi cum psalterio cytharas, sæculares videlicet fœminas, cum candidis religiosi thalami sponsis, post Christum sponsum die, ac nocte, hymnos, & laudes personando, cursitantibus consiet minimè conuenire, vbi tamen de proba fœminei sexus educatione, institutioneque agitur, vnde omnis vitæ consequentis honestas, ac disciplina emanat, incongruum nequaquam videtur, si eas, ob Ecclesiæ catholicæ commune bonum, domus vna, tectumque excipiat, atque vnà viuere concedatur. Salutis enim portus cum sint Monasteria, & amænissimum velati pratum, vbi tanquam lilia candent affectiones castitatis, velut rosa rubent patientia, ac pietatis exercitamenta, vt violæ redolent humilitatis exempla, vbi diuinæ spei laurus perpetuò virent iucundam præstus vmbraculum, vbi tandem cœlestis doctrinæ imber copiosissimè decidit, nihil sanè ad laudatissimam illam christianæ vitæ rationem in teneriori sexu retinendum, maiorem vim habere dignoscitur, quàm earundem sæcularium personarum cum Sanctimonialibus in claustro societas, & contubernium. Qui verò, cum hæ ipsæ puellæ, ac fœminæ sæculi pompas relinquant, eoque vestitu intromittantur, qui virginali pudori, modestiæque conueniat, eandemque seruent clausuræ legem, quam Moniales, Religiosæ quodammodo censeutur, vt sub eodem proinde Monasterij iugo colla subdere valeat meritò sustineri. Cum nobilis itaque puella N. educationis causa, vtque iuuentutis florem illibatum Domino seruet, atque ab omnibus mundi contagiis seruetur immunis, in Sanctimonialium Monasterio N. permanere exoptet, ac exposcat. Nos attendentes, quantum ad rectam institutionem maximè valeat societas, si bona sit, & quicquid extrà Cœnobij paradisum reperitur, sollicitudinis, periculi, atque doloris plenum esse, harum serie, ac vi tibi præfata Abbatissæ nobilem puellam N. in eodem Monasterio educandam, modò in habitu virginali pudori conueniente incedat, nullamque secum famulam adducat, eidemque subsit clausuræ legi, cui cæteræ Moniales, earundem maioris partis accedente consensu, recipiendi facultatem concedimus, & impartimur. Decernentes, semel egressam in præmemoratum Monasterium reuerti ampliùs non posse, nec eam iterum admittendi vllam vobis concessam intelligi facultatem. Mandantes prætereà, vt, exacto ætatis anno vigesimo-quinto, eam vlteriùs retinere non possitis, ab eodem quinimmo monasterio statim dimittatis. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd prædictæ omnes conditiones requiruntur ad hoc, vt puellæ recipi possint edocandæ in Monasteriis Monialium, prout constat ex declaratione Concilij, quam affert *tom.2.nostr. priuil.in const.6. Pij V. num.*10. Dicit autem Zerola *in praxi, part.1.verb. Moniales ad* 10.quòd si puella egrediatur cum licentia Prælati, & consensu Abbatissæ, & Conuentus causa ægritudinis curandæ, potest iterum admitti, si de nouo accedat licentia Prælati, & consensus Abbatissæ, ac Conuentus.

2. Noto 2. quòd in Ordine nostro hæc non valent, obstante Regula Sororum, *num.*17. Vndè Patres Capituli generalis Bonon.1. *num.*6. noluerunt concedere Monialibus. S. Heliæ, vrbis Messanæ, vt possent intra septa recipere puellam decem annorum pro tegendis pecuniis, quia dixerunt, esse contrarium Regulæ. Quòd etiam fatetur Passarel. *in scholiis ex Genuens.num.*12. qui tamen bene addit, quòd recipi poterunt, modo habeant intentionem sootempore profitendi.

3. Ad vltimum hic nota, quòd religiosi nostri Ordinis non possunt assumere onus audiendi confessiones Monialium alterius Ordinis à nostro, nisi cogantur à Sancta Sede Apostolica: Ita statutum est *in cap.* 1. *Forinly n.* 8. quod decretum dicitur fuisse confirmatum à Sede Apostolica *in cap.* 1. *Forinlij num.*5.

CAPVT VIII.

De modo scribendi alicui, vt mulierum familiaritatem vitet.

FRater N. Ordinis N. Prouincialis R.P. F. N. salutem. Dum mentis cogitatione reuoluimus, quam impensè sacrarum literarum Doctores, ac Sancti Patres mulierum cum vilia commercia insectenter, exinde flatim, insanabile virus, mentes hominum, & corpora natum infigere, sub iisdem lattitare conijcimus, nec temere quidem. Est enim mulier naufragium super terram, fons nequitiæ, thesaurus immunditiæ, vt meritò exclamet Sapiens, Melior est iniquitas viri, quam mulier benefaciens. *Quod sacræ Scriptura testimonium sic lubet accipere, vt minus nociturus dicatur vir sanè nequam, quàm mulier etiam Sancta, si vtrique sæpè communices. Hæc namque inter se vbi conspirant, virtus, & forma, stupor, & sexus, appetendi irritamenta congeminant, ac vehementiùs afficiant, quàm simpliciter vnum. Quin & spiritualis amor affectiones quandoque, & sensuum motus mollius rapit, & tandem improuidos flectit ad nefas. Nec, vt grauiter aiebat Hieronymus, viro credendum, qui à spectaculis mulierum illæsum se dicat euasisse, quando Dauid Sanctissimus Regum visa Bersabee se lauante, raptus sit ad libidinosum incendium. Quare rectè, ac sapienter consulebat Bonauentura, non esse viris cum muliere, quantumuis honesta, religiosa,*

religiosa, ac sancta, familiaritatem contrahendam, quòd excepto videlicet periculo carnalis tentationis qua ex tali familiaritate semper incurritur, dum malum, quod sub specie boni latet, non timetur: excepta etiam infamia, & suspicionis macula, quam alij ob hoc sæpè concipiunt, magnam cordis generat inquietem eiusmodi priuata affectio, dum qua erga eam afficeris, semper cupis ostendere dilectionem, atque hoc sibi notum fieri concupiscis. Et tandem, mihi crede, exclamat Hieronymus, non potest corde cum Domino habitare, qui fœminarum accessibus delectatur. Si sanctissimi igitur viri virtutum muniti præsidiis, sanctarum etiam fœminarum commercia tam anxiè fugienda deprædicant, quid homini, quæso, de terra terreno, si cum inhonestis religiosis, nec sanctis fœminis colloquatur assiduè, inuiset sæpè, illarumque frequentes domos, creba munuscula, blandasque, & dulces literulas det, ac recipiat, qua sanctus amor non habet? Hæc porrò sunt parum honestæ consuetudinis, ac conuersationis argumenta. Quare cum tu fili charissime, qui lora sensuum nondum in potestate tenes, nec es, vt coniicimus, impossibilitatē adeptus sapius, vt fide digno testimonio renunciatum nobis est, cum N. mundana, & vana satis muliere familiariter nimis, ac immodestè conuersari, continuisque accessibus eius domum frequentare, ibique per multas horas in secretis collocutionibus permanere visus fueris, ne in exequendis officij nostri partibus perniciosa negligentia delinquamus, te his literis 1. 2. ac 3. monemus, & in virtute Spiritus Sancti, ac sub excommunicationis maioris latæ sententiæ, nec non in Regula nostra, & constitutionibus contentis pœnis præcipimus, & mandamus, vt à præfata mulieris consuetudine, ac familiaritate, prædictis, seu aliis consimilibus modis omnino abstineas. Quòd si secus agere, atque attentare præsumpseris; ex nunc, prout ex tunc in præfatas pœnas te incurrisse declaramus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd in sacris Canonibus, *cap. Clericus, cap. Volumus, cap. In omnibus, cap. Clerici, d. 81. cap. Peruenit, el. 1. c. In decima, 18. quæst. 2.* prohibetur Religiosis collocutio solitaria, & familiaris cum mulieribus, accessio ad earum domos, datio, & acceptio xeniorum, nam talis familiaritas facilè, & quasi certè præstat occasionem incontinentiæ, & Religiosi, qui dati sunt in aliorum exemplum debent abstinere non solùm à malis, sed etiam ab his, quæ habent speciem mali, *cap. Cum ab omni, de vita, & honestate Cleric.* Nec solùm est illis prohibita conuersatio, & familiaritas cum mulieribus malæ famæ, sed etiam cum alias honestis; nam semper talis familiaritatis mali alicuius suspicionem ingenerat, *cap. In omnibus, d. 81.* Et præstat sæpè à licitis abstinere, si horum occasione timeatur, ne gradus fiat ad illicita, argum. *cap. Legitur, d. 81.* vbi Turrecrem. *num. 1.*

2. Et aduerte, quòd si monitus prætendat se purgare, & probare, quòd illa fœmina, cum qua habet familiaritatem, est honesta, & deuota, & ipse non tractat cum ea, nisi de rebus ad salutem pertinentibus, non debet Prælatus talem purgationem admittere, sed debet eum cogere ad obediendum, & in casu contumaciæ punire: nam Canones citati fundantur super præsumptione, quòd talis conuersatio indecens sit, vndè, etiamsi alias sit honesta, habent locum, cum statuant, præsuppositâ præsumptione. Et habetur clarè *in cap. Ferrum, d. 50.* vbi facta præsumptione, quòd Prælatus Ecclesiæ malus post peractam pœnitentiam sit bonus, statuitur, quòd omnis honor, & reuerentia illi sit adhibenda; vnde, licèt hic adhuc in sua malitia permaneret, nihilominus per illum Canonem esset honorandus. Ità in præsenti casu, licèt conuersatio sit honesta, quia tamen Canones eam inhonestam fingunt, & ea vtentes puniunt, puniendi sunt, etiamsi honesta sit; vnde talis probatio ad nihil valet. Atque ita tenent Archid. *in cap. Clericus, d. 81. num. 2.* vbi Turrecrem. *num. 4.*

Tertiò Noto 2. quod Prælati regulares debent maximè vigilare super gregem suum, ne lupinis morsibus, idest diaboli stimulis; lanietur, vt dicitur *in cap. Operiet d. 81.* verùm, cum habent notitiam de aliquo suo subdito, quod nimiam habet familiaritatem cum fœmina, non debent statim eum amouere ab illo loco, seu alias quomodolibet punire, vt multi iniquè faciunt, nam isto casu semper monitio Canonica prærequiritur; & præterea istæ subitaneæ, & improuisæ amotiones, & extra tempora consueta, quasi semper scandala, & rumores generant, præsertim cum persona amota est grauis, & auctoritatis: vnde debent eum potius monere 1. 2. & 3. vt abstineat à tali conuersatione, quod si, monitionibus præmissis, non abstineat amouendus, & puniendus est, atque aliis pœnis in monitoriis comminatis afficiendus. Ita definitur *in cap. Si quispiam, dist. 81. & in cap. 2. de cohabit. Cleric.* & mulier. Et colligitur *ex cap. Fortè, 23. q. 4.* & *ex* Trid. *sess. 25. cap. 14. de reform.* Vide Barbos. *in cap. 1. & 4. de cohabit. cleric. & mulier.* Et in Regula nostra *num. 21.* talia suspecta consortia prohibentur, & prædictis monitionibus peractis, puniuntur in Correct. *num. 37.*

LITERA N.

CAPVT PRIMVM.

De forma creandi Notarios.

FRATER *N. Ordinis N. Prouincialis, &c. Quæ sacri dudum Religiosorum cætus ab Apostolica Sede subsidia, atque ornamenta pro suis sanctis studiis, honestisque laboribus contra prauorum hominum malitiam, ac temeritatem sunt consecuti, ne vacua remaneant, debitoque careant effectu, per inferiores Ecclesiæ Prælatos decet maximè prouideri. Quocirca cum ad retundendam inobedientiam quorumdam Notariorum audaciam, qui in non modicum Religiosorum Ordinum præiudicium, ac detrimentum priuilegia, aliaque rescripta Apostolica, personis, quibus opus erat, intimare, notificare, siue insinuare, variis confictis respectibus, recusabant, vnum, aut plures cuiusuis respectiuè Ordinis Religiosos beneuisos in Notarios creandi, constituendi; ac deputandi facultatem Regularium*

Superioribus olim concesserit Romanus Pontifex. Nos, qui peculiari quodam officij nostri iure exequi tenemur, & curare quæ Religionis nostræ conseruationi, eiusdemque professorum quieti, ac tranquillitati conferre maximè videntur, auctoritate S. D. Papæ Pij V. per suas literas datas Romæ die 21. Martij, anni 1571. quæ incipiunt, Debitum Pastoralis, *P.F.N. virum sane probatum, moribusque insignem, fide quoque, doctrina ac virtute idoneum, ad mandata quæcumque priuilegia, concessiones, gratias, & indulta Apostolica, aliaque tam vniuersalia, quam particularia rescripta, tam publica, quam priuata eiusdem nostræ Religionis, ac Prouinciæ negotia, commodum, vtilitatemque tam quoad Fratres, quam quoad moniales quomodolibet concernentia, quibuscumque Regibus, Ducibus, Principibus, Marchionibus personisque Ecclesiasticis, ac sæcularibus, vbi, & quoties opus fuerit, intimanda, & notificanda, cum facultate etiam prædictos monendi, & requirendi, aliaque omnia, singula opportuna, ac necessaria iuxta eorundem priuilegiorum, ac rescriptorum tenorem, peragendi, exercendi, & exequendi, in præfata nostra Prouincia N. Notarium creauimus, constituimus, ac deputauimus. Necnon præterea ad conficienda, & stipulanda, ac de iisdem omnibus, & singulis publicos, & publica, actus, & instrumenta coram testibus ad hoc requisitis in notam redigendam, & semel, vel pluries, prout ad id requisitus fuerit, vnum, vel plures, ac plura, publicas, & publica, actus, & instrumenta exinde conficienda, & debitis signis, & characteribus subscribenda, publicanda, & authenticanda (quibus quidem ab eo confectis, & authenticatis actibus, ac instrumentis eadem Apostolica auctoritate eam omnem in iudicio, & extra fidem habendam esse decernimus, quæ iis haberetur, si per publicos Notarios essent stipulata) harum serie, ac vi, eademque nobis concessa Romani Pontificis auctoritate (ab eo tamen priùs coram nobis genuflexo, corporali fidelitatis iuramento ad sacra Dei Euangelia coram testibus infrascriptis recepto) similiter elegimus, constituimus, & destinauimus. In quorum fidem, &c. Ita est, Frater N. testis, &c.*

1. Noto 1. quod Pius V. concessit priuilegium Regularibus creandi dictos Notarios cum supradicta auctoritate, vt constat *ex eius const. 9. tom. 2. nostr. priuil.* vbi multa dixi circa hoc priuilegium; & aliqua addidi *tom. 3. priuileg. regul. cap. 6. num. 15. & dicto tom. 2. priuil. num. 9.* posui formam iuramenti præstandi à dicto Notario, quæ ibi videri potest.

2. Noto 2. quod vltra casus positos *loc. cit.* in quibus possunt procedere dicti Notarij, possunt etiam intimare, & exequi mandata Apostolica, ab Auditore Cameræ Apostolicæ, aliisque Apostolicis iudicibus emanata, quando concernunt interesse Regularium. Sunt enim hæc eodem modo mandata Apostolica, ac si fierent immediatè à Papa. Et hoc priuilegium concessum est Regularibus, ad eos liberandum ab obsidione, qua illos aliquando obsidebant Notarij publici, ne in odium potentium sæcularium inciderent. Quare est multum æstimandum.

3. Aduerte autem hic, quod leges, & priuilegia multis modis ampliantur, & limitantur, vt dixi *tom. 3. priuileg. cap. 1. num. 6. & sequ.* Vnde non debet alicui videri mirum, si ego *tom. 2. priuil. loc. cit.* hanc constitutionem interpretando ampliauerim ex fine illius ad plures casus, qui expressè in ea non continentur; v.g. in dicta constitut. datur potestas creandi istos Notarios Generalibus, Vicariis, & Prouincialibus; Ego autem eam etiam ampliaui ad Superiores locales. Tum quia in dicta constit. nulla adest taxatiua particula, ex qua colligi possit, mentem Papæ fuisse solùm dictam potestatem præfatis concedere priuatiuè quò ad omnes alios; vnde clarè constat, remisisse regulis iuris communis extensionem suæ constitut. Tum quia, cum dicta constitutio sit emanata pro intimandis indultis Apostolicis concernentibus interesse Superiorum localium, vel Monialium, pone quod Prouincialis, aut Generalis dictum Notarium non creauerint, & quod Prouincialis sit in partibus longinquis, si casus occurrat, in quo pro interesse alicuius Conuentus Monialium debeat aliquod indultum Apostolicum intimari, nec possit expectari creatio Notarij facienda à Prouinciali, quis dicat, esse contra mentem Papæ, quod Superior localis possit eo casu Notarium creare; immò puto, quod esset contra mentem illius, si non crearet; mens enim Papæ fuit obsistere, ne Regularium iustitia impediretur defectu Notarij. Dicendum igitur est, quod nominauit solùm Generales, Vicarios, ac Prouinciales, quia voluit ad istos ordinariè pertinere dictorum Notariorum creationem, & quod in præsentia istorum non possent dicti Superiores locales Notarios creare, non autem quod non possint in dicto casu vrgentiæ. Dixi etiam in dictis locis, quibus de his Notariis tractaui, quod poterant creari Notarij pro sumendis informationibus nouitiorum, & pro fabricandis processibus, pro facienda fide de aliquo defuncto, &c. Tum quia potest contingere, quod hæc aliquando sint aliquibus iudicibus extra Religionem, mandantibus Superioribus ostendenda, & intimanda. Tum quia possunt esse connexa dictis indultis Apostolicis. Vnde cum de annexis, & connexis idem sit iudicium, non est mirum, quod etiam ad hæc extenderim dictorum Notariorum facultatem. Quod etiam innuitur *in dicta constit.* §. 2. ibi, *aliaque omnia, & singula circa ea requisita*, &c. Tum quia verba legis sunt interpretanda secundum subiectam materiam, *cap. Intelligentia, de verb. signif.* Ita Rodriquez *tom. 1. qq. reg. quæst. 11. art. 6. reg. 12.* qui exemplum affert in Notario eligendo pro sumendis informationibus volentium Religionem ingredi, qui non est necesse, quod sit Imperialis, vel Apostolicus, sed sufficit electum esse à Generali, vel Prouinciali. Quam doctrinam probat Castrus Palaus *tomo primo opuscul. moral. tract. 3. disp. 5. §. 3. num. 8.*

Tum quia si possunt facere id quod est plus, intimare nimirum, & authenticare priuilegia Apostolica, cur non poterunt facere informationes, processus, &c. quod est multo minus. Argumentum autem à maiori ad minus validum est, vt multis probat Barbosa *in loc. comm. argum. loc. 67. num. 1.* Hæc dixi pro aliquibus, qui licet multum profecerint alienis laboribus, eos impugnant audacter plusquam doctè. Placet etiam hac occasione hic notare, quod Lezana *in quæst. regul. cap. 14. num. 25. in fine*, ait, quod ego *tom. 1. priuileg. in const. 1. Iul. II. §. 16. numer. 35.* citaui non fideliter aliquos auctores. Verè hic auctor hanc immeritò notam mihi inurit. Tum quod, cum ipse in dicto suo opere passim mea vtatur,

doctrina,

doctrina, videtur etiam suo operi irrogare iniuriam, cum meis in illo tam frequenter vtatur, si fideliter, vt ipse ait, Doctores meam doctrinam confirmantes non affero. Tum quia (sit ipsius bona venia dictum) parum attentè legit, quæ ibidem dico *num.* 36. Cum enim attulissem priuilegia, & Doctores, quibus videbatur probari, quod poterant Prælati regulares absoluere suos subditos à suspensione deducta ad forum contentiosum, *dicto num.* 36. dico, quod, cum dicta priuilegia non determinent, an solum in foro conscientiæ id sit intelligendum, an verò etiam in foro fori, cum fauores sint ampliandi, de vtroque foro intelligenda sunt. Si ergo propter dictam rationem intelligo priuilegia de vtroque foro, cur non possum intelligere de vtroque foro Doctores dictis priuilegiis inhærentes, nec forum specificantes; Verè verum est illud. *Ad reprehendenda aliena dicta, vel facta ardet omnibus animus.* Ingenuè fateor, quamplurimos auctores reperi (quis est enim, qui non labatur aliquando?) in hoc genere inpudentes, nullum tamen, vt ex meis scriptis apparet, publicaui. Hæc præmittere non potui, ne fidelitas, quam profiteor in auctoribus referendis, temeraretur.

CAPVT II.

De forma committendi alicui Nouitiorum receptionum.

FRater N. Ordinis N. Prouincialis P.F.N. salutem Religiosæ vineæ custodes à Domino constituti in illud præcipuè die, noctuque mens nostra erigitur, vt palmites, ex quibus plantanda est, eligendos quam maximè curemus. Nihil enim ad Religionis vineam dissipandam, regularemque disciplinam penitus labefactandam maiores vires habere, experientia teste, didicimus, quam si nouella in domo Domini plantationes, Religionisque propagines inconsideratè seligantur. Quot namque ex recipientium incuria adulterinos palmites insertos, quoties non quidem virtutum delectabiles gemmas exereuisse, sed inutiles tantummodò vitiorum articulos in sterili sarmento vidimus relictos? quoties frondosos tantum luxuriantis animi colliculos, pampinosque sine purpureo charitatis racemo, expullulasse conspeximus? quoties, inquam, monstro mirabilius, sub religiosa veste homines vidimus sæculares, filios diffidentiæ, fructus inutiles, ac acerbos, sociorum onus, & scandalum, Informatorisque confusionem? Quantos initio quidem oues, & agnos, modico tamen elapso temporis interuallo, lupos euasisse comperimus? Quot demum de excelso in abyssum, è pauimento in sterquilinium, è solio in cloacam, de cælo in cœnum de claustro in sæculum, de Paradiso in Infernum vidimus corruisse? Hæc, & alia id genus Religionis damna, & mala animo nostro identidem reuoluentes, non alia sanè ratione religiosæ vnicæ indemnitati, ac propagationi consulere posse existimamus, quàm sollicitos, lynceos, atque prudentes viros constituendo, qui vices nostras obeuntes in hoc vnum opus vrgeantur, & quo spiritu, ac mente, num melioris videlicet frugis & perfectioris vitæ zelo, Deoque liberius inseruiendi cupiditate Religiosæ vitæ genus elegerint, acutiŭ diligenter exquirant. Cum nobilis itaque adolescens N. filius N. ciuis N. Instituti nostri suscipiendi desiderio maximè tentatur, idque à Patribus non semel obnixè postulauerit. Nos attendentes, nouos adolescentium palmites futuram vitis fœcunditatem intuitu præseferentes ab agro Religionis nequaquam esse abiungendos, harum serie, ac vi tibi præmemorato facultatem damus, & concedimus, vt eundem N. diligenti tamen, ac iuridico de necessariis conditionibus, iuxta constitutiones Pontificias, Regulam, & statuta nostra, præmisso examine, valeas admittere. Illud te seriò commonentes, vt in tanti ponderis negotio à perfido, & proditore assumendo magnopere caueas, ne per vnum, tanquam per Iudam, plurimi fluctuemus in nauicula, & quæ propriis meritis firma est, alicuis Religio conturbetur. Quamvis autem præclaris, honestisque moribus tuis, virtuti, de prudentia non parum fidamus, æquum tamen esse censemus, immo præcipimus, vt rem hanc totius Ordinis fundamentum, absque R. P. F. N. Conuentus nostri N. Correctoris, eiusque Seniorum, siue Sociorum consilio, & assensu nullatenus aggrediaris, ac perficias. Secus verò attentando, receptionem huiusmodi nullam ex nunc, teque itidem pro tali temerario ausu nequaquam impunè abiturum declaramus, ac promittimus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod meo videri maximum omnium negotiorum, quæ Prælatis Regularibus quotidie occurrunt, est receptio nouitiorum, ex ea enim pendet totale Religionis bonum, sicut ex bonorum palmitum (vt Humberti similitudine vtar. *par. 2. speculi, lib. 5. cap. 1.*) plantatione totalis vini perfectio. Vnde amantes suæ Religionis Prælati in hac re deliberanda plumbeo incedunt pede, emunctisque naribus lyncea superponunt perspicilia. Ego in receptione nouitiorum, vt, quantum possem, pro humili intellectus mei caput Religioni meæ consulerem, semper aduerti, vltra ea, quæ debent aduerti in iuridica eorum informatione, à quo spiritu ad Religionem duceretur nouitius. Quatuor enim genera personarum Religiones ingrediuntur, & vnumquodque à suo spiritu trahitur.

2. Alij enim trahuntur à spiritu carnis, quæ cum ali non possit in mundo, vel vt vellet, vel vt deceret, suam incolumitatem quærens, in portum Religionis, in quo panis nunquam dicitur deficere, ingredi omni diligentia satagit. Isti non fiunt Religiosi propter Christum, sed propter panem Christi. Quare si aliquando pauper Christus illis panem denegat, & ipsi statim illi vale dicunt, idest, si quandoque Prælatus, qui in Religionibus est loco Christi, illis præ Religionis paupertate non ministrat abundanter omnia, quæ ad carnem molliter curandam ipsi peroptant, illicò murmuribus, & stridoribus Conuentum inquietant, auaritiæ, vel saltem imprudentiæ Prælatum accusant, audaciores etiam tyrannum nominant, & obedire recusant, missasque, si sacerdotes sint, pro se, nō pro Cōuentu, qui illis, vt aiunt, nō prouidet, celebrare prætēdunt; si non sint Sacerdotes, vel chorum petere, vel pro Cōuentu laborare nolunt, sed potius otiari, seu pro sibi ipsis laborare. Quod si Prælatus ad eos quietandos illis ostendat statum

Conuentus, demonstretque non posse præ temporum angustiis aliter facere, videre recusant, solum quærentes, quæ ad cuticulam impinguandam iudicant necessaria; vnde autem ea sint haurienda profitentur se nolle scire. Isti arcendi omnino sunt à pauperum Christi commercio, & societate, vtpotè qui potius carnem, quæ in Religionibus maceratur, quam spiritum, quod est Religiosorum proprium, impinguare contendunt. Cognoscuntur autem vel ex eo principaliter, quod externis, iisque importunis fauoribus Religionem ingredi tentant, non fidentes meritis, quibus carent; vel ex eo, quod nulli Religioni affecti, per omnes discurrunt, quousque inueniant, quæ eos recipere velit.

3. Alij ducuntur à spiritu Diaboli, qui cum videat, Religiosos totis viribus, diu, noctuque studere quomodo placeant ei, cuius famulatui se nuncuparunt, tali operi impiè inuidens curat pro posse, illud vel dissoluere omnino, vel saltem perturbare; & cum per se ipsum id obtinere desperet, cum in hoc incumbant specialiter Religiosi, vt illi resistant, & technas bene norint, suggerit aliquibus eiusdem farinæ viris, vt Religionem ingrediantur, quibus tanquam mediis efficacissimis, vtitur ad sua opera complenda. Isti zizania semper seminant inter Fratres, præsentem semper Religionis statum nauseant, nouitates amant, suæ sunt Religionis osores, aliarum semper laudes canunt, suæ miserias, alienis Religiosis semper inuident, non amore virtutis, sed odio quietis, vt mentes aliorum in fluctibus conseruent. Primi isti sunt ad iniquitates patrandas, ad hoc vt alij eorum exemplo facilius sequantur, reluctantes impellunt cohortationibus, quibus si non obtineant, vtuntur fraudibus, aliquando insidiis necessitant. Ab istis iudico multò plus esse cauendum, quàm à Diabolo ipso, Diabolus enim suggestione, & delectatione nos ad peccatum inducit, isti autem non solùm illis modis, sed etiam suo malo exempla ad peccandum trahunt; efficaciora autem sunt exempla, quàm suggestiones præsertim in iunioribus, & plus persuadet vnum malum exemplũ, quam omnes orationes Ciceronis, & Demosthenis. Isti difficilè cognoscuntur in principio; non enim desunt illorum ducturi artes, quibus eorum tegat artes; lumen tamen aliquod habere poterit prudens Prælatus, frequenter cum eis colloquendo, eorum spiritum subtiliter examinando, motus oculorum, & faciei accuratè notando, eorum amicos, & consanguineos diligenter, sed quasi videatur aliud agens, examinando.

4. Alij trahuntur à spiritu mundi, qui totus in maligno positus est, idest, in spurcitiis vitiorum. Cum enim videant aliqui non posse se suis cupiditatibus, auaritia, gula, superbia, ambitione, luxuria saturari, desperati mundum relinquunt, quasi non dantem illius, quod cupiunt, & ad Religionem pergunt, non amore virtutis, sed potius quadam desperatione. Isti, cum non amore Religionis trahantur, ferè semper remanent in vitiis, & peccatis, & nihil de Religioso habent, nisi habitum, cum mundum affectu non deserant. Isti sapientes sunt in oculis suis, vnde, etsi per iniuriam recepti essent, ex hoc solum deberent eiici, iuxta illud Bernardi, *Nouitium sapientem eiice.* Non admittunt purgantia vitiorum medicamenta, antidota præseruatiua renuunt, & respuunt medicamina conferentia ad virtutes consequendas, cuiusmodi sunt humilitas cordis, puritas operis, innocentia vitæ, abstinentiæ, mortificationes, &c. Quod si ratione status ea cogantur aliquando exequi, blasphemando id faciunt, in mundum semper cum Hebræis reuerti student, Religioni detrahunt, eius infirmitates propalant. Isti mundo relinquendi sunt, vt illius cœno bene voluntati sapidam buccellam Inferno deuorandam suo tempore offerant. Cognoscuntur facilè ex collocutione, ex ante acta vita, ex gestu, incessu, & ex eo præsertim, quod nunquam sunt resoluti; volunt, & non volunt; volunt mundum deserere propter dictas rationes, sed dubitant de Religionis successu, vnde semper procrastinant; & si eis, aspera, & dura prædicentur, vt fieri solet, & debet, propositum sæpè mutant, vel saltem multum tepescunt.

5. Alij ducuntur à Spiritu Sancto. Cupientes enim toto affectu Deo inseruire, conspicientes id non facilè se cõsequi posse in sæculo, ad Religionem confugiunt. *Aduersa est enim confidentia*, vt loquitur Cyprian. de singul. Cleric. *Qui periculis vitam suam pro certo commendat; & lubrica spes est, qua inter fomenta peccati saluari se posse speras; incerta est victoria inter hostilia arma pugnare; & impossibilis liberatio est flammis circundari, & non ardere. Verendum est dormienti in ripa, ne cadas.* *Quare*, vt idem ait lib. 1. Epist. 11. *Liberanda est vigilanter de periculosis locis nauis, ne inter scopulos, & saxa frangatur, eximenda est velociter de incendio sarcina, priusquam, flammis superuenientibus concremetur; nam nemo diu tutus est in periculo proximus.* Isti ex puro corde sunt suæ Religionis amantes, eius semper prædicant laudes, exultant iubilo, liquefiunt, & rapiuntur in extasim, si quando aliquod egregium, & laude dignissimum à suis Confratribus fuerit exantlatum, illud gestientes omnibus narrant, ad sidera vsque tollunt, lingua fiunt, vt omnibus id innotescat. Infirmitates Religionis occultant; si non possunt, pro viribus defendunt; si factum aliquod sui Confratris parum Religiosum audiunt, excruciantur, vt occultetur tum sæcularibus, tum iunioribus Fratribus satagunt, curant tamen, vt à Prælatis corrigatur, vt aliis talis castigatio prosit; ad publica scandala excandescunt impunita remanere non permittunt, immò vt seuerissimè puniantur instant. Isti sunt, qui Religiones conseruant, ampliant, exaltant; nihil student, nisi quomodo Deo, & suæ Religioni placeant; isti rixantes inter se Fratres concordare procurant, virtutes amplexantur, abominantur vitia, virtuosos Fratres adorant, in vitiis obstinatos oderunt ad mortem. O vtinam talibus essent Religiones plenæ. Non tam nausearet aliquibus Religionis status. Sed quid? non in mundo, sed in Paradiso deliciarum essemus. Vnico isti cognoscuntur signo, quando scilicet dilatio receptionis, eorum intrandi desiderium auget nescit enim tarda molimina Spiritus sancti gratia. Austeritatum Religionis prædicatio feruorem augmentat; magnitudo namque bonæ voluntatis in recipiendo, signum est Spiritus sancti inhabitantis, & in eo operantis, vt ait Gregorius apud Humbertum *in speculo part. 2. lib. 5. cap. 1.* Qui addit, quod ex duobus generibus hominum domus Religionis replenda est; vel de simplicibus, qui sensu, & voluntate ad assequendum Religiosam prudentiam feruentes apparuerint, & habiles; vel de prudentibus, quos Religiosæ, & sanctæ simplicitatis constiterit esse æmulatores.

6. Et aduertit *ibidem* Humbertus, quod tribus de causis recipiuntur aliquando ad Religionem non idonei. 1. Ex cupiditate recipientium, non timentium aliquos ad Religionem recipere, vel propter bona ipsorum temporalia, vel vt gratum faciant alicui Magnati sæculari, à quo aliquem fauorem expectant pro suo interesse particulari, quod tamen neque pro generali est faciendum; nam infecta pecus totum corrumpit ouile, & vna ex his bestiis sufficit ad totam Religionem subuertendam, inquietandam, & scandalizandam. Vnde præstat amicum, & benefactorem perdere, quam talia monstra recipere. Quæ enim societas viuorum cum mortuis? Mortui sunt Religiosi,

Religiosi, & in claustrorum sepulctis sepulti; isti viuunt mundo, & propriis passionibus; vnde non mirum, si, quando in Religionibus recipiuntur, eas subuertunt. 2. Accidit ex carnalitate eorundem recipientium, qui cum Dei ordinatione filios non habeant, Diaboli prouocatione nepotulos sibi aggregant, quos in Religionem recipi faciunt, non vt saluentur, sed vt ditentur, & per eos fortiores efficiantur, qui sicut carnaliter ingrediuntur, sic post ingressum carnaliter conuersantur. *Quod enim natum est ex carne, caro est, & quod natum est ex Spiritu, Spiritus est*, Ioan. 3. Tertiò hoc accidit ex parentum carnalium improbitate, qui filios, quos ineptos, & stolidos noscunt, vel quos præ multitudine, iuxta eorum statum, non possunt gubernare, in Religione ponunt, vt ab eis se expediant, potius intendentes eorum corporalem prouisionem, quàm eorum salutem.

7. Noto 2. quòd est tantæ importantiæ nouitiorum receptio, vt in generali commissione non veniat, sed requiratur expressa commissio, quod pro Ordine nostro doctè collegit Passarel. *in schol. ex Bareb. numero 12. in princip. ex cap. 2. Correct. num. 16.* Vnde quando Generalis vel Prouincialis faciunt aliquem Vicarium cum omni potestate sua (nisi ponant clausulam, *Vt possis recipere nouitios*, vel saltem, posito aliquo casu speciale mandatum requirente, subdat illam clausulam, *Vt possis omnia facere, quæ per nos facere possemus, etiamsi nostrum speciale mandatum requirerent*) non potest nouitios recipere. Quæ autem sint illa, quæ requirunt speciale mandatum, & de vigore illius clausulæ, *Etiamsi nostrum speciale*, &c. Vide Passarel. *in fine Formul. Ordin. de intellectu Vicariæ auctoritatis.*

CAPVT III.

De forma committendi alicui, vt informationes sumat de nouitio ad Religionem recipiendo.

FRater N. Prouincialis N. R. P. F. N. salutem. Ad nostrum Cœnobium N. Ciuitatis N. non paucis abhinc mensibus incessanter accedit N. filius N. ciuis N. Instituti nostri suscipiendi cupiditate summopere incensus. Quoniam verò, iuxta Summorum Pontificum constitutiones, nostrique Ordinis statuta, de recipiendi, ac professuri, vita, & moribus, aliisque ad id requisitis qualitatibus informationes praecedere opus est. Tibi propterea præmemorato, cuius fidelitati, ac prudentiæ non parum fidimus, harum literarum serie, ac vi committimus, vt prædictas informationes coram publico aliquo Notario, seu alio eiusdem nostri Ordinis fide digno Religioso, ad arbitrium tuum deputando nostro nomine sumas, duos, aut tres, vel etiam plures testes, sumpto tamen prius per eosdem iuramento, iuxta interrogatoriorum tenorem, quem hic alligatum recipies, examinando, omnem tibi plenariam ad hoc potestatem, quæ de iure requiritur, impertientes. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod eadem forma potest fieri, mutatis mutandis, quando nouitius est iam receptus in nouitiatu, seu quando informatio est facienda in eodem Conuentu, in quo nouitius receptus est. Interrogatoria autem, quæ debent fieri testibus, sunt hæc. 1. An cognoscant, cognouerintque patrem, & matrem, atque auos dicti N. & an sciant, ipsos esse, vel fuisse ex bono genere natos, non descendentes ex Iudæis, vel Mahumetanis, qui post baptisma receptum iterum à fide Catholica recesserint, ac in foro Ecclesiastico fuerint per hoc damnati, seu ab hæreticis item relapsis, & similiter condemnatis, vel an sciant, ipsius patris, aut matris, atque aui, siue paterni, siue materni ossa, vel statuas fuisse combustas. 2. An sciant dictum N. esse filium legitimum præfatorum, atque vt talem ab iisdem fuisse habitum, & reputatum. 3. An sciant dictum N. esse liberum, idest, non aliquo matrimonij rati, vel consummati vinculo ligatum. 4. An sciant, dictum N. esse virum probum, & bonis moribus imbutum, & an sciant, eum perpetrasse aliquod delictum, vt furtum, vel latrocinium, aut homicidium, quod fuerit deductum in iudicium, aut super eo fuerit facta inquisitio. 5. An sciant, dictum N. esse debitis supra suas facultates onustum, quæ persoluere non possit. 6. An sciant, eum habuisse aliquam administrationem publicam, vel priuatam, & esse ratiociniis obligatum, atque obnoxium, ita quod super illis ei aliqua molestia illata sit, vel timendum sit, ne inferatur. 7. An sciant, ipsum N. velle Religionem ingredi sponte, & Religionis, ac pietatis feruore, an verò aliqua humana ratione ductum. Circa istas interrogationes vnde Mirand. *tom. 1. manu. quæst. 21. art. 5.* & quæ dico *tom. 2. Relig. quæst. 3. cap. 8. à num. 33.* Et aduerte, quod informationis iuridicæ non est necesse, quod fiant de omnibus dictis interrogatoriis, sed sufficit, quod fiant de vltimis quatuor, vt dico *loc. cit.* Immò putant aliqui, quod possit etiam omitti 7. vt ibidem dico, *num. 35.*

2. Noto 2. quod, si timeatur, ne induendus minis, vel precibus à sancto proposito remoueatur, poterunt dictæ informationes omitti vsque ad tempus professionis, & nouitius poterit habitu Religionis indui, præstito iuramento coram eis, ad quos spectat eum recipere, vel coram Superiore Conuentus, quod nullum habet impedimentum ex contentis in Bulla Sixti V. vel in aliis statutis Regulæ, vt dico *loc. cit. num. 32.* Sed quia de præfata sumptione iuramenti debent illud recipientes testimonium ferre, vt possint se tueri, si super hoc aliqualis eis moueatur, ideo subnecto dicti testimonij formam.

CAPVT IV.

De forma, quâ potest ferri testimonium, nouitium sumpsisse iuramentum, nullum se impedimentum habere ex prohibentibus Religionis ingressum.

EGo Frater N. Corrector Conuentus N. Ordinis N. vnà cum meis Senioribus infrascriptis, præsentium literarum tenore fidem facio, & omnibus, & quibuscumque, ad quos spectabit has videre, & examinare, verbo veritatis attestor, die 2. Augusti, anni 1634. coram me, & Senioribus infrascriptis, N. ætatis annorum 18. Religionem nostram ingredi exoptantem, à me vocatum, ab eoque (cum ob timorem, ne ab eiusmodi sancto proposito dimoueretur, informationes de eodem fieri commodè non potuerint) iuramentum desumptum, an à parentibus, qui post susceptum

baptiſma à fide receſſerint, vel quorum oſſa combuſta ſint, ortum ducat, an ſuorum parentum legitimus filius ſemper ſit habitus, an vllum inierit matrimonium, vllumque iisdem commiſerit delictum, quod ſit ad iudicium deductum, an vllis debitis, aut ratiociniis obſtrictus ſit, amore ne tandem virtutis, an potius paſſione aliqua mundiali, Ordini noſtro ſe addiſcere concupiſcat. Quibus quidem omnibus iure iurando adſtrictus, cum vera ſe tactis facrit, dicturum ſpondiſſet nullo ſe ex prædictis capitibus, vel vinculis teneri, vel comprehendi, neque ad ipſum quoquam modo ea pertinere reſpondit, ac in fidem ſe ſubſcripſit. In quorum fidem, &c.

1. Noto, quod non eſt neceſſe de omnibus iuramentum ſumere, ſed ſolùm de his, quæ dixi *cap.* 3. *num.* 1. *fine*; & quod hoc iuramentum debet ſumi etiam ab his, qui non ſunt maiores 16. annis, vt dixi *tom.* 2. *Relig. quæſt.* 3. *cap.* 1. *num.* 10. & quod de his, qui noti ſunt, non eſt neceſſe fieri informationes, neque dictum iuramentum ſumere, vt dixi *loc. cit. num.* 26.

CAPVT V.

De forma ferendi teſtimonium de informationibus ſumptis circa eum, qui vult Religionem ingredi.

FRater N. Ordinis N. à R.P.F.N. ad infraſcriptam informationem ſumendam ſpecialiter deputatus, fidem facio, ac omnibus, & quibuſcumque atteſtor, N.N. de N. filium, ætatis annorum decem, & octo, ex relapſis hæreticis, aut Mauris, aliiſve infidelibus, qui poſt ſuſceptum baptiſma à fide receſſerint, nequaquam deſcendere; legitimum præterea, ac naturalem, ex legitimo matrimonio à prædicto N. eiuſdem legitima vxore, catholicis quidem, honeſtis, ac piis hominibus procreatum, nec vllo de præſenti, aut de futuro matrimonio implicitam, vel obligatum, nec bannitum itidem, aut homicidam, vel furti cuiuſpiam accuſatum, aliòve crimine damnatum eſſe confirmo. Ad hæc, nec ære alieno grauatum, aut reddendis rationibus, ſiue negotiandi, ſiue alia de cauſa obnoxium eſſe, teſtor pariter, & affirmo. Religionem tandem N. non fori euitandi cauſa, aut humana aliqua ratione ductum, ſed diuino tantum Spiritum afflatum ingredi exoptare, ingenuè ac ſanctè polliceor, prout N. quondam N. faber lignarius. ætatis annorum 60. & N. filius N. fabricator, ætatis annorum 40. teſtes noti, & fide digni, plenam, & ſufficientem ſcientiæ cauſam reddentes, ſunt atteſtati. In quorum fidem, &c.

1. Nota, quod hæc forma poteſt fieri à Notario Religioſo electo ad formam Bullæ Pij V. vt dixi *tom.* 1. *priuil. in conſt.* 9. *Pij V. num.* 4. & poteſt etiam fieri à Notario ſæculari, vt habet conſuetudo hic Genuæ.

LITERA O.

CAPVT PRIMVM.

De forma ſimplicis obedientiæ.

FRATER N. Ordinis N. dilecto nobis in Chriſto Fratri N. ſalutem. Vt præſentium conſtituimus te localem in noſtra Prouincia N. ſub obedientia Superioris illam moderantis. In quorum fidem, &c.

CAPVT II.

De obedientia ad petitionem, cum commendatione perſonæ.

FRater N. Ordinis N. Generalis R.P.F. N ſalutem. Honeſtis, ac piis petitionibus tuis annuere cupientes, in noſtra te Prouincia N. localem conſtituimus. R. ad eiuſdem Prouinciæ Prouincialis præſentium tenore ſignificamus, id præcipuè à nobis exoptari, vt te perhumaniter, ac lætiſſima fronte ſuſcipiat, atque omni charitatis affectu benignè complectatur; id enim, & tua in Religionem merita virtutiſque præmia expoſcunt, & ſingularia erga nos ſtudia, officiaque quamplurima, quibus noſtram apud præfatum Prouincialem commendationem promereris, non parum exigunt, ac requirunt. Quæ quidem humanitatis obſequia ſi tibi exhibita fuiſſe intelligemus, erit profectò cur gaudeamus: nec noſtram vulgarem fuiſſe commendationem, & digno te laborum tuorum præmio ab omnibus condonari. In quorum fidem, &c.

CAPVT III.

De forma obedientiæ viſitandi domum Sanctæ Mariæ Lauretanæ.

FRater, &c. Etſi Religioſos viros, qui ſe ſub Religionis iugo clauſtris addixerunt diſcurrere, ac peruagari non liceat; & in Cœnobiis degentes Angelici Doctoris teſtimonio amplius mereantur, quam alio ad lucrandas indulgentias, vel orbis Eccleſias ſub Sanctorum fundatas vocabulis, paſſim viſitandas peregrinando; eam men, quæ in Lauretana Ciuitate ad Beatiſſimæ Virginis honorem, & ſingulari quadam cœleſti diſpenſatione conſilij dedicata eſt, quamque celebriori memoria conuenit venerari, quominus quandoque viſitent, ac pia deuotione colant, prohibendum nequaquam videtur. Cum, & puriſſima eadem, anguſtiſſimaque cœli Regina eorumdem

dem Religiosorum in castitatis holocausto Altissimo famulantium vota perfectius ac citius, quam cæteri Sancti dirigere, & ad gratiam exauditionis propensius admittere dignoscentur. Quamobrem cum tu, charissime in Domino fili, à nobis instanter, obnixéque petieris, vt Lauretanam, Sacratissimæ Virginis domum inuisendi facultatem tibi impertiremus, nos id non modicam animo tuo iucunditatem, spiritualeque solatium, atque vtilitatem pariturum fidentes, eamdem, quam petis, licentiam, ac facultatem præsentium tenorem libenter concedimus, & elargimur. Omnibus te, ac singulis Religionis nostræ Prouincialibus Correctoribus, ac Fratribus, cæterisque etiam aliorum Ordinum Superioribus, ac subditis necnon, & reuerendis Ecclesiarum Curatis, ac Rectoribus, ad quos diuertere contigerit, maiori, quo possumus, studio commendantes, eosdemque in Domino rogantes, vt vultu hilari, fronteque benigna te excipere, hospitioque colligere, ac bonis demum temporalibus, quæ à Domino consecuti sunt ad itineris labores perferendos, alere, ac reficere non dedignentur. Nos enim ex parte nostra hoc eis volumus esse pollicitum, constantissiméque obseruatum, quod nullus vnquam abiturus sit dies, quo non preces nostras tanto libentius virtutum Domino pro ipsis offeramus, quanto in te beneficentiores nouerimus extitisse. In quorum fidem, &c.

1. Noto, quod decet Superiores esse multum parcos in his obedientiis concedendis, quæ fratrum discursus important; est enim monachus extra Conuentum velut equus effrænis, qui cum fræno sit assuetus, cum ab eo se liberum sentit, quasi sui iuris factus, hucatque illuc absque regula; & necessitate discurrit, etiam cum periculo præcipitij. Est item, Monasterium velut piscis extra aquam, vt dicunt patres, & sicut piscis extra aquam moritur, ita mille mortibus animæ est expositus Monachus extra Monasterium. Nec quidquam facio, quod obedientia concedatur ad visitanda limina Apostolorum, aut Sanctam Mariam Lauretanam, aut Sacrosanctum Domini sepulchrum, nam quantumuis peregrinatio sit pia, longa, & ardua, plus semper meretur Monachus manens in Monasterio sub obedientiæ iugo, atque regulari disciplina, quam si dicta loca nudis pedibus inuiseret, istæ enim peregrinationes sunt voluntariæ, vt suppono, & in iis affligitur tantum corpus, mens autem, cum sit in libertate exhilaratur, & Monachus manens in Monasterio affligit animam per sui ipsius abnegationem, & mortificationem propriæ voluntatis, vnde tantum præstat ista sui abnegatio dictæ peregrinationi quantum corpori præstat anima, quare dicebat D. Thomas apud Calarubium, *in Compendio post verbum. Indulgentia quo ad seculares octauo, notabili 1. versu. Item notandum. Quod Religiosi existentes in suis Monasteriis promerentur amplius, quam discurrendo, aut peregrinando ad lucrandum indulgentias.* Consulo itaque, vt superiores sint parci in dictis obedientiis concedendis, præsertim in ordine nostro, in quo votum vitæ quadragesimalis difficillimum reddit iter, quod si quandoque pietas, necessitas, aut alia rationabilis causa suadeat dictas obedientias concedere, Id non fiat nisi assignato socio ad libitum Superioris, & determinato tempore ad eundum, & redeundum, & designato itinere, per quod monachis extra transeundum sit.

CAPVT IV.

De obedientia per modum transitus, cum commendatione.

FRater, &c. Tametsi cunctos Religionis nostræ alumnos tam spiritualibus, quàm temporalibus subsidiis, atque ornamentis pro viribus confouere paterna charitatis affectu compellamur, facere tamen non possumus, quin eos peculiaribus gratiis, & fauoribus cumulemus, quorum præclara in Religionem studia, & merita id exigere nouimus, ac postulare. Cum itaque sicut nobis exposuisti in Hispaniam pro quibusdam tuis expediendis negotiis contendere exoptes, eamque ob rem nostram tibi super hoc licentiam, & facultatem aueas impertiri. Nos attendentes honestos labores, sanctaque tua officia, quibus totum Ordinem illustras, hæc, & ampliora quidem promereri, votis tuis, quò ad eadem religiosæ vitæ officia persoluenda promptior fias, & alacrior, annuere libentissime cupientes tenore præsentium, nostrique auctoritate officij in Hispaniam, cum tibi opportunum visum fuerit, proficiscendi, ipsiusque etiam partes, Prouincias, & Ciuitates, ad quas pro iis, quæ nobis significasti, peragendis negotiis pergendum esse existimaueris, adeundi licentiam tibi concedimus, & elargimur. Omnibus, ac singulis Religionis nostræ Fratribus, & Superioribus potissimum præcipientes, vt in iisdem tractandis, atque absoluendis opem tibi omnem, operamque suam, fauorem, auxilium, commoditatemque suppeditent, ac omni te humanitatis genere, atque officio benignè in Domino complectantur. Cæterum verò, iis omnibus expletis, & consummatis, ad hunc tuæ assignationis Conuentum quamprimum cura, vt reuertaris. Et angelico te comitatu incolumem ducat, ac reducat salutis auctor. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod obedientiarum infinitæ sunt formæ pro multitudine negotiorum, quæ quotidie occurrunt; has solùm posui, quia frequentiores.

2. Noto 2 quod Correctores tenentur ex debito iustitiæ recipere, & benignè tractare Fratres hospites per suos Conuentus transeuntes, ita vt mortaliter peccent, si in hoc delinquant. Tum quod sacri Canon. id expressè præcipiunt, *cap. Hospitalem, d. 42. cap. 1. de emptione, & vend. cap. Monachi, de prab. & dignit.* Trid. *sess. 25. c. 8. de reform.* Sacris autem Canonibus contrauenire in re graui, mortale est. Tum quod nostra Regula id expressè præcipit *num. 34.* & supponitur *in Cap. Valent. 4. n. 47.* Tum quod id etiam præcipit Scriptura sacra, *ad Rom. 12. & ad Hebræos 13. & Matth. 25.* Tum quod Religiosi, præsertim nos Minimi, quorum Religio non est dismembrata, sed vnita in vinculo charitatis, ac communis omnibus, & singulis, habent ius ad Religionis bona; vnde sæpè dixi, quod Religio tenetur Religiosum alere ex iustitia; & probat Lessius *lib. 2. de iust. c. 35. dub. 12. n. 68. vers. Sed contra.* Nec maius ius habent ad bona Prouinciæ, in qua habitum sumpserunt, quam illius, in qua viuunt, (quando in illis non fiunt filiationes)

cum

cum obedientia ducantur modo in hanc, modo in illam Prouinciam. Et sicut quando profitentur, non se obligant solum ad intertenendum illi Conuentui, seu Prouinciæ, in qua profitentur, sed toti Religioni in communi, ita e conuerso tota Religio in communi se obligat ad illum alendum vbicunque resideat cum Superioris licentia. Quare Religiosi peregrinantes, seu itinerantes cum licentiis suorum Prælatorum non debent recipi propriè tanquam hospites, sed tanquam Fratres ius habentes ad vescendum cibis, qui comeduntur in illa Communitate, in qua degunt, eodem prorsus modo, ac Fratres in illa residentes de familia. Attento etiam & præsertim, quod hospites sunt subditi illorum Superiorum in quorum Conuentibus degunt, tum secundùm ius commune, tum secundùm nostras constitutiones, vt probaui *tom. 1. Religiosi, q. 5. cap. 8. num. 21.* Vide quæ dico *tom. 2. priuil. in const. 6. Vrbani VIII. num. 1.*

3. Ex quibus collige, quod meo videri, Conuentus tenetur Fratri hospiti venienti cum sua obedientia, & non habenti pecunias, vel quia eas amiserit, vel consumpserit, vel quia ei fuerint sublatæ, soluere modestum, & Religiosam paupertatem olentem naulum, & ei prouidere vsque ad alium eiusdem Religionis Conuentum, vt possit suam obedientiam complere. Ex quo enim incedit cum obedientia sui Superioris, habet ius, vt vescatur bonis suæ Religionis; & videtur, quod possit obligare Religionem tanquam procurator, vt negotium suæ Religionis viriliter gerat, alioquin si pecunias sibi in viaticum datas amiserit, & non possit pedibus mendicando incedere, cogetur permanere in Conuentu, ad quem diuerterit, & sic non poterit obedientiam sui Superioris complere.

4. An autem Conuentus hospitij possit deinde elargitam pecuniam repetere à Conuentu Prouinciæ, ex qua hospes discessit, potest esse dubium. Sed quicquid sit de iure, vellem, vt posset repetere, nam sic faciliores essent Superiores Conuentuales, qui communiter solent esse auari, ad prouidendum hospitibus de necessariis.

5. Noto 3. quod si aliquis Frater hospes infirmetur in aliquo Conuentu, non tenetur Conuentus, à quo discessit, quicquam resarcire Conuentui, in quo infirmatus est. Ita pro Ordine nostro statutum est *in cap. Tolosan. num. 30 in cap. 1. Rom. num. 18. in cap. 5. Gannens. num. 21. & in cap. Paula num. 39.* vbi sic habetur. *Sed quantum ad Fratres de Conuentu in Conuentum per obedientiam transmigrantes, & in alieno Conuentu ægrotantes, definierunt, quod iuxta facultates talis Conuentus, vbi eos infirmari contigerit, iuxta Regulæ nostræ tenorem, charitatiuè tractentur. Nec propter hoc Fratres alterius Conuentus Conuentui, vbi eum infirmari contigerit, aliquid, resarcire, seu restituere teneantur.*

6. Ex quibus collige, quod si aliquis Frater hospes propter aliquod delictum detineatur in carceribus Episcopi, vel Inquisitoris, tenetur Conuentus eum ibi alere, nec possit per hoc quicquam prætendere ab ea Prouincia, à qua hospes ille discessit, seu in qua hospes ille moratur, vel sumpsit habitum; valet enim argumentum ab infirmitate corporis ad infirmitatem animi, vt notat Barbosa *in locis communibus, lit. A, n. 104.*

7. Sed quæres, an Correctores locales teneantur recipere, & alere Fratres fugitiuos, & sine obedientia ambulantes, ac, si infirmentur, curare? Respondeo quod de iustitia non tenetur, cum sint extra obedientiam. Et colligitur ex nostro statuto citato *n. 5.* ibi. *per obedientiam*, vbi innuitur, quod si transeant sine obedientia, non tenetur Religio eos alere. Attamen pro Ordine nostro *in capit. Romano 6. numero 13.* *Concedunt Patres, quod, si fiat infirmi ipsi fugitiui, possint retineri vsque ad sanitatem; & alij etiam per tres dies, secundùm pium Religionis morem retineantur, & statim postea remittantur ad suos legitimos Superiores.* Vbi noto illa verba, *possint retinere*; & illa, *secundum pium Religionis morem*; quæ innuunt, non teneri ex iustitia Correctores fugitiuos infirmos curare, & sanos recipere, sed solum ex charitate. Quod statutum sanctum, & laudabile est.

8. Statutum autem, quod aliqui intentarunt, vt fugitiui statim ac aliquem Conuentum appulerint, incarcerentur, habitu spolientur, & in carceribus detineantur, quousque fugitiuorum Superior Prouincialis admonitus fuerit, & de tali fugitiuo, quid faciendum fuerit, respondeat. Zelum quidem Regularis obseruantiæ, & fugitiuorum frænum præseferre videtur, sed non secundùm scientiam: nam moraliter est impossibile seruatu, & videtur contra charitatem, & Religioni damnosum. 1. probatur; nam pone, quod aliquis fugitiuus ex Prouincia Germaniæ, vel Poloniæ veniat ad hunc Conuentum Genuensem v. g. si debeat detineri in carceribus, quousque veniat responsum à Prouinciali Germaniæ, detinebitur per duos, aut tres menses cum dispendio Conuentus. Et pone, quod Prouincialis ille sit inimicus dicti fugitiui, cum Prouincialis sciet, ipsum fugitiuum esse carceratum, non respondebit nisi post multum temporis: Sed pone, quod respondeat, quod dictus fugitiuus perpetrauit aliquod delictum, & quod detineatur in carceribus, quousque processum mittat; erit-ne expectandus dictus processus? Certè hæc tempus requirunt, dispendia causant, & nullum remedium adhibetur fugitiuis; & cum fugæ aliquando causentur ex leuitate, supra merita quis punietur vt plurimum; deinde cum processus non possit terminari sine reo, cui dandæ sunt defensiones, à quo poterit excipi super deposit one testium? Si super his omnibus scribendum sit Prouinciali Germaniæ, quantum temporis requiretur? Tandem pone, quod Prouincialis Germaniæ reum condemnet ad carcerem per annum; ista pœnitentia vel esset implenda in loco delicti, vt de iure videtur; & tunc licentiato fugitiuo è carceribus, quis illum ducet ad Prouinciam Germaniæ? Vel esset implenda in Conuentu Genuensi, & non videtur, cur debeat ita grauari. Alia multa incommoda in hoc sunt, quæ aliis consideranda relinquo, & quæ statutum illud reddunt moraliter impossibile. 2. Scilicet quod sit contra charitatem, constat. Tum quia fraterna charitas postulat, vt indigenti, quamvis peccatori, subueniamus; at subuentio non est peccatorem Fratrem carceribus detinere, habituque spoliare, & quæ charitas est, fugientem ex leuitate ita crudeliter recipere? Tum quia hominis animus precibus facilius trahitur, quam baculo, vnde facilius suadetur alicui benignitate, vt ad propria reuertatur, quam carceribus. Tum quia pone, quod aliquis sit grauatus à suo Superiore, & vt talis recurrat ad maiorem Prælatum, iste certè sine obedientia ambulabit, quis enim eam illi dabit? Hic autem si transeat per aliquem Conuentum, secundùm illud statutum esset incarcerandus; sed cur? cum afflictus non sit affligendus? Quod autem tale statutum futurum esset Religioni damnosum, patet, Nam nullus fugitiuus Conuentus petet, sed omnes in cauponis per Ciuitates remanebunt, cum scandalo sæcularium; scandalizantur enim sæculares videntes Religiosos cauponam petere in locis, in quib adsunt Conuentus eiusdem Religiosi; & ex hoc Religio multum perdit; putant enim sæculares, quod Conuentus nolit dictos hospites recipere, & ipsi fugitiui ad se excusandum id dicunt. Adde, quod, stante rigore huius statuti, multi, vt habeant quò recurrant, falsificabunt

bunt obedientias, ex quarum falsificatione quantum damnum proueniat Religioni, nemo non nouit. Tolerabilius ergo est, fugitiuos Fratres hospitio recipere, charitatiueque tractare, hortarique, vt ad propria redeant, illos cum literis commendatitiis, & veniæ impetratoriis dimittere, quàm ipsos carceribus detrudere. Concludo itaque, quod Superiores locales tenētur ex iustitia Fratres hospites recipere, ac benignè tractare; ad hospitandum inuitare, infirmos curare; quod si non faciant, peccant mortaliter, & possunt ex hoc solum officiis suis priuari. Quod mihi satis probat *cap. Archidiaconum, d.85.* in quo inhospitalis promoueri vetatur, sed illud crimen, quod impedit promouendum, deiicit promotum, quando est ex sua natura malum. Ergo.

9. Noto vltimo, quod qui habent obedientiam à Reuerendiss. P. Generali non possunt è Prouinciis, seu Conuentibus, in quibus degunt discedere, nisi prius originale ipsius obedientiæ monstrauerint P. Prouinciali Prouinciæ, à qua discedunt. Ita statutum est *in cap. Rom.7. sess.10. matutina* decreto penultimo; & est rationis valdè consonum: tum quia ipsi cura incumbit omnium Conuentuum, & Fratrũ suæ Prouinciæ, vnde debet scire quidquid in illa Prouincia agitur, vt regimen ipsius sit Religiosum, & rationabile: tum quia ita dictat ratio ipsa naturalitatis, & vrbanitatis: tum quia contrariorum eadem est disciplina, vt dicunt Philosophi, & Iuristæ, sed quando quis accedit ad aliquam Prouinciam ante omnia literas obedientiales ostendit Patri Prouinciali illius Prouinciæ, ergo debet eas literas ostendere, vt verificetur doctrina Philosophi, Patri Prouinciali Prouinciæ, quando à Prouincia discedit: tum quia ita habet inueterata, & legitimè præscripta consuetudo Religionis: vnde si aliquis sine ostensione dictæ originalis obedientiæ facta Prouinciali Prouinciæ, vt dictum discedentem punire tanquam fugitiuum. Nec sufficit dictas obedientias ostendere Correctori Conuentus, à quo discedit propter dicta; quinimo posset Corrector, qui id permitteret tanquam vsurpator alienæ iurisdictionis à Prouinciali puniri.

CAPVT V.

De forma mittendi Fratres ad sumendos ordines.

FRater N. Ordinis Prouincialis. Dilecto nobis in Christo, &c. Præsentium vi, ac tenore tibi præfate præcipimus, ac mandamus, vt ad Subdiaconatus Ordinem te conferas suscipiendum; Perillustrem, Reuerendissimumque D. D. Episcopum N. in cuius Diœcesi localiter commoraris, seu alium quemcumque, ipsomet N. ordinationes non celebrante, obnixè rogantes, vt eodem te ordine insignire, ac super interstitiis, Ecclesia nostra vtilitate, vel necessitate sic postulante, dispensare dignetur. Nos enim de tua eidem sufficientia, tum quò ad mores, scientiam, & ætatem, tum quò ad reliquas à sacris Canonibus, & Tridentino præsertim Concilio requisitas conditiones fidem facimus, atque attestamur. Demum verò huiusmodi beneficij dignitatem cum remetiri nulla alia ratione possimus, nisi in templis, nisi in mediis religionibus, cæremoniisque altarium, nullum profectò diem lapsurum spondemus, quo non sua Perillustris, ac Reuerendiss. Dominationis memoriam deferendo sacrificio excitemus, vbi Patri Filius immolatur. In quorum, &c.

CAPVT VI.

De eadem forma sub amplioribus verbis.

QVæ ad Sacrosancti Altaris ministerium, diuini cultus honorificentiam, Catholicæque Ecclesiæ vtilitatem, atque incrementum conducere videntur, ea nobis, quibus alios regendi cura, meritis licet imparibus, est commissa, verbis illis Apostoli disertè præscribi pensamus. Tu verò vigila, in omnibus labora, opus fac Euangelistæ, ministerium tuum imple. *Atque ita cum ex ministrorum Ecclesia deputatione ea omnia profluere quotidiano discamus experimento, ad eiusmodi sane ministros (si quot idoneos reperimus) prudenter, ac sollicitè cooptandos maxima incendimur cupiditate. Vobis igitur, præmemoratis eiusdem nostri Ordinis Clericis professis, atque in minoribus ordinatis, probis, honestisque moribus, ac literaria disciplina satis imbutis, in ætate legitima constitutis, nec non in susceptis ordinibus exercitatis, omnibusque tandem, iuxta Tridentini Concilij sanctiones, Summorumque Pontificum decreta, instructis, ac exornatis, in virtute S. Obedientiæ præcipimus, ac mandamus, vt ad sacrum Subdiaconatus ordinem suscipiendum vos conferatis; Perillustrem, ac Reuerendissimum D. D. Episcopum N. in cuius Diœcesi localiter immoramini, seu alium quemcumque Perillustrem, ac Reuerendissimum Antistitem, ad quem, ipso N. Ordinationes non celebrante, diuertere contigerit; exorantes, vt præfato vos ordine insignire, ac super interstitiis quibuscumque si opus est dispensare dignetur, Ecclesiæ nostra necessitate, vel vtilitate sic suadente. Cuius quidem sua Perillustris, ac Reuerendissima Dominationis præclari erga nos meriti memoriam nulla vnquam delebit obliuio. Et Dominus vos benedicat. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quod pro declaratione clausularum istarum formarum videnda sunt quæ dico *tom.2. Relig.cap.7.*

2. Noto 2. quod Vrbanus VIII. per suam constitutionem 44. quam habet *to.4. Bullar.fol.319.* concessit Fratribus S.Francisci de Obseruantia, in partibus Indiarum Occidentalium commorantibus, vt possint ordinari à quocumque catholico Episcopo, ad omnes, etiam presbyteratus ordines, etiam extra tempora, & non obseruatis interstitiis, & ordine antea suscepto non exercitato. Quod tamen priuilegium non valet extra illas partes Indiarum, propter illam particulam taxatiuam, *tantùm*, quæ in dicto priuilegio habetur. Possunt tamen alij Mendicantes cum dictis Minoribus in priuilegiis participantes, habitantes in dictis partibus Indiarum, eodem priuilegio ibidem vti, quia in eo, quoad hoc, nulla adest particula restrictiua.

3. Note

3. Noto 3. quod in Clericis fecularibus communior opinio tenet, literas dimissoriales ad ordines valere etiam post mortem Episcopi, qui eas concessit, & consequenter post multum temporis, vt videri potest apud Barbos. *de potest. Epist. par. 2. alleg. 7. n. 23.* licet alij contrarium sentiant; vt Rebuffus *in praxi, tit. Formula dimissor. liter. num.* 40. & 41. Sanctus Carolus Borromæus *part. 3. actorum Ecclesiæ Mediol. tit. Edictum de sacra ordin. vers. Literæ verò*, ita statuit. *Literæ verò dimissoriæ de ordine suscipiendo ne vetustiores sint duobus, vel tribus mensibus, à die sacra ordinationis supputandis.* Et huic opinioni fauet multum Nauarr. *lib. 1. consil. de Cleric. peregrin. cons. vnic. n. 6.* Apud Regulares tamen, & præsertim apud Minimos, dicendum est, dictas literas dimissoriales non valere nisi post duos, aut tres menses, seu ab vna ordinatione ad aliam. Ita tenui, sola consuetudine nostræ Religionis fundatus, *tomo. 1. priuileg. in constitut. 2. Iulij II. num.* 23. Quod nunc confirmo, & probo 1. auctoritate B. Caroli *loc. cit. vers. Afferant literas*; vbi loquendo de Regularibus, ait. *Afferant literas dimissorias à Superiore de ordine suscipiendo, quo eorum quispiam initiandus est; qua litera ne vetustiores sint, duobus, vel tribus mensibus, à die sacra ordinationis supputandus* 2. Probatur. Quia in decreto Sacræ Congregat. Concilij *de anno* 1596. *sub die* 15. *Martij*, facto de mandato Clem. VIII. præcipitur Superioribus, ne mittant Fratres sibi subditos ad suscipiendos ordines, nisi ad Episcopos, in quorum Diœcesibus ordinandi de familia commorantur. Quod si dicti Episcopi ordinationes non celebrent, conceditur, vt possint mittere ad alios quoscunque, *Modo non distulerint de industria concessionem dimissoriarum in id tempus, quo Episcopus Diœcesanus, vel absuturus; vel nullas habiturus esset ordinationes.* Sed hoc decreto stante in viridi obseruantia, vt nunc est, non possunt valere literæ dimissoriales ad ordines, nisi ab vna ordinatione ad aliam. Quod probo, quia alioquin sequeretur, quod posset Prælatus dictas literas testimoniales concedere alicui subdito, & hic posset differre executionem illarum in id tempus, quo Diœcesanus ordinationes non celebraret; & sic Prælatus effugeret pœnas in dicto decreto inflictas, & subditus haberet intentum suum, & eleganter deluderetur dictum Congreg. decretum. 3. Quia in Conc. Trident. *sess.* 23. *cap.* 8. *de reformat.* præcipitur Episcopis, quod nullum ordinent sine literis testimonialibus facientibus fidem de vita, & moribus ordinandi, & cum qui hodie bonus est, cras possit esse malus, excommunicatus, & cet. stante fragilitate nostræ naturæ, non videntur dimissoriæ facientes fidem de moribus posse valere post triennium, neque etiam post trimestre ad faciendam fidem de moribus præsentibus, quæ est ratio Nauarr. *loc. cit. de Clericis peregrinis.* 4. Quia aperiretur ianua fraudibus, & vagationibus. Posset enim quilibet post semel obtentas literas dimissoriales, illarum prætextu per multum temporis vagari, ac etiam meritas pœnas impunè effugere. At fraudibus via aperienda non est: *Clem. 1. de vsuris, leg. In fundo, ff. de rei vendic.* Iridem possent superiores parum timorati reseruare sibi aliquas similes literas in alba papyro cum officij sigillo, dandas post suorum officiorum terminationem cuicunque voluerint, sub datis temporum, quibus officiis fungebantur; quod in grauissimum redundaret Religionis damnum. 5. Quia in nostro Ordine ita habet consuetudo, quam ego ab anno 34. quod indignè in Religione viuo, ita semper obseruari vidi; & sic semper fuisse in Religione obseruatum audiui à nostris senioribus. At à dignis, & laudabilibus consuetudinibus est recedendum, cum parem habeant vim cum legibus; *leg. De quibus, ff. de legib.* §. *Ex non scripto*, Barb. *de axiom. iuris, verbo Consuetudo, num.* 5.

4. Noto 4. quod dictæ literæ dimissoriæ in Ordine nostro morte concedentis, seu officio finito, expirant. Probatur 1. ex dictis, quando mors secuta est post tres, aut quatuor menses, & præsertim id probat 3. ratio. 2. Quia alioquin maxima irrogaretur iniuria successori, sine enim eius voluntate, immò cōtra eius voluntatem posset illius subditus ordinari, contra *cap. Eos, qui, & cap. final. de tempor. ordin.* Et cum superiores soleant in termino sui officij esse liberaliores in gratiis concedendis, maximè quando sunt parum timoratæ conscientiæ, possent alicui indigno dictas literas concedere, quod graue multum esset successori. 3. Quia missus ad visitandam aliquam Prouinciam re integra, morte mittentis, non potest eam amplius visitare, *cap. Relatum, cap. Gratum, de offic. delegat.* Ergo pari modo missus ad ordines suscipiendos, morte, siue naturali, siue ciuili mittentis, non potest eos amplius suscipere. 4. Quia licentia, quæ non potest concedi sine causæ cognitione, expirat morte concedentis. Ita Panor. *in cap. Nemini, num. 9. de offic. Legat.* qui exemplificat in eo, qui habet licentiam generalem ab Episcopo, vt cui voluerit confiteatur, & ait, quod hæc licentia simpliciter, mortuo, vel renocato Episcopo, expirat, quia Episcopus non potest dare istam licentiam cum præiudicio Ecclesiæ parochialis sine causæ cognitione, & consilio sui Capituli, quia hoc esset irrogare præiudium Ecclesiæ Parochiali, quam doctrinam sequuntur Syluest. *verb. Confessor* 1. *quæst.* 7. & Antonin. 3. *parte, titulo* 17. *cap. nono* §. *Sextus effectus est*, vbi ait, quod qui habet licentiam absoluendi à reseruatis, mortuo Episcopo, vel translato, ea amplius vti non potest, Ergo pari modo, qui habet licentiam suscipiendi ordines mortuo, vel functo officio concedente, ea amplius vti non potest, quia est præiudicium successoris. 5. Quia in Ordine nostro obedientiæ datæ à Prælatis subditis, siue gratiosæ sint, siue odiosæ, re integra, morte politica, vel naturali concedentis, expirant; sic semper obseruatum est in Religione, vt audiui à senioribus. Ergo etiam cessare debent licentiæ ad ordines. 6. Quia licentia de non residendo alicui concessa expirat morte concedentis, vt docet Gloss. *in capite, Cum ad hoc, de Clerico non resid. verb. Et prædecessorum tuorum*; quia est in præiudicium successoris. *ad cap. Si cui, de præb. in* 6. & *cap. Si super gratia, de offic. deleg. eod. lib.* Et ad Doctores, dando dicunt, quod gratia morte concedentis non expirat, respondeo, quod intelliguntur de gratia, quæ successori non præiudicat, seu de gratia, quæ iam sortita est suum effectum.

Quinto. Noto quinto pro Oblatis, qui obtinuerunt licentiam transeundi ad ordinem Clericorum, quod die 18. *Nouemb.* 1633. exiit decretum S. Congreg. Regul. sub hac forma. *In causa Fratris Ludouici Piccinini Ordinis Minimorum, qui obtenta facultate per literas in forma breuis, transeundi à statu Laicali ad Clericalem, & se promoueri faciendi ad omnes sacros, etiam presbyteratus ordines, de licentia tamen suorum superiorum, se promoueri fecit ad dictos ordines ab Episcopo Caprularum, non solum absque licentia Patris Generalis, verum ipso contradicente, licet Episcopus prædictus asseruerit, illum promouisse vigore dicti breuis, ac de licentia Nuntij Apostolici Venetiarum, & Prouincialis Prouinciæ dicti Fratris Ludouici. Sacra Congregatio Cardinalium, negotiis Regularium Præposita, Eminentiss. Gypsio referente, censuit, prænominatum Fratrem Ludouicum Piccininum suspendendum prout præsentis decreti virtute suspendit ab executione susceptorum ordinum, arbitrio S. Congregationis. Romæ die* 18. *Nouembris*, 1633. *F. Antonius Cardinalis S. Onuphrij, Antonius Torniellus Secretarius.* Aduerte, quod clausula

clausula in huiusmodi breuibus apponi solita, *De consensu Superiorum*, intelligenda est de Generali Ordinis, & de Prouinciali Oblatorum, prout declarauit eadem Sacra Congregatio *anno Domini* 1630. *die* 2. *Augusti*; quam declarationem refero *tom.* 2. *Religiosi, quæst.* 3. *cap.* 1. *n.* 149.

6. Noto 6. quod in Ordine nostro fugitiui sunt inhabiles ad ordines suscipiendos quousque per Generale, aut Prouinciale capitulum rehabilitentur per statuta capituli Tolosani *num.* 22. & Genuensi. 7. *n.* 27. & congruit *capiti Legi* 56. *q.* 1. Vtrum vero dicti fugitiui possint in susceptis ordinibus ministrare pendet ex illa quæstione, an fugitiui sint excommunicati, de qua *tom.* 1. *relig. sub d. q.* 1. *cap.* 26. §. 1. *ad finem*, pro qua videndus Suar. *tom.* 4. *de relict. tract.* 1. *lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 9. & 10. Et quod dico de fugitiuis intellige multò magis de apostatis, qui nec ordinari possunt, nec ministrare in susceptis ordinibus, vt pro ordine nostro statutū est *in c. Romano* 2. *n.* 7. & *Barcbinonensi* 1. *n.* 50. est de iure, vt probaui *supra lit. A. c.* 20. *n.* 6. Et quod dico de fugitiuis, & Apostatis intellige etiam de his, qui propter alias causas sunt priuati voce actiua, & passiua, *cap. fin. de temp. ordin. cap. Cum sit de ætat. & qualit. ordin.* nam ordines non conferuntur nisi personis benemeritis, vt dicitur *in dicto cap. Legi*, taliter autem priuati non sunt benemeriti. Deinde ordines dignitatem dicunt Ecclesiasticam, *cap. Ad aures, de temporibus ordin.* qua isti sunt priuati. Et quod dico de priuatis vtraque voce, intellige etiam de priuatis vna tantum: nam illa priuatio deformitatem dicit, & grauem, qua ordinandus carere debet secundum prædicta iura, ordinandus autem debet laudabiliter vixisse, & se ipsum primitus dignum probare, *c. Quicumque. d.* 77. Et ita seruatur in religione nostra quoad ordinum receptionem, quoad ministrationem verò in susceptis, nisi specialiter sint priuati, aliter dicendum est.

LITERA P.

CAPVT PRIMVM.

De forma participationum bonorum Religionis, quæ datur deuotis amicis.

FRATER, *&c. Vobis, &c. Tot præclara in nos ordinemque nostrum à vobis collata beneficia, quod in nobis est remetiri, nostra maximè interesse existimamus. At quid rependere ij cogitent, qui cum Apostolis, relictis omnibus, secuti sunt Dominum? quorum possessio inopia, est, & diuitiæ religiosa paupertas? Quamuis autem argento, atque auro carentes, inopes, esse videamur, referendæ tamen gratiæ, redimendique beneficij iure omnino priuari nequaquam passus est cælestis ille Agnotheta, cuius se obsequio deuouerunt Cœnobitæ. De suis namque thesauris infinitis spirituales diuitias largiter, copioseque eisdem communicando, licet nihil in terris habentes, omnia tamen voluit possidere. Diuinæ igitur liberalitati maximè fidentes, vt omnibus præfati nostri Ordinis bonis, precationibus, lectionibus, succollationibus, abstinentiis, concionibus, metanæis, chameuniis, peregrinationibus nimirum, oblationibus, suffragiis, pensitationibus, ac cæteris, quæ ab vniuersis eiusdem Instituti Fratribus, vel Sororibus ille ipse, à quo bona cuncta procedunt, fieri largitus fuerit, omnes, ac singuli potiamini, harum serie, ac tenore concedimus, & indulgemus: Quatenus scilicet spiritualibus hisce suffulti, bracteata hæc nihil facere, vera bona amare studeatis, illisque frui, & satiari tandem cupiatis, in nomine Sanctissimæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Amen. In quorum fidem, &c.*

5. Nota, quod pro declaranda ista materia participationum, videnda sunt, quæ dixi *tom.* 2. *Relig. q.* 3. *cap.* 6. vbi ex professo eam tracto. Hic solum addo, quod nimia abundantia dictarum participationum reddit illas contemptibiles, cum sint alioquin thesauri inæstimabiles, vnde meo videri non deberent concedi, nisi verè benefactoribus, & amicis, & cum consensu capituli localis, & illi, quibus conceduntur deberent scribi in aliquo libro particulari ad hoc vt post eius mortem Religio illis debita officia celebraret. Addo etiam, quod participationes Generalis, qui functus est suo officio non valent tempore successoris propter ea, quæ supra dixi *de dimissoriis litera O. cap.* 6. quod etiam consuetudo approbauit.

CAPVT II.

De forma instituendi Prædicatorem.

F*Rater, &c. Ordinis N. Prouincialis R. P. F. N. &c. Et vita, Religionisque nostræ præscripto, atque instituto, diuinorum contemplationi Religiosos nostros ita intentos, atque addictos esse oportere existimamus, vt gregem tamen Dominicum consiliis, monitis, confessionibus, atque id genus aliis pietatis officiis, & verbi potissimum diuini prædicatione iuuare, & pascere nullatenus obliuiscantur. Cum verò, qui populis euangelizent, iuxta Apostoli vocem, à Pastoribus sint mittendi, harum idcircò literarum nostrarum serie, ac tenore, te præmemoratum Patrem, cuius in concionando sanam doctrinam, præclaras animi dotes, mores honestos: animarumque zelum satis, superque cognouimus, ad verbum Dei, non in nostris tantùm, sed & in cæteris quibuscumque orbis Ecclesiis, cuiuslibet respectiuè loci Pastoris accedente licentia, disseminandum admittimus, & approbamus. Ad sanctæ obedientiæ meritum tibi præcipientes, vt à falsis, scandalosis, minúsve puris doctrinis, quæ sanctam Roman. Ecclesiam, Christi sponsam, Catholicorum matrem, vnicam, ac solam Paradisi ianuam, vel eius Pastores, ac Prælatos, siue etiam bonos fidelium mores offendere quoquomodo possent, prædicandis omnino abstineas. Sanctorum quinimmo Patrum, Catholicorum Doctorum vestigiis, placitisque inhærens, cælestia virtutum semina, Christianamque disciplinam in hominum corde ita studeas conserere, vt vitiis inde, atque inolitis prauæ affectionis radicibus extirpatis, nouæ in agro militantis Ecclesiæ plantationes, cælesti agricolæ reseruandæ, possint inueniri. In quorum fidem, &c.*

CAPVT III.

De eadem forma ad instantiam alicuius Prælati, vel communitatis.

FRater N. &c. Illustrissimi, ac Reuerend. D. D. N. Episcopi N. incredibili beneuolentia, ac humanitati, qua cunctos Instituti nostri, atque huius præcipuè Prouinciæ N. Religiosos complectitur in dies, gratificari quam maximè cupientes. Harum serie, ac vi te prælibatum Patrem, cuius scientiæ dignitas, morumque disciplina, necnon in dicendo facundia, in reprehendendo modestia, in docendo facilitas, in monendo suauitas, ac dulcedo, in adhortando vis, atque ardor non obscuræ nobis innotescunt, inter alios præcipuè selegimus, per quem illustrissimi eiusdem, ac Reuerendissimi D. Episcopi, Concionatorem nostri Ordinis pro hac proxima Quadragesima à nobis exposcentis petitionibus, ac votis obsecundaremus, cuique verbi Dei in Ciuitate N. disseminandi munus, atque officium concrederetur, prout his literis re ipsa concredimus, ac demandamus. Præcipientes itidem, vt idoneam, atque opportunam discedendi tempestatem nactus proficiscaris, ne qua interposita mora, nostrum præfato D. Episcopo obsequendi ardentissimum studium, nostraque Religionis decus vilescat, & paruuli, qui doctrinæ Euangelicæ panem suspirant, cogantur interire, dum qui frangere debet, vitio suo negligit interesse. Illudque tandem seriò te commonemus, vt tanquam bonus agricola vitia extirpare, virtutesque conserere, & cordi potius, quam auribus, prædicare quam diligentissimè studeas; ita enim fiet, vt concionatoris Apostolici munus absolutissimè perficias, & immarcescibilem gloriæ laureolam à summo omnium opifice Deo fæliciùs consequaris. In quorum fidem, &c.

CAPVT IV.

De eadem forma, quando aliqua Ciuitas Prædicatorem petit in particulari.

FRater, &c. Tibi, &c. Iucundo nominis tui, tuarumque virtutum odore, atque ea præsertim, quæ in te elucet, concionandi facundia, electi ciues N. maximo se desiderio affici nobis significarunt, vt te hac proxima Quadragesima ad verbum Dei sibi annuntiandum constitueremus. Nos qui latam vbique ingenij tui frugem, atque vberes sacræ doctrinæ fructus, ad laudem, & gloriam Dei in agro Dominico spargi non parum auemus, eorundem ciuium votis, ac propensæ erga nostrum Ordinem voluntati obsequi cupientes, tibi vt ad sacri Euangelij semen in eorum cordibus stato tempore seminandum te pares, atque accingas, harum serie præcipimus, & mandamus, quod quidem Christiani Euangelistæ munus vt obire queas laudabilius, paterna te, Apostolicaque voce obsecramus, vt, persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis aures titillantibus, fucatisque puerorum nugis, ineptiisque relictis, Christum tantummodo Crucifixum è Cruce religiosæ vitæ, quæ est vera docentis cathedra, aptumque Euangelistæ suggestum, syncere studeas prædicare. In quorum fidem, &c.

CAPVT V.

De forma, qua Prælatus potest se excusare, quod non possit Prædicatorem petitum mittere propter eius infirmitatem.

MAxima nos affecerunt lætitia literæ vestra, summi quidem officij plenæ, summæque humanitatis. In ea verò animi nostri iucunditate hæc nobis vehemens molestia fuit, quod ea præstare non possimus, quæ vestræ nouimus pergrata fore voluntati. Nostri Ordinis Concionatorem eximium P. F. N. postulatis, qui suaui, ac periucundo euangelicæ doctrinæ pabulo hac proximè futura Quadragesima vos recreet, ac consoletur. Nil ipsi, (& credite) nilque nobis antiquius, quam vobis ea in re gratificari. Nec quicquam sanè tam arduum, tamque difficile existimate, quin illud vestra causa libentissimè subiremus; sic enim præcipuus exigit deuotionis affectus, sic maxima, præclarissimaque beneficia, quibus, & Religionem totam, atque hanc præsertim Prouinciam N. antea cumulastis, & in dies non desistitis cumulare. Sed tamen cum noster idem Concionator exasperata cuiusdam febris paroxysmo diebus exactis occupatus, in eam redactus sit corporis imbecillitatem, vt nulla prorsus sit spes necessarias sacræ exercitationi vires tam breuis temporis spatio reuocandi, muneris nostri esse putauimus, si ad excusationem nostram benignè suscipiendam humanitatem vestram his literis incitaremus. Etsi namque spiritus aduersus carnem concupiscens, in vestra gratia officijs suis conquirenda plurimus sit, atque ardentissimus, cum tamẽ, quæ ab eodem patre suscepta, atque instituta sunt, ingenij monimenta, sine corporis ope, ac subsidio perfici, ac perpoliri, memoriaque commendari, seu etiam voce ipsa, stomacho languente, pronuntiari nequaquam valeãt, fieri planè non posse vobis pollicemur, vt tam grauis ab ipso, laboriosaque prouincia suscipiatur. Quamobrem æquo animo ferenda iactura, si qua inest, diuinæque obsecundandum voluntati: Nam neque, qui plantat, neque qui rigat, est aliquid, sed qui incrementum dat Deus; cuius inscrutabili consilio, ac prouidentia factum esse putate, vt oppressus morbo decumberet, quò alius quispiam fortè vobis

præsto

præsto esset, qui & vberiori diuinæ sapientiæ aqua vos potet, & à quo fæliciores euangelicæ doctrinæ manipulos iucundius referatis. Deum tamen interim exorabimus, vt piis vestris faueat inceptis, studijsque, quo & Ciuitas vestra seruari, & à morbo tandem confirmatus noster Euangelista eximia erga nos beneficia verbi diuini prædicatione aliquando possit remetiri. Quod si assequetur, nulli, credite, pro vobis studio parcet, ac labori. Valete in Domino. Datum, &c.

CAPVT VI.

De forma generali prædicandi, à Patre Generali concessa.

FRater, &c. *Vberrimos solet in dies præstare fructus vinea Domini, si Verbo Dei, tanquam salutari pluuia sæpius irrigetur. Quod cum ab ipso Ecclesiæ nascentis exordio, tum verò succedentium annorum curriculo ad hæc vsque tempora, tot gentium, ac populorum ad Christi fidem conuersione, aliisque plurimis experientiis cernimus comprobatum. Quamobrem ne nos, qui in hac vinea, meritis licet imparibus potissimum adlaboramus, quibusque vniuersa Religionis cura est indicta, in muneris nostri executione segniores esse videamur, quos è nostris aptos cognouimus, ad Euangelicæ prædicationis officium duximus deligendos. Cum itaque de tua doctrina, moribusque probatis necnon exemplari vita planè simus edocti, licentiam tibi concedimus, vt Sacrosanctum Christi Euangelium vbicumque opus fuerit iuxta Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, Summorumque Pontificum constitutiones valeas prædicare, Altissimum deprecantes, vt omne opus, & ministerium tuum ad ipsius gloriam, animarum salutem, & tui ipsius meritum à bonorum omnium largitore dirigatur. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quod pro ista materia Concionatorum videnda sunt, quæ dixi *tom. 1. Religiosi, q. 1. cap. 2. tomo 1. priuil. in constit. 2. Sixti IV. à num. 20. & tom. 3. priuileg. cap. 2. à num. 8.*

2. Noto 2. quod Prædicatores, & Lectores non tenentur ieiunare, vt docent Tabiena, *verb. Ieiunium, num.* 16. Filliuc. *tom. 2. tract. 27. q. 2. cap. 6. num.* 124. & alij apud Dianam *tom. 1. tract. 9. resol.* 10. Quod tamen limitandum est, nisi possint æque bene, ieiunando, suo muneri satisfacere. Quod habet verum, etiamsi Lectores, & Prædicatores, ratione stipendij dicta munera exerceant, vt habet Diana *resol.* 11. & Lessius *lib. 4. cap. 2. dub. 6. num.* 44. nam stipendium vires non auget.

3. Noto 3. quod Regulares etiam ante Ordines sacros, modo prima tonsura sint insigniti, de licentia suorum Superiorum vbique prædicare possunt. Ita concessit Gregorius XIII. prout refert Cherub. *tom. 2. Bullar. in constit. 95. dicti Gregor. fol. mihi* 481. de quo priuilegio mentionem facit Campan. *in diuers. iuris, Rubrica* 12. *cap.* 13. *num.* 12. Immò id licere absque priuilegio, cum sola Parochorum licentia, docet Nauarr. *lib. 1. consil. de offic. iud. deleg. cons. 7.*

4. Noto 4. quod Prædicatores, & Lectores S. Theologiæ prædicantes, & legentes in peccato mortali, etiam occulto, peccant mortaliter, secundum D. Thom. *in 4. dist. 19. quæst. 2. art. 2. quæstiunc. 2. ad 4.* Palud. *ibidem, quæst. 3. art.* 3. Alij tamen dicunt, non esse mortale prædicare, & legere, quando peccatum est occultum, sed tantum quando est publicum. Ita Sot. *in 4. d. 2. quæst. 5. art. 6.* Suarez *in 3. partem, tom. 3. disp. 16. sect.* 3. Val. *tom. 4. disp. 3. quæst. 5. p. 3.* & alij apud Dianam *tom. 3. tract. 4. resol.* 197. Quæ opinio attenta humana fragilitate, æquior est, nec contrarium absolutè docet D. Thomas *loc. cit.* Nam ait, quod dupliciter potest contingere, aliquem sacram Scripturam docere. Vno modo ratione Prælationis. Et alio modo ratione magisterij. Deinde subdit. *Dicendum, quod ille, qui est in peccato notorio, peccat, siue sit, siue sic doceat,* Idest, siue doceat ratione Prælaturæ, siue ratione magisterij, *sed ille, qui est in peccato occulto, peccat, si primo modo doceat, non autem secundo.*

CAPVT VII.

De forma, qua Prælatus Regularis potest monere Episcopum de punitione Religiosi, qui cum scandalo deliquit.

CHaritatis, *ac iustitiæ Zelo refertas accepimus Illustrissimæ V. Dominationis literas, quibus instabat, vt F. N. indignum Ordinis nostri Religiosum, qui scelestas præteritis diebus in honestum, ac grauem virum N. in publica Ciuitatis huius platea, magno cum populi scandalo, manus inferre ausus est, digna eius scelere animaduersione pœna mulctaremus deque sumpto supplicio Dominationem Vestram intra mensis spatium redderemus certiorem. Nos, qui Illustris. Dominationem Vestram ea, qua par est obseruantia colimus, ac veneramur, ad eiusmodi delicti inquisitionem, prout de notorio iura disponunt, perspectis illicò literis, processimus; eumque eundem N. grauiter deliquisse compererimus, ex nostrarum constitutionum præscripto carceribus per annum mancipandum fore iudicauimus, ac re ipsa damnauimus, actiua, & passiua vocibus per biennium etiam priuantes. Cuius quidem nostra diffinitionis, ac sententiæ, vt Apostolicis pareremus mandatis, Illustriss. D. V. his literis censuimus commonendum. Cui etiam fausta cuncta ab eo precamur, qui mandat salutes Iacob. Datum, &c.*

1. Noto 1. quod pro intelligentia huius formæ videnda sunt omnino, quæ dico *tom. 1. priuil. in constit. 2. Sixti IV. num. 61. & tom. 3. dict. priuil. cap. 2. à num. 30.*

2. Noto 2. quod ad hoc, vt Episcopus possit Regularem punire, requiruntur quatuor. 1. quod delictum sit extra claustra commissum. 2. quod sit notorium. 3. quod sit scandalosum. 4 quod Episcopus institerit, vt à superiore puniretur, & hic punire neglexerit. Quarum conditionum si vna desit, dispositio Concil. Trid. *sess. 25. de Regul. cap.* 14. locum non habet; hæc est enim natura conditionum copulatiuarum, vt vna deficiente, dispositio vim non habeat, vt probat Aldrete *de disciplina Relig. tuend. lib. 1.*

cap.3.num.36. Et *num.40.* affert declarationem Sacræ Congr. in qua statuitur, quod Religiosus ab Ordinario capi non possit; quod si fuerit in ipso delicto comprehensus. ad suum Superiorem recta via deferendus est. Quod etiam dicit Diana cum aliis *tomo 3.tr.2.resol.132.* Vnde si Ordinarius Religiosum capiat, & directa via non deferat ad suum Superiorem, vel intra terminum saltem 20. horarum. dixi *tom. 1. priuileg.cit.numero.62.& 64.* quod erat excommunicatus, & præter Doctores, quos ibi ad hoc citaui, id dicit Cochier *de exempt.p.1.q.17.numero.28.& de Conseru.Eccles.p.2.quæst.97.nu.4.* Si autem Episcopus tentet Regularem incarcerare, sed de facto non incarceret, quia aufugit, non est excommunicatus, nam pœnæ non incurrunt, nisi secuto actualiter effectu. Ita idem Cochier *loc.vltimo cit.quæst.98.num.9.* Et in huius doctrinæ confirmationem nota casum, quem mihi retulit P.F. Hieronymus Trimarchi ex nostris. In Prouincia Messanensi fuerunt capti à ministris Curiæ Archiepiscopalis Messanæ aliqui cuiusdam Religionis Religiosi in flagranti delicto homicidij, ad carceres Archiepiscopatus ducti, quos cum repetiisset illorum Religio, nec vellet illos Archiepiscopus remittere, pro parte illius Religionis appellatum est ad regiam Monarchiam, quæ tandem, re bene discussa, Præsidente in ea Illustriss. Domino Petro de Neila, in fauorem Religionis sententiauit dictos Religiosos esse suæ Religioni restituendos, quæ eos puniret ad formam Conc. Trident. *sess. 25. de Regul. cap.14.* & de facto fuere restituti. Et hoc contigit anno 1630. die 18. Augusti. Et aduerte, quod si illa Religio suam fuisset prosecuta iniuriam, debebat ille Archiepiscopus declarari excommunicatus.

3. Noto 3. quod si Regularis delinquat ita intra claustra, vt delictum extra claustrorum metas exiens generet in populo scandalum, non per hoc tamen potest ab Episcopo in casu negligentiæ ipsius Superioris puniri, nec potest Episcopus hoc casu Prælato instare, vt talem delinquentem puniat; nam hoc delictum non est commissum extra claustra, quod necessario requiritur ad hoc, vt Episcopus possit Superiori instare, vt puniat. Ita Cochier *de Conseru. Eccles.p.2 q.102.à num.5.*

4. Noto 4. quod si Episcopus Superiorem localem moneat, aliquem Religiosum cum populi scandalo deliquisse, & instet, assignato termino, vt eum puniat, & Superior localis non possit dictum delinquentem punire, vel defectu iurisdictionis, vel alia de causa, sed id ad Prouincialem pertineat, qui tamen longè absit, itavt non possit intra terminum præfixum negotium expedire, tunc ad Superiorem localem pertinet petere ab Episcopo prorogationem termini, quam Episcopus nullo modo negare potest, nam terminus competens concedi debet, *cap.1.de dilat.cap.Secundò requiris, §.1. de appell. cap. Legitima, de appell. in 6.*

5. Si quæras, an Religiosus, qui habitu dimisso, & sine tonsura miscuit se rapinis, homicidiis, & aliis enormibus delictis captus à Iudice sæculari, possit ab eo puniri, absque metu censurarum. Respondetur, quod non, nisi priùs fuerit monitus desistere, quia non perdidit priuilegium. Ita Nauarr. *libro 5.consil. consil.25.de priuileg.* Diana *tomo primo, tract.2. resolut. 129.* vbi multos Doctores affert. Et aduerte, quod possunt Conseruatores Ordinis censuris Ecclesiasticis cogere Iudicem sæcularem, vt remittat dictum Religiosum ad suum Superiorem, non tamen tenentur hoc facere. Vnde Prælati, qui noluerint de tali sic capto se impedire, nullam pœnam incurrerent, *per cap.1. de Apostatis.* Si autem dictus Regularis raptor non fuisset captus à Iudice sæculari, sed à suo Prælato, hic per quamcumque instantiam sibi à dicto Iudice sæculari factam, non posset dictum reum absque consensu Romani Pontificis illi tradere. Ita Diana *loc. cit.in fine.*

CAPVT VIII.

De forma instituendi Præsidentem in Capitulo Prouinciali.

FRater N. Ordinis N. Generalis, Cunctis Patribus Capitulum Prouintiale in Conuentu N. celebrantibus salutem. Pastoralis sollicitudinis officium, quod super omnibus Ordinis Monasteriis, ac Fratribus dispositionem diuina gerimus, licet immeriti, mentem nostrum ad ea cogitanda acrius vrget, atque exagitat, per quæ cunctarum eiusdem Prouinciarum commodis sedulò intendatur: atque ea, quæ ad nostrorum subditorum salutem quietem, ac disciplinam, necnon Religionis incrementum spectare videntur, quantum nobis ex alto conceditur, sollicite foueantur. Quamobrem cum inter cætera, quibus Religio nostra in spiritualibus, ac temporalibus, fælicius efflorescit, & nobis concredita oues prosperè diriguntur, probi, ac diligentis Pastoris electio potissimum censetur (inde enim, & totius commissi gregis lumen, atque ornamentum, inde honestæ vitæ germen, ac fructus, veluti ex Sole promanat.) Nos, qui hanc nostram Prouinciam N. in pupilla gerimus oculorum, & commodum eius, atque incrementum medullitus, ac vehementius affectamus, probi, ac solliciti Pastoris, qui consilio eam, prudentia, & charitate moderetur, electionem studio omni, atque industria tenemur curare. Quamobrem cum aliis detenti, Prouinciali vestro Capitulo proximè celebrando per nos ipsos, vt iniuncti nobis officij ratio suadebat, interesse nequaquam valeamus, eiusdem vestri Capituli Prouincialis Præsidem P. F. N. virum sanè prudentem ac probatum duximus deputandum, ac delegandum, prout harum serie, ac vi designamus, & delegamus. Plenariam nostram, qua in hac parte fungimur, præsidendi, necnon in cunctis omnino Capituli eiusdem actis, & gestis ab initio ad finem vsque ad vltimam ipsius conclusionem assistendi auctoritatem eidem impartientes. Omnia itidem, & singula acta, & gesta, quæ, ipso non præsente, fieri continget annullantes, cassantes, atque irritantes. Omnibus denique, ac vestrum singulis ad Sancta Obedientia meritum, & sub excommunicationis latæ sententiæ pœna præcipientes, vt prædictum N. tanquam nostrum legitimum Vicegerentem, debitum ei honorem, & reuerentiam exhibendo, benignè suscipiatis. Et Spiritus Sancti gratia sit super vos semper, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

1. Noto

1. Noto 1. quod pro Præsidente Capituli videnda sunt omninò, quæ dixi *tomo primo Religiosi, quæst. 1. cap. 31. §. 10.*

2. Noto 2. quod in Ordine nostro Generalis habet potestatem præsidendi in Capitulis Prouincialibus, seu mittendi Præsidentes, qui in eis ipsius loco præsideant. Ita concessit Legislator ipse *in Correct. numero. 95.* his verbis. *Verumtamen si aliquando Capitulum ipsum* (Prouinciale) *celebrare vellet, dicti Generalis specialis Vices gerens, &c. etiam ipse Prouinciali præsente, nullus sit qui hoc impedire valeat.* Possunt etiam Generales præsidere in electionibus Correctorum; *Cap. Valent. 4. num.* 26. vbi id interdicitur Prouincialibus. His positis.

3. Quæres. An Præsidens debeat præcedere omnes Capitulares, etiam Prouincialem, non solum in loco Capituli sed etiam extra illud? Respondeo quod Præsidens tempore Capituli præcisè, idest postquam apertum est Capitulum, debet præcedere omnes de Capitulo, etiam Prouincialem, tam in Capitulo ipso, quam in Refectorio, processionibus, & aliis omnibus locis; quia illo tempore habet iurisdictionem sibi à Generali commissam, & illius vices gerit; vnde parum refert, quod sit in Capitulo, aut extra, modo sit tempus Capituli, idest, modo Capitulares iam inceperint congregari; est enim tunc in sua iurisdictione. Et colligitur ex ipsa forma, ibi, *ab initio, &c.* quam clausulam posuit Pallar. *in suo formul. num. 11. ex Correct. num. 113. & num.* 104. Verum quidem est, quod Capitulo concluso, seu licentiato, iam Præsidens suum terminauit officium, & nulla amplius pollet auctoritate, aut præeminentia, cum solùm pro ipso Capitulo iurisdictionem haberet. Ita iisdem verbis est decisum in Regula, *numero 53.*

4. Quæres 2. An congregare Capitulum, & illud aperire, ad Præsidentem pertineat, an verò ad Prouincialem; Respondeo quod congregare Capitulum in iure, est vocare omnes electores absentes ad electioné, & hoc ad presidentem pertinet, iuxta Mandagotum *de electione, p. 2. cap. 59.* Sylu. *verb. Electio. 2. num.* 12. Sed quando tempus electionis est iure præfixum, vt in Ordine nostro, tunc talis vocatio, neque est necessaria, neque in vsu, imò statuta die non venientes castigantur. Si autem Præsidens sit datus ad præsidendum Capitulo, cuius celebrationis terminus non sit iure assignatus, ad ipsum pertinebit Capitulum congregare pro die celebrationis Capituli statuenda, vt dico *tom. 3. priuileg. cap. 9. num.* 11. *& cap.* 13. *n.* 12. An autem Præsidentes Capitulorum Prouincialium in Ordine nostro possint aperire Capitulum. Dico, quod sic per textum expressum Correctorij, *num.* 95. vbi dicitur, quod si Præsidens Capituli à Generali missus, voluerit Capitulum Prouinciale celebrare, etiam in ipsius Prouincialis præsentia, nemo potest illum impedire. Ergo, si potest Capitulum celebrare, potest illud aperire, idest, pulsare ad Capitulum, Fratres congregare, mandare alicui, vt legat, quæ ante Capitulum legenda sunt, Capitulum habilitare, protestationes facere, à censuris, & pœnis Capitulares absoluere. Quæ omnia vidi obseruari in tribus Capitulis Generalibus, quibus interfui, nimirum Romano 6. vbi præfuit Cardinalis Aracæli Ordinis Sancti Dominici, Viceprotector, Romano 7. vbi præfuit Cardinalis Alobrandinus Protector, & Barcinonen. 3. vbi præfuit Ioannes Sanctis Episcopus Barcinonensis. Et ita etiam obseruatum est in Capit Prouinciali Matritensi, in quo præfuit Hispaniarum Nuntius Cæsar Montius Patriarcha Antiochenus *anno.* 1632. vt patet ex actibus ipsius Capituli. Et ratio est, quia prædicta facere spectat ad superiorem Capituli, cum singula illa dicant actum iurisdictionis, & superioritatis; Superior autem Capituli in illo casu est solus Præsidens. Neque his obstat Correctorium nostrum *n.* 102. vbi dicitur, quod *Prouincialis in præsentia Generalis, vel ipsius Vicesgerentis, sui Prouincialatus officium liberè poterit exercere, & sua annua Capitula prouincalia celebrare.* Nam verum est, quod potest Prouincialis, etiam in præsentia Generalis liberè sua annua Capitula celebrare, quando Generalis non se declarauerit velle, vel per se ipsum personaliter, vel per suum Vicesgerentem dictis Capitulis interesse; si autem se declarauerit velle interesse, tunc non poterit dictus Prouincialis absque illius interuentu dicta Capitula celebrare, prout declaratur in Correctorio *num.* 95. Cuius rei habemus bonum argumentum *in constit. 2. Greg. XV. §. 14.* quam refero *to. 2. priuil.* Vbi ad dubium, *An Episcopus possit punire Regulares, qui procedunt ad electionem Abbatissæ ante tempus ipsi Episcopo significatum.* Sacra Congregat. respondit, *teneri Regulares significare Episcopo diem electionis Abbatissæ, eumque vsque ad præfinitum tempus expectare, si ante ipse expressè declarauerit, se velle facultate sibi in hac parte attributa, Abbatissarumque electionibus per se, vel per aliam interesse, ac præsidere,* Quod idem contingit in nostro casu.

5. Quæres 3. An Præsidens possit in dubio declarare aliquem Capitularem esse legitimum, vel non legitimum. Respondeo certum esse, quòd non potest Præsidens priuare voce capitulari Fratres de Capitulo per quascunque querelas contra ipsos allatas, vt dixi *tom. 1. Relig. q. 1. cap. 31. §. 10. conclus.* 5. & docet præterea cum multis Castellum *de elect. cap. 13. à num.* 20. Quando ergo dubitatur de aliquo, an possit legitime votare in illo cap. v. g. quia electio non fuit legitima respectu formæ, &c. tunc decisio huius dubij pertinet ad maiorem, & saniorem partem Capituli. De qua re habemus textum expressum in Correctorio, *num.* 103. vbi dicitur: *Insuper ad decisionem quorumlibet respectiue actuum, tam generalis, quam Prouincialium Capitulorum admittantur cuiuslibet respectiue superioris Prælati electores singuli.* Quod si Capitulum hoc decidere non possit, quia vota sunt paria, vel varia, & nihil certi determinantia, tunc potest præsidens declarare, quod sibi prudenter visum fuerit; argum. *cap. Quando ergo,* 11. *q.* 3. Trid. sess. 24 *de refor. cap.* 18. ibi: *Quorum votis, si pares, aut singulares fuerint,* Quod si maior pars numero alicui iniustitiam euidenter faceret, eum à Capitulo eiiciendo, potest tunc Præsidens, minori parti adhærendo, tanquam saniori, dictum releuare, & in Capitulum admittere, iuxta *cap. 1. iuncta Glossa verb. Rationabiliter, de his, quæ fiunt à mai. par. Capituli, & cap. Ecclesia vestra, el 2. §. fin. de elect.* Nam tunc illa minor pars dicitur maior, quatenus euidentiori ratione, & pietate nititur; *c. fin. d.* 9. Immo puto, quod si omnes de Capitulo conuenirent ad aliquem expellendum, præter vnum, qui tamen euidentes rationes adduceret, quibus probaret, illum non esse expellendum, posset Præsidens declarare, istius rationibus fultus, dictum non esse expellendum; & videtur id expressum *in cap. Nicana, d.* 31. Immo addo, quod, etiamsi omnes de Capitulo conuenissent ad aliquem expellendum, sed absque rationabili, & iuridico fundamento, procedentes forsan, vel ex ignorantia, vel ex passione, posset, immo teneretur tunc Præsidens dictum admittere, non obstante contradione totius Capituli. Moueor. Tum quia *in cap. 1. de his, quæ fiunt à maiori part. Capituli,* si illud, quod obiicitur contra aliquem, non est rationabile, vel si non probetur, non potest illi nocere. Ergo si aliquid tale rotum Capitulum obiiciat alicui, ei non nocebit. Tum quia Præsidens ad hoc datur in Capitulis,

vt iustitiam tueatur. Ergo, si illi constet, quod alicui iniustitia fiat, id permittere non debet; nam sic in animæ suæ præiudicium iniquæ actioni consentiret. Vnde etiam collige, quod potest Præsidens impedire, etiamsi omnes alij consentiant, ne fiat aliquod statutum contra ius commune, Regulam, aut constitutiones, seu etiam, quod non sit in commune Religionis bonum. Et hæc omnia vidi practicari in dictis tribus Capitulis generalibus, quibus interfui.

6. Quæres 4. An Vicarij generales missi à Generali, si non habeant speciale mandatum, possint in Capitulis præsidere? Respondeo non posse, per tex. expressum Corrector. *num.* 95. vbi dicitur, quòd Præsident debet esse specialiter institutus. Quare licet dicatur in literis patentibus, quod possint omnia facere, etiamsi requirerent speciale mandatum, non tamen poterunt præsidere in dictis Capitulis. Ita habetur *in cap.* 2. *de offic. Vicarij in* 6. si autem apponatur in literis patentibus aliquod requirens speciale mandatum, v. g. vt possit Superiores ab officiis suspendere, priuare, nouitios recipere, & deinde subdatur clausula, *Et cætera facere, quæ per nos ipsos facere possemus, etiamsi nostrum requirerent speciale mandatum*, tunc poterit etiam præsidere, & cætera mandatum speciale requirentia facere, vt habetur *in cap. Qui ad agendum, de procur. in* 6. & docent Gloss. *in cap.* 2. *de offic. Vicar. in* 6. *verb. Committantur*, Passarell. *de intellectu Vicariæ auctoritatis*, Couar. *lib.* 2. *variar. cap.* 5. *num.* 8. Barbos. *in cap.* 1. *de offic Vicar. cit. num.* 8. Qui hanc doctrinam temperat, quòd illa clausula, *Et cætera facere, etiamsi requirerent speciale mandatum*, solum includat similia, seu inferiora expressis, non autem maiora. Quod etiam aduertit Gloss. marginalis *ad dictam glossam, verb. Committantur*, Et propterea ego posui exempla illa suspendere, priuare, &c. nam interesse Capitulis non videtur maius, immo est quid minus, quam priuare. Et hoc est valde notandum Vicariis; nam alioquin poterit illis moueri lis super aliquo puncto requirente mandatum speciale.

7. Aduerte autem, quod si Vicarius habeat literas patentes cum clausula, *Vt possit corrigere, carcerare, Superiores priuare*, &c. cum alia subsequenti, *Et cætera facere, etiamsi requirerent mandatum speciale*, non per hoc poterit ad triremes, vel perpetuos carceres damnare, aut habitu spoliare. Nam hæc sunt quid maius, quàm corrigere, & simpliciter carcerare, immo etiam, quàm priuare.

8. Aduerte etiam, quòd si in literis patentibus dicatur, quòd possit omnia facere, quæ potest ipsemet Generalis, præter Prouinciales priuare, vel nouitios spoliare, non poterit tamen Vicarius suam auctoritatem ampliare, & facere alia, quæ mandatum speciale requirerent. Ita Barbos. *in cap. Qui ad agendum, de procur. in* 6. *num.* 4. Contrarium tamen Sentiunt Tiraquel. *de contractu lignagier ad finem tit. num.* 96. Narbona *de appell. à Vic. ad Episcopum part.* 1. *num.* 254. Couar. *lib.* 5. *variar. cap.* 5. *num.* 8. Et si cupis scire diffusè, quæ sint, quæ speciale mandatum requirunt, adi Barbos. *de clauf. clausul.* 35. *in impress. Lugdun. à num.* 16. *& in impress. Rom. clauf.* 17. *à num.* 7. & Narbonam *lib. cap. à n.* 181. Concludo ergo hanc materiam, quod si quandoque voluerit Generalis, seu Prouincialis constituere aliquem Vicarium cum tota sua potestate, simulque voluerit tollere omnes scrupulos, debet ponere exempla ex his, quæ specialius mandatum requirunt, deinde subdere clausulam generalem. *Et cætera facere, quæ per nos facere possemus, etiamsi speciale mandatum requirerent*, postea immediatè subdere hanc clausulam, *Etiamsi maiora essent expressis*; nam sic tolletur omnis difficultas.

9. Quæres 5. An Præsidens possit eligi ad aliquam dignitatem ab iis electoribus, quibus præest? Respondeo neque in iure communi, neque in iure particulari nostræ Religionis reperiri, quod eligi non possit; vnde consuetudine firmatum videtur, quod quando deputatur aliquis in Præsidentem alicuius Capituli, eo fine deputetur, vt in Prælatum eligatur. Quod id tamen non conueniat, nec sit rationi consonum, suadere videntur sequentia. I. Quia aufertur hoc pacto libertas electoribus, humanum enim est illum vereri, quo indiges; *cap. Visis*, 16. *quæst.* 5. Sed maior pars electorum Præsidente indiget immediate, vel saltem mediate, vt scilicet illi faueat apud Generalem positiuè, vel negatiuè, Ergo timent illi contradicere, & consequenter non liberè eligunt. Secundò, quia isti Præsidentes solent inducere metum cadentem in constantem virum; cum enim sint personæ communiter potentes, & per se ipsos, & apud Generales (supponuntur enim illorum amicissimi) minantur, & cum minas consequenter exequi possint, & soleant, metum cadentem in virum constantem incutiunt; qui metus, cum libertatem electionis tollat, eam consequenter vitiat, *cap. Cum dilectus, de consuet. in fine.* Sigism. *de elect. dub.* 52. *num.* 1. vide *dub.* 54. vbi probat, qui metus dicitur cadere in constantem virum. Tertiò, quia solent isti Præsidentes, cum possint eligi, instantissimè, & importunè rogare electores, vt votum sibi tribuant; tales autem preces, etiam iustum metum inferunt, vt probant Sanchez. *de matrim. lib.* 4 *disp.* 7. *n.* 8. Sigism. *loc. cit. dub.* 54. *num.* 9. Quartò, quia licitus quicunque eligendi modus debet carere omni dolo, & fraude, ac etiam illorum suspicione, vt docet Sylu. *verb. Electio* 2. *num.* 20. Sed electio, in qua Præsidens eius valet eligi, inuoluit modum minimè carentem omni fraude possibili. Ergo licitus non est. Minor est certa. Nam præsidentes eo fine curant ad tale officium assumi, vt in Prælatos assumantur, quod vt deinde obtineant, fauores, minas, preces, promissiones, pacta, omneque genus sordium adhibent. Atque ita docent Mir. *tom.* 2. *Manual. quæst.* 22. *art.* 7. & Castell. *de elect. cap.* 13. *num.* 31. Quare ait idem Castell. *num.* 34. quòd in Ordine Prædicatorum dicti Præsidentes eligi non possunt. Quod etiam obseruatur in Religione Capuccinorum, vt audio circa Visitatores Prouinciarum missos à Generali ad præsidendum in aliqua Prouincia; & cuperem vt statueretur etiam in nostra. Ex quibus sequitur, quòd, cum Religiosi teneantur semper ad perfectionem tendere, & id, quòd melius, & perfectius est, sequi, iuxta doctrinam D. Thomæ 2. 2. *quæst.* 186. *art.* 1. *ad* 4. *& art.* 2. *in corpore*, deberent omnes Religiones statuere, vt Præsidentes eligi non possent ad vllum officium in Capitulis, quibus præsunt; seu qui illos mittunt, deberent expressè ab iis excludere.

10. Quæres 6. An Præsidens legitimè missus à Generali ad præsidendum alicui electioni, possit ab electoribus recusari? Respondeo quod simpliciter Præsidens recusari non potest, cum est legitimè institutus; potest tamen recusari, si probabiliter timetur, quòd sit timorem cadentem in virum constantem incussurus; Nam probabilis suspicio metus habetur pro metu; Rota *coram Greg. XV. decis.* 374. *num.* 18. Bald. *in leg. fin. num.* 7. *Cod. de iur. deliber.* Timetur autem probabiliter id, vt plurimum, ex terribilitate personæ, vt eadem Rota *ibid. num.* 16. Atque ita sententiam nostram tenet Panot. *in cap. Quia propter, n.* 14. *de elect.* Hostiens. *in summ. de elect.* §. *Qualiter facienda vers. Qui secreto, num.* 12. *col.* 4. Syluest. *verb. Electio.* 2. *quæst.* 20. *vers. Quintum*, Tabiena *eodem num.* 19. *vers. Tertium*, De Baysio *in direct. p.* 3. *cap.* 25. *n.* 6. talis autem recusatio puto, quòd deberet fieri à maiori parte Capituli, *cap.* 1. *de his, quæ fiunt à maiori parte Capit.*

11. Quæres

11. Quæres 7. An auctoritas Præsidentis largè, vel strictè sit interpretanda? Respondeo, quod meo videri est strictè interpretanda; est enim onus ordinario impositum. Vnde cum ordinarij iurisdictio sit fauorabilis, vt probat Innoc. *in cap. Dudum, de priuil.* & habetur *in cap. Peruenit*, 11. *q.* 1. recessus ab eius iurisdictione odiosus est; *cap. primo. & 2. de filiis Presbit. in 6.* Facit reg. *Quæ à iure communi exorbitant*, quæ est 28. *de regul. iuris in 6.* Atque ita docet Cochier *de exemptis, part.* 1. *q.* 4. *à n.* 7. Nec refert, quod ista facultas instituendi præsidentem sit inclusa in Regula ipsa, & quod per hoc non possit dici ipsi Regulæ contraria, vel recessus ab ipsa; Nam, cum sit exceptio à regula generali, posita in Correct. *num.* 102. odiosa semper censenda est; Glossa *in cap. Constitutionem, de regul. in 6. verb. Prorogamus*; Cochier *loc. cit. n.* 10. Quod etiam colligitur ex Correct. *num.* 95. vbi quando datur ista facultas Generali, dicitur, quòd si generalis velit Capitula prouincialia celebrare, nullus possit impedire, quasi diceret, Verum est, quòd Prouinciales possunt sua Capitula prouincialia celebrare, etiam præsente Generali, in honorem tamen Generalatus concedo Generali hoc priuilegium, vt quando voluerit per se, vel per alios illis interesse, Prouincialis, qui habet iurisdictionem ordinariam, à Generali minimè dependentem, id impedire non possit. Quæ doctrina valdè notanda est, nam potest inseruire ad multa.

CAPVT IX.

De forma incipiendi processum in visitatione generali.

IN nomine Domini nostri Iesu Christi. Incipit visitatio Prouinciæ N. facta à R.P.F.N. Ordinis N. Generalis, vnà cum suis Collegis, nimirum P.F.N. & P.F.N. ac P.F.N. & me F.N. Notarij vicesgerentes anno Domini 1634. *Miserrimam languentis Religionis conditionem ex alto Generalatus fastigio mæstissima fronte prospectans Reuerend. P. F. N. facere non potuit, quin acerbissimè doleret atque ingemisceret ob graue, & acerbum dilectissimæ sponsæ vulnus, sæuissimamque calamitatem. Nec immerito quidem. Regularis enim disciplinæ robur illud primæuum émarcuisse, religiosæque obseruantiæ lucem à S. Ordinis nostri Coryphæo, igneo charitatis globo, veluti Sole, condecorato, ad nos transmissam penè defecisse conspiciens, hinc verò monasticæ deuotionis spiritum planè emortuum, ac languidum, illinc fraternæ pacis vincula omnino dissoluta comperiens, qui non mente ipsa, atque animo concederet vir sanè prudens, & reipublicæ studiosus? Vt non mirum propterea, si tam inusitato, ac omnia ferè nostræ Religionis membra occupante squalore, & morbo piè commotus pastoralis officij debito minimè satisfactum putarit, ni auctoritatis suæ brachiis iacentem erigeret Congregationem, illamque deformem, ac pollutam, apposito regularium constitutionum pharmaco, cæremoniarumque pigmento in pristinam restitueret venustatem, & salutem. Ac quemadmodum vna, eademque vita, vnoque Christi spiritu fruuntur religiosa membra, vna sic etiam, eademque iis inesset regularis disciplinæ formula, idemque pacis vinculum, feruorque pietatis, quo & ordinis ipsius decreta, Patrumque sanctiones ritè obseruari, & custodiri, virtutum reginæ charitatis diligi, ac Deus tandem Optimus Maximus congruis queat honoribus celebrari. Quæ quidem omnia mente, animoque perlustrans, muneris tamen tanti amplitudine, malorumque colluuie deterritus, vel in ipso visitationis limine consistere se posse diffideret, nisi si altiò mentem reuoluens, Deum ipsum, in cuius vnius gloriam hæc ab eo suscepta moles, cogitaret, Hoc itaque sibi ante oculos proposito, diligentius examinare subinde cæpit, vndenam eiusmodi visitationis opus aggrederetur. Quòd cum diu meditatus esset, Christi demum resurgentis putauit sequenda vestigia, qui pluries licèt post admirabilem resurrectionis triumphum discipulos suos crudelissimè mortis opprobrio examinatos præsentia sua voluerit confirmare, grauiori tamen occurrens necessitati, eos sibi primum censuit inuisendos, quos in Emaus contendentes magis à recta fide nouit peregrinos. Accuratissimos etiam imitatur archiatros, prouidumque naturam, qui in corporis humani languore, atque ægritudine ad earum potissimum partium opitulationem, ac subsidium se se conuertunt, quas ope sua norunt, atque auxilio magis indigere. Ab ea igitur Prouincia fœlix ducendum erat initium, quæ præ cæteris pastoralem sollicitudinem, ac visitationem requirebat. Eiusmodi autem esse Prouinciam N. cum planè diiudicasset, in eam versùs iter arripuit. Atque ita die* 29. *Maij anni* 1634. *Conuentum N. appulit Deo duce. Vbi quidem per tres dies spiritu, ac corpore tantisper refocillato, die tandem prima Iunij, præfati conuentus Patribus, ac Fratribus, inter quos etiam aderat P. F. N. eiusdem Prouinciæ Prouincialis ad sonum campanulæ in Capituli locum conuocatis idem P. Reuerendiss. suis etiam præsentibus Collegis, elegantem valde, & religiosa pietate ac deuotione refertum sermonem habuit, quo cunctos ad obseruantiam regularem, morumque compositionem est cohortatus. Postmodum verò omnibus, ac singulis prætacti Conuentus Patribus, ac Fratribus generaliter sub merito sanctæ obedientiæ formalis, & præceptiua mandauit, vt sibi in omnibus, de quibus in visitatione forent interrogati, veritatem, eaque omnia itidem, quæ ad præpotentis Dei gloriam, fratrum reformationem Religionis incrementum, Prouinciæque tranquillitatem necessaria, & vtilia iudicarent, cuncta demum, quæ generalem, seu specialem requirunt prouisionem, liberè patefacerent. Simpliciores etiam monuit, præceptum eiusmodi, quod ad Fratrum spectet delicta, de iis tantum, quæ emendata non sunt, ac iuridicè & salua correctione fraterna probari queunt, intelligendum. Coram se tandem Conuentus Prouisorem aduocauit, eique in virtute sanctæ obedientiæ, ne pro se, suisque Collegis, quid ampliùs quàm quinque*

arg m eos, seu regales diebus singulis, directè, vel indirectè, expenderet districtè praceptis, illud subinferens, eo profectò cōsilio se minimè vocatum à Deo vt ab ouibus pasceretur, optimus quia verò velati pastur, ac pater anathemati à Deo contra malos pastores per Isaiam fulminato renantians amore, pietate, iustitia, ac disciplina sibi commissas oues reficeret, easque à scelerum sordibus, & legis transgressionibus purgatas ad perfectionis montem incitaret.

His verò peractis, augustissimum Eucharistia Sacramentum, Ecclesiam, ac altaria, sacras vestes, aliaque ad cultum diuinum spectansia visitauit, omnibusque vt decet, inuentis, ad Fratrum in eodem Conuentu morantium visitationem in cameram sua residentia vnà cum prafatis Collegis se contulit. Et primò quidem vocatus F. N. Oblatus atatis annorum 30. Religionis verò 15. ac de veritate dicenda prastito iuramento, tactis sacris, iurauit. Et

Primò fuit Interrogatus, An in hac Prouincia, & Conuentu, Regula, vota scilicet, & regularia statuta, Summorumque Pontificum constitutiones nec non Superiorum ordinationes seruentur?

2. *An diuina officia, & missa debitis horis, & modis, celebrentur? & an orationi mentali omnes assistant? An Religiosi ad perfectionem tendant? & qui in hoc diligentius incumbant?*

3. *An Superiores cum infirmis charitatiuè se gerant? & an sanis necessaria tribuant? an hospites hilari vultu, ac benignè tractent, ac excipiant?*

4. *An Superiores sibi, vel aliis quidquam tribuant, vel permittant, quod contra Dei honorem, disciplinamque regularem cedat?*

5. *An Monasterij bona in eiusdem vtilitatem, de Fratrum commodum à Superioribus expendantur? an in superfluos, ac vanos vsus distrahantur?*

6. *An Superiores & alij Fratres exemplariter viuant, non solum cum Fratribus ipsis, sed etiam cum sacularibus?*

7. *An Notarij*, si adsint, *qualitatibus à sacris Canonibus, & Regula nostra requisitis polleant? an ipsi à Superioribus ad Regula & Canonum prascriptum recepti? an nouitiorum informator qualitates habeat requisitas, munerique suo diligenter incumbat? an optima frugis specimen pro Religione praseferant nouitij?*

8. *An Lectores*, si adsint, *officij sui penso satisfaciant, suosque auditores ad adificatorie pradicandum, & confessiones audiendum idoneos, & aptos efficiant, vt Regula prascribit? & An studentes suis studiis non segniter vacent? qui sint diligentiores? quique Fratres literis excellant? An Superiores studia foueant? studentibusque & Lectoribus faueant?* Quibus cum fuerit per constitutum singillatim responsum, eique omnia, quæ dixit, clara voce perlecta, dicat scriba, seu Notarius. *Atque ita dimissus fuit, animo tamen eum iterum aduocandi, si, & quoties opus fuerit. Lectam denique confirmauit, ac in fidem se subscripsit.* Posteà poterit vocari alius; & sic deinceps vsque ad vltimum.

1. Noto primò, quòd mos visitandi Ecclesias est antiquissimus in Ecclesia Dei à temporibus Apostolorum, vt probat Contzen. 6. *polit. cap.* 14. *à num.* 2. & habetur *in cap. Visitandi*, 18. *quæst.* 2. *& in cap. Decreuimus*, 10. *quæst.* 1. Visitatio Diœcesis præcipitur Episcopis singulis annis. Et *in cap. Relata, ibid.* auaritiæ reprehenduntur Episcopi, qui Diœcesim non visitant, volunt tamen sibi dari expensas, quas fecissent, si visitassent. Per quòd cap. dixi *tom.* 1. *Priuil. in const.* 14. *Leonis X. num.* 10. quòd Superioribus nostris non visitantibus non debentur ratæ. Quòd etiam dicit Suarez *lib.* 9. *de leg. cap.* 15. *num.* 5. *&* 6. & habetur *in cap. Romana*, §. *Deinde, de censib. in* 6. & in nostris statutis *in Cap. Roman.* 4. *num.* 15. ibi, *postquam Prouincias visitauerit*, Ex quo statuto ibi, *pro equo emendo*, etiam collige, quòd ratæ in Ordine nostro debentur Generalibus pro expensis in itinere faciendis. Et *in cap. Episcopum*, 10. *quæst.* 1. habetur, quòd si Episcopus ægrotet, debet mittere singulis annis Presbyteros probatos, qui loco ipsius Diœcesim visitent; *& in cap. Placuit, ibid.* decernitur, quæ visitantes Episcopi à Clericis quærere debeant. Et hæc visitatio præcipitur etiam in Trident. *sess.* 24. *cap.* 3 *de Reform & in cap. Venerabilis de censibus*, & quòd ad eam teneantur Prælati de iure diuino, Rodriq. *tom.* 2. *sum. de ord. iudic. cap.* 1. *conclus.* 2. *num.* 3. videatur Suarez *tom.* 4. *de relig. lib.* 10. *cap.* 11. *num.* 3. *tract.* 3. Et aduerte, quòd nouissimè *in cap. Massil.* 2. *num.* 41. statutum est, quòd *Rata P. Generalis soluatur à Prouincia, siue P. Generalis visitet illam, siue non, quolibet sexennio tantummodò.*

2. Noto 2. quòd Generalis, antequam accedat ad visitandam aliquam Prouinciam, tenetur monere Prouincialem illius, quòd tali die, seu quamprimum accedet ad suam Prouinciam visitandam, vt possit se præparare ad illum debito modo recipiendum, & vt possit monere Correctores Conuentuum, vt sint parati ad visitationem. Ita Gauantus *in praxi visit.* §. 4. *num.* 1. Piasecius *in praxi part.* 2. *cap.* 3. *num.* 4. *fine*. Si tamen Generalis haberet informationes de aliquo Prouinciali, seu Correctore, quòd relaxatè viueret, & cum scandalo, & quòd teneret aliqua prohibita in Conuentu, tunc posset Generalis, & etiam fortè aliquando deberet ex improuiso illam Prouinciam, seu Conuentum appellere, vt in flagranti caperet delinquentes. Nam tunc monere, esset dare commoditatem illi auferendi ad tempus occasionem scandali, & sic euitandi pœnas. Et hac praxi vsi sunt inter Regulares aliquando viri docti, & pij.

3. Noto tertiò, quòd Generalis debet habere suum Secretarium, qui omnes actus in visitatione occurrentes fideliter scribat. Cui, ait Thomas à Iesu *de visit. Regul. tract.* 3. *cap.* 2. §. 1. *num.* 10. quasi iure gentium introductum est, vt tanta fides adhibeatur intra, & extra Religionem, ac si esset Notarius publicus. Melius tamen esset, si dictus Secretarius crearetur Notarius iuxta ea, quæ dico *vt supra litera N. cap.* 1.

4. Noto 4. quod quando Generalis accedit ad visitandum, debet recipi summa cum reuerentia, vt præcipitur in correct. *num* 61. id est, eo modo, quo ego recipiendum docui *prima parte Ritualis nostri cap.* 15. qui modus habetur in Pontificali Romano, parte tertia de ordine visitandi Parochias; & expres-

sè

sè id docet Gauantus *in praxi visitationis cap.* 1. §. 5. *num.* 10. Neque dicas, quòd Pontificale Romanum loquitur de receptione Episcopi, non de receptione Generalis Minimorum, cuius Religio supra fundamentum est stabilita humilitatis. Nam in primis certissimum est, quod talis receptio nihil detrahit humilitati Prælati, alioquin S. Pater non iussisset, vt Generalis summa cum reuerentia reciperetur, honor namq; ille non fit personæ, sed dignitati; vnde non est, quod superbiat de honore, non sibi, sed oneri, quod fert, exhibito; alioquin illi dici posset, quod aliquando asino ferenti sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum, & superbienti, quod ab omnibus salutaretur, *Non tibi sed Religioni.* Deinde Generalis habet auctoritatem quasi Episcopalem, vt certissimi iuris est. Tertio Tridentinum *sess.* 25. *cap.* 8. *de Regul.* ait, loquendo de Visitatoribus Regularium. *Teneantur obseruare, quæ in Sacris Canonibus, & in sacro Concilio sunt decreta.* Si ergo tenentur Regulares in suis visitationibus obseruare, quæ Summi Pontifices in sacris Canonibus sanxere, quare non tenebuntur obseruare istas cæremonias, in honorem Dei, & dignitatis, ac ad populi ædificationem iustas ab Ecclesia Romana præsertim quando sunt à proprio etiam Legislatore iussæ? Addo, quod Generalis, quando præcipuè Conuentus sunt intra Ciuitates, vbi communiter accurrit populus, sine culpa non potest recusare, quando accedit ad visitandum, quin illi debitus honor illo nostro modo præscriptus exhibeatur; Nam 1. faceret contra Corrector. *numero* 61. ibi, *summa cum reuerentia suscipiatur.* Quibus verbis includitur omnis honor religiosus 2. faceret contra Pontificale Romanum. 3. Priuaret populum illa ædificatione, quam recepisset, si illa solemnis receptio fuisset executioni mandata; immo multi ex populo scandalizantur putantes nostram Religionem non habere cæremonias, quibus suum supremum Pastorem recipiat. 4. Quia detestatur, & tacitè de superbia videtur accusare Beatum Patrem, qui passus est recipi, cumprimum in Galliam concessit, tanquam Legatus de latere summi Pontificis, vt eius narrat historia: & tamen erat omnium humillimus, & tantum honorem vitare poterat. 5. Quia Episcopi recipiuntur illo, & magnificentiori modo, adhibetur enim etiam baldachinum; Generalis autem, vltra quod habet auctoritatem quasi Episcopalem, habet ampliorem iurisdictionem, quam habet quivis Episcopus. 6. Quia Generales aliarum Religionum etiam reformatarum illo modo recipiuntur, vt in specie Generalis Carmelitarum discalceatorum. Tandem quia contristare proximum suum in re licita, malum est. Sed Prælatus non recipiens illos honores, contristat subditos suos in re licita. Ergo male facit. Constat minor. Quia subditi contristantur, videntes se priuari illo honore honorandi suum Prælatum, cum ie honorent illo honore suo Prælato exhibito; honor namque est in honorante, vt ait Aristot. 1. *Ethic. c.* 5. Vnde *in leg. Si aliquem, ff. de offic. Proconsul.* dicitur, quod quando Prælatus accedit ad aliquam Prouinciam *non grauate debet suas laudes audire, cum honori suo Prouinciales id vendicent.*

5. Neque his obstat, quod *in loc. cit.* Correctorij dicitur, quod Generalis recipiatur in prima ianua cuiuslibet Conuentus processionaliter, &c. Ego vero in Rituali, non in ianua Conuentus, sed in ianua Ecclesiæ videor dicere esse recipiendum; Nam neque ego sum contrarius Correctorio, neque hoc est contrarium mihi, neque ego dico, quod Generalis sit recipiendus in ianua Ecclesiæ, si legor attentè. Solum dico, quòd à loco, in quo recipitur Generalis, moueatur processio vsque ad altare maius. Potest enim Generalis recipi (nisi obstent situationes Conuentuum, quo casu locatum loco est accomodandum) in prima ianua Conuentus, & inde processionaliter duci vsque ad altare maius, ante quod ei manuum deosculatione reddatur obedientia. Nam cum sit certissimum, quod in primo aduentu Superiorum maiorum ad aliquem Conuentum, in primis, & ante omnia visitant Ecclesiam, adorando ptimum Sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum, deinde venerando imaginem B. P. Francisci, dicens Correctorium, quod Generalis suscipiatur in prima ianua Conuentus, subintelligendum est, & quod inde dicatur processionaliter vsque ad altare maius, vt ego dicebam. Et quod sic debeat Correctorium intelligi, constat. Nam assignando modum recipiendi Vigiles, ait, quod recipiantur in prima ianua Ecclesiæ absque processione, & assignando modum recipiendi Prouinciales, aut, quod recipiantur in ianua chori Ecclesiæ absque processione. Sed nulla apparet ratio, quare velit, quod, Vigiles, & Prouinciales recipiantur in Ecclesia, Generalis verò in Conuentu, & non in Ecclesia. Ergo dicendum est, Legislatorem voluisse, Generalem recipi in prima ianua Conuentus, & inde duci processionaliter vsque ad altare maius, cum solus Generalis obuia processione recipi debeat. Atque ita consuetudo, quæ est optima legum interpres, semper illum locum Correctorij intellexit, & seruauit, semper enim Generales recepti sunt processionaliter, & sic ducti ad Ecclesiam. Quod vero ego illos appatatus cum incenso posuerim, & processionem illo modo ordinauerim, pertinent ad illam summam reuerentiam, cum qua præcipit Correctorium, vt Generales recipiantur. Et vt appareat, me nec latum vnguem à verbis Correctorij discessisse, ea hic transcribo. *Quando Corrector generalis ad eiusdem Ordinis Conuentus diuerterit, in primis pulsetur Capituli campana, & in prima ianua cuiuslibet Conuentus summa cum reuerentia, cum cruce, & aqua benedicta suscipiatur à locali Correctore, singulisque Fratribus locum ipsum pro tempore inhabitantibus, eidem illuc vsque processionaliter obuiam venientibus.* Legantur rubricæ, quas ego de hoc posui, & videbitur, quòd neque in puncto discedo ab hac dispositione. Solum declaro textum. Quare non est, quod mussitent aliqui minus scioli, quam ipsi putent.

6. Noto 5. quod non decet Visitatorem post aduentum ad aliquem Conuentum, statim visitationem incipere, sed decet expectare per duos, aut tres dies, iuxta Conuentuum possibilitatem, ad refocillationem mentis, & corporis, & interim mandare orationem quadraginta horarum, celebrationem aliquot missarum Spiritus Sancti, & alias publicas, ac priuatas orationes pro bono fine visitationis. Si autem Conuentus sint pauuli, statim se expediat, ne vltra possibilitatem Conuentum grauet. Ita Thomas à Iesu *de visit. Regul. tract.* 1. *cap.* 2. *num.* 2.

7. Noto 6. quod Visitator, quando in Capitulo intimat visitationem, debet præcipere, vt omnes manifestent, &c. prout in forma. Et ratio huius præcepti est, vt omnes habeant tempus cogitandi, & in dubiis peritos consulendi, quæ dicere debeant, quæ tacere. Ita Gauantus *in praxi visit.* §. 4. *num.* 2. & habetur in Pontificali Romano, *part.* 3. *de ordine visitandi Parochias.* Quod autem hoc præceptum possit esse formale, & præceptiuum, dicit Spatharius *de modo corrig. Regul. tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 5. Et quod illi possit annecti pœna excommunicationis, Marcus Antonius Resta *in suo directorio Visitatorum, parte prima, cap.* 88. *vers. Singulisque, &c.*

8. Noto 7. quod Prælatus tenetur dictum præceptum declarare pro simplicioribus. Nam alioquin laqueos iniicie t peccatorum subditis suis, & erit causa, quod multi iniustè infamentur, & multi quamplurima peccata contra conscientiam erroneam committant.

mittant. Et quanquam Caietan. *tract.* 31. *respons.* 5. *tom.* 1. *opuscul.* dicat, talem declarationem non esse necessariam, quia certum est Visitatores non præcipere aliquid contra ius naturæ, vel diuinum, vnde certum etiam est, quod nolunt de occultis, & quæ nulla laborant infamia inquirere: hanc tamen sententiam non admittit Thomas à Iesu *de visitat. Regul. tract.* 1. *cap.* 1. *num.* 5. nisi vbi omnes visitandi essent periti. Quod quia in praxi est ferè impossibile, quia semper sunt in Conuentibus Laici, Oblati, & Clerici, & multi etiam Sacerdotes, qui hæc ignorant: ideo Caietani doctrina omnino reiicienda est, & consulendum Prælatis, vt, si sibi consulere velint, dictam declarationem non omittant. Atque ita docent Nauarr. *in cap. Inter verba, coroll.* 62. *num.* 250. *conclus.* 6. Sotus *in relect. de tegend. secreto, membr.* 2. *q.* 6. *conclus.* 2. Sayrus *in claui regia, lib.* 12. *cap.* 11. *num.* 18. Et Colligitur apertè *ex cap. Qualiter, & quando, el.* 1. *de accus. in fine*, ibi, *exceptis occultis criminibus.*

9. Noto 8. quòd Generalis visitans non debet dare grauamen Monasterio; *cap. Visitandi*, 18. *q.* 2. *cap. Cum Apostolus, de censibus*; Trid. *sess.* 24. *de reform. cap.* 3. Vnde non debet somptuosas epulas quærere, vt dicitur *in dicto cap. Cum Apostolus, §. Quocirca* & Trid. cit. ait, *Idео modeste contenti equitatu, famulatuq; studeant quàm celerrime, debita tamen cum diligentia, visitationem ipsam absoluere.* Quibus Canonibus non satisfacit Prælatus, qui in se ipso frugalis est, in sua tamen comitiua prodigus. Nam parum refert quò ad grauamen inferendum Monasterio, quòd ipse frugaliter viuat, si permittat, & velit, quòd sui opiparè, & lautè tractentur; vbi enim comedunt sex, potest comedere & alius, & Trident. expressè notat *loc. cit.* subdens, *nec munus quodcunque accipiant, exceptis tantùm victualibus, quæ sibi, ac suis frugaliter, moderateque pro temporis tantùm necessitate, & non vltra, erunt ministranda.* Et docent Piasec. *par.* 2. *praxis, cap.* 3. *num.* 3. *fine*; Contzen 6. *polit. cap.* 14. §. 6. Thom. à Iesu *de visit. Regul. tract.* 5. *cap.* 2. *num.* 5. Non est tamen condemnanda illa praxis, nec contra prædictos Canones censenda, qua vtitur nostra Religio, vt primis tribus diebus aduentus ipsius Visitatoris excipiatur in hospitio cum sua comitiua, inibique iuxta Conuentuum facultates, benignè tractetur, iuxtà Correct. *num.* 61. & abundantius cibariis ordinariis delicatioribus religiosis tamen, refocilletur. Nam id neque grauat Conuentum, cum fiat iuxta facultates vniuscuiusque & necessarium est ad ipsum Visitatorem continuis itinerum laboribus defatigatum recreandum, & exhilarandum; quibus diebus expletis, vna plus aliis refectione, seu pitantia, in refectorio donatur. Nec item satisfacit suo muneri Prælatus, qui, vt sibi, suæque deuotioni satisfaciat, in longum profert visitationem cum Conuentuum, & Prouinciarum dispendio. Nam meo videri tempus illud est consummandum in seruitium subditorum, & præstat omittere audire duas, aut tres missas v. g. visitationi incumbere, quàm iis auditis, & visitationem contra Canones, in Conuentuum grauamen, prolongare. Tandem circa istud grauamen, quia Conuentuum alij sunt ditiores, alij pauperiores, nota regulam generalem, quæ ponitur *in dicto cap. Cum Apostolus. Sanè* quòd debent Visitatores ita moderatè se gerere in singulis Conuentibus, vt *ex eorum accessu subditi meritò non doleant se grauari.* Quare in Conuentibus pinguioribus poterunt aliquantò abundantiùs vesci, diutiùs immorari, pinguiores ratas recipere. Attamen in iis morari, terendo tempus in audiendis subditorum nugis, & murmuribus, fatuosque Fratres per integros dies auscultare, in quæstionibus vtilibus discutiendis ex professo se detinere per horas, & dies integros, non vide quæ sit prudentia, neque quæ conscientia, cum ex hoc (linquo alia) Conuentus depauperentur, Prouinciæ expilentur, ære alieno grauentur, & longi temporis victum breuis hora consumat, vt dicitur *in dicto capit. Cum Apostolus, de censibus*, & est contra præceptum nostri Correct. *num.* 104.

10. Noto 9. quòd Thomas à Iesu *de visit. Regul. cap.* 2. *num.* 5. *tract.* 15. & Ghisiler. *de iudice regul. cap.* 16. *num.* 8. dicunt, quòd in examinandis Fratribus debet Generalis incipere à Priore, à quo petere debet, vt ea, quæ de statu Conuentus, aut de Religiosis, aut de qualitatibus eorum nouerit sibi, syncerè referat. Sed hæc informatio est recipienda à Correctore extraiudicialiter, non in iudicio, ne fortè, si Fratres aliqui sciant, malam de se dedisse Priorem informationem, peiora de illo dicant. Quare de iudiciali informatione, à quo sit priùs sumenda, nihil inuenio scriptum in iure communi, neque in Regula nostra. Vnde relinquendum puto discretioni Visitatoris. In Ordine nostro communiter incipitur ab inferioribus.

11. Noto 10. quòd Prouinciales, seu Generales tenentur visitare omnia Monasteria sui Ordinis, etiam illud, in quo ipsi de ordinario resident, ne volentes aliis medicamina præbere salutis, præbeant mortis exempla, ac vt nequeat illis illud Euangelij exprobrari; *Medice cura te ipsum.* Et præterea, cum non possit esse vbique præsens Prælatus, vt diligens, & vigilans, multa semper illum præterirent, quæ correctione indigerent, quæ tamen non corrigit, quia ignorat, & non est, qui illi dicat, cum tamen in visitatione præcepto astricti, vel iuramento negare non possint. Ita Piasecius *in praxi, cap.* 3. *num.* 2. Gauantus *in praxi visit.* §. 8. *in annot. num.* 1. Contzen 6. *polit. cap.* 14. *num.* 16. qui ad id citat clarum, & euidens testimonium Concilij Aquileiensis; Ghisil. *de indic. Regul. cap.* 16. *num.* 81. Fuscus *de visit. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 7. Colligitur ex Trid. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 1. & 8. Et habetur expressè *in cap. Romana, de cens. in* 6. §. 1. Si autem Prælatus regularis diligenter vigilet super gregem suum, non videtur necessarium visitare Conuentum, in quo ordinariè residet, cum tunc illum quotidie visitare teneatur. Prædicta autem iura loquuntur de Episcopo visitante, inter quem, & Prælatum regularem est maxima differentia; nam subditos suos Prælatus regularis semper habet ante oculos, continuis momentis videt, alloquitur, corrigit, quod non contingit in Episcopo.

12. Noto 11. circa illam clausulam, quòd Prælatus debet priùs visitare illas Probincias, aut Conuentus, qui plus visitatione indigent, quòd id habetur expressè *in capit. Romana, §. Ex quo, & §. Postquam, in fine, de cens. in* 6. Et quòd priùs fiat sermo hortatorius ad perfectionem, habetur *in eodem cap. Romana §. Sanè*, & in Pontif. Romano, *part.* 3. *de ordine visitandi parochias.* Quòd à visitatione sacramenti incipiatur, dicit dictum Pontificale *loc. cit.* Et quòd seligantur aliqua puncta, super quibus fiant interrogationes, dicit idem Pontificale, & *dictum cap. Romana, dicto §. Sanè.* Et innuitur etiam *in cap. Ea, quæ, de statu Monach. §. Porro*, Videatur pro his omnibus Rodriq. *tom.* 2. *sum. de ord. iudic. cap.* 2. *num.* 1.

13. Noto 12. quòd Ghisil. *de iud. Regul. cap.* 56. *à num.* 76. contendit, quòd in hac inquisitione generali non exigitur iuramentum à visitatis, nisi in casu speciali, quando super aliquo delicto per alicuius, seu plurium denuntiationem fuerit exorta infamia. Et ita statur *in cap. Romana §. Sanè de censib. in* 6. Sed cum *hoc cap.* 5. §. *fin.* dicatur, quòd per dictum cap. non intelligitur derogari rationabilibus, & approbatis Regularium consuetudinibus, ideò in hoc standum est Regularium constitutionibus, aut consuetudinibus.

vt

vt innuit Aldrete *de discipl.tuend. lib.1.cap. 7. num. 4.* Certè in nostra Religione iuramentum exigitur, vltra præceptum generale obedientiæ factum hominibus in principio, quando visitatio intimatur; quod tamen potest omitti, quando iuramentum exigitur. De hoc præcepto loquitur Thomas à Iesu *de visit.Regul.tract. 1.cap.2. num. 3.* Et quòd iuramentum exigi possit ab inquisitis in hac generali inquisitione, docet Victorinus Mansus *de modo prȯced. in causis Regul. cap. 9. num.1.* Latè Mir. *de ord.iudic. quæst.6.art. 5.* vbi probat, multis adductis textibus, & Doctoribus, quòd à iudice sæculari cogi possunt, & debent inquisiti ad dicenda, quæ iudicant correctione digna, sub iuramento; à iudice vero Ecclesiastico debent cogi sub obedientia, & censuris; *& num 36.* ait, quòd hæc est communis praxis. Sed absolutè dic, quòd possunt cogi sub iuramento etiam, & censuris Ecclesiasticis omnes, ac Regulares. Ità Zerola *in praxi, part. 1.verb. Visitatio, §.5. vers. Secundò*; Barbosa *in cap. Romana, num. 16.de censib.in 6.*

14. Noto 13. quòd si delicta sint emendata, nec adsit ampliùs periculum euident, vel probabile recidiui, quia proxima occasio sit sublata, non possunt à subditis absque mortali peccato denuntiari Prælato, quantumvis hic inique præciperet, ea sibi denuntiari; quinimo tenetur Prælatus ipse monere simpliciores, quod sua præcepta non intelliguntur delictis iam Correctis. Cum enim per denuntiationum emendam fratris, intendatur si ista iam sit habita, illa superflua est; & fama proximi apud Prælatum saluanda. Quod etiam Christus docuit illis verbit Matth. 18. *Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum.* Quasi dicat, non est progrediendum vlterius, scilicet ad reuelandum secretum fratris testibus, vel Ecclesiæ, quando te iam audiuit. Vnde si quis progrediatur, reus erit famæ fratris sui; peccauit enim contra charitatem nocens fratri sine necessitate; & contra iustitiam, quia ille adhuc habet ius ad suum honorem, & famam, cum sit res secreta, & emendata. Atque ita docent Miranda *de ordin. iudic. q. 11. art.5.à num. 44.* Corduba *in sum. q. 64.* Longus *de casib. reseru. p. 2. cas. 5. num. 9.* Salon. 2. *2. q. 68. art. 1. controu. 2. conclus.2.* qui ait, idem esse, si delictum non sit emendatum, sed certo emendandum. Et dixi *to.1.Relig. q. 1. a. 16. conclus.3.vers. Nota vlterius.*

15. Noto 24. quod huius generalis inquisitionis finis est, inquirere, non solum de vitiis, & defectibus subditorum, sed etiam de illorum virtutibus, & scientiis. Et probo 1. Quia huiusmodi visitatio fit ad hoc, vt Prælatus cognoscat vultum pecoris sui, iuxta illud Prouerb. 27. *Diligenter agnosce vultum pecoris sui tuosque greges considera.* Vnde debet fieri per Prælatum ipsum, non per Visitatores, vt declarat Trid. *sess.24. de reform. cap. 3.* Legitimo tamen impedimento detentus potest visitare per Visitatorem; Absque hoc tamen legitimo impedimento, si ex otiositate, aut negligentia omittat per se ipsum dictam visitationem facere puto quod mortaliter peccabit. Nam contrauenire Concilio generali in re graui, mortale peccatum est. Sed non potest cognoscere oues suas, nisi de virtutibus, & vitiis earum informetur. 2. Quia vitia aliquando compensari possunt, & debent virtutibus, vt dicunt communiter Iuristæ, & dico *hic infra, cap.17.notab.5.* Ergo necessario debet etiam Visitator de virtutibus inquirere, alioqui dictam compensationem non poterit legitimè facere. 3. Quia in omni bene ordinata Republica specialis prouidentia Gubernatoris est, pœnis afficere malos, & præmio bonos. Sed boni præmiari non possunt, nisi cognoscantur. Ergo vt cognoscantur, debet de eorum virtutibus inquiri. At hoc melius fieri non potest, quàm in huiusmodi visitatione: Ergo. 4. Quia dicit Arist. *2.polit.c.9.* Quod: *Vbi non summus honor, ac super reliqua omnia virtuti tribuitur, illic optimus status non potest esse diuturnus.* Sed virtus quæ ignoratur, non potest honorari. Ergo Prælatus, qui cupit statum suæ Religionis esse perpetuum, debet virtutes honorare, & consequenter cognoscere. Hoc autem commodius non fit, quàm in ista visitatione. 5. Quia in Trid. *sess.24.cap.3.de refor.* dicitur, quod scopus harum visitationum est, *bonos mores tueri, prauos corrigere.* At non possunt bonos mores tueri, qui eos non agnoscunt. 6. Quia, vt audio, sic seruat sanctissima, doctissima, atque illustrissima Religio Societatis Iesu, quæ potest esse regula omnis bene disciplinatæ Religionis. Neque his obstat Regula nostra *n.46.* in qua dicitur, quod Visitatores *Fratrum iniquitates visitent.* Nam per hoc non negat, quod possint, & debeant virtutes eorum etiam inquirere, cum nulla ibi apponatur particula taxatiua.

16. Noto 15. quòd Prælatus in hac generali inquisitiono non potest de delictis occultis inquirere; quod si inquirat, peccat, præbens subdito minus prudenti occasionem reuelandi peccata secreta, & infamandi; nec subditus, quantumvis adiuratus, tenetur delictum occultum fratris reuelare. Ita Nauar. *cap. Inter verba, coroll. 47. num. 119* Suarez *tom.4. de Relig.tract.3.lib.10. cap.11. num.7.* & habetur *in cap. Qualiter, & quando. el. 1. de accus.* Quod si fortè aliquod delictum occultum, de quo delinquens non laborat infamia, fuerit per aliquem, aut aliquos minus discretos: seu etiam malitiosè Prælato in tali visitatione reuelatum, non potest Prælatus per hoc delinquentem punire, neque alios interrogare, neque ad specialem inquisitionem deuenire, etiamsi delictum probari possit, nisi prius probauerit, dictum delinquentem super hoc infamia laborare. Ita habetur *in cap.Inquisitionis, §.Tertia dubitationis, verb. Ad hec*, & docent Bann. *2.2. quæst.69. art.1. dub.1. vers. Pro decisione*; Sanchez *lib.6.consil. cap.3.dub.19. nu.9. & cap.8. dub.1. num.3.* Ioseph à S. Maria *in tribun. relig.tr.3. cap.3.§.6.* Miranda *de ordine indic. quæst.11. art.8. concl.1.* Vbi id ex professo probat, & ignaros vocat Prælatos, qui aliter faciunt. Quod etiam sentit Rodriq. *tom.2.sum. de ord.iudic. cap.3. num.4.* Et ratio huius doctrinæ est. Quia magis nocet Reipublicæ, qui occulta delicta reuelat, quam prosit ille, qui punit iam reuelata. Nam qui reuelat, destruit honorem ciuium, & profert in publicum malum exemptum; per punitionem autem omnia hæc non omnino reparantur. Ergo vbi iam infamia non clamat contra aliquem, non est inquirendum contra illam; & est ratio Bannes *loc.cit.* Aduertendum tamen, quod ista doctrina intelligitur, quando qui reuelat crimen occultum, reuelat solum ex simplicitate, putans esse ad id obligatum, vel ad hoc, vt Prælatus charitatiue delinquentem moneat: nam si delictum iuridicè denuntiet, tunc Prælatos debet specialiter de hoc inquirere, vt monent Bann. & Mirand. *loc.cit.* Et ratio est. Quia tunc non procedit amplius per inquisitionem, sed per denuntiationem, ad quam non prærequiritur infamia, sed tantum monitio; *cap. Qualiter, & quando, cl.2.de accus.§.ad corrigendos.*

27. Noto 16. quod formulæ procedendi in istis Regularium visitationibus, ac etiam in aliis, variantur iuxta Prouinciarum consuetudinem, vt testatur Aldrete *in præfat. lib.3. de discipl. tuenda.* Quare licet diuersi diuersas sectentur formas, non debet reprehensibile apparere, dummodo quæ sunt de iure naturæ, gentium, sacrorum Canonum, ac propriorum statutorum seruentur; *cap. Illud, cap. Illa, dist.12.* Varias huiusmodi formas ponit Ghisiler. *de iudice regul. cap.16.* Thomas à Iesu *de visit. Regul. tract. 3.à cap.1.* Aldrete *loc. cit.* format processum eo modo, quo se-

cundum

cundum iura formari debet. Ego amplam formam posui pro consolatione eorum, qui breuitate non gaudent. Pro illis autem, qui gaudent breuitate hanc subiicio.

CAPVT X.

De eadem forma, sed breuiori.

IN nomine Domini, Amen. Anno à Natiuitate Domini 1634. die 2. Iunij. Sacrorum Canonum, sacrique Concilij Trid. decretis, ac nostrarum constitutionum ordinationibus de Monasteriorum Religionis visitatione obedire volens, vt par est, Reuerendiss. P. F. N. Ordinis N. Generalis vnà cum suis Collegis, scilicet P.F.N. & P.F.N. ac me Notarij vicesgerente, accessit ad Conuentum N. Prouintiæ N. & eiusdem Conuentus Patribus visitatione intimata, exhortationeque prius habita conuenienti, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum primo visitauit, altaria deinde, sacra vasa, vestes, aliaque ad diuinum cultum spectantia, omnia tandem, vt par erat, se rectè habere conspiciens, ad Fratrum visitationem in cameram suæ residentiæ se contulit, ac primo quidem vocatus est P. F. N. &c. vt cap. præcedenti.

CAPVT XI.

De forma incipiendi processum in visitatione generali, facienda à iudice delegato.

IN Nomine Domini, Amen. Anno Domini 1634. die 2. Iunij, cum ad Dei gloriam, Religionisque commodum maximè spectet, bono communi consulere Superiores, aliorumque peccata, seu defectus (si qui in aliquo inuenti sint) charitate media corrigere, ac, si opus fuerit, iusta seueritate coërcere. Ideo R. P. F.N. Ordinis nostri Generalis meritissimus, sui officij debito cupiens satisfacere, nec id per se ipsum, impediente morbo, efficere valens, prouinciam hanc P.F.N. eidem in Collegas P.F.N. & P.F.N. & me F.N. Notarij Vicesgerente assignatis; per suas literas tenoris sequentis demandauit. Hic inferendæ sunt per extensum, & de verbo ad verbum literæ commissionis. *Quibus quidem literis, vt par erat, obedire volens præfatus R.P.F. Visitator, itineri se cum prædictis suis Collegis committens, per varios tandem casus, & varia discrimina rerum ad Conuentum N. Ciuitatis N. Prouinciæ N. appulit. Et eiusdem Conuentus Patribus conuocatis, visitationem, præuia cohortatione, intimauit, ac Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, Ecclesia, Ecclesiasticisque indumentis visitatis, cum omnia honestè asseruari, & conseruari perspexisset, ad Fratrum examinationem deuenit. Ac primo quidem vocatus fuit*, &c. vt supra cap. 10.

1. Nota, quod si in hac generali inquisitione nullum crimen, nullusve criminosus de aliquo crimine infamatus reperiatur, dandæ sunt gratiæ Deo, & diffinitio facienda, prout supra dictum est *litera D. c. 4.* Si verò aliquod crimen famosum reperiatur, super quo specialis inquisitionis processus formari debeat, fieri potest, vt *infra.*

CAPVT XII.

De forma incipiendi processum contra infamatum repertum, seu denuntiatum in visitatione generali.

IN Nomine Domini, Amen. Anno à Natiuitate Domini 1634. die 2. Iunij. Cum inter visitandam Prouinciam istam N. P.F.N. de lingua crimine malè audire, atque infamatum esse compertum sit, quod obscœna plurima, vt non pauci deposuerunt, atque inhonesta, cum non modico audientium scandalo, atque offendiculo sæpissimè effutiat, Reuerendiss. P. Generalis Ordinis N. vnà cum suis Collegis N.N. ac me F.N. Secretario, & Notarij Vicesgerente super huiusmodi crimine contra eundem F. N. specialiter inquirere decreuit, testes interrogando, reum constituendo, cæteraque opportuna, prout de iure, peragendo. Atque ita Fratres Conuentus N. vbi ipse Frater N. diutius est immoratus, super obscœna, atque impura verborum ipsius prolatione specialiter, ac signatè interrogandos mandauit, & in specie quidem P.F.N. & P.F.N. super infamatione de dicti F.N. obscœnitate specialiter nominatos, iussit prius aduocari. Ac primo vocatus est P.F.N. Sacerdos, ætatis annorum 40. Religionis verò 24. eique de veritate dicenda præstito iuramento, iurauit, &c. Interogatus autem primo fuit, an F. N. infamatum cognoscat? à quo tempore? an cum ipso commoratus sit? in quo Conuentu? & quandiu? cuius fama sit apud ipsum, ac alios? &c. Si autem inter visitandum aliquis iuridicè denuntiet delictum alicuius Fratris, incipiendo processum dicat Notarius. *In nomine Domini, Amen. Anno, &c. Cum inter visitandam Prouinciam N. contra P. F.N. sit denuntiatum, vt infra.* Hic apponenda est denuntiatio per extensum, quæ habetur supra, litera D. cap. 1. Qua finita, subdat Notarius. *Quo quidem audito, præfatus Reuerendiss. P. eidem F.N. denuntianti iuramentum detulit, quod videlicet prætactum F.N. denuntiatum charitatiue monuerit, non tamen inde resipuerit, quodque non calumniandi voluntate, sed solo Dei zelo incitatus eum detulerit, quemadmodum, tactis sacris, iurauit. Quamobrem Reuerendiss. idem P. denuntiationem huiusmodi si, & in quantum de iure debet, ac omni meliori modo acceptauit, ipsique Fratri N. denuntianti mandauit, vt se subscriberet, prout fecit. Acta sunt hæc in Conuentu S. N. Ciuitatis N. in camera solita residentiæ præfati Reuerendiss. P. Exinde*

Fratri N. denuntianti mandauit, vt se subscriberet, prout fecit. Acta sunt haec in Conuentu S.N. Ciuitatis N. in camera solita residentia præfati Reuerendiss. P. Exinde verò præfatus Reuerendiss. eiusque Collega attendentes, Dei excellentiam, ac dignitatem, Religionisque decus crimine isto maximè violari, nec modicum spirituali proximorum saluti inuehi detrimentum, atque adeo impune præteriri nequaquam debere, ad testes à denunciatore productos examinandos processerunt. Ac primo quidem vocatus est P.F. N. Sacerdos ætatis annorum, &c. Religionis vero &c. eique de veritate, &c. Interrogatus autem primo fuit, an F.N. denunciantem cognoscat? 2. interrogatus est, an vnquam Conuentu egrediatur? 3. an dictus testis cum præfato N. vnquam egressus sit, & à quo tempore &c. Hæc interrogatoria referuntur ad denunciationem positam supra in litera D. cap. 1. sed interrogatoria variantur secundum variationem causarum. Hæc solum seruiunt pro exemplo.

CAPVT XIII.

De forma incipiendi processum, quando constat de corpore delicti, sed ignoratur, qui illud commiserit.

IN nomine Domini, Amen. Anno Domini 1634. die 2. Iunij. Cum ad aures R. admodum P.F.N. Prouinciæ N. Ordinis N. Prouincialis, in Conuentu N. degentis, peruenisset, Fratrem Viperam in Conuentu S.N. Ciuitatis N. fuisse vulneratum, vnà cum F.N. & me F. N. Collega, ac Notarij vicesgerente, ad præfatum Monasterium, atque inde in prædicti F. Viperæ cellam se contulit, eumque in lecto decumbentem graui vulnere in dextera maxilla affectum reperit. Quo quidem per eundem P. Prouincialem, eiusque Collegas, prædictos diligenter viso, atque examinato, gladio illud inflictum, & quatuor, vel circiter digitorum longitudinem attingere cognouerunt. Præstito autem eidem Fratri Viperæ per præfatum P. Prouincialem de veritate dicenda iuramento, tactis sacris, iurauit. Ab eodem vero P. Prouinciali interrogatus est, quonam pacto, & à quo tempore sic vulneratus existat? Respondit, Dum hac nocte mea cellæ ianuam, matutinum pergens, clauderem, eiusmodi vulnus accepi. Interrogatus deinde, quis sic eum vulnerasset? Respondit, Nescio; à tergo enim iniectum est mihi vulnus; cumque ego carerem lumine, & lampas in dormitorio, præter morem, esset extincta, eum agnoscere minimè potui. Interrogatus itidem, à quonam credat, plagam sibi impositam fuisse? Respondit, Fratrem Vindicem fuisse puto, quòd heri in refectorio coram Fratribus N.N. inuicem rixati sumus. Quibus habitis, præfatus P. Prouincialis eumdem Fratrem Viperam ad patienter, & æquo animo ferendum, veniamque percussori tribuendum est adhortatus. Acta sunt hæc in præfata cella præfati Monasterij anno 1634. die 8. Iunij, & per me Notarium supradictum descripta.

Postmodum verò prætactus idem P. Prouincialis ad cellam suæ solitæ residentiæ cum præfatis suis Collegis concessit, habitoque cum eis consilio super patrato delicto, eiusmodi esse attendens, ac tam graue, vt sine maxima Dei, & proximi iniuria tolerari nequeat, ac pertransiri, vna cum eisdem Collegis, pro inuestigando delinquente eosdem productos testes statuit examinandos. Et primò quidem eodem loco, ac die coram se vocandos curauit P.F.N. eiusdem Conuentus Correctorem, ætatis annorum, &c. Religionis, &c. eique de veritate dicenda præstito iuramento, &c. Interrogatus verò fuit, an, & quomodo P. Viperam cognoscat? an illum quoque sciat fuisse vulneratum? quo pacto sciat? num dici audierit? à quo? vbinam? qua occasione? quibus præsentibus? an eum cum aliquo sciat habuisse verba? cum quo? qua occasione? quibus præsentibus? quomodo id sciat? an illum à Fratre Vindice vulneratum fuisse existimet, &c.

1. Noto 1. quòd in quibuscunque delictis notoriis potest procedi per viam inquisitionis, & ex iudicis officio. Atque ita, licèt aliquod delictum non denuncietur Prælato, potest tamen hic ex officio illud inuestigare. Si autem denuntietur cum testium productione, potest adhuc alios testes ex officio examinare, præmisso decreto in actis hoc pacto. *Cum autem ad aures R. Adm. P. Prouincialis deuenisset alios à productis super eodem delicto testes reperiri, ad maiorem eiusdem notitiam, eos decreuit examinare. Atque ita P.F.N. &c. aduocandum mandauit.* Ita docent Clarus *in pract. crim. lib. 5. §. fin. quæst. 3. num. 6. & 7.* Tranquill. Ambrosinus *de modo formandi processum, cap. 1. num. 1.* Sanchez qui plures citat *lib. 6. consil. cap. 3. dub. 20. num. 2.* vbi testatur de communi consuetudine totius orbis.

2. Noto 2. quòd in omni casu antequam iudex procedat ad aliquem actum iudiciarium, siue procedat per viam inquisitionis, siue per viam denuntiationis, debet illi in primis constare delictum contra quod procedit, fuisse commissum, seu de corpore delicti. Ita Clarus *lib. 5. §. fin. quæst. 4. num. 1.* Ambrosius *loc. cit. num. 2.* Aldrete *de discipl. tuend. lib. 1. cap. 9. num. 5.* Delicta autem sunt in duplici differentia. Alia sunt facti permanentis, quæ scilicet post se vestigia linquunt, vt vulnus, incendium, &c. Et de istis ante inceptionem processus illi debet constare per oculorum inspectionem, videndo scilicet vulnus, &c. Alia sunt delicta facti transeuntis, quæ scilicet vestigia non linquunt, vt adulterium, falsitas, furtum, &c. In istis non requiritur alia inuestigatio super veritate criminis, sed immediatè procedi potest contra delinquentem. Habita igitur notitia delicti, si hoc fuerit facti permanentis, iudex illud videat in primis. Si sit facti transeuntis, iudex, porrecta querela, absque alia delicti inuestigatione, potest procedere contra delinquentem, sumendo contra eum, informationes, &, habitis indiciis, illum carcerare, vel citare. Ita Clarus *loc. cit. num. 3. & 4.*

Ambrosius *cit.num.*5. Qui *num.*10. monet, quòd aliquando licebit iudici in quibuscumque delictis, si timeatur de delin... ...tis fuga, illum, absque alia delicti inuestigation... ...carcerare, etiamsi adhuc iudici de delicto non constet; quod etiam sequitur Baiard. ad Clarum *dicta quæst.*4.*num.*3.

3. Notu 3.quòd circa visitationem corporis delicti, illi fieri debet, si possibile sit, in præsentia Superioris visitantis. Si autem hic sit ita impeditus, vt adesse non possit, debet fieri per Notarium, seu scribam cum reliquis Collegis; quæ facta debent in scriptis redigi, & in iis debent notari diligenter omnia, quæ reperta fuerint; delictum scilicet principale, vulnus v.g.cum omnibus suis qualitatibus, & circumstantiis quo genere armorum sit factum, vel factum videatur. Ita Clarus *loc.cit. quæst.*4 *num.*4. Ambrosius *loc.cit. num.*14. Forma autem dictæ visitationis, quando Prælatus est præsens, potest fieri, vt notatum est hoc cap. In eius absentia fit per Notarium, hoc modo. *Anno, die, mense, &c. per me Fratrem N. Scribam de mandato Admodum Reu. P. F.N. Prouincialis, &c.in præsentia RR. PP. F F. N.N.N. Collegarum eiusdem Prouincialis,iussus est Frater Maledicus in cella suæ solitæ habitationis, lecto decumbens, vnico vulnere in dextera maxilla cum maxima sanguinis effusione vulneratus, vt ex pannis ipsis apparebat. Quo vulnere per me cum aliis Patribus Collegis diligenter considerato, gladio illud inflictum esse indicamimus: erat autem digitos quatuor, vel circiter, oblongum.* Si verò vulneri adhibita fuerint medicamenta, ita vt eius qualitas minimè videri possit, tunc dicat. *Quod quidem vulnus, ob apposita medicamenta, nequaquam licuit videre. Quæ omnia hisce oculis egomet vidi, ac eisdem præsentibus Collegis, Fratre quoque N.& Fratre N. testibus, pro veritate adnotaui. Prememorato insuper F. Maledico de veritate dicenda tradito iuramento, talis sacris cum iurasset interrogatus est, quonam pacto, & à quo tempore ectra sic vulneratus existat*, &c. vt supra in forma. Quibus omnibus habitis, post subscriptionem vulnerati, subscribit Notarius cum testibus.

CAPVT XIV.

De forma incipiendi processum, quando constat de delinquentibus, sed non de delictis.

IN *nomine Domini, Amen. Anno à Christo nato 1634. die 1.Iulij. Cum ad R. admodum P.F. N. Ordinis N. & in Prouincia N. Prouincialem, haud obscura probatorum hominum voce, fideque dignorum sermone, non semel, atque iterum, immo sæpius allatum sit, in Conuentu S.N. Ciuitatis N.Fratres nonnullos sceleribus plurimis, vitiorumque labe se coinquinantes, nequiter admodum, ac dissolutè contra ius,& fas vitam traducere, ad eiusmodi Conuentum vnà cum P.F.N. ipsius Collega, meque Frater N.itidem Collega, & Notarij Vices gerente,commeauit,vt scilicet, an res ita esset inspiceret, ac scandalo eiusmodi, iuxta rei statum, atque exigentiam pro viribus occurreret. Atque adeò prefatorum Collegarum adhibito consilio, de eorundem infamatorum consuetudine, ac vita ratione omni meliori modo via, & forma, quibus de iure valet, inquirere constituit, ac indagare. Acta sunt hæc in prememorato Conuentu, anno, die, & mense supradictis, atque à me præfato Notario fideli calamo conscripta. Subinde verò idemmet P. Prouincialis eos, qui sunt familiaritate prædictis Fratribus coniunctiores, examinandos, atque in testes adhibendos esse decreuit. Et primò quidem accersendum iussit F.N. Oblatum, ætatis annorum, &c. Interrogatus autem primò fuit, an, & quomodò, atque ex quo tempore P.F.N. & P.F.N. cognoscat? cuius opinionis, & famæ eum apud se, tum apud alios existant? cur eiusmodi fama laborent? & à quo tempore hæc ipsa de eis opinio circumferatur? quo itidem pacto id sciat? de quibusnam delictis sint infamati? quo itidem pacto id norit? &c. V. de Ghisil. loc.cit. num.*87.

CAPVT XV.

De forma incipiendi processum, quando non constat de delinquente, neque etiam de delicto, nisi per dictum illius, qui damnum passus est.

IN *nomine Domini, Amen. Anno à Christo nato 1634. die 1. Iulij coram R. admodum P.F. N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialí, eiusque Collegis P.F.N. & me F.N pariter Collega, & Notarij vices gerente, comparuit, quod eum haberet quasdam sibi à nobili viro D. N. in depositum datas pecunias in cella sua sublatas esse; furem tamen à se ignorari. Denuntiauit præterea, se multoties in Capitulo à viro personato die 29. Iunij præfati anni fuisse malè verberatum, conijcere tamen minime potuisse, Religiosus-ne, an sæcularis esset, qui verberabat. De quibus quidem vt fieret inquisitio, obnixè, atque instanter admodum P. Prouincialem postulauit, vt sceleris patrator agnitus meritas luat pœnas, & sublata pecunia restituantur. Quod cum audisset præfatus Reuerendiss. admod. P. Prouincialis eidem F. N. super veritate furti eiusmodi pecuniarum, ac etiam percussionis detulit iuramentum. Qui cum iurasset ad sacra Dei Euangelia, ita esse, vt dixit; idem P. Prouincialis nostro adhibito consilio, delictorum eiusmodi inquisitionem statuit faciendam. Eam vero vt iuridicè constabiliret, de fama prius, atque bona ipsius denuntiantis opinione, quo in actis legitimè constet, an illi habenda fides, statuit inquirendum. Ac propterea iussit accersiri P. F. N. eumque iuramento præstito, &c. interrogauit; an prædictum F. N. denuntiantem cognoscat? cuiusnam apud se, atque alios sit opinionis? an mendaciorum effictor? ac demum credat, ne ipsum pecunias habuisse, & quare, &c. Fama probata, vocandus iterum denuntians, eique rursus delatæ*

iuramentum

iuramento, interrogatus, an verè talia sibi fuerint sublata? an verè fuerit percussus? quem credat abstulisse? quare ita credat? deponat indicia, testesque nominet, si quos habeat, qui factum, aut delinquentem nosse possint. Si aliquis indicatus repertus fuerit, poterit contra illum specialis inquisitio formari; si autem nullum indicium reperiatur, habeat actor patientiam, & iudicium finiatur. Poterit tamen Prælatus super sublatis rebus censuras ferre, ad effectum reuelationis, & prohibere absolutionem, & cætera facere, quæ in similibus casibus inter Religiosos fieri solent. Vide Ghisil. *de indic.regul. cap.19. num.23.*

1. Noto hic 1. quod quando diximus, ad inquisitionem de aliquo delicto debere præcedere infamiam, id est intelligendum, non de inquisitione generali, quam tenentur singulis annis facere Prælati, nam ad istam nulla infamia prærequiritur, sed illam facit Prælatus ex mero officio suo. Et constat *ex cap.1.de offic.ord. & cap.Placuit, & c. Relata, 1.quæst.1.* & multis probat Sanch. *lib.6. consil. cap.3. dub.17. num.1.* sed de inquisitione speciali, ad quam prærequiritur omnino infamia, vt probaui *supra hac eadem litera, cap.9.num.16.* An autem loco famæ sufficiant indicia vehementia, disputant Doctores, Respondet Sanchez *loc.cit.num.5.* non sufficere dicta indicia, sed requiri omnino infamiam. Et probatur manifestè *ex cap.Cum oporteat, de accus.* vbi gloss. *verb. Famam; & cap. Inquisitionis, eod.tit. §. Testis, &c. Qualiter, el.2. de accus.* vbi gloss. *verb. Ad inquirendum, &c. Qualiter, el.1. eod. tit.* & pluribus probat ibi Sanch.

2. Noto 2. quod indicia sunt in triplici differentia. Alia dicuntur leuia, quæ communiter nihil probant. Alia grauia, quæ communiter sunt vera, & sunt illa, quæ vehementer mouent animum ad aliquid credendum; & hæc semiplenè probant. Alia sunt violenta, & plena, quæ ita mouant animum ad assentiendum alicui rei, vt in ea, tanquam vera quiescat, & plus inuestigare non curet; & hæc probare videntur. Ita Syluest. *verb. Indicium, in principio*; Armill. *eod.num.2.* Tab.& Angel. *in princip.* Ad probandum indicium requiruntur ad minus duo testes iurati. An autem indicia violenta ita probent, vt illa sola sufficiant ad mouendum iudicem, vt possit ferre sententiam in criminalibus, dico; quod non. Quia potest semper subesse aliquod dubium. Ita Sanchez *lib.6.consil. cap.5.dub.14.num.4.* quamvis alij apud eundem *num.3.* sufficere dicant.

CAPVT XVI.

De forma incipiendi processum per viam denuntiationis in specie.

IN nomine Domini, Amen. Anno à Christo nato 1634. die 2.Iulij. Coram Admodùm. R.P.F. N. Prouincials N. ac eius Collegis P.F.N. & P.F. N.& me F. N. pariter Collega, ac Notarij Vices gerente, in Conuentu S.N. personaliter comparuit P.F. Iustus de Bonis, atque eisdem Fratrem Improbum de Scandalosis Laicum de impudica cum muliere consuetudine, ac familiaritate, cum non paruo aliorum scandalo, denuntiauit hoc pacto, videlicet. Hic ponitur ad verbum denuntiatio, quæ habetur supra lit.D.cap. 1. qua posita, subditur. *Quo quidem audito, præfatus P. Prouincialis eidem Fratri Iusto detulit iuramentum, quod prædictum videlicet Fratrem Improbum charitatiuè, vt asserit se fecisse, monuerit, nec ipse tamen resipuerit, ac propterea, quod, non animo quidem calumniandi, sed iusto tantum, proque zelo ductus ipsum detulerit, prout idem F.Iustus, tactis sacris, iurauit. Præfatus autem P. Prouincialis denuntiationem eiusmodi, si, & in quantum omni meliori modo admisit, mandauitque prædicto Fratri Iusto, vt se eidem, quemadmodum egit, subscriberet. Acta sunt ista in prædicto Monasterio in camera solita residentiæ præfati Patris Prouincialis anno, die, & mense præscriptis, atque à me Notarij vices gerente fideli calamo descripta. Quibus sanè perpensis, attendens prædictus P.Prouincialis, non sine maxima Dei offensa, plurimorumque scandalo, atque offendiculo crimen huiusmodi impune posse præteriri, habito nobiscum consilio, super eo contra prædictum Fratrem improbum statuit esse inquirendum. Ac propterea testes ab ipso denuntiante depositos iussit aduocari. Et primò quidem P.F.N. eique præstito iuramento, &c.*

1. Noto 1. quod iudicis officium valde difficile est, vt colligitur *ex illo Sapientia 6.* vbi iudicis conditiones ponuntur, his verbis. *Quoniam, cum essetis ministri regni illius, non rectè iudicastis, nec custodistis legem iustitiæ, neque secundum voluntatem Dei ambulastis.* Vbi, vt apparet, tria, ponuntur iudicis munia ad hoc, vt suo officio plenè satisfaciat. Primum illis verbis. *non rectè iudicastis*; per quod significatur, quod iudex debet rectè iudicare, idest, sola negotij veritate inspecta. Quatuor autem modis corrumpitur iudicium rectum. 1. timore, dum propter potentiam timet iudex secundùm veritatem iudicare. 2. cupiditate, dum præmio ius alicuius corrumpit. 3. odio, dum contra aduersarium, abutendo iudicio, aliquid molitur. 4. amore, dum amico contendit præstare auxilium. Secundum iudicis munus ponitur illis verbis, *nec custodistis legem iustitiæ*; per quæ verba significatur; quòd non solum iudex debet secundum veritatem iudicare, sed etiam quòd hoc iudicium debet facere secundum ordinem præscriptum à legibus; nam nec bonum simpliciter bonum est, nisi fiat sicut decet, vt ait D. Bonauent. *de sex alis Seraph. cap.7.* Quod munus vt bonus iudex adimpleat, debet seruare tria, scilicet exquisitè causam discutere; non facilè credere actori, neque testibus pro ipso; non præcipitanter sententiam ferre, sed omnia bene videre, & examinare eo modo, via, & forma, quibus ius præscribit. Tertium Iudicis munus ponitur illis verbis, *neque secundum voluntatem Dei ambulastis*; per quæ significatur, quòd debet iudex recta intentione iudicium exercere, non spe præmij iustitiam facere, sed amore iustitiæ. Tria autem requiruntur ad hoc, vt iudicium sit actus iustitiæ. 1. quòd procedat ex inclinatione iustitiæ; nam alioquin est peruersum. 2. quòd procedat ex auctoritate; nam alioquin est vsurpatum. 3. quòd feratur secundùm rationem prudentiæ; nam alioquin est temerarium. Vnde Foller. *in practica crim.in princip.* ait, quòd iudex debet habere quatuor, scilicet, auctoritatem, scientiam, experientiam, & bonam vitam, quæ ipse latè prosequitur.

2. Noto 2. quòd iudex regularis in iudicando quan-

do materia est grauis, quomodocumque procedat, non potest omittere ea, quæ sunt de iure diuino, vel naturali. De iure autem diuino sunt, accusatio delicti, seu denuntiatio, rei citatio, æqualitas iudicis erga partes, testium pluralitas, partis auditio. De iure verò naturali sunt ista. Iudicis inimici recusatio, appellatio, defensiones legitimæ, iuramentum de veritate dicenda, quod datur testibus, testium secreta interrogatio, quòd de delicto facti permanentis constet, quòd Inimici repellantur ab accusando, vel testificando. Quæ prosequitur, & probat Ghisil. *de iudic. regul. cap.* 12. & Mirand. *de ord. iudic. quæst.* 14. *art.* 1. *conclus.* 1. 3. & 4. Ita D. Thom. 2. 2. *quæst.* 33. *art.* 7. *ad* 4. *&* 5. *quodlib.* 1. *art.* 16. Mirand. *loc. cit. art.* 3. *conclus.* 1. Salon. 2. 2. *quæst.* 67. *art.* 3. *vers. Ad secundum dico*, Nauarrus *in rubrica de iudic. num* 91. *vers. Quinto: & in cap. Inter Verba, conclus.* 6. *perfecta, coroll.* 63. *num.* 291. Sayrus *in Claui regia, lib.* 12. *cap.* 11. *num.* 20. Ghisilerius cit. *cap.* 13. *num.* 1. Mansus *de modo proced. in caussis Regul. cap.* 7. *à num.* 5. Aldrete *de discipl. tuend. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 12. *&* 13. Sylu. *verb. Inquisitio* 2. *num.* 1. *dicto* 11. A Sorbo *in comp. priuil. mend. verb. Appellare, vers. Notandum quòd.* Rodriq. *tom.* 2. *qq. reg. quæst.* 6. *art.* 2. Et ratio est. Quia ius diuinum, & naturale tantum fouent Religiosos, quantum alios, immo plus Religiosos quia horum fama, quæ deperditur per inobseruantiam iuris, pretiosior est, vt ait Nau. *loc. cit. de iud.* Et ita colligitur expresse *ex const.* 4. *Bonif. VIII.* quam refert Cherub. *tom.* 1. *bull. fol.* 540. & Thom. à Iesu *de visit. Regul. tract.* 3. *cap.* 1.

3. Neque his obstat *cap. Qualiter, el.* 2. *de accusat. in fine.* Nam ibi solum permittitur, quod in Regularium iudiciis non ita exactè procedatur, seruatis scilicet apicibus iuris, & solemnitatibus, vt declarauit expressè Bonif. VIII. *loco citat.* volens, quod loco dictarum iuris solemnitatum obseruentur consuetudines approbatæ singularium Religionum, & ipsarum statuta facta, vel facienda à Capitulis generalibus. Solemnitates verò iuris sunt, quòd accusationis, seu denuntiationis libellus in scriptis offeratur; quòd reorum citatio realis, seu verbalis tali, vel tali modo fiat, litis contestatio; quòd partibus tale, vel tale tempus ad respondendum, seu probandum præscribatur, testium in tali delicto probando multitudo, quòd admittantur dolosæ protelationes; quòd citetur reus ad videndum iurare testes; quòd sententia non feratur, nisi tali loco, tali die, & tali modo, sedendo scilicet; quòd citationes non fiant nisi per interualla; & alia prosequuntur Ghisil. *de ind. Regul. cap.* 11. *per totum*; & Mirand. *de ord. iud. quæst.* 14. *art.* 2. *concl.* 5. Neque tamen istæ omnes omitti possunt in iudiciis Regularium, sed illæ solæ quæ ad apices iuris spectant, & puræ sunt solemnitates, qualia sunt, citatio die non feriata, libelli porrectio in scriptis, litis contestatio, testium multitudo, longæ dilationes, receptio testium post publicatas attestationes, sententiæ sedendo prolatio, & alia huiusmodi. Nam illæ solemnitates, quæ faciunt ad adiuuandam essentiam iudicij, & ad conditiones, quæ de iure diuino, & naturali requiruntur, in eo etiam de necessitate seruandæ sunt; vt sunt dilationes congruæ, exceptiones legitimæ, traditiones nominum, ac dictorum testium, citatio partium ad sententiam, &c. de quibus Ghisil. *loc. cit. cap.* 12. *à num.* 18. Quæ omnia colliguntur, immo expressè habentur *in Clem. Sæpè, de verb. signific.*

4. Aduerte autem hic obiter, quòd gloss. *fin. in dicto cap. Qualiter el.* 2. *de accus.* ex eo, quòd Papa dicit, quòd ordinata dicto cap. non est necesse, quòd obseruentur tam accuratè in iudiciis Regularium, malè collegit, quòd cœtus Clericorum sit nobilior cœtu Monachorum. Nam id concessit Papa, tum ad magis consulendum honori Monachorum, tum ad magis consulendum statui paupertatis, quam profitentur. Tum quia status Monachorum in sancta simplicitate fundatus, non videtur capax tot subtilitatum. Tum quia Monachi contemplationi potiùs, quàm iuri incumbunt. Tum quia Monachorum vinculum cum Ecclesiis suis non est, perpetuum, sed temporale, vnde faciliùs dissoluitur. Quare ego ex eo textu colligo potiùs argumentum contrarium, scilicet, quòd Ordo Monachorum est nobilior Ordine Clericorum, vtpotè minoribus oneribus oneratus, & magis priuilegiatus, & qui iure ordinario non censeatur; causæ namque Magnatum simpliciter, & de plano, seruatis essentialibus, discutiuntur. Est etiam nobilior ex ea parte, quia magis actiuæ, & contemplatiuæ vitæ vacat, quam Ordo Clericorum; Monachi enim prædicant, docent, libros scribunt, infideles ad fidem conuertere student, nulli parcentes labori, aut periculo; ex Clericis autem si aliqui id faciant, remissiùs tamen id agunt, quam Regulares. In leuioribus autem culpis, & quæ infamiam non gignunt, & in amotione aliquorum ab officiis manualibus, seu aliis, quæ à mera liberalitate Prælati pendent, non requiritur tam exacta causæ discussio (quòd fortè solùm voluit Papa *in illo cap. Qualiter,*) sed possunt suas seruare constitutiones, quæ apud Religiosos loco iuris gentium habentur, vt dicit Mansus *cap.* 7. *num.* 4. Atque ita docent Sayrus *in Claui regia, lib.* 12. *cap.* 15. *num.* 20. Quamor itaque illa in istis Regularium iudiciis necessariò requiruntur, quæ in omnibus aliis iudiciis sunt necessaria, nimirum accusator idoneus, seu aliquid loco illius, testes legitimi, defensiones congruæ, iudex electus, vt habetur *in cap.* 1. 4. *quæst.* 4. alioquin, si aliquod istorum desit, non erit iudicium, sed latrocinium, & assassinium, vt dicunt Mansus *loc. cit. num.* 7. & Ghisil. *cap.* 12. *num.* 18.

5. Noto 3. Quòd Religiosorum peccata grauiùs sunt punienda, quam peccata sæcularium; tum quia cum debeant esse magistri virtutum, illorum peccata alios ducunt ad interitum: *cap. Qualis* 8. *quæst.* 1. Tum quia, cum meliorem vitam professi sint, tanquam Ecclesiæ Magnates honorantur, & sic peccando violenter suo exemplo culpas extendunt, *cap. Nemo, distinct.* 83. Tum quia ipsorum peccata sunt grauiora propter vota: *cap. Qui bona,* 17. *quæst.* 5. & quia ipsi habent maiorem cognitionem de lege Dei; cui autem plus datum est, plus requiretur ab eo, vndè etiam seueriùs à sacris Canonibus puniuntur, *cap. Præcipuè,* 11. *quæst.* 3. *cap. Paulus,* 2. *quæst.* 7. *cap.* 7. *dist.* 59. Immo aliquæ leuiores culpæ, quas leges ciuiles non puniunt in suis ciuibus, in Religiosis grauiter puniuntur à sacris Canonibus vt *in cap. Obseruandum,* 15. *quæst.* 2. Aduocato religioso nihil licet accipere sub graui pœna, cum multa tamen corradant sæculares. Deponuntur Clerici frequentantes domos fœminarum, *cap. Clericus, dist.* 81. Item deponuntur aleatores, *cap. Episcopus, dist.* 35. Negotiator Clericus tanquam pestis fugiendus dicitur *cap. Negotiatorem, dist.* 88. Venatio Clericis prohibetur *cap.* 1. *&* 2. *de Clerico venatore*; horum tamen plurima, vel mala non æstimantur in sæcularibus, vel si mala non curantur. Ergo, cum grauiter puniantur in Religiosis, signum est, quod horum culpæ grauius puniendæ sunt, quam sæcularium. Et aduertant Prælati, quod leuiores culpæ non sunt spernendæ in Religione, qui enim minima spernit, paulatim defluit: & non est charitas, sed languor, malos homores non corrigere, *cap. Non putes* 23 *quæst.* 5. nam ex hoc totalis manat subditorum ruina; *cap. Qui vitiis, ead. causa, & quæst.*

6. Sed

6. Sed an culpæ Religiosorum cœteris paribus sint graviores, quam sæcularium, est alia quæstio, quam diffinit D. Thomas 2.2. *quæst.* 186. *art.* 10. vbi ait, quod possunt esse graviores vel ratione scandali, vel ratione voti, vel ratione contemptus, si scilicet ex contemptu, vel malitia peccent; nam videntur peculiariter tunc esse ingrati Deo; quæ tamen ingratitudo non facit speciale peccatum, nisi quando peccarent formaliter, & præcisè ex contemptu diuinorum beneficiorum: Secluso autem scandalo, & voto, quando Religiosus ex infirmitate, aut ignorantia peccat, cæteris paribus, minus est illius peccatum; quàm laici, tum extensiuè, tum intensiuè, nam peccata venialia multitudine bonorum operum obruuntur, in mortalia raro cadit, & velocius surgit, & quando cadit, non sine vehementissima tentatione dementatus, quæ multum de voluntario tollit, cadere æstimandus est; nam persona alioquin exercitata charitate erga Deum, & bonis operibus, non solet ex infirmitate, aut passione cadere, nisi illa passio sit multum vehemens. Ita Valent. *tom.* 3. *disp.* 10. *quæst.* 5. *part.* 6.

7. Noto 4. Quod querelæ contra Prælatos in actu, vel qui fuerunt, non debent statim recipi, nec facilè debent admitti probationes etiamsi videantur plenæ. Nam Prælati, qui volunt suo muneri satisfacere, corrigendo, & puniendo, quæ correctione, & punitione sunt digna, facillimè incurrunt in subditorum odium quantumvis misericordes esse studeant, & quantumvis citra condignum puniant, æstimant enim semper subditi, se vltra condignum fuisse punitos ex odio, seu alia passione Prælati. Est defectus humanæ naturæ, quæ semper culpam propriam, vel excusat, vel in alium refundit, vt colligitur *ex cap. Non est crudelis*, 23. *quæst.* 5. Quare prudenter admodum in hoc puncto se gerere debent iudices. Quod præcepit illis Pontifex *in cap. Qualiter, el.* 2. *de accus.* illis verbis. *Licet hoc sit obseruandum in subditis, diligentius tamen est obseruandum in Prælatis, qui quasi signum sunt positi ad sagittam, & quia non possunt omnibus complacere, cum ex officio suo teneantur non solum arguere, sed etiam increpare, quin immo interdum suspendere, nonnunquam vero ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & insidias patiuntur. Et ideo Sancti Patres prouidè statuerunt, vt accusatio Prælatorum non facile admittatur, ne concussis columnis, corruat ædificium, nisi diligens adhibeatur cautela, per quam non solum falsæ, sed etiam malignæ criminationi ianua præcludatur.* Ad quem locum ait Panorm. *num.* 8. Quod quanto quis est iustior, tanto minus potest omnibus complacere, cum diligenter debeat suum officium exequi sine acceptione personarum. Vnde Apostolus, *Si adhuc hominibus, placerem. Christi seruus non essem*; intellige tamen contra veritatem. Et *num.* 9. ait. Nota differentiam in inquisitione facienda inter subditum, & Prælatum. Nam contra subditum sufficit præcedens fama; etiam non scandalosa, sed contra Prælatum oportet quod præcedat fama, quæ sine scandalo dissimulari non possit, Quare consulit Thomas à Iesu *de visit. Regul. tract.* 1. *cap.* 18. *num.* 10. quod postquam aliquis defectus de Prælato fuerit Visitatoribus delatus, non debent isti statim querelam accipere, testes examinare, & processum formare, sed debent cautè, & prudenter inquirere ab aliis, absque eò quod possint isti suspicari Prælatum de illo defectu fuisse accusatum; interrogando scilicet, quomodo se gerat Prælatus cum tali, vel tali Religioso, nominando eos, qui vt testes fuerunt vocati, an ab eo fuerint aliquando correcti, & puniti. &c. Denique in hac materia seruandum omnino puto sanctum, ac salutare consilium D. Thom. *in* 4. *dist.* 46. *quæst.* 2. *art.* 2. *quæstiunc.* 2. *ad* 5. vt scilicet visitatores Prælatos, manifestè non puniant, sed occultè, propter scandalum vitandum, sicut Aaron punitus fuit, quamvis non pœna manifesta, sicut populus. Quod intellige, quando id sine scandalo, & periculo temporali, vel spirituali fieri potest.

8. Noto 5. quòd *to.* 2. *Relig. c.* 3. *num.* 138. dixi, quod non poterat Prælatus pœnas à lege taxatas minuere absque iusta causa. Iustæ autem causæ sunt, vt ait Sanch. *lib.* 6. *consil. c.* 1. *dub.* 25. *num.* 51. pueritia, paupertas, senectus, doli defectus, consuetudo, quando ex pœnæ diminutione speratur emenda delinquentis, quando post commissum delictum magnum aliquod interuallum transijt absque deliquentis culpa, spontanea criminis confessio absque incussione metus, & quævis alia circumstantia, quæ delictum minuat. Quibus omnibus adde delinquentis merita; nam pro ratione meritorum poterit, & debebit iudex pœnas minuere, vel omnino remittere. Cum enim scopus visitationis sit, vt definit Trid. *sess.* 24. *c.* 3. *de refor.* bonos mores tueri, & prauos corrigere, seu virtutem præmiare, & vitia castigare, ponderanda sunt æqua lance à Visitatoribus tam merita, quàm demeritia, & si in aliquo reperiantur merita vt octo v. g., & demerita similiter vt octo, poterit vnum cum alio compensare, & sic reum absoluere. Atque ita docent Tiraq. *de pœnis temper. caus.* 49. vbi id multis probat *à num.* 1. Nauar, *in rubric. de iudic. num.* 99. Rodriq. *tom.* 2. *qq. regul. quæst.* 42. *art.* 5. Longus *de casib. reser. part.* 2. *casu* 5. *num.* 89. Mirand. *de ord. iudic. quæst.* 27. *art.* 5. *conclus.* 3. *num.* 72. Et probatur *ex lege* 2 §. *Postea cum Appius, ff. de orig. iuris*; *leg.* 1. *ad finem, ff. de constit. Princip. leg. Non omnes*, §. *vlt. ff. de re milit.* vnde Tullius in oratione pro Flacco: *Semper, ait, graues, ac sapientes iudices, in rebus iudicandis quid vtilitas Ciuitatis, quid communis salus, quid Reipublica tempora poscerent, cogitarunt.*

9. Causæ autem istæ ita dant facultatem Iudici pœnas à lege taxatas minuendi, vt etiamsi lex prohibeat pœnam mutare, vna tamen bis concurrentibus, possit Iudex adhuc pœnam mutare, nam tunc intelligitur legis prohibitio, vt non possit mutare absque causa. Contrarium tamen tenet Sanch. *loc. cit. num.* 12. scilicet, quod quando lex mutationem prohibet, Iudex, quacunque causa interueniente, mutari non possit. Sed tu tene, quod dixi; nam dantur aliqui casus, in quibus exequi pœnam legis, esset impium, & crudele. *Ad cap. illud super eo, de raptoribus*, quod ad id probandum affert Sanchez, dico, quod nulla ibi adest legitima causa, quare Sacerdos mutare possit pœnam ibi raptoribus impositam; loquitur enim *c. illud in* §. *Qui autem*, de eo raptore, quem, dum esset sanus, obstinata mente non pœnituit, & in morte securitatem emendãdi præstare nequiuit, licet hunc in morte pœniteat, carere tamen debet sepultura; quia quamvis illa pœnitentia alias videatur causa iusta, vt dictus raptor sepultura non careat, eam tamen legitimam non iudicat Papa ibi, *parum prodesse videtur, sicut credimus*; & ideo contrafaciens Sacerdos punitur. Solum igitur probat illud cap. quod causa, quæ non iudicatur legitima à Legislatore pro minuenda pœna non potest esse legitima ad hoc, vt iudex possit pœnam à lege taxatam minuere. Adde, quod dicit gloss. fin. *in dict. cap.* quod hoc fit potius ad aliorum terrorem; nam mortuo illa pœna non nocet; & constat etiam *ex eodem* §. *Qui autem*, ibi, *sed de peccato contrito viaticum non denegetur.*

10. Aduerte autem, quod sicut potest iudex pœnas minuere, ita propter delicti atrocitatem, potest illas augere, vt docent Innocent. *in cap.* 1. *de constitut. loco citato, numero* 13. & multis probat Tiraquel. *loco citato, à numero* 16. Couarruu. *lib.* 2. *variar. cap.* 9. *num.* 8.

11. Aduerte etiam, quòd non licet apud Prælatum intercedere, vt pœnam à lege taxatam delinquenti remittat, si nulla adest iusta causa id faciendi; quia rogare Prælatum, vt faciat id, quod licite facere non potest, est inducere illum ad peccatum; sed pœnam à lege taxatam sine causa Prælatus remittere non potest. Ille tamen, qui fuisset offensus, posset rogare iudicem pro suo offensore absque peccato, immo cum merito, quia magnum ostenderet charitatis ardorem; qui autem speraret delinquentis emendam, posset intercedere apud iudicem, vt illi pœna minueretur; nam tunc etiam iudex haber iustam causam minuendi; secus autem, si emenda non speratur. Si denique ex mutatione, vel remissione pœnæ sequatur damnum, vel iniuria parti læsæ, non licet apud iudicem intercedere pro tali remissione, vel mutatione; nam procurare alicui benefacere, cum alterius damno, malum est. Atque ita docent Rodriq. *tom. 2. qq. regul. quæst. 43. art. 1.* Sanchez *lib. 6. consil. cap. 1. dub. 22.* Ad quæ debent aduertere illi, qui de misericordia ita gloriantur, vt pro omnibus intercedere indiscriminatim profiteantur, maximè quando sunt personæ graues, & auctoritatis, quarum apud Prælatos auctoritas multùm valet.

12. Aduerte etiam, quòd Iudex post sententiam latam non potest pœnam reo inflictam minuere, quia functus est suo officio; *leg. Quòd iussit, ff. de re iudic.* Sanch. *lib. 6. consil. cap. 1. dub. 23. num. 1.* Quod tamen intellige, quando Iudex non potest super illo crimine dispensare, vel iure, aut consuetudine non habet, vt minuere possit, vt est apud Regulares in aliquibus criminibus specialiter non exceptis, & præsertim apud nos Minimos in materia votorum essentialium; nam super pœna contra facientibus imposita nullam habent Prælati auctoritatem, vt constat ex Correct. *n. 105.* Atque ita docet Couar. *loc. cit.*

13. Noto 6. quòd Prælatus regularis habens scientiam, quòd aliquis sit innocens, licet aliàs per legitimos testes probetur nocens, non potest illum condemnare, quicquid sit de hac quæstione, quam fusè tractant Salon. 2. 2. *quæst. 67. art. 1. conclus. 3.* Sayrus *in claui regul. lib. 12. cap. 8. à num. 6.* Mascard. *de prob. conclus. 950.* Sanchez *lib. 6. consil. cap. 1. dub. 17.* in aliis foris. Probo ex illo Exod. 23. *Non suscipies vocem mendacij, neque in iudicio plurimorum acquiesces sententiæ, vt à vero denies.* 2. Quia *in cap. Cum æterni, de sent. & re iudic. in 6.* punitur iudex, qui contra conscientiam propriam, & contra iustitiam aliquem grauat. Ex quo apertè colligitur, quòd iudex tenetur secundum propriam conscientiam iudicare, & non secundùm allegata in processu, quando sunt contra conscientiam certam. 3. Quia contra ius naturale est, innocentem condemnare; quòd ius præponderat cuicunque alteri iuri. 4. Si vniuersus populus petat aliquem occidi, qui tamen innocens sit non potest iudex populo consentire; per tex. expressum *in leg. Decurionum, Cod. de pœnis* vbi, glossa ex hoc colligit, Pilatum malè Christum condemnasse. Cum ergo iudices regulares iustitiam quidem sequi debeant in iudicando, sed valde misericordia temperatam, vt potè qui filios, & subditos merè voluntarios regant, opinionem magis piam sequi tenentur, præsertim cum & ipsa probabilis sit. Cum ergo ista opinio probabilis sit, & possit in quocunque foro amplecti, vtpotè rationibus, & auctoritatibus multum munita, vt videri potest apud dictos Auctores; existimo, quòd Prælati regulares ad pœnam peccati mortalis eam sequi teneantur. Neque obstat, quòd sequatur scandalum in communitate, si iudex non iudicet secundùm processum; nam vtiliùs scandalum nasci permittitur, quàm veritas relinquatur, vt dicitur *in cap. Qui scandalizauerit, de regul. iur.* deinde poterit Prælatus declarare, habere se scientiam de innocentia existimati rei. Neque refert, quòd tunc remanebunt infamati denuntiator, & testes, nam præterquam quòd isti communiter non sciuntur in hoc iudicio regulari, in quo omnia secretò procedunt, si fuerunt in dolo, sibi debent imputare; si decepti sunt, putantes Petrum tale delictum commisisse, cum fuerit Paulus, caueant à deceptione in posterum.

14. Tandem tota hæc doctrina fortificatur vehementer doctrina Caiet. 2. 2. *quæst. 68. art. 2.* vbi habet, quòd iudex non debet à principio admittere denuntiationes calumniosas, admissas autem debet rescindere, & abolere. Immo ait, quòd si cognoscit à principio, denuntiationes non esse legitimas, & admittat, facit iniuriam iustitiæ; & similiter si prosequatur postquam cognouerit; erit enim tunc suum tribunal, non iustitiæ, sed latronum assassinantium pauperes religiosos. Adde etiam, quod iam *super lit. A. cap. 10. num. 2.* accusationem à Religionibus relegauimus, in cuius locum cum successerit denuntiatio, quæ solam fratris emendam petit, nullum scandalum nasci poterit, etiamsi Prælatus innocentem existimatum nocentem absoluat. Sic enim hanc sententiam probo, vt iudex regularis teneatur iudicare secundum propriam conscientiam in absoluendo, non autem in condemnando; nam secundùm doctrinam Baldi *consil. 115. in fine, volum. 5.* iustiùs peccamus in absoluendo, quàm in condemnando. Caietani doctrinam sequuntur Aragon. 2. 2. *quæst. 66. art. 5.* Rodriq. *tom. 2. qq. regul. quæst. 42. art. 5.*

15. Aduerte hic etiam, quòd potest iudex, relicta propria opinione iudicare secundum opinionem aliorum, quæ sibi probabilior apparet, cum fortè illa sit verior, & tutior. Sicut enim potest quilibet Doctor interrogatus respondere ex aliorum sententia, si responsum tanet interroganti, ita iudex ex aliorum sententia iudicare. Ità Castr. Palaus *de consc. disp. 2. part. 10. num. 7.* cum multis, quos citat.

16. Noto 7. quòd Iudex, qui fert sententiam iniustam, peccat mortaliter, nisi forte ex ignorantia inuincibili id fecisset, Ghisil. *de iud. reg. cap. 7. num. 15.* Quòd si per sordes eam ferat, idest, si moueatur ad sic iudicandum ex pretio, seu præmio, vel ex prece, seu gratia, vel ex odio, seu inimicitia, aut ex timore, vt explicant Farinacius *3 part. prax. quæst. 111. num. 361.* & Menochius *de arbitr. casu 342. à num. 18.* incidit in pœnas *cap. Cum æterni, de re iudic. in 6.* vbi suspenditur per annum; quòd si, pendente illo anno, se immiscuerit diuinis incurrit irregularitatem, à qua non potest absolui, nisi per Papam. Sed Barbosa *in dict. cap. num. 10.* & Farinacius *loc. cit. à num. 27.* Menoch. cit. *num. 13.* dicunt, quòd habet priuari dignitate, quam habet, ita vt in futurum ad alium dignitatis gradum ascendere non possit; per *leg. iudices, Cod. de dignit. lib. 12.* Vide Rodriquez *tom. 2. qq. regul. quæst. 40. art. 2.* vbi putat, quòd iudex regularis malè iudicans ex negligentia culpabili, cum dolo, vel sine dolo, & ex imperitia, pœna arbitraria puniendus est. Ille autem præsumitur cum dolo procedere, qui formam sacrorum Canonum, iuris ciuilis, vel constitutionum Religionis transgreditur manifestè. Ille verò præsumitur procedere ex lata culpa, qui omisit facere, quæ alij prudentes, docti, & experti iudices in simili casu facere solent. Quando ergo iudex regularis malè iudicat ex dolo, vel lata culpa, deponendus est ab officio, iuxta notata *in cap. Quicquid, 1. q. 1. cap. Placuit vniuerso, 11. q. 3. cap. sed illud, d. 45. cap. Iustum, 23. q. 3.* Secus autem, si ex simplicitate. Vide Rodriquez *loc. cit.* & eius Compendiatorem *verb. Iudex, num. 12. & 13.*

17. Noto 8. quòd iudex non potest procedere ad inquisitionem ex eo, quòd contra aliquem sibi scriptæ

scriptæ fuerint aliquæ literæ orbæ, vt aiunt, idest, sine auctore, etiamsi in dictis literis notati sint aliqui testes informati de ipso delicto. Quia istæ literæ nullam prorsus infamiam præseferunt, neque vllum faciunt indicium contra in ipsis denuntiatum, vt habetur *in cap. Inquisitionis, §. Tertia dubitationis, de accus.* vbi Panorm *num.* 4. Thomas à Iesu *de visit. Regul. tract.* 2. *cap.* 3. *numer.* 9. Iulius Clarus *in pract. crimin. quæst.* 5. *num.* 3. Ghisiletius *de ind. regul. cap.* 16. *num.* 65. Mansus *de modo proced. in causis Regul. cap.* 12. *num.* 5. Mirand. *de ord. ind. quæst.* 6. *art.* 8. *conclus.* 1. Salzedo ad Diaz, *cap.* 4. *lit. A vers. Octauo,* Ioseph à S. Maria *in tribun. Relig. tract.* 3. *cap* 6, §. 3. Paulinus Berti *in practica crimin. tit.* 8. *cap.* 9. *num.* 5. *&* 6. Rodriquez *tom.* 2. *qq. regul. quæst.* 6. *art.* 10. vbi probat, quòd iudex vigore dictarum, non solum non potest procedere iudicialiter contra infamatum, sed neque etiam potest contra illum procedere tanquam pater, ac si per denuntiationem Euangelicam fuisset monitus; quòd est dicere, quod neque potest sic infamatum secretò monere, vt, si vera sunt, quæ ibi scribuntur, abstineat, nam, & hoc pacto videretur aliquo modo credere, quæ, ibi dicuntur. Quod ego verissimum existimo, nisi aliundè aliquod aliud indicium habeat Prælatus; nam tunc non vigore literarum, sed vigore indicij posset Prælatus infamatum monere. Et aduerte, quod processus fabricatus super huiusmodi literis est ipso iure nullus, vt habetur *in dicto cap. Inquisitionis*; & notant in specie Salzedo, & Ghisil. cit.

18. Aduertit etiam Rodriquez quod debet Iudex inuestigare auctorem dictarum literarum, & eum arbitraria pœna punire. Quod est æquissimum ad exterminandam malignantium peruersam naturam, & consulendum famæ bonorum Religiosorum. Quod etiam notat gloss. *in dicto cap. Inquisitionis, verb. In occulto*, quæ ad hoc affert *cap. Quidam maligni*, 5. *quæst.* 1. & dicit Dauid Psalm. 49. *Detrahentem secretò proximo suo, hunc persequebar.*

19. Dicunt autem Salzedo, & Ioseph à Sancta Maria, quod potest Prælatus his literis reddi cautior, & secreto inquirere, an fortè vera sint, vel falsa, quæ ibi dicuntur, suspendendo interim iudicium circa credulitatem. Sed puto omninò comburendas, vel lacerandas, & illis nil penitus credendum. Nam, vel qui eas scribit, est vir probus, qui fortè taliter scribit, ne in odium cadat delinquentis; vel est malus. Rursum vel delictum est occultum, vel publicum: Si qui scribit, est vir probus; & delictum est notorium, non debet timere propter bonum commune odium fratris, dicente Apostolo, *Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem.* Si autem delictum est occultum, iam conuincitur non esse vir probus, qui illud reuelat; Si autem, qui scribit malignus est, non est audiendus, immò puniendus, iuxta *cap. Qui in alterius, & cap. Quidam maligni*, 5. *quæst.* 1. Quare sanctum existimo stylum Curiæ Romanæ tales literas, in materia præsertim Regularium, lacerantem.

20. Sed quid faciendum, si literæ sint quidem subscriptæ, sed nomine fictitio, vt solent facere moderni malignantes, putantes, sic dictum stylum circumuenire. Tunc suspendendum est iudicium, & cautè in primis verificandum, an vere literæ sint auctoris subscripti, an tale nomen sit in Conuentu, à quo prodierunt; quòd si comperiatur esse fictitium, vel suppositiuum, tunc literæ comburendæ, vt dixi, & quærendus, qui scripsit, vt puniatur; si autem nomen sit verum, tunc verificandum est, an ille dictas literas scripserit, supposito quod manus non cognoscatur, quod si inueniatur verè ipsum, qui subscriptus est, literas scripsisse, procedendum, prout de iure; se habent enim hæ literæ loco denuntiationis, vt probat Ioseph à Sancta Maria *in tribun. Religio. tractat.* 3 *cap.* 11. §. 5.

21. Aduerte etiam hic bonam doctrinam D. ul Thomæ 2. 2. *quæst.* 60. *artic.* 4. *ad* 3. quæ seruiet Prælatis, ne errent, quando sibi scriptum, vel dictum fuerit aliquid de aliquo subdito. Ait itaque ibi D. Thomas, quod iudiciorum genera sunt duo. Vnum suppositiuum, & aliud diffinitiuum. Per primum semper cogitamus id, quod deterius est, siue in nostris, siue in alienis factis, vt illis securius, & efficacius remedium adhibeamus; si enim supponatur, id quod deterius est, adhibebitur efficacius remedium; quod quidem remedium deinde erit magis efficax contra minus malum v. g. video pauperem & claudo ianuam domus, supponens quod possit aliquid auferre necessitate oppressus. Per iudicium autem diffinitiuum aliena facta in meliorem partem interpretamur. Ad nostrum igitur propositum applicando, quando aliquid mali scribitur, aut dicitur Prælato de aliquo Religioso potest Superior supponere illud malum, quod illi dicitur, esse verum, absque eo tamen, quod illi vllo modo credat, vel malam opinionem concipiat de illo, immò omninò credere debet esse mendacium, nam alioquin faceret iniuriam suo proximo; vult tamen ei remedium adhibere eo prorsus modo, ac si verùm esset, prouide tamen, vt notant Caiet. & Aragon. ad locum illum D. Thomæ, ne cautela, aut remedium adhibitum quidquam famæ proximi noceat. Si autem velit Prælatus in hoc casu diffinitiuè, & determinatiuè iudicare, debet in bonam partem sumere, & excusare, quantum potest, subditum suum, vel negando delictum esse possibile tali personæ; vel interpretando in bonam partem factum, si aliquo modo potest; vel saltem illi compatiendo, si nullo modo excusari possit. Exemplum sit in nouitiis Religiosis, & iuuenibus. Hi magna cautela custodiuntur, non quod mali sint, vel aliquid mali de illis suspicetur, sed vt eis omnis relaxationis occasio præcludatur; si autem illis aliquid mali succedat, excusat illud, quantum potest, bonus Prælatus. Hanc doctrinam illustrat mirabiliter. D. Chrysost. *tom.* 1. *hom. de S. Susanna, fol. mihi* 125 3. dicens: *Maleuolæ suspiciones sunt calumniantium, beneuolæ suspiciones sunt gubernantium. Licuit cuidam de filio malè suspicari, sed filio non licet calumniari. Quinque suspicaris malum, sed optas inuenire bonum. Qui beneuolè suspicatur, vinci cupit, tunc enim bene lætatur, quando falsum inuentum fuerit, quod malè suspic. batur.* Videantur pro hac doctrina Rodriquez *de ord. ind. cap.* 4. *conclus.* 6. *numero* 8. Ioseph a S. Maria *in tribu. Relig. tract.* 3. *cap.* 6. §. 5. Salon. *ad locum D. Thomæ, proposit. vltima.*

22. Noto 9. quod *tom.* 1. *Religio. quæst.* 1. *cap.* 16. §. 4. dixi, quod Visitatores non poterant visitare, nisi ab vltima visitatione. Et sic Prouincialis, qui in generali visitatione reddidit rationem suæ administrationis, non potest amplius super illa visitari. Quod si Prælatus iniquè velit, non tenetur illi respondere; in idipsum enim bis iudicari non debet. Quod si aliqui prætendant, se timore Iudicis, qui fauebat parti, tacuisse, audiendi non sunt tanquam maligni; commune est enim malignantibus ad loca illa topica recurrere, vt suas malignitates inaurent. Si aliqui autem dicant, fuisse se illo tempore ægrotos, vel absentes, id prius probandum est. Atque ita colligitur *ex cap. fin. de his, qui matr. accus. poss.* & docent Paris. de Puteo, *de syndicatu, §. Officialis finito, num.* 2. Rodriquez *to.* 2. *qq. regul. q.* 42. *art.* 4.

23. Noto decimo, quod non rectè constituuntur Iudices illi, qui habent nimiam ingenij subtilitatem; sunt enim hi ordinariè inquieti, atque inconstantes,

nouitatum amici, (quæ semper tristes pariunt effe-ctus) ambitiosi valdè, & suæ extollendæ famæ aui-dissimi. Quod probat manifestè *cap. Hinc etenim, d.49.* vbi Gregorius hos compatat habenti grandem, vel tortum nasum, qui diuina lege olim, *Leuitici 21.* prohibiti erant à sacris ministeriis. Videatur Mirand. *de ordin. iudic. quæst.3. articulo 11.* Neque rectè illi constituuntur iudices, de quibus D. Thomas 1. contra gentes, vt refert Capistranus *in specul. conscient. part.2. numero 81. dicens: Sunt quidam hominum tantum de suo ingenio præsumentes, vt totam rerum naturam se putent suo intellectu posse metiri, existimantes id solum esse verum, quod eis videtur, & esse falsum, quod eis non videtur. Ex quo tanto amore suas amplectuntur sententias, opiniones, & sectas, vt de contrariis etiam nec cogitare velint, nec respicere, vel audire; de quibus Salomon Prouerb.18. dicit: Non recipit stultus verba prudentiæ, nisi ea dixeris, quæ versantur in corde suo. Et de istis dicit Apostolus ad Roman.1. Dicentes enim se sapientes, stulti facti sunt.*

CAPVT XVII.

De forma incipiendi processum, quando tam delictum, quam delinquens sunt notorij.

In nomine Domini, Amen. Anno à Christo nato 1634. die 9. Iuly Coram adm. R.P.F.N. Ordinis N. & in Prouincia N. Prouincialis eiusque Collegis, nimirum P.F.N. & P.F.N. nec non F. N. etiam Collega, ac Notarij Vicesgerente, in Conuentu N. Ciuitatis N. personaliter comparuit P. F. Iustus, eisque dixit Reuerend. admod. PP. denuntio vobis qualiter hodie præfata die, à prandio, hora ferè septimadecima, in publico Refectorio, præsentibus omnibus Patribus & Fratribus istius Conuentus, seu ipsorum maiori parte, F. Furibundus dolosè, scienter, ac temerè P. F. Mansueto in faciem graue vulnus inflixit, vt publicem subinde, notorium, atque manifestum sit ab eodem F. Furibundo prædictum Mansuetum fuisse vulneratum. Id verò sic accidisse, Conuentus totus, seu maior eiusdem pars testari valebunt, vt nulla proinde hoc queat tergiuersatione celari; contraque ipsum propterea, tanquam notorium criminosum, ac delinquentem, iuris ordine prætermisso, sit procedendum. Quo circa id vobis denuntio, vt de iustitia prouidere possitis. Quo quidem audito, præfatus P. Prouincialis, cuncta eiusmodi prædicti F. Iusti chyrographo obsignanda, & subscribenda mandauit, vt re ipsa subscripsit. Acta sunt hæc in præfato Conuentu, in Camera solita habitationis eiusdem P. Prouincialis qui statim adiuit, seu coram se accersendum curauit, prædictum Fratrem Mansuetum, cui vulnus impactum fuerat. Is verò cum aduenisset, eumque acerbo vulnere ad trium ferè digitorum longitudinem in dextera maxilla sauciatum P. Prouincialis vnà cum Collegis prospexisset, ipsum, de veritate dicenda præstito prius iuramento, ab eoque tactis sacris emisso, interrogauit, quisnam tam graui cum vulnere affecisset? Sic autem respondit. Cum post prandium simul cum aliis in Refectorio essem, &c. Fuit verò deinde interrogatus, cur eum sic percussertt? Nescio; nisi quod diebus elapsis in claustro rixati sumus. Tum P. Prouincialis Patres, qui aderant, statuit examinandos. Ac primo quidem vocatus P. F. N. Corrector, qui cum, de veritate dicenda præstito iuramento, iurauerit, interrogatus est, an sciat, Fratrem Mansuetum fuisse hodie vulneratum, & quo pacto id sciat. Vbinam esset: Quanam de causa vulneratus? Et quanam tunc sibi adessent. Quæ interrogationes faciendæ sunt omnibus testibus examinandis, ita vt testes concludant, delictum fuisse notorium ratione loci, ratione temporis, & ratione personarum.

Deinde Iudex accersere debet reum, & illum interrogare, *quare sic vulnerauerit Fratrem Mansuetum. Qui, si confiteatur delictum, damnandus erit, nullo iuris ordine seruato, si autem negauerit, & delictum sit tale, in quo nulla cadat defensio, seu excusatio, neque aliqua allegetur, etiam absque vlla dilatione ad condemnationem procedendum est, præmissa protestatione reo, quod, cum delictum sit notorium, & negari non possit, alleget quicquid vult in sui defensionem, quia Iudex vult procedere ad sententiam. Si verò reus alleget excusationem, vel, si non alleget, delictum ex se possit aliquam excusationem habere, tunc reo concedenda sunt defensiones, non tamen debent ei concedi dicta, neque nomina testium, sed finito termino defensionum, statim condemnandus est per aliquod decretum receptum à Scriba. Et ab hac sententia non potest appellari, vt diffusè probat Farinac. part.1. prax. quæst. 21. num. 117. sed statim est executioni mandanda. Ita in practic. crimin. Foller. Rubrica. Item quod est notorius delinquens, à num. 15. Videatur Iulius Clarus in pract. crimin. lib. 5. §. fin. quæst. 9. num. 4. & 7.*

1. Noto 1. quòd notorium est duplex. Vnum iuris, alterum facti. Notorium iuris est, quando aliquis in iure fatetur crimen, & de eo condemnatur. Notorium facti est illud crimen, in quo fama publica suum præbet adminiculum, & rei euidentia protestatur, ita se exhibens omnium oculis, vel conspectui maioris partis alicuius loci, vt nulla possit tergiuersatione celari. Notorium facti adhuc est triplex. Facti scilicet transeuntis, vt si quis publicè in Refectorio coram Fratribus Deum blasphemasset, vel alapam alicui dedisset; licet enim notorium sit dictum, talia delicta commisisse; quia tamen non permanent, sed transeunt, ideò dicuntur notoria facti transeuntis. Aliud est notorium facti interpolati, vt quando quis notoriè domum meretricis frequentat; quia licet notoria sit hæc frequentatio; quia tamen continua non est, dicitur facti interpolati. Aliud est notorium facti permanentis, vt si

si quis notoriè vulneret aliquem in facie, quia semper remanet in facie vulnerati cicatrix, ideo dicitur facti permanentis. Atque ita docent Specul. *lib. 5. rubr. de notor. crim.* §.8. *à numero* 1. Farinac. *in praxi, quæst.*21. *à num.*8. Mascard. *de prob. conclus.*1106. *&* 1107. Notorium facti transeuntis plenè,& legitimè probandum est, sicut etiam notorium facti interpolati, vt dicunt Mascard. *loc. cit. conclus.*1108. *num.*7. *&* 14. Specul. *loc.citat. num.*11. Farinac. *citat. à numero* 88.89. *&* 99. Notorium vero facti permanentis non est necesse, quod probetur secundum communissimam opinionem, quam referunt Mascard. *conclus.*1108.*num.*1. & Specul. *cit. num.* 1. & Iulius Clarus *in praxi crimin.* §.*fin.lib.*5. *quæst.*9. *num.*5. Qui tamen ait, quòd in practica seruandum est, ne Iudici moueatur quæstio in syndicatu, quòd semper notorium etiam facti permanentis probetur, examinando maiorem partem testium communitatis, qui fuerunt præsentes delicto. Ita etiam docet Foller. *in pract. crimin. Rubric. Item quod est notorius,&c. num.*18. Farinac. *parte* 1.*praxis,quæst.*21.*num.*85. Nam licet verùm sit, quòd in notoriis non seruatur iuris ordinem, est secundum iuris ordinem procedere, vt dicitur *in cap. Ad nostram, el* 3. *de iur. iur.* & plura ad id congerit Farinac. *loc. cit. num.* 60. abundans tamen cautela nunquam nocet; immò ait Farinac. *cit. num.* 85. id esse de necessitate.

2. Noto 2. quòd ad faciendum delictum notorium facti, tria requiruntur. Primum quod fiat in loco publico, in quo soleat conuenire communitas. Secundum quòd quando committitur delictum, adsit maior pars illius communitatis, in qua committitur, aut decem personæ, aut saltem tres, vt dicunt alij; Quod vltimum admitto in Conuentibus paruis, in quibus non est magnus numerus Fratrum; nam ad faciendum delictum notorium, respiciendum est ad maiorem, vel minorem numerum personarum in illa communitate existentium, vt docet Farinac. *part.*1. *praxis, quæst.*21. *num.* 45. licet contrarium dicat *num.*49. quod licet vbi non adest numerus decem personarum non potest ibi esse notorium, sed primum dictum mihi magis placet. Tertium quod requiritur ad faciendum notorium, est, quod delictum committatur de die, nam si committatur de nocte, non possunt homines bene videre. Ita Specul. *lib.* 5. *de notor. crimin.*§.8. *à num.* 5. qui *num.* 6. addit, quod Iudicis arbitrio relinquitur, quando quid dicatur notorium, eum non sit in iure expressum; quem sequuntur Farinac. cum multis. *loco citato, num.*48. & Mascard. *de prob. conclus.* 1106. *num.* 18. qui Iudex iuxta facti, loci, temporis, personarum interuenientium quantitatem, numerum, & qualitatem indicabit, delictum esse, vel non esse notorium.

3. Eraduerte, quod ad hoc, vt Iudex possit procedere per viam notorij, non est necesse, quod testes dicant, delictum illud nullam admittere excusationem, quia vulneratus non prouocauit, neque verbis, neque factis, sed sufficit, quod notoriè constet de ipso delicto principali, vt probat Farinac. *loc. cit. num.* 51. Aduerte etiam, quod si reus sit absens, debet citari, & ad processum, & ad sententiam; si verò sit præsens, monendus est, vt producat quicquid habet ad sui defensionem. Ita Clarus *in practica crimin. libro quinto,§.final.quæst.*9.*num.*4. Farin.*loc.cit.n.* 68.*&* 69. licet alij citationem ad processum dicant non esse necessariam. Farinac. *num.* 66. prout declarat *num.*70.

4. Noto 3. quod ad probandum notorium sufficiunt duo testes, vt probant Clarus *in pract. crimin. lib.*5.§.*fin. quæst.*9. *num.*6. Specul. *lib.*5. *Rubric.de notor. crimin.* §.8. *num.*17. *&* 20. Farinac. *loco citato numero* 109. Qui testes debent testificari non de auditu, sed de visu, scilicet, quod erant præsentes & viderunt crimen, de quo testificantur, & quòd ibi erat maior pars communitatis, quæ idem, quod ipsi, videre potuit; alioquin non probarent delictum esse notorium. Ita Specul. *loco citato,numero* 17. Farinac. *numer.* 105. Mascard. *de prob. conclus.* 1106. *num.*19. *&* 20. licet alij, quos referunt Farinac. *num.* 107. & Mascard. *numero* 21. dicant, non necesse, quod deponant, se vidisse factum, sed sufficere, quod deponant; se vidisse populum præsentem facto.

5. Noto 4. quòd antequam Iudex procedat per modum notorij, debet declarare in processu delictum esse notorium, & per hoc quòd intendit in eo procedere per viam notorij; hoc autem non potest declarare, nisi prius examinet duos testes, qui de notorio deponant. Ita Clar. *lib.*5. §. *fin. quæst.* 9. *num.*8. Hæc tamen sententia declaratoria non est necessaria in notorio facti permanentis, neque in notorio delicto facto coram Iudice, vt ait Baiard. *ad dictum locum Clari, num.* 8. sed tamen Farinac. *loco citato* semper putat esse necessarium, siue per reum negetur notorium, siue non; sed præsertim quando reus notorium negat; Farinac. citat. *quæst.* 21. *numer.*116. Videatur Foller. *in pract. crim. Rubric. Item quod est notorius delinquens, num.* 14. Villagut. *in pract. crimin. lib.* 3. *tit. de modo proced. in crimin. notor. cap. vnico, conclus.*4.

6. Noto 5. quòd quando reus examinatur in delicto notorio, non debet examinari dubitatiuè, an scilicet commiserit tale delictum, sed assertiuè, scilicet, Notum est, quod tale delictum, cur illud commisisti? Sic Rex Abimelech interrogauit Isaac dicens, Genes. 6. *Perspicuum est, quod vxor tua sit, cur mentitus es eam sororem tuam esse.* Sic Moïses *Exodi* 32. dixit ad Aaron. *Quid fecit tibi populus hic, quia induxisti super eos peccatum magnum?* Sic Samuël 1. *Reg.*13. dixit Saül, qui publicè obtulerat holocaustum. *Quid fecisti?* Sic Heli 1. *Regum* 2. filiis suis dixit: *Quare facitis res huiuscemodi, quas ego audio res pessimas ab omni populo?* Ita Lucas de Penna *in leg. Quoties, col.* 8. *Cod. de dignit. lib.* 12. Foller. *in pract. crimin. Rubrica, Item quod captus est in flagranti, num.*12.

CAPVT XVIII.

De forma procedendi contra reum delinquentem coram Iudice pro tribunali sedente.

IN nomine Domini, Amen. Anno à Christo nato 1634. *die* 10. *Iulij. Coram R. admod. P. F. N. Ordinis N. Prouinciali in Prouincia N. pro tribunali sedente, atque vnà cum suis Collegis, Fratrem Impium in, & super causa, de qua in actis examinante, Impias ipse, Dei, ac superioris ibidem præsentis timore posthabito, Deum, & B. V. blasphemauit, seu alapam Fratri Facundo Collegæ nostro, vel eius aduersario, &c. impegit. Super quibus idem P. Prouincialis de iustitia volens prouidere, vocauit primò præfatum F. Impium, eum interrogauit, cur sic blasphemauerit,&c.*

Sic ipse fateatur, statim condemnetur ad pœnam, & iudicium finiatur. Si neget, statim examinentur testes, qui viderunt, vel audierunt eum blasphemantem, cum iuramento coram ipso reo, &, illis examinatis,

examinatis, reus condemnetur; Et testes debent concludere, quod viderunt, vel audierunt dictum Impurum illa palpantem, vel alapam dantem coram Iudice, & eius Collegis sedentibus pro tribunali, & præsentia Iudicis, alias non posset condemnari absque citatione ad sententiam, & à tali condemnatione non potest appellari, nisi fuerit nimis seuera. Atque ita docent Penna loco citato column. 8. Fill. loc. citat. Rubric. Item quod est notorius delinquens, num. 27. Paris. de Puteo de syndicatu, verb. Notorium iudicij, num. 6. tom. 7. tract. folio 189. Farinac. part. 1. prax. q. 21. n. 159. qui num. 158. multos Doctores citat, dicentes, quòd eo casu potest Iudex absque vlla probatione procedere, & delinquentem punire, non solum quando aliquem afficit iniuria, sed etiam quando falsum testimonium testis dicit, aut actor falsos producit testes, &c.

Si verò delinquens coram Iudice, delinquat extra suom tribunal, tunc debet procedere secundùm ordinem iuris; Farinac. loc. citato à num. 162. Vplagur. in praxi, lib. 3. tit. de modo proced. in iudic. quando reus deprehensus est in flagr. conclus. 7. Iulius Claus in pract. crimin. lib. 5. §. fin. quæst. octau. numero quinto. Dicunt tamen Clarus citat & Farinac. numero 163. quod hoc casu potest Iudex absque querela, denuntiatione, seu diffamatione inquirere de delicto commisso ratione officij, & poterit incipere processum hoc modo.

IN Nomine Domini, Amen. Anno, &c. Cum hodie mane coram Admod. R. P. F. N. Prouinciali N. & aliis Fratribus in claustro Conuentus N. Ciuitatis N. F. Impudens ausus fit Fratrem percutere, praedictus P. Prouincialis ex pastoralis officij munere de iustitia cupiens prouidere, P. F. N. qui aderat, coram se iussit accersendum, ac de veritate dicenda præstito iuramento, &c. interrogatus est, viderit ne à F. Impudente F. Bonum manè fuisse percussum. Et sic de reliquis.

1. Sed pone, quod quis Deum blasphemet coram Notario, & Iudice tantùm sedente pro tribunali, & nullus adsit testis, & Notarius de mandato Iudicis scribat, illum coram se blasphemasse, poteritne puniri? Negat Foller. in pract. crim. §. Item quod est notarius, &c. numer. 19. Affirmant verò Specul. lib. 3. Rubr. de notor. crimin. § 8. num. 14. Paris. de Puteo de syndicatu, § Notorium Iudicij, numer. 6. & 14. cum turbet iste iudicium, & offendat Iudicis maiestatem, ac aures eius aggrauet; ad dicta cap. 1. de offic. deleg. iuncta glossa Bartol. in l. Si quis obrepserit, ad leg. Corn. de falsi. l. Nullum, C. de test. Fauor iudicij, visio Iudicis, odium delinquentis faciont, vt putem, istum non esse sine pœna dimittendum.

CAPVT XIX.

De forma incipiendi processum contra repertum in flagranti.

IN nomine Domini, Amen. Anno à Christo nato 1614. die 11. Iulij, Coram Admod. R. P. F. N. Ordinis N. Prouinciali N. existente in sua cella in Conuentu N. cum suis Collegis, scilicet P. F. N. &c. comparuit P. F. Astutus cum P. F. N. & P. F. N. dixeruntque P. Prouinciali, ac suis Collegis RR. Admod. PP. denuntiamus vobis, qualiter hodie paulò ante Vesperas in Conuentu N. in inferiori claustri parte, quæ ad ianuam ducit, deambulantes Fratrem impurum Oblatum vidimus, qui adolescentulum quandam aspectu decoram exosculans, amplexus, & inhonestè tangens, ad nefas pertrahere satagebat, Propius autem nos accedentes, acriter eum de tam impudenti scelere obiurgauimus. Quod quidem crimen cum eiusmodi sit, vt nequeat impunè absque maxima Dei offensa dissimulari, vobis illud ea propter denuntiamus, quò de iustitia prouideatis, prout vobis in Domino satius videbitur expedire. Datum, &c. In Conuentu N. &c.

Quo sanè audito, P. Prouincialis, suorum Collegarum præhabito consilio, iuridicas super eo delicto sumere statuit informationes. Atque ita, de veritate dicendo prauio iuramento, prædictum F. Astutum interrogauit, an quæ deposuit, vera sint. Et an alij ibi testes, præter supradictos, adessent. Respondit, ea vera esse, ac præter supradictos, ibi etiam N. N. adfuisse. Qui omnes vocati, ac interrogati, viderint ne prædictum Fratrem Impurum exosculantem, &c. debent in suis responsionibus sigillatim concludere; quòd viderunt, & fuerunt præsentes, quando F. Astutus cum aliis illum reprehenderunt de facto, in quo illum repererunt.

Quibus sic examinatis statim vocari debet dictus F. Impurus, & prauio iuramento de veritate dicenda, est interrogandus, cur tale delictum cum tanta ignominia commiserit? Si affirmauerit, scripta eius depositione ipsius manu firmata, Iudex statim eum condemnet, antequam ex illius conspectu recedat, vt dictum est supra de delinquente notorio, & pœenitente coram Iudice, & sententiam exequatur. Si autem delictum, in quo repertus est, quis in flagranti, possit aliquam excusationem admittere, verbi gratia, si quis vulnerauit aliquem ad se defendendum, vel quia ab eo fuit grauiter iniuriatus, tunc licet delictum confiteatur, antequam proferatur sententia, debent illi dari defensiones cum breui termino ad illas producendas.

Si autem reus neget delictum, testes iam super flagrantia delicti recepti confrontantur cum ipso, & si Iudex ex eorum depositione illum conuictum conspiciat, dato ei termino ad se defendendum, si in termino nihil reuelans adducat, condemnetur; si autem delictum non sit plenè probatum, quia testes non directè, & immediatè concludunt super delicto, sed super aliquo actu extraneo, puta fuga, vel ligatione femoralium, &c. tunc reus absque alia dilatione est tortura Religiosa torturandus. Quod si post torturam fatentur delictum, debet sequenti die ratificare; si persistit in negatiatione,

non

non potest ordinaria pœna puniri. Si verò delictum sit plenè probatum, & reus conuictus, secundum aliquos potest adhuc torqueri, ad sciendum complicem, & delicti qualitates, quando delictum est tale, quod sine complice fieri non potest, cum expressa protestatione, quod id fiat citra præiudicium plenæ probationis. Quando autem delictum tale est, vt qualitates aggrauantes in infinitum non habeat, nec complicem necessariò admittat, iniquum est reum torturare. Sed ego puto, quòd non possit conuictus de crimine interrogari de complice occulto, qui non laborat infamia, nisi quando delictum perfectè aliter intelligi non potest, seu quando delictum pendet in futurum, & est in damnum communitatis, aut tertij. Probatur ex cap. Cum Monasterium, *de confessis; Cap.* Veniens, *de testib. cap.* Nemini, 15. *quæst.*3. *Ita Thomas à Iesu de visitatione Regularium tract. 3. capite 8. numero 6. Sanchez lib. 6. consil. capit. 3. dub. 22. quem vide dub.2. si vis scire ex eo, quæ crimina sunt contra communitatem, ego dixi supra. An reus possit interrogari de complicibus occultis, vide Salon. 2.2. quæst. 69. articulo secundo controuers. 8. titul. An reus possit interrogari de complicibus; P. Nauarr. lib. 2. de restit. capit. 4. num.*171.

Si verò reus ita captus in flagranti delictum neget, & alleget testes, & eos, qui eum in flagranti ceperunt, tanquam inimicos, debet causam inimicitiæ afferre, & eam probare; quam si non probet, est condemnandus. Atque ita docent de huius capitis materia Follerius in pract. crimin. Rubr. Item quod captus est in flagranti, *numer.* 12. *Clarus in pract. crimin. lib.* 5. *§. fin. quæst.*8. *à numero* 2. *Villagut. in pract. crimin. lib.* 3. *de mod. proc. quando reus deprehensus est in flagranti, conclus.* 2. *Farin. in pract. crimin. part.*1.*quæst.*21. *à num.*149.

1. Noto 1. quòd contra repertum in flagranti delicto, cum de delicto legitimè constat, & reus illud fatetur, procedi potest sicut contra delinquentem notorium, nullo iuris ordine seruato. Ita Farinac. *loco citato num.*133.134. *& num.* 155. Foller. *loco citato à num.* 2. Ille autem dicitur captus in flagranti, qui in ipso actu deprehensus est, vel ille, qui deprehenditur antequam veniat ad locum destinatum, vel qui deprehensus est, cum latitaret, non multum longe post delictum, alio actu extraneo in medio non interueniente, verbi gratia, furatus est quis alicui pileum in sua cella, si ille statim, arrepto pileo, capiatur non longè à cella, in qua illum surripuit, dicitur captus in flagranti; si autem captatur longè multum à dicta cella, vel postquam pileum deposuit, & aliquid aliud fecit, tunc non dicitur captus in flagranti. Ita Foller. *loco citat. num.* 9. Farinac. *num.*156.

2. Noto 2. quod qui capiunt delinquentem in flagranti crimine, sunt idonei testes contra eum, quando per alios probari non potest, & dictis testibus aliud non obstat; Foller. *loc. cit. num.*7. Farinac. *num.*157.

3. Noto 3. quòd reum repertum in flagranti crimine potest non solum offensus, sed quælibet priuata persona capere, & vinctum ad Iudicem proprium deferre, & non solùm potest Religiosus confratrem sic in flagranti captum ad proprium Superiorem deferre, sed etiam quilibet sæcularis, seu Religiosus alterius Religionis, aut Clericus sæcularis. Ita Foller. *loc.cit. num.*6. Farinac. *n.*140. *&* 141. Abbas *in cap. Cum non ab homine, de iudic à num.* 12. vbi Barbos. cum multis *num.*12. Diaz *in pract.crimin. cap.*135.*num.*3. vbi Salzedo *lit.D.*

CAPVT XX.

De forma, qua redditur à Prælatis testimonium professionis alicuius Fratris.

Die 2. Aprilis anno 1634. Frater N. de N. Clericorum professionem in Conuentu N. Ordinis N. præ manibus R. P. F. N. publicè emisit, Correctoris officio fungente R. P. F. N. idque mane solemni missa expleta, hora circiter 15. in eiusdem Conuentus Ecclesia ante maius Altare Fratribus astantibus. Nos infrascripti Corrector, & Seniores Conuentus N. Ordinis N. fidem facimus, nec non omnibus, ac singulis attestamur, præscriptum exemplar professionis Fratris N. ex originali Codice, omnium Religiosorum huiusce Conuentus professionis complectente, fideli calamo extractum, ac depromptum fuisse. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod Clem. VIII. prout habes *tomo* 2. *nostr. priuileg. in constit.*10. *Vrbani VIII.* §.102. præcepit, vt Superior cuiuslibet Conuentus, in quo nouitiatus fuerit constitutus, habeat particularem librum, in quo vniuscuiusque nouitij professio registretur, illamque nouitius professus manu propria, & duo testes, qui præsentes fuerint, subscribant. Conuersus verò scribendi ignarus, professus, in eorundem testium, qui se teneantur subscribere præsentia, propria manu signum Crucis apponat. Quilibet debet asseruari, & custodiri in archiuio, vbi scripturæ ad Conuentum pertinentes reponuntur. Vide omnino pro ista forma, quæ dico *tomo tertio priuileg. capite* 12. *numero sexto, & capite secundo, numero* 33. *&* 34.

2. Noto 2. quod Vrbanus VIII. fecit decretum circa eos, qui prætendunt nullitatem professionis ex eo quod non fecerunt nouitiatum in locis designatis ab Apostolica Sede tenoris sequentis.

SS. D. N. Vrbanus diuina Prouidentia Papa VIII. Ad occurrendum motibus, qui possent in Religionibus oriri occasione receptionis Nouitiorum, & professionis per eos emissæ in Conuentibus non designatis contra formam decretorum Sanc. Mar. Clementis VIII. de nouitiis ad habitum Regularem, & professionem non admittendis nisi in Conuentibus designatis, audita super hoc sententia Sac. Congregationis Concilij, declarauit, ac decreuit, huiusmodi receptos, & professos contra formam dictorum

dictorum decretorum; allegantes propterea nullitatem receptionis, & professionis, non posse super huiusmodi nullitate post lapsum quinquennij quoquo modo audiri.

Quòd si aliqui contra formam præfatorum decretorum recepti, & professi, à Religione infra quinquennium exire, vel Superiores extra eam respectiuè illos eiicere voluerint, eadem Sanctitas sua decreuit, vt tam ipsi professi, quàm Superiores respectiuè teneantur iura, quæ sibi fauere visa fuerint, prius deducere coram eadem Sac. Congregatione, quæ ex speciali etiam Sua Sanctitatis facultate, super hoc concessa, prouidebit.

Inhibens propterea Primatibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & Prælatis inferioribus iurisdictionem exercentibus, ac quibuscumque Iudicibus Ordinariis, & delegatis, etiam causarum Palatij Apostolici Auditoribus, & S. R. E. Cardinalibus etiam de Latere Legatis, Sedisque Apostolicæ Nuntiis, ne in posterum in hoc quoquo modo se ingerant, absque speciali eiusdem Sanctitatis Commissione sub pœna ipso facto incurrenda quò ad Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & Primates, interdicti ab ingressu Ecclesiæ, quo ad Abbates, Prælatos inferiores, ac alios Iudices prædictos excommunicationis latæ sententiæ; quò verò ad Nuntios, & S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, indignationis suæ Sanctitatis, & pœnarum arbitrio eiusdem imponendarum.

Si verò iidem vt supra recepti, & professi, iuribus suis minimè deductis coram Sac. Congregat. Concilij, & sine illius expressa licentia, è Religione exire, vel Superiores Religionis eos eiicere ausi fuerint, ipsi recepti, & professi tanquam Apostatæ puniantur, & pro talibus habeantur, nec non contra eosdem iuxta formam decreti de Regularibus Apostatis, & eiectis eiusdem Sanctitatis suæ iussu ab eadem Sac. Congregatione sub die 21. Septembris 1624. editi procedatur, & Superiores, qui eiecerint pœnam suspensionis à diuinis, necnon priuationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, ac perpetuæ inhabilitatis ad ea in posterum obtinenda, vocisque actiuæ, & passiuæ ipso facto, absque alia declaratione incurrant. Datum Romæ die 4. Ianuarij 1636. F. Cardinalis Perossius. Franciscus Paulutius Sac. Congregationis Secretarius. Quod quidem decretum R. A P. F. Raphaël Pizzurnus Ordinis nostri Zelosus misit Adm. R. P. F. Gabrieli Pizzurno Prouinciali nostræ Genuensis Prouinciæ ad hoc, vt publicari illud faceret in singulis Conuentibus suæ Prouinciæ, quod fecit hoc anno 1636. à die 9. Februar.

CAPVT XXI.

De forma instituendi Protectorem, seu Procuratorem alicuius Conuentus.

Frater N. Ordinis N. & in Prouincia N. Corrector Prouincialis. Dilecto nobis in Christo N. salutem, &c. Cultu diuino dediti, atque in lege Domini die, ac nocte meditari debentes Religiosi claustrales, his inferioribus si vacent, ab altioribus se se, suoque statui conuenientioribus agnoscuntur præpediri; id enim est, quod illis præcipiebat Apostolus, Nemo militans Deo implicat se negotiis sæcularibus, vt ei placeat, cui se probauit. *Quæ quidem Regularis disciplina intommoda diuino afflatus spiritu præsentiscens B. P. N. ne tantillum sui instituti Sectatores, ab iis, quæ sunt, mentis oculos auerterent, Procuratores, seu Protectores in singulis sui Ordinis Conuentibus per Prælatos mandauit iure optimo instituendos. Nos igitur, qui humeris licet imparibus, huius Prouinciæ pondus sustinemus, vt tam salutare Ordinis nostri præscriptum eo diutiùs vigeat, quò sæpiùs fuerit discretè, ac prudenter executioni mandatum, de tua erga nos beneuolentia, & ad Ordinem nostrum singulari deuotione, prudentia quoque, dexteritate, rerumque gerendarum experientia, morum etiam rectitudine adamussim edocti, harum serie, ac vt te in nostri Conuentus N. Procuratorem, Protectoremque eligimus, constituimus, facimus, ac nominamus; plenariam tibi, hoc Procuratoris, seu Protectoris officio in Religionis nostræ, & præfati potissimum Conuentus vtilitatem, ac decus perfungendi auctoritatem impertientes. Quod sanè munus, vt latiori fronte suscipias, & exequaris (vltra centuplum, quod dabit iustus Iudex) ad omnium te priuilegiorum, & gratiarum, quæ nostri Ordinis Procuratoribus ab Apostolica Sede impertiuntur, aliorumque itidem spiritualium bonorum, quæ per vniuersos eiusdem Ordinis Fratres, ac Sorores præstari, benignè concesserit ipse Iesus, participationem, communionemque libentissimè admittimus, & cooptamus. Datum, &c.*

1. Noto 1. quod Iulius II. vt habes *tom. 1. nostr. priuil. in eius constitut.* 1. §. 39. concessit Procuratoribus, & Procuratricibus nostri Ordinis, ac eorum liberis procreatis, & procreandis indulgentiam plenariam semel in vita, ac semel in morte. Item illis concessit, quòd dicendo quinque Pater noster, ac totidem Aue Maria ante altare maius cuiuslibet Ecclesiæ, consequantur omnes illas indulgentias, quas consequuntur præsentialiter visitantes Ecclesias Vrbis, tam intus, quam extra in diebus stationum. Martinus IV. concessit dictis Procuratoribus singulis annis indulgentiam centum annorum; Casarubius in *Compend. verb. Indulgentia, quò ad sæculares 4. numero tertio.*

2. Noto

2. Noto 2. quod dicti Procuratores gaudent, & participant omnibus bonis operibus, quæ fiont per voiuersum Ordinem nostrum. Ita concessit Iolius II. *tom. 1. priuil. cit. in eius constit.* 4. & hoc eo ipso, quod eligontor à Prælatis in Procuratores, absque eo qood illis dentur participationes à Generali. Quare statotum factum pro nostro Ordine *in Cap. Barcin.* 3. qood nullus, præter Generalem, possit literas participationis concedere ad summum intelligitur directè. Nam procuratores constituuntur à Prouincialibus, & eo ipso fruuntur singulis bonis operibus Religionis.

3. Noto 3. qood Procuratores nostri in casu, quo contingeret ferri excommunicationem, vel interdictum in terris, in qoibus resident, non afficiontur dictis censuris, nisi illis causam dederint, aut dantibus consilium, auxilium, vel fauorem præstiterint, iuxta moderationem priuil. Mendicantium, factam in Concil. Lateran. à Leone X. quam habes *tom. 1. nostr. priuil. in constit.* 26. *Leon. X.* §. 20. vel nisi fuerint specialiter excommunicati, vel interdicti, vt concessit Alex. VI. *tom. 1. nostr. priuil. in constit. eius* 4. Atque ita tempore interdicti possunt dicti Procuratores admitti ad audienda diuina in nostris Ecclesiis. Neqoe hoc est contrarioio Trid. *seff.* 24. *de refor. cap.* 11. Nam dicti Procuratores non per hoc desinunt Ordinariis sobiici, cum possint ab iis specialiter excommunicari, & interdici, si interdicto causam dederint, &c. solùm non includuntur in sententiis generalibus. Et aduerte, quod hic non loquor de illis Procuratoribus, qui sunt continui Fratrum commensales; nam hi maiora habent priuilegia, sed de aliis quibuscuoque, Conuentus; & Religionem fouentes, & adiuuantes.

LITERA Q.

CAPVT VNICVM.

De forma mittendi Religiosos Fratres ad quæstuandum.

RATER, *&c. Tibi, &c. Egentissimo Conuentui nostro N. cui licet immeriti præsidemus, ex inuicti nobis pastoralis officij debito, prouidere cupientes, tibi supradicto practpimus, vt ad conquirendas pro eodem Conuentu priorum fidelium eleemosynas te conferas. R. Admod. Parochialium Ecclesiarum Custotes ac Rectores, necnon cuiusuis Ordinis Religiosos, tam Superiores, quam subditos, quos adire contigerit, exorantes, vt te humaniter excipere, benigneque hospitari, & maiori, quo poterunt, studio sua te respectiuè populis commendare dignentur, quò ij de sibi concessis à bonorum omnium largitore Deo quidqnam valeant erogare. Sciò namque diuinam benignitatem iugi prece à nobis inuocandam pollicemur, vt quorum officia, opem, liberalitatemque senserit nostra Religio, eos centuplo dicet hac in vita, æternumque beet in futura. In quorum fidem, &c.*

1. Nota pro hac forma, quæ dixi *tom. 1. priuil. in Tom. III.* *constitut. 4. Sixti IV. à num. 4. & tom. 3. dict. priuileg. cap. 2. num. 41.*

LITERA R.

CAPVT PRIMVM.

De forma recusandi Visitatorem.

ORAM R. *Adm. P.V. proponit Frater N. & dicit contra personam R. Adm. P.V. quod cum F.N. aduersarius sunt, vester existat consanguineus vel familiaris, &c. ex huiusmodi causa est vehementer suspecta. Cum verò periculosum sit, coram Iudice suspecto causam dicere, ratio dictat, vt P.V. vestrumque iudicium recuset. Eiusmodi autem suspicionis causam coram arbitris, quos vna cum aduersario communiter eligere paratus est, offert, ac spondet se probaturum. Quod si ea in electione minimè poterint conuenire, ipse nominat N. eligitque pro parte sua. In quorum fidem, &c.*

1. Nota, quod hæc forma procedit quando Iudex est ordinarius, vel delegatus sine socio, & pars habet aduersarium. Si verò est delegatus habens Collegam, & dati sunt cum clausula, *Quod si ambo interesse non possunt*, tunc, cum coram Collega probanda sit exceptio recusationis, dicat excipiens, *Et causam suspicionis huiusmodi coram Collega vestro legitimè probaturum se offert.* Si autem non habet reus partem, dicat. *Coram, &c. Frater N. & dicit, quod cum P V. sit illius inimicus, vel in alia causa ab ipso appellauerit, &c. vt probaturum se offert coram arbitris, &c.*

CAPVT II.

De eadem forma, quando tota Prouincia vellet Visitatorem recusare.

Coram Reuerend. Admodum P.V. eiusque Collegii comparent P. F. N. Prouincialis N. illius Collega, necnon eiusdem Prouinciæ Correctores, ac Definitores, & tam proprio, quàm communi nomine tanquam totam repræsentantes Prouinciam, ipsius etiam nomine dicunt, quod cum P.V. sit eius nationis inimica, ex hac causa, aliisque deducendis suspecta redditur vehementissimè. Cum vero periculosum sit valdè, coram suspecto Iudice causam dicere, recta ratio dictat, vt P.V. Vestrumque recusent iudicium. Eiusmodi autem suspicionis causas, inimicitiaque eorum competentibus Iudicibus de iure eligendi, offerunt, ac spondent se probaturos. Sic dicunt, & non hoc tantum, sed & omni alio meliori modo, via, & forma, quibus de iure possunt, recusant. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod ista materia recusationis, quæ dico *tom. 1. Relig. quæst. 1. cap. 19. cum §§. sequ.* Vide etiam Ghisil. *de iud. regul. cap. 14.* Aldr. *de disciplina, lib. 2. cap. 28. num. 33.* Mans. *de modo procèd. in causis Regul. cap. 26. num. 4.* Ioseph. à S. Maria *in tribun. Relig. tract. 4. cap. 20.* Mirand. *de ord. iudic. quæst. 21. art. conclus. 2.* Et scias, quod non est necesse recusationem fieri in scriptis, cum ius id non exprimat, *cap. Cum speciali, de appell.* Portel. *p. 1. casuum, casu 22. num. 6.* debet tamen necessario in ea exprimi causa, vt dixi *tom. 1. Relig. quæst. prima, cap. 19. §. 1.* & dicit Portel. *loc. cit.*

2. Noto 2. quod recusatio debet fieri antequam visitatio incipiat, *cap. Quod suspecti, §. Et re vera 3. quæst. 5.* Si verò post causæ initium, ante illius tamen conclusionem orta fuerit suspicionis causa, poterit reus tunc etiam iudicem recusare, *cap. Insinuante, de offic. deleg.* Immo quod in omni parte causæ possit recusatio fieri, docet Couaruu. *practic. quæst. cap. 26. numero secundo.* Quæ enim de nouo emergunt, nouo indigent auxilio, *l. De ætate, §. Ex causa, ff. de inter. actio.* Ita Ioseph à Sancta Maria *loc. cit. §. 3.*

3. Noto 3. quod Episcopus in visitatione generali non potest tanquam suspectos recusari. Ita declarauit Paulus V. & Sacra Congregat. Concilij apud Barbos. *de potest. Episcop. allegat. 73. num. 38.* Ex quo aliqui faciunt argumentum, vt Portel *p. 1. casuum, casu 22. num. 4.* quod neque in dicta visitatione possunt recusari Generales, & Prouinciales Regularium. Sed meo videri hic non valet argumentum ab Episcopo, ad Generalem: nam hæ declarationes sunt odiosæ, vtpote vulneratiuæ iuris naturalis; vnde non videntur posse extendi. Et licet Generales, & Prouinciales habeant auctoritatem quasi Episc. vnde videntur posse eodem iure censeri, id tamen est verum in iis, quæ fauorem subditorum concernunt, non in iis, quæ odium. Nec obstat illa clausula posita in dicta declaratione Pauli V. quam referunt Barbos. & Portel. *Declaramus, Episcopum, vel alium, cui id legitimè competit, visitantem, non posse vt suspectum recusari.* Nam per illam particulam, *vel alium*, potest intelligi Archidiaconus; Decanus, Legatus, &c. quibus ius visitandi competit, vt Azor. *2. p. lib. 13. c. 30.* Sed dato, quod liceret argumentari ab Episcopis ad Generalem, &c. intellige tamen, quod non possunt dicti Generales, & Episcopi recusari, quando procedunt via inquisitionis, & ad morum correctionem, ac emendationem pœnis extraordinariis vtuntur, absque fabricatione processuum, generali sola inquisitione contenti, non tamen si procedant via denuntiationis, aut specialis inquisitionis; nam tunc mutatur forma iudicij, vnde tenent etiam mutari iura. Ita sæpius declarauit S. Congregatio apud Barb. *loc. cit. fine.*

4. Noto 4. quod arbitri eligendi in causa recusationis possunt esse alterius Religionis, vt habet communis stylus omnium ferè Religionum. Et potest probari *ex c. Pastoralis, de off. iud. ord. §. Ad quod*, ibi, *ipsum ad suscipiendam delegationem huiusmodi compellere nequit inuitum*, &c. Quod tamen intellige, nisi constitutionibus Regularibus aliter cautum sit.

CAPVT III.

De forma rehabilitandi Fratres priuatos.

Frater, &c. Tibi, &c. Oblata nobis nuper pro parte tua petitionis series continebat, quod cum alias, humana fragilitate ductus, contra votum vitæ Quadragesimalis carnes comedisses, meritoque fuisses ad Regulæ nostræ præscriptum iure primogenituræ, vocisque actiuè, & passiuè perpetuò priuatus, eandemque à te humiliter susceptam pœnitentiam per triennium iam æquo animo sustinueris, super ea, vt tecum per nos dispensaretur humiliter postulabas. Nos igitur satis edocti, quam te peccati eiusmodi pœnituerit, quam ob illud sæpius ingemueris, quamque alacriter, ac promptè impositam pœnam persolueris, votis tuis annuere cupientes, Generalis Capituli N. proximè celebrati auctoritate, ad omnes te, ac singulas nostri Ordinis gratias, beneficia, prærogatiuas, & suffragia, ad vtramque etiam vocem ac ius primogenituræ, ad omnia alia demum, & quæcumque à quorum exercitio, ob præfatum crimen, iuxta R. P. N. Ordinis nostri olim Generalis, vel Prouincialis, sententiam, ac declarationem amotus, ac præpeditus fuisti, recipimus, ac restituimus, receptumque etiam, ac restitutum harum serie te volumus, ac decernimus. In quorum fidem, &c.

CAPVT IV.

De eadem forma.

Frater, &c. Tibi, &c. Honestis petentium precibus libenter annuimus, easque ad gratiam exauditionis admittimus, cum in Domino cernimus salubriter expedire. Cum ob fugam igitur iam tertiò arreptam actiua, & passiua vocibus, ac iure primogenituræ priuatus fueris. Nos humilitate, correctioneque tua, quam exhibes, attenta, quò imposterum valeas Religioni obsequia persoluere alacrius, constitutionum nostrarum, seu generalis Capituli N. proximè celebrati auctoritate, hac in parte nobis specialiter concessa ad omnes te, & quascumque nostri Ordinis gratias, vocemque actiuam, & passiuam, ac primogenituram per præsentes restituimus, & habilitamus, sicque restitutum, & habilitatum esse volumus, ac decernimus de gratia speciali. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod quando qui vult rehabilitari, debet in libello supplici, quem præsentat Prælato, exponere cum suas circumstantiis, causam propter quam fuit priuatus; alioquin rehabitandus non est.

Ita

Ita deciditur pro Ordine nostro *in cap. Barchin. 1. numer. 28. & in Val. 5. num. 24.* In quo specialiter mandatur, quod si quis fuerit priuatus per fugam, debeat exprimere numerum fugarum, quas fecit: Prælatus autem non nisi causa cognita, & habita certa relatione de emendatione delinquentis, potest gratiam rehabilitationis concedere, iuxta Decr. Trid. *sess. 25. de reform. c. 18.* Ita statuitur pro Ordine nostro *in cap. Genuens. 5. n. 30.* & dicitur expressè in nostro Correct. *num. 36. & num. 51.*

2. Noto 2. quod Superiores non possunt rehabilitare Fratres priuatos per Regulam aut constitutiones, nisi id sibi specialiter concedatur ab ipsa Regula, aut constitutionibus: nam Prælati supra Regulam, aut constitutiones auctoritatem non habent. Ita docent multi Doctores, quos cito *tom. 1. Relig. quæst. 1. cap. 8. §. 5.* Voco autem priuatos per Regulam, quando sunt priuati secundùm pœnam taxatam in Regula, seu potiùs quando declaratum extitit, ipsos in pœnam Regulæ incidisse, per quoscunque tandem Superiores id fiat. Dico etiam Regulam, & constitutiones specialiter concedere auctoritatem rehabilitandi, quando eam concedunt Capitulis generalibus, aut Prouincialibus; quæ quidem Capitula deinde traditam sibi à legislatore facultatem specialiter communicant aliquibus Superioribus, puta Generali, aut Prouincialibus.

3. Et aduerte quod in Ordine nostro Generalis habens facultatem rehabilitandi Fratres, non potest eam suo Vicario generali, etiam cum plenaria potestate instituto, communicare; per textum expressum *cap. generalis Genue 6. num. 31.* Dixi, priuatos per Regulam, aut constitutiones. Nam si quis fuisset priuatus à Generali, vel Prouinciali propter delictum non contentum in Regula, tunc posset Superior, qui priuauit, illum rehabilitare, cum illius sit absoluere, cuius est innodare: *l. 3. ff. de re iudic. l. Nemo, ff. de reg. iur. cap. inferior, d. 21.* Et in ordine nostro *in cap. Genuen. 4. num. 11.* Sed tunc aduerte, quod si priuatio facta sit à Generali, vel Prouinciali cum suis Collegis, non potest ipse Generalis, vel Prouincialis per se solus rehabilitare absque dictorum Collegarum consensu, prout definitum est in cap. generali Romæ 6. celebrato, me præsente, licet incuria Scribæ non fuerit in dicto capitulo notatum. Sed verum est; quod dixi, & dubium fuit propositum à Patre Honorato Sigaudi collega generali Gallo, qui adhuc viuit in Conuentu SS. Trinitatis de Vrbe. Et est iuri, ac rationi consonum.

4. Noto 3. circa illa clausulam, *causa cognita*, de qua *n. 1.* quod importat conditionem, & formam vt important omnes similes ablatiui absoluti, ita vt habilitatio data absque causę cognitione, non valeat. Ita habetur *in l. A testatore, ff. de cond. & dem. & in l. Qui heredi, & l. Men. ff. eod.* vt constat. Quia tunc Superior excedit limites suæ commissionis. Ita Sanch. *lib. 3. de matr. dis. 5. n. 2. & lib. 8. d. 17. n. 10.*

5. Sed dubitabis, an huiusmodi causæ cognitio debeat esse iudicialis, an vero sufficiat, quod Superior extraiudicialiter informetur, certiórque fiat de tali causa. Respondeo, sufficere quod Superior informetur extraiudicialiter, absque forma, & figura iudicij, & etiam à testibus non iurantibus. Tum quia sic obseruat consuetudo. Tum quia iura concedentia facultatem hanc Prælatis, videntur confidere de illorum conscientia, & prudentia; in quo casu strepitus iudicij necessarius non est, vt multis probat Sanch. *3. de matrim. disp. 8. num. 4. & 5.*

6. Dubitabis etiam, an sit censendus rehabilitatus, qui tacuit delictum, propter quod fuit priuatus. Respondeo, Si tacuit numerum fugarum, quas fecit, in Ordine nostro non est censendus rehabilitatus; nam talis expressio omnino requiritur pro forma *in cap. Valent. 5. num. 24 & Barcin. 1. numero 18.* Sicut etiam pro forma in dicto Capitulo Barc. requiritur, quod dicatur quamdiu extra Religionem morati fuerint ipsi fugitiui, qui rehabilitari prætendunt, forma autem ad vnguem est obseruanda, etiam in minimis; *leg. 1.* & ibi Bald. *ff. de liberis, & posthum.* Et colligitur *ex cap. Si motu proprio, de prabend. in 6.* Nec refert, etiamsi ignoranter dicta qualitas tacita fuerit. Cum enim omittitur forma, corruit actus, nec ignorantia iuuabit, nisi ad excusandum à culpa. Ita Gloss. *in cap. Si motu proprio, de præb. in 6. verb. Taceatur;* Menoch. *de arbitr. lib. 2. casu 201. num. 17.* Sanch. 8. *de matrim. disp. 21. num. 14.* Neque etiam censendus est rehabilitatus, si tacuit circumstantiam delicti, quæ mutet speciem; nam Superior, qui procedere non potest, nisi causa cognita, ignorato delicto, nequit rehabilitationem concedere, neque iudicandus est velle. Ergo gratia nihilominus obtenta non valet defectu potestatis, & voluntatis in concedente. Quam doctrinam latè probat Sanchez *loc. cit. n. 10.* Si verò tacuit aliquam circumstantiam non mutantem speciem delicti, sed solùm illud aggrauantem, puto, quod gratia obtenta subsistet; licet Superior difficilius fuisset illam concessurus, tali circumstantia cognita. Nam tunc cum rei substantia non varietur, gratiæ concessio est voluntaria in concedente immediatè, ac etiam in causa. Vide Sanchez *loc. cit. num. 11.* Quæ omnia bene notare debent tam Superiores, quam subditi. Nam tam qui illegitimè rehabilitant, quam rehabilitati mortaliter peccant, & isti præsertim quoties actum exercent prohibitum; verbi gratia si erant priuati voce actiua, & passiua, quoties in electione dant votum; ingerunt enim se actibus sibi prohibitis, quos pro parte sua inualidant. Quare consulo electoribus, quod prius, quam admittant aliquem alias priuatum, & postea rehabilitatum, diligenter inspiciant supplicationem datam Prælato pro rehabilitatione, & examinent, an fuerit legitima, iuxta dicta; alioquin eam subreptitiam iudicent; & sic rehabilitatum reiiciant; alioquin & ipsi peccarent illegitimum admittendo.

CAPVT V.

De forma instituendi studiorum Regentem.

FRater, &c. Tibi, &c. Publica salutis studio; vt demandati regiminis sollicitudo postulat, quam maximè accensi, in eo curam omnem, & cogitationem animi collocare debemus, vt ad Religionis gloriam conseruandam, Prouinciarum decus retinendum, Collegarumque nostrorum fructus amplificandos, in cunctis doctrinæ seminariis apti, atque idonei præficiantur Moderatores, ac Regentes, qui suis integris moribus, prudentia, & sapientia, ea omnia, quæ ad studiorum incrementum spectare noscuntur, sic gerant, ac exequantur, vt ab eis, tanquam à capite, in cætera Collegij membra pretiosus scientiæ liquor diffundatur. Quamobrē cum inter cætera totius Ordinis domicilia, velut Sol inter sidera, scientiæ luce maximè fulgeat nostrum Ciuitatis N. Lyceum; quo valeat doctrinarum fulgore toti Ecclesiæ in dies magis illucere, probum eidem, peritum, ac prudentem literariæ palæstræ coryphæum

duximus seligendum. Te igitur præfatum Patrem, cuius scientia dignitas, probi mores, ac prudentia satis, superque nobis innotescunt, in eiusdem Collegij Rectorem harum serie, ac vi destinamus, eligimus, & constituimus. Directiuam omnem tibi, & coactiuam, qua cætri nostri Ordinis studiorum Rectores fruuntur, & gaudent, auctoritatem elargientes. Per Iesu Christi viscera te quoque deprecantes, vt ea sedulitate, eaque industria, & assiduitate huic muneri ita demum incumbas, vt auditoris lux sint mundi per scientiam, & sal hominum per exempla. Lectoribus etiam ita ab eis efformandas lectiones insinues, vt discipulos suos ad ædificatoriè legendum, ac prædicandum reddant idoneos. Omnibus insuper, ac singulis Lectoribus, ac studentibus, præcipientes, ac mandantes, vt in his quæ directè, vel indirectè studiorum causas concernunt, omnino tibi pareant, atque obediant. Cunctos demùm præsentes, ac futuros præfati Collegij Superiores monemus, vt officium tuum, quovis quæsito colore, vel diuerticulo impedire, ac perturbare nullatenus præsumant, contra ipsos alioquin sciant tanquam studiorum destructores processuros tuos esse. In quorum fidem, &c.

1. Nota, quod instituere Regentes in Ordine Prædicatorum, ad Capitulum Generale spectat, vt audio. In Ordine nostro nihil inuenio circa hoc statutum. In hac Prouincia Genuensi instituuntur in Capitulo Prouinciali, & durant per totum triennium. Puto tamen, quod in aliis locis, in quibus hoc non est determinatum, possit P. Generalis Regentes instituere. De auctoritate, & iurisdictione Regentis, vide *infra, litera S. cap. 4. §. 2.*

CAPVT V.

De forma renuntiandi alicui Officio.

Coram Admod. Reuer. P. F. N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouinciali comparens Frater N. de N. Conuentus N. Corrector, humiliterque exponit, se iustis de causis animum suum excitantibus, atque ob plurimas præsertim, nec leues officij curas euitandas, ac sollicitudines, quibus ita premitur, ac intimè diuexatur, vt diuinis nequeat ritè, ac debitè operam dare exercitamentis, maximè cupere, ac R. Adm. Paternitatem vestram suppliciter exorare, vt se tam graui præfacti regiminis mole absoluere, atque eximere, ipsiusque renuntiationem acceptare, & ab eiusdem tandem muneris exercitio liberum penitus ac exemptum declarare dignetur, prout per præsentes literas ipsemet orator electionem à Capitulo eiusdem Conuentus, atque ipsius confirmationem à definitorio Cap. N. anno, &c. celebrato, in personam ipsius factam, & acquisitam, cum omnibus iuribus, ac praeminentiis, directè, tam iure communi, quam particulari, præfatam dignitatem spectantibus, liberè, & spontè non vi, metu, vel dolo, vna, & tot vicibus, vt iura postulant, & in manibus P. V. renuntiat, ac resignat. Sicque iterum, & denuò renuntiat, ac more sacerdotali tacto pectore affirmat, iuratque seriò hanc suam esse prædictum officium amplius non repetendi voluntatem, nec illud se vnquam posthac repetiturum, obnixèque iterum Admod. R. P. V. deprecatur, vt se prædicti officij pondere absolutum, ac exoneratum declarare, hancque suam velit renuntiationem, prout petit acceptare. Sic poscit, dicit, postulat, atque iurat, hoc, & omni alio meliori modo, via, & forma, quibus de iure valet, ac potest. In quorum fidem, &c.

CAPVT VI.

De forma, qua potest Prouincialis dictam renuntiationem acceptare.

Frater, &c. Tibi, &c. Grauissimam pastoralis officij molem, vt primum suscepimus nil nobis antiquius fuit, nec vlla grauior menti nostræ cura insedit, quam vt commissas nobis oues charissima veluti pignora in Domino complectentes, imperturbatas, atque innocuas assiduè custodiremus. Cum nuper igitur, fili charissime, vt optatæ quietis solatio perfruereris, Correctoriatus Officio Conuentus S. N. de N. ad quod anno proximè præterito in definitorio capitulo Fratrum vocalium præfati Conuentus, electione præmissa, assumptus fuisti, & confirmatus deuotis quidem precibus, iisque congeminatis, nec vi, dolo, vel metu, sed liberè omnino, ac spontè, vt iureiurando confirmasti renuntiaueris. Nos iuges, ac molestias animi sollicitudines, quibus animarum custos opprimitur, attendentes, & nuper oblatas preces ad mentis hilaritatem, ac solatium affectu beneuolo excipientes, prædictam renuntiationem acceptandam, ac te ab eiusdem officij sarcina omninò eximendum statuimus, vt per præsentes acceptamus, eximimus, & absoluimus, atque à prædicto munere exemptum, ac absolutum declaramus, & denuntiamus. In quorum fidem, &c.

CAPVT VII.

De forma, qua Prouincialis monere potest Fratres alicuius Conuentus de renuntiatione facta à suo alias Correctore.

Frater, &c. RR. nostri Conuentus S. N. Patribus, ac fratribus salutem in Domino. Notum vobis esse volumus, quod tertia Mensis Februar. die præsentis anni P. F. N. eiusdem vestri Conuentus olim Corrector, ob causas nobis insinuatas, præfato Correctoriatui cum iuramento

iuramento eum amplius non repetendi, in optima iuris forma renuntiauit; obnixè rogans, vt eiusmodi renuntiationem suscipere, & acceptare dignaremur. Nos subditorum nostrorum quieti ex pastoralis officij debito, quantum in Domino possumus, consulere, ac prouidere maximè cupientes consideratis considerandis, re maturè discussa, & cum Collegis nostris habito consilio, prædictæ renuntiationi deferendum censuimus, ac decreuimus, vt de facto, ac re ipsa detulimus, eandem acceptando die, &c. præmemoratumque P. N. eiusmodi officij pondere omnino absoluimus, ac exonerauimus. Quocirca vos monemus, vt ad noui Correctoris eiusdem vestri Conuentus electionem, prout iura nostra disponunt, deueniatis. Monentes etiam, vt indignam, ac benemeritam personam conueniatis, secus agendo scientes, nullam vos à nobis obtenturos esse confirmationem. Et Dominus vos benedicat, Genua, &c.

CAPVT VIII.

De forma acceptandi renuntiationem, cum substitutione à Generali facienda.

FRater, &c. *Vniuersis, & singulis Prouinciæ nostræ N. Patribus, ac Fratribus salutem. Vobis omnibus, vestrumque singulis pateat, & notum sit, quod anno* 1633. *die* 20. *Ianuar.* P. F. N. *anima sua saluti, mentisque paci consulere cupiens, liberè, ac sponte Collegatus Prouincialis, & diffinitoriatus Prouinciæ vestræ officiis, ad quæ fuerat canonicè electus nostris in manibus cessit, ac renuntiauit, humiliter, obnixèque supplicans, vt se oneribus huiusmodi exonerare, atque alium idoneum Patrem suo loco sufficere, ac eligere dignaremur. Nos igitur spirituali eiusdem P. N. consolationi, & conscientiæ quieti prouidere volentes, matura deliberatione præhabita, & Reuerendorum Patrum nostrorum Collegarum assensu, prædictam ipsius petitionem libenter admisimus, eumque præfato pondere exonerauimus, absoluimus, & liberauimus, prout præsentes nostras exoneramus, absoluimus, & liberamus, ac exoneratum, absolutum, & liberum declaramus. Solertia autem, morumque probitati, prudentia itidem, Religionisque Zelo R. P. F. N. non parum fidentes ipsum in R. P. Prouincialis Collegam, eiusdemque Prouinciæ diffinitorem loco ipsius P. N. vsque ad proximum diffinitorium Capitulum elegimus. deputauimus, ac nominauimus. Eidem sic substituto eandem, atque omnem concedentes auctoritatem, qua cæteri Prouincialis Collegæ ex Ordinis nostri Regula, & Regularibus statutis gaudent, ac perfruuntur. Vobis omnibus propterea, tam Superioribus, quam subditis, in virtute Spiritus Sancti præcipientes,, vt ipsum tanquam legitimum Collegam habeatis. Eidem verò, vt Sanctæ Obedientiæ meritum consequi mereatur, præcipimus pariter, ac mandamus, vt onera, atque officia prædicta, Iesu Christi amore, lato, hilarique animo suscipiat, suoque Prouinciali, iuxta Regulæ nostræ præceptum, in cunctis ad obseruantiam Regularem spectantibus maturo, prouido, necnon fideli consilio, auxilioque semper assistat. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. quod pro ista materia renuntiationis videri possunt, quæ dixi *tom.* 3. *priuil. cap.* 9. *num.* 10. & 29. Hic autem etiam aliqua occurrunt, & in primis, quod renuntiatio, est: *Dimissio spontanea, & libera dignitatis obtentæ, facta cum causa coram suo Superiore.* Ita Parif. *de resig. lib.* 1. *q.* 1. *num.* 34. Dicitur *spontanea* ad excludendam vim, dolum, metum, quæ actum renuntiationis nullum reddunt, non quidem ipso iure, sed annullandum, vt habetur *in c.* 2. *de his, quæ vi, metusue, &c.* Ita Parif. *lib.* 13. *q.* 2. *num.* 8. qui *ibid. q.* 3. & 4. idem probat de dolo, & fraude.

2. Et auerte, quod Parif. *lib.* 13. *qu.* 1. *à n.* 1. probat, quod renuntiatio metu facta est nulla etiamsi fuerit iuramento vallata. Sed in Religionibus hoc non admitto; non enim puto ibi posse talem metum esse, qui reddat renuntiationem omninò nullam, præsertim si Superiores sint temporanei, nisi fortè renuntians esset natura pusillus. Quare existimo, quod mihi satis clarè persuadet, tum textus *in cap. Ad aures, de his, quæ vi, metusue causa*; tum quod iuramentum semper est seruandum, cum potest sine interitu salutis æternæ, *cap. Cum dilectus, de his, quæ vi, &c.*

3. Quomodo autem probetur metus tradit Parif. *loc. cit. à num.* 71. vbi ait, quod metus non præsumitur, nisi probetur; & quòd testes in hoc casu non debent interrogari negatiuè, id est, quod non vi, vel metu renuntiauit, sed affirmatiuè, hoc modo; qua de causa N. renuntiauit. Vnde magis creditur duobus testibus deponentibus de metu, quam decem, & mille deponentibus de spontanea voluntate, vt Parif. *ibidem numero* 85. Qui tamen testes deponentes de metu, debent reddere causam, & deponere de metu in specie, & non in genere; Parif. *loc. cit. num.* 109. & 110. quem vide pro hac materia in sequentibus.

4. Dicitur in definitione, *dignitatis obtentæ.* Nam dignitas, quæ non habetur, renuntiari non potest; Parif. *lib.* 1. *quæst.* 1. *num.* 50. Dicitur, *facta cum causa.* Quia hæc semper requiritur, *cap. Super hoc, de renunt.* Dicitur, *coram suo Superiore*, nam illi semper est facienda renuntiatio; Parif. *num.* 58. Sylnest. *verb. Renuntiatio, quæst.* 3. Superioris namque interest, ne dimittatur dignitas sine eius licentia, nam et præiudicatur; *cap. significasti, de foro compet. cap. Clericum,* 11. *quæst.* 1. *cap. Non liceat,* 3. *quæst.* 6. Vide Parif. *lib.* 7. *de resign. quæst.* 1. *à num.* 1. vide etiam eundem *ibid. quæst.* 10.

5. Si quæras an Capitulum possit acceptare renuntiationem Correctoris. Respondeo. Quod si habet auctoritatem instituendi, & deponendi, potest renuntiationem acceptare. Innoc. *in cap. Quod in dubiis, n.* 3. *vers. Nisi, de renunt.* vbi Abbas *num.* 4. Parif. *lib.* 7. *de resign. q.* 23. *num.* 5. Quod in ordine nostro est indubitatum, cum Capitulum Correctorem eligat, vt patet ex Correct. *n.* 103. & eum cum causa, deponat, vt patet *ex eodem, n.* 10. & electio noui Correctoris, etiamsi renuntiatio fiat in manib. Prouincialis, aut etiam Generalis, ad Capitulum locale spectat, vt dixi *tom.* 3. *priuil. cap.* 9. *num.* 10. Immò videtur, quod Capitulum locale cum Sociis Prouincialis, possit renuntiationem Prouincialis acceptare, cum possit

cum dictis Sociis illum deponere, & loco depositi alium substituere, vt constat ex Corrector. *num.* 9. Quo casu successoris electionem facere, ad dictum Correctorem cum dictis Sociis pertineret, eo modo, quo ad illos pertinet, in casu mortis, excepto, quod hic Corrector, cum sit caput Capituli localis acceptantis renuntiationem, deberet esse caput in hac electione. Sed tamen cum Capitulum locale non habeat auctoritatem instituendi Prouincialem, videtur, quòd neque etiam possit renuntiationem acceptare. Addito, quod Capitulum locale non est Superior Prouincialis, nisi in casu delicti. Posset quidem talem renuntiationem acceptare Capitulum definitorium, cum totam Prouinciam repræsentet, quæ Prouincialem instituit, & deponit; & posset tunc Capitulum definitorium per reliquum temporis alium substituere.

6. Quæres etiam, an Vicarius Generalis possit admittere renuntiationem? Respondeo, quod non, nisi ei specialiter committatur, *cap. Dudum, de preb. in* 6. Paris. *lib. 7. de resign. quæst.* 24. *num.* 2. Et hoc etiamsi habeat potestatem deponendi. Nam renuntiationem admittere, & deponere sunt diuersa. Paris. *loco citato num.* 20. Si verò habeat potestatem deponendi, & loco depositi substituendi, puto, quod poterit renuntiationem admittere, per dicta *numero præcedent.* Poterit etiam, si in literis patentibus habeantur clausulæ, quas posui *supra, litera P. cap.* 8. *quæst.* 4.

7. Noto 2. quod renuntiatio debet fieri in scriptis: *cap. Qualiter, cap. Quamuis,* 7. *quæst.* 1. *cap. Gonsaldus,* 17. *quæst.* 2. Cum enim renuntiatio sit stricti, immò strictissimi iuris, vt probat Paris. *lib.* 8. *de resign. quæst.* 1. *à num.* 8. ad tollendas omnes lites, debet semper de illa constare per testem irrefragabilem, vt sunt literæ, quæ scriptæ manu propria probant plenè intentionem scribentis; *lib Publica Mania, § Titius, ff. Depositi, vel contra.* In his verò scriptis debet primò poni nomen Prælati, cui fit renuntiatio, iuxta *cap. Ego N. de iur. iurand. cap. In nomine Domini, d.* 73. Secundò debet exprimi nomen dignitatis eiusdem, vt constet, an sit eius Superior; Paris. *lib* 8. *quæst.* 9. *numero* 5. Tertiò ponitur nomen, & cognomen renuntiantis, ad euitanda dubia, & æquiuocationes; *l. Ad recognoscendos, Cod. de ing. & manumiss.* Quartò exprimitur dignitas, quæ resignatur, vt specificè constet de resignatione; Paris. *loco citato, numero* 7. Quintò ponitur renuntiationis causa, quia hæc semper requiritur, vt dixi, & tradit Fuleus *de visitat. part.* 2. *cap.* 28. *in princip.* Sextò non solùm renuntiatur dignitas, sed omnia iura pertinentia ad ipsam quod fit ad abundantiorem cautelam, ne contingat posteà circa aliquid dubitari; Paris. *loco citato, numero* 9. Septimò requiritur libertas, vt dixi. Octauò requiritur iuramentum secundùm praxim, vt posteà nequeat impugnari; Parisius. *loco citato numero* 17. Vltimò requiritur annus, & dies de stylo ordinario Curiæ.

8. Noto 3. Quòd omnes dignitates possunt renuntiari, vt diffusè probat Paris. *lib.* 2. *de resign. quæstion.* 1. *per totam.* Et constat. Quia si potest renuntiari Papatus, *capit.* 1. *de renunt. in* 6. multo magis poterunt renuntiari aliæ dignitates inferiores. Aduerte autem, quod si quis renuntiaret alicui officio, cum pacto, quod Superior illum remuneraret de alio, esset Simonia, vt probat Nauarr. *lib* 5. *consil. de Simon. consil.* 38. & Parisius *de confid. quæst.* 27. *num.* 17. Non esset tamen Simonia, si Superior solùm diceret. Relinque hoc amore mei, & prouidebitur tibi de alia re, vt Nauarr. *ibidem, num.* 3.

9. Noto 4. Quod antequam renuntiatio sit admissa à Superiore, potest renuntiantem pœnitere; postquam autem admissa fuit, pœnitere non potest: quia tunc res perfecta est, & amissum omne ius; Paris. *de resignat. lib.* 1. *quæst.* 12. *num.* 2. nec potest renuntians dignitatem renuntiatam amplius repetere; *cap. Quam periculosum,* 7. *quæst.* 1. *cap. Ex transmissa, de renunt. §. Verum.* Posset tamen repetere antequam alteri fuisset collocata, si inconsultè renuntiasset, id est, si indignatione, vel ita, vt Parisius *loco citato quæstion.* 13. *num.* 39. Vel si renuntiasset dolo, vi metu; *cap. Super hoc, de renuntiat.* Paris. *num.* 40. Quare prudenter, & charitatiuè faciunt illi Prælati, qui ante acceptationem renuntiationis, concedunt renuntianti aliquod tempus, puta duorum, aut trium dierum, iuxta qualitatem tam dignitatis renuntiatæ, quam personæ renuntiantis, ad maturè deliberandum. Et sic præcluditur via renuntianti ad repetendum officium renuntiatum, nisi toto illo tempore duret vis, dolus, metus, & non sit in libertate.

CAPVT IX.

De forma examinandi reum.

D*Ie 18. mensis Septembris, anno Domini 1634. coram admod. R. P. F. N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis, in camera suæ solitæ habitationis personaliter constitutus Frater Improbus de Sceleratis, eiusdem Ordinis Sacerdos, ætatis annorum 40. Religionis verò 25. principalis, & denuntiatus, vt supra; eique de veritate fatenda, prout fuerit opportunè interrogatus, præstito iuramento, tacto pectore, vel tactis sacris, iurauit. Ac primò quidem interrogatus fuit, an sciat, vel saltem præsumat vacationis suæ causam: ex quonam tempore in eo Conuentu moretur; an fuerit vnquam denuntiatus, vel de quopiam crimine inquisitus.* Si affirmet, dicat, de quo, quando, quo instante, à quo Iudice, quam pœnam retulerit. Tum de vnoquoque indicio, à remotiori incipiendo, & gradatim vsque ad delictum ipsum prosequendo, interrogabitur. In qua porrò delicti propalatione diligenter inspiciat Iudex, adnotandumque curet, an reus palleat, trepidet, rubescat, rubor namque patrati criminis verecundiam, pallor vindictam, trepidatio autem pœnæ futuræ metum signant, quamvis hæc ipsa in aliquibus naturæ impulsu contingant, ob imminens periculum, vt dicit Aulus Gellius *noctium Atticar. lib.* 19. *cap.* 1. Quare rectè Foller. *in pract. crimin. Rubric. Et si comparent ante contumaciam, num.* 5. ait, ex his non posse sumi indicium contra reum; finitur autem examen hoc pacto scilicet. *Sic pro nunc dimissus est, animo tamen cum iterum vocandi toties, & quoties opus fuerit, vsque ad causæ conclusionem.* Seu, *Sic animo, &c.* Ita docent Cartharius *de reor. interrog. lib.* 3. *cap.* 3. *numero* 44. Triuis. *de modo proced. crimin. inter Regulares, capit.* 13. Ambrosinus *de modo form. process. lib* 2. *cap.* 6. Ghisil *de iudic. Regul. cap.* 19. *num.* 7. Foller. *loco citato.*

1. Noto

1. Noto 1. quod communiter prima interrogatio, quæ fit reis, & etiam testibus, est illa, An sciant causam suæ vocationis, seu carcerationis, si fuerint carcerati; non quod illa sit de necessitate, ita vt Iudea non possit illam omittere, sed vt hinc occasio detur interrogandi; vnde iuxta responsionem formari debent interrogationes competentes causæ principali. Et si reus causam expresserit sui examinis, debent ei fieri illæ intetrogationes, ex quibus, vel confessio delicti, vel magna indicia eatorqueantur. Et si reddat causam sui examinis, ea qua delictum ab ipso factum colligatur, debet interrogari, vt facti, seriem dicat à principio vsque ad finem, postea debet intertogari super his, quæ obscurè, & non plenè explicauit pro facti maiori dilucidatione. Si autem respondeat causam se nescire, nec præsumere sui examine, poterunt illi fieri dictæ communes interrogationes positæ in forma; post quas, vel etiam illis omissis, prout Iudici videbitur, ad rem ipsam descendendum est. Ita Carthar. *in pract. interrog. reor. lib 3. cap. 1. à num. 40.*

2. Noto 2. quod si reus respondere recuset debet id notari in processu, & ad respondendum compelli, vel indicta mulcta, quia factis tribus monitionibus, sub pœna ipsum mulctabit, & condemnabir ad pœnam in mandatis contentam. Vel etiam potest cogi in delictis leuioribus sub comminatione confessionis interrogatoriorum, in grauioribus verò delictis cogendus est per torturam. Ita Carthar. *loc. cit. cap. 2. à num. 1.* Ambrosin. *de modo form. process. lib. 2. cap. 7. à num. 1.* Foller. *in pract. crim. rubric. Etsi comparent ante contumaciam, num. 3.* Clarus *in pract. crim. lib. 5. § fin. quæst. 45. num. 6.* qui ait, quod hæc debent intelligi, tam si nolint respondere super delicto principali, quam super circumstantiis substantialibus, de quibus verisimile est, quòd potest recordari.

3. Noto 3. quod reus respondendo, debet respondere formaliter, & præcipuè affirmando scilicet, vel negando, non autem dubiè, puta, Non scio, vel, Non recordor. Nam respondere hoc modo idem est, ac non respondere absolutè; & sic, factis debitis monitionibus, potest cogi mulcta, vel pœna confessi criminis, aut periurij, seu sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, vel tortura ad respondendum præcisè, vt dictum est *num. præced.* quæ tortura hoc casu non illi datur ad eruendam veritatem de delicto, sed ad extorquendam responsionem, affirmatiuam, vel negatiuam. Ita iidem DD. Carthar. *à num. 3.* Ambrol. *à num. 4.* Foller. & Clarus *loc. cit.* Forma autem monendi reum nolentem respondere poterit esse talis. *Et per prædictum P. Prouincialem monitus, vt pro veritate præcisè respondeat*; si nolit, subditur. *Interrogatus, & monitus sub pœna confessi criminis, vel periurij, vt veritatem dicat*; si obstinatè recuset respondere, subditur. *Et dicente P. Prouinciali, vt se ad melius, & congruentius respondendum disponat, & à contumacia, & obstinatione recedat*; si adhuc obstinatè nolit, subditur. *Et subiungente P. Prouinciali, vt respondeat, ac præcisè, quia alioquin in comminatas pœnas declarabitur incidisse*; si adhuc nolit, subdat Scriba. *Et licet pluries, ac pluries per eundem P. Prouincialem monitus fuerit ad melius, clarius magisque præcisè respondendum, idem semper responsum dedit, in sua persistens obstinatione. Quocirca prætactus P. Prouincialis, ipsius constituti obstinatione notoria, pertinacia, ac inobedientia, necnon sibi comminatarum pœnarum contemptu perspectis, reseruato sibi semper iure quandocumque decernendi, ac pronuntiandi prædictum constitutum notorium, contumacem, ac inobedientem, & tanquam talem periurij, vel confessi criminis, vel excommunicationis pœnam incurrisse illum pro nunc in locum suum dimisit, seu illum super aliis delictis interrogauit.* Si autem, omissa prædictarum pœnarum comminatione, velit Iudea reum nolentem respondere, vel non præcisè, torturare ad extorquendam veritatem, quod tutius est, tunc dicat Scriba. *Ac licet pluries, & pluries per prædictum P. Prouincialem monitus sit, vt præcisè responderet, aliud tamen noluit vnquam responsum dare. Quare idem P. Prouincialis de Collegarum suorum consilio, & assensu, perspecta ipsius constituti pertinacia respondere nolentis, vel præcisè, & iuxta interrogata pro eiusmodi responsione, vel pro præcisa, & congrua supra prædictis habenda, cum ab eo aliter haberi nequaquam posset, eundem constitutum cippis, manicisque ferreis constringendum, paneque & aqua dumtaxat alendum mandauit. Priusquam verò cippis huiusmodi coerceretur, vt se ad respondendum, & præcisè disponeret, adhortatus est, nisi hoc egerit, minimè liberandus.* Quod si post torturam etiam respondere recuset pertinaciter, tutè potest sumi pro confesso, vt dicunt Thom. à Iesu *de visitat. regul. tract. 3. cap. 8. num. 7.* Spathar. *de modo corrig. Regul. tract. 9. cap. 10. num. 2.* Roder. *in resol. regul. resol. 43. numero* 8. Quòd si reus neget respondere, quia allegat Iudicem suspectum, tunc Iudex absque vlla alteratione debet cum reo arbitros eligere, qui de causa suspicionis iudicent; qua non probata intra præfixum terminum, Iudex sua iurisdictione vtatur. Si autem probata fuerit; vel Iudex est ordinarius, & debet causam alteri delegare; vel est delegatus, & debet omnino abstinere. Ita habetur *in cap. Cum speciali, & cap. Secundò requiris, §. Tertiò postulas, de appel.* & Diai *tom. 1. Relig. quæst. 1. cap. 19. §. 1.*

4. Noto quarto, quòd tunc potest Iudex vti supradictis remediis, & tortura, quando reus iustè, & legitimè interrogatur, idest, præcedentibus indiciis sufficientibus, vel diffamatione, vel semiplena probatione. Nam alioquin respondere non tenetur, vt dicunt communiter omnes; Clarus *in pract. crim lib. 5. quæst. 45. num. 6.* Carthar. *in praxi interrogat. reor. lib. 3. cap. 2 à num. 12.* Bernardinus *ad cap. 7. lib. 2.* Ambros. *de modo form. process. numero* 3. Thomas à Iesu *de visitat. Regul. tract. 3. cap. 8. num. 3.* Et est communis sententia Theologorum cum D. Thoma 2. 2. *quæst. 69. art. 2.*

5. Ex his collige 1. vt bene aduertunt Caiet. ad locum cit. D. Thom. Petrus Nauarr. *lib. 2. de rest. cap. 4 à num. 169.* Sotus *lib. 5. de instit. quæst. 6. concl. 5.* Thomas à Iesu *loc. cit. num. 1. & 5.* Salon. *ad dictum locum D. Thomæ, controu. 8.* quod non potest Iudex reum interrogare, nisi de delictis, de quibus anteà fuit iuridicè denuntiatus, quia alias iudicium faceret temerarium; vnde conuictus de vno crimine non potest interrogari de aliis, nisi illa essent connexa, vel circumstantiæ illius, de quo est conuictus, & multo minus potest Iudex de delictis, de quibus non est reus infamatus, interrogare testes, vt aduertit Salon. *loc. cit.*

6. Collige 2. quod antequam reus examinetur Inter Regulares, debet informari de statu causæ, idest, contra eum esse, vel infamiam, vel indicia sufficientia, vel semiplenam probationem, ad hoc vt sciat, se esse in tali articulo constitutum, vt teneatur obedire Iudici præcipienti, & veritatem extorquenti. Ita Diaz *in pract. crim. cap. 129. num. 5.* vbi Salzedo *vers. Copiam indiciorum*; Thomas à Iesu *loc. cit. cap. 10. num. 2.* Salon. 2. 2. *quæst. 69. art. 2. controu. 2.* Nauar. *cap. Inter verba, conclus. 6. num. 20. in man. cap. 18. num. 57.* Caiet. 2. 2. *quæst. 69. art. 1. vers. Tertiò quod auctor*; Sotus *de iust. & iur. lib. 5. quæst. 6. conclus. 5. dub. vlt.* qui admonet, quod in causis leuioribus debet subditus Prælato fidem habere, illi tamen Prælato, quem probum nouit, prudentem, & scientiæ peritum.

peritum. Mirand. *de ord. indic. quæst.* 19. *art.* 13. *conclus.* 1. Aldrete *de discipl. lib.* 2. *cap.* 4. *num* 7. Diana *part.* 3. *tract.* 5. *resol.* 91. Coriolan. *de casib. reseru. part.* 2. *casu* 5. *num.* 62. Ioseph à Sancta Maria *in tribun. Relig. tract.* 4. *cap.* 17. §. 3. & 4. Spathar. *de modo corrig. Regul. tract.* 9. *cap.* 6. *num.* 2. Mausus *de modo proced. in caus. Regul. cap.* 15. *num.* 4. Roderic. *in resol. regul. resol.* 43. *num.* 5. Aretin. *in pract. crimin. de reo, cap.* 3. *dicto* 3. *vers. Hinc sequitur*; Villagut *in practic. criminal. libro primo de acensat. capite quinto, conclus. tertia paulo ante finem, & conclusione quarta.* Et ratio est. Tum quia subditus non tenetur obedire mandato Superioris in sui præiudicium, donec illi constet non esse iniquum; hoc autem constare non potest, nisi informetur de statu causæ. Tum quia sicut nemo tenetur dimittere propria bona, famam, vel vitam, donec illi constet de iure illius, qui petit, sic reus non tenetur famam propriam Iudici interroganti dimittere, nisi illi constet de iure, quod Iudex habet super illa. De consuetudine tamen contrarium seruari in omnibus Curiis, docent Foller. *in practic. criminal. canon. cap.* 11. *numero nono, Rubric. Quod si comparuerint, examinentur*, Clar. *libro quinto practic. crimin.* § *fin. quæst.* 45. *numero octauo.* Carthar. *in practic. reorum interrog. lib.* 3. *cap.* 2. *numero* 22. in Religionibus tamen, quicquid sit de foro sæculari, existimo esse obseruandam primam practicam, quam etiam Clarus, & Carthar. dicunt esse de iure. Hæc autem indicia, & cœt. danda sunt reo post communes interrogationes, & post interrogationem etiam particularem de delicto; nam si delictum fateatur, illa exhibitio indiciorum, & probationum non est necessaria; si autem delictum neget, tunc necessaria, vt reus videat, quod tenetur obedire. Et aduerte, quod non est necesse, quod Iudex det copiam processus reo, sed sufficit, quod illi in vniuersali manifestet statum causæ, vt notat Spathar. *loc. cit. tract.* 9. *cap.* 10. *num.* 5. Sed quod ante torturam reo dari debeat copia indiciorum, si petat, docent Nauarr. *lib.* 5. *consil. de accus. consil* 8. *num.* 2. & 3. Clarus *lib.* 5. *quæst.* 64. *vers. Sed quid, si ille.* Immò alij, quos citat, & sequitur Spathar. *loc. cit. cap.* 24. *num.* 2. & 3. dictam copiam esse omninò dandam reo existimant, etiamsi ipse non petat. Sed tu tene cum Nauarro, & in causis grauibus.

7. Et quæ dixi de reo, intellige etiam de teste, qui non tenetur cum periculo alienæ famæ explicare Iudici procedenti via Inquisitionis veritatem, donec illi certò constet, illum, de quo inquirit, esse infamatum. Nam Inquisitio sola nititur infamia; *cap. Inquisitionis, de accusat.* Ita Salon. 2. 2. *quæst.* 69. *art.* 21. *controuers.* 2. *concl.* 2. Quod si alia via procedatur, puta denuntiationis, non tenetur cum dicto periculo veritatem fateri, nisi delictum sit semiplenè probatum, vt dixi *tomo primo Relig. quæst.* 1. *cap.* 16. §. 4. *conclus.* 5. Vnde sciam, nullum alium posse esse testem contestem delicti, quia ego solus interfui, neque aliquid æquiualens indicium, quomodocunque procedat Iudex, testificari non teneor, immo nec debeo, vt docet Cordub. *in sum. quæst.* 64. *casu* 2.

8. Et aduerte hic etiam, quod reus prudenter dubitans, vtrum Iudex illum iuridicè interroget, non tenetur crimen manifestare, ex cuius manifestatione graue sibi timet incommodum. Spathar. *tract.* 9. *cap.* 7. *num.* 17. Thomas à Iesu *de visit. Regul. tract.* 3. *cap.* 10. *num.* 3. Salzedo ad Diaz, *cap.* 29. *vers. Illud verò scire oportet*, Mir. *loc. cit.* Sotus *de secr. tegend. membr.* 3. *quæst.* 2. *conclus.* 2. Caiet. 2. 2. *quæst.* 69. *art.* 1. *vers. Tertiò*, vbi Salon. *contron.* 3. *concl.* 1. & Aragon. *vers. sed dubitabit aliquis*, ibid. Bannes *dub.* 2. vbi etiam docet cum Salon. *loc. cit. concl.* 2. quod Iudex grauissimè peccat, interrogans reum, dubitans an possit iuridicè interrogare. Tum quia in criminalibus probationes debent esse luce clariores. Tum quia in dubiis melior est conditio possidentis. Sed reus est in possessione suæ famæ. Ergo, quamdiu res est dubia, non est tali possessione priuandus. Addit etiam Salon. *concl.* 3. quod licet reus, aut testis opinentur, Iudicem rectè procedere, si nihilominus habeant grauem formidinem, illum non procedere iustè, imminetque periculum honoris grauissimi viri, non tenetur veritatem Iudici manifestare. Nam grauis illa formido iudicio prudentum dubietati æquiparatur.

9. Et aduerte hac occasione, quod dubium est, quando animus in neutram partem contradictionis inclinat, sed ita est suspensus, vt vtramque habeat pro incerto. Formido verò est, quando vni quidem parti contradictionis assentimur, habemusque illius opinionem, sed cum aliquo scrupulo, & dubitatione alterius partis, an forsan alia pars sit vera.

10. Et quod dixi de reo, intellige etiam de teste. Quia nec ipse testificari debet, aut tenetur, quando est dubius, an iustè interrogetur; vt dicunt Caietan. Sotus, Salon. *loc. cit.* & dixi *tom.* 1. *Relig. quæst.* 1. *cap.* 16. §. 3. *conclus.* 9. Et ratio potest esse. Quia in dubiis minus malum eligi debet. At minus malum est, non obedire Prælato, quam permittere, vt iustitia peruertatur.

11. Aduerte etiam, quòd si reus contra iuris ordinem interrogatus de criminibus ab eo commissis, veritatem fateatur, mortaliter peccat. Ita Nauarr. *cap. Inter verba, conclus.* 7. *coroll.* 17. *num.* 20. & *in manual. cap.* 18. *num.* 57. Thom. à Iesu *de Visit. Regul. tract.* 3. *cap.* 10. *num.* 6. & 7. Spathar. *de modo corrig. Regul. tract.* 6. *cap.* 7. *numer.* 17. Aret. *in crim. de reo, cap.* 3. *vers. Dico* 4. Nam luit voluntariè iniustè pœnam, quæ in damnum spiritus toto vitæ suæ tempore illum torqueat; vbi enim quis semel fibulam laxasse delictis supponitur, in ea se gratis omnino immittit.

12. Noto 5. quod in rei examine notandum est nomen, cognomen, officium, patria, ætas, tum sæculi, tum Religionis, vt probat Carthar. *in praxi reor. interrog. lib.* 3. *cap.* 3. *à num.* 6. Deinde debet illi dari iuramentum de veritate dicenda. Quamvis enim nemo sit cogendus ad detegendam propriam turpitudinem, *lib. Ahas, ff. de reg. iur.* communis tamen DD. opinio. & consuetudo docet, reis iuramentum esse præstandum. Ita Clarus *in pract. crim. lib.* 5. § *fin. quæst.* 45. *num.* 9. Carthar. *loc. cit. à num* 12. Ghisil. *de iudic. Regul. cap.* 19. *num.* 6. Si verò reus falsum dicat, non punitur à iudice in foro exteriori, ne ex hoc timore moueatur ad veritatem occultandam. Ita Clar. *loc. cit. num.* 10. Carthar. *num.* 16. Foller. *in pract. crim. Rubrica, Etsi comparent, num.* 12. Si autem iurare nolit, habetur pro conuicto; Specul. *lib.* 2. *de iuram. calum* §. 5. *Superest, num.* 9. Quod tamen non admittit Baiard. *ad quæst.* 45. *Clari, num.* 5. sed ait, illum esse cogendum, vt dixi supra, quando non vult respondere.

13. Noto 6. quod quando reus negat delictum, solet Iudex in delictis grauissimis confrontare testes cum reo, quæ confrontatio habet locum repetitionis, vt dicit Ambros. *de modo formandi processum, lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 3. Ghisil. *loc. cit. num.* 9. Confrontatio autem fit hoc modo. *Interrogatus, & monitus, vt veritatem fateri velit, adsunt enim testes, qui illum, si negauerit, de mendacio conuincent. Interrogatus, an cognoscat N. sit ne illius amicus, & an homo sit fide dignus. Interrogatus, quid dicet, si prædictus N. in eius faciem dicat, quod ipse negat. Tunc P. Prouincialis, vt præfatum constitutum de mendacio magis, ac magis conuinceret,*

uinceret, ipſumque ad fatendam veritatem diſponeret. ſupradictum N. in faciem eius ad.ucı mandanit. Quo ſic adducto, atque ambobus de v.ritate dicenda delato iu.amento, provt tactis ſacris, iurarunt, mutua etiam inter eos, tam nominum, quam perſonarum f..cta recognitione, adductus idem interrogatus eſt, an ea, quæ ſupra anno, die, &c. in depoſitio.o ſua dixit, vera fuerint, atque ſint, illaque pro veritate dixerit, & in prædicti conſtituti faciem approbare velit, ac ratificare. Reſpondit, Etiam. Et lecta ipſi ad verbum P. Prouincialis mandato per me Scribam ad claram vtriuſque intelligentiam eius depoſitione, eaque per ambos, vt aſſeruerunt, bene audita, atque intelle.cta, prætactus Fr. N. adductus interrogatus eſt, an prædicta per ipſum depoſita, fuerint, ſintque vera, illaque pro veritate dixerit, modoque probet, & ratificet. Quæ quidem vera eſſe, &c. Reſpondens, tunc idem P. Prouincialis ad prædictum conſtitutum conuerſus, ipſum interrogauit, quid modò prædictus reſpondeat. Ipſe autem ad adductum verſus ita reſpondit. Tu es magnus mendax; replicante dicto teſte adducto, quod ipſe veritatem dicit, &c. Et cum vterque in ſuo perſiſteret, idem P. Prouincialis præfatum teſtem dimiſit. Cum ipſo autem conſtituto examen continuans ipſum interrogauit, atque vt veritatem aperiat, mendacioque, & pertinacia, quando ſe de mendacio conuictum iam cernit, abſtineat, monuit, pariter, & cohortatus eſt. Ita Carthar. *in prax. interrog. reor. lib. 3. cap. 3. num. 28.* Ghiſil. *de Iud. Regul. cap. 19. num. 17.*

14. Noto 7. quod ſi reos ſit in carcere, & in compedibus, ad hoc vt examinetur, debet, ſolui, & excarcerari, vt liberius poſſit veritatem fateri. Et ſic obſeruat totus mondus, vt dicunt Spathar. *de modo corrig. Regul. tract. 9. cap. 15. numero 15.* Roderic. *in reſolut. regul. reſol. 44. numero* 14. Nam cum carcer mala manſio ſit, adeo vt morti æquiparetur, vt dicit Carth. cit. *lib. 2. cap. 1. numer.* 60. confeſſio à carcerato extorta, metu tormentorum extorta dicitur.

15. Et aduerte, quòd quando ſunt duo teſtes, vnus pro actore, alter pro reo, maior fides eſt adhibenda teſti facienti pro reo, quàm illi, qui pro actore, niſi perſona ab actore faciens aliqua magna dignitate, aut auctoritate, vel probitate eluceret. Ita Manſus *de modo proced in cauſis Regul. cap. 15. num. 3. ex Soto.*

LITERA S.

CAPVT PRIMVM.

De forma ſententiæ abſolutoriæ.

IN Chriſti nomine, Amen. Frater N. Prouincialis N. Viſis, ac diligenter diſcuſſis omnibus, & ſingulis, quæ continentur in proceſſu à nobis fabricato in cauſa, & cauſis, verſentibus coram nobis inter Fr. Inquietum denunciatorem ex vna, & Fratrem Pacificum denuntiatum ex alia partibus, de, & ſuper exceſſibus, ac delictis per dictum Fratrem Pacificum, vt dicebatur, perpetratis, & commiſſis, ſignanter vero ſ per eo, quod prædictus Pacificus in ebrietatem ſæpiſſimè incidiſſe viſus ſit, noſtrorumque Collegarum præhabito conſilio, & aſſenſu, Deum præ oculis habentes, vt de illius vultu noſtrum iudicium prodeat, oculique noſtri videant æquitatem, per hanc noſtram definitiuam ſententiam, quam in his ſcriptis ferimus, Chriſti nomine repetito, dicimus, pronuntiamus, decernimus, declaramus, & definitiuè ſententiamus, in præfato proceſſu à nobis fabricato nihil extare, quod dictum Fratrem Pacificum grauet, non ſolùm de præmemorato ebrietatis, ſed nec etiam de alio quocunque delicto. Quamobrem eundem Fratrem Pacificum uti innocentem omnino abſoluimus, & liberamus, ac pro abſoluto, & penitus liberato, vbique, ac omni loco, tempore haberi volumus, & mandamus. Inſuper, quatenus opus ſit, ad priſtinum ſtatum, gradum, prærogatiuaſque honoris, ac famæ, dignitates, quoque & officia, in omnibus, & per omnia reſtituimus, reponimus, reintegramus, & pro reſtituto, repoſito, ac reintegrato, vbique ac in omni loco, ſtatu, tempore, ac occaſione pro tali ab omnibus retineri, ac reputari, ac haberi volumus, & mandamus. Ipſum vero Fratrem Inquietum, eodem Chriſti nomine repetito, conſtitutionum noſtrarum tranſgreſſorem, detractorem, ac iniquum delatorem per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam declaramus, & in infamiæ quoque pœnam incidiſſe. Atque ita decernimus, vt nullis eius in poſterum dictis, ſiue in iudicio, ſiue extra, vlla penitus fides habeatur. Sic dicimus, pronuntiamus, & ſententiamus, non ſolum hoc, ſed, & omni alio meliori modo, via, & forma, quibus de iure poſſumus, ac valemus. In quorum dem, &c. Ita pronuntiaui ego N. Prouincialis. Frater N. Collega, &c.

Lata, lecta, & publicata fuit hæc ſententia N. in Conuentu N. die, anno, &c. præſentibus P.F.N. Correctore, & P.F.N. Seniore, teſtibus ad hoc vocatis, in camera noſtræ ſolita reſidentiæ. Ita eſt Frater N. Corrector teſtis, &c. Ita eſt F.N. Senior teſtis, &c.

1. Noto 1. quod tripliciter poteſt abſolui reus in iudicio accuſatus, vel denuntiatus, vel inquiſitus. 1. Quia ſit repertus innocens ab ipſo Iudice, qui cognouit eius innocentiam per ſemetipſum, abſque facto prætenſi rei. 2. Qui prætenſus ſuam innocentiam manifeſtè probauerit. 3. Quia dictam innocentiam probauerit, purgando indicia. 1. modo id contingit, quando non ſolum non eſt aliquid probatum contra prætenſum reum, ſed nec adſont indicia, quibus iuridicè poſſit citari, vocari, ſeu examinari; quia ſcilicet eſt illius innocentia ita manifeſta, vt ex nullo capite poſſit obſcurari, & hoc ſiuè Iudex procedat ex officio, ſiue ad inſtantiam partis, & tunc Iudex, ſi proceſſit ad inſtantiam partis per viam accuſationis, debet vti ſupradicta forma: Si verò proceſſit ex officio, poteſt etiam illa vti, mutatis mutandis, Et ſimiliter, ſi proceſſit per viam denuntiationis. 2. Poteſt abſolui prætenſos reus in iudicio, quia licet ex ſufficientibus indiciis fuerit citatus, & iuridicè examinatus, vel quacunque ex cauſa, vel occaſione captus; verum tamen probat, vel oſtendendo teſtium falſitatem, vel probando, quod non poterat facere illud, de quo fuit imputatus; & ſic plenè conſtare facit Iudici abſque vlla tortura, ſe nullatenus commiſiſſe crimen illi imputatum; & tunc tenetur Iudex illum definitiuè abſoluere ex capite innocentiæ, quicquid in proceſſu alias præceſſerit. Ita Conarr.

Conatr. *lib.* 1. *variarum*, *cap.* 1. *num.* 2. Clarus *in pract. crim. quæst.* 62. *num.* 8. Spathar. *de modo corrig. Regul. tract.* 10. *cap.* 9. *num.* 2. Et poterit tunc Iudex hac vti forma. *Visō per nos fabricato processu contra P.F.N. super ebrietate, de qua apud nos in hac generali visitatione grauatus fueras, omnibusque contra ipsum factis probationibus, expensis, & discussis, veraque, & sinceri eiusdem confessione audita, ipsiusque etiam perpensis in contrarium probationibus, per hanc nostram diffinitiuam sententiam, nulla ipsum nec pro hac, nec pro alia coram nobis legitimè probata causa dignum esse animaduersione decernimus; eumque proinde innocentem declaramus, atque ea præfata absoluimus imputatione. In quorum fidem, &c.* 3. modo potest reus absolui, quando contra ipsum sunt tot, & talia indicia, quæ ipse non potuit plene euacuare, nisi per torturam, & tunc absolui debet, sed non diffinitiuè, neque ex capite innocentiæ, sed apposita clausula, *stantibus rebus prout stant*, seu *ex hactenus deductis*. Ita Spathar. *loc. cit. cap.* 10. *num.* 2. Clarus *loc. cit.* & tunc potest Iudex vti forma hic immediate præcedente, mutatis mutandis.

2. Noto 2. quod quando quis est absolutus ex causa innocentiæ 1. vel 2. modo, non potest contra eum amplius procedi pro illo delicto, neque ex officio; neque ad instantiam partis, neque per viam accusationis, neque per viam denunciationis, quibuscunque superuenientibus indiciis. Ita habetur *in cap. De his, de accus. & in leg. Si cui*, §. *Iisdem*, *ff. de accus.* Ita Clarus *in pract. crim. lib.* 5. §. *fin. quæst.* 57. *num.* 1. vbi Baiard. *num.* 1. Spathar. *tract.* 10. *cap.* 15. *num.* 1. Aldrete *de discipl. tuend. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 9. Barbos. *in cap. De his, de accus. num.* 2. Farin. *part.* 1. *praxis, quæst.* 1. *num.* 51. & *quæst.* 4. *num.* 1. vbi latè Scaccia *de sent. & re iud gloss.* 14. *quæst.* 7. *num.* 151. Ghisil. *de Iud. Regul. cap.* 20. *num.* 17. Et ratio est. Quia illa absolutio transit in iudicatum, & de re iam indicata amplius indicari non potest; *lib. Res indicata, ff. de reg. iur. clem. de except.*

3. An autem contra absolutum tertio modo possit iterum procedi, si nouæ probationes superueniant, communis opinio tenet, quod sic. Ita Conat. Scaccia, Ghisil. *loc. cit.* Spathar. *cap.* 12. *à num.* 1. Clarus *loc. cit. num.* 2. Qui tamen *quæst.* 61. *num.* 2. ait, quòd ille, qui purgauit indicia per torturam, esset diffinitiuè absoluendus. Et Spathar. *loc. cit. num.* 4. & *cap.* 13. *num.* 6. absolutè putat, quòd inter Regulares semel absolutus, etiam cum clausula, *Rebus sic stantibus*, non debet iterum accusari, etiam superuenientibus magnis indiciis; in magnis criminibus. Et Sic ego puto, quòd sit omnino diffinitiuè absoluendus, ad truncandas diffidiorum, & malignitatum occasiones.

4. Quando autem dubitatur, an sententia absolutoria sit diffinitiua, quia reus delictum non commisit; vel rebus sic stantibus, quia purgauit indicia per torturam, cum nulla in ea appareat clausula id distinguens, tunc iudicanda est diffinitiua, & consequenter quod transierit in iudicatum. Ita Conatr. *lib.* 1. *variar. cap.* 1. *num.* 8. Clarus *quæst.* 57. *citat. num.* 3.

CAPVT II.

De forma sententiæ interlocutoriæ.

CVm de ebrietatis vitio coram nobis denuntiatus sit P.F.N. ipse verò contra N.N. testes ad id à denuntiatore allatos excepérit, quòd infames essent, propterea quod aliàs fuerint de falsitate conuicti, ac pænitentiati, idque nobis certò constare fecerit, ac simul institerit, vt iustitiam sibi super hoc nequaquam denegaremus. Nos Frater N. Ordinis N. in Prouincia N. Prouincialis, attendentes, exceptiones propositas veras esse, sufficienterque probatas, de nostrorum Collegarum assensu prædictos N. N. tanquam infames, à ferendo testimonio repellendos esse decernimus, prout præsenti decreto, seu interlocutoria sententia repellimus, atque illegitimos, & inhabiles declaramus, & consequenter prædictum Fratrem N. propter eorumdem testimonium minimè fatigandum. Idque prædicto non solum, sed & omni alio meliori modo, via, & forma quibus de iure possumus, ac valemus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd sententia interlocutoria est, quæ aliquid ad causam pertinens, ipsa adhuc pendente, obiter decernit. Et est duplex. Vna, quæ simpliciter interlocutoria dicitur, vt cum Iudex dilationem concedit, testes examinari præcipit. Alia, quæ vim habet definitiuæ; & est illa, quæ præcipuum aliquem articulum determinat, ex quo maximè totius causæ definitio pendet, vt in forma allata. Ita Aldrete *de discipl. tuenda, lib.* 2. *cap.* 13. *num.* 1. Et colligitur ex Trident. *sess.* 24. *cap.* 20. *de reform.* Forma autem sententiæ simpliciter interlocutoriæ potest esse talis. *Cum à nobis Frater N. instanter petierit, vt sibi longius aliquod temporis internallum assignaremus, quo innocentem se à calumnia probet, de qua apud nos dicit se accusatum. Nos attendentes, quod iusta petentibus non sit denegandus assensus, iam illi per nos concessum tempus ad aliud trimestre prorogamus, intra quod quidem, vt omnia, quæ in sui defensionem proferre potest, ac vult, producat, omnino præcipimus, ac mandamus, eo alioqui transacto, ad diffinitiuam sententiam processuri. Sic interloquendo dicimus, ac pronuntiamus omni meliori modo, &c.*

2. Noto 2. quòd sententia diffinitiua non potest ferri, nisi priùs præcesserit ordo iudiciarius. Interlocutoria verò fertur non seruato iuris ordine. Ita Scaccia *de sent. gloss.* 14. *quæst.* 4. *num.* 30. & 31. Item sententia diffinitiua valida ab eodem Iudice reuocari non potest; *lib. Index, ff. de re iudic. cap. In literis de offic. deleg.* Interlocutoria verò potest. Sanchez *lib.* 6. *consil. cap.* 1. *dub.* 14. *num.* 1. & 2. Item à diffinitiua appellari potest, non autem ab interlocutoria; nisi contineat grauamen, quod non possit per diffinitiuam reparari. Ita Scaccia *loc. cit. quæst.* 4. *à num.* 36. Item quæ per diffinitiuam præcipiuntur, non expirant, etiamsi Iudex suum finierit officium; quæ verò præcipiuntur per interlocutoriam, fine causæ cognitione expirant. Aldrete *de discipl. lib.* 2. *cap.* 17. §. 8. *num.* 27. & 28. Item sententia diffinitiua debet ferri in scriptis; interlocutoria potest sine scriptis. Scaccia *loc. cit. gloss.* 12. *à num.* 12. & possunt in ea omitti illa verba *In nomine Domini*. Scaccia cit. *cap.* 1. *gloss.* 1. *quæst.* 1. *num.* 268.

CAPVT

CAPVT III.

De Forma sententiæ diffinitiuæ condemnatoriæ.

IN nomine Domini, Amen. Frater, &c. Viso à nobis, diligenterque discusso per nos contra Fratrem Bibacem subricato processu, in quo idem F. Bibax de pluribus delictis, atque in specie de ebrietatis vitio notatus erat, ac inquisitus, omnibusque in eo contentis sedulò examinatis, de Collegarum nostrorum consilio, & assensu, solum Deum præ oculis habentes, per hunc nostram diffinitiuam sententiam, quam in his scriptis ferimus, Christi nomine repetito dicimus sententiamus, declaramus, pronuntiamus, ac definimus, prædictum Fratrem Bibacem fuisse de ebrietate conuictum. Quia verò iustitiæ partes exigunt, vt merito delicta purgentur supplicio, ipsum propterea ad carceres formales per tres menses damnamus. Mandantes, vt singulis quartis, & sextis feriis comedat panem, & aquam duntaxat. Sic dicimus, & sententiamus, non solum hoc, sed & omni alio meliori modo, via & forma, quibus de iure possumus, ac valemus.

Lata, lecta, & publicata fuit supradicta sententia in Conuentu N. in camera nostræ solitæ habitationis coram P. F. N. Correctore eiusdem Conuentus, & P. F. N. ipsius etiam Procuratore, testibus ad id vocatis, die 17. Iulij, anno Domini 1634. Ita pronuntiaui Ego F. N. Prouincialis. Ita est F. N. Corrector testis. Ita est, F. N. Procurator testis; Post Prouincialem subscribuntur Collegæ.

1. Noto 1. quòd in sententia potest quidem Iudex exprimere causam, propter quam eo modo iudicat, seu reum condemnat, vel absoluit, ad id tamen non tenetur. Ita habetur *in cap. Sicut, de sentent. & re iudic.* & ibi Gloss. *verb. Exprimatur*; Thom. à Iesu *de visit. Regul. tract. 3. cap. 15.* Aldrete *de discipl. lib. 1. cap. 17. num. 6.* Roder. *in resol. regul. resol. 47. num. 2.* Farin. *part. 1. praxis, quæst. 17. num. 62.* Qui tamen aduertit, quòd quando recedit in sententiando à pœna statutaria, vel consuetudinaria, illam scilicet augendo, debet in sententia causam auctæ, vel imminutæ pœnæ exprimere, non quidem ad validitatem, & substantiam sententiæ, sed ad excusationem ipsius Iudicis. Quam tamen causam non est necesse exprimere in particulari, sed sufficit in genere, scilicet, *Iustis de causis animum nostrum mouentibus*. Ita dictus Farin. *loc. cit. à num. 63.* & Clarus *in praxi crim. lib. 5. §. fin. quæst. 85. num. 10* Mir. *de ordine iudic. lib. 2. quæst. 27. art. 6. à numer. 101.* Aldrete *de discipl. lib. 2. cap. 14. num. 12.*

2. Noto 2. quòd ante prolationem sententiæ Iudex etiam regularis debet citare, seu vocare reum, vt si quid habet, quòd dicat pro sui defensione, afferat. Quæ vocatio est ita de substantia, vt omissa annullet sententiam. Ita habetur *in clem. Sæpè, §. fin. de verb. signific.* Dicunt Aldrete *de discipl. lib. 1. cap. 17. num. 1.* Ghisilerius *de Iud. Regul. cap. 20. num. 9.* Clarus *loc. cit. quæst. 31. num. 14.* Scaccia *de sent. gloss. 9. num. 36. & num. 37.* aduertit, quòd citatio facienda est pro certa die, & hora, alioquin dubitari potest, an valeat, & reus potest dici pro non citato, vt videri potest apud Baiard. *ad quæst. 32. Clari num. 67.* qui affirmare videtur, quod valeat. Et est ita hæc citatio essentialis, vt etiam in notoriis requiratur, vt ait Clarus *loc. cit. quæst. 9. num. 4.* & Specul. *lib. 3. rubric. de notoriis crim. §. 1. num. 1.*

3. Noto 3. quòd clausula illa, *In nomine Domini*, semper est apponenda ante sententiam. Nam quilibet minister aliquid faciens alieno nomine, debet exprimere illum, cuius nomine id facit, vt colligitur ex illo Ioan. 10. *Opera, quæ ego facio in nomine Patris mei, &c.* Et qui non exprimit illum, cuius nomine aliquid facit, videtur facere nomine suo; quia persona extrinseca non intelligitur, nisi exprimatur, *lib. Si ita stipulatus, §. Chrysogonus, ff. de verb. signif.* Sed omnis Iudex est minister Dei, *cap. Quæsitum, 23. quæst. 4. & cap. Non solùm, & cap. Sunt quædam, 13. quæst. 5. & ad Rom. 13.* ait Paulus, *Dei enim minister est.* Si autem talis clausula non apponatur, non per hoc vitiari sententiam multis probat Scaccia *de sent. cap. 1. glossa 1. à num. 52.* Nam licèt non exprimatur expressè, tacitè tamen semper intelligitur, cum sine Deo nihil possimus facere.

4. Noto 4. quod sententia diffinitiua in scriptis ferenda est, alioquin est ipso iure nulla. Ita habetur *in c. Et si sententia, de re iudic. in 6.* & multis probat Scaccia *loc. cit. gloss. 12. à num. 1. & num. 2.* ait, quod non sufficit sententiam edi in scriptis, sed debet ferri, & recitari in scriptis.

5. Noto 5. quod pœnæ Regularibus infligendæ à Iudice regulari, desumendæ sunt ex statutis ipsius Religionis, non ex iure communi, aut aliunde. Ita Clarus *in pract. crim. lib. 5. §. fin. quæst. 85. n. 5.* Ghisil. *de Iud. Reg. cap. 13. à num. 11. & num. 14.* ait, secundum eadem statuta debere etiam iudicare Protectores, & alios ad quos iure possunt recurrere Regulares. Et hanc opinionem, quod pœna statutaria tollat pœnam iuris communis; tenent propè innumeri DD. quos refert Menoch. *de recuper. possess. remed. 9. num. 339. quæst. 51.* licèt ipseab ea recedat, *numer. 386.* In Regularibus autem id difficultatem non habet, cum priuilegia Summorum Pontificum Bonifacij VIII. & Bonifacij IX. id expresse concedant; vt refert Casarub. *in compend. verb. Correctio Fratrum, num. 6. & 8.* Et id etiam docent Thomas à Iesv *de visit. Regul. tract. 3. in prolog. & c. 2. num. 1.* Mansus *de modo proced. in causis Regul. c. 19. num. 3.* & est textus expressus *in clem. 1. de priuil. ver. Si qui vero præmissa, & in c. fin. de statu Monach. §. Porro* ibi, *iuxta B. Benedicti Regulam*; & ibi *regulari censura.* Et innuitur non obscure in decreto de apostatis nouissimè emanato à Congreg. Concilij de mandato Vrbani VIII. quod habes *in constit. 10 Vrbani VIII. tom. 2. nostr. priuil. §. 3.* ibi, *secundum regularia instituta puniendi*; Vbi vero regularia statuta non prouident, tunc recurrendum est ad sacros Canones. Ita Ghisil. *loc. cit. num. 13.* Thom. à Iesv *loc. cit. cap. 2. num. 2.* Passar. *in schol. ex Genuen. n. 8.* Et pro Ordine nostro habetur statutum *in Capitulo Genuens. §. 5. num. 8.* Et colligitur *ex cap. fin. de statu Monach. cit.* vbi postquam Papa dixit, quod Monachi puniri debent secundum Regulam B. Benedicti, subdit, *& Apostolica instituta*, innuens eos esse puniendos secundum statuta, cum adsunt, si verò non adsint, secundum Apostolica instituta. Deficientibus vero statutis, & iure canonico, recurrendum est ad ius ciuile, ad leges municipales, ad consuetudines laudabiles, & legitimas. Ita Roder. *in resol. reg. resolut. 47. num. 3.* Thom. à Iesv *loc. cit. cap. 2. n. 3. & 4.* Aldrete *lib. 2. cap. 14. à num. 5.* Et pro hoc faciunt

ciunt *cap. Suscipitis, & cap. Si in adiutorium*, *d.* 10. & *cap.* 1. *de non. oper. nunc.*

6. Noto 6. quod in d. lictis notoriis non requiritur solemnis sententia, quæ in supracitatis formis seruata est, sed sufficit aliqualis, puta aliquod decretum; vt probat Farin. 1. *praxis quæst.* 21. *n.* 115. quæ sententia, seu decretum, etiam sufficit, quando reus captus est in flagranti; idem Farin. *citat. num.* 135. Et aduerte, quod sententia ex quocunque defectu nulla, vel iniusta, non est reuocanda, si notoriè constet, quod eadem esset ferenda, veritate detecta; vt cum multis docet Scaccia *de sentent. gloss.* 14. *quæst.* 13. *n.* 20. & 81.

7. Noto 7. quod bonus Iudex, antequam sententiam ferat, debet subtiliter, & diligenter legere, & relegere processum, & secundum illum, deposito odio, vel amore iudicare, considerans illud Ambros. relatum *in cap. Iudices*, 3. *quæst.* 7. *Bonus Iudex nil ex arbitrio suo facit, sed iuxta leges, & iura pronuntiat, statutis iuris obtemperat, &c.* Ita tamen ius seruare debet, vt cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate seueritas adhibeatur, vt statuit Trident. *sess.* 13. *de reform. cap.* 1. Et Sanctissimus Patriarcha noster expressè mandauit Superioribus, vt in iudicando oleum cum manna, iustitiam cum misericordia misceerent.

CAPVT IV.

De forma sententiæ condemnatoriæ, absque expressione causæ.

IN Nomine Domini, Amen. Frater, &c. Visis per nos, diligenterque discussis omnibus, & singulis in causa, & causis coram nobis actitatis contra F.N. Ordinis nostri Sacerdotem professum, grauissimorum criminum reum esse eundem comperimus, vt ex testium, & sua in specie constat depositione. Quamobrem de Collegarum nostrorum assensu hac nostra quam in scriptis ferimus, diffinitiua sententia, Christi nomine repetito, dicimus, sententiamus, declaramus, pronuntiamus, ac definimus, prædictum F.N. culpabilem esse, ac de iure puniblem, eumque propterea ad carceres per tres menses damnamus. Sic dicimus, sententiamus, & definimus, non solum hoc, sed & omni alio meliori modo, &c.* vt supra hic cap. 3.

CAPVT V.

De forma assignandi aliquem in Studentem.

FRater, &c. Religionis nostræ gubernatores à Deo constituti, operam, & quidem præcipuam, dare debemus, vt inter varias caliginosi mundi procellas, ac turbines, motum, cursumque suum secundissimè teneat sacra nauis. Id verò, cum non nisi per literarum studia, quasi ardens veluti lucerna, syrtes detegunt, assequi posse videamur, hinc est, vt si quos nouimus comparandæ scientiæ cupidos, atque optimæ spei Religiosos, omne ipsis ea in re subsidium, & opem libentius impartiamur. Quamobrem cum ex ijs, dilecte fili, quas nobis nuper dedisti, literis, haud obscure cognouerimus, te philosophicas iam prætergressum disciplinas, sublimiores etiam, ac theologicas addiscendi cupiditate maxima incendi, eamque ob causam Collegium N. Prouinciæ N. adeundi facultatem tuarum igniculos attendentes, ingenij acumen, & præstantiam, naturæque facilitatem, quibus omnium in te beneuolentiam concitasti, & fide digno apud nos testimonio commendaris, progressui tuo, & commodo propensius, validiusque intendere cupientes, harum serie, ac vita eum oneribus, ac honoribus in præfato nostro Collegio sacræ Theologiæ ad quatuor annos Studentem, ac Auditorem, Deo, & Religioni sub humili Pastoris, Doctorisque obedientia famulaturum eligimus, adscribimus, & cooptamus. Seriò te, paternèque commonentes, vt præstantiorem literis virtutem praeferas, & scientiæ oleo ignem foueas charitatis. Ita enim fiet, vt luminosa lucernæ præsidio saxa, & cautes deuitans, indefessus veluti remex, plenum cælestibus diuitiis nauem in æternæ salutis portu fœlicissimè valeas collocare. Et Dominus te benedicat. In quorum fidem, &c. Datum, &c.

Leges obseruandæ à Regente, Lectoribus, & studentibus Collegij Ordinis Minimorum Iesu Mariæ Genuæ.

§. 1. *De Religione erga Deum, & Sanctos in huius studij prosecutione.*

ANte studium, & lectionem omnibus studentibus cum Lectore genuflexis, sequens semper oratio præmittatur. Iesu dulcissime, da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo. Illumina cor meum, vt sciam, velim, & faciam, quod acceptum coram te fit omni tempore. Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Da mihi, Domine, sedium tuarum assistricem sapientiam, quæ intellectum meum illuminet, cor meum purificet, & affectum meum inflammet ad cognoscendum, & amandum te Dominum Deum meum in omnibus, & super omnia. ℞. Amen.

2. *Collegij huius Tutelares sint D. Thomas, & S. Catharina Virgo, & Martyr, quorum festa solemniter, & campanarum harmonico sono, ac tinnitu celebrentur. Cantabitur missa solemnis, die quidem S. Thomæ ab aliquo Theologiæ Lectore; die autem S. Catharinæ à Lectore Philosophiæ; ministri verò eorum respectiuè Studentes, vel Lectores quò ad fieri poterit. Studentes omnes Clerici communicabunt.*

3. Quemad

3. *Quemadmodum Superioribus omnibus cauendum, ne studiorum feruore, solidarum virtutum, studiosaque vitæ amor tepescat, ita etiam cauendum, ne voluntariis mortificationibus, orationibus, ac meditationibus prolixis loci multum studij tempore tribuatur. Quare etiam, quantum decentia, & honestas, ac Regula obseruantia patietur, diuinorum officiorum prolixitas fugienda.*

§. 2. De regente.

4. *Regens in Capitulo Prouinciali eligatur ad triennium, isque sit de studiis benemeritus, & qui Lectoris scholastici officium diu obierit, virque prudens, ac discretus. Conclusionibus semper assistat, eique liberum sit in qualibet conclusione, & argumentatione, ac dum in fine, sed & in medio, ac in qualibet ipsius parte, prudenter tamen, loqui, & quæcunque ei dicenda visa fuerint; ad studium, & præsentem quæstionem pertinentia, dicere, & pronuntiare. Quo quidem loquente omnes tacere, ipsoque silentium indicente, cuncti pariter tam Lectores, quàm studentes, silere teneantur.*

5. *Cum quenquam è nostris ab extraneis contigerit ad arguendum inuitari, Regentis erit quem voluerit, siue ex Lectoribus, siue ex Studentibus ad id muneris explendum destinare.*

6. *Liberum sit impedito Regenti vices suas Lectorum cuilibet, seu alteri idoneo Fratri committere; idque non ad breue tantum tempus, sed, & diuturnum; modò tamen super causa vigeat impedimenti.*

7. *In casibus occurrentibus, hic non expressis, prudenti Regentis arbitrio, ac dispositioni relinquitur, si quid erit faciendum; Et in hic expressis, eiusdem prudentia remittitur, si quid circa horarum dispositionem, & campanulæ pulsationes immutandum fore aliqua suaserit rationabilis causa.*

§. 3. De Lectoribus.

8. *Antequam Lectores instituantur, à Regente, aliisque Lectoribus actu legentibus examinentur, assistente P. Prouinciali. Quibus quidem omnino curandum, vt pij dumtaxat, docti, diligentes & assidui, nec non studentium profectus cupidi, ac studiosi admittantur. Cum his tamen, qui essent notoriè docti, per P. Prouincialem, eiusque Collegas, ac Regentem, nemine discrepante, super dicto examine poterit dispensari. Et ea in primis conditio in nostris Lectoribus requiratur, vt Philosophiæ scilicet, ac Theologiæ cursus omnino compleuerint.*

9. *Lectores omnes suas in primis sic forment lectiones, vt communem, ac laudabilem minimè excedant legendi modum. Suos etiam discipulos, & auditores sic erudiant, vt ad ædificationè legendum, prædicandum, confessionesquè audiendas, iuxta Beati Patris præceptum, idoneos, & aptos efficiant. Verbo præterea, ac exemplo eos ita instruere satagant, vt ab inutilibus, vanis, & scurrilibus præcipuè inter legendum miscendis abstineant, & suos tandem sic condiant sermones, vt quæ de ore eorum procedunt, sapientiam tantum redoleant, ac pietatem.*

10. *Philosophiæ Lectores tribus ad summum annis totum sic absoluant cursum Philosophicum, vt primo nimirum anno Logicam perficiant. Secundo verò Physicorum libros octo, ac de Cœlo, & mundo. Tertio denique libros de Generatione, Anima, & Metaphysicâ.*

11. *Lectores Theologiæ duo saltem semper sint, quorum alter manè, alter vespere legat, totumque Theologicum cursum quatuor ad summam annis absoluant; hoc pacto videlicet. Primo anno matutinus legat de Deo trino, & vno. Vespertinus de iustitia, & iure: Secundo annò matutinus de Angelis, de Beatitudine, de voluntario, ac de actibus humanis. Vespertinus autem de Incarnatione. Tertio anno matutinus de vitiis, & peccatis, ac de gratia: Vespertinus dè sacramentis in genere, ac de Eucharistia. Quarto anno matutinus de pœnitentia, & reliquis sacramentis: Vespertinus de fide, spe, & charitate. Studeantque præterea ipsi Theologiæ Lectores Angelici Doctoris mentem, ac methodum omnino sectare.*

12. *Lectores morales, seu casuum conscientiæ, bis saltem in hebdomada, die nimirum Iouis, & Dominica, post mentalem orationem in Choro discutiendos proponant casus, quibus Sacerdotes omnes ad Superioris nutum interrogati, aperto capite stantes, respondere teneantur, nisi aliud Superiori visum fuerit expedire.*

§. 4. De Studentibus.

13. *Antequam ad studia admittantur Studentes, examinentur per Regentem super grammatica, si ad Logicam; vel super Philosophia, si ad Theologiam sint admittendi.*

14. *Cor purum in primis, & mundam conscientiam seruare studeant, nihilque aliud spectent in literis addiscendis, quàm diuinam gloriam, animarumque salutem. Modestia religiosa in scholis, ac publicis, priuatisque disputationibus semper vtantur, clamores præsertim, & cachinnos fugiendo. Præsente Lectore, nullus omnino absque eius nutu, & licentia loquatur: nullusque rideat, præsertim cachinnando; nemo sedeat immodestè, nec genu genu superimponat; nil quisquam effingat in scamnis calamo, vel gladiolo, à Lectoribus puniendus, si secus facit.*

15. *A Lectoribus in scholis votati statim assurgant, apertoque respondeant capite, sicque ad finem usque permaneant. Super his tamen prudenter valebit Lector cum Sacerdotibus dispensare. Extra scholas etiam Lectores omnes singuli Studentes humili affectu, ac reuerentiali gestu venerentur, aperto capite eos alloquendo, & caputio ad verticem saltem capitis residente.*

16. *Ad prælectiones recognoscendas cuncti se pareut, nec vllus sigillatim pro tali lectione recognoscenda moneatur. Qui in hoc defecerit, prudentis Lectoris arbitrio puniatur.*

17. *Absque Regentis licentia nullus lectionem omittat. Qui secus egerit, Regentis arbitrio puniatur.*

18. *Extra Conuentum quauis de causa non mittantur, etiam à Correctore, absque Regentis scientia & ipsius accepta in egressu, ac regressu benedictione. Laudabile quoque, & consentaneum, vt nec Lectorum quisquam exeat insalutato Regente.*

19. *Si cuipiam Studenti cum aliquo, siuè extraneo, siuè domestico colloquendum esset, id cum Lectoris licentia fiat, si res breuis sit expedienda; sin verò notabilem exigat temporis moram, Regentis tunc obtinenda licentia.*

20. *Ab excubitore excitati continuo surgant, & præmissis, quæ secundum Deum Religiosos agere par est, lectionum studio se statim tradant.*

§. 5. *De Bidello.*

21. *Bidellus generalis à Regente ex Studentibus ipsis seligendus, sollicitus sit ad pulsandam horis debitis pro temporum varietate mutandis campanam studij, qua quidem pulsatio vnius Aue Maria spatium non excedat. Horæ autem debitæ erunt huiusmodi. Pro lectione matutina post primam semper immediatè pulsabitur campana, qua se studentes omnes in cellas colligent ad lectionem reuidendam per horæ medietatem, qua elapsa, ad lectionem statim pulsabitur. Pro lectione autem vespertina immediatè post vesperas recollectionis signum dabitur pro lectione reuidenda semihoræ itidem spatio, quo elapso, ad lectionem pulsabitur immediatè.*

22. *Hora autem pulsandi primam, & vesperas, pro quibus pulsandis dabit signum Bidellus, erunt infrascriptæ. A die 15. Octobris vsque ad Sabbatum ante Septuagesimum inclusiuè pulsetur ad primam hora 15. ad prandium hora 19. ad vesperas detur vltimum signum hora 20. cum dimidia; ad completorium hora 23. ad orationem mentalem hora 24. ad studium cubiculare hora 24. cum dimidia, ad cœnam hora 2. noctis; ad silentium, & dormitionem hora 3. ad matutinum hora 8. A Sabbato ante primam Dominicam Quadragesimæ, vsque ad diem Mercurij hebdomadæ sanctæ exclusiuè pulsetur ad primam hora 13. ad prandium hora 17. seu circiter. Ad recollectionem pro studio cubiculari hora 20. ad lectionem hora 22. ad completorium hora 23. ad orationem mentalem hora 24. ad studium cubitulare hora 24. cum dimidia; ad tentaculum, seu collationem hora 1. noctis, ad silentium, & dormitionem hora 1. cum dimidia; ad matutinum hora 6. Post Dominicam in Albis vsque ad primum diem Iunij, ad primam pulsetur hora 11. ad prandium hora 15. ad silentium, & dormitionem pomeridianam hora 16. cum dimidia; ad vesperas detur vltimum signum hora 18. cum dimidia; ad lectionem hora 19. cum dimidia; ad completorium hora 22. ad cœnam hora 22. cum dimidia, ad silentium, & dormitionem statim post orationem mentalem, quæ semper hora 24. ad matutinum hora 5. vel circiter. A die 1. Iunij vsque ad finem ad primam pulsetur hora 10. cum dimidia; ad prandium hora 14. cum dimidia; ad vesperas detur vltimum signum hora 18. cum dimidia; ad completorium hora 22. ad cœnam hora 22. cum dimidia; ad silentium, & dormitionem statim post orationem mentalem; ad matutinum hora 5. vel circiter.*

23. *Ipsius est inuigilare, ne lectiones cuiusquam strepitu inturbentur: quòd si quisquam Bidelli monitu non destiterit, Regentis arbitrio corrigatur. Si quis insuper extraneus lectionum tempore scholæ ianuam pulset, aut quemquam Studentium vocet, illius scholæ tantùm Bidelli munus est respondere.*

24. *Ad eundem quoque spectabit aptare circulum pro publicis habendis conclusionibus, locaque extraneis assignare, atque conclusiones distribuere: quem profectò adiuuare teneantur Bidelli minores, singuli respectiuè Lectoribus destinandi, seu alij quicunque ab ipso vocati. Ipsius tandem erit vacationis tempus indicere, ac publicare.*

25. *Cuiuslibet Scholæ Bidellus saltem semel in hebdomada scholam verrere non omittat.*

§. 6. *De Conferentiis.*

26. *Conferentiæ in aula Capituli à singulis Studentibus, suis respectiuè Lectoribus assistentibus, alternis diebus celebrentur; à principio quidem studij vsque ad Resurrectionis Paschæ post completorium immediatè, à Paschate verò vsque ad finem studij, media hora ante completorium immediatè, iisque habendis semihora tantummodo horologio arenario computanda spatium insumatur; super qua re moderatiùs inuigilet generalis Bidellus: nec absque Regentis scientia omitti queant; hisque conferentiis Lectores omnes intersint ac Studentes. Defendentes autem*

autem cathedram ascendat, eique Lector iuxta cathedram in sede peculiari assistat.

27. *Sabbato verò communes omnium scholarum conferentiæ in præfato Capituli loco habeantur irremissibiliter; & tunc omnes defendentes in scamno particulari sedeant, omnesque Lectores in alio scamno, scamno studentium proximo, à latere scilicet dextro, ita ut Lector quilibet Scholari suo assistere commode possit. Argumentes vero in alio scamno ex opposito defendentium. Cuivis conclusioni ab unoquoque studentium defendendæ dimidia horæ tempus destinabitur, quo elapso, statim ad aliam conclusionem deveniatur, nec possit quis illud excedere in aliorum præiudicium, nisi aliter Regenti visum fuerit. Nemo, sive defendendo, sivè argumentando, dissolutam chlamydem sine fibula gestet: poterit tamen super, non subtus brachia, quantum modestia religiosa patietur, fimbrias retorquere.*

28. *Dum conferentiæ fiunt, cuncti sedeant, taceant, attendant; neminique liceat difficultates proponere, nisi ubi arguens terminaverit, Lectorique placuerit monere, an quis difficultates habeat proponendas, & hoc dumtaxat in conferentiis quotidianis; nam in communibus hebdomadæ id fieri posse prohibetur, nisi, peractis omnino conferentiis, tempus supersit.*

29. *Cum in his conferentiis arguentes debeant esse Scholares, isti si in arguendo suo muneri satisfaciant, id permittant omnino Lectores, & solum argumentum reassumant, cum eos deficere viderint, nec unus semper Lector reassumat, sed alternis vicibus id Lectores præstent, & in fine argumenti, sea aduentante fine conferentiarum Lector assistens doctrinam afferendo, &c. argumento respondeat magistraliter.*

30. *Præter supradictas privatas conferentias, singulis etiam mensibus publica conferentia habenda, ad quas aliqui extranei invitari valebunt, fiantque in loco Capituli, & festis diebus; vesperis persolutis.*

31. *Arguentes sive Scholares sint, sivè Lectores, in his conferentiis protervi non sint, vel obstinati, sed Religiosa modestia præditi, id unum contendant, ut veritas elucescat, & studentes proficiant; suaviter semper, ac demisse loquantur, & quantum fervor patitur disputationis, clamores vitent, fugiantque in primis scommata, inurbanos sales, & pungentia dicteria, multoque magis contumelias, nec propriam affectent vincendi gloriolam, sed sustentantem semper, ac assistentem honorent, animent, & adiuvent quantum sat est. Quod etiam, & magis servandum, quando ad disputandum cum extraneis e s contigerit invitari.*

32. *In conclusionibus, & conferentiis Lectori, in tantum præsidenti, & non aliis, etiam aliàs propriis Lectoribus, subdantur defendentes quò ad responsiones, receptionesque argumentorum, terminorumque explicationem. Argumenti quidem terminos exponere arguentis, terminos autem conclusionis munus erit Lectoris assistentis. Circa terminorum excusam, grammaticalemque acceptionem non disceptetur, sed quomodo accipiendi sint, in aliud tempus extra conferentiæ, & conclusionis horam differatur, ne disputationis cardo relinquatur.*

§. 7. *De tempore legendi, & vacandi.*

33. *Legere incipiant Lectores à die 15. Octobris, & pergant usque ad 20. Decembris inclusive, & ab hac die usque ad 7. Ianuarij fiant vacationes. A 7. verò Ianuarij usque ad Sabbatum ante Dominicam Sexagesimæ inclusivè pariter legant; vacentque deinde usque ad feriam 4. Cinerum usque ad vesperas exclusivè; à vesperis autem huiusmodi usque ad feriam 4. maioris hebdomadæ exclusive lectiones habeant, & vacent usque ad feriam 2. Dominica in Albis exclusive. Legant demum usque ad finem Iuny, & vacent usque ad diem 15. Octobris exclusive, quæ subsequentis anni dabit initium.*

34. *Lectiones quotidianæ non durent nisi per spatium unius horæ cum dimidia, ita ut media hora in repetitione præcedentis lectionis, hora vero in scriptione, & declaratione insumatur.*

35. *Vacationum tempore legendas Lectores præparent lectiones, lectasque revidcant defendendas. Studentes verò eo tempore in receptas lectiones diligenter incumbant, compendia forment, ad defendendum separent. Theologiæ præterea Studentes vacationibus æstiuis concionem, quæ eis sorte obtigerit, in ecclesia pulpito, ianuis clausis, statutis à Regente diebus coram toto Conventu habendam, sedulo componere studeant, studio insuper casuum conscientiæ quotidie per horam saltem operam dent. Studentibus vero Philosophiæ semper aliquid ex Metheoris legatur per aliquem Lectorem ad Regentis libitum. Semihoram itidem singulis diebus insumant in summulis revidendis.*

36. *Singulis diebus Iouis cuiuslibet hebdomada à studio feriandum, & Studentes per vicinos colles, ac montes deambulandum cum suo informatore concedant, eisque per penuarium de opportunis cibariis ad animi, corporisque refocillationem provideatur. Poterit tamen Regens diem Iouis in alium mutare, si legitima ratio postulaverit. His verò recreationum, quemadmodum etiam singulis studiorum diebus Regens curet; ut Scholastici studio non*

vacent recreationis hora, & semper quantum Religionis sui est, temporis aliquid somno tribuant. Si vero intra hebdomadam festum aliquod contingat, tum die Iouis non vacetur, nisi in lectione vespertina; & tunc Lector Theologiæ vespertinus die Sabbati mane legat. Cum vero die Sabbati in vesperis fieri semper debeant conferentiæ prædicti Theologiæ Lectores mane Sabbati per vices legant.

§. 8. De Priuilegiis *Lectorum, & Studentium.*

37. A*B officio chori quotidie immunes sint Lectores, diebus feriarum exceptis, quibus interesse teneantur vesperis, & completorio; diebus etiam dominicis, aliisque festiuis, quibus tenebuntur interesse missæ cantatæ, & vesperis; ac festis Domini Sabaoth, aliisque solemnioribus, quibus matutino etiam interesse, & semel saltem in mense capitulo culparum tenebuntur.*

38. *Lectoribus assignetur à Superioribus Frater Oblatus, qui circa frequens eorum ministerium, cellam scilicet verrendo, lectum parando, aquam afferendo, &c. Sollicitè satagat.*

39. *Detur Lectoribus ex qualibet comestione duplex pitantia diuerso modo parata, & supportentur charitatiuè, si quando peculiare pulmentum, seu iusculum ad tuendam, recuperandamve sanitatem sibi parari mandauerint. In cella tamen cum Studentibus, vel etiam absque eis, nullo pacto comedere audeant, infirmitatis tempore dumtaxat excepto, & tunc ad seruitium tantum deputato ministrante. Nec cogantur Lectores in vespertina comestione communitatem, ac refectorium frequentare, sed eis permittatur, vt in aliquo communi loco omnes simul ad cœnam conueniant, ministrantibus sibi ad singulorum seruitium deputatis.*

40. *Assignentur Lectoribus annua scuta duodecim pro expensis studiorum ergo faciendis. Quæ quidem scuta ab omnibus Prouinciæ Conuentibus soluenda erunt: ea vero alicui Oblato tradantur, ad Lectorum libitum in Religiosos, ac honestos tantum vsus expendenda. Hæc demum scuta Lectoribus, qui in Quadragesima prædicant, nequaquam concedantur.*

41. *Lectoribus moralibus ex qualibet comestione duplex pitantia detur, & ab officio chori iis tantum diebus, quibus legere contigerit, sint exempti, Pro ipsis autem scuta sex annis singulis expendantur.*

42. *In Conuentus negotiis à Correctore nullatenus implicentur Studentes, & à Communitatis muneribus, lectionum præsertim tempore, sint omnino exempti. Illis etiam de necessariis omnibus, tam quo ad victum, & vestitum, quod cum aliis est eis commune, quam quo ad studium, mensa scilicet, lucerna, oleo, sedili, calamis, papyro, & atramento, libris etiam, si in bibliotheca non adsint, per Correctorem prouideatur, benigneque in Regulæ ieiuniis supportentur, plusque egenti plura tribuantur, & singulis semel in hebdomada exemptio à matutinis concedatur.*

43. *Lectores, ac studentes in omnibus causis ad studium pertinentibus Regenti soli subdantur, priuatiuè quo ad Correctores.*

44. *Lectores, & Studentes ab hospitum in propriis cellis susceptione, ac seruitio immunes sint, nec à quoquam ad huiusmodi ministeria, præterquam à Prouinciali, & Regente cogi valeant, ac vrgeri.*

§. 9. De pœnis, & præmiis studentium.

45. P*Oenitentiæ à Lectoribus Studentibus imponendæ erunt infrascriptæ. Pro leuioribus defectibus osculatio terræ, genuflexio per aliquod temporis spatium, recitatio alicuius psalmi, culpæ confessio coram condiscipulis. Pro grauioribus autem defectibus, comestio panis, & aquæ in refectorio, sedendo in terra, vel mensa, vt Lectori placuerit, culpæ accusatio in capitulo, vel in refectorio, ad Lectoris beneplacitum. Nec valeant Correctores, inconsulto Lectore, aut Regente, prædictas pœnitentias relaxare, adque illas complendas omnino teneantur studentes; qui in hoc inobedientes fuerint, grauiori pœna etiam vsque ad carceres inclusiue puniantur. Sicut vero potest Lector negligentibus pœnas imponere, ità sanè conueniens, vt diligentibus præmia largiatur; Præmia autem erunt; laus apud superiorem, & libri aliqui religiosi per Correctorem emendi.*

46. *Si qui Studentes, vel immodesti in scholis, vel negligentes in studiis fuerint, post debitas correctiones illis per Regentem factas à scholis, & studio per Regentem expelli poterunt; eis tamen licitum sit hoc casu dumtaxat ad Prouincialem recurrere, qui, partibus auditis, ac seruata, quantum iuris ratio patitur, Regentis auctoritate, secundum Deum; & iustitiam iudicabit.*

§. 10. De Excubitore.

47. S*Tudentium excubitor diligens sit in deferendo lumine, & excitandis à somno, studentibus, horis hic designatis, nec à cella, nisi studente quouis bene expergefacto, discedat. Horæ autem erunt infrascriptæ. A die 15. Octobris vsque ad Sabbatum ante Septuagesimam inclusiuè, excitentur hora 11. A Sabbato ante Dominicam primam Quadragesimæ vsque ad diem Mercurij hebdomadæ Sanctæ excitentur hora 10. Post Dominicam in Albis vsque ad primam diem Iunij*

excitentur

excitentur hora 8. (A dormitione pomeridiana hoc tempore excitentur hora 17. cum dimidia) A die verò prima Iunij, & infra excitentur hora 7. vel circiter.

§. 11. De Magistro Studentium.

48. *Studentium Magister eretur à Prouinciali cum suis Collegis, sitque is, qui philosophicum, & theologicum cursum perfectè compleuerit, ac defenderit, cui etiam proximè futurus Philosophiæ cursus sit commendatus, Magisterij tempore efformandus.*

49. *Legat interim quempiam Philosophiæ moralis tractatum semel in hebdomada, & mane. Ægrotante, vel absente Lectore, illius suppleat vicem legendo. Studentium scripta perlegat, corrigat, si quid in iis eorum vitio cernat irrepsisse.*

50. *Post Lectores immediatè sedeat, & in Philosophicis disputationibus argumenti facultatem habeat à tertio argumentante reassumendi.*

51. *Ord nariam eius officium erit, curare, vt in omnibus scholis disciplina fruetur; quòd si quid, vel in studentium, vel Lectorum fauorem faciendum, ipsius est procurare.*

52. *Vacabit à matatinis ter in hebdomada, vt possit se praparare, & lectionis die immunis erit à prima, tuncque duplici donabitur portione.*

§. 12. De ordine sedendi in conferentiis, & publicis disputationibus.

Primo loco sedeat Lector conclusionibus assistens. Secundo Pater Regens. Tertio Scholastica Theologia Lector matutinus. Quarto Lector eiusdem Vespertinus. Quinto Lector Sacra Scriptura. Sexto Lector Moralis. Septimo Lector Metaphysica. Octauo Lector physica. Nono Lector Logica. Decimo Lector philosophia moralis, seu Magister Studentium. Poterunt tamen diuidi hinc inde ad latus Cathedra, & tunc ex vna parte sedeat lector assistens, & P. Regens, ac alij Lectores Theologia Scolastica, ex alia primo loco sedebit Lector Sacra Scriptura. Secundo lector moralis, & Lectores philosophia diuidantur hinc inde secundum ordinem dictum. In aliis vero locis sedeat vnusquisque secundum antiquitatem Religionis.

54. Nota, quod istæ leges determinatæ sunt in Capitulo Prouinciali Genuæ celebratu *anno* 1635. vbi discussæ, & trituratæ sunt iuxta *cap.* 3. *disp.* 4. Et vocatæ sunt leges, ad eorum maiorem firmitatem ostendendam, & ad maiorem obseruantiam insinuandam. Positæ autem sine prologis. Nam in legibus condendis vitiosum est legislatorem vti prologis, vt Seneca epist. 94. *Legem enim, ait, breuem esse oportet, quo facilius ab imperitis teneatur, vel vti emissa diuinitus vox sit. Iubeat, non disputet, nihil videtur mihi frigidius, nihil ineptius, quam lex cum prologo. Mone, dic quid me velis fecisse; non disco, sed pareo.* Quod tamen solum intellige de prologo, qui tanquam argumentum præmittitur, vt præcepti honestatem, vel necessitatem conuincat. Cum ergo his leges studentibus præscribamus, rationem dictarum legum non præmisimus. Potest tamen legibus præponi prologus, seu synopsis, vel summarium, dicenda breuiter complectens, quæ profusa postea enudanda sunt; quod lumen mentis vocat D. Thom. *in* 3. *disp.* 23. *quæst.* 2. *art.* 1. *ad* 4. statutum autem capituli prouincialis est tenoris sequentis. *Die vero 28. eiusdem mensis in Capituli locum conuenientibus Patribus oblata sunt leges, & priuilegia pro lectoribus, & studentibus huius collegij Genuensis. Quas lectas, & auditas libenter acceptarunt, laudarunt, approbarunt, & confirmarunt, easque exactè, & inuiolabiliter obseruandas statuerunt.*

LITERA T.

CAPVT PRIMVM.

De forma, qua Prælatus potest dare licentiam suo subdito, vt possit testificari in causis sæcularium.

Frater &c. tibi &c. Salutem ab eo, qui veritas est. Cum plurimum Reipublicæ intersit veritatem emergere, atque in lucem prodire tibi proinde supradicto ad Sancta Obedientia meritum præcipimus, & mandamus, vt in causa vertente inter N. & N. coram D. Pratore ciuiliter agitata pro pura dumtaxat, ac simplici veritate, qua aliter, quam per te, vt audio, sciri non potest, coram prafato D. Pratore ciuiliter examinandum te sistas. In quo quidem examine illud in primis tibi cura esse volumus, ac iubemus, vt si criminalis quispiam, vel infamatorius occurrat articulus, nullo te pacto in eodem implices, & commisceas, etiamsi aliter, quam per te, veritas haberi non possit; licentiam nostram, ac facultatem, qua ad hoc tibi minimè suffragari declarantes. Religiosi namque, & Sacerdotis est sic alteri subuenire, vt nullus grauetur; & cunctis obstrictus nulli nocere debet, omnibusque prodesse. Ea igitur prudentia vtendum monemus, vt vni videlicet sic faueas, quod salua semper veritate, neminem lædas, nec tuo quisquam verbo se victum arbitretur. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quòd ista materia licentiandi Monachos ad se examinandum in iudicio sæculari vel Ecclesiastico, est multum scabrosa, cum vix possit id contingere absque odiis vel inimicitiis, & ideò vitanda, quantum fieri potest. Vnde Spathar. *de mode corrig. Regul tract.* 7. *cap.* 5. *num.* 3. putat, quòd hæc licentia tuta conscientia vix dari possit. Et concedenda non est, nisi vbi aliquis magnus Princeps, vel insignis Respublica id expeteret, ne iustitia magnum detrimentum pateretur ex defectu testium, veritas aliter haberi non posset, nisi per testimonia Regularium. Ita Spathar. sed Nota, & alij apud

Farinacium *in prax. crimin. par. 2. quæst 61. num. 72.* hanc limitationem intelligunt, non cum actu tantum alij testes non interfuerunt, at cum ex natura negotij de cuius probatione agitur, nec alij testes interfuerunt, nec interesse potuerunt: sequitur Farinacius *ibidem*, & merito, quia magis rationi congruum. Puto tamen, quòd in causis ciuilibus leuioribus, si in nullius detrimentum cedat testimonium, possint Superiores hanc facultatem concedere in gratiam alicuius Prælati de Religione benemeriti, seu insignis benefactoris sæcularis.

2. Noto 2. quòd in causa criminali, in qua agitur de pœna sanguinis, non potest Superior regularis hanc licentiam suo subdito concedere, neque illum ad testificandum compellere propter periculum irregularitatis. Et hoc, etiamsi veritas aliter haberi non possit, vt cum multis probat Farin. *par. 2. praxis, quæst. 78. à num. 199. & quæst. 60. n. 91.* Megalanus *in promptuario theologico, verb. Clericus, num. 26. vers. Et quæ dicta sunt*, Thom. à Iesv *de visit. Regul. tract. 3. cap. 1 t. num. 10.* Spathar. *loc. cit. num. 4.* Quòd si Prælatus compellat, vel licentiam concedat, non est obtemperandum, vt docent Diaz *in praxi, cap. 101. num. 28.* & Addit. Guidonis Papæ *ad quæst. 65.* Rodr q. *tom. 2. quæst. regul. q. 11. art. 4. fine.* Colligitur *ex cap. Testimonium 1 t. quæst. 1.* Vide quæ dico *tom. 1. priuil. in const. 2. Iulij I I. à n. 147. & tom. 3. c. 3. n. 34.*

3. Noto 3. quod concedere hanc facultatem Monachis se examinandi in causis ciuilibus gratuitis, seu etiam criminalibus ad liberandum reum à morte, iniustè illi aliàs infligenda coram Iudice sæculari, vel Ecclesiastico, pertinet ad Superiores Prælatos, Generalem scilicet, & Prouincialem, & penes ipsos residet potestas dictos compellendi. Ita Rodriq. *tom. 2. qq. regul. quæst. 11. art. 4.* Spathar. *loc. cit. num. 2.* innuit Diaz *in praxi, cap. 101. num. 23.* Barbos. *cap. 1. de iuram. calum. num. 6.* Ex quo cap. *§. fin.* id etiam colligitur. Nam propriè soli Generales, ac Prouinciales habent auctoritatem quasi Episcopalem. Et ita in Ordine nostro habet inueterata consuetudo. Vbi tamen talis consuetudo, aut alia constitutio contraria non adest, non est hæc facultas Superioribus localibus deneganda, cum nullibi reperiatur vetitum, & ipsi possint dici habere largo modo auctoritatem quasi Episcopalem, vt dixi *tom. 2. Relig. q. 1. cap. 4. num. 76.* Et aduerte, quod quando dicitur, quod Monachus potest cogi ad testificandum coram Iudice sæculari; intelligitur, quod potest cogi à suo Prælato, non à Iudice sæculari, seu Ecclesiastico. Nam Prælatus facit præceptum suo subdito, vt deponat coram Iudice sæculari, non autem dat sæculari licentiam ad cogendum Monachum ad testificandum coram ipso, vt notat Farin. *p. 2. praxis, q. 61. num. 97.*

4. Noto 4. quod Religiosus, qui se examinaret in iudicio sæculari, vel Ecclesiastico absque licentia sui Prælati, peccaret mortaliter, & esset dignus grauissima pœna. Ita Spath. & Diaz *loc. cit.* Abbas *in cap. s. de iuram. calum. num. 17.* Thomas à Iesv *de visit. Regular. tract. 3. c 1 5. num. 11.* Et probatur *s. ex dicto cap. 1. de iur. calum. §. fin.* vbi præcipitur Clericis, quod inconsulto suo Prælato, minimè iurare debeant; at transgressio in re graui canonis præcipientis mortale est. 2. Quia Monachus in Iudicem non suum consentire non potest; *cap. Si diligenti, cap. Significasti, de foro compet.* Et est ratio gloss. fin. *in dicto cap. 1.* quam probat Pan. Nam sic Prælato proprio irrogatur iniuria.

5. Noto 5. quod Iudex laicus non potest examinare Regularem inuitum, neque in ciuilibus, neque in criminalibus, pro sola veritate inuestiganda, etiamsi veritas aliter haberi non possit. Quòd si cogat, incurrit in excommunicationem 15. bullæ Cœnæ contra trahentes personas Ecclesiasticas ad suum tribunal, vt constat ex ipso bullæ contextu, & dicunt omnes illius expositores. Multo minus potest Regularem examinare, tanquam principalem; nam tunc etiam incurrit in excommunicationem 19. dictæ bullæ contra procedantes personas Ecclesiasticas, vt docent Nauar. *lib. 5. consil. de sentent. excom. cons. 32.* Bonacina *de cens. in particulari, disp. 1. q. 20. puncto 2. n. 10.*

6. Et aduerte quòd si Iudex laicus examinet præcisè Regularem in causa criminali pro sola veritate scienda, non incurrit dictam excommunicationem 19. dictæ bullæ contra procedantes. Nam examinare præcisè personam Ecclesiasticam quò ad alios, non est actus prohibitus illa excommunicatione 19. contra procedantes, ideo non est ad illam extendendus. Ita Bonacina *loc. citat.* Alterius *tom. 1. de cens. lib. 5. de excommun. bulla Cœnæ, disp. 20. c. 1. vol. 9. vers. Quæret quis.* Incurrit tamen excommunicationem 15. dictæ bullæ contra trahentes ad suum tribunal, si dictum Regularem cogat ad testificandum in suo tribunali. Dixi, si cogat; nam si non cogat; sed ipse Regularis sponte omnino se offerat, tunc nullam censuram incurrit, vt cum multis probat Bonac. *loc. cit. q. 16. part. 4. num. 4.* Puto tamen, quòd peccatum non effugiat, si sciens dictum Regularem non habere licentiam à suo Prælato se examinandi, nihilominus eum examinaret; quia cooperatur peccato illius, & facit contra *cap. Testimonium, 11. quæst. 1.* Neque peccat, aut vllam censuram incurrit Iudex laicus, quando examinat Clericum, aut Regularem in casibus sibi à iure permissis. De quibus agunt Vgolinus *de censur. Pontif. reser. cap. 5. §. 1. à num. 6.* Cenedus *ad decretum, collect. 37. à num. 2.* Giassins *par. 1. decis. lib. 4. cap. 18. num. 128. & à num. 150.* Couarr. *pract. q. c. 23. à num. 2.* Bonac. *de cens. in partic. disp. 1. q. 16. par. 6.* Ioan. Suarez *in enchir. lib. 6. tit. Excommunic. bulla Cœna, n. 15. vers. Tibi potest.*

CAPVT II.

De forma examinandi testes circa delictum notorium.

Die, & loco *supradictis Reuerend. Admod. P. Prouincialis attendens, & considerans delicta eiusmodi, absque Dei offensa, Religionisque pernicie dissimulari non posse, ac de iustitia cupiens ex pastoralis officij debito prouidere, coram se vocari iussit F. N. testem ex officio assumptum, atatis annorum 25. decem verò religionis, ac de veritate fatenda præstito iuramento Religiosorum more tacto pectore, seu tactis Sacrosanctis Dei Euangeliis, iurauit. Et primò quidem interrogatus est, an delictum huiusmodi in tali Conuentu sciat fuisse perpetratum.* Si affirmet, interrogetur secundò, *quorum pacto id sciat. Vbi esset eo tempore, vel hora cum crimen fuit commissum, &c.* vt supra lit. P. cap. 17. in principio.

CAPVT

CAPVT III.

De forma examinandi testes productos à denuntiatore in crimine non notorio.

Die 18. Iulij eiusdem anni locoque supradicto. Volens P. Prouincialis, vt debitum sui officij postulat, de iustitia proaidere, iuridicas super dicto delicto informationes capiendas statuit, atque ad testium propterea examinationem ceasait deueniendum. Quamobrem præfata die accersitus est P. F. N. testis super eo à denuntiante productas, ætatis annorum 25. Religionis verò decem; ac de veritate dicenda præstito iuramento, iurauit, &c. Et primò quidem interrogatus est, à quonam tempore in illo degat Conuentu, an N. furti accusatum v. g. sciat, & à quo tempore, cuiusnam fama tam apud alios, quàm apud se existat, sciat ne ab ipso delictum eiusmodi perpetratum, & quomodo id sciat, &c. vt supra lit. P. à cap. 12.

1. Nutu 1. quòd circa formam examinandi testes, dixi multa supra in singulis furmis formandi procesšus. Et puto nun posse dari certam regulam; nam interrogaturia sunt varianda iuxta criminum varietates, & circumstantias, ac etiam iuxta responsiones ipsorum testiom. Quare videtur potiùs remittendom prodentiæ, & scientiæ Iudicis. Pro simplicioribus tamen dixi aliqua *supra loc. cit.* quibus hæc paucula addidi, vt ex iis pussint in casibus uccurrentibus interrogatoria formare. Nam licèt surdastris loqui non dedignemur, surdis tamen umninò nun loquimur.

2. Noto 2. quòd in testium examine debet notari numen, & cognomen testis, atque status ipsius, & grados, ætas sæculi, & Religionis, ipsorumque dicta eodem sermone, quo ab ipsis prulata fuerint, eodemque pariter modu, videlicet, clarè, dubia dubiè notanda sunt, nibil addendu, vel minuendo; ac demum testi cummittere, vt lectu prius ipsius examine, subscribat, & scribere nesciens, manu propria signum Crucis apponat. Ita seruatur de consuetudine in omnibus Religiunibus, vt dicont Ghisil. *de iud. Regul. cap.* 17. *num.* 102. Spathar. *de modo corrig. Reg. tract.* 7. *cap.* 6. *num.* 5. Carthar. *in praxi exam. reor. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 6. Flor. *in pract. crim. rubr. Capias informationem*, *n.* 42. & 47. Triuisan. *de modo proced. inter Reg. c.* 10. *n.* 5.

3. Noto 3. quòd ad hoc, vt testes in iudiciu legitimè prubent, necesse est illos vocare, seu citare. Nam si testis vuluntariè se offerat nun vocatus, suspectus redditur, nec probat; *l. Presbyter, Cod. de Episc. & Cler.* Nihil autem refert, an vocetur ex munere Iudicis, an verò, quia fuerit à parte productus, mudò in processo notetur, quia via sit ad iudicium inductus ad iudicis instructionem. Ita Ghisil. *loc. cit. num.* 92. Spathar. cit. *à num.* 2. Triuis. *n.* 10. Farinac. *par.* 2. *praxis, q.* 80. *n.* 1.

4. Notu 4. quod testis, quicunque ille sit, examinatus sine iuramento de dicenda veritate, non prubat, vt diffusè probat Farin. cit. *q.* 74. *num.* 1. *de testibus, & quæst.* 69. vbi *num.* 72. ait, quòd de dicto iuramento debet constare in processu. Quòd quidem iuramentum, cum sit de iure diuino, non potest Princeps auferre, & rescribere, vt credatur testi non iurato; Farin. *loc. cit. q.* 74. *num.* 59. Et hoc iuramentum est exigendum à teste priùs, quàm examini se subiiciat; nam si exigatur post examen, non valet; Farin. *num.* 31. Et debet sumi ad Sacra Dei Euangelia sacrisque scripturis corporaliter tactis, aliuquin nun prubat, Farin. *num.* 20. *cap. Hortamur 3. quæst.* 9. *cap. Ego, de iur. iur.* Sed in Italia sufficit ex antiqua consuetudine ipsius Notarij scripta tangere manu, Farin. *dicta q.* 74. *num.* 22. Aldrete *de discipl. lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 9. Episcupi verò & Sacerdutes, quandu recipiuntur in testes, nun est necesse, quod iurent tactis scripturis sacris, sed sufficit, quòd prupusitis, & inspectis Sacrosanctis Euangeliis, iurent tacto pectore, vt prubat idem Farin. *loc. cit. num.* 82. vbi ait, ita fuisse consuetudine firmatum, Aldrete *loc. cit. num.* 10. Si verò in aliqua Religiune adsit consuetudo, vt umnes tam Sacerdotes, quàm non, iurent tactis sacris, ea seruari potest.

5. Notu 5. quòd testes interrugandi sunt de denuntiati cugnitione, de tempore, de delicto, de præsentia, idest, an fuerint præsentes facto, de quo interrogantur. Item de viso, auditu, loco, & tempure, de nocte, vel de die; de mense, die, & anno, ac etiam de hura diei. Item qui, & quot interfuerint, de scientia, credulitate, & similibus. Ita Iacobus Butrigarius *de testibus, tit. De interrog. testium, tom.* 4. *tract....* Spathar. *de modo corrig. Regul. tract.* 7. *cap.* 6. *num.* 11. Ghisil. *de iud. regul. cap.* 17. *num.* 92. Foller. *in pract. crim. rubric. Capiat informationem, num.* 42. Ambrusius *de modo formandi processum. lib.* 2. *cap.* 2. *à num.* 12. Thum. à IESV *de visit. Regul. tractat.* 3. *cap.* 7. *à num.* 1. Aldrete *de discipl. lib.* 1. *c.* 9. *n.* 12.

6. Nutu 6. Quòd testis omni exceptione maiur est ille, qui est integerrimæ fidei, & nulla legitima exceptione repelli putest, & de factu ipsu ex certa scientia deponit. Ita Farin. *par.* 2. *praxis, q.* 62. *num.* 1. Ghisil. *de Iud. regul. cap.* 17. *num.* 85. Aldrete *de discipl. iuend. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 6. In causis criminalibus ad probandum requiruntur isti testes; Farin. *loc. cit. à num.* 20. Et vnus testis huiusmodi facit semiplenam prubationem; *leg. Admonendi, ff. de iur. iur.* Et vnus talis facit indicium ad turturam; Clarus *lib.* 5. §. *fin. quæst.* 21. *num.* 2. Testes verò inhabiles sunt, qui iure à testimuniu ferendo excluduntur, vt sunt infames, inimici, &c. de quibus Ghisilerius *loco cit. à num.* 4. Thum à IESV *de visit. Regul. tract.* 3. *c.* 7. *num.* 4. Aldrete *loc. cit. à num.* 10. Testes isti nun probant, nisi hoc immunitas pustolet criminis, de quu agitur; vel nisi simus in casibus, in quibus veritas aliter haberi nun possit; & sic in criminibus occultis, & difficilis prubatiunis, & in quibus certum est, aut verisimile alios testes non adfuisse, recipiuntur. Et tunc intellige etiam, vt probent, non ad effectum puniendi pœna ordinaria, sed ad extraordinariam tantùm pœnam infligendam, vel ad faciendum indicium ad turturam. Ita Clarus *loco citat. q.* 24. *num.* 19. Ambrus. *lib.* 1. *de modo form. process. c.* 2. *à num.* 27. Testes singulares sunt illi, qui deponunt super diuersis factis, ita vt quilibet singularis sit in suo dicto, vt v. g. si vnus deponat Petrum furtum commisisse, alius Ioannem percussisse, aut vnus dicat, tale delictum fuisse perpetratum domi, alter in via publica; vel vnus dicat, delictum fuisse commissum mane ante prandium, alter verò vespere post prandium; vel vnus mense Martij, alter mense Aprilis. Ita Thum. à IESV *de visit. Reg. tract.* 3. *cap.* 7. *à num.* 5. Ghisil. *de Iud. reg. cap.* 17. *à num.* 41. Spathar. *de mod. corrig. Reg. tract.* 7. *cap.* 13. *per totum*; & plenissimè de testium singularitate Farin. 2. *par. praxis, q.* 64. *per totam.* Riccius 2. *par. praxis resol.* 213. Isti

testes singulares super diversis delicti specie, vel in actus ipsius substantia, vel in aliis circumstantiis necessariis existentes nihil probant, vt diffuse Farin. cit. *à num.* 33. Ait tamen D. Thom. 2. 2. *q.* 70. *art.* 2. *ad* 2. Quòd si isti testes de eadem delicti iterabilis specie deponant, vt de adulterio, blasphemia, furto, &c. licèt de loco, aut etiam de tempore non concordent, quamvis non probent, plusquam tamen semiplenam probationem inducunt. An autem aliquando probent, vide Tiraquell. *variar. de pœnis temper. causa* 55. *num.* 106. *fol.* 343. Et *num.* 92. ait, quod pius creditur testibus in dignitate constitutis, quam plebeis. Et an ex solis præsumptionibus quis condemnari possit in criminalibus, vide Menoch. *de præsumpt. lib.* 1. *quæst.* 97. Tiraquel. *loc. cit. causa* 27. *num.* 2.

7. Adverte autem hic ad doctrinam Caiet. loc. *citat. D. Thomæ*, qua docet; quòd inter Religiosos ad condemnandum aliquem de furto, sufficit, quòd multi testes singulares singula furta testificentur; quòd licèt hoc non fit secundum iuris rigorem, tamen, quia in Religione proceditur non tam ad puniendum, quàm ad salutem animæ, & regularis observantiæ fauorem, tolerabile videtur, vt talis probabilitas sufficiat ad certitudinem inter eos, qui mortui sunt mundo. Addit tamen quòd reos non tenetur acceptare sententiam, & propterea procedendum erit per tormenta religiosa, vt exquiratur ab illo veritas. Quam doctrinam sequuntur Aldrete *de disciplina tuend. lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 28. Val. *tom.* 3. *disput.* 5. *quæst.* 14. *part.* 2. *ad finem.* Eam, inquam, ita sequuntur, vt videantur velle defendere, in Religiosis omnia delicta per testes singulares probari posse. Quod tamen falsissimum est, cum de iure sit, vt nemo condemnetur, nisi de delicto conuictus; *c. Nos in quenquam* 2. *quæst.* 1. Testes autem singulares non conuincunt, vt dixi ex Farin. & multis probat Aragon. 2. 2. *quæst.* 70. *art.* 2. *col.* 3. *vers. Illud autem*, *& vers. Illud quoque.* Et ratio est. Quia ad integram probationem requiritur, vt saltem duo testes sint concordes; *cap. Licet vniversis, de testibus*, *& cap. Licet causam, de prob.* Non video autem, cur faciliùs possint condemnari Religiosi, quàm sæculares, quasi illorum fama non esset tanti æstimanda, quanti sæcularium, quasi vilissimæ personæ essent Religiosi, & nihil facienda mancipia. Nec video, cur status perfectior, in quo reperiuntur, eos facere debeat deterioris conditionis in his, quæ eorum famam concernunt. Immo ex hoc colligo, quòd difficiliùs deberent posse puniri, quàm sæculares. Tum quia illis ratione status negantibus tanquam seruis Dei, plus credendum videtur, quàm aliis affirmantibus. Tum quia ex alicuius eorum, condemnatione derogatur opinioni multorum. Tum quia sicad condemnandum Episcopos, & Cardinales requiruntur multò plures testes, quàm duo, ratione eminentioris gradus, & perfectionis, vt constat ex *cap. Præsul.* 2. *quæst.* 4. cur ad condemnandum Religiosum debent sufficere testes singulares, qui singuli non sunt nisi vnus testis: Linquo, quòd Caiet. loquitur multùm dubitatiuè, & non dicit, quod possit iustè condemnari, sed quòd possit tolerari. Et intelligi potest in casu particulari de furto, & de condemnatione ad pœnitentias salutares, quæ Religiosis infliguntur ad sustentandam regularem obseruantiam. Seu potest defendi doctrina Caiet. vt illam defendit Bannes 2. 2. *quæst.* 70. *art.* 2. *fine*, quem sequitur Spath. *de mod. corrig. Regul. tract.* 7. *cap.* 14. *num.* 4. Ait ergo Bannes, quòd dictum Caiet. quòd scilicet Religiosos possit condemnari de furto per testes singulares, intelligendum est, non per sententiam absolutam, sed per conditionalem, si ipse velit acceptare sententiam, sin autem acceptare noluerit poterit torqueri, & si negauerit, manebit liber à pœna furti. Potest etiam defendi doctrina Caiet. vt dixi *supra lit. C. cap.* 17. *notab.* 5. vt scilicet valeat ad excludendum aliquem ab officio, quod prætendit.

8. Testis varius dicitur ille, qui vel contraria deposuit, siue in eodem examine, siue in diuersis, vel primò per verbum *Credo*, deinde affirmatiue testificatur. Vel primò se nihil scire ait, postea de veritate facti deponit. Vel primò testimonium affert, deinde se deposuisse negat. Vel vnum dicit extra iudicium, & aliud in iudicio, Ita Ghisilerius *de Iud. regul. cap.* 17. *num.* 55. Foller. *in pract. crimin. rubr. Capiat informat. num.* 62. Isti autem testi non creditur, *cap. Cum Ecclesia, de caus. possess. §. Nos igitur.* Ghisilerius *cit. num.* 64. Spathar. *de modo corrig. Reg. tract.* 7. *cap.* 17. *num.* 1. Clarus *lib.* 5. *§. fin. quæst.* 24. *numero* 4. qui ait, quod testi vario, seu vacillanti, idest, qui dicit, Vidi hic, immo ibi, vel immo sic, nisi id dicat corrigendo, non creditur contra reum, nisi firmet dictum suum in tortura. Quem punctum de tortura latè prosequitur Farin. 2. *part. praxis, quæst.* 66. *à num.* 98. quem vide *à num.* 317. Riccius *part.* 2. *praxis, resol.* 205. Villagut. *in pract. crim. lib.* 8. *cap.* 1. *de testibus, conclus.* 6.

9. Testes discordes illi sunt, qui diuersa, & contraria deponunt, quæ inter se cooptari non possunt. Si discordia est in essentialibus, vel contrariis, aut contradictoriis nihil probant, quia se inuicem collidont, nec constare potest, quis eorum veritatem dixerit. Ita Farinac. *loco citat. quæst.* 65. *num.* 1. Et idem dic de testibus obscure, ambiqueque loquentibus per verbum. *Videtur*, *Forsan*, *Non bene*, aut, *Non memini*, seu, *Non bene memini*, *Ni fallor*, *Salua veritate*, *Possibile est*, *Res tamen aliter potest se habere. Iudicio meo Credo*, &c. Isti enim testes loquentes per istos modos obscuros, & ambiguos, nihil probant, vt diffuse probat Farinac. *quæst.* 68. *à num.* 1. Thomà Iesv *de visitat. Regul. tract.* 3. *cap.* 7. *num.* 13. *&* 14. Testis falsus est ille, qui veritatem, quam scit, & fateri tenetur, aut negat, aut occultat, vel affirmat omnino contrarium eius, quòd in facto esse scit; hic nihil probat. Farinac. *quæst.* 67. *n.* 58. quem etiam vide *n.* 210. vide Spath. *tract.* 7. *cap.* 19.

10. Noto 7. quòd ad plenè probandum aliquod delictum, reumque conuincendum, & condemnandum sufficiunt duo testes; *c. Quod vero* 2. *q.* 5. *c. In omni negotio*, *de testibus*; *c. cum esses*, *&c. Relatum*, *de testam.* D. Thom. 2. 2. *q.* 70. *art.* 2. vbi Bannes, Aragon. & alij expositores, Spathar. *loc. cit. c.* 2. Villagut *in pract. lib.* 8. *de testib. c.* 4. *concl.* 1. Ad hoc tamen, vt isti duo testes plenè probent, debent esse non solum omni exceptione maiores, & fide dignissimi, sed etiam debent esse contestes, ita vt iurati deponant ex certa scientia de eodem facto, loco tempore, personis, & circunstantiis ad facti substantiam attinentibus, & necessariis. Ita Gbisil. *de Iud. regul. cap.* 17. *num.* 89. Spathar. *tract.* 7. *c.* 12. *num.* 13. Aret. *in pract. c.* 2. *de num. test. vers. Dico* 2. Thom. à Iesu *de visit. Regul. tract.* 3. *cap.* 7. *n.* 17. Triuis. *de mod. crim. proc. int. Reg. cap.* 51. *num.* 1. Et *n.* 2. ponit quinque conditiones, quæ requiruntur, ad hoc vt testes sint contestes, quæ explicantur hoc vers. *Res, persona, gradus, hæc sunt consonatempus*; Aldret. *de discip. lib.* 2. *c.* 3. *n.* 1. Villagut *loc. cit. concl.* 2.

11. Quæres, an testes examinati in inquisitione generali, vel speciali, seu etiam denuntiatione contra aliquem, quidquam contra eum probent ante litis contestationem, id est, antequam reus citetur, & respondeat accusationi sibi datæ. Vt declarat Glos. *c. Vnico de litis contest.* Respondeo certissimè iuris esse,

se, quod testes examinati in generali inquisitione, &c. etiam medio iuramento, nullam fidem faciunt quo ad causam decidendam, nisi de nouo, medio iuramento, examinentur, vel primam suam depositionem, etiam iuramento medio, ratificent post dictam litis contestationem, & rei negationem delicti, vt clare habetur *in cap. 2. de testib. & in cap. Veniens 3. el 2. eod. titul.* Et ratio est. Quia sine partis citatione, nihil in iudicio, ex absente, fieri potest, tam de iure naturali, quam diuino, vt probat Aldr. *de disciplin. lib. 1. cap. 9. num.* 1. Et licèt de communi stylo, quem totus mundus seruat, antequam reus citetur examinentur testes contra ipsum, propter multas rationes, quas affert Aldret. *loco citat. num. 4.* quam consuetudinem approbat Tridentin. *sess. 25. de reformat. cap. 6.* ibi, *in criminibus*, Isti tamen testes nihil possunt nocere reo quo ad causam principalem, sed solum quo ad ipsius carcerationem, si timetur de fuga. Itaque prima ista depositio testium pertinet solum ad ordinem iudiciarium, & informationem Curiæ, non autem ad causam principalem. Ita Aldret. *loco citato, num. 4. & cap. 13. num. 4.* Ioseph à S. Maria *in trib. relig. tract. 4. cap. 11. §. 2.* Britti *tomo 4. quæst. regul. titul. 19. cap. 3. num. 4. & 5.* Mans. *de modo proced. in causis Regul. cap. 26. num. 8.* Villag. *in pract. crimin. lib. 3. cap. 7. conclus. 5.* Spatbar. *de mod. corrig. Reg. tract. 9. cap. 1. num. 1.* Mirand. *de ord. iud. quæst. 18. art. 6.* qui addit, quod est tantæ importantiæ ista testium repetitio, vt neque etiam ex consensu delinquentium possint pro receptis haberi; non enim firmatur tractu temporis, quòd ab initio non subsistit, per reg. *Non firmatur*, quæ *est* 18. *de regul. iur. in 6.* Quod tamen non admitto. Quia scienti, & consentienti non fit iniuria; *regul. 27. eodem lib.* & cum hoc sit in fauorem principaliter rei, vnicuique licitum est iuri suo renuntiare. Addit Mirand. *numero* 54. quòd in ista testium repetitione possunt testes velle sibi exhiberi primum dictum, & illud ratificare simpliciter. Vnde etiam ait *loco citato, quæst. 6. art. 6.* quod testes in generali inquisitione examinati, dummodo postmodum in speciali reproducantur, & in suis dictis medio iuramento, ratificentur, fidem faciunt, & probant. Si tamen Iudex in ista reproductione timeret de falso, posset illos iterum ex professo examinare, ad videndum, an concordent, nec valeret testibus dicere eo casu, Ego me remitto ad id, quod dixi in prima depositione, nam possent cogi ad iterum respondendum præcisè, vt Mirand. *dicto numero* 54. Aduertit etiam Ioseph à S. Maria, quod testes examinati post litis contestationem, non debent iterum repeti, cum habeantur pro legitimis. Sed quid, si pars repeti instet? Puto, quod standum sit Iudicis prudentis arbitrio, considerantis, an possit dubitari de testium subordinatione; quæ dubitatio; si adsit, non debet Iudex repetitionem concedere; si non adsit, potest. Atque ita colligo ex Claro *lib. 5. pract. crim. §. fin. quæst. 53. num. 15.* vbi Buard. *n. 34.* Tandem hic nota, quod Portel. *p. 1. de casu conscient. casu 20. num. 7.* probat, quod in causis Regularium non est necesse repetere testes in inquisitione generali examinatos, sed quòd illa examinatio sufficit etiam ad puniendum; nam putat, quod testium repetitio solum ad apices iuris pertineat. Tu tamen doctrinam communem sequere.

12. Sed quæres, quomodo fiet hæc testium repetitio? Respondeo quod vocatur testis coram Iudice, & Notario, eique defertur iuramentum veritatis dicendæ, & interrogatur super examine alias facto, hoc pacto, videlicet. *Die anno, &c. de mandato P. Prouincialis F. N. testis alias super hac causa examinatus, iterum vocatus est, deque veritate fatenda præstito iuramento, iurauit, &c. Ac primo quidem interrogatus est, an, quæ alias in præsenti causa in alio examine per ipsum facto sub die, &c. in cella adm. R. P. Prouincialis coram eo, & aliis Collegis deposuit, vera nè fuerint, ac sint, illaque pro veritate dixerit, & deposuerit? Respondeo, Ita est. Eique etiam per me Notarium, & Scribam, eiusdem P. Prouincialis mandato, ad clariorem ipsius intelligentiam, præfato eius examine perlecto, ac per ipsum, vt asseruit, bene audito, atque intellecto, à P. Prouinciali interrogatus est, an ea, quæ in præsenti legi audiuit, à se fuerint modo, quo iacent; dicta, ac deposita, sitque illud eius examen, de quo mentio facta fuit.* Si affirmet, interrogatur, an prædictis intendat aliquid addere, vel demere, dictumque examen in totum, vel in partem reuocare; an vero potius illud confirmare, vel ratificare pro veritate in omnibus, & per omnia. Respondeo ad singula verba in interrogatorio posita. *Et sic fuit dimissus lectum confirmauit. Et in fidem se subscripsit.* Ita Ambros. *de modo formandi proces. lib. 3. cap. 2. à n. 1.* Qui licet teneat, quod reus ad repetitionem, seu examen testium citari debet, & quod testis prius est examinandus super interrogatoriis datis ab ipso reo; hæc tamen non esse necessaria, affirmat Clarus; primum quidem *§. fin. lib. 5. quæst. 11. num. 2.* hoc vltimum autem *q. 23. num. 3.* vbi habet, consuetudine receptum esse, vt reus interrogatoria non det, sed testes examinentur à Fisco, seu Prælato, vel alio de eius mandato. Et hanc esse praxim omnium Curiarum, dicit Follet. *in pract. crim. rubr. Recipiantur defensiones reorum, num. 32.*

13. Addit vero Follet. *in pract. crim. rubr. Et demum repetantur testes, num. 5.* quod in ista repetitione possunt testes addere, vel minuere suis primis depositionibus quod aggrauet; vel releuet reum. Et *n. 13.* ait, quod non valet ista repetitio, nisi formaliter sit facta, videlicet lecta eisdem eorum depositione de verbo ad verbum, & subscripta manu propria, vel facto signo Crucis à nesciente scribere. Et *n. 17.* addit, quod si testis variet à prima depositione, tunc illa prima depositio corruit, eo quod sine repetitione non valet. Si dicat testis in hac depositione se in priori examine non ita dixisse, in Regularibus, qui coram Prælatis examinentur, reiiciédus est, vt ait Ghisil. *c. 17. de Iud. reg. n. 59.* Si autem absque Prælato quis fuisset examinatus, de ipsius tamen mandato, tunc potius credendum esset Notario, seu Scribæ, quam testi, vt ait Clarus *quæst. 53. num. 17.* Foll. *loc. cit. num. 14.* Qui tamen limitant, nisi agatur de puniendo teste de falso; nam tunc tantum credendum est testi quantum Notario.

CAPVT IV.

De forma dandi licentiam subdito transeundi ad arctiorem Religionem.

FRater N. Tibi, &c. Etsi candidos Religionis cultores, sub suaui Christi Domini iugo, & regularium institutionum obseruatione in humilitatis spiritu Altissimo famulantes, ab ea, quam semel elegerunt, professione discedendo, ad alterius vitæ statum, ac rationem, leuitate animi, temeritatéve nefas sit transuolare, cum iuxta Apostolum maximè deceat, vt in vocatione, qua vocatus est, vnusquisque permaneat id tamen cum haud leuiter, aut irrationabiliter; sed emendatioris vitæ, arctiorisque

arctiorisque Religionis occasione cernitur attentari, nequaquam sanè videtur impediendum. Cum enim vbi Spiritus Dei est, ibi libertas, & qui Dei Spiritu aguntur, non sint sub lege (iusto enim lex posita non est) quid aliud esset secus agere, quam Spiritu Sancto resistere, & ad consummatæ sanctitatis fastigium anhelanti maximam iniuriam irrogare? Quamobrem sicuti pium, ac religiosum decet subditum, à Prælato suo cum humilitate, ac puritate transeundi licentiam exposcere, ne obedientiæ bonum contemnere videatur, sic plane æquum est, atque consentaneum, Prælatum ipsum, quavis semota difficultate, & prauitate, transeundi licentiam eidem indulgere, ne impedire, propositum videatur diuinitus inspiratum. Cum itaque sicut nobis exposuisti, strictoris vitæ Zelo ductus, ad Minimorum Ordinem transire summopere desideres, ac propterea instanter à nobis petieris, vt tibi ad eiusmodi Institutum diuertendi, licentiam, & facultatem concederemus, Ordoque prætactus te recipere paratus sit, prout ex literis generalis Correctoris eiusdem Religionis, datis Romæ die 9. Maij, anno 1633. nobis nuper oblatis innotescit. Nos, qui ad altiorem statum ob frugem melioris vitæ migrare cupientes præpedire non possumus, nec debemus, quinimmo pro viribus confouemus, & incitamus, supplicationibus tuis in hac parte inclinati, muneris nostri pensum adimplendo, ad præfatum S. Francisci de Paula institutum transmigrandi, liberam tibi per præsentes literas concedimus facultatem, atque elargimur. Ad meritum Sanctæ Obedientiæ præcipientes, vt rectà, atque illico in eandem te conferas Religionem. Quam quidem si te ad habitum, vel professionem iusta aliqua de causa contigerit non admittere ad nostrum hunc, quem prius cœpisti, vitæ statum, non obstantibus quibuscumque confestim redire tenearis. Quod si secus super hoc attentare præsumpseris, ex nunc te, prout ex tunc, in apostatarum pœnas ipso facto incurrisse declaramus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod hoc anno 1636. P. Fr. Gabriel Lopez ex Prouincia Castellæ, qui Breui Apostolico ad religionem Prædicatorum transierat, industria, & labore P. Fratris Raphaëlis Pizzurni Zelosi ad nostrum Ordinem reuersus est, quamvis multum obstiterit, & restiterit Ordo Prædicatorum, vt constat ex decretis Sacræ Congreg. regularium *die 3. Maij 1636. & die 22. Augusti eodem anno*, in quo illi etiam fuit restituta primogenitura in ordine nostro. Et aduerte circa primum decretum quod concordia, de qua in eo facta est super hæreditate dicti Gabrielis, non super persona ipsius, cum Religio nostra filium suum quæreret, non bona.

2. Noto 2. quod de transeuntibus de vna Religione ad aliam ad longum tractaui *tom. 1. Relig. quæst. 1. cap. 24. per totum*, & nunc extat decretum Congreg. Concil. editum de mandato Vrb. VIII. quod habes *tom. 2. nostr. priuil. in const. 10. dicti Pontif §. 2.* quo mandatur Superioribus regularibus, ne possint dare licentiam suis subditis transeundi ad arctiorem Religionem, nisi prius ipsis legitimè, certoque constiterit, eam Religionem paratam esse illos recipere. Et tunc tenetur transiens rectà se transferre; quod vt adimpleatur, tenetur Superior transeuntis omni studio, ac diligentia curare. Et est conforme *cap. Statuimus, 19. quæst. 3.* quod est Vrb. II.

3. Noto 3. quòd sine prædicta licentia non potest vlla Religio quenquam alterius Religionis professum recipere, etiam si zelo strictioris vitæ se transire dicat; nam si non licet sine dicta licentia transire, neque etiam licebit sine ea transeuntē recipere. Quod expressis verbis præcipitur *in dicto c. Statuimus*, vbi dicitur, *Discedentem vero nullus Abbatum, vel Episcoporum, nullus Monachorum sine communi literarum cautione suscipiat.* Quare non solum mortaliter peccaret Superior strictoris, aliquem recipiens sine dictis literis, sed etiam posset Superior laxioris suum subditum iure repetere; per textum expressum, *iuncta gl. verb. Monachus, in c. Mandamus 19. quæst. 3.* vbi dicitur, *Quod si decreto nostro contraria præsumens, id agere tentauerit, ad Ordinem canonicum præcipimus vt redeat.* Immo posset de facto Superior laxioris suum subditum recipere. Non solum, quia quæ de facto fiunt de facto rescindi possunt; sed etiam quia licitum est cuilibet rem suam vbicumque repertam propria sibi auctoritate recipere, dummodo publica facultate illa non fuerit priuatus.

4. Noto 4. quod postquam Religiosus fuerit admissus à Superiore Religionis strictioris, & id constiterit Superiori Religionis laxioris, constiteritque etiam huic, quod Religiosus non causa leuitatis, aut fugiendæ alicuius pœnitentiæ, aut alterius mundanæ occasionis transit, sed solum Zelo arctioris Religionis, tenebitur Superior laxioris etiam post dictum decretum Congreg, ei licentiam concedere transeundi. Nam quo ad hoc remanent intacta antiqua iura. Quod si concedere noluerit, illa petita, licet non obtenta, poterit transire. In quo casu quomodo se gerere debeat Superior strictioris, dixi *tom. 1. Religiosi, quæst. 1. c. 24. concl. 2. vers. Vnde colligitur.*

CAPVT V.

De forma, qua Superior Religionis strictioris fidem facit se esse paratum recipere professum laxioris.

NOs, &c. *Cum Zelo perfectioris vitæ apud nos ex religione N. transire desideraret N. Nobis instanter supplicauit, vt illi hanc gratiam concedere dignaremur. Nos attendentes quod spiritus quocumque vult spirat, re mature discussa illum ad nostram religionem, seruatis seruandis, recipimus, modo debitas suorum prælatorum licentias obtineat, cuius rei per præsentes testimonium reddimus. In quorum fidem, &c.*

Noto, quod in ordine nostro recipere professos alterius Religionis ad solos Generales pertinet, primariò quo ad Prouinciales, cum speciali assensu suorum Collegarum, ita statuitur in Cap. Rom. 3. *num. 24.* Malachit. *num. 9.* Genuensi 1. *num.* 13. Pau 1. *num. 33.* Et aduerte bene, quod receptus etiam à Prouinciali absque consensu Generalis est ma è receptus, & si profiteatur, professio erit nulla defectu potestatis in recipiente, id enim significant ea verba

posita

posita in dicto statuto Romano, *De cætero ex aliquo quovis ordine ad nostrum ordinem sine Generalis, suorumque Collegarum consilio, & speciali assensu nullus penitus assumatur*, & illa statuti Genuen. cit. *Nec cuiusvis Religionis professus ad Ordinem admittatur, nisi de solo P. Generalis consensu.* Poterit tamen, quod poterit P. Generalis tales receptiones à Prouincialibus factas ratas habere, per textum Correctorij. *num.16.*

LITERA V.

CAPVT I.

De forma instituendi Vicarium generalem in aliqua natione.

FRATER &c. Grauissima pastoralis officij sollicitudo nobis desuper diuina tantum dispositione commissa, monet, ac inducit, vt ad oues illas dirigendas præcipuis quibusdam studiis, ac viribus intendamus, quas ob maxima locorum interualla inuisere statim per nos ipsos non possumus, ac paternis subsidiis consolari. Hanc autem muneris sollicitudinem, cum iis, quæ in Hispaniæ Prouinciis immorantur, impensius, atque operosius, deberi existimemus, vigilem proinde, ac circunspectum, ad eas Pastorem vice nostra destinandum censuimus, ne quosquam interim ex longiori nostra absentia tartarei lupi dolos, atque insidias cogantur experiri. Nostrorum ergo prædecessorum vestigiis inhærentes, te præfatum patrem Religionis nostræ Theologum doctissimum, Concionatoremque eximium, in agendis versatissimum, & religiosa tandem disciplina, prudentiaque conspicuum in generalem nostrum, & ordinarium Vicarium in omnibus, & singulis Hispaniarum Prouinciis, eligimus, cooptamus, damus, & constituimus. Nostram omnem tibi tam in spiritualibus, quam temporalibus, præcipiendi videlicet, excommunicandi, suspendendi, interdicendi, absoluendi, dispensandi, commutandi, carcerandi, excarcerandi, corripiendi, puniendi, Fratresque non solum de vna in alia ex eisdem Prouinciis, sed in eadem etiam de Conuentu in Conuentum transmutandi; Nouitios ad habitum recipiendi, receptosque ad professionem admittendi; Prouincias visitandi, processus quoque cum opus erit, formandi, eosque definiendi; Superiores quoscunque legitimè tamen, deponendi, aliosque depositorum loco substituendi, rebelles quosvis, implorato etiam, si res exegerit, brachy sæcularis auxilio, coërcendi; priuilegia Benemeritis Fratribus, Studentibus præsertim, ac Lectoribus concedendi; statuta, quæ nos possumus, iuridicè interpretandi; Conuentus assumendi, Religionique incorporandi; contractus quoscumque præterea ineundi, pacta stabiliendi, Religionemque obligandi; Prouincialibus Capitulis præsidendi, præsidentesque ad eiusmodi Capitula destinandi, Vicarios pro particulari negotio substituendi; cætera demum, quæ per nos ipsos facere possemus, etiamsi nostrum requirerent speciale mandatum, maioraque expressi existerent faciendi, plenariam auctoritatem elargientes. Concedentes insuper, vt ad libitum tuum, quoties opus fuerit, duos saltem, tresue Collegas assumere, assumptosque non in eadem, sed in diuersa causa mutare possis, ac valeas. Omnibus, ac singulis prædictarum Prouinciarum Fratribus, tam Superioribus, quam subditis, sub merito Sanctæ Obedientiæ formalis, & præceptiuæ, ac maioris excommunicationis latæ sententiæ pœna præcipientes, vt tibi, tanquam nostro legitimo Vicario, humiliter pareant, promptèque obediant, debitumque honorem, ac reuerentiam, tanquam propriam nostram personam repræsentanti, omnino exhibeant, ac persoluant. Annullantes proinde, cassantes, irritas, ac nullius momenti esse, ac fore declarantes omnes, & quascunque similes, vel maiores, seu etiam minores, cuiuscunque tenoris existant, cuicunque, seu quibuscunque aliis personis, & Fratribus à prædecessore nostro, aliisve quibuscunque Prælatis, ac etiam à nobis ipsis datas literas, vel facultates. In quorum fidem, &c.

CAPVT II.

De forma constituendi aliquem Vicarium ordinarium in aliqua Prouincia.

FRater, & cæt. RR. PP. ac Fratribus. Desiderabilem Prouinciæ vestræ tranquillitatem, quæ sola, Augustino auctore, bonum habet, ac iucundium, quamque, Deo bene iuuante, ope nostra consecuti estis propensiori quodam studio conseruare cupientes, illud nobis maximè curandum censemus, vt quoniam aliis ex eodem ouili ducendis ouibus distenti, personaliter interesse nequimus, alteri tamen communicata virtus nostra, & potestas non absit, quæ sicut vnguentum in capite, in barbam Aaron descendens, & in oram vestimenti eius, se se per iucundæ pacis lætitiam in subdita nobis eiusdem Prouinciæ membra, quam latè diffundat. Reuerendum igitur P. F. N. cuius singulari prudentia, scientia, ac vitæ integritati non parum confidimus, in & super eadem præfata Prouincia, ipsiusque Conuentibus, ac Fratribus generalem nostrum, & ordinarium Vicarium præsentium serie, ac vi eligimus, & constituimus. Nostrum omnem eidem, ac plenariam super omnes, & singulos prælibatæ Prouinciæ Fratres; & Conuentus tam in spiritualibus,

libus, quàm temporalibus præcipiendi nimirum, censuras ferendi, ab iisque absoluendi; processus formandi, eosque definiendi, Superiores deponendi, ac alios eorum loco ad nostrorum statutorum formam substituendi; Fratres etiam incarcerandi, eosdemque è carceribus liberandi, cæteraque omnia, quæ per nos ipsos facere possemus, etiamsi speciale nostrum requirerent mandatum, maioraque expressis existerent, faciendi auctoritatem, ac facultatem impertientes. Eidemque præterea Vicario concedentes, vt duos sibi pro libito Socios assumere, & cum eis in causis procedere possit, ac valeat. Omnibus demum, ac singulis prædictæ Prouinciæ Fratribus tam Superioribus, quàm subditis præcipientes, vt præfatum P. N. tanquam nostrum legitimum Vicarium suscipientes, debitam illi obedientiam præstent, ac reuerentiam. In quorum fidem, &c.

CAPVT III.

De forma constituendi Vicarium pro aliquo casu speciali.

FRater, &c. Inexorabili Iudici, qui perditarum ouium sanguinem de manu speculatoris exquiret, rationem reddituri, sedulò inuigilare tenemur, vt ab omnibus prauis contagiis commissus nobis grex seruetur immunis, atque omnis scandalorum occasio iis præcludatur, qui sal terræ nuncupantur, ne quod Euangelica scripta nos admonent, sale infatuato, non sit, in quo saliatur, & ad nihilum prosit, nisi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Cum tot igitur, ac tantis susceptarum rerum oneribus premamur hoc tempore, vt singula, quæ ad eiusdem gregis conseruationem spectant, personaliter exequi nequeamus, ne damnum aliquod ex nostra absentia subire cogatur, illorum alicui personæ, cuius prudentia, & integritati confidimus, necesse est, vt commendemus. Quamobrem tibi supradicto præcipimus, ac mandamus, vt, his nostris acceptis, in Conuentum nostrum S.N. Ciuitatis N. statim te conferas ad inquirendum (iuxta informationem, quam his insertam mittimus) ac visitandum. Omnem nostram tibi quò ad hoc tam in temporalibus, quam spiritualibus, carcerandi, excarcerandi, præcipiendi, excommunicandi, & absoluendi, cæteraque, quæ per nos ipsos facere possemus, etiamsi nostrum speciale mandatum requirerent, faciendi auctoritatem concedentes, Sociumque tibi P. F. N. assignantes. Omnibus, ac singulis prædicti Conuentus Fratribus, tam Superioribus, quam subditis sub S. Obed. merito præcipientes, vt debitum tibi honorem, ac obedientiam impendant. Et Dominus te benedicat. In quorum fidem, &c.

CAPVT IV.

De Forma instituendi Visitatorem, & Vicarium Generalem.

FRater &c. Sacro Religionis currui dirigendo tanquam auriga à Domino constituti præcipuas officij nostri partes esse dignoscimus, in ea studiosius incumbere, per quæ sacrosancta nostra Congregat. animalia sub quatuor votorum rotis, velut suaui Christi iugo in via Domini incedentia, feliciùs quotidie progrediantur. Ad quod certè assequendum, cum oportuna, ac salutaris emineat Monasteriorum visitatio, qua tanquam loris, & habenis subditi continentur, ne in præceps ruant, hinc est, vt ad ipsam, vel per nos, vel per alios, si grauioribus impliciti nequeamus id agere, diligenter obeundam incitemur, prout in Domino conspicimus salubriter expedire. Cum itaque ex iniuncto nobis Generalatus officio pro sacra, & orthodoxa stabilienda doctrina, regularique disciplina restituenda, & conseruanda bonis moribus tuendis, prauisque corrigendis, aliisque, prout suadet vtilitas, ne necessitas exigit, peragendis, vniuersam Religionem visitare teneamur, nec id personaliter, maioris ponderis negotiis nos vrgentibus, in præsentiarum exequi valeamus, id muneris cogimur personæ prudentia, scientia, ac bonitate conspicuæ demandare. Cumque nobis ad votum præsto fuerit præfatus P.N. omni scientiarum splendore, solertia quoque, & in agendis experientia, dexteritateque, necnon morum probitate, integritate, religionisque Zelo condecoratus, harum idcirco serie, ac vi nostrum eundem cunctorum Hispaniæ Regnorum, eorundemque singulorum nostri Ordinis Prouinciarum, Conuentuum, ac Fratrum, rum, tam subditorum, quam Superiorum, maiorum, & minorum, generalem Vicarium, ac Visitatorem eligimus, & constituimus. Nostram omnem ipsi, tam in spiritualibus, quam temporalibus, præcipiendi, excommunicandi, suspendendi, interdicendi, absoluendi, dispensandi, carcerandi, excarcerandi, processus formandi, illosque definiendi; Superiores quoscunque, etiam Prouinciales, deponendi, suspendendi, aliosque ipsorum loco substituendi, Capitulis quibuscunque intereßendi, ac, præsidendi, cæteraque omnia, maiora quamuis essent expressis, quæ per nos ipsos facere possemus, etiamsi nostrum speciale mandatum requirerent, faciendi plenariam auctoritatem, potestatemque impertientes. Quam porrò eandem omnino auctoritatem illi super Moniales, & Correctrices, earumque Monasteria curæ nostræ commissa volumus esse concessam, prout earundem tenore concedimus, & impertimus. Collegas illi, de quorum consilio, & consensu iuxta Regulæ nostræ tenorem,

tenorem, procedere teneatur, assignante. P.F.N. & P.F.N. Quòd si ambo etiam interesse non valuerint, loco absentis, vel impediti, alium ad suum beneplacitum eligendi, pariter concedimus facultatem. Potestatem insuper eidem facientes, vt in casibus emergentibus alios similes Visitatores cum eadem, vel minori auctoritate subdelegare queat, prout melius sibi visum fuerit expedire. Omnes praeterea, & quascunque similes, aut etiam minores literas patentes, cuicunque, & quibuscunque, tam à nobis quam à praedecessore nostro, tam generaliter, quam particulariter, tam ordinarias, quam pro casibus emergentibus concessas, & in specie Vicary generalis literas à nobis datas P.F.N. cassantes, & annullantes, quasque etiam per praesentes cassatas, & annullatas fie declaramus, vt nulla amplius idcirco per illas post harum promulgationem in aliquo praedictarum Prouinciarum Conuentu, praefacto Patri à nobis concessa potestas, sed omnis omnino sublata intelligatur. Omnibus tandem Prouincialibus, Correctoribus, Vicariis, caeterisque Fratribus, ac Superioribus, in praedictis Hispaniarum Prouinciis, ac Regis existentibus sub Sancta Obedientia merito, ac excommunicationis maioris latae sententiae, nec non officiorum, quae obtinent, ipso facto incurrendis poenis praecipimus ac mandamus, vt praefato nostro Vicario, ac Visitatori generali, ab eodemque subdelegatis, ac institutis Vicariis, & Superioribus promptè obediant, & humiliter pareat, eique & iis, etiam praedicta visitatione generali peracta, vsque ad expressam praesentium literarum reuocationem non faciendam, debitum exhibeant honorem, ac reuerentiam. In quorum fidem, &c.

CAPVT V.

De forma instituendi Vicarium pro aliquo Conuentu in emergentibus.

F*Rater, &c. Conuentus nostri S.N. de N. bono regimini intendentes, te supradictum pro emergentibus negotiis super Fratres, tam Superiores, quam subditos praefati Conuentus Vicarium eligimus, & constituimus. Omnem nostram tibi quò ad hoc in temporalibus, ac spiritualibus, carcerandi, praecipiendi, caeteraque omnia, quae per nos ipsos facere possemus, etiamsi speciale nostrum requirerent mandatum, faciendi auctoritatem largientes. Sub S. Obed. merito eiusdem Conuentus Correctori, & Fratribus itidem praecipientes, vt promptam sibi in praedictis casibus obedientiam praestent, ac reuerentiam. In quorum fidem, &c.*

1. Noto 1. circa primas quatuor formas huius literae, quod de auctoritate, quam habent Generales, & Prouinciales, constituendi Vicarios, & Visitatores, & de modo, quem tenere debent Visitatores in visitando, dixi multa *tom. 1. Priuileg. in constitut. 14. Leonis X. à num. 4. & tom. 3. cap. 4. numer. 9. & tom. 1. Relig. quaest. 1. cap. 18. §. 1. & 2.* & tractaui etiam multa *hoc lib. praesertim lit. P. cap. 9.*

2. Noto 2. circa formam positam hoc cap. quod Prouinciales absque difficultate in Ordine nostro possunt Vicarios constituere super Correctores pro emergentibus negotiis, per textum expressum Correctorij, *numero* 106. Sed, an possint constituere ordinarios, potest esse difficultas. Ego, attentè considerato dicto textu Correctorij, existimo, posse Prouinciales constituere Vicarios etiam ordinarios super quoscunque Correctores, vbi necessitas postulauerit. Ducor. 1. quod in dicto textu Correctorij nulla apparet dictio taxatiua, quae talem facultatem Prouinciali tollat: dicitur enim ibi: *Poterit Generalis, & Prouincialis ad cuncta sibi subdita loca Fratrem in aliquem idoneum suo loco delegare, pro emergentibus ibidem negotiis debitè terminandis. Ipse vero Frater taliter delegatus, quoties opus fuerit, ipsius mittentis Superioris plenaria, vel limitata potestate licitè fungi poterit.* Et non dicit, pro emergentibus tantùm, vel dumtaxat. 2. Quia Correctorium in illo textu pares facit Generalem, & Prouincialem in constituendis Vicariis. 3. Quia in dicto Correctorio, *num* 64. Correctores locales possunt suum ordinarium officium exercere, in quantum sibi à suis Praelatis superioribus, & eorum vicegerentibus permissum fuerit. Ex quo textu colligo duo. Primum, quòd tota Correctoris potestas pendet à Prouinciali prudenter, & rationabiliter procedente, vt latè probaui *tom. 2. Relig. quaest. 1. cap. 4. num. 121.* Secundum, quòd haec potestas, quam habet Prouincialis super Correctores, potest ab eo tribui cuicunque voluerit. Si ergo potest Prouincialis omnem potestatem, quam habet super Correctores, suo Vicario tribuere, ipse verò habet ordinariam, ergo poterit suo Vicario ordinariam tribuere. 4. Quia in Capitulo Valentino 2. *num.* 10. habetur hoc statutum. *Et si possint Prouinciales constituere Vicarium super Correctorem rationabiliter, vbi necessitas exegerit, & pro quanto tempore id expedierit, ob hoc tamen non intendatur, quin ipsi locales Correctores, in quantum sibi à suis superioribus Praelatis, & eorum vicesgerentibus permissum fuerit, suum ordinarium officium exerceant, iuxta expressam Correctory legem.* Ex quo statuto apertè colligitur, quòd Prouincialis potest non solum Vicarium super Correctores constituere pro emergentibus negotiis, sed etiam ordinarium. Qui tamen Vicarius sic constitutus non potest à dicto Correctore omnino auctoritatem auferre, ita vt non possit suum officium exercere; illam tamen moderari poterit, si casus occurrerit. 5. Quia quilibet ordinarius potest suam iurisdictionem cuicunque voluerit delegare, nisi expressè sit prohibitus à suo Superiore; *cap. Cum Episcopus, de offic. ordin. in 6. cap. Quòd Sedem, cap. Pastoralis, de offic. ordin. cap. Licèt, de offic. Vicary in 6. reg. Potest*, quae est 68. *de regul. iur. in 6.* Sed Prouincialis est ordinarius, nec reperitur prohibitus dictum Vicarium ordinarium facere. Ergo facere illum potest. 6. Quia quae potest Generalis in tota Religione, potest Prouincialis in sua Prouincia, vt constat ex dicto textu Correctorij *num.* 106. & aliis multis in Regula, & etiam in priuilegiis Apostolicis, vbi eadem potestas, quae datur Generali pro tota Religione, datur Prouincialibus pro sua Prouincia. Quòd si aliquam dare velit, vel Regula, vel Papa Generali, quam non vult dare Prouinciali, illa

expressè specificatur. Pro hac opinione adduco P. Passarellum, quatenus in margine ad dictum num. Corrector. citat iura iuribus confrontando, *cap. Licèt de offic. Vicarij in 6.* qui est Index ordinatius, constitutus ab Episcopo. Et ita seruatur in quamplurimis Prouinciis Religionis, præsertim Mediolanæ, vt mihi retulit P.Trimatchi.

3. Noto 3. quòd illa apud nos censentur, & sunt negotia emergentia, quæ vrgent, & premunt, egentque maxima celeritate, nec ad Superiorem commodè recurri potest. Ita declaratum est *in Cap. Auenion. 2. num.11.* Quæ autem ista in specie sint, declarat Passar. *in Formul. Ordinis, forma* 10. pronisio scilicet circa fugitiuos, & apostatas; differentiæ ortæ inter subditos, & Superiores ordinarios, casus incidentes, in quibus ordinarius non prouideret, punitio ordinatij propter sua demerita, &c.

4. Noto 4. quòd Vicarius constitutus pro emergentibus dumtaxat, non præcedit Correctorem, nisi quando cognoscit, & determinat causam emergentem; qua determinata, sedet in loco suo, quia iam cessauit iurisdictio. Nec solum præcedit Correctorem, sed immo debet ab eo benedictionem petere cum foras egreditur, & si delinquat potest ab eo puniri, sicut alij fratres; quia tunc nullam iurisdictionem habet, vt suppono; & cum talis depuratio sit vulneratiua potestatis ordinariæ, strictè est interpretanda, iuxta regulas communes. Quando verò cognoscit de causa emergente tunc præcedit, quia vtitur sibi potestate tradita, & est maior ordinario, vndè illum præcedere debet. Ita magistraliter Passat. *in schol. ex Genuens. numer.* 25. & *in Formul. Ordin. form.* 10. & habetur expressè *in cap. Pastoralis, modo citan.* Si Vero Vicarius sit ordinarius, semper præcedit; quia semper est maior ordinario; *cap. Pastoralis §.Præterea, de offic.ordin.* cum gerat vices Superioris illum delegantis, *cap. Sanè, el. 2. de offic. iudic. deleg.*

5. Noto 5. quòd Vicarius Correctoris maioris in processionibus, & locis publicis præcedit omnes Correctores minores, verbi gratia Vicarius Correctoris Iesu Mariæ Genuæ præcedit Correctorem Marassij, & Neruij in processionibus. Ita declarauit Sacra Congreg. Regul. per suas literas datas ad Vicarium Generalem nostri Ordinis, quæ sic habent.

AL Molto R.Padre, il Padre Vicario Generale de Minimi, Molto Rever. in Christo Padre. Hauendo hauuto ricorso alla Sacra Congregatione il Correttore del Conuento di S.Luigi di Napoli dell'Ordine di V.P. circa la risolution pigliata sotto li 12. di Agosto prossimo passato, che al Vicario da esso deputato in suo luogo douessero precedere li Correttori delli altri tre Conuenti, quando vanno tutti insieme sotto l'istessa Croce, & hauendo esso mostrato (il che non fece nella prima risolutione) che tanto circa la consuetudine passata, come anco in vigore della Regola, detto Vicario deue precedere alli Correttori sudetti, come precede egli medesimo. Questi Eminentissimi mei Signori hanno stimato raggioneuole di recedere da detta prima risolutione, in modo che nell'auenire l'istesso Vicario preceda alli Correttori sudetti, si coma hà fatto fin'hora. Sopra diche in conformità potrà V.P. dare gl'ordini opportuni, che così l'Eminenze loro m'hanno commesso di significarle; è col mezzo della presente le ne dauo l'autorità necessaria, Con che io alle sue orationi mi raccommando. Di Roma adi 9. Decembris 1033. Al piacere di V.P.M.R. Cardinal Ginnetti.

CAPVT VI.

De forma instituendi Vicarium mittendum ad Capitulum Generale.

REuerendiss. in Christo Patri F.N. Ordinis N. Generali, Reuerendisque admodum PP. Prouincialibus, necnon Venerabilibus Prouinciarum Commissis, generalia eiusdem Ordinis Comitia in Ciuitate N. celebrantibus, F.N. minimus in Prouincia N. Corrector Prouincialis cum reuerentia, atque honore tam debitum quàm deuotum humilis obedientiæ, ad mortem vsque obsequium. Variis ex senectute morbis in nostro Conuentu N. implicitus, ac impeditus, generali Religionis nostræ Congregationi, aduentura proximè Pentecostes solemnitate, per vos celebranda, ipse, vt optabam, nequaquam, valeo interesse.. Quo circa P.V. Reuerendiss. cæterosque eiusdem Capituli Patres maiores, quo possum studio, deuotioneque requiro, atque exoro, vt absentiæ meæ de causa suscipere dignentur excusationem. Iure autem meo vtens, vt par est. R.P.F.N. harum perlatoris scientia, prudentia, probitatique fidens non parum; ipsum in specialem meum Vicarium, & Procuratorem præsentium tenore, ac serie deputo, & constituo. Plenam eidem generalem, ac liberam idoneas, iuxta Regulam nostram, Sacros Canones, Apostolicas, regularesque constitutiones, vice, ac nomine meo personas, tam in Generalem, quam ipsius Collegas, ac Zelosum, & quoscumque alios, nemine dempto, Prælatos, Superiores, ac Officiales, quos in prætacto Capitulo fieri contigerit nominandi, & eligendi, cæteraque omnia, & singula, quæ per me ipsum, si eisdem Generalibus Comitiis adessem, efficere, atque expedire possem, efficiendi, expediendique ac super eodem præterea, quo teneor, ipsoque etiam, vt creditur, electionis tempore tenebor, legitimo impedimento, in animam meam, si opus erit, ad Canonum formam, iurandi facultatem impertiendo. Ratum quoque, ac firmum perpetuo me habiturum pollicendo, quicquid per huiusmodi Vicarium meum, & Procuratorem in præmissis, ac præmissorum quodlibet actum, dictum, gestum factumque fuerit, vel procuratum. In quorum fidem, &c.

1. Nota 1. quod impedimenta legitima non accedendi ad Capitulum generale, sunt vocatio ad maius tribunal Papæ, Regis, & cæt. infirmitas, obsidio in aliquo castro, si esset in aliqua Ciuitate impestata, si detineretur in carcere, si deberet transire per loca, vbi haberet inimicitias capitales, &c. de quibus *tom. 3. priuil. Regul. cap.* 13. *num.* 5. & P. Greg. *de elect. cap.* 6. *num.* 8. Lauor. *de elect. tit.* 4. *cap.* 14. *num.* 36. vbi ait, quod impedimentum est exprimendum in literis patentibus, quibus constituitur Procurator. Quod etiam docet Boëtius ad Mandag. *de elect. cap.* 11. *vers. Exprimendo.* Constituendus autem Procurator, secundum Canones, *cap. Quia propter*, §. *Illud autem, de elect. & cap. Si quis*, §. *fin. eodem titulo, in* 6. debet esse de corpore Capituli. Cum tamen per Regulam nostram in Correct. *n.* 94. & 95. approbatam, & confirmatam ex certa scientia ab omnibus Summis Pontificibus, concedatur Prouincialibus, vt quando fuerint legitimè impediti possint omnino extraneum ad Capitula suas vices gerentem mittere, est sine dubio derogatum præfatis Canonibus. Addito præsertim, quod id est consuetudine ab initio nascentis Religionis firmatum. Et præterea, quia *Canon. Si quis, cit.* qui est declaratiuus *cap. Quia propter*, non omnino mandat, vt eligendus in Vicarium, & Procuratorem, sit de corpore Capituli; sed solum id facit in gratiam ipsorum Capitulantium; vnde concedit, quod ipsis volentibus, & consentientibus, possit omninò constitui Procurator extraneus, vt dicitur expressè *in dicto* §. *final.* Quare cum nostri Capitulantes in Regulam consentire teneantur, tenentur etiam dictum Procuratorem, & Vicarium extraneum admittere, si nihil aliud obstet. Atque ita, multis adductis, vniuersaliter tenet Castell. *de elect. cap.* 5. *num.* 102. Solùm in hoc casu facit difficultatem Trid. *sess.* 25. *de regul. cap.* 6. vbi dicitur, *Nec in posterum liceat Prouinciales, aut Abbates, Priores aut alios quoscunque titulares ad effectum electionis faciendæ constituere, aut voces, & suffragia absentium supplere.* Sed hæc difficultas resoluta fuit per Sacram Congregationem Concilij anno Domini 1570. instante P. P. Pistrello, hoc pacto, videlicet. *Congregatio Concilij censuit, si ex institutis, seu decretis Religionis suæ licet Superioribus absentibus, & legitimè impeditis, mittere ad Capitulum Generale alium Fratrem, qui tanquam eorum Procurator, suo loco, & nomine det vocem in electione, Concilium Tridentinum id non prohibuisse.* Hæc declaratio est inserta in Capitulo generali nostri Ordinis Valent. 4. celebrato *num.* 4. Et illam refert Castell. *de elect. cap.* 5. *num.* 98. & Sigilm. *de elect. dub.* 14. *numer.* 10. Rodriquez *tom.* 22. *qq. regul. quæst.* 51. *artic.* 6. solùm ergo intelligitur Concilium, quod non liceat electoribus in Capitulis constitutis eligere Prouinciales, aut Abbates, & cæt. titulares ad effectum electionis, immo etiamsi prius essent electi, & non principaliter ad hunc effectum, non possunt dicti titulares vocem habere in dictis Capitulis, nisi sint titulares perpetui, habentes verò titulos suarum Ecclesiarum, à quarum possessione vi excluduntur, vt sunt Prouinciales Angliæ, Vngariæ, Hierosolymæ. Et quo ad suppletionem suffragiorum absentium, intelligitur, quod dicti electores præsentes non possint, quando aliquis ex electoribus deest, nec procuratorem instituit, illius suffragium supplere, vt fiebat antiquitus in Ordine nostro præsertim, vt constat *ex cap. Roma n.* 12. *& ex cap. Taron. n.* 8.

2. Noto 2. quod in Ordine nostro iste Vicarius mittendus ad Capitulum Generale, debet esse de corpore Prouinciæ, quod est factum ad consulendum singularum Prouinciarum honori, ne, si aliqua extraneum omnino mitteret existimaretur idoneum non habere naturalem. Ita statuitur *in cap. Gennen.* 6. *num.* 24. Et fuit necessarium: Nam alioquin iure communi certum est, quod potest Prouincialis aliquem ex aliena Prouincia Vicarium eligere, si hic consentiat; per *cap. Pastoralis, de offic. ord.* §. *Ad quod*, modò tamen sit eiusdem Religionis, & habitus, *per clem.* 1. *de elect.* Per id, quod dicitur, quod dictus Vicarius debet esse de corpore Prouinciæ, intellige, quod debet esse localis in illa Prouincia, cuius Vicarius mittitur ad Capitulum, non tamen est necesse, quod in illa permanserit per aliquod tempus, cum statutum non dicat. Vnde si aliquis haberet, obedientiam Generalis, quæ illum constitueret localem in aliqua Prouincia, hic etiam antequam accederet ad illam prouinciam, posset eligi in Vicarium Prouincialem illius pro Capitulo generali. Nam eo ipso, quod est localis in illa Prouincia, est de corpore illius, & subditus ipsius Prouinciali. An verò hoc statutum habeat locum in aliis Vicariis, scilicet, an Prouincialis discedens ex Prouincia causa eundi ad Capitulum generale, vel Romam, & cæt. possit relinquere suum Vicarium Fratrem, alterius Prouinciæ sibi non subditum. Puto, quod sic. Tum quod id habet *dictum cap. Pastoralis, de offic. ord.* Tum quod statutum Gennuense loquitur solum de Vicario destinando ad Capitulum generale, quod cum sit restrictiuum iuris communis, & odiosum, non est extendendum ad alios Vicarios. Tum quod ita practicari vidi in Prouincia Lombardiæ anno 1610. In qua fuit constitutus Vicarius à P. F. Hieronymo Bruturio viro doctissimo, Prouinciali dictæ Prouinciæ per suum discessum à dicta Prouincia, causa eundi Romam ad aliqua negotia, P. F. Bartholomæus Oliuetius Gennuensis, qui erat localis in Prouincia Gennuensi, quæ electio laudata, & approbata fuit ab Illustriss. Cardinali de Camerino tunc Religionis Protectore; de quo habeo certam scientiam, quia tunc eram localis causa studio in in dicta Prouincia. Tum denique, quia audio alibi id etiam sæpè factum fuisse.

3. Additur verò in dicto statuto Gennuensi 6. quod dicti Vicarij sic constituti pro Capitulo generali, non debent sedere in alienis Prouinciis, per quas transeunt, nec in Capitulo generali, in loco debito suis Prouincialibus, nisi approbata prius eorum commissione. Sed ego in tribus Capitulis Generalibus, quibus interfui tanquam Commissus Genuæ, nimirum *Romano* 6. *&* 7. *& Barchin.* 3. *& in cap. Gennuensi* 8. celebrato pro eligendo Generali per obitum Patris Camart, *& in Capitulo Massiliensi* vbi interfui tanquam Vicarius Prouincialis Genuæ, vidi seruari contrarium, scilicet, quod Vicarij Prouinciales sedent à principio ante approbationem suarum literarum in loco suorum Prouincialium, & dant votum cū aliis in nominatione illius, qui habet dictas patentes literas, & literas Commissiorum legere, ac recipere vota eligendi in Scribam dicti Capituli. Quæ cōsuetudo, cū sit legitimè præscripta, habet vim legis, & seruanda est; cum præsertim innitatur illi principio iuris, quod. *De proximo accingendus habetur pro accincto; l. Ex eo tempore, ff. de testam. milit.* contra quā consuetudinē cum reclamasset *in cap. Rom* 6. me præsente, P. F. Isidorus à Moyda Commissus Etruriæ, Eminentiss. D. Cardinalis Callaminus Ordinis Prædicatorum in dicto Capitulo Præsidens, de mandato Sanctæ memoriæ Pauli V. tanquam Viceprotector Religionis in loco Cardinalis Tonti, & declarauit, præfatam consuetudinem esse laudabilem, & obseruandam; & sic eam obseruari mandauit. Vnde hoc iam transiit in iudicatum, non obstante dicto statuto Gennuensi, quod nunquam, quoad hoc, fuit vsu receptum.

4. Præ

4. Præcipitur etiam in dicto statuto *c.Genuenſ 6. num.24.* quod dicti Vicarij, peracto ſuæ legationis officio, locum obtineant ſuæ profeſſionis; & eſt conforme Regulæ noſtræ, *num.53.* quod tamen non vidi ſeruari cum tanto rigore, ſed potius vidi dictos Vicarios, finito Capitulo, ſedere in loco ſuorum Prouincialium in Refectorio, proceſſionibus, & aliis actibus publicis, ac etiam audiui Vicarios nominari, quouſque veniant in ſuas Prouincias; quod etiam poteſt habere fundamentum in iure, nam cauſatum ſapit naturam ſuæ cauſæ; *l.Eius, ff. de oper. liber.* & probat D.Thom. *in 4.d.20. quæſt.1. art.3. quæſtiunc.2.* & potentia cauſæ influit in cauſatum; *l. Manumiſſiones, ff. de iuſt. & iur.* Vnde videtur dictus Vicarius honorandos, propter honorem ſui conſtitutivi. Addito, quod Tiraquel. *in tract. de cauſa ceſſante, limit.15. num.9.* probat, quod Prouincialis, debitè finito ſuo officio, debet in choro tenere primum locum ob memoriam habitæ dignitatis; *num.11.* ait, quod offendens Prouincialem, aut Correctorem, ac multò magis Generalem immediatè finito ſuo officio, aut intuitu præcedentis officij debet puniri, ac ſi illos offendiſſet, quando actu dignitates habebant. Ex quibus colligo non repugnare iuri, quod dicti Vicarij etiam finito Capitulo, locum & nomen retineant, quouſque ad ſuas reuertantur Prouincias; & conſuetudinem, quæ id permittit, eſſe laudabilem, & obſeruandam.

5. Noto 3. quod Prouincialis dictum Vicarium conſtituens, debet eſſe vero, & legitimo impedimento detentus; quia alioquin non admittitur Vicarius, vt probat clarè textus *in cap. Quia propter, §. illud. de elect.* & dicit Lauor. *de elect. cap.17. n.35.* Notat autem Boërius ad Mandagot. *cap. 11. verſ. Totum Capitulum*, quòd, ſi Capitulo conſtaret, quod Prouincialis non eſſet infirmus, adhuc poſſet Vicarium admittere. Nam ſicut poteſt admittere omnino extraneum, *cap. Cauſam quæ, de elect.* multò fortiùs poſſet admittere hunc Vicarium, argum. *cap.Paſtoralis, §. Item cum totum, de offic. deleg.* Et in hoc ſufficit, quod maior pars conſentiat, licet minor pars contradicat, & ſe offerat probare, quod Prouincialis non ſit infirmus. Ita Mandagot. *loc. cit.* & innocent. *in dicto cap. Quia propter, de elect. num.13.* Caſtell. *de elect. cap.5. num.95.* Sed Panorm. *in dicto cap. Quia propter, §. illud, num.4.* quem ſequitur P. Greg. *de elect. cap.6. num* 8. & Lauor. *loc. cit. n.38.* putant, quod ſi vnus contradicat, non poteſt maior pars admittere illum Vicarium datum à non legitimè impedito. Nam ſicut non poſſunt omnes de Capitulo, vno contradicente, admittere extraneum, *cap. Scriptum de elect.* ita, vno contradicente, non poſſunt admittere Procuratorem non impediti, quia is pro extraneo habetur. Sed ego primæ opinioni adhæreo. Nam in Capitulis communiter ſtatur maiori parti; *cap. cum in cunctis, de his, quæ fiunt à maior. &c.* Nec valet ratio contraria; quia penitus extraneus debet ab omnibus admitti, quia ſingulorum ſuffragium per illius admiſſionem minus valet, & quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari. At falſum eſt, quod hic ſit omnino extraneus; cum enim repræſentet illum, qui eſt de corpore Capituli, non poteſt penitus extraneus dici. Quod autem deſit legitimum impedimentum, quod eſt conditione neceſſaria, facit, vt Capitulum non teneatur illum admittere: quæ conditio, ſi adeſſet non poſſet illum reiicere. Quare cum prohibitio, quod nullus, qui non ſit legitimè impeditus, poſſit ſuas vices alteri committere, ſit indicta in fauorem Capituli, poteſt Capitulum, quod in maiori parte conſiſtit, illi renunciare, & dictum Vicarium admittere, contradictione minoris partis non obſtante.

6. Noto 4. quod per dictum Vicarium, vel per Prouincialem in literis patentibus debet tali impedimento iuramentum præſtari, ſi Capitulum illud exigat, quia non creditur propoſitum impedimentum. Verum quidem eſt, quod Capitulum, ſeu maior pars illius, poteſt dictum iuramentum remittere, & ſimplicis Prouincialis dicto credere. Quare Vicarius in Capitulo, ſi non exigatur, non tenetur iuramentum præſtare; ſi autem exigatur, iurare tenetur hoc pacto, videlicet *Iuro, quod Prouincialis N. infirmitate detentus non potuit ad præſens Capitulum accedere.* Nec eſt neceſſarium aliud teſtimonium Medici, aut Chirurgi. Nam dictum impedimentum optimè per iuramentum probatur, vt Maſcard. *de probat. concluſ.*884. *num.* 1. Barboſ. *cap. Quia propter, de elect. num.37.* Atque ita Innocent. *in dicto cap. Quia propter, n.13.* Mandag. *de elect. cap.11.* vbi Boër. Lauorius *de elect. c.17. n.37.*

7. Noto 5. quod Prouincialis poteſt, ſi velit, per ſe iurare, quod tali eſt impedimento detentus, & tunc in forma mittenda eſt illa clauſula. *Ac ſuper, &c. iurandi facultatem, &c.* vſque ad illam, *Ratum, &c.* Et in hunc dictarum literarum poſt illa verba, *Ratum, &c.* vel *Procuratum*, addenda eſt clauſula ſequens: *Iuro inſuper ad hæc Sancta Dei Euangelia, quæ corporaliter tango, prædicto impedimento me detineri, neque etiam cenſe electionis tempore detinendum.* Et tunc aduerte, quod de tali iuramento debet Vicarius literas teſtimoniales Fratrum ad Capitulum ferre, alioquin non tenebitur Capitulum dictum Vicarium admittere, vt docet Mandagot. *de electione, part. 1. cap.11. in fine,* & Boër. *cap. 59. ad dictum Mandag. form. 6. in fine.* Hæ autem literæ poſſunt fieri à Correctore, & Senioribus hoc pacto, *Nos infraſcripti Corrector, & Seniores Conuentus S. N. de N. fidem facimus per præſentes, & atteſtamur omnibus, & quibuſcunque, Adm. R. P. F. N. Prouincialem N. lecto decumbentem, tactis Scripturis Sacris, iuraſſe, quod infirmitate detentus ad Capitulum Generale accedere nequit, quodque eadem ſe infirmitate credit tempore celebrationis præfati Capituli detinendum. In quorum fidem, &c.*

8. Noto 6. quod vbi Prouincialis non iurat per ſe, neceſſe eſt, quòd in literis patentibus ponat illam clauſulam, *ac ſuper, &c. iurandi, &c.* Nam alias non poſſet Procurator iurare, niſi haberet ſpeciale mandatum; & ſic non teneretur Capitulum illum admittere. Ita Boër. ad Mandag. *part.1. c.54.form.6. verſ. Ac iurandi*; Rota apud Farinac. *part.2.deciſ.*196. *num.5. & 6.* Et quod quis poſſit per alium iurare, conſtat; quia qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur. Et probat multis Boër. ad Mandag. *p.1. cap.11. verſ. Committat*, & fusè Sanchez 3. *in decal. c.13. à n.17.*

9. Aduerte autem, quòd iuramentum de meliori eligendo debet præſtari à Vicario, nomine proprio. Cum enim ſit datus cum generali mandato, non poteſt in animam Prouincialis iurare, qui neſcit, quis ſit eligendus; & ideò iurare non poteſt de melioritate, nec conſequenter poteſtatem facere ſuo Vicario iurandi, Videatur Sanch. *loc. cit. num.* 19. *& 20.* vbi ait, non eſſe licitum Prouinciali dare facultatem generalem ſuo Vicario præſtandi quodcunque iuramentum nomine ſuo. Et in ſpecie, quod dictus Vicarius teneatur hoc caſu iurare nomine proprio tenet Sigiſm. *de elect. dub.16.n.7.*

10. Noto 7. quòd ſi poſt præſtitum iuramentum, & admiſſionem dicti Vicarij ad Capitulum, nemine contradicente, & etiam poſt ſecutam electionem, aliquis de Capitulo nullitatem velit impedimenti probare non eſt audiendus. Quia ex quo quis ſemel iurauit, delato ſibi iuramento, non eſt amplius

de

de isto iuramento quærendus; *leg. Non erit*, §. *Dato*, *ff. de iur. iur.* nam iuramentum est finis omnis controuersiæ; *cap. Etsi Christus*, *de iur. iur.* Item si dictus Vicarius absque iuramento fuit admissus, non potest post electionem secutam, quis probare, quòd Prouincialis non erat impeditus, nam censentur illi de Capitulo iuri suo renuntiasse, illum sine iuramenti delatione admittendo; Innoc. *in cap. Quia propter*, *de elec. num.* 12. Lauor. *de elec. cap.* 17. *numero* 39. & 40.

11. Noto 8. quòd Vicarius electus à Prouinciali legitimè impedito, debet necessario à Capitulo admitti, alioquin irritanda erit electio, ipso suam iniuriam prosequente. Nam, ex quo, Prouincialis interesse non potest, de iure est, quòd possit constituere Procuratorem; *cap. Quia propter*, *§ Illud*, *de elec.* Vnde si Procurator non admittatur, censetur Prouincialis contemptus, & tanquam talis potest electionem irritare; *cap. Quod sicut*, *cap. Bonus el.* 2. *de elect.* Ita Mandagot. *de elect. part.* 1. *cap.* 10. vbi Boër. *vers. Tenetur*, Sigismund. *de elect. dub.* 14. *num.* 3.

12. Et aduerte, quòd Prouincialis, quando facit Vicarium, non debet esse excommunicatus, suspensus, aut interdictus, aut priuatus. Nam alioquin Vicarius non esset admittendus ad Capitulum. Quia absurdum est illos Procuratores admitti, quorum repellerentur auctores, si essent præsentes; *cap. Licet*, *de testib.* Ita Boër. ad Mandag. *cap.* 10. *verb. Impeditus*, & *verb. Interesse*. Castel. *de elec. cap.* 5. *num.* 91. Et Mandagot. *ibid. verb. Excommunicatus* aduertit, quòd excommunicatus, suspensus, aut interdictus non potest constitui Vicarius.

13. Aduerte etiam, quòd dictus Vicarius est constituendus cum generali mandato ad eligendam personam idoneam, nam cum speciali ad eligendam talem personam. Quia tunc votum non posset esse secretum, vt requirit Trident. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 6. Et ita declarauit Sacra Congr. Concilij, vt refert Garcias *de benef. part.* 5. *cap.* 4. *num.* 100.

14. Noto 9. quòd iste Vicarius, seu Procurator, si habeat speciale mandatum, potest alium constituere, si ipse esset impeditus, immo etiamsi impeditus non esset. Nam tunc intelligetur constitutus à Prouinciali. Ita Mandag. *de elec. part.* 1. *cap.* 15. vbi Boër. *verb. Speciali.* Et addit Mandagot. quòd dictus Vicarius, etiamsi non habeat speciale mandatum de substituendo, si fuerit impeditus, potest adhuc substituere. Quia in Procuratore non videtur specialiter electa industria personæ, vt dicit Boërius *loc. cit. verb. Non valeret*, & *verb. Substituere*; & Castell. *de elect. cap.* 5. *num.* 102. *vers. Procuratur.* Et aduerte, quòd in Ordine nostro iste modus substituendi cum speciali mandato obseruatus est *in cap.* 4. *Relig. Turonen. num.* 4.

15. Noto 10. quòd in Ordine nostro Commissi electi à Prouinciis, vel Conuentibus pro Capitulo Generali, vel Prouinciali, non solent alium substituere, per longam Religionis consuetudinem, quæ seruanda est, vt docent Castell. *de elec. cap.* 5. *num.* 99. Sigismund. *de elec. dub.* 14. *num.* 11.

16. Noto 11. quòd si Prouincialis moriatur antequam eius Vicarius sit admissus à Capitulo, non potest amplius admitti, quia illa potestas morte expirat concedentis. Posset quidem admitti à toto Capitulo, nemine discrepante, tanquam extraneus; & hoc, non obstante statuto facto *cap. Romano* 6. *sess.* 14. *dub.* 1. vbi statuitur, quòd extraneus non admittatur, nisi in casu dubio. Nam hic, cum habuerit mandatum Prouincialis, laboremque itineris sustinuerit, & expensas, naturalis pietas suadere videtur, quòd saltem ob gratificationem admittatur. Addito, quod Prouincia, cuius est Vicarius, videtur non posse priuari iure, quod habet in electione Generalis. Quare, etiam stante dicto statuto in suo rigore, cum res videatur aliquanto dubia, videtur posse admitti. Verum quidem est, quod si Capitulum, & Vicarius ignorabant mortem Prouincialis, electio inde secuta valida est, vt probat Sigismund. *de elec. dub.* 14. *numero nono.* Si verò sciatur mora Prouincialis postquam Vicarius fuit admissus ad Capitulum, etiamsi electio nondum sit facta, non potest amplius dictus Vicarius eiici; quia res integra non est; iuxta ea, quæ dixi *tom.* 3. *priuileg. Regular. cap.* 4. *num.* 10.

17. Noto 12. quòd electus in Prouincialem alienæ Prouinciæ à propria, ac naturali, in qua, & habitum recepit, & permanet, finito Prouincialatu, absque vlla licentia Generalis potest ad propriam Prouinciam, vnde venit, redire. Tum exemplo Zelosi, Collegarum Generalis, ac Generalis ipsius, tum Visitatoris, ac Vicarij Generalis. Tum quia cessante causa, naturaliter cessat etiam effectus, *cap. Cum cessante*, *de appellat.* Causa autem moræ in hac Prouincia est Prouincialatus, qui cum iam cessatit, cessat naturaliter ipsa mora. Tum quia, *quod ob gratiam alicuius conceditur*, *non est in eius dispendium retorquendum*, *regul. Quod ob gratiam*, quæ est 61. *de regul. iuris in* 6. Tum quia ita seruatur in Religione nostra, & in facti contingentia, ita mihi retulit, se fecisse P.F. Ignatius Ozenghus à Neapoli, cum fuisset ex Prouincia propria Neapolitana assumptus in Prouincialem Apuliæ. Ita etiam seruauit P.F. Athanasius à S.Philippo, cum ex Prouincia Panormi propria fuit vocatus ad regimen Prouinciæ Messanæ; vt mihi retulit Trimarchi. Et à me consulti Viri docti ita de iure fieri posse responderunt. Nec obstat, quòd Corrector electus in alieno Conuentu ab illo, in quo ordinatiè residet, finito Correctoriatu, indigeat licentia ad redeundum ad Conuentum proprium. Quia Corrector electus non vadit ad Conuentum suæ electionis absque confirmatione Prouincialis cum definitorio, & est subditus Prouinciæ. Et localitates in Prouinciis fiunt singulis annis. Limito tamen prædicta, nisi Prouincialis functus officio, recepisset aliquod officium in illa Prouincia, v.g. definitoriatum, &c. nam tunc per receptionem illius officij fieret subditus Prouinciæ, & censeretur cessisse iuri suo. Vt etiam consulti viri docti responderunt.

CAPVT VII.

De Forma instituendi Vicarium per discessum Prouincialis à Prouincia causa accedendi ad Capitulum Generale, vel alias.

Frater, &c. Commissum nobis gregem, qui teneras quotidie in viridi Religionis prato cælestium meditationum depascitur herbas, & pia vita studio bonorum operum fructu incessanter desudat, pastoralis, sollicitudinis auxilio prouidè dirigi, & circumspectè decet sic custodiri, vt si necessitate, ac pietate, vtilitateue communi suadente, Pastorem ab eo intuitum auertere contingat, vel discedere, absque fide tamen, ac sollicito non relinquatur custode, qui sua auctoritate, atque opera super custodias gregis inui- gilet,

gilet, ne maligno quopiam obtutu fascinentur agni; oueſque a lupo, mactentur, neve arietes lateribus, ac humeris in mutuum exitium impingunt, & , quod deteſtabilius eſt, minores alios Paſtores cornuum rebellione aggrediantur. Cum itaque ad generalia Comitia, in Ciuitate N. proximè celebranda, ex officij noſtri debito nos proficiſci oporteat, ne cura noſtra commendatus grex, Paſtoris abſentia, diſpergatur, vel in ſoli to quopiam crucietur morbo, vices noſtras alteri cogimur demandare. Quamobrem præfati Patris prudentia, morumque integritati, quam maximè fidentes, Vicarium noſtrum Prouincialem ipſum damus, eligimus, & conſtituimus. Omnem noſtram, tam in temporalibus, quàm ſpiritualibus ſuper Fratribus, & Sororibus, ac vtrorumque Monaſteriis, carcerandi, excarcerandi, proceſſus formandi, definiendi, præcipiendi, excommunicandi, abſoluendi, cæteraque omnia, quæ per nos ipſos facere poſſemus, etiamſi noſtrum requirerent ſpeciale mandatum, faciendi auctoritatem eidem impertientes. Hanc noſtram præterea facultatem in caſibus emergentibus in totum, vel in partem, quoties opus fuerit, ſubdelegandi, ipſimet facimus poteſtatem. Omnibus demum, ac ſingulis Fratribus, & Sororibus, tam Superioribus, quam ſubditis noſtræ Prouinciæ ſub Sancta Obedientia merito præcipientes, vt præfato Patri, tanquam noſtro Vicario, promptè obediant, humiliterque pareant, ac debito quoque eum honore, ac reuerentia venerentur. In quorum fidem, &c.

1. Nota circa illam clauſulam. *Hanc noſtram præterea facultatem, &c. ſubdelegandi, &c.* quòd ibi poſita eſt ad abundantiorem cautelam: cum tamen non ſit neceſſaria. Nam veriſſimum eſt, quòd Prouincialis eſt Iudex ordinarius, qui iure proprio habet poteſtatem ſuam auctoritatem delegandi; *cap. Cum Epiſcopus, de offic. ordin. in 6.* Verum etiam eſt, quòd delegatus non poteſt ſubdelegare, *leg. fin. ff. de offic. iudic. deleg.* Et ſimiliter verum eſt, quòd ſi Iudex ordinarius deleget aliquem ad vniuerſitatem cauſarum, iſte ſic delegatus reputatur, quaſi ordinarius. Atque ita poteſt cauſam particularem ſic delegare, non tamen vniuerſalem iuriſdictionem in alium transferre. Ita cum multis probat Sanchez *libro 3. de matrimon. diſp. 31. num. 2. & 3.* Barboſ. *in cap. Cum cauſam, de appellat. num. 5.* Tunc autem Iudex dicitur delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, cum eius commiſſio eſt vniuerſalis, vt Sanch. *num. 4.* At in caſu noſtro Vicarius eſt delegatus ad vniuerſitatem cauſarum. Ergo poterit per hanc doctrinam in caſu particulari alium delegare; non poterit tamen alium Vicarium cum totali ſibi tradita auctoritate facere, & illum ſuo loco ſubſtituere, ſi illi eſſet opus Prouincia exire. Quare illa clauſula abundat. Eſt tamen neceſſaria, ſi Vicarius vellet Prouincia egredi ad aliqua negotia. Nam datus cum illa clauſula poſſet egredi, & reuertens ſuum reſumere Vicariatum.

CAPVT VIII.

De Forma instituendi Vicarium, qui præſideat in Capitulo definitorio, quando Prouincialis illi adeſſe non poteſt.

Reuerendis Patribus Capitulum definitorium in Conuentu S.N. de N. die 29. Septembris celebrantibus F.N. in Prouincia N. Prouincialis Spiritus Sancti gratiam, & conſolationem. Irreparabilibus detenti negotiis, non poſſumus vt officij noſtri ratio exigebat, Capitulo definitorio intereſſe; ne illud tamen acephalum remaneret, Venerabilem P.F.N. Concionatorem eximium, atque in Theologicis diſciplinis, negotiiſque Religionis verſatiſſimum, vtrumque tandem, cuius prudentiæ, integritatiſque non parum fidimus, noſtrum præfati Capituli Vicarium Prouincialem elegimus, & conſtituimus; eique ſic electo, & conſtituto dedimus, vt per præſentes literas patentes damus, omnem noſtram tam in temporalibus, quam ſpiritualibus ex lege, ac fine auctoritatem, vt in prædicto nimirum Capitulo præſidere, præcipere etiam, excommunicare, & abſoluere, Correctores inſuper aſſignare, ac transferre, electoſque prout de iure, caſſare, & caſſatorum loco alios eligere cæteraque demum, quæ per nos ipſos facere poſſemus etiamſi ſpeciale noſtrum exigerent mandatum, efficere valeat, ac poſſit. Omnibus, & ſingulis in eodem Capitulo vocem habentibus Patribus, necnon præcipientes, vt, præfato Patri, tanquam noſtram perſonam repræſentanti, debitum honorem impendant, ac reuerentiam. Et Dominus vos benedicat, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. In quorum fidem, &c.

CAPVT IX.

De Forma instituendi Vicarium Prouincialem in Capitulo Prouinciali, quando Prouincialis illi intereſſe non poteſt.

Reuerendis PP. Correctoribus, & Commiſſis, cæteriſque in Conuentu S.N. de N. Ordinis Minimorum Prouinciale Capitulum celebrantibus F.N. Minimus Prouincialis, ac ſeruus humilis, pacem, charitatemque perpetuam, ab eo, qui charitas eſt. Grauiſſimis pedum doloribus conſtricti, præſentiam noſtram, atque operam, vt par erat, præſenti Prouinciali Capitulo minimè poſſumus exhibere. Quo plurimum ſanè dolemus, ac ingemiſcimus. Dei tamen, cuius nutu cuncta reguntur, nec poſſumus, nec volumus obſiſtere voluntati. Ne vobis igitur abſentia noſtra ſit oneri, huiuſque Prouinciæ detrimento P.F.N. viri equidem omni ſcientiarum genere conſpicui, rebuſque gerendis inſtructiſſimi prudentiæ, experientiæ, ac doctrinæ fidentes, noſtrum eundem Vicarium Prouincialem

uincialem, & præfati Capituli Præsidem elegimus ac deputauimus, vt hisce nostris eligimus, ac deputamus. Omnem nostram illi, tam temporalem, quam spiritualem, Capitulum præfatum videlicet congregandi, habilitandi, eligendi, correctoresque assignandi, ac transferendi, præcipiendi quoque, excommunicandi, absoluendi, cæteraque præterea, quæ per nos ipsos si essemus præsentes, facere possemus, etiamsi nostrum requirerent speciale mandatum, faciendi auctoritatem largientes. Quicquid etiam per eundem nostrum Vicarium in præsenti Capitulo gestum, factumque fuerit, ratum, ac firmum omnino habituri. Sub Sanctæ obedientiæ merito omnibus, ac singulis præmemorati Capituli Patribus, nec non eiusdem Conuentus Superiori, ac Fratribus præcipientes, vt eumdem Patrem, tanquam nostrum Vicarium, debito honore, & reuerentia prosequantur. In quorum fidem, &c.

CAPVT X.

De Forma instituendi Vicarium Generalem in Capitulo Generali, quando Generalis ad illud accedere non potest.

Reuerendis Admodum Patribus Prouincialibus, & Commissis, aliisque singulis in Conuentu S.N de N Generale Ordinis N. Capitulum celebrantibus F.N. eiusdem Ordinis Generalis indignus, ac seruus humilis Sancti Spiritus gratiam & assistentiam. Publicas, atque communes Ecclesiæ Catholicæ vtilitates, aliis nostræ Religionis commodis præferendas esse, iuris ratio postulat, ac requirit. Plurimis igitur Romanæ Sedis, Christianæque Reipubl. causa, tam susceptarum, quam institutarum rerum oneribus, aduersa præsertim valetudine, implicati, eo redacti sumus, vt præsentibus Comitiis Generalibus, iuxta pastoralis officij debitum, nequaquam possimus interesse. Quamobrem, ne dispendium aliquod ex nostri absentia Religionem subire oporteat, neve monstrum sine capite Cœtus facer appareat, idoneum Patrem, qui vice nostra ibidem fungatur, cogimur destinare. Cum autem R.P.F N. Prouinciæ nostræ N. Collega Prouincialis, ac Definitoris, Theologi, Concionatorisque eximij, viri que planè spectatissimi, consilium non semel, integritatem, ac fidem, & in rebus arduis, maximisque negotiis auctoritatem, non sine magno Religionis emolumento, ac laude experti sumus, eumdem propterea generalem nostrum Vicarium, ipsiusque Capituli Præsidem, ac Rectorem eligendum, constituendumque existimauimus, vt præsentium vi eligimus, & constituimus. Omnem nostram proinde, qua fungimur, tam in temporalibus, quam spiritualibus, prædictum videlicet Capitulum congregandi, habilitandi, eligendi, statuendi, præcipiendi, excommunicandi, suspendendi, & absoluendi, cæteraque etiam, quæ per nos ipsos fieri possent, si præsentes essemus, etiamsi nostrum requirerent speciale mandatum, ac maiora expressis existerent, faciendi auctoritatem, facultatemque eidem concedentes: Omnes insuper, ac singulas electiones, omniaque & singula acta, & statuta, quicquid etiam in prædicto Capitulo per huiusmodi nostrum Vicarium, actum factum, decisum, statutumque fuerit, ratum, ac firmum habituri. Cunctis præterea, ac singulis Prouincialibus, & Commissis, necnon aliis in præfato generali Capitulo existentibus, omnibusque & singulis prætacti Conuentus Superioribus, ac Fratribus sub Sancta Obedientiæ merito, præcipientes, vt præmemorato Patri, tanquam nostro legitimo Vicario, nos que ipsos repræsentanti, promptè obediant, humiliter pareant, debitumque honorem impendant, ac reuerentiam. Demum verò Capituli eiusdem Patribus vniuersis pacem, charitatemque, & in bono concordiam sic commendamus, sicque eos ad obsequium, operamque suam communi parenti exhibendam cohortamur, vt solum Deum, Religionisque bonum, quouis sinistro liuore seclusо, purè, ac sincerè spectantes, tali sponso matrem suam in custodia, & solatio committant, qui eam, non quidem in hostem ipsius excidium moliendo, vel in seruam, & ancillam tyrannicè opprimendo, vel in pellicem fornicariè, quæ sua sunt tantùm quærens, adhærendo, sed in legitimam, charissimamque sponsam accipiat, debitis eam subsidiis confouendo. Si secus egerint, alienis peccatis communicantes, à grauissima culpa futuros promittimus non immunes. In quorum fidem, &c.

1. Nota, quod in istis tribus vltimis formis omissi potestatem iurandi, quia, cum impediti sint Superiores, & capita Capitulorum, de quibus non facilè præsumitur, quòd velint leui de causa à Capitulo abesse, potest Capitulum simplici eorum dicto absque iuramento credere. Si autem dubitaret, quòd nollet Capitulum credere, deberet illa clausula apponi, vt dictũ est *supra cap.6.* Et de hoc præsertim potest esse dubium in Capitulo generali, cui minus constare potest de impedimento. Nam in Capitulo Prouinciali, aut definitorio, cum Prouinciæ non sint, præsertim in Ordine nostro, multum ampliæ, dictis Capitulantibus facilè constare potest de impedimento Prouincialis, & sic poterunt simplici Prouincialis dicto credere.

LITERA Z.

CAPVT PRIMVM.

De forma confirmandi Zelosum.

Frater N. Ordinis Minimorum Generalis. Adm. R.P.F.N. eiusdem Ordinis Zeloso salutem. Cum ex singulorum Patrum, qui ad Generalia Comitia Lugduni proximè die 24. Maij anni 1633. celebrata conuenere, syngraphis propriis obsignatis literis cognouerimus, te in Zelosum, ac generalem totius Religionis Procuratorem, vnanimi planè, ac singulari Patrũ assensu, & gaudio assumptum fuisse, facere

non potuimus, quia egregias animi tai dotes, scientiam, prudentiam, ac eloquentiam, necnon in agendis peritiam, praclaraque tandem merita tua satis, superqae agnoscentes, ob tam bonam electionem sacro, ac Religioso Senatai immortales agendo gratias, incredibili latitia exaltaremus. Nec sanè immeritò. Vrbem namque, & copiosam adeò ex officij tai administratione in Religionem totam speramus fructum, ac decus promanaturum, vt te Zeloso, ad cumulatum ipsius virorem, & gloriam nil amplius exoptari posse videatar. Quamobrem, cum ad nos tanquam supremos Religionis Pastores, Zelosi spectet confirmatio, quò validius prætactum munus obire valeas, eiusmodi assumptionem tuam, electionemqae laudamus, approbamus, & in benemeritum Zelosum, generalemqae Procuratorem harum serie, ac vi confirmamus. Omnibus iis gratiis, & fauoribas, prærogatiuis etiam, priuilegiis, ac exemptionibus frui, & gaudere posse decernentes, quæ per nostras dudam constitationes, & priuilegia Apostolica cæteris aliis einsmodi Zelosis, ac Procuratoribas concessa fuisse dignoscuntar. Ita scilicet, vt omniam Religionis nostræ Prouinciaram, Conuentuum quoque, ac si speciale, plenum, ac liberam ad eas mandatum accepisses, in Romana Curia, & vbicumqae agere valeas, ac expedire. Ad hac etiam concedentes, vt ad beneplacitum tuum Sociam seligere possis, & assumere, eundemque assamptum pro libito matare, qui tibi ad Religionis negotia promptè, alacriter, efficaciter, ac expeditè peragenda præsto sit, inseruiat, ac fideliter obsequatar. Quem porrò Socium sit assamptam à Correctoris potestate prorsas eximentes; tuæ dumtaxat iurisdictioni in omnibus, ac per omnia, in contrarium non obstantibas qaibuscamqae, subesse volumas, ac subiacere. In quorum fidem, &c.

CAPVT. II.

De forma instituendi Zelosum loco defuncti.

FRater N. Ordinis Minimorum Generalis. Cum acerbissimo, atque in opportano obitu fel. mem. R. P. F. N. nostri olim Ordinis Zelosi, ac Procaratoris in Generali Romæ Capitalo die 10. Mensis Maij anni 1633. proximè celebrato assumpti, Zelosatus officium vacauerit, ac saccessoris electio ad nos, & Collegas nostros, iuxta Ordinis sanctiones, pertineret, nos Lugduni in nostro S. N. Conuentu die 20. Iunij eiasdem anni præfacti Zelosi obitus habita notitia, ac ob diutinam prædicti officij vacationem, detrimentam aliquod, tam in temporalibus, quam spiritualibus Religio nostra pateretur, die 24. eiusdem mensis, præmissis de iure præmittendis, ad noui Zelosi electionem in aula Capitali deuenientes, P. F. N. Theologam, & concionatorem, plurima in agendis experientia, prudentiaqae ornatum, Religionisqae Zelo maximè conspicuam ad einsmodi munus elegimus, & cooptauimus. Cui quidem sic electo qaacumque eiusdem Religionis negotia, tum in Romana Curia, qaam alibi, vt Regula, & Regularia statuta nostra disponunt, curandi, ac pertractandi auctoritatem, facultatemque concessimus, vt per præsentes concedimus, & impartimur. Omnes eidem præterea gratias, ac præeminentias, prærogatiuas qaoqae, & priuilegia largientes, quæ aliis einsmodi Zelosis, & generalibus Ordinis Procuratoribus concedi solent, ac impartiri. Ad hæc etiam concedentes, &c. vt supra vsque ad finem, capit. præcedentis, mutatis mutandis.

1. Noto 1. quod omnis electio iure communi, antequam electos se in administratione ingerat, est confirmanda; *cap. Qualiter, cap. Postquam, de elect. cap. Cum eam dudum, de prabend. cap. Auar tiæ, de elect. in 6.* sed prædicta capita, & alia de hac materia tractantia intelligi videntur de electionibus ad dignitates habentes iurisdictionem in temporalibus, & spiritualibus, vt constat ex citatis capitibus. Cum ergo officium Procuratoris generalis, & Zelosi nullam iurisdictionem habeat neque in temporalibus, neque in spiritualibus, vt constat *ex cap. Auenion. 2. num. 11.* Sed solùm habeat quasdam prærogatiuas, non videtur egere confirmatione, sicut de facto dicti Procuratores generales non confirmantur, At nihilominus dicendum est, Zelosatum indigere confirmatione in Ordine nostro. Tum quia, licet iurisdictione careat, habet tamen multas, & magnas prærogatiuas, & præeminentias, vt videbimus; vnde personatum dicit; personatus autem, & dignitas pari passu procedunt, *capite primo, §. Sed si, de elect. in 6.* Tum quia eligitur à toto Capitulo generali, vt Generalis, & Collegæ. Et merito. Cum enim habeat omnium negotia tractare, conuenit, vt ab omnibus saltem virtualiter eligatur, iuxta *regal. 29. de regul. iur. in sexto*, vbi dicitur. *Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari.* Tum quia *in Cap. Generali Turonensi, num. 16.* Zelosus ibidem electus dicitur confirmatus, & in nostro Formulario habetur forma confirmationis Zelosi, *forma* 16. Ex qua constat, quòd à principio Religionis Zelosi confirmabantur. Quare officium Zelosatus est officium electiuum, nec potest à Zeloso per quemcumque amoueri sine grauissima, & vrgentissima causa, iuxta naturam officiorum electiuorum, de quibus Gonzal. *ad regul. 8. cancell. gloss. 19. à num. 12.* & Sigismund. *de elect. dub. 49. à num. 1.* Ad id autem, quod dicitur, Zelosi electionem non confirmari de facto. Respondeo id non procedere, quia dicta electio confirmatione non egeat, sed quia communiter electio illa fit in Capitulo generali, præsente Generali, ad quem, vt ad Superiorem immediatum pertineret confirmatio, vt dixi *tomo primo Relig. quæst. 1. c. 31. §. 11.* Vnde is eligens cum aliis, censetur eo ipso confirmare. Nam quando ad eligentem spectat electio, & confirmatio eodem iure, vt in casu, de quo agimus, si Generalis, vt Generalis eligit, & vt Generalis confirmat, tunc illo casu eo ipso; quòd eligit,

confirmare videtur, vt docet Gloss. *in cap. Vt circa, verb. Electione, & in capit. 1. verb. Promissionem, de elect. in 6.* P. Gregor. *de elect. cap. 19. num. 5.* & in casu nostro Sigismund. *de elect. dub. 116. numer. 6.* Tamburin. *de iure Abbatum, disp. 6. quaest. 2. num. 4.* & alij apud ipsos.

2. Ex quibus etiam solui posse videtur illa quaestio, quam, vt soluerem, me mactarunt Lectores nostri Collegij Iesu Mariae Genuae, nimirum, Quo iure possint Fratres locales vnius Conuentus electionem Correctoris facere *die 15. Septembris*, & deinde, si aliqui, vel etiam omnes ex istis, Definitores existant, possint eandem electionem confirmare in die Sancti Michaëlis *die 29. Septembris*, quo Capitulum definitorium celebratur. Et cur etiam Collegae Prouincialis in dicta Correctoris electione non habeant votum in Conuentu, in quo localiter commorantur. Nam respondeo, quod Fratres locales iure proprio, ratione scilicet localitatis, & habilitatis, eligunt Correctorem *die decimaquinta Septembris*, cum Superioris localis electio ad Fratres Conuentuales pertineat; *cap. Abbatem, 1. & 2. 18. quaest. 2. capite primo de elect.* & in Regula nostra *numero 49.* & in Correct. *num. 103.* Iure verò delegato, scilicet Definitoriatus confirmant *die 29. eiusdem mensis.* Quae iura, cum sint diuersa, in vno, eodemque subiecto sustinentur, vt Sigismund. *de elec. dub. 119. numero 4.* Collegae verò Prouincialis, cum sint exempti à iurisdictione Correctoris, nec faciant Collegium cum ipso, nec possint propriè dici de Capitulo, nec in illo vocales, non possunt ad electionem Correctoris ingredi, quae ad solos locales, & vocales conuentales spectat. Nec refert, quòd ingrediantur alia Capitula Conuentualia, vbi tractatur de negotiis Conuentuum, in quibus resident, iuxta statutum *cap. Genuen. 3. numero 6.* Nam, vel dicendum est, quòd habeant in dictis Capitulis solum votum consultiuum, vel, si habent decisiuum, id est, ex speciali priuilegio illius Capituli.

3. Noto 2. quòd in Ordine nostro Zelosus, completo suo officio, potest denuò eligi, & confirmari, vt patet ex textu claro Regul. *num. 47.* vbi dicitur. *Insuper ibidem* (in capitulo generali) *eligantur, vel iam electi confirmentur aliqui Fratres Zelosi, &c.* Nam illa clausula, *vel iam electi confirmentur*, non potest referri, nisi ad praecedens Capitulum generale, cum solùm in generali capitulo Zelosi eligantur.

4. Noto 3. quòd Zelosus non subditur Correctori Conuentus Romani, in quo residet. Neque Prouincialis aut alius quivis, etiam Generalis, potest expedire negotia in Curia Romana sine scientia, & consensu ipsius. Ita statuitur *in cap. Turonensi num. 11. Genuens. 1. numero 5. Paula numero 24.* vbi declarat dictum statutum Turonense, quòd scilicet possit Generalis expedire quaecunque negotia in Vrbe de scientia Zelosi tantum, & consensu Collegarum. Item potest Zelosus assumere sibi Socium, qui nulli Correctori subsit, nisi illi, & P. Generali, *ibidem, numero 16.* Quod tamen intellige de consensu Generalis, vt declaratur *in Capitulo Paula numero 24.* Potest interesse singulis Capitulis generalibus, non tamen in illis votare, & dum discedit, ab Vrbe potest ad suum beneplacitum alium substituere cum eadem ipsius auctoritate. Ita *in Capitulo Turonensi, numero 17.* Et hic substitutus in absentia Zelosi gaudet iisdem praeminentiis, & priuilegiis Zelosi, ita *in dicto capite Turonensi* illis verbis. *Et interim dum erit absens ab Vrbe ante suum discessum poterit substituere vnum ad suum beneplacitum, qui fungetur auctoritate, & officio suo in eius absentia.* Si ergo habet eandem auctoritatem, habet & eandem praeeminentiam, cum haec ab illa dependeat, & propter illam sit concessa. Et est certum in iure, quòd causatum sapit naturam suae causae, *leg. Eius ff. de operib. liber.* & potentia causae influit in causatum *leg. Manumissiones. ff. de iustitia. & iure.* Socius Zelosi, durante societate, non potest eligi in Correctorem; *Cap. Tolosa, numero 8.* Hic Socius, mandante Zeloso, poterit toties, quoties opus fuerit, è Conuentu exire, etiam renuente Correctore, assumpto sibi aliquo Fratre, etiam Conuentuali, in comitem; nec per hoc poterit Corrector eum reprehendere; *Cap. 3. Romano, num. 9.* Non potest tamen Zelosus negotia cuiuscunque personae extra Ordinem existentis facere, aut procurare, nisi de speciali, & expressa licentia Generalis. Nec etiam potest facere negotia Fratrum particularium eiusdem ordinis, nisi ad id habeat mandatum Prouincialis illius Fratris, factum de consensu Collegarum dicti Prouincialis. Ita statuitur *in cap. Tolosae, numero 8. Genuen. 2. num. 5. & in Paulit. num. 24.* cum Capitulum generale Romae celebratur, Zelosus in eo vocem habet; *cap. Genuen. 1. numer. 5. & Paula cit.* Habet locum, in quocunque Conuentu reperiatur, immediatè post correctorem localem, Genuen. & Paulae cit. etiam praesentibus aliis correctoribus aliorum Conuentuum; *Rom. 5. num. 11.* Et aduerte hic quod Isnardus *in Codic. Minim. verb. Zelosus*, ait, quod Zelosus nullibi praesidere debet, praesente correctore Conuentus SS. Trinitatis, Fallitur tamen. Quia nihil tale in Capitulis generalibus reperitur determinatum. Immo contrarium colligitur ex eo, quod *in cap. Rom. num. 11.* dicitur, quòd Zelosus debet praecedere correctorem S. Andreae de Frattis existentem in Conuentu SS. Trinitatis; & cum dictus corrector S. Andreae de Frattis eandem omnino habeat praerogatiuam praecedentiae, quam habet Corrector SS. Trinitatis, vt definitur *in cap. Auenion. 2. numero mihi 11.* apertè colligitur, quòd si corrector SS. Trinitatis existat in Conuentu Sancti Andreae de Frattis, vel alibi, illum praecedet P. Zelosus. Quod mihi est sine vlla difficultate certum. Nam nulla apparet ratio, quare debeat praecedere alios correctores existentes extra proprium Conuentum, & non hunc. Facit officium Zelosi, quovsque alius Zelosus electus, Romae fuerit personaliter; ibid. Vnde collige, quòd Zelosus electus non potest alium substituere, nisi personaliter Romae compareat. Sed pone, quòd post electionem Zelosi noui, qui nondum Romae comparuerit, Zelosus antiquus velit Roma discedere, cuiusnam erit alium loco Zelosi substituere? Ego puto, quòd id pertinebit ad Zelosum antiquum. Nam iste per determinationem dictorum Capitulorum semper est Zelosus, quovsque Zelosus nouus Romae personaliter comparuerit. Finito officio, est deducendus in suam Prouinciam expensis totius Religionis: *cap. 7. Roman. numero 11.* & potius votare in electione illius Conuentus, in quo post reditum in suam Prouinciam fuerit à Prouinciali assignatus localis, etiamsi ibi non fuerit localis per tres menses ante diem electionis; *cap. Romano 7. session. 9. matutina.* Quod congruit illi iuris regulae, quae dicit, quòd: *Absentia eius, qui Reipublica causa abest, neque ei, neque alij damnosa esse debet.* & habetur expressè *in cap. Exposuit de dilat.* vbi Glossa, *verb. Vtilitate*, multa congerit, & docet etiam Bartolus *ad l. Testamento, ff. de aliment. & cibar. legat. num. vnico.* Non potest esse Vicarius Generalis ordinarius; *cap. Turonen. numero 17. Tolosan. numero 49. Massilia, numero 37.* Sed ista statuta non sunt in vsu; passim enim remanent Zelosi Vicarij generales. Generalis functus officio immediatè non potest eligi in

Zelosum

Zelosum, per statutum *cap. Auenion. 2. numero* 10. Cui statuto non est derogatum absolutè per electionem P. Simonis Bachelier Galli, qui immediate antea fuit Generalis. Nam ista electio non fuit facta à Religione, sed à Papa, qui in constitut. dictæ electionis, quam habes *tom. 3. priuileg. cap. 12. in constit. 2. Vrbani VIII.* non derogat prædicto statuto, nisi pro illa vice significans statutum imposterum remanere in suo robore. Item P. Zelosus potest recipere Fratres Romam adeuntes cum falsa, vel sine obedientia; eosque cum Capitulo locali, vel Sanctissimæ Trinitatis, vel aliorum Conuentuum punire, vel incarcerare, seu ad P. Generalem, vel etiam ad suos respectiuè Prouinciales remittere: Ita statuitur *in Capit. Turonen. numero* 12. *Tolosano numero* 49. *Romano 2. numero* 20. vbi aduerte, quod, si nolit dictos punire, sed velit eos remittere ad P. Generalem, vel ad suos respectiuè Prouinciales; non indiget Capitulo; colligitur *ex dicto cap. Roman.* Aduerte etiam, quod in punitione dictorum debet omnino consentire Capitulum; nam dictio, *Cum*, consensum, & principalitatem dicit, vt dixi *tom. 2. Relig. quæst. 1. capite 2. numero* 23. Quis autem debeat præcedere hoc casu Corrector ne, an Zelosus, videtur Zelosus, cum sit delegatus à Capitulo Generali, & primò nominatus. Sed puto Correctorem cum sit ordinarius habens dignitatem, & æquè principalis in negotio, ac Zelosus. Sed iam vius obtinuit, vt Zelosus ex se ipso absque Correctore, & Conuentu id faciat.

5. Noto 4. quòd per priuilegia Summorum Pontificum diuersis Religionibus concessa, quæ refert Sorb. *in comp. priuil. Mendicant. verb. Procurator Fratrum, vers. Circa autem Procuratorem generalem,* & Sigism. *de elect. dub.* 104. *num.* 6. potest Procurator Generalis cuiuscunque Ordinis, qui habeat communicationem priuilegiorum cum Iesuitis, Prædicatoribus, Augustinienfibus, cum quibus sine dubio communicat nostra Religio, vt dixi *tom. 1. Priuil. in constit. Pyrrhi, num.* 51. agere quascunque causas, etiam mandatum speciale requirentes omnium Prouinciarum, Conuentuum, & personarum Ordinis, ac si plenum, liberum, & speciale mandatum ad huiusmodi causas accepisset. Ita Rota *decis.* 201. *num.* 2. *apud Farin. part.* 2. *decis.* His tamen priuilegiis vti non potest, nisi iuxta facultatem à Generali habitam: quia ita declararunt Martin. V. & alij Summi Pontifices, qui dicta priuilegia concesserunt. Ita Sigism. & Sorb. *locis cit.* Et hæc priuilegia erant necessaria. Nam Procurator Generalis de iure communi non est legitimus Procurator pro singolis Conuentibus, nec pro singulis personis de Ordine, sed solum pro tota Religione in communi, vt docet Rota *loco citato*, & Sigism. *citat. num.* 5. Quare Zelosus, qui sapit, procurabit à Generali hanc facultatem, & addi faciet in literis suæ confirmationis ad illam clausulam, *Omnibus iis gratiis, &c. gaudere posse decernentes, quæ, &c. dignoscuntur.*

6. Noto 5. Zelosus habet locum in Capella Papæ, quæ est magna præeminentia, vt ait Sigismund. *loc. citat. num.* 7. qua vsus est semper felic. record. P. F. Deodatus Lomellinus Genuensis tempore sui Zelosatus sub Vrbano VIII. *ab anno 1. vsque ad* 6. per quas etiam semitas graditur præsens Zelosus P. F. Raphaël Pizzur. simul Genuensis ob præclaras animi sui dotes mihi charissimus. Et deberent vti alij Procuratores Generales in honorem Religionis.

CAPVT III.

De forma, qua Generalis declarat, aliquem fuisse in Zelosum electum.

FRater N. Ordinis Minimorum Generalis. Vniuersis, & singulis has nostras literas inspecturis salutem. Cunctis pateat, ac notum sit, in generali Capitulo Romæ nuper in Conuentu Sanctiss. Trinitatis die 6. Maij, anno 1629. nobis præsentibus celebrato, P. F. N. virum quidem omni doctrinarum genere conspicuum, & in agendis versatissimum, nec non singulari prudentia, vitaque integritate insignem, in eiusdem Ordinis Zelosum, Generalemque Procuratorem assumptum fuisse. Quam sanè electionem, assumptionemque, vt lætanter excepimus, sic prouidè etiam, sollicitéque curauimus, vt munus hoc, vel ab inuito, ac quantum in ipso erat, renuente, susciperetur. Quod vbi nos assecutos esse perspeximus, vt alacrius, ac diligentius id muneris pertractaret, gratias omnes, & immunitates, prærogatiuas etiam, ac priuilegia, quibus iuxta nostras constitutiones, Romanique Pontificis indulta cæteri eiusdem Ordinis Zelosi, frui, & potiri solent: ac in specie, vt Prouinciarum omnium, Conuentuum, necnon tam Ordinis præfati, quam alterius cuiuscunque personarum, seu aliarum quarumcumque, cuiusuis conditionis, & qualitatis existant, causas quascunque etiam speciale mandatum requirentes, ac si speciale illud plenum ac liberum ad huiusmodi causas accepisset, in Romana Curia agere queat, ac expedire, libenter eidem concessimus, vt earundem præsentium tenore concedimus, & elargimur. Ac præterea, vt Socium sibi pro libito assumere, eundemque assumptum semel, ac pluries mutare possit. Quem quidem Socium sic assumptum à Correctoris iurisdictione, auctoritateque omnino eximentes, & absoluentes, vt per præsentes eximimus, & absoluimus, sub nostra dumtaxat immediatè, ac eiusdem Patris Zelosi protectione suscipimus, remittimus, ac constituimus. In quorum fidem, &c.

1. Noto 1. quod quando Generalis est præsens electioni Zelosi, non est necesse, quod illam confirmet, vt dixi hic *supra cap. 2. num.* 1. Hæc autem formula facienda est Zeloso, vt possit ostendere Iudicibus, quibuscum aget, se esse Procuratorem Generalem; & est veluti mandatum procuræ.

2. Noto 2. quòd officium Procuratoris generalis est magni momenti, & maximæ consequentiæ. Hic enim semper aures, vel Pontificis, vel Cardinalium, vel Romanorum Principum, vel Summorum Ecclesiæ Prælatorum, & primariæ mundi nobilitatis pulsat, ab iisque ipse pulsatur, & stimulatur. Hic Romæ residet, quæ est omnium Ciuitatum Regina, omnium Vrbium Vrbs, totius mundi caput,

orbis

orbis terrarum delicium, bonarum literarum musæum, communis omnium patria, Sedes Apostolorum, Pontificum habitatio, catholicæ fidei paludamentum, & clypeus. Hic est veluti Legatus suæ Religionis, & Nuntius, cuius Officium est, dictam Religionem mordicus propugnare, pro illius honore vitam exponere, propria eiusdem iura tueri, antiqua priuilegia conseruare, noua acquirere, Generalis auctoritatem neruis omnibus defendere, à calumniis liberare, gratiam Papæ, & Cardinalium, maximè Protectoris, illi conciliare, conciliatam fouere, illius merita extollere, fragilitates tacere, seu excusare, discolis, & difficultatibus resistere, denique verbis, & operibus Religionem ipsam, Prouincias, Conuentus, personas tutari, patrocinari, ne illis iniuria aliqua in bonis, personis, iuribus, & honore infligatur prohibere.

3. Ex quibus deduco, quòd tria necessario debet habere Zelosus, scilicet scientiam, prudentiam, & eloquentiam *Oportet enim*, ait D. Thom. 5. politic. cap. nono, *quod habeant scientiam; aliter enim non possunt dirigere in finem intentum ea, quæ sunt ad finem.* Scientiam, inquam, non Philosophiam, sed scientiam moralem Canonum, & priuilegiorum, ac constitutionum suæ Religionis: sine hac enim non poterit Religionem, nec Religiosos, nec ipsorum iura tueri. Et in omni casu adire Causidicum, & Aduocatum, turpe est, & marsupio nociuum. Et prætetea isti particularium iurium cognitionem non habent; vnde sæpissimè cancros sumus, & pro Luna placentam, cum præsertim multis occupentur negotiis, & panis lucrandi necessitas illis insolitam diligentiam non concedat, Deinde, si ex improuiso respondere oporteat, non sine verecundia, & Religionis dedecore talis scientiæ ieiunio erit obmutescendum. *Nam tempestate imminente?* aiebat Plato 4. de leg. *multum interesse arbitror gubernatoriam habeas artem, necne.* Hinc fiet, vt non nisi iusta, & iustè petet, atque ita rarò repulsam patiatur. Ait enim Petrarcha dialogo 29. *Disce optare possibilia, vt indignationes fugias repulsarum, non assequi velle quicquid inconsultus, & inexplebilis appetitus optauerit, quicquid spes vana suggesserit.* Tempus autem dicta scientia vtendi à prudentia mutuandum est. Nam conceptum sermonem in Curia aliquando retinere, expediens est, & quandoque non loqui perniciosum. Quare prudentia omnino est necessaria; quæ doceat, quando loquendum sit, & quando tacendum; præuidet enim hæc, quomodo, & quo tempore quælibet actio sit intentanda. *Vnde qui non habet prudentiam*, aiebat Beatus Laurentius Iustinianus in tractat. de prudent. cap. tertio. *Licet sit magna Sanctitatis* (& literaturæ) *similis est homini in altum respicienti, & vbi ponat pedem suum non videnti, qui de facili potest ruere.* Est enim prudentia, vt dicit Chrysost. homil. in Psalm. 13. *Lucerna animæ, regina cogitationum, magistra eorum, quæ bona sunt, & honesta.* Et prætetea necessaria Zeloso eloquentia, tam in voce, quam in scriptis, vt sciat suadere, & dissuadere, & facilè, & efficaciter conceptum, & intentionem suam imprimere. Verba namque viua, spiritu prolata solent sæpius obstinatiorum, & irresolutiorum corda mouere. Vnde Nicephor. historic. libro 6. ait: *Eloquentes esse oportet eos, qui Legati ad exteras nationes proficiscuntur, vt linguis ab omni parte instructi in quovis disputationum genere palmam obtineant. Eloquens autem ille est*, ait Cassiodor. super Psalm. 33. *Qui scit parua submissè, media temperatè, magna granditer dicere. Qui scit inuenire preclarè, annuntiare magnificè, disponere apertè, & figurare variè.* Non itaque eam eloquentiam peto in Zeloso, quam Rhetores affectant, quæ in flosculis, & pompis, & verborum, ac affectuum apparatu consistit, hic enim non est modus negotiandi in Curia Romana, & magis cacozeliam dicit, quam eloquentiam; sed sermo illius debet esse purus, simplex, negotiis conueniens, & aptus: eam solum artem ostentans, vt quæ dicit, efficaciter probet, & persuadeat. Si his accedat nobilitas originis, magis æstimabitur ab omnibus Zelosus. Est enim nobilitas signum virtutis. Et si hæc nobilitas habeat annexum aliquid, quo possit Zelosus se liberalem ostendere, gratissimus erit, etiam Curialibus, qui semper ad manus, ad oculos respiciunt, & seruant punctualiter illud Nasonis,

Ipse licet venias Musis eneratus Homere,
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Et facillimè obtinebit quæcunque petet. Nam paupertas apud istos ridiculos homines facit. Et prius quid portas, quam quid petis, petunt. Et hilariter, ac alacriter recipiunt; & hilarius cum recusant; nisi fortè recusent, quia paruum. Tu tamen semper obserua Catonis illud, *Cui des, videto.* Nec te demulceat suauitas verborum, nec illæ maximæ, ac vniuersales oblationes, quantumvis ex intimis cordis penetralibus tibi prouenire videantur, his namque artibus viuunt Curiales, & in ipsorum pomariis nascuntur tales fructus, quos cum non emant, prodigè dispensant.

Appendix 1. ad ea, quæ dixi supra *litera O. cap. 4. num. 2.*

POSTQUAM fuerunt impressa, quæ *loc. citato in titulo* dixi, fortuito legi Isnardum nostrum *in Codice minimo, verbo hospites in fine*, vbi refert statutum Capituli Generalis Genuæ 7. celebrati, *ipsi num.* 14. *mihi* 22. quod sic in meo manuscripto habet. *Auditis querelis Patris Vicarij Prouinciæ Castellæ de quibusdam fratribus, qui pro suis negotiis petunt Conuentum Vallisoletanum ad Curiam regiam, vel Illustrissimum D. Nuntium Apostolicum absque licentia superiorum, decreuerunt Patres, tales debere carceribus mancipari. Qui si habuerint licentiam, etiamsi esset Domini Nuntij, soluant singulis diebus quatuor argenteos.* Subdit verò Isnardus, quod eadem prorsus est ratio de Conuentibus Romano, Parisiensi, Plateæ regiæ, & similibus, quæ extensio, cum sit perperam facta, & contra iura mihi non placet. Vnde, ne aliqui incautè illa decipiantur, mihi visum est impugnare, & simul de intelligentia, & validitate dicti statuti discurrere.

2. Et 1. Quod licet eadem prorsus sit ratio de aliis Conuentibus, non tamen sit in his idem ius, Probo 1. nam illud commune dicterium, quod *vbi militat eadem ratio, ibi militat idem ius*, tot habet limitationes, vt ait Castr. Pal. *part. 1. tract. 3. de leg. dict. 5. part. 3. §. 4. num. 2.* vt potius ponendum sit pro generali regula, ob solam similitudinem, vel identitatem rationis nunquam legem esse extendendam ad alium casum, qui sublata verborum forma non fuerit comprehensus, sicut nec illud extendit Suar. *lib. 6. de legibus, cap. 3. à num. 4. &* probat, quia ratio legis non est lex: ergo etiamsi in alio casu eadem ratio sit adhuc non infertur esse de illo legem, quia optimè potest legislator de vno disponere, & non de alio, vel quia non vult, vel quia non excedit omnia simul prohibere, neque omnia omittere, etiamsi in illis eadem ratio sit. Quod prorsus dicendum est procedere in casu nostro, nam Patres dicti Capituli instantibus, ob paupertatem præfati Conuentus Valisolet. Prouinciali, & Commisso Castellæ, voluerunt dictam gratiam concedere dicto conuentui in specie ob

dictam

dictam rationem, & alias, quæ præfatos Patres potuerunt mouere ad id concedendum, non tamen licet in aliis Conuentibus Parisiensi, & Romano eadem ratio militet, potest inferri, quòd voluerint illis eandem gratiam concedere; tum quia, si voluissent, cum scirent, illos eadem infirmitate laborare, expressè concessissent; cum ergo non concesserint, signum est noluisse concedere, nisi determinatè pro illo Conuentu, & non pro aliis, quia fortè illa extensio pro aliis Conuentibus non expediebat, vel propter aliam rationem nobis ignotam mouentem illos ad concedendam dictam gratiam dicto Conuentui, & non aliis, tum quia, si militasset eadem ratio. Patres Galli, vel in dicto Capitulo, vel in aliis sequentibus dictam extensionem postulassent, quod cum non fecerint, dicendum etiam est, nec eandem rationem militare.

3. Secundò probatur impropriетas dictæ extensionis, quia in legibus exorbitantibus à iure communi, ob aliquem specialem fauorem alicui personæ, vel loco factum; non datur extensio ob similitudinem, vel identitatem rationis. Ita Castro Palaus *lo. o citato, numero* 6. Rebellus *de obligat. iustit. libro primo, parte* 1. *quæst.* 6. *sect.* 4. *numero* 17. Salas *de legibus disputat.* 21. *sect.* 6. *numero* 14. patet, tum quia hæ leges assimilantur dispensationibus, & priuilegia autem, & dispensationes non recipiunt extensionem *l. Quod verò, ff. de legibus, cap. Sanè de priuileg.* Tum quia ea, quæ à iure communi exorbitant, non sunt in consequentiam trahenda per regulam 28. *de regulis iuris in* 6. Quod autem hoc statutum sit exorbitans constat, quia concedit priuilegium dicto Conuentui contra regulam, & constitutiones, vt videbimus in sequentibus, ergo non potest extendi ad alios Conuentus Parisiensem, & Romanum.

4. Immo addo, quod propter dictas rationes neque potest extendi ad Conuentum Matritensem, vt videntur extendisse Patres Castellæ; nam siue priuilegium sit, siue dispensatio, cum sit exorbitans non extenditur. Neque obstat, quod Conuentus Matritensis sit Conuentus eiusdem Prouinciæ cum Conuentu Vallisoletano; nam ratio, quæ mouit illos Patres ad dictum priuilegium concedendum, petita est ex Conuentu Vallisolet. & qui institerunt pro ea obtinenda, pro dicto Conuentu Vallisoletano institerunt; Vnde cum probauerimus dictum priuilegium non extendi, probatum similiter remanet, quòd non extendatur ad Conuentum Matritensem, licet sit eiusdem prouinciæ; nec vlla apparet ratio, quare potius extendi debeat ad Conuentum Matritensem, quam ad Romanum, Parisiensem, & alios eodem morbo laborantes. Quare censeo, quod Corrector Castellæ non potest tuta conscientia exigere ab hospitibus in suo Conuentu hospitantibus cum obedientia suorum Prælatorum dictos quatuor argenteos, quòd si exigat peccat, & tenetur restituere: & intellige, quod non potest exigere vigore dicti priuilegij concessi dicto Conuentui Vallisoletano, tum propter dicta: tum quia priuilegium locale est, quod non extenditur, præsertim cum Conuentus Matritensis sit principalior, & ditior Conuentu Vallisoletano ad dictum Thusci *verbo Priuilegium conclus.* 731. *numero* 12. tum etiam quia in dicto Conuentu Matritensi videtur cessare causa motiua concessionis dicti priuilegij, *ad cap.* 1. *de priuileg. in* 6. quod si non cessauit, quia & ipse premantur paupertate; debebat impetrari noua concessio: tum quia dictum priuilegium in se fauorabile non est, quia exorbitans est, licet faueat dicto Conuentui, vt patet *ex l. Si vero, §. de Viro, ff. Solutio matrimon.* & dicit Rebellus *loco citato, versu, Præposita Regula.* Atque ita extendi non potest iuxta Regulam, *Odia,* quæ est. 15. *de regul. iuris in* 6. Adde quod, vt audio, solum 15. ab hinc annis Conuentus Matritensis exigit dictam pensionem, & quod Illustrissimus Nuntius ad instantiam fratrum dictum statutum confirmauit, vel de nouo statuit, quod non scio. Scio tamen, quòd fratres, qui id petierunt à Nuntio grauiter peccarunt & possunt puniri ad formam Correct. *num.* 110. Adde denique, quòd, vt audio, non est adeo magnus concursus hospitum in dicto Conuentu Matritensi, quin possit commodè sustentari ex eleemosynis, & redditibus Conuentus, quod si est verum, omnino contra mentem dicti statuti exiguntur dicti quatuor argentei. Adde etiam, quod Conuentus Messanæ, Neapolis, & Genuæ continuè absque interruptione hospites hospitantur, & tamen nihil, vel ipsi hospites soluunt, vel ab iis exigitur, nec quisquam de hoc cogitat, vnde constat, quod concursus hospitum cum eadem, & fortè maiori paupertate non facit, vt possit exigi ab iis quicquam.

5. Circa verò intelligentiam dicti statuti, prout stat, vt sustineri possit dico, quod debet intelligi, non quod fratres, qui cum obedientia suorum Prælatorum accesserint ad dictum Conuentum Vallisoletanum propter negotia Prouinciæ, debeant soluere quatuor argenteos singulis diebus, sed quod dictos argenteos teneantur soluere Prouinciæ, seu Conuentus, qui mittunt dictos fratres ad negotiandum in Curia Catholica, vel cum Illustrissimo Nuntio, siue hoc faciant per ipsum missum, siue per quemcunque alium, & hoc non ratione stipendij, & salarij, sed solùm ratione eleemosynæ ad subleuandam paupertatem dicti conuentus. Fratres autem, qui accedunt ad dictum conuentum propter negotia propria, nihil teneantur soluere. Quod si hoc modo non intelligatur, est iniquum, & iniustum, quia fouet proprietatem, dat occasionem peculijs, vt magis constabit ex dicendis.

6. Circa validitatem dicti statuti. Dico 1. quod, nisi intelligatur, vt dixi, sed vt sonare videntur verba, est iniquum, iniustum, ac contra ius naturale. Et probo. Quia professio Religiosa est contractus mutuus inter Religiosum, & Religionem, quo ille se obligat ad inseruiendum Religioni secundùm Regulam in quocunque loco eum Religio miserit, Religio verò se obligat ad illum alendum infirmum, sanum, in quocunque loco ipse se per obedientiam recéperit. Ita Panormit. *in cap. Porrectum de regul. numero* 10. Vechius *de nouitiis disput.* 13. *dub.* 15. *numero* 4. Sanchez *lib.* 6. *in decal. cap.* 9. *num.* 7. dixi *tomo* 2. *Prælatò religiosi quæst.* 3. *cap.* 1. *numero* 160. & hic supra *loco citato in titul. numero* 2. Contractuum autem, seu pactorum obseruatio simpliciter, & absolutè est de iure naturali, vt Sanch *lib.* 1. *de sponsalib. disput.* 7. *numero* 16. Syluest. *verb. Obligatio, numero* 1. & 2. & alij communiter, nam ius naturæ fidem in contractum seruandam præscribit. Nec solùm de iure naturali est obseruatio pactorum, sed etiam de iure canonico, & ciuili *cap.* 1. *de pactis leg. Iurisgentium, §. Prætor ait, ff. de pactis,* constat ex ipsa definitione contractus, quæ ponitur à Vlpiano *in l. Labeo, ff. de verb. signif.* quod sit, *vltro citroque obligatio,* ex partium voluntate, & pactione consurgens, vt subaudiunt Doctores apud Rebell. *loco citato numero* 1. Porrò obligatio est duplex, vt ait Rebell. *de oblig. iust. lib.* 1. *part.* 2. *quæst.* 1. *sect.* 1. *numero* 15. vna naturalis, non tamen ciuilis, altera ciuilis, & naturalis simul, prima dicitur ea, quæ licet ex natura rei oriatur nec à iure ciuili impeditur, ab eo tamen non fouetur. Secunda est, quæ fine ex natura rei oriatur, fine supposito iure positiuo, ab eo tamen fouetur,

conceden

concedendo liberam actionem læso. Obligatio autem, quæ nascitur ex hoc contractu, seu pacto partium resultat, secundi generis est. Vnde collige, quod non solum tenetur in conscientia Religio tale pactum suo Religioso seruare, ita vt mortaliter peccent superiores non seruantes, sed etiam, quod subditus habet actionem ciuilem in foro externo contra dictos Superiores nolentes dictum contractum seruare, vt possint illos vocare in iudicium, & facere sibi dictum pactum seruare, & consequenter habent actionem ciuilem non soluendi dictum pretium taxatum, & possunt superiorem prætendentem illud exigere, vocare coram Iudice, & facere desistere à tali exactione, immò, & condemnare ad iam exacta restituenda.

7. Dico 2. dictum statutum intellectum, vt sonant verba, est expresse contra ius canonicum, patet. 1. quia *in cap. Non dicatis, 12. quæst. 1.* dicitur, quòd inter Religiosos omnia debent esse communia, non quidem vt singulis, ita vt singuli sint Domini, & possint disponere de aliquota parte eorum, sed communia, vt vniuersis, ita vt singuli nullum habeant dominium super aliquo bonorum ipsius monasterij, sed solum apud Capitulum vniuersum, seu vnitum tale dominium resideat. Ita Nauarr. *in dicto cap. Non dicatis, num.* 8. Si ergo valet dictum statutum vt sonat, oportet, quòd quilibet Religiosus habeat aliquam partem bonorum sui monasterij, qua possit soluere dictam taxam quatuor argenteorum; cum ad prædictum Conuentum accesserit, Præterea bona dicti Conuentus non sunt omnibus Religiosis nostræ Religionis communia, sed solùm communia illis, qui in dicto Conuentu habitant, denique bona à particulari Religioso acquisita non possunt esse communia Religioni, neque illi incorporati, cum iis indigeat pro soluenda dicta taxa, si occurrat ad dictum Conuentum pro negotiis accedere.

8. 2. Patet *ex c. Monachi de stat. Monach* vbi prohibetur Religiosis habere peculium, & in sepultura asinorum iubetur sepeliri Religiosus, qui in extremis peculium habere inuentus fuerit. At stante dicto statuto, peculia prohiberi non possunt à Prælatis; dicet enim semper subditus indigeo ista pecunia, quia indigeo ire Conuentum pro negotiis, in quo eam expendam.

9. 3. Probatur *ex cap. Cum ad monasterium, de statu Monach.* In quo inter alia præcipitur, quòd si quicquam alicui fuerit destinatum, non debet præsumere illud accipere, sed debet illud Abbati, vel Cellario consignare; quod etiam statuit Trid. *sess. 25 de relig. cap. 2.* at hoc stante dicto statuto, vt sonat, obseruari non potest, nam si Religiosus habeat necessariò ire Vallisoletum pro negotiis, cum teneatur ibi soluere quatuor argenteos quolibet die, potest recipere, quod sibi fuerit datum à quolibet sæculari pro dicta taxa soluenda absque eo quòd illud consignet Abbati, vel cellario; immo absque eo quòd dictus Abbas id possit prohibere, si enim habet obedientiam eundi ad dictum Conuentum, & debet ibi soluere dictam taxam per statutum generale, necessario debet habere, quo possit eam soluere, nec potest hoc impedire Prælatus inferior, cum hic in superiorem, quale est Capitulum generale, non habeat potestatem, *Cap. Inferior, cap. Denique d. 21.*

10. Dico 3. prædictum statutum est expresse contra regulam nostram, Probatur, quia in regula *n. 24.* dicitur: *Præterea sub paupertate euangelica perpetuò militantes omnes dicti Fratres clerici, & laici pecunias nullatenus tangant, nec illas scienter deferant.* Est autem paupertas Euangelica nihil in particulari habere, vel possidere, sed de communi penu viuere, & ex illo habere, quidquid vniuscuiusque necessitas postulauerit, vt colligitur ex illo actor. 4. vers. 32. *Nec quisquam eorum, quæ possidebant, aliquid suum esse dicebat; sed erant illis omnia communia, neque enim, quisquam egens erat inter illos.* Deinde, si debent soluere dictos quatuor argenteos, debent, & illos tangere, & super se portare contra textum expressum regulę, & in Correct. *n. 40.* puniuntur, qui pecunias scienter tetigerint, vel super se portauerint, & Prælati talia facientes statim iubentur deponi.

11. Dices, regulam iam in hoc puncto de tactu, & portatione pecuniarum non obligare per consuetudinem in contrarium. Resp. falsissimum esse talem consuetudinem esse introductam hucusque in Ordine nostro: Tum quia, cum de annexis, & connexis idem sit iudicium, & tactus, & portatio pecuniarum sint circunstantiæ annexæ voto paupertatis, conducentes maximè ad obseruantiam illius, cum contra vota non possit introduci consuetudo, vt dixi *tom. 1. relig. q. 1. cap. 8. § 4. concl. 1.* videtur, quòd neque etiam possit introduci contra circunstantias annexas. Sed esto, quòd posset introduci, cum ad legitimam consuetudinem introducendam requiratur in primis præscriptio legitima, & scientia Prælati potentis hanc legem reuocare de multis actibus in contrarium, vt dixi *tom 2. relig. q. 3. c. 1. à n.* 181. cum nullum ex his adhuc adsit, cũ Prælati semper vel puniant, vel saltē grauiter arguant pecunias publicè tangentes, & nullus sit, nisi sit multum impudens subditus, qui hoc audeat, non potest dici, quòd contra hoc præceptum regulæ, sit adhuc introducta consuetudo, quæ illi præualeat. Adest quidem in hoc puncto aliqua tolerantia per negligentiam prælatorum introducta, quæ est quædam permissio siue pœna facti non liciti, vt eam definit Tuschus *lit. T. conclus. 324. num. 1.* quæ tamen permissio non inducit concessionem, vel dispensationem, quod factum sit licitum, vt Tuschus *ibidem*: Immò neque excusat, à pœna, quia Prælatus tolerans non habet facultatem remittendi pœnam latam contra pecuniam tangentes absque rationabili causa, cum sit lata à iure, vt Tuschus *ibid. num. 19.* Vnde superiores pecuniam tangentes punire possunt. Adde, quod ista consuetudo, seu tolerantia, cum non sit vniuersalis, sed solùm apud Religiosos relaxatos, non potest ius facere. Quare concludendum est, quòd non potest per istam tolerantiam saluari, quin dictum statutum sit contra regulam.

12. 2. Probatur eadem conclusio ex Correct. *n. 48.* vbi ponitur quicunque Religiosus, qui quascunque pecunias sibi à quocunque elargitas Correctori non præsentauerit, & easdem absque ipsius Correctoris licentia retinuerit. Et *in cap. Paula num. 12.* quòd innouatur *cap. 4. Valent. num. 31.* præcipitur, quod *dicta eleemosyna à quocunque habita reponantur cum eleemosynis Conuentus in capsa communitatis*, Et Val. 1. num. 23. *Si quis pecunias à quocunque habitas non statim Correctori resignauerit, tanquam proprietarius puniatur.* Et ibid. num. 24. dicitur. *Item si quis libros vendere præsumat ad suum vsum concessos, à quocunque habuerit tanquam proprietarius puniatur*, & similia statuta habentur *c. Val. 4. n. 31.* & 32. sed hæc vix obseruari possunt stante dicto statuto vt sonat.

13. 3. Probatur ex regula *num. 34.* vbi dicitur, *Verùm tamen hospites hilari corde, & vultu placido recolligantur, ac iuxta cuiusque loci facultatem benignè tractentur*, cui præcepto regulæ ex diametro aduersatur præfatum statutum.

14. Dico 4. Prædictum statutum est contra plura alia statuta nostræ religionis, quorum aliqua fuerunt confirmata à Papa. Probatur 1. *ex cap. Tolos. num. 30. 2. Rom. num 58. 3. Genuen. num. 21. Paula num. 39.* vbi

dicitur quod itinerantes ægrotantes in alieno Conuentu debent charitatiue tractari, nec per hoc Conuentus suarum localitatum tenerur quicquam refarcire Conuentui, qui dictos infirmos curauit. Vide *supra lit. O. cap. 4. num. 5*, vbi ad verbum refero statutum. Et aduerte, quòd capitulum Paniæ fuit confirmatum à Papa. Aduerte etiam, quod hoc statutum fuit sanctum in quatuor capitulis Generalibus. Aduertè etiam, quod Pater Passar. *in margine ad dictum statutum Paniæ* ait, quòd causa huius statuti fuit *cap. Non dicatis 12. quæst. 1.* inuenta quòd in religione nostra omnia semper voluerunt Patres esse communia. Si ergo noluerunt Patres, vt quando quis infirmator in aliquo Conuentu, possit Conuentus, in quo infirmatur, quidquam pro tali infirmitate repetere à Conuentu suæ localitatis, multo minùs dicendum est voluisse, vt quicquam reciperetur pro hospitio.

15. 2. Probatur *ex cap. 1. Bonon. num. 10. & Val. 4. num. 47.* vbi statuitur, quòd fratres hospites sint sub obedientia Correctoris illius Conuentus, vbi sunt hospites. Statutum autem sic habet. *Quod in Capitulo Bononiensi de fratribus itinerantibus fuit dubitatum, declarandum esse putauerunt Patres, vt fratres hospites, & peregrini sint sub iurisdictione, & obediētia Correctoris illius Conuētus, vbi sunt hospites, & per consequens eiusdem ordinationibus ad regularem obseruantiam sui Conuentus spectantibus subiecti, nec debent sine sui licentia Conuentum exire, & de excessibus suis si quos ibi committerent, debent, & possunt corrigi, & castigari; teneantur tamen benignè Correctores eos permittere, eorum negotia in suis Conuentibus peragere, dummodo non scandalosè, sed honestè ea tractent, & concludant*, & hoc etiam esse verum de iure communi dixi *tom. 2. religion. quæst. 1. capit. 8. à numero 20.* Si ergo sunt subditi Correctori, & tenentur obseruare ordinationes ad disciplinam regularem spectantes, & possunt corrigi, si errent, quare non debent ali ab eodem Conuentu, cui inseruiunt. Adde, quod secundum laudabilem religionis consuetudinem hospites Sacerdotes tenentur dicere Missam pro Conuentu, in quo hospitantur, vt dixi *tom. 2. relig. quæst. 1. cap. 3. num. 12.* Ergo debent etiam ab eo Conuentu ali, quia, qui altario seruit de altario viuere debet. Hæc autem omnia destruuntur, si illud statutum Genuen. intelligatur, vt sonat.

16. 3. in Cap. Valent. 5. *numero 20. vers. Quintum*, dicitur. *Pro paupertate fratrum volunt, vt ad vnguem obseruetur Concilium Tridentinum sess. 25. de regul. & quæ statuta sunt in nostris statutis vsque adhuc, declarant vlterius fratres de bonis vsum concessis non posse, nec vendere, nec alienare, nec commutare, nec aliquid aliud facere, cum hæc omnia denotent actum liberæ voluntatis, & bonorum iurisdictionem, & dominium, & fratres non habent nisi vsum facti.* Sed pone quod quis pecuniam non habeat, habeat autem libros, iste si debeat ire ad Conuentum, in quo soluenda est dicta pensio, velit, nolit, Corrector potest vendere libros, vt dictam pensionem soluat, atque ita eneruatur cardo regularis disciplinæ, & paupertas corruit, & proprietas fouetur.

17. Dico 5. hoc statutum est contra virtutem hospitalitatis tantum nobis commendatæ à B. P. *in reg. numero 34.* & ab antiquis Patribus *Cap. Tolos. numero 71. cap. 2. Roman. numero 30.* & de qua dixi multa *tom. 2. priuil. in constitut. 6. Vrban. VIII*, & præcipuè, quod hospitalitatis officium propter inopiam non est deserendum, nam Hieronym. *Matth. 10.* ad illum locum, *Qui dederit Calicem aquæ frigidæ*, ait, *Rursus poterit alius causari, & dicere paupertate prohibeor, tenuitas me retinet, vt hospitalis esse non possim, & hanc excusationem leuissimo præcepto diluit, vt calicem aquæ frigidæ toto animo porrigamus, frigidæ, inquit, aquæ non calidæ, ne, & in calida paupertatis ex penuria lignorum occasio quæreretur.* Legant istum locum Hieronymi superiores omnes, & illi maximè, qui prædictam pensionem à suis hospitibus prætendunt, non quærit hospes, vt opiparè tractetur, vt conuiuiis recipiatur, vt more magnatum recolligatur, sed *hilari corde, & vultu placido*, ait B. P. in regul. loco citat. *& iuxta facultatem cuiusque loci benigne, tractetur.* Hæc non impediuntur paupertate Conuentuum, hæc omnem excusationem excludunt, hæc impium, barbarum, & crudele reddunt illud statutum, vt cantat, ac superiores illud ad literam seruate prætendentes, recipiatur hospes hilari vultu, & si non possunt illi dari pisces, dentur legumina, si neque hæc dentur cæpæ, & alia, vel solus panis, si neque hic adsit, detur illi potus aquæ frigidæ, fiat illi constare de paupertate Conuentus, & sufficit. Dixi etiam, quod qui inhospitales sunt, ad dignitates prohibentur promoueri, *cap. Archidiaconum dist. 85.* & qui sunt promoti debent deponi, illud enim, quod impedit promotionem, deiicit etiam promotum, Adde nunc, quod tenentur nostri Superiores hospitari omnes nostros Religiosos indifferenter, etiam si inimici eorum sint, nam vt dixi *supra litera O. cap. 4. numero 2.* omnes religiosi habent ius ad omnia bona religionis, in quocunque loco sint eum obedientia suorum superiorum, & hospitalitas nemini est deneganda, *cap. 1. de empt. & vendit. cap. Monachi de præb. & dig. cap. Quiescamus dist. 42.* Et superiores, qui hospitalitatem contemnunt, sunt excommunicati, *cap. Si quis despicit, dist. 42.* & tantum æstimatur à sacris canonibus hospitalitas, quod licet graue malum sit in Ecclesia conuiuia facere, in casu tamen necessitatis pro colligendis hospitibus conceditur *in cap. Nulli Episcopi dist. 42.* Vnde hospitalitas est de iure diuino iussa prælatis. *1. ad Timoth. 3.* vbi dicitur, *oportet Episcopum hospitalem esse*, idest amantem hospitum, & peregrinorum, vt illos domo excipiat, tractet, & foueat; quem locum diffusè expendit Barbosa *de potestate Episcop. titul. 2. alleg. 9.* Immo omnes debere esse de iure diuino hospitales probat, adductis multis Scripturæ locis, Antonius Sosa *ad decreta Ducum Sabaudiæ de tabell. & notar. ad text. car. 46. libro tertio decretorum in gloss. numero 8. fol. mihi 227.*

18. Quod vero illud statutum intellectum, vt cantat, sit contra hospitalitatem constat. Quia hospes gratis, liberaliter, Zelo charitatis, amore Dei recipit hospitem, superior autem illius Conuentus non ita, sed solum elargito pretio, data pensione, soluta gabella, vnde non iam hospes, sed caupo, sed Tabernarius, non superior Religiosus est; Vnde illi epitheta cauponum, & Tabernariorum conueniunt. Nomine Mercatorum hos honorat Bartol. *in leg. Cum pater, §. Mense, ff. de leg. 2.* Prædicant autem canones Clericum negotiatorem tanquam pestem esse fugiendum, & *in leg. Humilem, Cod. de incest. nupt.* habentur tanquam personæ viles. Aliis infamioribus titulis honorantur ab aliis caupones, quos omitto consulto: hi satis sunt ad iniiciendum pudorem superioribus prætendentibus dictam gabellam exigere. Et pro coronide notent Prælati, quod, *hospitalem esse remuneraturis effectus auaritiæ est*, ait Ambrosius. *lib. 7. in Lucam capite 14.*

19. Dico 6. constare inualiditatem dicti statuti

tuti

tuti ex inconuenientibus, quæ ex illo sequerentur, 1. enim sequeretur, quod fratres relaxati non accederent ad Conuentus, sed per ciuitates in cauponis permanerent, si enim soluendum est pro victu, melius est, dicerent, nobis viuere in caupona, quam in Conuentu, nam ibi viuitur cum maiori libertate absque vlla subiectione, ac onere, comeditur ad beneplacitum &c. ex hoc autem inconueniente, quot sequantur, tu scis benigne, & miser cors Deus; quid isti comedant, quid faciant, loquantur, quomodo ambulent, dormiant, &c. in damnum vniuersale Religionis, & præsertim Conuentus, ad quem, ne soluerent pensionem, non accesserunt, hæc cogitatione pensamus, mente dolemus, oculis deploramus. 2. sequitur quod, qui haberet necessitatem faciendi aliquod negotium in Curia, vbi adesset Conuentus sic priuilegiatus, nec haberet vnde solueret gabellam, nec sciret vnde licitè haurire, id curaret consequi per sordes, per malas artes, furta &c. Vnde in constitutionibus Augustinentium *cap.*40. habetur hoc statutum. *Ex particulari vita fratrum Conuentus confunditur, & fratres rapere, & furari coguntur, & ad communem vtilitatem, in qua ordinis status, & salus animarum, & pax & tranquillitas corporum consistit, redduntur tepidi, & ad murmurationem, & detractionem, à quibus confusio ordinis, & perditio animarum dependet, sunt omni hora parati, & prompti.* Ita refert Beatus Iordanus *in vitas Patrum lib. 4. cap. 13.* quorum omnium, ait, est Prælatus, per quem communitas in Religione non seruatur, *vnde*, inquit, *in officio vlterius tolerari non debet, si enim viuens nominari pastor non debet, sed gregis sibi commissi lupus potius deuorator* Ad quæ per viscera Domini nostri Iesu Christi, & per charitatem B. P. precor superiores maiores ordinis respiciant, & non permittant ob nullius momenti interesse tot animarum ruinas, tot Religionis scandala, sciantque superiores religionis communitatem esse primum, & maximum omnium bonorum, quæ in illa reperiuntur, quam si tollas religionem sustulisti, tolle communitatem, & religio, non religio, sed confusio est, non status perfectionis, sed status damnationis. *Hæc sancta communitas*, vt ait B. Iordanus in vitas Patrum lib. 3. cap. 1. *est nobis multipliciter commendata, est enim natura legibus complantata, in veteri lege figurata, à Prophetis prænuntiata, à Philosophis inuestigata, à Principibus gentilibus gratificata, ab ipso Domino, & Saluatore nostro in se ipso consecrata, & nobis commendata, ab Apostolis Christi, & Discipulis seruata, & prædicata, ab Euangelistis scriptoroborata, à fidelibus primitiuæ Ecclesiæ acceptata, & obseruata*, quæ omnia prosequitur ibi Iordanus, & Augustinus serm. 21. ad fratres. *Nos*, inquit, *non debemus habere temporalia ad possidendum, nec ego, qui Episcopus sum, habere debeo nisi ad dispensandum*, & infra. *Igitur, fratres, licet me in cathedra Episcopali videatis paupertatem sponsam tenere, congratulor, quia ipsa est Christi sponsa, Sanctorum possessio, Beatorum vita, fidelium securitas, Clericorum ornamentum, Monachorum vita, nobilium pulchritudo, hæc est illa sancta paupertas, quam qui tenet, & amat, nulla indigentia laborare potest. Nec mirum, quia sibi datur omnium dominium possidere. Estote igitur pauperes fratres mei, quoniam exaudiuit pauperes Dominus, & deprecationem eorum audiet auris sua*, item *attendentes omnia communiter habere, & possidere, quia in celsitudine paupertatis viuentibus non licet, nisi vt vnum sit cor, & vna anima, & omnia communiter possidere.* Duplicem scimus fuisse felicem statum in humana natura, primus est naturæ ante peccatum, & in hoc omnia erant communia, vt habet Isidorus relatus *in cap. Ius naturale, dist.* 1. Secundus est, status gratiæ, in cuius primordiis, *Actorum* 4. erant omnia communia, immo & de statu futuræ gloriæ Beda dicit, vt refert Humbertus *in cap. suo* 14. *super regul. S. Augustin.* quòd Beati ita viuunt, vt sint illis omnia communia. *Cum ergo*, ait Humbertus, *non sit reperire meliorem statum natura, quam statum ante peccatum, nec gratia meliorem, quam primitiuum, nec gloria, quam futurum, quam fœlix est ille status, qui tales status natura, gratia & gloria imitatur.* Communitatem itaque seruent Prælati, studiosè seruari curent, particularitates enecent, euellant, dissipent. Nam, vel Paradisus in terra non est, vel in Religione communi viuente est.

20. Dices 1. multæ aliæ Religiones Romæ exigunt ab hospitibus hanc pensionem: ergo & illam potest exigere nostra, tum Romæ, tum alibi. Resp. in primis mihi incertum esse, an aliquæ religiones id faciant. 2. an, si faciunt, sint religiones obseruantes. 3. an exigant quatuor argenteos, quibus potest quilibet homo pinguiter vno die sustentari, vel aliquod solum paruum v. g. vnum argenteum per modum eleemosynæ. 4. An id soluatur nominè Prouinciæ, vel fratris particularis. 5. an seruent paupertatem Euangelicam cum illis conditionibus non tangendi; neque portandi super se pecunias, quàm tenemur seruare nos. Certum mihi esse puto Capuccinos, & Minores de strictiori obseruantia, qui paupertatem Euangelicam, vt nos, seruant, non soluere dictam gabellam, neque nomine communi prouinciæ, neque nomine particulari.

21. Et cum sermo sit factus de Conuentibus Romanis dicam hic ad propositum nostrum vnum particulare de Conuentu nostro S. Andreæ de Frattis. Hic Conuentus sumptus est ab Italis, vt Itali Romæ haberent habitaculum, sicut habent Patres Galli, & totus situs, vbi nunc est fabricatus dictus Conuentus emptus est, & fabricatus pecunia singularum Prouinciarum Italiæ in hunc finem, vt quando Romæ deberent adesse Itali pro negotiis, locum haberent particularem, & hic noster Conuentus Genuensis solus pro sua parte in prima emptione contribuit centum scuta aurea, deinde circa annum 1614. dedit scuta septingenta, & plus, quibus empta est vna domus vicina dicto Conuentui S. Andreæ. In isto ergo Conuentu certum est, quòd non posset fieri per cap. Generale statutum, vt Itali negotiantes in curia Romana soluerent aliquam pensionem, nec multò minùs per Generalem solum cum suis Collegis, id enim esset vltra dicta etiam contra iustitiam commutatiuam. Si enim Itali emerunt sibi illam habitationem, vt quando illis Romæ agendum esset, haberent habitationem, certissimi iuris est, quòd de domo propria non debent soluere pensionem: nam finis est attendendus, Gloss. *in cap. Scientes, verb. Ab initio de censibus, l. Legata inutiliter, ff. de adimend.* Adde quòd Romæ hoc statutum non potest habere locum, cum religio ibi quatuor Conuentus habeat, quorum tres sunt capacissimi hospitum.

22. Dices 2. *in cap. Paula num.*18. *& Bonon.* 1. *num.*17. statutum fuit, quòd studentes in aliena Prouincia soluerent conuentui studij decem scuta annua, & sibi prouiderent de vestimentis, libris, aliisque scholasticis. Ergo non est mirum, quod etiam hospites, & peregrini cogantur aliquam pensionem soluere. Respondeo 1. quòd dicta statuta non fuerunt à Religione recepta, nec vnquam executioni mandata, vt audiui à senioribus. 2. quòd pensio soluenda per ista statuta, est tam parua, vt vix sit considerabilis, est enim pensio decem scutorum annuorum, id est centum regalium, quæ in dies

diuisa vix pro qnolibet die soluetur circa quattam partem regalis. 3. Dico quòd dicta pensio non est soluenda à studentibus, sed à Prouincia, ex qua sunt, vt constat *ex num.* 23. eiusdem Capituli Bononiensis, vbi dicitur: *R. autem Pater Generalis poterit cogere Prouincias, vt mittant aliquem, vel aliquos ad studium Parisiense, vel aliud, prouideantque de predictis necessariis. Executionem enim studij cuncta iura mandant*, & sic *in cap. Genuensi 7. num.* 34. in quo ordinatum est, vt Prouincia Lombardiæ reciperet quatuor studētes Genuenses, statuitur, quòd Prouincia Genuensis prouideat illis de vestimentis. 4. Cum eo tempore paucis in locis nostræ Religionis essent constituta stud.a vniuersalia, ad eaque omnes confluere prætenderent, & dicti Conuentus essent pauperes, & non possent subsistere, necessum fuit, ne studia tam Religiosis necessaria omitterentur, vt aliquo modo illis subueniretur, & ideo ordinatum est, vt solueretur illa parua pensio. 5. Quòd ista pensio, non soluebatur ab omnibus studentibus indifferenter, sed solùm ab illis, qui priuilegiis studentium frui volebant, illi autem, qui vt fratres locales conuentui inseruire volebant, nihil soluebant, ita *in eodem cap. Bononiensi, num.* 24.

23. Ex dictis habes 1. Quòd malè extendit Ismidus dictum statutum, cum potius deberet extinguere. 2. Quòd malè extenderunt illud patres Castellæ ad Conuentum Matritensem, vnde eam pensionem exigunt nunc in præiudicium animarum suarum, etiam si de illo obtinuissent confirmationem à Nuntio Apostolico, nam cum probauerimus illud statutum iure non subsistere, probatum remanet, quòd neque etiam subsistit confirmatio, nam quod non est, confirmari non potest. Immo addo, quod superior, qui tentaret impetrare hoc statutum à Papa pro aliquo Conuentu, esset eo ipso suo officio priuatus per textum expressum Correctorij *numero* 110.

24 3. Habes intelligentiam veram præfati statuti, nec est verisimile patres illius Capituli, qui tam zelarunt disciplinam regularem, & regulæ obseruantiam aliud intendisse. Vnde puto, quòd in illo statuto aliquid desit, vel aliquid sit additum, & certe valde suspicor, quòd illa clausula, *qui si habuerint, &c.* vsque ad finem, sit supposita; nam quęre'æ Prouincialis, & Commissi Castellæ solum videntur fuisse contra fratres, qui absque licentia suorum superiorum illam Curiam pro negotiis petebant, vel quòd aliter stet in suo originali. Nisi fortè dicamus, id accidisse, vel solet aliquando, ex incuria scribæ.

25. 4. Habes præfatum statutum, vt sonat, non posse vllo modo subsistere, nec potuisse Capitulum Generale illud facere, vt nec in facto fecisse existimandum est, quia est contra ius naturale, diuinum, canonicum, ciuile, contra regulam, constitutiones confirmatas à Papa, contra bonos mores. Et quòd Generalis, qui prætenderet illud extendere ad aliquem Conuentum, seu obseruari facere, etiam si id faceret de consilio, & consensu suorum Collegarum, mereretur cum ipsimet collegis deponi, quia intentaret aliquid contra regulam, & prohiberet hospitalitatem.

26. 5. Habes, quòd dicta habent vniuersaliter locum in tota Religione, & in omnibus, & singulis Conuentibus, sed præcipuè in Conuentu nostro Sancti Andreæ de Frattis, quia hic eo fine emptus est à fratribus Italis, vt Romæ, & ipsi haberent Conuentum, in quo habitarent tempore negotiorum, & non est iustum, quod quis pensionem soluat, volens habitare in domo sua. Præterquam quod, nulla vnquam fuit minor occasio soluendi, quam nunc, quia quatuor Conuentus Romæ habemus, & magis commodos, quam vnquam, alioqui dici posset illud: *Quo plus sunt pota, plus sitiuntur aquæ.*

27. 6. Habes, quod Prælati tenentur ista statuta destruere, & vt omnia in Religione communia sint procurare; nam sic de religione paradisum faciunt. Hæc circa hoc punctum visum est mihi dicere, quæ tamen submitto Correctioni, & censuræ S.R.E. & omnium Patrum, & fratrum, Doctorum simulque piorum meæ religionis, & aliorum, spondeoque corrigere, immo ex nunc corrigo, quæ ipsi corrigenda indicauerint, nihil enim in hoc prætendo nisi gloriam Dei, & illæsam conseruationem communitatis in mea religione, quia ab ea omne ipsius bonum dependere præsumo.

Appendix. 2. Ad ea, quæ dixi *tomo primo Priuilegiorum in Constitut.* 10. *Leonis X. numero* 2. *& in cap.* 4. *Addit. num.* 7.

1. NOTO, quod in præfatis locis tractaui, an valeret statutum aliquarum Ecclesiarum, quarum Curati nolunt leuare corpora defunctorum, nisi tot vocentur clerici ad associandum Corpus Defuncti, quot regulares. Sed quia audiui, quod dicti Parochi fundabant intentionem suam in quodam Decreto Synodi Genuensis, & in quibusdam literis Sacræ Congregationis, dictum decretum, & literas procuraui, quibus visis, magis sum confirmatus in mea sententia, & vt quilibet videat, quam perperam dicti Parochi intelligant dictum decretum, & literas, & quomodo illis abutantur, huc transtuli ex constitutionibus Synodalibus Episcoparus Albiganensis sub Landinello quidem *tit.* 28. *de exequiis, & funeralibus, cap.* 14. sub Illustrissimo vero Costa *de funeralibus tit.* 18. *cap.* 3. & sic habent.

VT certus in funerablibus ordo seruetur ad tollendas quascunque perturbationes, quæ inter Ecclesiasticos non minus sæpè, Dæmonis, inuidia, in tumulandis Defunctorum corporibus oboriuntur, sancimus, vt quotiescunque plures ex Clericis sæcularibus essent ad funeralia inuitandi, accersantur prius Parochialis, & Matricis Ecclesiæ titulares diguiores, Beneficiati, Capellani, tum inseruientes, quos aliis externis volumus anteferri. Si vnà cum Clero sæculari interuenitur, & Regulares, non sinat Parochus antea ex Regularibus aliquem adhiberi, quam fuerint vnà cum Parocho, Canonicis, & Capellanis, qui in eadem Parochiali Ecclesia ad formam Prouincialis Concilij diuina officia psallere consueuerut, inuitati, prout alias ad Prædecessoris nostri consultationem respondit. Sacra Congregatio in hac verba, videlicet à tergo.

All'Ill., è M. Reu. Sig. come Fratello, Il Vescouo d'Albenga. Intus. Ill. è M. Reu. Sig. come Fratello. Letto, è considerato il decreto della Sinodo

Sinodo Prouinciale di Genoua, qual dispone, che in occasione de funerali debbano gli heredi de defunti, quali voranno inuitare altri del Clero Regolare, chiamare il proprio Paroco, è gl'altri Sacerdoti, è Ministri Ecclesiastici della Chiesa Parochiale del defunto, è parso à questi miei Signori Illustrissimi, che sia ragioneuole, è che perciò debba esser osseruato, massime stando la confirmatione, che V.S. ferme hauer fatto la felice memoria di Gregorio XIII. di quella Sinodo Prouinciale, nella quale stà inserto. Così V.S. potrà far sapere alli Superiori Regolari de Conuenti della sua Città, è Diocesi, è particolarmente di quella terra, doue dice esser seguiti tanti scandali per questa causa, che d'ordine di questa Sacra Congregatione debbano d'hora inanti ubi dire, & conformarsi alla dispositione del sudetto Decreto, & astenersi di leuar Corpi di defunti, ne accompagnarli, se non seruata la forma d'esso decreto, sotto pena della priuatione dell'officio loro, è della voce attiua, è passiua, & altra maggiore ad arbitrio di questa Sacra Congregatione. Et perche il Conseruatore di essi frati hà posto la mano troppo inanti in presumere d'interdire V.S. dall'ingresso della Chiesa, & scommunicare altri, perche si è voluto far'osseruare il sudetto Decreto, se gli scriue l'alligata, con ordine di venire quà à scolparsi dell'eccesso suo, quale si manda à V.S. accioche gli la facci presentare, & auisi come lo dourà fare quanto prima, & il Signor la perserui. Di Roma li 17. Genaro 1600. Subscrip. Di V.S. Illustriss. & Molto Reuerenda come Fratello. Il Cardinale di Firenze.

1. Nota, quod dictum Decretum, & literæ nihil aliud volunt, quam, quod quando ad funeralia erunt inuitandi regulares, inuitentur prius illi Clerici, qui in Ecclesia Parochiali defuncti solent de ordinario tanquam Capellani, vel Canonici, aut beneficiati diuina Officia psallere, & ei inseruire. Quod licet habeat suas difficultates, tamen tolerabile est, præsertim, si vt dicitur, est confirmatum ab Apostolica Sede, decet enim, vt vnusquisque fruatur fructibus suæ Ecclesiæ, & victum habeat ab ea Ecclesia, cui inseruit. Non dicunt tamen, quod vltra illos, qui solent de Ordinario dictæ Ecclesiæ inseruire, conducantur alij ex aliis Ecclesiis, vt adæquetur numerus regularium inuitatorum in præiudicium hæredum defuncti, & ipsorum regularium v.g. in vna Parochiali seruiunt tres Clerici, hæredes defuncti volunt vocare 20. regulares vult Decretum, quod prius vocentur illi tres Clerici, quibus vocatis, liberum est hæredibus vocare quot Regulares volunt. Sed Parochi huius temporis, si inuitentur 20. Regulares, volunt, vt etiam inuitentur 20. Clerici, etiam si illi Parochiali tantum tres Clerici inseruiant, & alius Clericos præter tres vilissimo conducunt pretio, & omne emolumentum rapiunt, quòd est meo videri omnino contra mentem dicti Decreti, & literarum.

Appendix 3. ad ea, quæ dixi *tom. 2. nostrorum Priuilegiorum post Constitutionem 5. Gregorij XIII. Constit. 6.*

Concedit Indulgentiam septem annorum, & totidem quadragenarum, & centum dies de cunctis pœnitentiis Visitantibus Ecclesiam Sanctiss. Trinitatis de Vrbe, Ordinis Nostri.

GREGORIVS EPISCOPVS Seruus seruorum Dei. &c.

NIVERSIS Christi fidelibus præsentes literas inspecturis salutem, & Apostolicam Benedictionem, &c.

Vnigeniti Filij Dei Redemptoris nostri IESV CHRISTI, qui pro reconciliatione suo auctori humanæ naturæ, de summo Cœlorum solio ad huius mundi infima descendere, & nostra mortalitatis carnem in vtero virgineo assumere, ac tandem in ara crucis errata nostra diluere ineffabili charitate dignatus est, vices, licet immeriti, gerentes in terris, gregem dominicum cura nostra diminiti creditum ad viam lucis æternæ perducere satagimus. Et vt id certius succedat singulos, gregis eiusdem, quorum merita pro demeritis penitus sunt imparia, ad pia, & meritoria opera exercenda spiritualibus muneribus, indulgentiis videlicet, & peccatorum remissionibus frequenter inuitamus, vt per illa felicitatis æternæ præmia facilius consequi mereantur.

§. 1. *Cupientes igitur, vt Ecclesia domus SS. Trinitatis in Monte Pincio de Vrbe Ordinis Fratrum Minimorum S. Francisci de Paula, ad quam, sicut accepimus, Dilecti Filij illius Corrector, & Fratres singularem gerunt deuotionis affectum, & quam à tempore, quo dicta domus ædificata fuit, magna Populi Romani vtriusque sexus turba ex singulari deuotione singulis sextis feriis totius anni visitauit, & memor salutiferæ redemptionis nostræ, quam in ipsa cruce Saluator noster operatus est, preces inibi effundere, consueuit, ac pro conseruatione Sedis Apostolicæ, hæresumque extinctione, necnon fidelium Principum vnione D. O. M. deprecari non cessauit, congruis frequentetur honoribus, ac tam pium opus à multis annis inceptum perpetuetur, tantique populi præfatam Ecclesiam dictis sextis feriis visitantis deuotio augeatur, quo exinde pro anima sua salute maiora spiritualia dona se adipisci posse cognouerit.*

§. 2. *De omnipotentis Dei misericordia, ac BB. Petri &*

BB. Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, Omnibus & singulis prædicti sexus Christi fidelibus vere pœnitentibus, & confessis, qui qualibet sexta feria totius anni Ecclesiam ipsam deuote visitauerint, & ante Imaginem Crucifixi quinquies orationem Dominicam, & toties salutationem Angelicam ad honorem Passionis eiusdem Domini nostri IESV CHRISTI, nec non in memoriam prædictæ Sanctiss. Trinitatis dicta sexta feria in eadem Ecclesia ante maius illius altare, ter prædictas orationem Dominicam, & salutationem Angelicam recitauerint, & pro felici statu Sanctæ Matris Ecclesiæ, ac nostra, nec non pro tempore existentium Romanorum Pontificum successorum nostrorum incolumitate, atque hæresum, infideliumque extirpatione, & Principum eorundem vnione preces deuotè effuderint, qualibet eadem sexta feria, qua id fecerint, septem annos, & totidem quadragenas.

3. *Et insuper omnibus, & singulis prædicti sexus Christi fidelibus minime confessis Ecclesiam Sanctiss. Trin. huiusmodi dicta sexta feria totius anni etiam deuotè visitantibus, & similes preces piè effundentibus, vt præfertur, centum dies tantum de iniunctis eis, aut alias quomodolibet per eos debitis pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, misericorditer in Domino relaxamus. Præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, quod si dicta Ecclesia SS. Trinitatis aliqua indulgentia in perpetuum, vel ad certum nondum elapsum tempus per nos concessa fuerit, huiusmodi literæ sint nullæ. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1580. decimo Cal. Iulij Pontif. anno 9. &c. Gaillart.*

1. Nota, quod iste Pontifex nullam aliam indulgentiam, nec temporalem, nec perpetuam concessit dicto Conuentui SS. Trinitatis in specie, vnde ista remanet in suo vigore. Et aduerte, quod ista clausola solet apponi de ordinario in indulgentiis, quæ communiter concedontur, & intelligitur de eodem Pontifice, vt clarè patet per illam clausulam, *per nos concessa fuerit*, vel per aliam *concessimus*, & ita intelligit stylus Curiæ Romanæ. Vnde non est, quod aliqui notarij ignorantes absque vllo fundamento dicant debere intelligi de omnibus aliis indulgentiis concessis ab aliis Summis Pontificibus. Nam certum est, quòd si vellet Pontifex derogare indulgentiis concessis ab aliis Pontificibus deberet id explicare, vel clarè, vel æquiualenter.

Appendix 4. ad ea, quæ dixi *tom. 3. priuil. cap. 12. post constitut. 21. aliàs 31. Vrb. VIII. const. 22. alias 32.*

S.D.N.D. Vrbani Papæ VIII. in qua declarat, quod constitutiones reuocatoriæ viuæ vocis oraculum non comprehendant illos Officiales Sanctitatis suæ, quibus ratione munerum suorum antea de Summi Pontificis oraculo fides haberi solebat.

VRBANVS PAPA VIII.
Ad futuram rei memoriam.

§. 1. *ALIAS fel. rec. Gregorius Papa XV. prædecessor noster, vt sub nascentibus tugiter variis difficultatibus, & abusibus ex priuilegiis à Sede Apostolica viuæ vocis oraculo sæpe numero concessis obuiam iret, constitutionem edidit, tenoris subsequentis, videlicet. Gregorius Papa XV. ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex in specula, &c.* Hic per extensum inseritur constit. 3. Gregor. XV. tom. 2. priuileg.

§. 2. *Et subinde per nos accepto, quod experientia rerum magistra, compertum erat, concessiones, & gratias viuæ vocis oraculo, etiam à S.R.E. Cardinalibus obtentas, & ipsorum manu firmatas sæpè ab his, in quorum fauorem emanarunt, minùs canonica interpretatione extendi, & perperam in disciplina Ecclesiastica detrimentum executioni demandari, Idcirco, quantum cum Domino possumus, his, & aliis malis occurrere volentes, motu proprio, certaque scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolica potestatis plenitudine, de consilio nonnullorum venerabilium Fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium quibus negotium huiusmodi mature discutiendum commisimus, omnia, & singula priuilegia, facultates, licentias, & gratias quascunque per Summos Pontifices prædecessores nostros, ac per nos viuæ vocis oraculo, etiam S.R.E. prædicta Cardinalium quorumcumque manu firmata quibuscunque Generalibus, Prouincialibus, cæterisque superioribus, & personis cuiusvis Ordinis, Congregationis, Instituti, & Societatis, siuè Sæcularibus, siuè Regularibus, vel etiam ipsis Ordinibus, Congregationibus, Institutis, & Societatibus, etiam Societati Iesu, aut eius Clericis, seu Presbyteris, aliisque personis prædictis, quacunque de causa, etiam de necessitate exprimenda, occasione, prætextu, vel colore, etiam intuitu, & contemplatione, seu ad instantiam Imperatoris, Regum, & Principum, quorumcunque, aut alias quomodolibet concessa illorum tenores præsentibus, pro expressis habentes, Apostolica auctoritate reuocauimus, cassauimus, sustulimus, abrogauimus, & annullauimus, ac de cætero reuocata, cassata, sublata, abrogata, & annullata, viribusque, & effectu vacua esse, & fore, nullique deinceps suffragari posse, nec debere declarauimus, prout in aliis nostris desuper in simili forma Breuis expeditis literis, quarum tenores præsentibus*

fentibus pro expressis haberi volumus plenius continetur.

§. 3. *Cum autem pro tempore existentibus nonnullis nostris, & Sedis Apostolicæ Officialibus, seu ministris, qui eorum Officiorum, seu munerum ratione de gratiis, concessionibus, & dispositionibus quibuscunque per nos faciendis, mandatisque & iussionibus nostris exequendis, aliisque rebus, & negotiis gerendis, Nobiscum diuersa tractant, per se, seu de eorum mandato facienda, gerenda, & executioni demandanda, viua vocis oraculo commiserimus, & in dies circa ea, quæ ad cuiuslibet eorum officium, seu munus, quo funguntur, pertinent, committamus. Nos firmiori gestorum de mandato nostro per eosdem officiales, seu ministros validitati, eorumdemque Officialium seu ministrorum securitati consulere volentes. Motu proprio certaque scientia, ac matura deliberatione nostris; deque Apostolicæ potestatis plenitudine officiales, seu Ministros prædictos, quibus altàs ante emanatas prædictas Constitutiones, ex officiorum suorum auctoritate, & prærogatiua de Oraculo, p r eos à Romanis Pontificibus pro tempore existentibus habito, fides haberi solebat, quò ad ea, quæ, vt præfertur, ad cuiuslibet eorum officium, seu munus, quo funguntur, pertinent in literis etiam nostris prædictis super reuocatione oraculorum huiusmodi emanatis, minimè comprehensos fuisse, nec esse, nec comprehendi debere declaramus & decernimus, & ad abundantiorem cautelam eosdem officiales, seu ministros aduersùs easdem constitutiones, quatenus opus sit, restituimus, & plenariè reintegramus in omnibus, & per omnia perinde, ac si quò ad illos prædictæ constitutiones non emanassent.*

§. 4. *Decernentes præsentes literas validas, firmas, & efficaces existere, & fore. Ac irritum, & inane, si quid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.*

§. 5. *Non obstantibus Gregorij prædecessoris huiusmodi, nostrisque literis præfatis, ac omnibus illis, quæ in dictis literis concessa sunt, non obstare, cæterisque contrariis quibuscunque Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die 11. Aprilis 1635. Pontificatus nostri anno 12. M.A. Maraldus. Romæ ex Typographia Reu. Cam. Apost. 1636.*

1. Nota, quòd, qui sint officiales Papæ, dicitur in extrau. *Ad regimen, de præb.* vbi hæc habetur. *Ac etiam per obitum Cardinalium eiusdem Ecclesiæ Romanæ, ac officialium dictæ sedis, videlicet Camerarij, Vicecancellarij, Notariorum, Auditorum literarum contradictarum, & Apostolici Palatij causarum Auditorum, Correctorum, & scriptorum literarum Apostolicarum, ac pœnitentiarij præfatæ sedis, ac abbreuiatorum, nec non Commensalium, & aliorum quorumlibet Capellanorum sedis eiusdem, & etiam quorumcumque legatorum, siuè nuntiorum, ac in terris Ecclesiæ Romanæ rectorum, & Thesaurariorum.* De quibus agit Tuschus *verbo Officialis conclus.* 82. *à num.* 6. *& à num.* 13. disputat, an Gubernatores, & Rectores, ac Præsides ciuitatum sint propriè Officiales Papæ. Et respondet *num.* 17. quòd si mittantur à Papa in aliquam ciuitatem, itavt recipiant iurisdictionem à statutis dictæ Ciuitatis, ita vt teneantur ad illorum obseruantiam, tunc non dicuntur propriè Officiales Papæ, neque Romanæ Ecclesiæ, sed potiùs illius Ciuitatis, in qua administrant iustitiam; si autem administrant iustitiam non solùm ratione statutorum, sed etiam auctoritate Papæ, qua etiam nomine Papæ super dictis statu is intendunt, tunc dicuntur propriè Officiales Papæ. Est enim Officialis secundùm Butrium consil. 74. num. 3. *Qui sub alio ministraliter iurisdictionem exercet.* Vt refert idem Thuscus *loc. cit. conclus.* 88. *num.* 1. his positis.

2. Quæres. An Protectores ordinum sint propriè Officiales Papæ. Respondeo quòd sic, licet enim non numerentur inter officiales in dicta extrau. *Ad regimen*, cum tamen iurisdictionem exerceant in Religionem sibi commissam tanquam ministri Papæ, ac nomine, & auctoritate ipsius Papæ, qui est omnium Religionum Generalissimus, iure optimo officiales, ac ministri Papæ dicuntur; & licèt teneantur in ministrando iustitiam, seruare regulas, & statuta ordinum, tamen cum habeant super illis superintendentiam, & auctoritatem à Papa, siuè iure scripto, siuè consuetudine, iure merito officiales Papæ dicuntur. Adde, quòd istis antedictam reuocationem fides haberi solebat, præsertim in his, quæ ad Religiones sibi commissas spectabant. Quæ est conditio requisita in ista constitutione. Aduertendum tamen quòd dicti Protectores nunc per hanc constitutionem non possunt testimonium ferre, nisi de viuæ vocis oraculis concernentibus religiones, quas protegunt per commissionem Papæ. Quæ omnia confirmat viuæ vocis oraculum, quod nuper, idest, *mense Martij anni* 1637. obtinuit à SS.D. Vrbano VIII. Card. Aldobrandinus nost. ord. Protector, circa prorogationem ad 2. menses Capituli Generalis intermedij pro morte Generalis, vt constat ex literis Vicarij Generalis monentis Religionem de morte d. Generalis, & Prouinciales, vt veniant Genuam ad d. Capitulum Generale celebrandum, datis, & impressis Romæ *die* 3. *Martij* 1637.

3. An autem Generales possint dici officiales Papæ ad hunc effectum. Puto quod non, cum non possint in iudicando transgredi limites regulæ, aut constitutionum; si autem essent specialiter deputati cum aliqua auctoritate supra regulam, & constitutiones, tunc dici possent officiales Papæ, etiam quo ad hunc effectum secundum prædictam doctrinam.

Appendix 5. ad ea, quæ dixi *tom.* 3. *priuileg. cap.* 12. *in constitut.* 3. *altàs* 13. *Vrbani VIII.*

Declaratio Sac. Congreg. Regul. in Controuersia exorta inter Fratres Ordin. S. Dominici, & Fr. S. Augustini Congreg. Lombardiæ, & Fr. Carmelitas Discalceatos Sauon. super eo, quod prohibenda sit constructio noui Conuentus per ipsos Carmelitas Discalceatos intra mœnia eiusdem Ciuitatis nuper cœpta, cum ex illius nimia propinquitate grauia exoriventur præiudicia Conuentibus prædictis Fratrum Sancti Dominici, & Sancti Augustini

gustini Congregationis antecedentis, rebusque aliis, &c.

Sacr. Congreg. Cardinalium negotiis Regul. præposita, Eminentiss. Bentiuolio referente, patribus auditis, ac re maturè discussa, censuit iniungendum esse Fr. Carmelitis Discalceatis prædictis, prout præsentis decreti virtute iniungit, vt omnino recedant à prædicto loco, vbi nouum sui Ord. Conuentum fundare ceperat, neque in alio loco eiusdem Ciuitatis illum erigere valeant, nisi seruata forma, & adimpletis omnibus conditionibus contentis in constitutionibus, & decretis Apostolicis, ac præsertim in decreto S.D.N. super erectione nouorum Conuentuum nuper edito. Romæ die 14. Decembris 1635. M. Cardinalis Ginettus.

1. Notu 1. quòd dicti Discalceati non possunt sumeru Conuentum in dicta Ciuitate, aut extra intra limites const. Greg. XV. nisi seruatis conditionibus requisitis, *in const. Clem. VIII. & dicti Greg.* 1. nisi vucatis aliis regularibus.

2. Noto 2. quòd receptionis Conuentus signum est plantatio crucis. Vnde qui plantarent crucem in aliquo locu, aut missam, & ufficia celebrarent, non seruatis dictis cunditionibus incurrerent pænas const Vib. VIII.

3. Noto 3. quòd vt audiu Rumæ practicatur, quod non possint Conuentus sumi nisi distantes ab aliis per 140. seu per 300. cannas, quod tamen intelligo in oppidis, & locis paruis, non in magnis, & populatis vrbibus, quia in his cessat ratiu d. prohibitionis, quæ fuit, ne vnus Conuentus esset impedimenti, & detrimenti alteri. Et cunstat experientia hic Genuæ, & vt audiu Neapuli, Messanæ, Panormi, &c. Nomine tamen ciuitatum magnarum hoc loco nuu puto veuire suburbia, quu ad Conuentus in ipsis suburbiis existentibus; nam in his pulset militari ratio præd. nisi fortè suburbia essent magna, & populata. Vnde in hoc casu putu valere arbitramentum illud quod Episcopis reliquit Clem. VIII. Et aduerte, quod hoc casu debent Episcopi considerare non solum interesse, & damnum tempurale Conuentuum, iam fabricatorum, sed etiam subiectionem, quam illis afferunt, quæ pretiu æstimabilis est, & ad damnum etiam temporale refertur.

4. Noto 4. quòd quandu aliqua religio vellet intrare in aliquem locum, vrbem scilicet, aut uppidum cum obligatiune non quærendi eleemósynas, probabile est, quod non esset necesse citare alias religiones interesse habentes; nam cessaret finis dictæ constitutionis, *ad cap. Cum cessante de appell.* nisi tunc ubstaret causa subiectionis.

INDEX

INDEX

RERVM AC VERBORVM
Notabilium, in tribus Tomis operum
R.P. LAVRENTII DE PEYRINIS
contentorum.

Litera T. 1. *Tomum primum*, *T.* 2. *Tomum ſecundum*, *T.* 3. *Tomum tertium*, *Q. Quæſtionem* , *C. Caput*, §. *Paragraphum* , *N. Numerum*, *&* *P. Paginam indicat.*

Absolutio.

Absolutus.

Abstinentia.

Abstinere.

Accedere.

Apoſtoli.

Conuentus

Item

Elector.

Electus.

Electus

Falsifica-

F

 imputari

Et

Index Rerum,

Illam

Possunt

Officium

Præcipitia

Non

Priuilegia

Punire.

Regula

Rehabilitatio.

Religio.

Reseruare.

Sobrietas.

Socius.

Solertia.

Sollicitare.

Studendi

FINIS.